

ZALA NYOMDA R.T.
NYOMDAI INTÉZET
ÜZLETI KÖNYVTÁR
KÖNYVKÖTÉSZEZET
NAGYKANIZSA.

III
247

III

B2/1588

247

MAGYARORSZÁGI BIRTOKRENDEZÉS

AZ 1908 : XXXIX. T.-C. HATÁLYOSSÁGÁNAK TERÜLETÉN BIRTOK-
RENDEZÉSI, KÜLÖNÖSEN URBÉRI ELKÜLÖNÍTÉSI, ARÁNYOSÍTÁSI ÉS
TAGOSÍTÁSI ÜGYEKBE ÉRVÉNYBEN LEVŐ ÖSSZES JOGSZABÁLYOK.

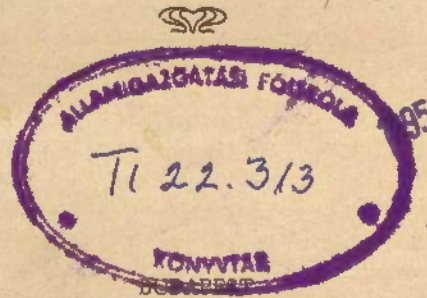
A M. KIR. IGAZSÁGÜGYMINISZTER MEGBIZÁSÁBÓL ÖSSZEÁLLÍTOTTÁK, BEVEZETÉSSSEL,
IRATMINTÁKKAL ÉS JEGYZETEKSEL ELLÁTTÁK

Dr. SEBESS DÉNES és **Dr. BÖRCsök ANDOR**

AZ IGAZSÁGÜGYMINISZTERIUMBAN ALKALMA-
ZOTT KIR. ITÉLŐTÁBLAI TANÁCSÉLNÖK.

AZ IGAZSÁGÜGYMINISZTERIUMBAN ALKALMA-
ZOTT KIR. TÖRVÉNYSZÉKI BÍRÓ.

*Törvénynek
1/2 n cím arany*

85 *h*

1986 *R*

2003 *MI*

PESTI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
1909.

Rövidítések.

- Bek. = bekezdés.
F. M. = földművelésügyi miniszter.
I., id. = idézett.
I. K. vagy Ig. Közl. = Igazságügyi Közlöny.
I. M. = igazságügyminiszter.
I. M. E. = igazságügyminiszteri elnöki.
I. M. Szv. = igazságügyminiszteri számvevőség.
I. M. R. = igazságügyminiszteri rendelet.
kat. = kataszteri.
L = Lásd.
M. = Marschaikó: Igazságügyi rendeletek.
l = lap.
mell. = melléklet.
P. K. = Pénzügyi Közlöny.
P. M. = pénzügyminiszter.
r. vagy rend. = rendelet.
R. T. = Rendeletek Tára.
sz. = szám vagy számú.
sz. a. = szám alatt.
t. c. = törvénycikk.
V. ö. = vesd össze.
" = hüvelyk,
° = öl.

Tartalomjegyzék.

Lap

I.

Bevezetés.

I. A birtokrendezés jogszabályairól általában	1
II. A tagosítási eljárás	5
A tagosításról általában	5
A tagosítási közigazgatási eljárás	6
A tagosítási bírói eljárás általában	11
Az előmunkálatok	11
A felmérési felügyelőség az eljárásban	12
A felek képviselője	14
A földmérő az eljárásban	15
Az előmunkálatok további teendői	16
Az osztályozás és becslés	17
Felvételi munkálatok elkészítése és hitelesítése	18
Az érdemleges tárgyalás és ítélet	19
A közlegelők	21
A végrehajtás	22
Jogorvoslatok és a közérdek képviselője	23
III. Az úrbéri elkülönítési és arányosítási eljárás	26
IV. Az arányosítás után közösen maradó erdők és legelők átcsatolásáról	28
V. Az eljárással kapcsolatos egyes rendelkezések	29
A földmérők	29
A költségekről	29
Előirányzat és hitelnyilvántartás	32
Állami hozzájárulás	33
VI. Átmeneti rendelkezések	34
Folyamatban levő tagosítások megszüntetése	37
VII. Iratminták	30

II.

Rendeletek.

A m. kir. igazságügyminiszternek 10/1909. I. M. számú rendelete

Az 1908:XXXIX. t.-c. 4. és 8. §-ában nyert fölhatalmazás alapján kibocsátott rendeleteknek életbeléptetése s az ezzel kapcsolatos átmeneti intézkedések tárgyában 50

A m. kir. földművelésügyi és igazságügyi minisztereknek 20/1909. I. M. számú rendelete,

az 1908:XXXIX. t.-c. hatályosságának területén a tagosítás hasznos volta és célszerű keresztülvitelének kérdésében hozandó határozatokról; az állandó gazdasági szakbizottságról; a gazdasági és erdész-szakértőkről; az arányosítás után közönsben maradó erdők és legelők átcsatolásáról és a közlegelők felosztásáról 65

I. A tagosítás hasznos volta és célszerű keresztülvitelének kérdésében hozandó határozatokról 65

II. Az állandó gazdasági szakbizottságról 77

III. A gazdasági és erdész-szakértőkről 78

IV. Az arányosítás után közönsben maradó erdők és legelők átcsatolásáról és a közlegelők felosztásáról 80

V. Vegyes intézkedések 83

A m. kir. igazságügyminiszternek 30/1909. I. M. számú rendelete

az 1908:XXXIX. t.-c. hatályosságának területén a birtokrendezési, különösen az úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben követendő eljárás tárgyában 85

I. Fejezet. Általános határozatok 85

II. Fejezet. Az úrbéri elkülönítés és arányosítás megengedhetősége 92

III. Fejezet. A tagosítás megengedhetősége 98

IV. Fejezet. Az előmunkálatok 106

1. Előmunkálatokról általában 106

2. Első tárgyalási határnap. Képviseleti csoportok. Földmérő választás 116

3. Bizalmi férfiak választása. Határjárás. Földmérő bevezetése 122

4. Terület felmérése 126

5. Részletes háromszögelés és felmérés helyszíni vizsgálata 130

6. Osztályozás és becslés 133

7. Felvételi munkálatok elkészítése 139

8. Előmunkálatok szobai megvizsgálása 141

9. Birtokváltozások felvétele 145

10. Felvételi munkálatok helyszíni megvizsgálása és hitelesítése 147

11. Jogorvoslatok 149

V. Fejezet. Az érdemleges tárgyalás 150

1. Érdemleges tárgyalásról általában 150

2. Kiosztási tervezet elkészítése 153

3. Kiosztási tervezet tárgyalása. Érdemleges ítélet 159

4. Jogorvoslatok 161

VI. Fejezet. A végrehajtás 161

1. Végrehajtásról általában 161

2. Kiosztás végleges terve. Kiosztási munkálatok 162

3. Kiosztási munkálatok szobai felülvizsgálása 164

4. Kihasítás 166

5. Új birtokállapot hitelesítése. Birtokbaadás 167

6. Jogorvoslatok 169

7. Végrehajtást követő teendők 170

8. Kiigazítási kereset 171

VII. fejezet. A költségek 173

1. Költségekről általában 173

2. Úrbéri elkülönítés költsége 173

3. Arányosítás költsége 174

4. Tagosítás költsége 175

5. Állami hozzájárulás. Kiegészítő munkálatok 178

6. Jogorvoslat. Költséglárulék, mint dologi teher 179

7. Ügyvédi költségek 180

VIII. fejezet. A jogorvoslatokról 181

IX. fejezet. Vegyes intézkedések 184

1. Elszállásolás 184

2. Hírlapi hirdetés 184

3. Helyszíni tárgyalások 185

4. Nyilvántartás 185

5. Irratórozás. Térképpótlás 187

6. Átmeneti intézkedések. Életbelépés 188

Minták 189

1. számú minta: szavazási lajstrom 189

2. számú minta: szerződés tagosítás és arányosítás esetére 191

3. számú minta: szerződés úrbéri elkülönítés esetére 195

4. számú minta: határleirási jegyzőkönyv 199

5. számú minta: azonosítási lajstrom 231

6. számú minta: ellenőrzési területszámítás 235

7. számú minta: felvételi földkönyv 249

8. számú minta: felvételi birtokívek 295

9. számú minta: felvételi birtokívek összesítése 315

10. számú minta: függelék a felvételi földkönyvhöz 323

11. számú minta: kiosztási földkönyv 327

12. számú minta: kiosztási birtokívek 355

13. számú minta: kiosztási birtokívek összesítése 377

	Lap
14. számú minta: összehasonlító okirat	385
15. számú minta: háromszögelési pontok helyszínrajzi leírása	387
16. számú minta: kimutatás	393

A m. kir. igazságügyminiszternek 40/1909. I. M. számú rendelete az 1908 : XXXIX. t.-cikk hatályosságának területén a birtokrendezési, különösen az úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben alkalmazandó földmérőkről	397
--	------------

A m. kir. igazságügyminiszternek 50/1909. I. M. számú rendelete az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályosságának területén birtokrendezési ügyekben működő bírák és bírósági hivatalnokok napidíjainak és egyéb illetményeinek megállapítása, a szakértői közlegyek díjazása, valamint a telekkönyvi másolatoknak és a műszaki munkálatok harmadpéldányának költségei tárgyában	411
Díjazás	419
Költségjegyzék	421

A m. kir. igazságügyminiszternek 60/1909. I. M. számú rendelete az 1908 : XXXIX. t.-cz. hatályosságának területén folyó birtokrendezések, különösen úrbéri elkülönítések, arányosítások és tagosítások költségeinek kivetése, beszédése, behajtása és kezelése tárgyában	428
Minták	447
A) minta: kivetési lajstrom és főkönyv	447
B) minta: költségjárulékok kivetési kulcsa	451
C) minta: számfejtőkönyv	453
D) minta: birtokrendezési díjkönyvecske	457
E) minta: összesítő kimutatás	465
F) minta: értesítés bevételezésről	467
G) minta: általános költségjegyzék	469
H) minta: költségelőirányzat	473
I) minta: hitelnyilvántartás	475
K) minta: hitelnyilvántartás	477

A m. kir. igazságügyminiszternek 15500/1908. I. M. számú rendelete a törvényhatósági tiszti ügyészeknek az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályossága területén birtokrendezési ügyekben való közreműködése tárgyában	479
--	------------

A m. kir. igazságügyminiszternek 19200/1908. I. M. számú rendelete az 1908 : XXXIX. t.-c. végrehajtásával kapcsolatos átmeneti rendelkezések tárgyában	485
---	------------

A m. kir. igazságügyminiszternek 44651/1906. I. M. számú rendelete a birtokrendezési iratok, földkönyvek és térképek kiadás körül észlelt szabálytalan eljárás megszüntetése tárgyában	492
---	------------

III.

Törvények.

Az 1836 : VI. törvénycikk azokról, melyek a telek haszonvételén felül a jobbágyok hasznai közé tartoznak	193
Az 1836 : X. törvénycikk a földesúri törvényhatóságról és az úrbéri perről	500
Az 1836 : XII. törvénycikk a határbeli közös haszonvételekre nézve gyakorlatból behozandó arányúságról	501
Az 1840 : VII. törvénycikk az 1836. évi országgyűlésen alkotott s úrbéri tárgyú törvénycikkelyek némely szakaszainak világosításukról és részint módosításukról	506
Az 1840 : XXX. törvénycikk a Jász és Kún kerületek községekben behozandó összesítésről és arányosságról	507
Az 1840 : XXXI. törvénycikk az 1836 : XII. törvénycikkelynek a Hajdú kerületre kiterjesztéséről	508
Az 1871 : LIII. törvénycikk az 1848. évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog és birtokviszonyok rendezéséről	509
Az 1908 : XXXIX. törvénycikk a birtokrendezést, különösen az úrbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyazó 1836 : VI., X., XII., 1840 : VII., XXX., XXXI. és 1871 : LIII. törvénycikk módosításáról és kiegészítéséről	581

IV.

Betűsoros mutató.

Betűsoros mutató	537
----------------------------	-----

I.

Bevezetés.

I. A birtokrendezés jogszabályairól általában.

Az 1908 : XXXIX. t.-c. 4. §-a felhatalmazta az igazságügy-minisztert, hogy addig is, amíg ez iránt külön törvény intézkedik, a birtokrendezési, különösen az urbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben követendő eljárást, továbbá az ebben az eljárásban alkalmazható földmérők és segédek minősítését és a reájuk vonatkozó fegyelmi szabályokat, valamint az egyöntetű műszaki eljárásnak részleteit az 1880 : XLV., 1892 : XXIV. és 1908 : VII. t.-c. vonatkozó intézkedéseivel lehetőleg összhangban rendeleti úton szabályozza és ebbeli rendeleteit a szükséghez képest kiegészíthesse és módosíthassa.

Az előbb említett 1908 : XXXIX. t.-c. hatályának területén¹⁾ a birtokrendezési ügyekben eddig régi — legnagyobbbrészt elavult — jogszabályok rendelkeztek.

Míg az erdélyi részekben utóbb a volt kapcsolt részekre is kiterjedő hatállyal az 1871 : LV. t.-c. rendelkezéseit az 1880 : XLV. t.-c., az 1892 : XXIV. t.-c. és legutóbb az 1908 : VII. t.-c. a kapcsolatosan kibocsátott eljárási szabályokkal, a fejlődő gazdasági élet követelményeihez képest több ízben módosította és kiegészítette, itt az 1871 : LIII. t.-c. 43—54. §-ai által fentartott 1836 : VI. t.-c. 3. és az 1836 : X. t.-c. 6—10. §-ai továbbá az 1836 : XII. t.-c. rendelkezésein épült fel a birtokrendezési eljárás.

¹⁾ Az ország egész területe az erdélyi részek s a volt kapcsolt részek, valamint Fiume és kerülete kivételével.

A bírói gyakorlatra maradt hosszú évtizedeken keresztül az a feladat, hogy a felsorolt törvények egymással alig összefüggő, sokszor ellentmondó rendelkezéseit pótolja és kiegészítse, ami megint azt eredményezte, hogy kisebb területeken, sokszor egyes törvényszékek területére kihatólag, más és más joggyakorlat vert gyökeret az eljárás egyes kérdéseiben.

A tagosítás megengedhetőségének feltételei, a hozandó határozatok és a jogorvoslatok, a felek képviselete az eljárásban, az osztályozás, becslés, a szakértői eljárás (urbéri válaszmány hatásköre, tagok száma), az egyességek alakszerűségének elbírálása, a működő mérnök minősítése és hatásköre, a hitelesítés, a költségek kivetése és kezelése stb. a legkülönbözőbb formákban nyert elintézt. Ehhez járult még az a nagy hibája az eljárásnak, hogy a műszaki felvételek, a felmérések semmi összefüggésben sem állottak az országos kataszteri felmérési munkálatokkal és így azok ellenőrzése, hitelesítése magánmérnökök feladatát képezte.

Az új eljárás előkészítése évek előtt vette kezdetét. A földművelésügyi miniszter a tagosítás és egyéb birtokrendezési műveletekben követendő eljárás új törvényhozási szabályozása iránt az igazságügyminiszterrel egyetértően még az 1901. évben megtette a kezdeményező lépéseket s az illetékes gazdasági testületek és a törvényhatóságok meghallgatása után terjedelmes anyaggyűjteményt bocsátott a nyilvánosság elé.

Az 1908. év május hó 1-én hatályba lépett 1908: VII. t.-c. már ezen anyaggyűjtemény felhasználásával alkottatott meg.

Ilyképen tehát az erdélyrészi hosszú évtizedes tapasztalatokon felépült birtokrendezési jogszabályokban a többi jogterületre nézve hatállyal bírói törvényalkotások céljaira felhasználható olyan jogalkotás állott rendelkezésre, melyet mellőzni nem lehetett. Eltekintve attól, hogy semmi indok sem támogatta az ország Királyhágón inneni területére fennálló eltérő s elavult jogszabályok fentartását, a gazdasági célszerűség azonos követelményei és a jogszolgáltatás egysége éppen a mellett szólottak, hogy az eljárás lehetőleg azonos alapelvek szerint rendeztessék.

S valóban az 1908:XXXIX. t.-c. fent idézett 4. §-a ily értelemben adott az igazságügyminiszternek felhatalmazást.

Természetes azonban, hogy ott ahol ezen országrész fejlettebb gazdasági kulturája, a kialakult egységes földbirtoktipusok, a

meglevő országos kataszteri részletes felmérés és betétszerkesztés szükségessé tették, eltérő intézkedéseket kellett tenni. Így: a tagosító érdekelttség és tagosítandó terület megállapítása (1909. évi 20. I. M. sz. rend. 17., 18. és 19. §-ai), ennek következtében az általános tagosítás új fogalom meghatározása (1909. évi 30. I. M. sz. rendelet 42. §.), az országos kataszteri felmérési munkálatok felhasználása a tagosítás céljaira, esetleg azok kiegészítése a működő földmérő által (1909. évi 30. I. M. sz. rendelet 63. és 200. §-ai), a birtokrendezésekre jogosított földmérők minősítésének szabályozása (1909. évi 40. I. M. sz. rendelet) azon nevezetesebb eltérések az erdélyrészi birtokrendezési jogszabályok rendelkezéseitől, amelyek különös felemlítést érdemelnek.

Az eljárás szabályai felölelik nemcsak a tagosítási, de a még ez idő szerint mindig aktuális arányosítási és urbéri elkülönítési eljárást is. Az urbéri elkülönítés és az arányosítás megengedhetősége az eddig fennállott jogszabályok hatályban tartásával szabályoztatott és érintetlenül továbbra is fenmaradtak az 1836: XII. t.-c.-nek a megengedhetőségre és az aránykulcsra vonatkozó rendelkezései is. Különösen kiemelendő itt az, hogy az 1836: XII. t.-c.-nek az arányosítás megengedhetőségének eseteire és az aránykulcsra vonatkozó rendelkezései az 1880: XLV. t.-c. 38. §-a szerint a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zarándmegyék és a volt Kóvár vidék területein is alkalmazandók.¹⁾

A polgárosított magyar határőrvidéken a tagosításra vonatkozó jogszabályok életbeléptetése tárgyában 1896. évi 55.916. I. M. sz. rendelet (R. T. II. 863. l.) az 1873: XXVII. t.-cikk 16. §-ában nyert felhatalmazás alapján a tagosításra (összesítésre) vonatkozó

¹⁾ Jegyzet. Egyéb tekintetben ezen úgynevezett kaposolt részekre nézve az erdélyrészi birtokrendezési jogszabályok vannak hatályban. Ilyképen tehát az 1908: XXXIX. t.-c. nem terjed ki azoknak a községeknek területére, melyek a mai politikai beosztás szerint nem tartoznak ugyan az erdélyi részekhez, de az 1908: VII. t.-c. hatálya alá soroztattak. Ezek a községek az 1877: I. t.-c. szerint a volt Kóvár vidékének Szatmármegyébe kebelezett községei, a volt Közép-Szolnokmegye és a volt Krasznamegyének Szilágymegyébe, majd Biharvármegyébe is kebelezett községek és a volt Zarándmegyének Aradmegyébe kebelezett községei.

Az 1877: I. t.-c. rendelkezései szerint Szatmármegyébe kebelezettek a volt Kóvár vidéknek következő községei: Kapnik-Bánya, Karullya, Szakállasfalva, Kőlcse, Kovás, Remete, Berkeszpatok, Butyásza, Kis-Buny, Váralja, Fericsé, Durusa, Nagy-

érvényben levő általános magyar törvényeket és egyéb jogszabályokat életbe léptette. Az új birtokrendezési eljárási szabályokat életbe léptető 1909. évi 10. I. M. sz. rendelet 20. §-ának 14. pontja ezt az 1896. évi 55.916. I. M. sz. rendeletet az 1. és 3. pont kivételével hatályon kívül helyezi, miután az 1908: XXXIX. t.-c., továbbá az ezen t.-c. 4. §-ában nyert fölhatalmazás alapján kiadott

Körtvélyes, Gaura, Stezser, Hovrilla, Somkutpatak, Feder, Gyökeres, N.-Nyires, Tölgyes, Törökfalva, Csolt, N.-Somkut, Berkesz, N.-Fertős, Fehérszék, Lukácsfalva, Dánfalva, Pribékfalva, Magasfalva, Hosszúfalva, Kis-Fentős, Szappanpataka, Erdőaranyos, Koltó, Katalin, Hagymás-Lápos, P.-Hidegkut, Kolcér, K.-Bozinta, Ó-Bozinta és Szaszar.

A volt Közép-Szolnok és volt Krasznamegye Szilágymegye egy részét teszi.

Az 1884: VII. t.-c. 1. §-ának 7. §. alapján Almás község Szilágymegyeből Bihar vármegyébe kebeleztetett.

Aradmegyébe kebeleztettek a volt Zarándmegyének következő községei:

Acsuza, Acsuva, Bányesd, Bogyesd, Brusztar, Bugyead, Csucs, Csermusa, Czohezd, Dumbráva, Gross, Guravoj, Kis-Halmág, Nagy-Halmág, Fuonesdi, Krisztesti, Lazur, Leasza, Lestyora, Lungsóra, Magulicza, Mermesd, Ocs, Ocsisor, Pleskuca, Pojána, Pojenár, Rosztocs, Szirb, Talács, Ternavica, Tisza, Vidra, Vosdocs.

Ezek a területek a mai politikai beosztás szerint nem tartoznak a Királyhágón túl fekvő országrészhez, az 1908: VII. t.-c. azonban kiterjed ezekre is, az 1880: XLV. t.-c. 38. §-ában meghatározott fent jelzett kivétellel.

A fenti községeken kívül továbbá a politikai beosztás szerint a Királyhágón túli területet tevő országrész alább felsorolt községeire nézve is fennáll az 1836: XII. t.-c. fentemlített kivételes hatálya. Ezek a területek a következők:

Szolnok-Dobokamegyének következő községei, mint a volt Kővár vidék községei: Csokmány, Aranymező, Poinicza, Piroza, Kucsulát, Kis-Solymos, Kozla, Csula, Letka, Lemény, Toplicza, Fuháriu, (Purkerez), Dióspatak, Kis-Nyires, Resztolcz, Révkörtvélyes, Büdöspataka, Mátyán, Kis-Berszó, Ilonda-Pataka, Szakatura, Sásza, Nagy-Buny, Frinkfalva, Zsugásztra, Románfalva, Szelnicze, Drágavilma, Groppa, Preluka, Magura, Russor, Brébfalva, Csernefalva, Kápolnok-Monostor, Szt.-Kápolnok, Vaád, Fonác, Laczkonya, Berencze, Kis-Körtvélyes, Gárbonác, Gyertyános, Kovács-Kápolnok, Csokótás, Kőtelesmező, Plopis és Blózsa.

Hunyadmegyének következő községei, mint a volt Zarándmegye községei:

Báldovin, Birtin, Brotuna, Bulcsesd, Cebea, Dobrócz, Grohót, Karács, Karásztó, Kazanesd, Kőrösbánya, Leanc, Lunka, Mestakon, Obersia, Prihogyesd, Ribica, Rikicsora, Riska, Riskulca, Steja, Tataresd, Ternáva, Tomesd, Tomnatek, Tyulesd, Ujbaresd, A.-Váca, Vaka, Valemare, Zsunk, Blezensy, Boioa, Brád, Bucsesd, Bukuresd, Carecel, Dupapietra, Hercegány, Kájanel, Kalamanesd, Kracsunesd, Krisosor, Kuréty, A.-Lunkoj, Mihelény, Ormindea, Pestyera, Podele, Potingány, Rovina, Ruda, Sicsuri, Szelistye, Szkrófa, Sztanizza, Tresztia, Valeabrad, Zdrapc, Csungány, Prevalény, Bázsárabásza, Strimba.

rendeletek hatálya már az idézett t.-c. 7. §-a értelmében kiterjed a volt határőrvidékre is.

Eképen tehát az új jogszabályok hatályosak a polgárosított magyar határőrvidéken is az alábbi kivételes rendelkezésekkel:

1. a tagosítási eljárást csak oly községben lehet megindítani, melyre nézve a házközösség intézményének megszüntetésére vonatkozó összes ügyek jogerejűleg az osztály telekkönyvi keresztülvitelével is be vannak fejezve;

2. a polgárosított magyar határőrvidéken jelenleg vezetett telekkönyvek a tagosítás utáni birtokállapothoz képest át nem alakíthatók és ha valamely községben a tagosítás jogerejű befejezésekor a telekkönyvi betétek szerkesztése még meg nem történt, a telekkönyv átalakítását a telekkönyvi betétszerkesztéssel együttesen kell foganatosítani. Ha a tagosítás jogerejű befejezése oly időre esik, amikor a telekkönyvi betétek szerkesztése megtörtént és a betétek a közforgalomnak már át vannak adva: a telekkönyv átalakítására az általános jogszabályokat kell alkalmazni.

Egyéb kivételes rendelkezés nem marad hatályban, nevezetesen elesik az a rendelkezés, hogy Fehértemplom és Pancsova városok területén tagosításnak nincsen helye.

II.

A tagosítási eljárás.

A tagosításról általában.

A fennállott jogszabályok szerint a tagosítás vagy mint előbbi törvényeink nevezik, az összesítés nem volt egyéb, mint a régi rendiségből eredt különböző birtoklasi viszonyok megszüntetésére irányuló eljárás, mint az úrbéri rendbeszedés és arányosítás egyik kísérő mivelete, mely nélkül is megtörténhetett az úrbéri rendezés és arányosítás; ha pedig ezen miveletekkel kapcsolatosan az összesítés is megtörtént, ott annak újra helye nem lehetett (1836: X. t.-c. 6. §., 1836: XII. t.-c. 19. §.). Tagosítás tehát mint a célszerűbb és hasznosabb gazdálkodás egyik önálló eszköze e jogterületen intézményesen szabályozva nem lett. A birói gyakorlat azután akként alakult ki, hogy a tagosítás kérésére a volt nemesi birtok tulajdonosát feljogosítottak tekintette s ily esetekben a tagosí-

tást a birtokarány kipuhatolása nélkül mindig elrendelte (Kúria 42/905. úrb. sz. ítélete). Viszont a nem nemesi eredetű ingatlanok tulajdonosának kérelmére a tagosítás csak úgy volt elrendelhető, ha a tulajdonosok birtokaránylagos többsége ahhoz hozzájárult.

Ehhez a jogállapothoz hozzá véve még azt, hogy az 1840 : XXX. t.-c. és 1840 : XXXI. t.-c. a Jászkun, illetve Hajdu kerületekre is kiterjesztette az 1836 : XII. törvénycikkelyt bizonyos kiegészítésekkel, ugyancsak, hogy az 1896. évi 55.416. I. M. sz. rendelet a tagosításra (összesítésre) vonatkozó érvényben levő általános magyar törvényeket és egyéb jogszabályokat a polgárosított magyar határőrvidéken is életbeléptette bizonyos kivételekkel, tulajdonképen a Királyhágón innen eső egész területen pusztán a birtokarány megállapításától esetleg pusztán a kérelem beadásától tétetett függővé a tagosítás elrendelése és nem a gazdasági célszerűség, de az ingatlanoknak a rendiségből eredt jogtöréneti minősége volt döntő e kizárólagosan a célszerűbb gazdálkodás formáját megteremteni célzó mívelet elrendelésénél.

A tagosítási közigazgatási eljárás.

Az új rendelkezések egybehangzólag az 1908 : VII. t.-c. hatályának területére (az ország erdélyi részeire és a volt kapcsolt részekre) kibocsátott eljárási szabályokkal a tagosítási eljárást közigazgatási és bírói eljárásra osztják fel akként, hogy az előbbi megelőzi az utóbbit.

A tagosítás megengedésére irányuló bírói eljárás a meghatározott egyéb feltételek fenforgása esetében is csak úgy tehető folyamatba, ha a földművelésügyi miniszter az állandó gazdasági szakbizottság véleménye alapján előzetesen határozatot hozott abban a kérdésben, hogy melyik a község határának a tagosítási eljárásba bevonható területe és hogy a tagosítás a községre hasznos és célszerűen keresztülvihető-e.

A földművelésügyi miniszternek (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 1. §.) határozatát bárki kérheti, aki a tagosítandó határban vagy határrészben fekvő valamely ingatlan tényleges birtokosa és telekkönyvi tulajdonosa.

A beadványt e célból a földművelésügyi miniszterhez intézve a törvényszéknél kell beadni és egyidejűleg igazolni kell azt, hogy a tagosítást kérő 500 K biztosítékot bírói letétbe helyezett. Ha az

eljárást kisebb területre kéri, a földművelésügyi miniszter az előzetesen hozzája intézett kérelemre méltányos esetekben a leteendő biztosíték összegét szakbizottságának meghallgatásával mérsékelheti. Az e tárgyban hozott határozat a tagosítást kérő beadványhoz melléklendő.

A beadványok és mellékleteik bélyegmentesek (1908 : XXXIX. t.-c. 6. §.).

A törvényszék a rendelkezéseknek megfelelő beadványt fölterjeszti a földművelésügyi miniszterhez.

A földművelésügyi miniszter, ha a tagosítás iránti kérelmet az állandó gazdasági szakbizottság meghallgatása után tárgyalhatónak tartja, annak tárgyalása végett a községbe rendszerint bizottságot küld ki, amelynek tagjai a földművelésügyi miniszter által kijelölt megfelelő szakképzettségű előadón mint rendszerinti vezető tagon kívül műszaki és gazdasági szakférfiak.

Ez a tárgyaló bizottság a helyszínére kitűzött tárgyaláson az illető terület népességi, birtoklási és termelési viszonyairól beszerzett adatok alapján véleményt terjeszt a beszerzett adatokkal együtt az előadó útján a földművelésügyi miniszterhez, ki a bemutatott adatokat az állandó gazdasági szakbizottság elé terjeszti, s ennek véleménye és javaslatai alapján határozatot hoz (u. a. r. 16. §.).

Ez a határozat különösen a következő szempontokból bír nagy jelentőséggel:

1. Megállapítja a tagosító érdekeltséget, tehát azokat a birtokosokat, kik a tagosítási eljárásban résztvesznek s így a későbbi bírói eljárás körébe utalt megengedhetőségi tárgyaláson szavazati jogukat mint érdekelt felek gyakorolhatják (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 45. és 52. §.).

2. Megállapítja a tagosítandó területet, illetve azt, hogy mely területek azok, a) amelyek a tagosításba nem vonhatók bele, b) amelyek a tagosításba csak a tulajdonos beleegyezésével vonhatók be és c) amelyek a tagosításból kizárandók.

Ezeket a kategóriákat a rendelet a következőkben állítja fel:

A tagosításba nem vonhatók be;

a) a községi belsőségek;

b) a községi határból kivált majorsági birtokok; állandó épületekkel ellátott nagyobb tanyás birtokok;

c) külön gazdálkodásra felszerelt nagyobb területek (alagsóvezett, öntözésre berendezett lecsapolt területek stb.).

A tagosításba csak a tulajdonos beleegyezésével vonhatók be:

a) oly területek, amelyek a rajtuk folytatott mezőgazdasági üzem miatt önálló tagoknak tekinthetők, vagy egységes gazdasági területet alkotnak;

b) nagyobb kiterjedésű szőlő, faültetvény, gyümölcsös, komló- és fűzfatelepek.

Az előbbi bekezdésben meghatározott területek a tagosításba a tulajdonos beleegyezésével sem vonhatók be, ha bevonásuk annak célszerű keresztülvitelét gátolná.

A tagosításból kizárhatók a község határához tartozó nagy kiterjedésű erdők, legelők, havasi területek, amennyiben úrbéri elkülönítésnek vagy arányosításnak nem tárgyai (1909. évi 20. sz. I. M. R. 17., 18., 19. §§.).

Ezek a rendelkezések úgy az általános, mint a részleges tagosítás eseteiben alkalmazandók.

Általános tagosítás megy végbe, ha az eljárás a községnek a tagosítási eljárásba a fentiek szerint bevonható egész területére kiterjed, úgyszintén általános a tagosítás akkor is, ha az eljárásból olyan terület hagyatik ki, amely az eljárásba ugyan bevonható lenne, de a községgel területileg összefüggésben nincsen és a földadó-kataszteri munkálatokban is, mint az anyaközség I., II., III. stb. része szerepel.

Részleges tagosításnak van helye, ha természetes határokkal bíró vagy művelésmód által elkülönített egyes határrészeknek (dűllőknek) gazdasági javítások céljából kívánt külön tagosítására irányul az eljárás a község egész határának (42. §.) tagosítása nélkül.

3. A tagosító érdekeltség, illetve a tagosítandó terület megállapításával egyidejűleg határoz a földművelésügyi miniszter az irányban is, hogy a tagosítás a községre, illetve a község határának a tagosítási eljárásba bevonható részére hasznos és célszerűen keresztül vihető-e vagy nem.

Ennek a határozatnak megfelelően alakulnak azután a megengedhetőségi tárgyaláson a tagosítás elrendelésének előfeltételei. A bíróság előtt folyó megengedhetőségi bírói eljárás ugyanis más előfeltételektől teszi függővé a tagosítás megengedését a szerint,

hogy a gazdasági hasznosság vagy célszerűség, avagy az ellenkezője lett megállapítva.

A bíróság a tagosítást akkor rendeli el, ha előzetesen a földművelésügyi miniszter a tagosítást gazdasági szakbizottságának véleménye alapján a községre nézve hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek mondotta ki, és ha a tagosítást kívánók birtoka a község tagosítandó területének egynegyed részét teszi ki.

Az egynegyed rész területi kiszámítása tekintetében az adókataszteri adatok az irányadók.

Az állami, törvényhatósági és községi vagyon, a közalapítványi javak, a közintézetek, a gyámság és gondnokság alatt levők birtoka, urbéri haszonvételekkel terhelt oly erdők, legelők és nádasok, valamint arányosítás alá tartozó oly közös használatú területek, amelyeknek rendezése még befejezve nincs, az általános tagosítást kívánók birtokához számítandók.

Ha a földművelésügyi miniszter a tagosítást az illető községre hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek nem mondja ki, a tagosítás csak akkor rendelhető el, ha az azt kívánók birtoka a község tagosítandó területének felelő részét teszi ki.

Ennek a felelő résznek kiszámításánál a fentebb felsorolt területeket a tagosítást ellenzők birtokához kell számítani (1909. évi 30. I. M. sz. rendelet 54. §.).

Ha a földművelésügyi miniszter a tagosítást hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek mondta ki, a tárgyalásra szabályszerűen megidézett, de meg nem jelent felek úgy tekintetnek, mint akik a tagosításba beleegyeznek, ellenben, ha a földművelésügyi miniszter a tagosítást hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek nem mondja ki, úgy tekintendők, mint akik a tagosítást ellenzik (u. a. I. R. 52. §.).

4. Határoz végül a földművelésügyi miniszter a tekintetben is, hogy a netán meglevő közlegelő felosztása, kicserélése, kiegészítése, vagy új közlegelő kihasítása szükséges-e, közlegelő kiegészítésére vagy létesítésére a tagosítandó összterületnek hány százaléka fordítandó (1908 : XXXIX. t.-c. 2. §.); miképpen, milyen főbb rendelkezések befoglalásával alakítandó meg, amennyiben ez már meg nem történt volna, a közösből maradt erdőknél a közös birtokosok szervezete, legelőknél a legelő birtokosság szervezete, továbbá a

legelő-szabályrendelet, illetve rendtartás s abban a kisbirtokosok igényei miképen vétessenek figyelembe (1909. évi 20. sz. I. M. R. 16. §.).

A földművelésügyi miniszter ezen megállapításai a bírói eljárásban is kötelezők. Ellenben amennyiben a földművelésügyi miniszter határozatában véleményezőleg más irányban is nyilatkozik, nevezetesen vajjon a tagosítás miképen volna legcélszerűbben keresztül vihető (hány dűllőben), mely ingatlanok nem volnának kicserélés alá vehetőek, az elhelyezkedés miként történjék stb. ezen vélemények figyelembe vétele vagy mellőzése felett a tagosító érdekelttség, illetőleg a bíróság belátása szerint határoz.

Kivétel a földművelésügyi miniszternek az 1879 : XXXIX. t.-c. 17. §-a alá eső erdők kicserélése tárgyában hozott határozata, amely a bírósági eljárásban szintén kötelező.

A földművelésügyi miniszter határozatát a rendeletben megjelölt hatóságokkal közli, valamint a községi előljárással is fölös példányszámban, mely példányokból bármely olyan jelentkező birtokos, ki a tagosítás elrendelése végett a törvényszékhez óhajt fordulni, egy példányt kap.

A földművelésügyi miniszter határozatával felszerelt tagosítási kérelemmel bármely érdekelt birtokos a földművelésügyi miniszter határozatának keltétől számított 5 éven belül további eljárás végett a bírósághoz fordulhat (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 53. §.). Újabb határozat kérésének az öt éven belül csak úgy lehet helye, ha az érdekelt birtokosok ezen öt éven belül a földművelésügyi miniszter határozatával nem fordulnak a bírósághoz, és ha a földművelésügyi miniszter első határozata a tagosítás elrendelésére kedvezőtlen volt, s ha a folyamodó kimutatja, hogy a határozat hozatala óta a birtoklasi viszonyok változtak és ha végül az eljárás költségeit viseli és ebből a célból a földművelésügyi miniszter által meghatározott előleget beszolgáltatja.

Ha az érdekelttek a földművelésügyi miniszter határozatával a bírósághoz fordultak és az a tagosítást nem engedte meg, az ebbeli ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt éven belül egyáltalában nem lehet a földművelésügyi minisztertől újabb eljárás elrendelését kérni.

Az öt év letelte után csak akkor lehet a földművelésügyi minisztertől újabb eljárás elrendelését kérni, ha a tagosítást kérők

a bizottsági eljárás minden költségét előlegezik s a földművelésügyi miniszter által megállapított előleg összegét bírói letétbe helyezik.

A földművelésügyi miniszter azonban az előlegezett költségeket az illetőknek visszatéríti, ha az újabb eljárás folytán hozott határozata következtében a bíróság a tagosítást jogerősen elrendeli (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 21–24. §.).

A tagosítási bírói eljárás általában.

A tagosítási bírói eljárás a tagosító érdekelttség ellen intézett kérvény beadásával veszi kezdetét. A kérvényt négy példányban kell beadni s ahhoz a földművelésügyi miniszternek határozatát mellékelni kell vagy a bíróságnál levő határozatra kell hivatkozni.

Az eljárás tagosítási ügyekben (az urbéri elkülönítési és arányosítási ügyekben is) négy szakaszra osztható u. m.: a megengedhetőség tárgyalása, az előmunkálatok, az érdemleges tárgyalás és a végrehajtás. Az eljárás ezen szakaszairól külön-külön, de folytatódólagosan egy jegyzőkönyvet kell szerkeszteni (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 21. §.).

A bíróság a község érdekelt birtokosait a megengedhetőség iránt beadott kérelem tárgyalására hirdetményel idézi meg a helyszínére és megteszi az intézkedéseket az érdekelttek neveit és birtoklasi viszonyait tartalmazó szavazási lajstrom összeállítására, amelynek tételeit a tárgyaláson is beadható felszólalások alapján az eljáró bíró helyesbíti és hitelesíti. A megejtett szavazás eredményeképp (1900. évi 30. I. M. R. 54. §.) a bíróság határozatot hoz (ítéletet vagy egységet jóváhagyó végzést).

Ezen határozat jogerőre emelkedése után a bíróság az előmunkálatok vezetése és teljesítése végeit egyik bírói tagját küldi ki (albíró nem küldhető ki), aki a birtokrendezési összes előmunkálatban hivatalból és önállóan jár el és az összes tárgyalásokat, a tanúk kihallgatását, a szükséges szemléket, az osztályozást és becslést, valamint a hitelesítést személyesen vezeti.

Az előmunkálatok.

Az előmunkálatok főbb feladata a tagosításoknál:

a) a tagosítandó terület határainak tüzetes megállapítása és leírása;

b) a tagosítandó terület részletes földmérői felvétele és területi kiszámítása;

c) az osztályozás és az esetleg szükséges becslés;

d) a földmérői munkálatok hitelesítése.

Ha ugyanabban a községben a tagosítással egyidejűleg urbéri elkülönítés vagy arányosítás is van folyamatban, az előmunkálatokat együtt és kapcsolatosan kell teljesíteni (1909. évi 30. I. M. sz. rendelet 62. §.).

Az eljárás egyik legsarkalatosabb újítása az, amely beilleszti a tagosítási műszaki eljárást a kataszteri felmérés keretébe. Míg az eddig érvényben állott jogszabályok szerint a tagosítások a háromszögelési adatok mellőzésével, sokszor a meglevő kataszteri felmérési adatok figyelmen kívül hagyásával végeztettek s azok hitelesítése a működő magánmérnökök feladatát képezte, az új eljárás szerint ennek többé helye nem lehet.

A felmérési felügyelőség az eljárásban.

A törvényszék minden oly kérvény benyújtásáról, mely valamely község egész határát vagy annak csak egy részét felölelő tagosítás megengedésére irányul; valamint feltéve, hogy a rendezendő területnek felmérése is szükségessé válik, az urbéri elkülönítési és arányosítási perek megindításáról is a kataszteri háromszögelési adatok előkészítése céljából a m. kir. háromszögelő hivatalt, a kataszteri felmérési adatok előkészítése céljából pedig a felmérési felügyelőséget értesíti.*)

A megengedhetőség felől hozott határozat jogerőre emelkedéséről — a határozatok csatolásával — a törvényszék a felmérési felügyelőséget és a háromszögelő hivatalt szintén értesíti. Ezen értesítés vétele után a háromszögelő hivatal azonnal közli a törvényszékkel és a felmérési felügyelőséggel, hogy a háromszögelési adatok mikor készülnek el.

A tagosítandó terület földmérői felvétele csakis ezen alapokon történhetik meg. Ennek folyamánként a földmérőt műszaki teendői ellátása tekintetében a felmérési felügyelőség látja el útmutatással.

A felmérési felügyelőség a következő szempontokat köteles figyelembe venni:

a) ha a rendezendő vagy tagosítandó területen a részletes

*) A 22. számú felmérési felügyelőség Budapest, II., Fő-utca 34.

kataszteri felmérés még meg nem történt, akkor a földmérőnek az országos kataszteri felmérés által megadott háromszögelési adatok alapján a részletes háromszögelést s a részletes felvételt kell fogantatosítani (1909. évi 30. I. M. K. 94. §.);

b) ha a részletes kataszteri felmérés még meg nem történt ugyan, de másnemű korábbi használható felvétel van, akkor a felmérési felügyelőség a szükséghez mért vizsgálat alapján határoz arról, hogy az újabb felmérés mellőzhető-e s a régebbi felvétel milyen módon használandó fel;

c) ha a rendezendő vagy tagosítandó területen a részletes kataszteri felmérés már megtörtént, de a kataszteri mérnöki helyszínelés még nem fogantatosított s a telekkönyvi betétszerkesztés sem történt még meg, akkor a földmérői felvételi munkálatoknál a már meglevő kataszteri térkép veendő alapul s a földmérő annak — a tényleges állapotnak megfelelő — kiegészítésénél azon szabályok szerint köteles eljárni, amelyek az országos kataszteri felmérésnél a mérnöki helyszínelés fogantatosítására hatályban vannak;

d) abban az esetben, ha a rendezendő vagy tagosítandó területről újabb, vagy mérnöki helyszínelés útján már kiegészített kataszteri felmérési munkálatok vagy közforgalomnak átadott telekkönyvi betétek is vannak, akkor a földmérői munkálatok ezen újabb kataszteri felmérési munkálatok alapján fogantatosítandók azoknak a szabályoknak a szem előtt tartásával, amelyek az országos kataszteri felmérésnél a mérnöki nyilvántartásra vonatkoznak;

e) ha a rendezendő vagy tagosítandó területre új háromszögelési hálózat lett megállapítva s a részletes kataszteri felmérés ezen új hálózat alapján még nem fogantatosított, akkor az országos kataszteri felmérés által megadott új háromszögelési adatok alapján feltétlenül új részletes háromszögelést és felmérést kell fogantatosítani (1909. évi 30. I. M. sz. rendelet 63. §.).

Ilyképen az államkincstár földadó kataszteri célokra is alkalmas munkarészekhez jut, amelyekért ellenértékképpen a tagosítási költségekhez hozzájárul. (A hozzájárulás részleteit l. alább.)

A felmérési felügyelőség az előbb emített rendelkezések szerint adandó útmutatásában arról is nyilatkozik, hogy lesz-e helye állami hozzájárulásnak és hogy az állami hozzájárulás a földmérői munkadíjnak mily nagy százalékát teszi.

Mínt hogy az általános tagosítás fogalma nem szükségkép öleli fel a község egész határának egész területét, sőt a tagosítási eljárásból bizonyos területek feltétlenül kimaradnak (így az 1909. évi 20. sz. I. M. rendelet 17. §-a értelmében a községi belsőségek), a földadókataszteri munkálatok teljessége érdekében a felmérési felügyelőség által megállapított módozatok mellett a tagosításba be nem vont területekre nézve a részletes felmérési, a kataszteri mérnöki helyszínelési vagy nyilvántartási teendőket ellátását, illetve a tagosítási munkálatoknak megfelelő kiegészítést a földmérő is elvállalhatja, ha ezt a kiegészítést a tagosító érdekeltség maga óhajtja elvégeztetni, vagy amennyiben a tagosító érdekeltség erre nem hajlandó, a felmérési felügyelőség kívánatára.

A földmérőt ezért a munkálatért az utóbbi esetben az országos kataszteri felmérés külön díjazza (1909. évi 30. számú I. M. rendelet 200. §.).

A fentvázoltak szerint a kataszteri felmérési szabályok alkalmazásának természetes következménye az, hogy a hitelesítő mérnöki teendőket kizárólag az országos kataszteri felmérés közegei teljesítik.

A felek képvisellete.

Az ügyvédi képvisellete az eljárás egyik szakában sem kötelező. A felek a tagosítási kérelmet s egyéb beadványaikat ügyvédi ellenjegyzés nélkül is beadhatják.

Az előmunkálatok megkezdésére kitűzött tárgyalási határon az eljáró bíró mindenek előtt az érdekelt feleknek az eljárás folyama alatti képviselleteit rendezi.

E tekintetben az eddigi jogszabályok hiányos intézkedései nyomán a legellentétesebb felfogás nyilatkozott meg a joggyakorlatban. Általában a perrendtartás szabályainak alkalmazásával (1871: LIII. t.-c. 45. §.) minden félnek elismerték a jogát arra, hogy ügyvédet valljon. Felperes volt a tagosítást kérő fél, alperesek a többi érdekelt birtokosok. Igen gyakori eset volt azonban az ügynevezett úrbéri választmány felállítása, mely az érdekelt birtokosok sorából választott 6—10 tagból állott s képviselte az összes érdekelteket az osztályozásnál, becslésnél, elhelyezkedésnél, egyességeket, sőt elidegenítési szerződéseket is kötött stb.

Az új eljárási szabályok a birtokosokat birtokaik területi

nagysága szerint képviselletei csoportokba osztják be, úgy hogy a község határában lakó azok a birtokosok, kiknek ingatlana öt holdnál kevesebb, az első csoportot, akiké öt hold vagy öt holdnál nagyobb, de ötven holdnál nem nagyobb, a második csoportot, végül a község határán kívül lakó azok a birtokosok (bebírók), akiknek az ingatlana ötven holdnál nem nagyobb a harmadik csoportot alkossák. Az ötven holdnál nagyobb ingatlanok birtokosai saját egyéni képviselleteikről gondoskodni kötelesek.

Ha az eljárás úrbéri elkülönítésre is irányul, akkor a volt úrbéreseket külön képviselletei csoportot alkotnak.

A kisbirtokosok csoportjai (s a volt úrbéreseket) a további bírói határozatok kézhezvétele céljából kötelesek maguk közül egy vagy legfeljebb két képviseltestőt választani.

Ha a kisbirtokosok csoportjai (s a volt úrbéreseket) a képviseltestők választását elmulasztják vagy egymás közt megegyezni nem tudnak, közülök egyik birtokost az eljáró bíró képviseltestőül kinevezi. A megválasztott vagy kinevezett tagok 10 koronától 200 koronáig terjedhető pénzbírság terhe alatt kötelesek a megbízást elfogadni.

Az egyéni képviselletekre jogosított nagyobb birtokosok, ha maguk a törvényszék területén nem laknak, kötelesek ügyvédet, esetleg a községben vagy a törvényszék székhelyén lakó más önjogú meghatalmazottat nevezni, amit ha elmulasztanak, a bírói határozatok külön kézbesítésére igényt nem tarthatnak.

A bírói határozatok és értesítések a megjelölt képviselletei csoportok választott vagy kinevezett képviselőinek, továbbá az egyéni képviselletekre jogosított nagyobb birtokosoknak vagy meghatalmazottaiknak, végül a község valamint a szomszédos községek előjáróságainak is kézbesítetnek (1909. évi 30. I. M. sz. rendelet 81. és 82. §.).

A földmérő az eljárásban.

Az előmunkálatok megkezdésére kitűzött tárgyalás további feladata a műszaki munkálatok teljesítésére alkalmas földmérő választása.

A földmérők minősítéséről alább lesz szó (I. V. fej.).

A törvényes kellékeknek megfelelő földmérőt tagosítási és arányosítási ügyekben az érdekelt felek választják. A közös egyetértéssel választott jogosított földmérőt a törvényszék köteles elfo-

gadni. Ha közös egyetértés nem jön létre, a törvényszék a földmérőt szabadon nevezi ki.

Úrbéri elkülönítés esetében a volt földesúr vagy földesurak alkalmazzák azt.

Nevezetes intézkedés az eljárásban az, hogy a földművelésügyi miniszter, ha a felek más földmérő választásában meg nem egyeznek, a felek kérelmére a műszaki munkálatokat egy megbízott földmérővel vagy saját műszaki közegeivel maga végeztetheti el (1909. évi 30. sz. I. M. r. 87. §.).

A földművelésügyi miniszterrel a műszaki munkálatok iránt szerződést nem kell kötni. Ha a földművelésügyi miniszter e munkálatokat nem állami alkalmazásban álló műszaki közeggel végezteti, az erről szóló szerződést a megbízandó földmérővel ő köti meg.

Ezekben az esetekben a földmérőknek jogait a földművelésügyi miniszter, illetve az általa megbízott földmérő vagy műszaki közeg gyakorolja. A bíróság pedig a földmérőnek szóló értesítéseket — amint az egyes esetekben legcélyszerűbbnek látszik — vagy a földművelésügyi miniszter által megbízott földmérőnek, illetőleg műszaki közegnek kézbesíti vagy pedig kísérelés nélkül a földművelésügyi miniszterhez terjeszti fel.

Az előmunkálatok további teendői.

A képviseletrendezés, a földmérőválasztás, a bizalmi férfiak választása, a határjárás és a földmérő bevezetése után kezdetét veszi a tagosítandó terület felmérése, mely műveletnél a földmérő az országos kataszteri felmérés szabályai szerint jár el.

A részletes felmérés történhetik mérőasztallal való rajzoló vagy sokszögelési eljárással. Az előbbi esetben a földmérő a részletek felmérését csakis a szelvény részletes háromszögelésének teljes befejezése után kezdheti meg, az utóbbi esetben a térképszerkesztés csak az illető felvételi lapra eső összes háromszögelési és sokszögelési pontok felrakása után veheti kezdetét.

A földmérő az egyes földrészletek helyszínelését a telekkönyvi vázrajz és egyéb adatok, valamint a tényleges birtoklás figyelembe vételével teljesíti.

Ennél a műveletnél a megyék kimutatása végett megválasz-

tott bizalmi férfiak a földmérő felhívására a helyszínén megjelenni és felvilágosítást adni kötelesek.

A földmérő a földrészletek térképi számozásánál a telekkönyvi helyrajzi számokat pontosan megtartja. Ha ugyanazon egy helyrajzi számmal bíró földrészlet különböző művelésnemek, utak, árkok stb. miatt több részre oszlik, az egyes részleteket a helyrajzi alapszámmal és a betűsor (a, b, c) kisbetűivel; ha pedig ugyanazon egy helyrajzi számmal bíró földrészlet telekkönyvön kívül tényleg felosztva, több egyén birtokában van, az egyes részleteket a helyrajzi alapszámmal és folyó arab alszámokkal jelöli meg.

A felmérési felügyelőség a részletes háromszögelés, valamint a térképi részletszámozás és felmérés megvizsgálása céljából hitelesítő kataszteri mérnököt küld ki s a vizsgálat eredményéről a hitelesítő kataszteri mérnök szakvéleményének csatolásával az eljáró bírót értesíti.

Az osztályozás és becslés.

A tagosítási eljárás előmunkálatainak legjelentősegteljesebb mozzanata az osztályozás és becslés. Itt dől el a tagosítás célszerű, hasznos és igazságos volta. Egy közös tömegbe olvadt tagosítandó területből minden érdekelt csak úgy nyerheti vissza jogos tulajdonát, ha a tömegbe beadott ingatlanainak értéke helyesen lett megállapítva és helyesen lettek a többi ingatlanok is értékelve.

Az eljárás ezen nagy fontossága megkívánja, hogy azt az eljáró bíró személyesen vezesse és irányítsa. Az ő személyes közreműködése nélkül teljesített osztályozás és becslés semmis. A szakértő bizottság a határ felerészét bíró nagyobb és a határ másik felét bíró kisebb birtokosok érdekcsoportjai által választott két rendes és két póttagból áll, elnökét az eljáró bíró nevezi ki a földművelésügyi miniszter által kijelölt nem érdekelt gazdasági szakértők sorából.

Az eljárás az osztályoknak és mintaföldeknek a helyszínén történendő felállításával veszi kezdetét, ugyanakkor meg kell határozni az egy becsholdnak megfelelő pénzbeli egyenértéket is. Az eljáró bíró a megállapodásokat jegyzőkönyvbe veszi és az egyes földrészletekre megállapított művelési ág jelzését és a földrészletek osztályszámait a jegyzőkönyv kiegészítő részéül tekintendő és meg-

felelő helyen ahhoz fűzendő osztályozási jegyzék első példányán az e célra szolgáló hasábokba betűkkel sajátkezűleg bevezeti.

A munkálatok befejeztetvén, azok felolvasatnak és közszemlére tetetnek s a meg nem elégedő felek felszólalással élhetnek.

A felszólalással megtámadott osztályozást és becslést esetleg egy egészen újonnan alakult bizottság felülvizsgálja.

Felvételi munkálatok elkészítése és hitelesítése.

Az eljáró bíró az osztályozás és becslés befejezése után az osztályozási jegyzőkönyv és az ahhoz fűzött osztályozási jegyzék hiteles másolatának közlésével a földmérőt a területek kiszámítására s a felvételi földkönyv és birtokívek, valamint összesítésüknek elkészítésére utasítja. A földmérő ennek megfelelőleg a felvételi földkönyvben a dúllókat és aldúllókat, valamint az egész területet osztályonként külön és együtt is becsholdakra átszámítja s becsterületüket a kataszteri területösszeg számai alá vörös tintával bevezeti.

Minden egyes földrészlet után az illető rovatba beírja a telekkönyvi tulajdonosnak s ha több tulajdonostárs van, a telekjegyzőkönyvben (betétben) legelől megnevezett tulajdonosnak nevét és a tulajdonközösség jelzését, továbbá a tulajdonosok házszámát, illetve lakóhelyét.

A földmérő a befejezett előmunkálatokat felülvizsgálat végett beküldi a felmérési felügyelőségnek.

A felmérési felügyelőség által megvizsgált és hibátlannak talált előmunkálatok helyszíni megvizsgálása és hitelesítése kitűzendő tárgyaláson történik. E tárgyaláson előbb azonban a tényleges birtokállapotnak a telekkönyvvel lehető összehangzásba hozatalát teljesíti az eljáró bíró s e célból a telekkönyvi bejegyzésre alkalmas birtokváltozásokról külön jegyzőkönyveket vesz fel, s ezeket további intézkedés végett a telekkönyvi hatósághoz teszi át (1909. évi 30. sz. I. M. rendelet 131. és 132. §.).

A földmérői előmunkálatok hitelesítését a hitelesítő kataszteri mérnök vizsgálata és véleménye alapján az eljáró bíró teljesíti, a felmerült hiányok pótlását vagy kiigazítását elrendeli és foganatosítja.

Ha a hitelesítő kataszteri mérnök az előmunkálatokat a vizsgálat nyomán helyeseknek találja vagy ha a földmérő a felmerült hiányokat pótolja, az előmunkálatokat, nevezetesen a felvételi térképet, földkönyvet, birtokívet és azok összesítését hitelesítési záradékkal kell ellátni, amelyet az eljáró bíró és a hitelesítő kataszteri mérnök ír alá.

Az érdemleges tárgyalás és ítélet.

Az érdemleges tárgyalás feladata:

a) a tagosítás alatti területen fekvő, de kicserélés alá nem eső birtokrészletek megállapítása;

b) a közútaknak és a mezei közös dúllóutaknak, valamint csapásoknak megállapítása;

c) a közös használatra szükséges források, itatók, temetők, faiskolák stb. megállapítása a hozzájuk vezető úttal;

d) az új birtok-tagok elhelyezésének megállapítása;

e) a külön kiegyenlítést és kárpótlást igénylő tárgyak kiegyenlítésének és kárpótlásának megállapítása (1909. évi 30. sz. I. M. rendelet 142. §.).

Közös használatra szükséges területek (c. pont) lehetnek még: agyagásó gödör, homokbánya, dögtér stb.

Ha az egyesség, melyet az eljáró bíró mindig köteles megkísérteni, nem sikerül, vagy nem minden kérdésre létesül, a vitás pontokra nézve a feleket a bíró kihallgatja és a földmérőt a tervezet elkészítésére utasítja. A tervezet elkészítésénél már a földmérőnek különös figyelemmel kell lenni arra, hogy bizonyos ingatlanok, noha a tagosítási eljárásba bevonattak, csak az érdekeltek beleegyezésével cserélhetők ki.

Ilyen ingatlanok:

a) a községi belsőségekkel összefüggő bekerített külbirtokok, a község határában, de a belterületeken kívül fekvő belsőségek és azokkal egybefüggő s a tagosítás megengedhetősége tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedéséig bekerített külbirtokok, továbbá az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 18. §-ában felsorolt területek, amennyiben a földművelésügyi miniszter határozata folytán a tagosítási eljárásba bevonattak;

b) a földművelésügyi miniszter határozata értelmében az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 18. §-ának b) pontja alá nem eső

kisebb kiterjedésű szőlők, faültetvények, gyümölcsös és komlós kertek ;

c) fővény-, kavics-, agyag- és kőbányák, bányatelepek, ásványvízforrások, ipar- és gyártelepek, malmok, rév- és vámbhelyek, a fentartásukra szükséges területekkel.

Erdők tagosítás útján rendszerint nem cserélhetők ki, s azokat az erdőbirtokos beleegyezésének hiányában csak akkor lehet kicserélni, ha csekély értékű erdőknek érintetlen hagyása a célszerű tagosítást megghiusítaná. Ilyen esetben is az erdők rendszerint csak hasonló erdővel vagy ha ez nem lehetséges, más művelési ághoz tartozó olyan területtel cserélhetők ki, amely beerdősítésre alkalmas és erdőgazdasági művelésre okszerűen átalakítható ; a létező faállomány értékkülönbségét pedig a feleknek más megállapodás hiányában készpénzzel kell kiegyenlíteniök.

Az 1879 : XXXI. t.-cikk 17. §-a alá tartozó erdőket az előbbi bekezdés esetében is csak akkor lehet kicserélni, ha a kicseréléshez a földművelésügyi miniszter állandó gazdasági szakbizottságának javaslata alapján előzetesen hozzájárul.

Általános elv a kiosztásnál az, hogy mindenik tulajdonos járandóságát lehetőleg egy tagban vagy a határ fekvésének, a helyi viszonyoknak és a mezőgazdaság érdekeinek megfelelő részletekben kell kihasítani s hogy a kiosztott új birtok a birtokos előbbi birtokával egyenértékű legyen, és ha valamely birtokos előbbi birtokán hasznos épületek és beruházások vannak, ezek valódi értéke annak megtérítendő, de csak annyiban, amennyiben előbbi birtokát meg nem tarthatná, vagy az épületeket s egyéb beruházásokat megtarthatná ugyan, de az új birtokelhelyezés folytán azok neki hasznót nem hajtának.

Az elhelyezkedésnél pedig arra kell törekedni, hogy a községhez legközelebbi, illetve az általuk szabadon választható dűllőben első sorban lehetőleg azoknak a birtokosoknak illetményét kell kihasítani, akiknek birtoka 2 becsholdat meg nem halad.

Azok a nagyobb birtokosok, akik járandóságukat egy tagban nyerik, lehetőleg oly módon helyezendők el, hogy birtoktagjaik a többi határrészekben való legeltetést ne akadályozzák.

A földmérő által elkészített és a helyszínén az érdekeltekkel letárgyalt tervezet nyomán a törvényszék a tárgyalás alatt felmerült minden vitás kérdés fölött lehetőleg egy ítéletben határoz (érdem-

leges ítélet), amely ellen a királyi Kúriáig van felebbezésnek helye (1909. évi 30. I. M. sz. rendelet 159. §.).

A közlegelők.

A mezőgazdaság és különösen az állattenyésztés érdekei szempontjából már az 1894 : XII. t.-c. 12. §-a alkotásánál szükségesnek mutatkozott a meglevő közlegelők felosztását földművelésügyi miniszteri engedélytől függővé tenni. Az 1908 : XXXIX. t.-c. 2. §-a nemcsak fentartja és kiegészíti ezen rendelkezést, de új közlegelők alakítását teszi egyenesen kötelezővé ott, ahol annak szüksége fennforog. Elrendeli az idézett törvény, hogy az 1894 : XII. t.-c. 12. §-a értelmében az osztatlan közös tulajdont képező közlegelők csak akkor oszthatók fel, ha a földművelésügyi miniszter a felosztáshoz az engedélyt megadta és e tekintetben különbséget nem tesz, hogy az arányosítás vagy az úrbéri elkülönítés folyama alatti, vagy befejezte utáni felosztásról van-e szó. E mellett a felosztásnak az 1871 : LIII. t.-c. 42. §. második és harmadik bekezdésében megállapított előfeltételei is megmaradnak.

A közlegelő a tagosítás során más alkalmas és megfelelő becsértékű területtel kicserélhető, ha azt az elhelyezkedés, vagy a gazdasági érdekek okadatolttá teszik, és ha ahhoz a földművelésügyi miniszter beleegyezését adja.

A kicseréléssel járó költségekkel a közlegelő érdekeltsége nem terhelhető, és ha a cserébe kapott terület legelővé való átalakítása szükséges, az átalakítás költségei a tagosító érdekeltséget terhelik.

Azokban a községekben, amelyekben az általános tagosítás kérelmezése idejében közlegelő nincs, vagy a meglevő közlegelő a község állattenyésztési érdekeit ki nem elégíti, a legelőt a tagosítandó összterületekből kell kihasítani, illetve kiegészíteni. A kihasítás vagy kiegészítés szükségét, úgyszintén az összterületből e célra kihasítandó terület nagyságát és helyét gazdasági szakbizottságának javaslata alapján a földművelésügyi miniszter állapítja meg.

A tagosítás alá kerülő birtokokból a közlegelő céljaira elvont területet minden egyes becsholdból egyenlő arányban kell levonni, és az ekként történt levonás arányában képezi ez a közlegelő az illető birtokosok osztatlan közös tulajdonát, amelynek használata legelőszabályrendelettel lehetőleg akként rendezendő, hogy első sorban a kisbirtokosok igényei vétessenek figyelembe.

A közlegelő megállapítható területe a tagosítás alá kerülő birtokok területének öt százalékát meg nem haladhatja, hacsak az érdekelttség magasabb százalékban egyhangúlag meg nem állapodott.

A közlegelő nagyságát és helyét a földművelésügyi miniszternek legkésőbb az érdemleges tárgyalás befejezéséig kell megállapítania, mert különben a bírói eljárás fennakadást szenvedne. Ha a földművelésügyi miniszter azon határozatában, mellyel a tagosítás hasznos volta és célszerű keresztülvitele kérdésében nyilatkozott, sem a közlegelő feloszthatósága, kicserélése, kiegészítése vagy új közlegelő kihasítása és esetleg elhelyezése kérdésében nem határozott, a határozatnak a bíróság által kitűzött kellő időre való kiegészítését a tagosítást kérők kötelesek kieszközölni (1909. évi 20. I. M. sz. rendelet 16. és köv. §§-ai).

A végrehajtás.

A jogerős ítélet vagy egyesség alapján az eljáró bíró utasítására a földmérő mindenekelőtt elkészíti a rendezés vagy a tagosítás kiosztási térképének, az új birtokállomány földkönyvének és birtokíveinek első (eredeti) példányait, továbbá másod- és harmadpéldányukat is, nemkülönben a kiosztási birtokívek összesítést, valamint tagosításnál a régi és új birtok összehasonlítási okiratát s a kiosztási munkálatokat a felmérési felügyelőségnek felülvizsgálatra beküldi.

Ha a felmérési felügyelőség a kiosztási munkálatok első, másod- s harmadpéldányait akár az első beterjesztés alkalmával, akár a kiegészítés, átdolgozás vagy kiigazítás után elfogadja, az eljáró bíró, mielőtt a kiosztási munkálatok beérkeztek, a kihasítás megkezdésére tűz határnapot.

A felek a kiosztási terv ellen kifogásokat e határnapon is tehetnek, s ha alapos aggály merül fel az iránt, hogy a kiosztási terv az ítéletnek vagy egyességnek nem felel meg, az eljáró bíró a felmérési felügyelőséget hitelesítő kataszteri mérnök kiküldése iránt azonnal megkeresi, annak véleményét a felmerült kérdésre nézve meghallgatja és a kihasítás megkezdése vagy a munkálat kijavítása iránt intézkedik.

Ha a földmérő az egyéni kihasítással elkészül (1909. évi 30. I. M. sz. rendelet 172. §.), az eljáró bíró az új birtokállapot hitelesítésére és a feleknek az új birtokba való bevezetésére határnapot tűz ki.

Az eljáró bíró a feleket a birtokba akképen vezeti be, hogy minden egyes új tagot az érdekelteknek egyenként, a távollévőket pedig a községi előljáróság kiküldöttjének személyesen kimutatja. Felszólalások esetében a helyesbített határokat szintén köteles személyesen kimutatni.

A végrehajtás befejezésének napját az eljáró bíró a végrehajtásról fölvett jegyzőkönyvben betűkkel és számokkal világosan kitüntetni és azt az illető községben és a szomszédos községekben is szokott módon közzétett hirdetménnyel azonnal köztudomásra juttatni köteles. Azt, hogy a közhírré tétel megtörtént, a végrehajtásról fölvett jegyzőkönyvben tanúsítani kell (i. r. 174. §.).

Jogorvoslatok és a közérdek képviselése.

A birtokrendezési eljárásban általában az előterjesztés, felelővétel, igazolás és kiigazítási kereset a jogorvoslat. Ezeken kívül semmi más jogorvoslatnak, nevezetesen perújításnak, semmisségi keresetnek helye nincsen (i. r. 205. §.).

Ezekkel a jogorvoslatokkal a birtokrendezésben — illetve tagosításban — érdekelt felek élhetnek. Noha a tagosítási eljárás tulajdonképpen magánérdekek rendezésének és kiegyenlítésének körét nem lépi túl, szükségessé vált mindazonáltal az eljárásnak közérdekű jellegét adni és a közérdek képviseléről gondoskodni.

Nem ismeretlen jogintézmény ez a birtokrendezést illető jogrendszerben sem. Az 1840: VII. t.-c. 14. §-a az úrbéreszek érdekében az arányosítást megindítani nem akaró közbirtokosok ellen a megyei tisztii ügyészre bízta az arányossági per megindítását. A polgárosított magyar határőrvidéken fennálló házközösségi intézménynek megszüntetéséről szóló 1885: XXIV. t.-c. 10. §-a a tisztii ügyészt feljogosítja jogorvoslat beadására a telekkönyvi hatóság elutasító végzése ellen. A közérdeknek számtalan kérdése tette kívánatosná, hogy gondoskodás történjék különösen a jogorvoslatok beadhatása érdekében az államhatalom ellenőrzésének biztosításáról. Evégből a törvényszék birtokrendezési ügyekben a hozott ítéleteket és az egyességeket az utóbbiakra vonatkozó határozatokkal együtt a törvényhatósági tisztii ügyésznek is kézbesítetteti.

A tisztii ügyész a kézbesített ítélet vagy határozat ellen a szabályszerű kézbesítéstől számított törvényes határidőn belül közérdekből épen olyan jogorvoslatokkal élhet, mint a birtokrendezési

eljárásra nézve fennálló törvényes határozmányok értelmében bármely más érdekelt fél.

A tiszti ügyészt megilleti az a jog is, hogy közérdekből a végrehajtás során előterjesztéssel éljen.

Ha a tiszti ügyész jogorvoslattal élt, a felelősségi bíróság az egyességet nem csak alaki tekintetben és a teljesség szempontjából veszi vizsgálat alá, hanem azt még abban a tekintetben is megbírálja, vajjon nem ütközik-e valamely anyagi jogszabályba.

A tiszti ügyész eljárásának részleteit az 1908. évi 15.500. I. M. számú rendelet szabályozza, mely már 1908. évi augusztus hó 6-án életbelépett.

Ebben a rendeletben különösen ki vannak emelve azok az esetek, melyekben a tiszti ügyésznek megfelelő jogorvoslattal kell élnie az ítélet vagy egyesség ellen — avagy az eljáró bírónak a végrehajtás során tett intézkedései ellen, ha azok a közérdeket sértik.

Az ítélet vagy egyéb határozat, továbbá az egyesség a közérdeket különösen a következő esetekben sérti:

1. ha erdők, legelők és nádasok, úrbéri elkülönítése, valamint arányosítás végett indított perben a megengedhetőség iránt hozott ítélet az úrbéri elkülönítés vagy arányosítás tárgyát tevő ingatlant meg nem állapítja és telekkönyvileg meg nem jelöli;

2. ha az arányosítás megengedhetőségére vonatkozó tárgyalás és ítélet nem terjeszkedik ki az úrbéri elkülönítés megengedhetőségének kérdésére is, annak dacára, hogy az illető ingatlanokat a volt úrbéresek hasznóvételei is terhelik;

3. ha a tagosítás megengedhetőségére vonatkozó ítélet vagy egyesség a tagosítás megengedhetőségének feltételeit sérti;

4. ha az osztatlan közös tulajdont képező közlegelő felosztását, vagy közlegelő kicserélését a földművelésügyi miniszter engedélye nélkül rendeli el, kivéve, ha a felosztás vagy kicserélés megengedhetőségének kérdése az 1908: XXXIX. t.-c. hatályba lépte napján már jogerős határozattal eldöntve volt.

5. ha a földművelésügyi miniszternek a közlegelő kihalására, illetve kiegészítésére vonatkozó határozatát mellőzi vagy nem megfelelően alkalmazza.

6. ha az iskolai alapvagyon gyarapításáról nem rendelkezik azokban az esetekben, amikor az egyszázadrész az 1868: XXXVIII. t.-c. 25. §-a szerint elkülönítendő.

7. ha az arányosítandó közös birtokból a természetben olyanok illetményeit különíti el, akiknek ilyen elkülönítésre joguk nincsen; különösen pedig:

a) ha erdőkből, legelőkből és havasokból olyan részes fél (nem »volt földesúr«) egyéni illetményét különíti el, akinek a kihalásandó illetménye a 100 kataszteri holdat meg nem haladja;

b) ha az 1908: XXXIX. t.-c. hatályba lépte után, vagy ezt megelőzőleg ugyan, de az arányosítás megengedhetősége tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedését követő időben élők közötti jogügylettel szerzett ingatlanok, vagy az ingatlanok nélkül szerzett arányrészek után egyéni illetményeknek a természetben való elkülönítését annak dacára rendeli el, hogy azok után illetményeik elkülönítését a volt tulajdonosok az idézett t.-c. értelmében egyenként nem igényelheték volna;

c) ha egyéni illetmények elkülönítését rendeli el az 1908: XXXIX. t.-c. 1. §-ának utolsó előtti bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére, amely rendelkezés szerint a közösen maradt erdőkből, legelőkből és havasokból a már befejezett arányosítási eljárás után, habár az a részesedési arány megállapítására korlátozottan történt is, továbbá az 1871: LIII. t.-c. 32. §-a tekintetbe vételével elkülönített erdőkből egyéni illetmények elkülönítésének sem birtokrendezési, sem polgári peres eljárás útján helye nincsen azok részére sem, akik azt az érdeklődés tárgyalás során jogszerűen kérelmezheték volna;

d) ha közösben maradó erdők részleteit a közösben maradó legelőhöz vagy havashoz (havasi legelőhöz), és viszont a közösben maradó legelő, vagy havas (havasi legelő) részleteit a közösben maradó erdőhöz a földművelésügyi miniszter engedélye nélkül csatolja.

Az a) és b) alatti esetekben azonban a tiszti ügyész jogorvoslattal nem élhet, ha a természetben való elkülönítésre igényt tartó részes fél illetménye az 1908: XXXIX. t.-c. hatályba lépte előtt jogerős bírói határozattal megállapított, elkülönítendőnek kimondatott és a természetben is jogerősen elhelyezett (1908. évi 18.200. I. M. számú rendelet 1. §.).

A végrehajtás során tett intézkedés különösen abban az esetben sérti a közérdeket:

1. ha az 1908: XXXIX. t.-c. hatályba lépte után a termé-

szetben elkülönítve olyan részes fél illetményét helyezi el, akinek az 1908 : XXXIX. t.-c. 1. és 3. §-ai értelmében erre igénye nincsen (1908. évi 18.200. I. M. számú rendelet 1. §.);

2. ha az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba lépte után a végrehajtást olyan arányosítási ügyben jelenti ki befejezottnak, amely ügyben, habár a törvény hatályba léptét megelőző időben is, a természetben elkülönítve olyan részes fél illetménye helyeztetett el, akinek igénye erre nincsen (1908. évi 18.200. I. M. számú rendelet 1. §.).

A tiszti ügyész jogorvoslatát utasítás bevárása nélkül is beadhatja, erre utasíthatja azonban őt a törvényhatóság első tisztviselője és a földművelésügyi miniszter.

Az előmunkálatok, érdemleges tárgyalás, végrehajtás, illetve birtokbavezetés megkezdéséről a tiszti ügyész is értesítendő. Az ítéletek, egyességek s az ezekre vonatkozó határozatok nyilván tartás és a közérdek érvényesülésének ellenőrzése szempontjából pedig mindig felterjesztendő a földművelésügyi miniszterhez és az igazságügyminiszterhez.

III. Az úrbéri elkülönítési és arányosítási eljárás.

Az úrbéri haszonvételekkel terhelt erdők, legelők és nádasok elkülönítésének folyamatba tételére az érdekelt feleknek engedett határidők lejárván, a törvényszékek intézkedni kötelesek, hogy a még függőben levő rendezési ügyekben a megengedhetőség iránti keresetet az erre a célra kinevezett ügygondnokok haladék nélkül beadják.

Közös használat alatti területek arányosításának hivatalból folyamatba tételére a törvényszék csak akkor rendel ki ügygondnokot, ha erre az igazságügyminiszter utasítja.

A közös használat alatti területek arányosításának folyamatba tételét különben az érdekelt birtokosok bármelyike kérheti s azt, csak egy jogosult kérelmére is, el kell rendelni.

Az eljárás részletei azonosok a tagosítási eljárásra vonatkozó rendelkezésekkel.

Különös figyelmet érdemel azonban az 1908 : XXXIX. t.-c., mely az 1908 : VII. törvénycikkkel egybehangzólag az egyéni illetmények elkülönítését a következőképen szorítja meg:

»Az arányosítandó közös birtok, ha annak használata több

község birtokosait illette, az egyes községek között minden esetben természetben elkülönítendő.

Ezenkívül az arányosítandó közös birtokból illetményének természetben elkülönítését — az érdemleges tárgyalás rendjén — kívánhatja:

1. szántóföldekből, rétekből, kaszálókból, nádasokból minden részes fél illetményeinek nagyságára való tekintet nélkül feltétlenül;

2. erdőkből, legelőkől és havasokból:

a) a volt földesúr saját illetményére, valamint volt úrbéresei összilletményére nézve az illetmények nagyságára való tekintet nélkül feltétlenül;

b) mindaz a többi részes fél saját egyéni illetményére nézve, akinek a kihalásandó illetménye a száz kataszteri holdat meghaladja.

A természetben elkülönített egyéni birtokrészek szabad tulajdonná lesznek. A közösen maradó területek használata a megállapított arány szerint illeti az állandó közösségben maradó részeseket.

A jelen törvény hatályba lépte után vagy ezt megelőzőleg ugyan, de az arányosítás megengedhetősége tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedését követő időben élők közötti jogügyletlet szerzett ingatlanok után, vagy az ingatlanok nélkül szerzett arányrészek után egyéni illetményeknek természetben való elkülönítése csak abban az esetben rendelhető el, ha azok után illetményeik elkülönítését a volt tulajdonosok a törvény értelmében egyénienként is igényelhetnék volna.

A közösen maradt erdőkből, legelőkől és havasokból a már befejezett arányosítási eljárás után, habár az a részesedési arány megállapítására korlátozottan történt is, továbbá az 1871 : LIII. t.-c. 32. §-a tekintetbe vételével elkülönített erdőkből egyéni illetmények elkülönítésének sem birtokrendezési, sem polgári peres eljárás útján helye nincsen, azok részére sem, akik azt az érdemleges tárgyalás során jogszerűen kérelmezheték volna.

A földművelésügyi miniszter indokolt esetekben megengedheti, hogy a közösen maradó erdők oly részletei, amelyek fekvésüknél és talajuk minőségénél fogva állandó legeltetésre alkalmasak és a közös birtokosok legelőszükségletének kielégítésére szükségesek, a

közösen maradó legelőhöz vagy havashoz (havasi legelőhöz) és viszont a közösen maradó legelő vagy havas (havasi legelő) oly részletei, amelyek a talaj termőerejének veszélyeztetése nélkül legeltetésre tovább nem használhatók, a közösen maradó erdőhöz csatoltassanak. A faállományért befolyó pénz ilyen esetben első sorban a legelővé való átalakítással és a közös legelő okszerű berendezésével és jókarban tartásával járó költségek fedezésére fordítandó.

E rendelkezések tehát megváltoztatták az 1836: XII. t.-c. 19. §-át, amely szerint az arányosítás rendszerint egyértelmű volt a közös ingatlan felosztásával s minden részes fél — tekintet nélkül illetményei nagyságára — annak elkülönítését kívánhatta. Az átmeneti rendelkezésekről alább lesz szó (l. VI. fejt).

IV. Az arányosítás után közösen maradó erdők és legelők átcsatolásáról.

A birtokrendezési eljárás egyik különleges neme az, — amely az ingatlan művelési ágának megfelelően lehetővé teszi azt, hogy az arányosítás után közösen maradt erdők és legelők egymás között kicserélés illetőleg átcsatolás tárgyát képezzék és a kicserélt állapotnak megfelelően vonassanak a fennálló rendelkezések alá — melyek eltérőek a legelőkre és eltérőek az erdőkre vonatkozóan.

A földművelésügyi miniszter ugyanis az előbbi fejezetben idézett 1908: XXXIX. t.-c. 1. §-ának utolsó bekezdése szerint engedheti, hogy a közösen maradó erdők oly részletei, amelyek fekvésüknél és talajuk minőségénél fogva állandó legeltetésre alkalmasak és a közös birtokosok legelőszükségletének kielégítésére szükségesek, a közösen maradó legelőhöz vagy havashoz (havasi legelőhöz) és viszont a közösen maradó legelő vagy havas (havasi legelő) oly részletei, melyek a talaj termőerejének veszélyeztetése nélkül legeltetésre tovább nem használhatók, a közösen maradó erdőhöz csatoltassanak. A faállományért befolyó pénz ilyen esetben első sorban a legelővé való átalakítással és a közös legelő okszerű berendezésével és jókarban tartásával járó költségek fedezésére fordítandó.

Az engedélyezési eljárás az érdekelt birtokosok erre vonatkozó kérelme alapján, avagy a kezelést és felügyeletet teljesítő szakhivatalnak az érdekelt birtokosság meghallgatásával és hozzájárulásával tett előterjesztésére tehető folyamatba.

Az átcsatolás iránti kérelem vagy előterjesztés az illetékes közigazgatási erdészeti bizottsághoz nyújtandó be, mely azt az erdészeti ügyekre fennálló eljárási szabályok szerint tárgyalja.

A földművelésügyi miniszter a közigazgatási erdészeti bizottság javaslatát az összes iratokkal együtt közli az állandó gazdasági szakbizottsággal s az átcsatolás kérdésében az állandó gazdasági szakbizottság véleményének meghallgatásával dönt (1909. évi 20. I. M. sz. rendelet 39. §.).

Ennek az átcsatolási eljárásnak természetesen a birtokrendezési eljárás keretében is helye lehet a megfelelő feltételek alatt.

V. Az eljárással kapcsolatos egyes rendelkezések.

A földmérők.

A Királyhágón innen eső jogterületen az 1832/6. évi törvények helyes magyarázataképpen és az 1890. évi május hó 23-án kelt 22.578. számú vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet szerint birtokrendezéseknél csak okleveles földmérők vagy mérnökök voltak alkalmazhatók.

Az újabb rendelkezések ezt az elvet tartják, s azt kiegészítik még azzal, hogy a megfelelő műszaki előképzettség igazolása után a birtokrendező földmérőknek még külön jogosítványt kell szerezni. A földmérői jogosítványt a már gyakorlatilag működő földmérők és mérnököknek az igazságügyminiszter kérelemre adja meg, míg a rendelet hatályba lépte után ily jogosítvány elnyerésének leteendő földmérői vizsgálat az előfeltétele.

Ily vizsgálatra bocsáthatók az okleveles mérnökök, földmérők, kataszteri mérnökök, bányamérnökök, erdőmérnökök.

Részletesen van szabályozva a földmérők ellen indítható fegyelmi eljárás is (1909. évi 40. I. M. sz. rendelet).

A költségekről.

A birtokrendezés költségeire nézve a következő rendelkezések léptek hatályba:

Úrbéri elkülönítéseknél a költséget az eddigi rendelkezéseknek megfelelően kizárólag a volt földesúr, illetőleg földesurak, és pedig egymás között a felosztás alkalmával nekik jutó birtokrész területének arányában viselik.

Ha a költség előlegezése iránt a volt földesurak egymással ki nem egyeznek, az eljáró bíró — a rendelkezésére álló és esetleg kinyomozandó adatok figyelembevételével — belátása szerint állapítja meg azt az arányt, melyben azt előlegezni kötelesek.

Úgy az előlegeket, valamint az úrbéri elkülönítés befejezése után a törvényszék által megállapítandó kiegyenlítési összegeket a közadók módjára kell behajtani.

Abban az esetben, ha az elkülönítést a volt úrbéresék kérték, az elkülönítés folyama alatt szükséges kézi és fuvaros napszámot a volt úrbéresék kötelesek szolgáltatni.

Arányosítás esetében a rendezés költségét mindegyik érdekelt fél a közösből neki jutott birtok vagy illetmény területe arányában készpénzben viseli.

Ennek a költségnek előleges fedezése végett az eljáró bíró előirányzatot készít s a szükséges összeget az arányosítás által érdekelt birtokosoknak összes állami földadója arányában felosztva a közadókról szóló törvényekben megjelölt közegek hajtják be.

Az arányosítás befejezése után a költség összegét és egyéni felosztását a törvényszék állapítja meg; az előlegesen beszedett összegek kiegyenlítését hasonlóképp a közadókról szóló törvényekben megjelölt közegek foganatosítják.

Tagosítás esetében — az eddigi rendelkezésektől eltérően — az eljárás összes költségét valamennyi érdekelt fél, és pedig általános tagosítás esetében a község területén levő s a tagosítási eljárásba bevont (1908. évi 15.000. I. M. számú rendelet 16–19. §§.) összes birtoka földadójának arányában, részleges tagosítás esetében pedig tagosítás alá jött birtoka földadójának arányában, készpénzben köteles viselni.

Általános tagosítás esetében azonban azok a birtokosok, akik a község területén három birtokrészletnél kevesebb részletből álló és összesen egy kataszteri holdnál nem nagyobb birtok után vannak földadóval megróva: csupán a szerződésileg kikötött földmérői munkadíjnak az állami hozzájárulással nem fedezett összegéből a fent meghatározott arány szerint rájuk eső részt viselik. Az ezen felüli összes többi költség a többi birtokosokat terheli.

A birtokmennyiség megállapítására az adókataszteri adatok az irányadók.

Azok a birtokosok, akik a tagosítandó községben csak beltelekkel bírnak, költségviselésére csak akkor és annyiban kötelez-

hetők, amikor és amennyiben a tagosítással egyidejűleg foganatosított úrbérrendezés vagy arányosítás útján részükre illetmény állapítatik meg.

Ha a tagosítással erdők, legelők vagy nádasok úrbéri elkülönítése vagy arányosítása is kapcsolatos, a költség viselésére a tagosítási szabályokat kell alkalmazni.

Az elrendelt általános és részleges tagosítás összes költségét a kir. kincstár előlegezi.

Az arányosítás és a tagosítás költségéről az eljáró bíró a felek meghallgatásával előirányzatot készít, amelynek megvizsgálása és jóváhagyása a törvényszék hatáskörébe tartozik (1909. évi 30. I. M. sz. rendelet 196. §.).

Az eljárás befejezése után a költség végleges összegét az igazságügyminiszteri számvevőség előleges érvényesítése után ugyancsak a törvényszék állapítja meg.

Az előirányzott, valamint a végleg megállapított költségeket a földadóval együtt a közadók módjára a közadókról szóló törvényekben megjelölt közegek hajtják be és kezelik.

A behajtás, amennyiben az érdekelt felek egyetértőleg rövidebb időt nem állapítanak meg, az előirányzott költségekre nézve nyolc, a pótlólag megállapított költségekre nézve pedig további két év alatt foganatosítandó.

Az arányosítás és a tagosítás költségeiről készített költség-előirányzat jóváhagyása után (1909. évi 30. I. M. sz. rendelet 86. §.) a törvényszék, miután a kivetéshez szükséges adatok beszerzése iránt már előzetesen intézkedett, vagyis megkereste az illetékes adóhivatalt az adófizetők lajstromának kiállítására és beküldésére, meghatározza az arányt, melyben a költségvetésben megállapított költségek egyénenkint kirovandók. A költségjárulékot, amelyet az egyes birtokosnak fizetni kell, a földmérő számítja ki s elkészíti így végleg a kivétési lajstromokat, amelyek alapján azután a birtokrendezési költségek közadók módjára behajthatnak.

Nevezetes kedvezmény a birtokosokra ama rendelkezés, amely szerint, ha az érdekeltség a költségelőirányzat jóváhagyásától számított 3 hó alatt a költségelőirányzat összegéből a birtokosokra eső költségjárulékokat egész összegében egyszerre befizeti, a befizetendő összeg 15%-ában, ha pedig ugyanezen határidő alatt az említett egész összegnek egyik felét, a másik felét pedig az első

befizetést követő egy évi határidő alatt egy-egy összegben egyszerre befizeti, a befizetendő összeg 10⁰/o-ában megállapított engedményben részesül.

Előirányzat és hitelnyilvántartás.

A törvényszék minden év november hó 1-ig a meghatározott mintának megfelelően eljárásokint részletezett előirányzatot terjeszt fel az igazságügyminiszter azokról az összegekről, amelyek arányosítási vagy pedig tagosítási, vagy arányosítással, vagy más egyéb eljárással kapcsolatos tagosítási ügyekben a következő évben előreláthatóan esedékessé lesznek.

Az igazságügyminiszter e felterjesztések alapján a birtokrendezési állami alapon rendelkezésére álló összeghez mért, megfelelő hitelt nyit minden egyes törvényszék részére egy összegben a törvényszék székhelyén levő kir. adóhivatalnál.

Ha a nyitott hitel az év folyamán kimerülne, póthitel nyitása iránt tehető előterjesztés.

A törvényszék a nyitott hitel keretén belül az egyes arányosítási, tagosítási és arányosítással vagy más egyéb eljárással kapcsolatos tagosítási ügyekben (tehát a kizárólag úrbéri elkülönítésre irányuló perekben nem!) megállapított költségeket a megengedhetőségi ítélet jogerőre emelkedése után a birtokrendezési állami alap terhére bármely kir. adóhivatalnál utalványozza. Az utalványozásnál tagosítási ügyekben nem kell ügyelni arra, hogy a birtokosok már mennyit fizettek be; míg arányosításnál nem szabad az alaphól többet utalványozni, mint amennyi a birtokosoktól már tényleg befolyt.

A törvényszék és annak elnöke minden utalványt és minden előlegtérítményt megállapító végzést tekintet nélkül arra, hogy a székhelyen lévő vagy más adóhivatalnak szól-e, a székhelyen lévő kir. adóhivatalnak küldi meg hitelnyilvántartásába való feljegyzés végett.

A kir. adóhivatal a birtokrendezési állami alap terhére a törvényszék vagy a törvényszék elnökének utalványára a törvényszék részére nyitott hitel korlátain belül az utalványok beérkezésének sorrendjében a felvételre jogosítottaknak a törvényszéki elnök által láttamozott szabályszerű bélyegmentes (1908: XXXIX. t.-c. 6. §.) nyugtájára — az utalványozott összegeket az utalványrendeletek számvéviségi ellenjegyzése nélkül kifizeti s a kifizetéseket a község neve alatt

az eljárás nemének megjelölésével közvetlenül a birtokrendezési állami alap naplójában elszámolja.

A székhelyen kívül eső kir. adóhivatalnak arra is kell ügyelni, hogy az utalványt (végzést) a törvényszék székhelyén levő kir. adóhivatal a hitelnyilvántartásba feljegyezze-e. Ha annak megtörténte az utalvány-rendeleten (végzésen) feltüntetve nincs, azt feljegyzés végett a törvényszék székhelyén levő kir. adóhivatalnak visszaküldi.

Állami hozzájárulás.

Amint már fentebb említettük, az államkincstár a tagosítási költségekhez az esetek túlyomó részében a földmérői díjak bizonyos százalékával hozzájárul, és pedig ha a község határának egész területe kivétel nélkül (tehát még a belsőség is) az országos kataszteri felmérés szabályai szerint részletesen felméretik vagy azért, mert ott részletes kataszteri felmérés még egyáltalában nem történt, vagy azért, mert új háromszögelési hálózat lett megállapítva: az összes földmérői munkadíjak 20⁰/o-ával, minden más esetben pedig a földmérő díjának 10⁰/o-ával. Állami hozzájárulásnak csak abban a kivételes esetben nincs helye, ha a tagosítási munkálatok valamely korábbi — nem az állam által szolgáltatott háromszögelési adatok alapján készült — felvételi munkálatok felhasználásával készültek.

Az állami hozzájárulást ugyanis az indokolja, hogy az országos kataszteri felmérés szabályai szerint készült munkálatokat az állam földadókataszteri célokra egyszerű másolással átveheti anélkül, hogy a tagosítást követőleg a felmért területekre nézve még valamely kataszteri mérnöki eljárásra volna szükség: ellenben az említett kivételes esetben ez az indok elesik.

Miután azonban a községi belsőségeknek a tagosítási eljárásba való bevonása egyáltalában ki van zárva (20/1909. I. M. számú rendelet 17. §.), a tagosító érdekeltség a 20⁰/o-os állami hozzájáruláshoz csak úgy juthat hozzá, ha a földmérővel a belsőségeket s egyáltalában mindazokat a területeket, amelyek az eljárásba nem vonattak be, földmérési s a tagosítás során készült műszaki munkálatokba belefoglaltatja. Ha a tagosító érdekeltség ezeket a kiegészítő munkálatokat nem végezteti el, akkor csak 10⁰/o-os állami hozzájárulásban részesül.

Hogy azután az egyes esetekben melyik hozzájárulás előnyösebb a birtokosságra, a 20°/o-os terhelve a munkálatok kiegészítésének kötelezettségével vagy a 10°/o-os ilyen kötelezettség nélkül: számítás dolga.

Gondoskodás történt arról is, hogyha az érdekeltség a fent jelzett kiegészítő munkálatokat nem hajlandó elvégeztetni, azokat az állam végeztethesse el az országos kataszteri felmérés terhére. Úgyszintén az állam az erre vállalkozó földmérővel a tagosítással kapcsolatosan elvégeztetheti az eljárásba be nem vont területekre nézve a kataszteri mérnöki helyszínelési és nyilvántartás-tenendőket is. Mindezek a kiegészítő munkálatok csak úgy végezhetőek, ha azokat a földművelésügyi miniszter kívánatosnak jelezte. Azonfelül a kataszteri mérnöki helyszínelési és nyilvántartási teendőket a tagosításba be nem vont területekre a tagosító érdekeltség maga csak akkor végeztetheti, ha a felmérési felügyelőség a módokat előzetesen megállapítja.

Ezekkel az intézkedésekkel a rendeletek azt a célt óhajtják elérni, hogy a tagosítást követőleg úgy a földadókataszteri munkálatoknak, mint a telekkönyveknek a községek egész határára kiterjedő átalakítása esetleg betéteknek szerkesztése is előmozdítassék és hogy ugyanazon község határában a felmérések ismétlésének eleje vételessék. De meg ezek az intézkedések azt is eredményezhetik, hogy a magánmérnökök megismervén a kataszteri felmérési teendőket, idővel az országos kataszteri felmérés gyorsítására is felhasználhatók lesznek anélkül, hogy az országos kataszteri felmérés személyzete szaporíttatnék.

VI. Átmeneti rendelkezések.

Az új rendelkezések különösen két irányban változtatták meg teljesen a régi törvények által megszabott birtokrendezési jogszabályokat. Egyik ily intézkedés az arányosítás alkalmával az illetmények elkülönítésének korlátozása, az állandó közös használat fentartása a 100 holdon aluli kisebb birtokosokra nézve, másik a tagosítás megengedhetőségének új szabályozása, mely nem pusztán a birtokosok bizonyos hányadrészének kívánságától, de a tagosítás előfeltételeinek gazdasági szempontból való megállapításától tette függővé a tagosítás megengedhetőségét.

Mindkét újítás alkalmazása kívánatos a folyamatban levő birtokrendezési ügyekben is bizonyos korlátozásokkal. Az átmenetet két rendelet a 18.200/1908. I. M. számú, mely még 1908. augusztus hó 6-án hatályba lépett, és az 1909. május 1-én életbe lépő 10/1909. I. M. számú rendelet szabályozza.

Az 1908 : XXXIX. t.-c. hatálybalépésekor még folyamatban levő arányosítási és arányosítással kapcsolatos tagosítási ügyekben az átmeneti rendelkezéseket az 1908 : XXXIX. t.-c. 3. §-a rendeli el. Ennek megfelelően a folyamatban levő ily ügyekben mindenkéltől kiegészítésnek van helye abban az irányban, hogy az illetmények megállapítása, elkülönítése és elhelyezése megfelel-e az idézett törvény rendelkezéseinek. A szükséges kiegészítések foganatosítása után új ítélet lesz hozandó vagy a felek egyességre léphetnek.

A kiegészítő eljárás a 18.200/1908. I. M. számú rendelet értelmében különböző a szerint, hogy az ügy az eljárás milyen szakában van. Így :

Ha az illetmények megállapítása, elkülönítése és természetben való elhelyezése tárgyában ítélet az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba léptekor még hozva nincsen, a törvényszék — amennyiben azt az 1908 : XXXIX. t.-c. 1. és 3. §-ának az ügyre alkalmazása szükségessé teszi — az eljárás kiegészítését hivatalból elrendeli.

Ugyanez áll, ha az ítéletet a felsőbíróság feloldatta és új ítélet még hozva nincsen.

Ha az illetmények megállapítása, elkülönítése és természetben való elhelyezése tárgyában a törvényszék (esetleg a kir. ítélőtábla) az ítéletet az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba léptekor már meghozta, az azonban még nem emelkedett jogerőre : a törvényszék a felelveteli határidő lejártát bevárja, és ha felelvetel adatnék be, az iratokat felterjeszti a felelveteli bírósághoz, amely a felelvetel elintézése alkalmával az ítéletet az 1908 : XXXIX. t.-c. folytán szükséges terjedelemben hivatalból feloldja és az eljárás kiegészítését elrendeli.

Ha a korábban hozott ítélet az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba léptekor már jogerős, vagy felelvetel hiányában e törvény hatályba lépte után jogerőre emelkedik, de az illetmények természetben jogerősen még el nem helyezettek, a törvényszék — bármely fokú bíróság hozta is az ítéletet — az eljárásnak az 1908 : XXXIX. t.-c.

folytán szükségessé vált kiegészítését végzéssel hivatalból elrendeli és a netán elrendelt végrehajtást beszünteti.

Az eljárás kiegészítésének elrendelését kérheti bármelyik érdekelt fél s a törvényhatóság tiszti ügyésze is.

A közlegelők felosztására vonatkozó átmeneti rendelkezések szerint a földművelésügyi miniszter engedélye kérendő ki, ha a felosztást elrendelő határozat az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba lépésekor nem jogerős; ha pedig az osztatlan közös tulajdont képező közlegelő arányosítása felosztással kapcsolatos és az illetmények az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba léptekor természetben még jogerősen el nem helyezettek, az eljárást az elmondottak szerint kell kiegészíteni annak kiderítése végett, hogy az 1908 : XXXIX. t.-c. 1. §-ában megjelölt egyéni illetmények elkülönítése helyett a részes felek illetményei egyénileg felosztassanak-e?

Ha a kiegészítő eljárás foganatosítása végett kitűzött tárgyaláson bármelyik érdekelt ily felosztás iránti kérelmet terjeszt elő, a törvényszék a földművelésügyi miniszterhez a szükséges iratok felterjesztésével tett jelentésében a földművelésügyi miniszter határozatát kikéri s azt a további eljárás felfüggesztésével bevárja.

Ha a földművelésügyi miniszter a közlegelő felosztásához az engedélyt meg nem adja, vagy ha a fent jelzett rendelkezések értelmében kérelmet senki sem terjesztett elő, a közlegelő felosztását mellőzni kell és a további kiegészítő eljárás az 1908 : XXXIX. t.-c. 1. §-ában megjelölt illetmények elkülönítésére irányul.

Olyan tagosítási ügyben, amelyben a megengedhetőség kérdésében ítélet az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba léptekor még hozva nincsen, vagy még nem emelkedett jogerőre (1908 : XXXIX. t.-c. 3. §-ának harmadik bekezdése), a közlegelőnek a tagosítás során más alkalmas és megfelelő becsértékű területtel szükségesnek mutató kicserélése végett a törvényszék a szükséges iratokkal felszerelt jelentésében a földművelésügyi miniszternek erre vonatkozó határozatát kikéri és kicserélésének csak a földművelésügyi miniszter beleegyezésének megadása esetében van helye.

Általános tagosítás esetében, ha a megengedhetőség kérdésében ítélet az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba léptekor még hozva nincsen, vagy még nem emelkedett jogerőre (1908 : XXXIX. t.-c. 3. §-ának harmadik bekezdése), a törvényszék a földművelésügyi miniszterhez a szükséges iratok felterjesztésével jelentést tesz az

iránt, hogy az 1908 : XXXIX. t.-c. 2. §-ának negyedik bekezdése értelmében gazdasági szakbizottságának javaslata alapján állapítsa meg, ha okadatoltnak mutatkozik, közlegelő kihasításának vagy kiegészítésének szükségét, úgyszintén a tagosítandó összterületből e célra kihasítandó terület nagyságát és helyét (1908. évi 18.200. sz. I. M. R. 15—17. §.).

Átmeneti rendelkezéseket tartalmaz az 1909. május 1.-én még folyamatban levő ügyekre a 10/1909. I. M. sz. alatt kibocsátott életbeléptetési rendelet is. E szerint ezekben az ügyekben az új eljárási szabályok alkalmazandók, ha a megengedhetőség még jogerős határozattal eldöntve nincsen.

Ezekben az utóbbi ügyekben az eljárásra, tehát a közlegelő esetleges felosztására, kicserélésére és nagyobbítására is, már teljesen az új rendelkezéseket s nem a 18.200/908. I. M. számú rendelet fent ismertetett átmeneti intézkedéseit kell alkalmazni.

Azokban a tagosítási ügyekben, amelyekben a megengedhetőség a rendelet életbelépését megelőző öt év előtt lett jogerősen kimondva, azóta azonban az eljárás tovább folytatása iránt a rendelet életbelépéséig nem történt intézkedés, az eljárást ezen megengedhetőségi határozat alapján nem lehet tovább folytatni, hanem annak megengedését az 1909. évi 20. és 30. I. M. számú rendeletek értelmében újból kell kérni.

Ha azokban a szünetelő arányosítási és úrbéri elkülönítési ügyekben, amelyekben az eljárás megengedését a bíróság a rendelet életbelépése előtt már jogerősen kimondotta, az eljárásnak tovább folytatása szükségessé válik, az eljárást az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet megfelelő alkalmazásával kell folytatni.

Folyamatban levő tagosítások megszüntetése

Az átmeneti rendelkezések között különösen kiemelendő az, amely lehetővé teszi azoknak a tagosításoknak a megszüntetését, amelyek az érvényben állott régi rendszabályok alapján minden gazdasági érdek és célszerűség ellenére tétettek folyamatba és amelyekben eddig az eljárás a felek egyértelmű kívánsága dacára sem volt megszüntethető. A rendelkezések szigorúan megkötött formákhoz, rövid határidőhöz és a költségek tekintetében teljes anyagi felelősség elvállalásához kötik e kivételes, de szükséges rendelkezést.

Azokban a tagosítási ügyekben, amelyekben a kihasítás meg-

kezdésére határnap 1909. május 1.-én még nincs kitűzve, az érdekeltek birtokosoknak birtokmennyiség szerint számított felerésze közjegyzőileg hitelesített beadványban a rendelet életbelépésétől vagyis 1909. május 1.-étől számított 30 napon belül a törvényszéknél az eljárás megszüntetését kérheti azon az alapon, hogy a tagosítás a községre nézve nem hasznos és célszerűen keresztül nem vihető. Ez a kérelem, ha a fenti rendelkezéseknek megfelel, a további eljárást felfüggeszti.

A törvényszék a tagosítás megszüntetését tárgyazó beadványt a földművelésügyi miniszterhez terjeszti fel. Ha a földművelésügyi miniszter gazdasági szakbizottságának meghallgatásával a tagosítást a községre nézve hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek mondja ki, a törvényszék a tagosítási eljárást folytatja. Ellen esetben a bíróság, a szükséghez képest, a helyszínén tárgyalást tart és ha megállapítja, hogy a megszüntetést kifejezetten kívánók birtoka a tagosítandó község területének felét valóban kiteszi, a további eljárást végzéssel megszünteti.

A megszüntető végzés ellen egyfokú felebbevitelnek van helye.

Az eljárás megszüntetése esetében annak addig felmerült minden költségét a tagosítás megszüntetését kifejezetten kívánók viselik.

A bíróság a megszüntető végzésben megállapítja a költségek összegét, a földmérő díját s az előbbi bekezdés értelmében azok viselésére kötelezettek a következő bekezdésben foglaltakra való figyelmeztetéssel felhívja, hogy a megállapított összegeket a végzés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt bírói letétbe helyezték avégből, hogy a bíróság a költségek felszámolását eszközölje és a szükséges kiutalásokat és visszafizetéseket foganatosíthassa.

Amennyiben a kitűzött határidő alatt a megállapított összeget bírói letétbe nem helyezik, a törvényszék a megszüntető végzést hatályon kívül helyezi és a tagosítás tovább folytatását végzésileg elrendeli. Ezen végzés ellen egyfokú felebbevitelnek van helye (1909. évi 10. I. M. sz. rendelet 10. §.).

VII. Iratminták.

1. Minta az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 2. §-ának 2. bekezdéséhez¹⁾:

Tekintetes kir. törvényszék!

Dernő község határának általános tagosítását folyamatba tenni óhajtván: kérem a tekintetes kir. törvényszéket, hogy a kir. adóhivatalnál befizetett 500 K biztosítékot bírói letét gyanánt elfogadnia s a csatolt kérvényt mellékleteivel együtt a 20/1909. I. M. számú rendelet 2. §-a értelmében a földművelésügyi miniszter úrhoz felterjeszteni sziveskedjék.

Kelt Dernőn, 1909. május 2-án.

Előttünk: ²⁾

Kassai István
Kemény Pál
mint tanúk.

Szepessy János
birtokos.

¹⁾ A tagosítást kérő birtokos az adóhivatalnál, mint bírói letétpénztárnál befizeti az 500 K. biztosítékot, s ezt a kérvényt, amelynek hátlapján az adóhivatal az 500 K. befizetését elismeri, a 2. mintának megfelelő kérvénnyel s annak mellékleteivel együtt beadja a törvényszékhez.

Ugy ez, mint a többi kérvény és az összes mellékletek bályegmentesek 1908. (XXXIX. t.-o. 8. §.) A beadványok külsején célszerű felírni ezt: »Birtokrendezési ügyben bályegmentes«.

²⁾ Ugy ennek, mint bármely más későbbi beadványnak tanúkkal való előttemezése esetleg el is maradhat, ha a beadványt a fél egész terjedelmében maga írta és írta alá. Az ügyvédi képviselőt az eljárás egyik szakában sem kötelező.

2. Minta az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 3. §-ához:¹⁾

Nagyméltóságú Földmívelésügyi Miniszter Úr!

Dernő község határában az évtizedek előtt foganatosított úrbéri rendezés s az azzal kapcsolatos tagosítás befejezése óta a földbirtokok annyira elaprózódtak, hogy a számos dűllőben szétszórt kicsiny birtokrészekre a föld termőerejének, a reá fordított munkának jobb és értelmesebb gazdálkodással való kihasználása ma már lehetetlen.

A gazdálkodás ezen akadályán segíteni óhajtván: tiszteletteljesen kérem Nagyméltóságodat, méltóztassék kimondani azt, hogy Dernő község határában általános tagosítása — a községi belsőségek kivételével az összes birtokrészek bevonása mellett — hasznos és célszerűen keresztülvihető.

A mellékelt telekkönyvi kivonattal igazolom, hogy a dernői 1391.—1394., 2870., 2923. helyrajzi számú birtokrészeknek telekkönyvi tulajdonosa, a községi bizonyítvánnyal pedig azt, hogy ugyanazoknak tényleges birtokosa is vagyok.

Az 500 K biztosítékot bírói letétbe helyeztem.

Kelt Dernőn, 1909. május hó 2-án.

Látia:

Dernő község előljárósága.
(Pecset és aláírások!)

Szepessy János
birtokos.

¹⁾ Ehhez a kérelemhez mellékelni kell: a) telekjegyzőkönyv (betét) A és B lapjának kivonatos másolatát, amely igazolja, hogy a tagosítást kérő a tagosítandó község határában telekkönyvi tulajdonos. Ha a tagosítást kérő ingatlanai több telekjegyzőkönyvben (betétben) vannak felvéve, elegendő csupán az egyikről kivonatos másolatot mellékelni; b) helyhatósági (községi, előljárósági) bizonyítványt arról, hogy az előbbi pontban megjelölt ingatlanoknak a tagosítást kérő nemcsak telekkönyvi tulajdonosa, de azokat ténylegesen bírja is. Az, hogy az ingatlanok esetleg haszonbérbe vannak adva, nem akadály.

3. Minta az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 2. §-ának 4. bekezdéséhez:¹⁾

Nagyméltóságú Földmívelésügyi Miniszter Úr!

A kir. törvényszék Dernő község határában általános tagosítása iránt beadott kérvényt két db. mellékletével együtt fölterjeszti.

A tagosítást kérő az 500 K. biztosítékot az adóhivatali 1909. évi bevételi napló 106. cikke alatt befizette s ez a letét a bírósági 1909. évi letétnapló 88. folyó száma alatt van beiktatva.

Dernő községben folyamatban volt úrbéri rendezés s a vele kapcsolatos tagosítás 1875. szeptember 30-án nyert befejezést.

A kir. törvényszék.

Kelt: stb.

4. Minta az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16. §-ához:²⁾

Szepessy János dernői lakos s ugyanottani birtokos kérelme folytán — a helyszínére kiküldött tárgyalóbizottság által megállapított tényállások figyelembe vételével elém terjesztett állandó gazdasági szakbizottsági javaslat alapján — az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16. §-a értelmében a következő határozatot hoztam:

1. Dernő (Gömör- és Kishont vármegye) község egész határában egész területe — a községi belsőségek, továbbá a 410. és 411. számú telekjegyzőkönyvben fölvetett erdők kivételével (idézett rendelet 17. §-ának 1. pontja és 19. §-a) — a kért általános tagosítási eljárásba bevonható. Az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 17. §-ának 2. és 3. pontja, továbbá 18. §-a alá eső egyéb területek a község határában nincsenek.

A tagosítás Dernő község határában az előbbi bekezdésben megjelölt területére hasznos és célszerűen keresztülvihető.

Hasznos a tagosítás, mert a földbirtokok mai eldaraboltsága mellett jobb és értelmesebb gazdálkodás nem lehetséges; de hasz-

¹⁾ A törvényszék a földmívelésügyi miniszterhez felterjeszti a tagosítási kérvényt.

²⁾ A földmívelésügyi miniszter állandó gazdasági szakbizottságának javaslata alapján megállapítja a tagosító érdekeltiséget s a kért tagosítást hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek mondja ki.

nos azért is, mert a község a tagosítás során nagyobb közlegelőhöz is juthat, amelynek hiánya pedig a község állattenyésztését eddig is hátrányosan befolyásolta.

Célszerűen keresztül vihető a tagosítás, mert a község egyes határrészeinek minősége között nincsenek oly eltérések, amelyek helyes osztályozással és becsléssel kiegyenlíthetők ne volnának.

2. Miután a község határában levő közlegelő a község állattenyésztési érdekeit ki nem elégíti, szükséges, hogy a közlegelő a tagosítás során kiegészíttessék.

Ennélfogva az 1908 : XXXIX. t.-c. 2. §-a alapján megállapítom, hogy a tagosítás alá kerülő birtok területének legalább 5⁰/₀-a — illetve, amennyiben az érdekelttség ennél magasabb százalékban állapodnék meg, az így megállapított százalék — a közlegelő kiegészítésére kihasítandó.

Az így kihasítandó legelőterület a már meglevő közlegelő mellett azzal egy tagban lesz elhelyezendő s annak használatát az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 44. §-a alapján kell szabályozni.

A tagosítás célszerű keresztülvitele szempontjából megjegyzem még, hogy véleményem szerint a tagosítás a következők figyelembe vételével volna végrehajtható:

a) az illetmények lehetőleg egy tagban lennének kihasítandók. A községhez legközelebbi dűllőben lehetőleg azoknak a birtokosoknak illetményét kellene kihasítani, akiknek birtoka a 2 becsholdat meg nem haladja.

b) az eljárásba bevonható erdők kicserélését, habár az 1879 : XXXI. t.-c. 17. §-a alá nem esnek is, gazdasági szempontokból lehetőleg teljesen mellőzni kellene.

A műszaki munkálatoknak a tagosításba be nem vonható községi belsőségekre és erdőkre vonatkozó műszaki munkálatokkal való kiegészítése a tagosítás menetét nem fogja akadályozni s így az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 200. §-ában megjelölt munkálatoknak a tagosítási munkálatokkal kapcsolatos teljesítése kívánatos.

A tárgyaló bizottság jegyzőkönyvében foglalt arra a kérelemre, hogy a műszaki munkálatokat én végeztessen el, később fogok nyilatkozni.

Ezt a határozatomat közlöm: 1. az igazságügyminiszter ural; 2. a kir. törvényszékekkel oly felhívással, hogy ha a bíróság a tago-

sítást jogerősen elrendeli, az 1909. évi bevételi napló 106. cikke alatt letétbe helyezett s az 1909. évi bírói letétnapló 88. t. a. alatt nyilván tartott 500 K biztosítékot szabályszerű módon utalja ki a tagosítást kérő Szepessy János dernői lakosnak; ha pedig a bíróság a tagosítási kérelmet jogerősen elutasította, akkor a kir. törvényszék a biztosíték felől való további rendelkezés végett tegyen hozzáam jelentést; 3. a felmérési felügyelőséggel stb.¹⁾

Kelt Budapesten, 1909. május 8.-án.

5. Minta az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 46. §-ához.²⁾

Tekintetes kir. törvényszék!

A földművelésügyi miniszter úr 38.200/1909. sz. a. hozott s a kir. törvényszéknél 5.801/1909. sz. a. iktatott határozatában kimondotta, hogy Dernő község határának általános tagosítása hasznos és célszerűen keresztülvihető.

Kérem tehát a tekintetes kir. törvényszéket, hogy Dernő község határának általános tagosítását megengedni sziveskedjék.

A megengedhetőségi eljárás költségeire 100 K-t bírói letétbe helyeztem.

Kelt Dernőn, 1909 május 10.

Előttünk;

Kassai István
Kemény Pál
mint tanak.

Szepessy János
birtokos.

¹⁾ Lásd a továbbiakra a 20/1909. I. M. számú rendelet 20. §-át.

²⁾ A tagosítást kérő a közigazgatási eljárás befejezése után a bírói eljárás megengedéséért folyamodik.

A kérvényt négy példányban kell beadni.

A kérvény küldete: »A tekintetes kir. törvényszékhez, mint birtokrendező bírósághoz Rimaszombat, Kérvénye Szepessy János birtokos, dernői lakosnak Dernő község tagosító érdekelttsége ellen a község határának általános tagosítása iránt.«

6. Minta az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 47–51. §-ához:¹⁾

4580/1909. sz.

Végzés.²⁾

Szepessy János dernői lakos Dernő község általános tagosításának megengedése iránt 1909. május 10-én fenti szám alatt kérvényt nyújtván be: a kir. törvényszék a kérelem tárgyalására Dernő községbe határnapul 1909. július 1-ét kitűzi s arra az összes tagosító érdekeltséget a Budapesti Közlönyben s a Gömöri Híradóban egy ízben közzéteendő hirdetménnyel megidézi s az eljárás foganatosítására dr. Bedő Árpád kir. törvényszéki bírót kiküldi, evégből neki az összes eddigi iratokat a kérvény első példányával együtt kiadja.

A kir. törvényszék figyelmezteti az érdekelteket, hogy a földművelésügyi miniszter úr 1909. május 8-án 38.200. sz. a. azt a határozatot hozta, hogy az általános tagosításba a községi belsőségek és a 410. és 411. sz. telekjegyzőkönyvekben felvett erdők kivételével a község egész határának egész területe bevonható és hogy a tagosítás a községre hasznos és célszerűen keresztülvihető. Ennélfogva az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 52. és 54. §-a értelmében a bíróság a tagosítást el fogja rendelni, ha a tagosítást kívánók birtoka a község tagosítandó területének egynegyed részét kiteszi. Az állami, törvényhatósági és községi vagyon, a közalapítványi javak, a közintézetek, a gyámság és gondnokság alatt levők birtoka a tagosítást kívánók birtokához fognak számíttatni; a tárgyaláson meg nem jelenő felek pedig úgy fognak tekintetni, mint akik a tagosításba beleegyeznek.

A kir. törvényszék e végzéssel fölhívja Dernő, Dénes, Andrási, Kiskovácsvágás, Almás, Hárskút, Krasznahorkaváralja és Szomolnok községek előljáróságát, hogy az egy-egy példányban idecsatolt hirdetményt a községükben szokásos módon hirdessék ki s a hirdetmény közzétételéről a közzététel módjának jelzésével a kir.

¹⁾ A kir. törvényszék a megengedhetőség tárgyalására határnapot tűz ki és hirdetményt bocsát ki.

²⁾ A kibocsátandó »Hirdetmény« szövege azonos a végzés első és második bekezdésével.

Ha a tagosítást kérő a megengedhetőségi tárgyalásra az előleget már bírói letétbe helyezte, a végzésben a letét elfogadásáról is határozni kell.

törvényszékhez 15 nap alatt bizonyítványt terjesszenek be. Dernő község előljáróságát még arra is fölhívja a kir. törvényszék, hogy a mellékelt szavazási lajstromot a földművelésügyi miniszter úr határozata s a földadókataszteri adatok alapján az idézett rendelet 49. §-a értelmében mielőbb állíttassa össze s azután a most fölhívott §-ban foglaltak szerint eljárva: a szavazási lajstromot, az írásban beadott felszólalásokat és a szóbeli felszólalásokról fölvett jegyzőkönyvet legkésőbb 1909. június 22-éig a törvényes következmények terhe alatt a törvényszékhez beterjessze; a földadókataszteri adatokat pedig a kitűzött tárgyaláson az eljáró bíró rendelkezésére bocsássa.

A vármegye árvaszékét megkeresi a kir. törvényszék, hogy a Dernő községben birtokos gyámság és gondnokság alatt levők névjegyzékét 30 nap alatt beküldeni sziveskedjék.

A tagosítási kérvény benyújtásáról a kir. törvényszék a m. kir. háromszögelő hivatalt és a 22. számú felmérési felügyelőséget értesíti, az igazságügyminiszter úrnak pedig jelentést tesz.

Ezt a végzést a kir. törvényszék kézbesítetteti: 1. a kérvény egy példányával Szepessy János dernői lakosnak; 2. a kérvény egy példányával a vármegye árvaszékének; 3. a kérvény és a hirdetmény egy példányával, valamint a szavazási lajstrommal Dernő község előljáróságának; 4. a hirdetmény egy-egy példányával Dénes, Andrási, Kiskovácsvágás, Almás, Hárskút, Krasznahorkaváralja és Szomolnok községek előljáróságának; 5. a m. kir. háromszögelő hivatalnak; 6. a 22. számú felmérési felügyelőségnek és végül fölterjeszti a m. kir. igazságügyminiszter úrnak.¹⁾

A kir. törvényszék.

Kelt Rimaszombatban, 1909. május 12.-én.

7. Minta az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 53. §-ához:²⁾

7500/1909. sz.

Ő Felsége a király nevében!

A rimaszombati kir. törvényszék Szepessy János dernői lakos által Dernő község általános tagosításának elrendelése iránt a község tagosító érdekeltsége ellen 1909. május 10-én 4.580. sz. a. beadott kérvény folytán a Dernőn 1909. július 1-én megtartott

¹⁾ Kisérő jelentés nélkül egyszerűen a végzés terjeszthető fel.

²⁾ Megengedhetőségi ítélet.

tárgyalás után Rimaszombatban 1909 július 5.-i nyilvános ülésében a következő

ítéletet hozta;

A kir. törvényszék Dernő község határának általános tagosítását a földművelésügyi miniszter úrnak 38.200/909. F. M. szám alatt hozott határozatában megállapított tagosítandó területre nézve megengedi.

Indokok:

Dernő község határának általános tagosítását az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 54. §-a értelmében azért kellett elrendelni, mert a földművelésügyi miniszter úr az 1909. május 8-án 38.200-sz. a. hozott határozatával a tagosítást a községre hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek mondotta ki és mert a Dernő községben 1909. július 1-én megtartott megengedhetőségi tárgyalásról fölvetett jegyzőkönyv, úgyszintén az ahhoz mellékelte s az eljáró dr. Bedő Árpád kir. törvényszéki bíró által hitelesített szavazási lajstrom adatai szerint a tagosítást kívánók birtoka a rendelet idézett §-a valamint annak 52. §-a értelmében a tagosítást kívánókhoz számítandók birtokával együtt a község tagosítandó területének egynegyedrészt jóval felülhaladja.

A község egész határának egész területe a földadókataszteri adatok szerint 4.833 kataszteri hold 850 □-öl. Ebből azonban leszámítandó a földművelésügyi miniszter úr határozata értelmében a tagosítási eljárásba be nem vonható községi belsőségek és a 410. és 411. számú tjkvekben felvett erdők területe, vagyis 311 kataszteri hold és 200 □-öl. A község tagosítandó területe tehát 4.522 kataszteri hold és 650 □-öl, amelyből a tagosítást kifejezetten kérők birtoka 2.422 kataszteri hold és 650 □-öl, a rendelet 54. §-ának 3. bekezdésében megjelölt hozzászámítandó birtokok területe pedig 200 kataszteri hold, a távollevőké 1.100 kataszteri holdat tesz ki.

A községi belsőségeknek és a 410. és 411. számú telekjegyzőkönyvekben fölvetett erdőknek a tagosítási eljárás alól való kivétele a földművelésügyi miniszter úrnak az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16. és 17. §. értelmében hozott határozatán alapul.

A kir. törvényszék.

stb.

8. Minta az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 21. és 61. §-ához¹⁾

Jegyzőkönyv,

melyet Dernő község határának általános tagosítása ügyében az előmunkálatok foganatosítása végett a kir. törvényszéknek 1909. évi július hó 25-én 9.500. sz. a. kelt végzésével kiküldött eljáró kir. törvényszéki bíró dr. Bedő Árpád 1909 július 29-én és az alább megjelölt napokon felvett, amint következik:

Jelenlevők:

A bíróság részéről:

Eljáró bíró: dr. Bedő Árpád
kir. törvényszéki bíró.

A felek részéről:

stb.

Jegyzőkönyvvezető: dr. Gondos János

kir. törvényszéki joggyakornok.

stb.

Folytatás Dernőn 1909 augusztus 1-én.

Az eljáró bíró közli a felekkel, hogy a mai nap feladata az osztályozást és becslést teljesítő szakértők megválasztása s az osztályozás és becslés megkezdése, A tárgyalásra az érdekeltek szabályszerűen meghivattak.

Az eljáró bíró az 1909. évi 30. I. M. sz. rendelet 112. §-ának 2. pontja értelmében megalakítja az érdekcsoportokat s a rendelet vonatkozó intézkedéseit megismertetvén velük, figyelmezteti őket, hogy saját érdekükben lehetőleg más határbeli szakértőt válasszanak.

E figyelmeztetés után az érdekcsoportok bejelentik, hogy a szakértők személyében közmegállapodásra jutottak. Nevezetesen: a községnek a tagosítási eljárásba bevont összes területének egyik fele részét bíró kisebb birtokosok a szakértői bizottság rendes tagjává: Balázs János dénesi lakos, földműves gazdát, a másik fele részét bíró nagyobb birtokosok pedig: Imre Antal kiskovácsvágási lakos, okleveles gazdálkodót, póttagul az előbbieket: Miskolczy Ferenc andrási lakos, földműves gazdát, az utóbbiak pedig Vermes Géza királykúti lakos, okleveles gazdatisztet választották meg.

¹⁾ Az előmunkálatokról felvett jegyzőkönyv.

Az eljáró bíró kijelenti, hogy a szakértői bizottság elnökéül a földművelésügyi miniszter által kijelölt s az eljárásban nem érdekelt gazdasági szakértők sorából Varasdy Albert gicei lakost nevezi ki, aki meghívása folytán már meg is jelent.

A szakértői bizottság elnöke és tagjai ellen kifogást senki sem emelvé: az eljáró bíró a bizottság tagjait figyelmezteti a rendelet 113. §-ának utolsó bekezdésében foglaltakra. Majd a bizottság elnökét letett esküjére figyelmezteti, annak tagjaitól és póttagjaitól pedig az esküt kiveszi.

Azután az eljáró bíró a birtokosokat a rendelet 115. §-ában foglaltakra figyelmezteti, a jelen levő községi előljárást pedig felhívja, hogy a figyelmeztetés tartalmát a községben szokásos módon hirdesse ki s a megtörtént közhirre tételről szóló bizonyítványt hozzá 24 óra alatt terjessze be.

Az idő e közben előre haladván, az eljáró bíró a tárgyalás folytatását d. u. 2 órára kitűzi, s felhívja az osztályozó és becslobizottságot, hogy a jelzett időben az osztályoknak és a mintaföldeknek felállítására végett a község déli kijáratánál jelenjenek meg. stb.

Folytatás Dernőn, 1909. évi augusztus hó 1-én d. u. 2 órakor.

Az eljáró bíró, a földmérő és a szakértői bizottság bejárván a tagosítandó területet, ez utóbbi bizottság elnöke az osztályok és mintaföldek felállítására nézve a következő megállapodásokat adja jegyzőkönyvre:

Mindenekelőtt megállapodik a szakértői bizottság abban, hogy tekintettel a határ fekvésére, az ingatlanok között a gazdasági érték és a használhatóság tekintetében mutatkozó eltérésekre, a szántókat hat, a réteket három és a legelőket két (kettő) osztályba sorozzák, és pedig a következő arányszámok szerint:

Szántók.	Rétek.	Legelők.
1. osztályban = 900 □-öl.	1. osztályban = 800 □-öl.	1. osztályban = 3500 □-öl.
2. » = 1200 »	2. » = 900 »	2. » = 5000 »
3. » = 1600 »	3. » = 1600 »	
4. » = 2200 »		
5. » = 2800 »		
6. » = 3500 »		

A becsosztályok összeállítása pedig ennek megfelelően a következő lesz:

I. becsosztály. Rét 1.	= 800 □-öl.
II. » Szántó 1. és rét 2.	= 900 »
III. » Szántó 2.	= 1200 »
IV. » Szántó 3. és rét 3.	= 1600 »
V. » Szántó 4.	= 2200 »
VI. » Szántó 5.	= 2800 »
VII. » Szántó 6. és legelő 1.	= 3500 »
VIII. » Legelő 2.	= 5000 »

A mintaföldek gyanánt a következő ingatlanok jelöltetnek ki:

1. Szántó I. osztályú az 541. helyrsz. Bálványos dűllőben fekvő	520 □-öl ter.
2. » II. » 1391. » Zsongó »	1 h. 10 » »
3. » III. » 2179. » Dénesakna »	809 » »
4. » IV. » 3216. » Zsongó »	230 » »
5. » V. » 2870. » Tilalmas »	1. h. 210 » »
6. » VI. » 1417. » Tilajpuszta »	1. h. 200 » »
7. » VII. » 2981. » Elővölgy »	1. h. 500 » »

1. Rét I. osztályú az 1021. hrsz. Seregélyes dűllőben fekvő	750 □-öl ter.
2. » II. » 1310. » Zsongó »	1100 » »
3. » III. » 904. » Zsongó »	960 » »

1. Legelő I. osztályú 1311. hrsz. Zsongó dűllőben fekvő	320 □-öl ter.
2. » II. » 1418. » Tilajpuszta »	1 h. 800 » »

Szakértői bizottság megállapítja az egy becsholdnak megfelelő pénzbeli egyenértéket 800 (nyolcszáz) koronában.

Ezek után kezdetét vette az egyes földrészteteknek művelési ág szerinti megjelölése, osztályozása és becslése abban a sorrendben, amelyben azt a jegyzőkönyvhöz fűzött osztályozási jegyzék tartalmazza.

A bizottság tagjai az eljárás folyamán nem változtak, stb.

9. Minta az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 116. §-ához.

Osztályozási jegyzék.¹⁾

Felvételi térkép sselvény- száma	Dűllő neve	A tényleges birtokos megnevezése	A földrészlet						Jegyzet ⁴⁾	
			telekjegyző- könyvi (betéti)	kataszteri	földmérői ²⁾	becsosztály ³⁾ szerinti	művelési ága ⁴⁾	osztálya ⁴⁾		
										helyrajzi száma
12.13	II. Bátványos	Dernő község	401	506			a	szántó	harmad	
		stb.					b	szántó	negyed	
13	id. Csécsgeő Gyula									
		stb.								
16	IV. Zsongó	Jó Pál	1.404	1.361	1404/1			szántó	másod	A rajta levő almafa 20 K-ra becstiltetett
					1404/2			rét	harmad	
		stb.				1404/3		szántó	másod	
8.12	VII. Déresakna	Csergő Gyula	2.631	2.731			a	szántó	első	
							b	szántó	másod	
							c	szántó (edvar)	harmad	
							d	szántó (út)	első	
								árok	—	

Aláírások:

szakértői bizottság

eljáró bíró

földmérő.

¹⁾ Az osztályozási jegyzőkönyvhöz fűszendő (l. a fent idézett 116. §-t).²⁾ 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 100. §. harmadik bekezdése.³⁾ 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 120. §. első bekezdése.⁴⁾ Az eljáró bíró tölti ki.

10. Minta az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 121. §-ának első bekezdéséhez.

Átszámítási táblázat.¹⁾

Becs- terület (Becs- hold)	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
	— Rét 1.	Szántó 1. Rét 2.	Szántó 2. —	Szántó 3. Rét 3.	Szántó 4. —	Szántó 5. —	Szántó 6. Legelő 1.	— Legelő 2.
	800 □-61	900 □-61	1200 □-61	1600 □-61	2200 □-61	2800 □-61	3500 □-61	5000 □-61
kataszteri terület								
0.005	4	4.5	6	8	11	14	17.5	25
0.010	8	9	12	16	22	28	35	50
0.015	12	13.5	18	24	33	42	52.5	75
0.020	16	18	24	32	44	56	70	100
0.025	20	22.5	30	40	55	70	87.5	125
0.030	24	27	36	48	66	84	105	150
0.035	28	31.5	42	56	77	98	122.5	175
0.040	32	36	48	64	88	112	140	200
0.045	36	40.5	54	72	99	126	157.5	225
0.050	40	45	60	80	110	140	175	250
0.055	44	49.5	66	88	121	154	192.5	275
0.060	48	54	72	96	132	168	210	300
0.065	52	58.5	78	104	143	182	227.5	325
0.070	56	63	84	112	154	196	245	350
0.075	60	67.5	90	120	165	210	262.5	375
0.080	64	72	96	128	176	224	280	400
0.085	68	76.5	102	136	187	238	297.5	425
0.090	72	81	108	144	198	252	315	450
0.095	76	85.5	114	152	209	266	332.5	475
0.100	80	90	120	160	220	280	350	500
0.200	160	180	240	320	440	560	700	1.000
0.300	240	270	360	480	660	840	1.050	1.500
0.400	320	360	480	640	880	1.120	1.400	2.000
0.500	400	450	600	800	1.100	1.400	1.750	2.500
0.600	480	540	720	960	1.320	1.680	2.100	3.000
0.700	560	630	840	1.120	1.540	1.960	2.450	3.500
0.800	640	720	960	1.280	1.760	2.240	2.800	4.000
0.900	720	810	1.080	1.440	1.980	2.520	3.150	4.500
1.000	800	900	1.200	1.600	2.200	2.800	3.500	5.000

¹⁾ Ez az átszámítási táblázat mutatja az osztályozott ingatlan bizonyos becsterületének a különböző becsosztályokban való kataszteri területét négyzetegységben. Pl.: Egy 0.015 becsholdat kitevő 2. osztályú szántónak megfelelő az I. becsosztályban 12, a III-ban 18, a IV-ben 24 s a VIII-ban 75 □-61. Vagyis ha a kiosztásnál ez a 0.015 becsterületű 2. osztályú szántó akár mint 1. osztályú rét (I), vagy pedig mint 3. osztályú szántó vagy rét (IV), akár mint 2. osztályú legelő (VIII) adatik ki, úgy az az I. becsosztályban 12, a IV-ben 24 és a VIII-ban 75 □-61 kataszteri területtel hasítandó ki.

11. Minta az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 159. §-ához:¹⁾

12.000/1909. sz.

Ó Felsége a király nevében!

A rimaszombati kir. törvényszék Dernő község általános tagosítása ügyében a felvételi munkálatoknak 1909. július 30-án történt hitelesítése után s az 1909. augusztus 10-én befejezett érdemleges tárgyalás alapján Rimaszombatban 1909. augusztus 15-én tartott nyilvános ülésében a következő

ítéletet hozta:

A kir. törvényszék az új tagokat a következőleg helyezi el:

a) a tagosítás alatti területen fekvő, de kicserélés alá nem eső birtokrészek megállapítása:

1. a 415—460., 480—500. helyrajzszámú részletek, mint a községi belsőségekkel összefüggő bekerített külbirtokok; a 3207—3209., 3261—3262., 3271—3272. helyrajzszámú részletek, mint a község határán, de a belterületen kívül fekvő belsőségek s a velük egybefüggő s a tagosítás megengedhetősége tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedéséig bekerített külbirtokok;

2. a 2202., 2212., 2214. helyrajzszámú szőlők; az 1531., 2213., 2215., 2230., 2250. helyrajzszámú gyümölcsösök;

3. a 638., 639. helyrajzszámú szeszgyár és annak udvara;

4. az 1530, 3150—3180. helyrajzszámú erdők.

b) a közutaknak és a mezei közös dűllőutaknak, valamint a csapásoknak megállapítása.

A közutak változatlanul megmaradnak.

A mezei közös dűllőutakat, valamint a csapásokat a földmérő a terepviszonyoknak megfelelő célszerűséggel az érdekeltek által e célból választott bizottság és pedig Kemény Pál, Pető István és Kovács András dernői birtokosok közreműködésével fogja megállapítani és pedig akként, hogy a dűllőutak szélessége 2—4 öl legyen.

c) a közös használatra szükséges források, itatók, temetők, faiskolák stb. megállapítása a hozzájuk vezető utakkal:

¹⁾ Érdemleges ítélet.

1. itatóhely lesz a 482—484. helyrajzszámú területen levő forrás. A hozzávezető út a b) pont alatti rendelkezés szerint állapítandó meg;

2. a község temetővel, faiskolával, agyagásó gödörrel s dög-térrel a szükséges mértékben el lévén látva, e részben intézkedni nem kell.

d) az új birtok-tagok elhelyezésének megállapítása:¹⁾

e) külön kiegyenlítést és kárpótlást igénylő tárgyak nincsenek.

A kir. törvényszék a 30/909. I. M. számú rendelet 160. §-a értelmében figyelmezteti a feleket arra, hogy olyan későbbi birtokváltások, amelyek a megállapított kiosztási tervet lényegesen megváltoztatnák, a részletes kiosztási tervet elkészítésénél figyelmen kívül maradnak.

Indokok:

A kir. törvényszék az ítélet rendelkező részében felsorolt intézkedéseket részben a birtokosok között az érdemleges tárgyalás folyamán létrejött egyértelmű megállapodás alapján, részben pedig azért rendelte el, mert a földmérő az ekként fogatosítandó s a birtokosok érdekeinek leginkább megfelelő kiosztást műszakilag keresztülvihetőnek véleményezte.

A kir. törvényszék.

stb.

12. Minta az 1909. évi 60. I. M. számú rendelet 35. §-ához:

12.100/1909. sz.

Végzés.

Az igazságügyminiszterium számvevősége által N. N. határleíró kataszteri mérnök részére az 1909. évi július 25. és 26-án Dernő község általános tagosítása ügyében teljesített működésért

¹⁾ A helyi viszonyokhoz simul, azért itt a további részletezést mellőzzük. Rendszerint a következő részletezéssel történik intézkedés: új házhelyek kijelölése, a 2 beosztáson aluli illetmények elhelyezése, az egyéneknél megnevezett nagyobb birtokosok illetményének elhelyezése s azután a többi birtokosok elhelyezése.

utiköltség, napidíj és gyalogolási átalány fejében 1909. augusztus 5-én 9.520. I. M. Sz. szám alatt érvényesített 56 azaz ötvenhat koronát a kir. törvényszék megállapítja s az 1909. évi 50. I. M. számú rendelet 2. §-a és az 1909. évi 60. I. M. számú rendelet 35., 37. és 38. §-ai alapján az érvényesítési záradékkal ellátott utiszámla csatolásával felhívja a rimaszombati kir. adóhivatalt, hogy ezt az összeget a birtokrendezési állami alapból a fenti megjelöléssel és címen helyezze kiadásba s az országos kataszteri felmérésre vonatkozó naplóba a felmérési költségek arovata javára számolja át.

Ez a végzés bemutatandó kiadás előtt a kir. törvényszék elnökének s kézbesítendő a képviseleti csoportok képviselőinek,¹⁾ az önképviseletre jogosított nagyobb birtokosoknak,²⁾ a rimaszombati kir. adóhivatalnak, a 22. számú felmérési felügyelőségnek Budapesten, az igazságügyminiszterium számvevőségének és egy példányban a költségjegyzékhez csatolandó.

A kir. törvényszék stb.

14.200/1909. sz.

Végzés.

Az igazságügyminiszterium számvevősége Varasdy Albert giczei lakos a földművelésügyi miniszter által kijelölt gazdasági szakértő, mint a dernői általános tagosítási ügyben az osztályozó- és becslobizottság elnöke részére az ily minőségben 1909. augusztus 1—10. teljesített működésért utiköltség, napidíj, elnöki pótdíj és határjárás díj címén 250. azaz kettőszázötven koronát érvényesítvén, a kir. törvényszék ezt az összeget megállapítja s az 1909. évi 60. I. M. számú rendelet 35., 37. és 38. §-ai alapján az érvényesítési záradékkal ellátott költségjegyzék csatolása mellett felhívja a nagyrőczei kir. adóhivatalt, hogy a fent megjelölt összeget a nevezett szakértőnek szabályszerű, bélyegmentes s a kir. törvényszék elnöke által láttamozott nyugtájára a birtokrendezési állami alapból fizesse ki s a kifizetést az idézett rendeletnek megfelelően számolja el.²⁾

¹⁾ Névszerint felsorolandók.

²⁾ A kézbesítésre vonatkozó rendelkezést 1. az előbbi végzésnél azzal a különbséggel, hogy a végzés a nagyrőczei kir. adóhivatalnak a rimaszombati kir. adóhivatal útján kézbesítendő és hogy a végzés nem a 22. számú felmérési felügyelőségnek kézbesítendő, hanem a nevezett szakértőnek.

II. Rendeletek.

A m. kir. igazságügyminiszternek 10/1909. I. M. számú rendelete,

az 1908:XXXIX. t.-c. 4. és 8. §-ában nyert fölhatalmazás alapján kibocsátott rendeleteknek életbeléptetése s az ezzel kapcsolatos intézkedések tárgyában.

A birtokrendezést, különösen az úrbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyazó 1836:VI., X., XII., 1840:VII., XXX., XXXI. és 1871:LIII. t.-cikk módosításáról és kiegészítéséről szóló 1908:XXXIX. t.-c. 4. és 8. §-ában nyert fölhatalmazás alapján kibocsátott rendeleteknek életbeléptetése s az ezzel kapcsolatos átmeneti intézkedések tárgyában az idézett törvénycikk 8. §-a alapján e törvény hatályosságának területére a következőket rendelem:

1. §.

Az 1908:XXXIX. törvénycikk 4. és 8. §-ában nyert fölhatalmazás alapján az 1908 augusztus 6-án már életbeléptett 15.500/1908. és 18.200/1908. I. M. számú rendeleteken, valamint a jelen rendeleten felül még a következő rendeletek bocsáttatnak ki:

1. m. kir. földművelésügyi és igazságügyi minisztereknek 20/1909. I. M. számú rendelete az 1908:XXXIX. t.-c. hatályosságának területén a tagosítás hasznos volta és célszerű keresztülvitelének kérdésében hozandó határozatokról; az állandó gazdasági szakbizottságról; a gazdasági és erdész szakértőkről; az arányo-

sítás után közösen maradó erdők és legelők átcsatolásáról és a közlegelők felosztásáról;

2. a m. kir. igazságügyminiszternek 30/1909. I. M. számú rendelete az 1908:XXXIX. t.-c. hatályosságának területén a birtokrendezési, különösen az úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben követendő eljárás tárgyában;

3. a m. kir. igazságügyminiszternek 40/1909. I. M. számú rendelete az 1908:XXXIX. t.-c. hatályosságának területén a birtokrendezési, különösen az úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben alkalmazandó földmérőkről;

4. a m. kir. igazságügyminiszternek 50/1909. I. M. számú rendelete az 1908:XXXIX. t.-c. hatályosságának területén birtokrendezési ügyekben működő bírák és bírósági hivatalnokok napi-díjainak és egyéb illetményeinek megállapítása, a szakértői közegek díjazása, valamint a telekkönyvi másolatoknak és a műszaki munkálatok harmadpéldányának költségei tárgyában;

5. a m. kir. igazságügyminiszternek 60/1909. I. M. számú rendelete az 1908:XXXIX. t.-c. hatályosságának területén folyó birtokrendezések, különösen az úrbéri elkülönítések, arányosítások és tagosítások költségeinek kivetése, beszedése, behajtása és kezelése tárgyában.

2. §.

A jelen rendelet, valamint a 1. §-ban felsorolt rendeletek hatálya nem terjed ki az ország erdélyi részeire, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd megyék és a volt Kővárvidék területére, valamint Fiume városára és kerületére sem (1908:XXXIX. t.-c. 7. §.).

3. §.

A jelen rendelet, valamint a 1. §-nak 1—5. pontjában felsorolt rendeletek 1909. évi május hó első napján lépnek életbe.

4. §.

A jelen rendelet, valamint a jelen rendelet 1. §-ának 1—5. pontjában felsorolt rendeletek szabályait alkalmazni kell azokban a jelen rendelet életbelépésekor folyamatban levő tagosítási vagy egyéb birtokrendezési ügyekben is, amelyekben a megengedhetőség

kérdése a jelen rendelet életbelépésekor még jogerős határozattal eldöntve nincs.

Ehhez képest az előbbi bekezdés alá eső ügyek közül a tagosítási ügyekben:

1. Ha a törvényszék a jelen rendelet életbelépésekor a tagosítás megengedhetősége kérdésében még ítéletet nem hozott vagy hozott ugyan ítéletet, de az jogerőre még nem emelkedett, a törvényszék az eljárást minden további tárgyalás nélkül felebbvitel kizárásával végzésileg nyomban felgüggeszti és erről az érdekelteket az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 57. §-ának első bekezdésében megszabott módon azzal értesíti, hogy ha a földművelésügyi miniszternek a tagosítás hasznos volta és célszerű keresztülvitele kérdésében hozandó határozatát (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 1. §.) a végzés kihirdetésétől számított egy évi záros határidő alatt az érdekeltek bármelyike be nem mutatja, a további eljárást meg fogja szüntetni és a fölmerült költségek tárgyában az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 182. §-ának első bekezdése és 194. §-ának két bekezdése értelmében fog határozatot hozni.

Az eljárás megszüntetése tárgyában hozott határozatra az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 53. §-ának első két bekezdése megfelelő értelemben alkalmazást nyer.

A jelen pont első két bekezdése áll akkor is, ha a megengedhetőség tárgyában hozott ítéletet a felső bíróság feloldotta és új ítélet a jelen rendelet életbe lépésekor még hozva nincs, vagy ha már meg van ugyan hozva, de az még nem jogerős.

Ugyancsak így jár el a törvényszék akkor is, ha a megengedhetőség tárgyában már a kir. ítélőtábla is hozott ítéletet, az azonban a jelen rendelet életbelépésekor még nem jogerős.

2. Ha az iratok a tagosítás megengedhetősége kérdésében hozott határozat ellen beadott felebbvitel folytán már a felső bíróság előtt vannak, az azonban a jelen rendelet életbelépésekor érdemileg még nem határozott: az iratokat az 1. pontnak megfelelő eljárás végett visszaküldi a törvényszéknek.

3. Az első és második pont rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni a megengedhetőség tárgyában kötött bírói egységek eseteiben is.

4. Ha az előbbi pontok értelmében a bíróság által kiszabott

záros határidő alatt az érdekelték bármelyike bemutatja a földmívelésügyi miniszter határozatát, a törvényszék a továbbiakban az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet szerint jár el.

5. §.

A jelen rendelet életbelépésekor folyamatban levő azokban az ügyekben, amelyekben az eljárást megengedő határozat már jogerőre emelkedett, a jelen rendelet, valamint az 1. §-nak 1—5. pontjában felsorolt rendeletek nem nyernek alkalmazást.

A kivételeket a következő §-ok tartalmazzák.

Azt, hogy az 1908 : XXXIX. t.-cikknek rendelkezéseit a folyamatban levő ügyekben mennyiben kell alkalmazni, az 1908. évi augusztus hó 6-án már életbe lépett 1908. évi 18.200. I. M. számú rendelet szabja meg.

6. §.

A jelen rendelet életbelépése után a hitelesítő (határleíró) mérnök teendőit — bármikor indult is meg az eljárás — kizárólag az országos kataszteri felmérés közegei teljesítik, kivéve azokat az ügyeket, amelyekre nézve az előmunkálatok hitelesítése a jelen rendelet életbelépése előtt habár csak más hitelesítő mérnök alkalmazása iránt tett intézkedéssel is már kezdetét vette.

Az utóbb megjelölt ügyekben azok végleges befejezéséig továbbra is a fennállott joggyakorlatnak megfelelően kell hitelesítő mérnököt alkalmazni.

7. §.

A jelen rendelet életbelépésekor folyamatban levő azokban az ügyekben, amelyekben földmérő a fennállott joggyakorlatnak megfelelően még nem nyert alkalmazást, valamint ha új földmérő alkalmazása válik szükségessé, földmérő gyanánt csakis az 1909. évi 40. I. M. számú rendelet értelmében erre jogosított földmérő alkalmazható.

Az 1909. évi 40. I. M. számú rendeletnek a rendbüntetésre és a fegyelmi jog gyakorlására vonatkozó rendelkezései minden esetben alkalmazást nyernek az eddig fennállott joggyakorlat alapján alkalmazott földmérőkkel szemben is.

8. §.

Ha a jelen rendelet életbelépésekor szünetelő azokban az arányosítási és úrbéri elkülönítési ügyekben, amelyekben az eljárás megengedését a bíróság a jelen rendelet életbelépése előtt már jogerősen kimondotta, az eljárásnak tovább folytatása szükségessé válik, az eljárást az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet megfelelő alkalmazásával kell folytatni; arra nézve azonban, hogy ezekben az ügyekben az 1908 : XXXIX. t. c. rendelkezései mennyiben nyernek alkalmazást, különös figyelmet kell fordítani az 1908. évi 18.200. I. M. számú rendelet határozmányaira is.

9. §.

Azokban a jelen rendelet életbelépésekor szünetelő tagosítási ügyekben, amelyekben a megengedhetőség a jelen rendelet életbelépését megelőző öt év előtt lett jogerősen kimondva, azonban az eljárás folytatása iránt ezen öt éven belül a jelen rendelet életbelépéséig nem történt intézkedés, az eljárást ezen megengedhetőségi határozat alapján nem lehet tovább folytatni, hanem annak megengedését az 1909. évi 20. és 30. I. M. számú rendeletek értelmében újból kell kérni.

Ha azonban a jelen rendelet életbelépését megelőző öt éven belül a bíróság az előbbi bekezdésben megjelölt tagosítási ügyekben az eljárás tovább folytatására már intézkedéseket tett valamint ha az eljárást megengedő határozat a jelen rendelet életbelépését megelőző öt éven belül emelkedett jogerőre, a következő § nyer megfelelő alkalmazást.

10. §.

A jelen rendelet életbelépésekor folyamatban levő azokban a tagosítási ügyekben, amelyekben a kihatás megkezdésére határnap még nincs kitűzve, az érdekelt birtokosoknak birtokmennyiség szerint számított felerésze közjegyzőileg hitelesített beadványban a jelen rendelet életbelépésétől számított 30 napon belül a törvényszéknél az eljárás megszüntetését kérheti azon az alapon, hogy a tagosítás a községre nézve nem hasznos és célszerűen keresztül nem vihető. Ez a kérelem, ha a fenti rendelkezéseknek megfelelő, a további eljárást felfüggeszti.

A törvényszék a tagosítás megszüntetését tárgyzó beadványt

a földművelésügyi miniszterhez terjeszti fel. Ha a földművelésügyi miniszter gazdasági szakbizottságának meghallgatásával a tagosítást a községre nézve hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek mondja ki, a törvényszék a tagosítási eljárást folytatja. Ellen esetben a bíróság a szükséghez képest a helyszínén tárgyalást tart és ha megállapítja, hogy a megszüntetést kifejezetten kívánók birtoka a tagosítandó község területének felét valóban kiteszi, a további eljárást végzéssel megszünteti.

A megszüntető végzés ellen egyfokú felebbevitelnek van helye.

Az eljárás megszüntetése esetében annak addig felmerült minden költségét a tagosítás megszüntetését kifejezetten kívánók viselik.

A bíróság a megszüntető végzésben megállapítja a költségek összegét, a földmérő díját s az előbbi bekezdés értelmében azok viselésére kötelezetteket a következő bekezdésben foglaltakra való figyelmeztetéssel felhívja, hogy a megállapított összeget a végzés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt bírói letétbe helyezték avégből, hogy a bíróság a költségek felszámolását eszközölje és a szükséges kiutalásokat és visszafizetéseket foganatosíthassa.

Amennyiben a kiűzött határidő alatt a megállapított összeget bírói letétbe nem helyezik, a törvényszék a megszüntető végzést hatályon kívül helyezi és a tagosítás tovább folytatását végzésileg elrendeli. Ezen végzés ellen egyfokú felebbevitelnek van helye.

11. §.

Az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 53. §-ának harmadik bekezdése nem nyerhet alkalmazást, ha a bíróság a tagosítási kérelmet nem az idézett rendelet, hanem a hatályban volt jogszabályok alapján utasította el.

12. §.

Az 1909. évi 30. I. M. számú rendeletben jelzett felmérési felügyelőség teendőit az e végből Budapesten szervezett felmérési felügyelőség¹⁾ látja el, amely felügyelőség azonban a szervezeti szabályzatában meghatározott esetekben egyes cselekmények teljesítése végett más felmérési felügyelőséget is megkereshet.

Hitelesítő (határleíró) kataszteri mérnök (6. §.) kiküldése iránt tehát az eljáró bíró mindig az előbbi bekezdésben említett felmérési

¹⁾ 22. számú felmérési felügyelőség Budapest, II., Fő-utca 34 (3622/1909. I. M. számú közlemény).

felügyelőséget keresi meg (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 25. §.).

13. §.

Megfelelő munkaerők kiképezése céljából a törvényszék elnöke gondot fordítson arra, hogy az eljáró bíró mellé jegyzőkönyvvezetőül joggyakornok, vagy ha az ügymenet engedi, bírósági jegyző rendeltessék ki.

14. §.

A törvényszék az 1909. évi 60. I. M. számú rendelet 34. §-ában jelzett költségelőirányzatot az 1909. évre vonatkozólag, ha annak szüksége — figyelemmel a jelen rendelet 5. §-ára — egyáltalában fölmerül, abban az időpontban terjeszti fel, amelyben azt az eljárás menete megkívánja.

15. §.

A törvényszékek elnökei az 1907. április hó 6. napján 14.555. I. M. szám alatt kelt rendeletben foglalt föl hívás folytán a birtokrendezési ügyekről vezetett jegyzéket továbbra is vezetik. A jegyzékbe történt bevezetésekről azonban — tekintettel az 1908. évi 15.500 I. M. számú rendelet 12. és 13. §-ára, valamint az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 215. és 216. §-ára — ezután nem tesznek jelentést.

16. §.

A községi előjáróság, amennyiben birtokrendezési ügyekben hirdetményeket tesz közzé s erről az 1. §-ban felsorolt rendeletek szerint a hirdetményt kibocsátó hatósághoz bizonyítványt köteles beterjesztetni, a bizonyítványban minden esetben jelzi a közhírretétel módját is.

Ez a rendelkezés megfelelően alkalmazást nyer akkor is, ha törvényhatósági joggal felruházott város közönségét keresik meg hirdetmény közzététele végett.

17. §.

Mihelyest a 3. §-ban megjelölt rendeletek életbelépnek, az 1908 : XXXIX. t.-c. 5. §-ának második bekezdése értelmében az 1836 : VI., X., XII., 1840 : VII., XXX., XXXI. és az 1871 : LIII. t.-cikknek a fent idézett rendeletekkel ellenkező szabályai is hatályukat veszítik.

Az 1908 : XXXIX. t.-c. 5. §-ának második bekezdése értelmében az előbbi bekezdésben felsorolt törvényeknek azok a szabályai is hatályukat veszítették, amelyek az 1908. évi augusztus hó 6-án már életbe lépett 1908. évi 15.500. és 1903. évi 18.200. I. M. számú rendeletekkel ellenkeznek.

18. §.

Az 1908 : XXXIX. t.-c. 5. §-ának a jelen rendelet 17. §-ában idézett második bekezdése értelmében hatályukat veszítik a következő törvényeknek alább különösen megjelölt §-ai is:

1. az 1836 : XII. t.-cikk 19. és 20. §-a;
2. úgy az 1840 : XXX., mint az 1840 : XXXI. t.-cikknek 1., 2. és 4. §-a oly hozzáadással, hogy az életben maradó 3. §-ban említett »tagosítás kulcsa« helyett »arányosítás kulcsát« kell érteni;
3. az 1871 : LIII. t.-cikk 44. §-ának második, harmadik és negyedik bekezdése, 45., 46., 47., 50., 51., 52., 53. §-a és 87. §-ának első bekezdése.

Az 1836 : XII., az 1840 : XXX. és XXXI., végül az 1871 : LIII. t.-cikknek a jelen §. 1—3. pontjaiban nem idézett rendelkezései csak annyiban maradnak hatályban, amennyiben a jelen rendelettel, valamint a jelen rendelet 1. §-ában felsorolt rendeletekkel nem ellenkeznek.

19. §.

A jelen rendelet életbelépése napján — kivételével azoknak az ügyeknek, amelyekben az előbbi §-okban foglalt átmeneti rendelkezések szerint az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 167. §-a nem nyerhet alkalmazást — minden ügyre nézve hatályát veszti az 1906. évi 39.000. I. M. számú rendelet is. Helyette mindazokban az ügyekben, amelyekben a most idézett rendelet alkalmazandó volt, az 1909. évi 30. I. M. számú, valamint az 1909. évi 50. I. M. számú rendelet vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

Azokban az ügyekben, amelyekben az 1906. évi 39.000. I. M. számú rendelet és az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet szerint másod-, illetőleg harmadpéldányok kivételesen nem készültek, az 1906. évi 44.651. számú rendelet harmadik bekezdése nyer alkalmazást.

Ennek az utóbbi rendeletnek az utolsó bekezdése azonban hatályát veszti.

20. §.

A jelen rendelet életbelépése napján a vele, valamint az 1. §. 1—5. pontjában felsorolt többi rendeletekkel ellenkező minden más rendelkezés hatályát veszti.

Így különösen hatályukat veszítik a következő rendeletek:

1. 1869. november 1-én 16.517. I. M. sz. alatt a tagosítások és legelő-elkülönítések alkalmával a községi népiskola számára a közös terület egy századrészének elkülönítése tárgyában kiadott rendelet (M. III. 13. 1.).
2. 1870. március 3-án 3.897. I. M. sz. alatt a tagosítás és legelőelkülönítési eljárás alkalmával a községi népiskolák számára elkülönítendő illetőség megállapítása tárgyában kiadott rendelet (R. T. 169. 1.);
3. 1873. január 29-én 22.488/1872. I. M. sz. alatt a tagosítási és legelő-elkülönítési perekben a népiskola részére járó illetőség megállapítása tárgyában kelt rendelet (R. T. 355. 1.);
4. 1873. október 1-én 28.724. I. M. sz. alatt a megállapított úrbériségek mennyiségét kitüntető kivonatoknak azon esetekben, midőn kevesebb úrbériség állapított meg, mint amennyi után országos kárpótlás adatott, a földtehermentesítési alap igazgatóságával közlése tárgyában kiadott rendelet (R. T. 540. 1.);
5. 1873. október 7-én 31.137. I. M. sz. alatt a birtokrendezés által módosítást szenvedő közutakra nézve az érdekelt hatóságok meghallgatása tárgyában kiadott rendelet (R. T. 555. 1.);
6. 1878. augusztus 27-én 24.383. I. M. sz. alatt a hegyes vidékek tagosításánál követendő eljárás tárgyában kiadott rendelet (M. III. 18. 1.);
7. 1878. szeptember 15-én 26.138. I. M. sz. alatt a tagosítás és legelő-elkülönítés alkalmából kiharítandó iskolai alapvagyon keletkezéséről a vallás- és közoktatásügyi miniszter értesítése tárgyában kiadott rendelet (M. III. 18. 1.);
8. 1882. május 2-án 14.778. I. M. sz. alatt a faizási jog megváltása fejében kiharítandó erdőterületeknek a volt úrbéresek és zsellérek közti feloszthatatlanságáról kiadott rendelet (M. III. 19. 1.);
9. 1885. február 20-án 51.056/1884. I. M. sz. alatt a kir. törvényszékeknek birtokrendezési ügyekben az 1879 : XXXI. t.-cikknek a véderőkre és a feltétlen erdőtalajra vonatkozó intézkedé-

seire figyelmeztetése tárgyában kiadott rendelet (R. T. 1885. évi 309. l.);

10. 1885. szeptember 18-án 46.232. I. M. sz. alatt az 1885. XXII. t.-c. életbeléptetése alkalmából kiadott rendelet (M. III. 28. l.);

11. 1886. március 23-án 7.984. I. M. sz. alatt a véderdőknek a birtokrendezési ügyekben való tekintetbe vétele tárgyában kiadott rendelet (R. T. 247. l.);

12. 1889. december 22-én 1.895. I. M. sz. alatt a birtokrendezési ügyekben az 1879. XXXI. t.-cikk rendelkezéseinek figyelembe vétele iránt kiadott rendelet (M. III. 22. l.);

13. 1894. október 30-án 43.567. I. M. sz. alatt a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. XII. t.-c. életbeléptetése alkalmából kiadott rendelet (R. T. II. 411. l., Ig. Közl. 365. l.);

14. 1896. október hó 28-án 55.916. I. M. sz. alatt a polgárosított magyar határőrvidéken a tagosításra vonatkozó jogszabályok életbeléptetése tárgyában kiadott rendelet az 1. és 3. pont¹⁾ kivételével (R. T. II. 863. l., Ig. Közl. 403. l.).

Budapesten, 1909. évi január hó 5. napján.

¹⁾ Az 1. és 3. pont idézve van az 5. oldalon.

**A m. kir. földművelésügyi és igazságügyi minisztereknek
20/1909. I. M. számú rendelete**

az 1908. XXXIX. t.-c. hatályosságának területén a tagosítás hasznos volta és célszerű keresztülvitelének kérdésében hozandó határozatokról; az állandó gazdasági szakbizottságról; a gazdasági és erdész szakértőkről; az arányosítás után közösen maradó erdők és legelők átcsatolásáról és a közlegelők felosztásáról.

A birtokrendezést, különösen az urbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyazó 1836: VI., X., XII., 1840: VII., XXX., XXXI. és 1871: LIII. törvénycikkek módosításáról és kiegészítéséről szóló 1908: XXXIX. t.-cikk 4. és 8. §-ában nyert fölhatalmazás alapján e törvény hatályosságának területén a tagosítás hasznos volta és célszerű keresztülvitelének kérdésében hozandó határozatokról, az állandó gazdasági szakbizottságról, a gazdasági és erdész szakértőkről, az arányosítás után közösen maradó erdők és legelők átcsatolásáról és a közlegelők felosztásáról addig is, amíg ez iránt külön törvény intézkedik, a következőket rendeljük:

I. A tagosítás hasznos volta és célszerű keresztülvitelének kérdésében hozandó határozatokról.

1. §.

A bíróság a tagosítás megengedésére irányuló eljárást az 1909. évi 30. I. M. szám alatt kiadott rendeletben meghatározott egyéb feltételek fenforgása esetében is csak úgy teheti folyamatba,

ha a földmivélésügyi miniszter a jelen rendelet 28. §-ában jelzett állandó gazdasági szakbizottság véleménye alapján előzetesen határozatot hozott abban a kérdésben, hogy melyik a község határának a tagosítási eljárásba bevonható területe és hogy a tagosítás a községre hasznos és célszerűen keresztülvihető-e.

2. §.

A földmivélésügyi miniszternek az 1. §-ban jelzett határozatát bárki kérheti, aki a tagosítandó határban vagy határrészben fekvő valamely ingatlan tényleges birtokosa és telekkönyvi tulajdonosa.

A beadványt e célból a földmivélésügyi miniszterhez intézve a törvényszéknél (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 2. §.) kell beadni és egyidejűleg igazolni kell azt, hogy a tagosítást kérő 500 K biztosítékot bírói letétbe helyezett. Ha az eljárást kisebb területre kéri, a földmivélésügyi miniszter a leteendő biztosíték összegét kérelemre méltányos esetekben szakbizottságának meghallgatásával mérsékelheti.

A beadvány és annak mellékletei bélyegmentesek (1908 : XXXIX. t.-c. 6. §.).

A törvényszék a fentieknek s a 3. §. rendelkezéseinek megfelelő beadványt késedelem nélkül fölterjeszti a földmivélésügyi miniszterhez és jelenti, volt-e már az illető község határára nézve birtokrendezési (különösen urbéri elkülönítési, arányosítási vagy általános, részleges tagosítási) eljárás folyamatban, és ha volt, mikor nyert az birtokbaadással befejezést (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 174. §.)

A 2. és 3. §. rendelkezéseinek meg nem felelő beadványt a törvényszék felebbvitel kizárásával pótlásra visszaadja.

3. §.

A földmivélésügyi miniszterhez intézett kérvényen a kérelmező aláírása községi előjáróság által láttamozandó vagy pedig kir. közjegyző által hitelesítendő.

A kérvényben elő kell adni azokat az okokat, amelyek a tagosítás hasznos volta és célszerű keresztülvitelének lehetősége mellett szólnak és jelezni kell azt is, hogy a tagosítást a község egész határára vagy annak mely dűllőire kiterjedőleg kéri (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 42., illetőleg 43. §-a).

A kérelmezőnek azt, hogy a tagosítandó határban vagy határrészben fekvő valamely ingatlanak a tulajdonosa, a telekjegyzőkönyv (betét) A) és B) lapjának hiteles kivonatos másolatával, azt pedig, hogy az ingatlanak egyszersmind tényleges birtokosa, helyhatósági bizonyítvánnyal kell igazolnia.

A kérvényben a községet hivatalos nevével úgy kell megjelölni, amint azt az 1898 : IV. t.-c. rendeli.

4. §.

A földmivélésügyi miniszter, ha a tagosítás iránti kérelmet az állandó gazdasági szakbizottság meghallgatása után tárgyalhatónak tartja, annak tárgyalása végett a községbe rendszerint bizottságot küld ki.

5. §.

A 4. §-ban jelzett tárgyaló bizottság tagjai — amennyiben a földmivélésügyi miniszter az állandó gazdasági szakbizottság meghallgatása után az egyes esetek minőségéhez képest másként nem intézkedik, — a következők:

1. a földmivélésügyi miniszter által kijelölt megfelelő szak-képzettségű előadó, mint rendszerinti vezető tag;
2. földmérői teendőkben járatos műszaki közeg;
3. a kulturmérnöki hivatal kiküldöttje;
4. a m. kir. gazdasági felügyelő vagy helyettese;
5. a kir. erdőfelügyelő vagy helyettese;
6. a m. kir. állami erdőhivatal kiküldöttje;
7. a járási főszolgabíró (rendezett tanácsú vagy törvényhatósági joggal felruházott város polgármestere) vagy helyettese;
8. a vármegyei mezőgazdasági bizottság kiküldöttje.

6. §.

A határnapot, amelyen a bizottság a kérelmet a 4. §. értelmében a helyszínen tárgyalni fogja, valamint az eljárás célját a község és a szomszédos községek előjáróságai a földmivélésügyi miniszter által kiadandó hirdetmény útján a szokott módon közzé tenni kötelesek.

A hirdetményben az érdekelteket — a 7. §. második bekezdésére való figyelmeztetéssel — rendszerint a község házához, kivételesen más alkalmasabbnak látszó helyre kell megidézni.

A hirdeménnyben az érdekeltek figyelme fölhivandó arra, hogy a jelen rendelet 17., 18. és 19. §-aira alapított kérelmeket a kitűzött tárgyaláson vagy maguk vagy igazolt meghatalmazottjuk útján szóval vagy írásban terjesszék a tárgyaló bizottság elé.

Az elkésve beadott ily kérelmek csakis a földmivelésügyi miniszter határozatának meghozataláig (16. §.) és csupán akkor vehetők figyelembe, ha a késedelem menthető okból történt.

7. §.

A 6. §-ban jelzett határnapon a tagosítást kívánók és a tagosítást ellenzők a megjelent érdekelt birtokosok fejszáma szerint számított szótöbbséggel egy-egy gazdasági szakértőt választanak. A választáson az 5. §. első pontjában megjelölt vezető tag elnököl.

Ha az előbbi bekezdésben jelzett érdekcsoportok az alkalmas gazdászati szakértő személyében már előbb megegyeztek és azt a bizottság vezető tagjának bejelentik, az előbbi bekezdésben jelzett eljárás elmarad.

A megválasztott illetve bejelentett szakértők az 5. §. szerint összeállított tárgyaló bizottságnak szintén tagjaivá lesznek.

A jelen rendelet 30. §-a alapján kijelölt gazdasági szakértő nem lehet ebben az eljárásban a birtokosok szakértője.

A bizottság működését nem hátráltatja az, hogy az érdekcsoportok gazdasági szakértőt nem választanak vagy nem jelennek be, hogy a megválasztott vagy bejelentett szakértő a tárgyalási határnapon meg nem jelen vagy a tárgyaláson részt venni, véleményt adni vonakodik.

8. §.

A helyszíni tárgyalásokon az érdekelteket ügyvéd is képviselheti.

9. §.

Az 5. §-ban jelzett bizottság működésének alapjául a földmivelésügyi miniszter kiküldött előadója által az illető terület népességi, birtoklási és termelési viszonyairól beszerzett adatok s a községi előljárásság által rendelkezésre bocsátandó térképek szolgálnak.

10. §.

A 7. §-ban jelzett eljárás után megalakul a tárgyaló bizottság. Az 5. §. első pontjában megjelölt előadó a beszerzett adatokat a bizottság elé terjeszti, mely azután a községi előljárásság egyik tagjának, mint bizalmi férfinak kalauzolásával bejárja a tagosítandó határt vagy határrészt.

Ha az előljárásság bizalmi férfit nem küld ki, a vezető tag (5. §.-nak első pontja) a község lakosai közül jelöl ki bizalmi férfit.

A határjáráshoz szükséges fuvart a tagosítást kérők kötelesek szolgáltatni.

11. §.

A határjárást követő szóbeli tárgyaláson a bizottság megállapítja a következőket:

1. a község egész területét művelési ágak szerint hozzávetőleges pontossággal, a rendelkezésre álló térképek, esetleg felveendő vázlat és a kataszteri birtokívek összesítése vagy a kataszteri telekkönyv segélyével; a belsőségek birtoklási módját és azok elhelyezését (tanyarendszer stb.);

2. a birtoklás módját és a gazdálkodás rendjét (nyomásos vagy szabad); van-e nagyobb birtokos vagy volt földesúr és hány, mennyi birtokkal; a volt úrbéresek közül hány egész, hány fél-, negyed-, nyolcadtelkes, hány zsellér, mennyi az egész úrbéri telek rendszerinti állománya; mindezeket az adatokat csak a szükséghez mérten és csak annyira pontosan állítja össze, hogy abból a birtoklás módjára nézve képet lehessen alkotni;

3. az egyes birtokok dűllő szerinti megosztottságát, eldaraboltóságát, különös figyelemmel a szántókra. Elég, ha minden, a községben előforduló birtoktípusból (földesúr, egész, fél-, negyed-, nyolcadtelkes, zsellér, kisebb, nagyobb, középbirtokos stb.) 2—3 birtokos birtokrészleteinek számát kipuhatólja. Ez a kutatás a község kataszteri birtokívein alapulhat, de a kutatás tárgyává tett birtoknak, a kataszteri birtokívekben foglalt adatait, a szükséghez mérten a természetben vagy a birtokos megkérdezése útján is kell ellenőrizni;

4. megállapítja a kataszteri birtokívek alapján a birtokosok összes számát s a kataszteri telekkönyv segélyével hozzávetőleg lehetőleg azt is, hogy a tagosítandó határban (határ részben) fekvő szántóföldek hány birtokrészletből állanak;

5. a mezőgazdasági üzem súlya a termelés melyik ágán nyugszik s a főtermelési ágakon felül a melléktermelési ágakat milyen mértékben művelik (gabonatermelés, állat- és baromfi-tenyésztés, legeltetés, erdőhasználat, szőlő-, komló-, gyümölcs-, kendertermelés stb.);

6. a földek forgalmi értékében előforduló ingadozásokat; hogy például hogyan veszik a legjobb, közepes és legrosszabb szántót, rétet, erdőt, legelőt?

7. leírja a tagosítandó területen előforduló főbb talajnemeket; megállapítja, hogy a község határában fekvő erdők közül melyek és milyen kiterjedésben véderdők, futóhomokon, feltétlen erdőtalajon és nem feltétlen erdőtalajon álló erdők;

8. kutatja, hogy kívánatos-e vagy lehetne-e a tagosítással kapcsolatosan valamely olyan talajjavítást végezni, ami a termelést fokozhatná, például lecsapolást, öntözést, vizmosás megkötését, kopárterület beerdősítését, fásítást, legelőrendezést, stb.

9. lehet-e a meglévő művelési ágakat változtatni és mennyire? lehetséges-e és indokolt-e esetleg legelőfeltörés, rétfeltörés, erdőnek legelővé vagy legelőnek erdővé átalakítása, a legelő átcserelése, szőlő vagy komlós létesítése stb.; a közlegelő nagyobbítása, vagy ha nincs közlegelő, közlegelő alakítása szükséges-e; a tárgyaló bizottság e megállapításoknál köteles figyelembe venni, hogy az 1879:XXXI. t.-c. 2. és 4. §-ának hatálya alá tartozó erdők művelési ágának megváltoztatása egyáltalában meg nem engedhető, az idézett t.-c. 17. §-ának hatálya alá tartozó erdők pedig még abban az esetben is, ha az erdő talaja másnemű művelésre állandóan alkalmas, csak akkor, ha a birtokos az átváltoztatni kívánt erdőt megfelelő más területtel pótolja és ha ahhoz a földművelésügyi miniszter előzetesen hozzájárul;

10. vannak-e az erdőben mezőgazdasági művelés alatt álló olyan földrésztetek, melyeket a tagosítással kapcsolatosan ki kell cserélni, mennyi és mily terjedelemben?

11. vannak-e a község határában mezőgazdasági földek közé ékelt olyan erdőrésztetek vagy más olyan csekély értékű erdőterületek, amelyeknek tagosítás útján való kicserélése a tagosítás célszerű keresztülvitele érdekében szükséges (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 149. §-a) s ha igen, melyek azok, mennyi az egyes területek kiterjedése és milyen a talaj minősége?

12. amennyiben az előbbi pont szerint kicserélendő erdők az 1879:XXXI. t.-c. 17. §-ának hatálya alá tartoznak, megállapítandó, hogy van-e a község határában más erdőterület vagy más művelési ághoz tartozó, de erdőgazdasági kezelésre inkább alkalmas olyan terület, amellyel a kicserélés az említett erdők állományának apasztása nélkül célszerűen fogatosítható volna;

13. vannak-e az erdő és mezőgazdasági földek között szaggatott határvonalak s miként volnának ezek kiegyenlíthetők;

14. amennyiben a birtokosok a tagosítás célszerű keresztülvitele érdekében álló erdőcsereken kívül más erdők kicserélését is kívánják, — tekintettel arra, hogy az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 149. §-a értelmében erdők tagosítás útján kicserélésnek, rendszerint nem tárgyai s a kicserélés még abban az esetben is, ha az a célszerű tagosítás érdekében szükséges, rendszerint csak hasonló minőségű erdőtalajjal fogatosítható — megállapítandó, hogy a kívánt kicserélés s az erdők művelési ágának esetleg a cserével kapcsolatosan tervezett megváltoztatása egyáltalában indokolt és a 9. és 12. pontok alatt idézett rendelkezések szempontjából megengedhető-e;

15. mely erdők kicserélése volna a tagosítás során közigazgatási érdekekből feltétlenül mellőzendő.

12. §.

A vélemények és ellenvélemények meghallgatása után a bizottság részletesen indokolt véleményt nyilvánít arról, hogy:

1. a község határának mely területei esnek a jelen rendelet 17., 18. és 19. §-ának rendelkezései alá, illetőleg melyik a község határának tagosítás alá vonható területe;

2. az általános tagosítás szükséges-e;

3. célszerűen keresztülvihető-e;

4. ha az általános tagosítás nem szükséges vagy célszerűen keresztül nem vihető, a fenforgó birtokmegosztási bajok nem lennének-e a természetes határokkal bíró vagy művelésmód által elkülönített egyes határrészek (dűllők) tagosítása útján is orvosolhatók (részleges tagosítás: 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 43. §-a); ha a szőlők gyanánt használt dűllőkből — amennyiben ezeknek a tagosítását is kérték — a szőlők még nem pusztultak ki teljesen, a ki nem pusztult birtokrésztetek — tekintettel az 1909. évi

30. I. M. számú rendelet 149. §-ának 2. pontjában foglalt rendelkezésekre — nem akadályozzák-e meg a többi birtokrészletre nézve a tagosítás célszerű keresztülvitelét;

5. megalkotja a tagosítás tervezetének vázlatos képét, e célból hozzávetőlegesen megállapítja azt, hogy a tagok hány dűllőben, milyen fekvéssel volnának a legcélszerűbben elhelyezendőek;

6. a legelő, kaszálók hol hasítottassanak ki;

7. van-e s elég nagy-e a közlegelő; ha nincs vagy nem elég nagy, szükséges-e közlegelő létesítése vagy megnagyobbítása; mely terület (1908 : XXXIX. t.-c. 2. §; 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 56. §-a) hasítandó ki e célra a közösből s a határ mely részén;

8. kívánatos-e az elhelyezkedés előtt bizonyos vízrendezési munkálatokat foganatosítani;

9. az 1908 : XXXIX. t.-c. 1. §. (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 155. §-a) alapján lehető területcserének szüksége fenforog-e s ha igen, mily módon és alakban vitessék keresztül; hozzávetőleg milyen nagy költséggel járna az.

13. §.

Az 5. §-ban jelzett bizottság működését a lehető legrövidebb idő alatt köteles befejezni.

A bizottság megállapításai, véleménye és pedig, ha egyhangú vélemény nem jön létre, az ellenvélemények is a bizottság egész eljárásának vázolásával jegyzőkönyvbe foglalandók. A felvett jegyzőkönyvet lehetőleg aláírja a bizottságnak valamennyi tagja.

Az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 87. §-a alapján előterjeszhető kérelmeket s az idézett rendelet 200. §-ára alapítható kívánalmakat szintén bele kell foglalni a jegyzőkönyvbe.

Az 5. §. első pontjában megjelölt előadó a felvett jegyzőkönyvet a beszerzett segédadatokkal s az esetleg benyújtott írásbeli észrevételekkel, ellenvéleményekkel együtt bemutatja a földművelésügyi miniszternek.

14. §.

A földművelésügyi miniszter a bemutatott adatokat az állandó gazdasági szakbizottság (28. §.) elé terjeszti.

Az állandó gazdasági szakbizottság kiegészítést rendelhet el és foganatosíthat a helyszínére kiküldhető valamelyik tagja által vagy más módon is.

15. §.

Ha az állandó gazdasági szakbizottság az elébe terjesztett adatokat — az esetleg foganatosított kiegészítések, pótlások után — véleménye nyilvánítására elegendőnek tartja, az ügyrendjében meghatározott módon véleményt nyilvánít és javaslatot terjeszt a földművelésügyi miniszter elé.

16. §.

A földművelésügyi miniszter az állandó gazdasági szakbizottság véleménye és javaslata alapján határozatot hoz.

Határozatának a következőkre kell kiterjedni:

1. melyik a községnek a tagosítási eljárásba bevonható területe, illetőleg mely területek azok, *a)* amelyek a tagosításba nem vonhatók bele, *b)* amelyek a tagosításba csak azért vonhatók be, mert a tulajdonos beleegyezett (6. §.) és *c)* amelyek a tagosításból kizárandók (17., 18. és 19. §§.); a tagosítás a községre, illetve a község határának a tagosítási eljárásba bevonható részére hasznos és célszerűen keresztülvihető-e;

2. ha a kért általános tagosítás nem hasznos és célszerűen keresztül nem vihető, nem volna-e hasznos és célszerűen keresztülvihető a részleges tagosítás (12. §. 2. pontja); ebben az esetben a részleges tagosítás mely határrészekre (dűllőkre), illetőleg mely területek kihagyásával volna foganatosítandó; ha a szőlők gyanánt használt dűllők közül — amennyiben ezeknek a tagosítását is kérték — a szőlők még nem pusztultak ki teljesen, a ki nem pusztult birtokrészletek — tekintettel az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 149. §-ának 2. pontjában foglalt rendelkezésekre — nem akadályozzák-e meg a többi birtokrészletre nézve a tagosítás célszerű keresztülvitelét;

3. amennyiben a tagosítási eljárásba az 1879 : XXXI. t.-c. 17. §-ának rendelkezései alá eső erdőket is be kell vonni, azok az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 149. §-ában foglalt egyéb feltételek fenforgása esetében is kicserélhetők-e;

4. a meglévő közlegelő felosztása, kicserélése, kiegészítése, új közlegelő kihalása szükséges-e, a közlegelő létesítésére vagy kiegészítésére a tagosítandó összterületnek hány százaléka fordítandó (1908 : XXXIX. t.-c. 2. §.); miképpen, milyen főbb rendelkezések befoglalásával alakítandó meg, amennyiben ez már meg nem történt volna, a közösen

maradt erdőknél a közös birtokosok szervezete, legelőknél a legelő birtokosság szervezete, továbbá a legelő szabályrendelet illetve rendtartás s abban a kisbirtokosok igényei miképen vétessenek figyelembe.

A földművelésügyi miniszter határozatában véleményezőleg nyilatkozik arról is, vajjon a tagosítás miképen volna legcélszerűbben keresztülvihető (hány dűllőben) stb. és a tagosítás során mely erdők kicserélése volna közérdekből mellőzendő, habár ezek az 1879 : XXXI. t.-c. 17. §-ának rendelkezései alá nem is esnek.

A földművelésügyi miniszter határozatában arról is nyilatkozik, hogy az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 200. §-a alapján teljesíthető munkálatok nem fogják-e lényegesen akadályozni a tagosítás menetét s hogy ennél fogva ezeknek a munkálatoknak a tagosítással kapcsolatos teljesítése tekintettel az idézett §-ban foglaltakra kívánatos-e.

A földművelésügyi miniszter az 1. és 2. alattiakra vonatkozó határozathozatalt el nem halaszthatja, a többi kérdésben való elhatározását későbbre tarthatja fenn, oly módon azonban, hogy ez által a bírói eljárás fennakadást nem szenvedhet.

Az előbbi bekezdés esetében a határozatnak a bíróság által kitűzött kellő időre való kiegészítését a tagosítást kérők kötelesek kieszközölni.

A bíróság az ilyen kiegészítő határozatokat, ha a kitűzött határidő után közöltetnek vele, csak akkor köteles figyelembe venni, ha az eljárást nem késlelteti és költségöbblettel nem jár.

17. §.

A tagosításba nem vonhatók be:

1. a községi belsőségek;
2. a községi határból kivált majorsági birtokok; állandó épületekkel ellátott nagyobb tanyás birtokok;
3. külön gazdálkodásra felszerelt nagyobb területek (alagsóvezett, öntözésre berendezett, lecsapolt területek stb.).

18. §.

A tagosításba csak a tulajdonos beleegyezésével vonhatók be:

1. oly területek, amelyek a rajtuk folytatott mezőgazdasági

üzem miatt önálló tagoknak tekinthetők, vagy egységes gazdasági területet alkotnak;

2. nagyobb kiterjedésű szőlő, faültetvény, gyümölcsös, komló- és fűzfatelepek.

Az előbbi bekezdésben meghatározott területek a tagosításba a tulajdonos beleegyezésével sem vonhatók be, ha bevonásuk annak célszerű keresztülvitelét gátolná.

19. §.

A tagosításból kizárhatók (16. §.) a község határához tartozó nagy kiterjedésű erdők, legelők, havasi területek, amennyiben urbéri elkülönítésnek vagy arányosításnak nem tárgyai.

20. §.

A földművelésügyi miniszter határozatát közli: 1. az igazságügyminiszterrel, 2. a törvényszékkal, 3. a felmérési felügyelőséggel, a háromszögelő hivattal, a gazdasági felügyelőséggel, a kir. erdőfelügyelővel és a m. kir. állami erdőhivattal, 4. kihirdetés végett a községi előljárással, 5. a tagosítást kérő első helyen megnevezett birtokossal vagy a tagosítást kérők meghatalmazottjával, 6. ha a tagosítást ellenzők meghatalmazottat jelentettek be, ezzel is.

A földművelésügyi miniszter határozatát a községi előljárással fölös példányszámban közli, mely példányokból bármely olyan jelentkező birtokos, ki a tagosítás elrendelése végett a törvényszékhez óhajt fordulni, egy példányt kap.

21. §.

A földművelésügyi miniszter határozatával felszerelt tagosítási kérelemmel bármely érdekelt birtokos a földművelésügyi miniszter határozatának keltétől számított 5 éven belül további eljárás végett a bírósághoz fordulhat (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 46. §.).

22. §.

Ha az érdekelt birtokosok ezen öt éven belül a földművelésügyi miniszter határozatával nem fordulnak a bírósághoz, az öt éven belül csak úgy lehet a földművelésügyi miniszter újabb határozatát kikérni, ha a földművelésügyi miniszter első határozata a tagosítás

elrendelésére kedvezőtlen volt és ha a folyamodó kimutatja, hogy a határozat hozatala óta a birtoklási viszonyok változtak és ha végül az előbbi §-okban jelzett eljárás költségeit viseli és ebből a célból a földművelésügyi miniszter által meghatározott előleget beszolgáltatja.

A földművelésügyi miniszter által megállapított esetleges különbözeti összegek a közadók módjára hajtandók be.

23. §.

Ha az érdekeltek a földművelésügyi miniszter határozatával a bírósághoz fordultak és az a tagosítást nem engedte meg, az ebbeli ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt éven belül egyáltalában nem lehet a földművelésügyi minisztertől újabb eljárás elrendelését kérni.

24. §.

A 21.—23. §§-okban jelzett öt év letelte után csak akkor lehet a földművelésügyi minisztertől újabb eljárás elrendelését kérni, ha a tagosítást kérők az előbbi szakaszokban megállapított bizottsági eljárás minden költségét előlegezik s a földművelésügyi miniszter által megállapított előleg összegét bírói letétbe helyezik.

A földművelésügyi miniszter azonban az előlegezett költségeket az illetőknek visszatéríti, ha az újabb eljárás folytán hozott határozata következtében a bíróság a tagosítást jogerősen elrendeli.

Az előbbi bekezdés megfelelően alkalmazandó a 2. §. alapján letett biztosítékra is.

25. §.

A jelen fejezetben megállapított eljárás minden költsége — kivéve a 22. és 24. §. esetét — a földművelésügyi tárcát terheli. Az érdekeltek megjelenésével vagy külön képviseltetésével járó költségeket azonban az érdekeltek maguk viselik.

Az 5. és 7. §-ban megjelölt bizottságnak azok a tagjai, akik állami hivatalt viselnek, költség számláikat az eljárás befejezése után saját felettes hatóságuknál, míg a bizottságnak más tagjai, valamint a 10. §-ban megjelölt bizalmi férfiú a bizottság vezetőtagjánál (5. §. 1. pont) kivételesen a községi előljáróságnál (járási főszolgabírónál, városi polgármesternél) kötelesek benyújtani a földművelésügyi miniszterhez való felterjesztés végett.

26. §.

A díjszabásra, a költség számlák kiállítására stb. az 1909. évi 50. I. M. számú rendelet az irányadó a következő eltérésekkel:

1. határjárás díj felszámításának helye nincs és ehhez képest a naponkinti elindulás és visszaérkezés ideje a költség számlákon nem tanusítandó;

2. a költség számlákon a tanusításokat a törvényszék elnöke illetőleg az eljáró bíró helyett állami vagy törvényhatósági szolgálatban állóknál az egyéb költség számláikon teljesítendő tanusításokra hivatott közegek, a bizottság más tagjainak költség számláin pedig lehetőleg a bizottság vezető tagja (5. §. 1. pont) szükség esetén a községi előljáróság, államépítészeti hivatal, kir. építészeti mérnök vagy külön rendelkezésben kijelölt más közeg teljesíti;

3. a költség számlákat — az 5. pont kivételével — a földművelésügyi miniszter számvevősége látja el érvényesítési záradékkal;

4. a költségeket a földművelésügyi miniszter az általa kijelölendő fedezet terhére utalványozza ki;

5. az országos kataszteri felmérés netán igénybe vett közegeit (5. §. 2. pont) felettes hatóságuk látja el előleggel s a pénzügyminiszter által érvényesített számadásaikat a földművelésügyi miniszter utólag egyenlíti ki.

27. §.

A bizottság a tárgyalást az erre legalkalmasabb helyen — a lehetőséghez képest a község házában, illetőleg a község által esetleg rendelkezésre bocsátott más megfelelő helyiségben — tartja (6. §.).

Az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 212. §-a megfelelő értelemben itt is alkalmazást nyer.

II. Az állandó gazdasági szakkbizottságról.

28. §.

A jelen rendeletben jelzett állandó gazdasági szakkbizottság az a szakkbizottság, amelyet a földművelésügyi miniszter az 1908. VII. t.-c. értelmében birtokrendezési ügyekben szervezett, és amely a földművelésügyi miniszter mellett mint véleményező és javaslattevő bizottság működik azokban az ügyekben, amelyeket törvény, miniszteri rendelet vagy egyes intézkedés e végből eléje utal.

Ennek a bizottságnak tagjai tehát az 1908. évi 1.200. I. M. számú rendelet 25. §-a értelmében a következők:

1. elnök és elnökhelyettes ;
2. négy gazdasági szakismerettel bíró tag ;
3. három erdészeti szakismerettel bíró tag ;
4. egy kulturmérnök ;
5. az országos kataszteri felmérés két olyan szakközege, akik tagosítási ügyekben gyakorlattal bírnak ;
6. három földművelésügyi közigazgatási tisztviselő ;
7. négy a birtokrendezési jogszabályokban jártas olyan tag, akik az ítéldbírákra előírt képzettséggel bírnak.

III. A gazdasági és erdész-szakértőkről.

29. §.

Birtokrendezési ügyekben az osztályozást és becslést teljesítő szakértői bizottság elnökét az eljáró bíró azok közül a gazdasági szakértők közül nevezi ki, akiket a földművelésügyi miniszter kijelöl (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 111. §-a).

Ezek közül a szakértők közül nevezi ki az eljáró bíró a szakértői bizottság elnökét az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 118. és 157. §-ának esetében, valamint ezek sorából hívja meg az idézett rendelet 165. §-ának 1. pontjában és 173. §-ában megjelölt gazdasági szakértőt is.

Erdők osztályozását és becslését teljesítő szakértői bizottság elnökét az erdészeti szakközegek közül a földművelésügyi miniszter jelöli ki (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 111. §-a).

30. §.

A gazdasági szakértőket — a gazdasági érdekképviselők meghallgatásával — a földművelésügyi miniszter az illető vidékek azon lakosai sorából jelöli ki, akik gazdasági iskolát végeztek, vagy mint kiváló gyakorlati gazdák, gazdasági szakértők ismeretesek.

Gazdasági szakértőktől nem jelölhetők ki olyanok, akik hamis tanulás, hamis eskü vagy nyereségvágyból elkövetett bűntett vagy vétség miatt, habár nem jogerősen is, elítéltek.

A földművelésügyi miniszter, figyelemmel a folyamatban levő birtokrendezési ügyekre, törvényszékenként annyi szakértőt jelöl ki, amennyit szükségesnek lát avégből, hogy az ügyek menete fennakadást ne szenvedjen.

31. §.

A kijelölt gazdasági szakértők, ha a kijelölést elfogadták, annak a törvényszéknek, amelynek kerületében laknak, eljáró bírójától jött megbízásnak kötelesek haladéktalanul eleget tenni. Ezt a megbízást csak különös méltánylást érdemlő esetekben háríthatják el. A gátó okokat azonban kötelesek az eljáró bíróval azonnal és még oly időben közölni, hogy a már kitűzött határnapot elhalasztani ne kelljen. Ellenkező esetben az eljáró bíró velük szemben az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 69. és 71. §-ai szerint járhat el.

A gazdasági szakértők a más törvényszék eljáró bírójától jött megbízást is elfogadhatják, úgyszintén azt is, ha a felek (a 7. §-ban jelzett kivétellel) választják meg őket szakértőnek.

32. §.

A földművelésügyi miniszter által kijelölt gazdasági szakértő a nyert kijelölő okirattal a szakértői eskü letétele végett annak a törvényszéknek elnökénél jelentkezik, amely törvényszéknek területén lakik. Az esküt azonban annak a bírónak a kezébe is leteheti, akinek kinevezése, meghívása folytán első ízben működik a helyszínén, mint gazdasági szakértő. Ebben az esetben a törvényszék elnökénél való jelentkezés elmaradhat.

Az esküről, amely a bírói ügyviteli szabályokban az állandóan alkalmazott szakértőre előírt eskü mintájára teendő le, mind a két esetben külön jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyv a törvényszék irattárában őrizendő, másolata azonban az esküt tett szakértőnek kiadandó.

A gazdasági szakértő eskü helyett fogadalmat is tehet.

33. §.

Az esküt vagy fogadalmat tett s a földművelésügyi miniszter által kijelölt gazdasági szakértők állandóan alkalmazott bírósági szakértők minőségével bírnak.

Általános és részleges tagosítási ügyekben a földművelésügyi miniszter az általa kijelölt szakértők sorából vett s az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 111., 118. és 157. §-a esetében a szakértői bizottság elnökeként, illetőleg az idézett rendelet 165. és 173. §-a értelmében működő szakértők díjának viselését átvállalja és a birtokrendezési állami alapnak az igazságügyminiszter kimutatása alapján megtéríti.

34. §.

A földművelésügyi miniszter által kijelölt szakértők díjazására az 1909. évi 50. I. M. számú rendelet határozatai az irányadók.

35. §.

A földművelésügyi miniszteri kijelölés megszűnik: 1. visszavonás, 2. lemondás, 3. bírói ítélet, 4. a magyar állampolgárság elvesztése, 5. elhalálozás által.

Mindezekben az esetekben a kijelölésről nyert okirat visszavontatandó illetőleg visszavontnak tekintendő.

A kijelölés megszűnése azonban a vagyoni és büntetőjogi felelősséget el nem hártja.

36. §.

A kijelölt gazdasági szakértők névsorát az igazságügyminiszter az Igazságügyi Közlönyben évenként közzéteszi. Úgyszintén itt teszi közzé az időközi változásokat is.

Az időközi változások nyilvántartása céljából a 35. §. 3. pontja esetében a bírói ítéletet közölni kell a földművelésügyi miniszterrel is.

37. §.

Az erdészszakértők kijelöléséről az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 111., 157. és 173. §-a intézkedik.

IV. Az arányosítás után közösen maradó erdők és legelők átcsatolásáról és a közlegelők felosztásáról.

38. §.

A földművelésügyi miniszter indokolt esetekben megengedheti, hogy a közösen maradó erdők oly részletei, amelyek fekvésüknél és talajuk minőségénél fogva állandó legeltetésre alkalmasak és a közös birtokosok legelőszükségletének kielégítésére szükségesek, a közösen maradó legelőhöz vagy havashoz (havasi legelőhöz) és viszont a közösen maradó legelő vagy havas (havasi legelő) oly részletei, amelyek a talaj termőerejének veszélyeztetése nélkül legeltetésre tovább nem használhatók, a közösen maradó erdőhöz csatoltassanak. A faállományért befolyó pénz ilyen esetben első

sorban a legelővé való átalakítással és a közös legelő okszerű berendezésével és jókarban tartásával járó költségek fedezésére fordítandó (1908:XXXIX. t.-c. 1. §-ának utolsó bekezdése).

39. §.

Az arányosítás után közösen maradó erdőknek az előbbi §-ban foglaltak szerint a közösen maradó legelőhöz vagy havashoz (havasi legelőhöz) és viszont való csatolása iránt az engedélyezési eljárás az érdekelt birtokosok erre vonatkozó kérelme alapján avagy a kezelést és felügyeletet teljesítő szakhivatalnak az érdekelt birtokosság meghallgatásával és hozzájárulásával tett előterjesztésére tehető folyamatba.

Az átcsatolás iránti kérelem vagy előterjesztés az illetékes közigazgatási erdészeti bizottsághoz nyújtandó be, mely azt az erdészeti ügyekre fennálló eljárási szabályok szerint tárgyalja azzal a különbséggel, hogy a kérelem illetőleg előterjesztés ügyében a gazdasági felügyelőség véleményét is meghallgatja és csak ennek megtörténte után tesz saját javaslata kíséretében a földművelésügyi miniszterhez előterjesztést.

Abban az esetben, ha az erdészeti bizottság a kérelmet, vagy a szakhivatalok kezdeményező előterjesztését részben vagy egészben teljesíthetőnek nem találja, erre vonatkozó indokolt javaslatát, mielőtt azt döntés végett a földművelésügyi miniszter elé terjesztené, közli az érdekelt birtokossággal illetőleg az előterjesztést tett szakhivatallal oly fölhívással, hogy az erdészeti bizottság határozatára vonatkozó észrevételeiket a határozat kézbesítésétől számítandó 15 nap alatt tegyék meg, mert különben az erdészeti bizottság előterjesztését ezeknek az észrevételeknek bevétele nélkül teszi meg.

Az erdőknek vagy azok egyes részeinek a legelőhöz vagy havashoz (havasi legelőhöz) való csatolását illető kérdések helyszíni tárgyalása alkalmával mindenkor behatóan meg kell vizsgálni, hogy az átcsatolás engedélyéhez szükséges törvényszerű előfeltételek tényleg megvannak-e, s egyuttal megállapítandók azok a feltételek is, melyeket az erdőből kiszakítandó legelőterület okszerű berendezésének, használatának és jókarban tartásának biztosítása céljából kikötni kell.

40. §.

A földművelésügyi miniszter a közigazgatási erdészeti bizottság javaslatát az összes iratokkal együtt közli az állandó gazdasági szakbizottsággal s az átcsatolás kérdésében az állandó gazdasági szakbizottság véleményének meghallgatásával dönt.

41. §.

Az 1894: XII. t.-c. 12. §-a értelmében az osztatlan közös tulajdont képező közlegelők csak akkor oszthatók fel, ha a földművelésügyi miniszter a felosztáshoz az engedélyt megadta és e tekintetben különbséget nem tesz, hogy az arányosítás vagy az urbéri elkülönítés folyama alatti vagy befejezte utáni felosztásról van-e szó. E mellett a felosztásnak az 1871: LIII. t.-c. 42. §. második és harmadik bekezdésében megállapított előfeltételei is megmaradnak (1908: XXXIX. törvénycikk 2. §-ának első bekezdése).

42. §.

Az előbbi § értelmében a legelőfelosztáshoz szükséges földművelésügyi miniszteri engedély elnyerése végett az eljárás, ha a felosztás tagosítással kapcsolatos, az I. fejezetben foglalt szabályok szerint történik, más esetekben pedig a 48.000/894. számú földművelésügyi miniszteri körrendelettel közzétett rendelet 12. §-ában (R. T. 1894. évi II. köt. 164. lap) foglaltak nyerne megfelelő alkalmazást oly hozzáadással, hogy a földművelésügyi miniszter az engedély tárgyában az állandó gazdasági szakbizottság véleményének meghallgatásával dönt.

43. §.

A legelőfelosztásra vonatkozó bírói eljárást külön rendelet szabályozza.

44. §.

Az 1908: XXXIX. t.-c. 2. §-ban meghatározott legelőszabályrendelet illetve legelőrendtartás az előbbi §-ban jelzett földművelésügyi miniszteri rendeletben meghatározott módon alkotandó meg. A szabályrendelet illetve legelőrendtartás mintáját az állandó gazdasági szakbizottság meghallgatásával a földművelésügyi miniszter állapítja meg.

V. Vegyes intézkedések.

45. §.

Az átmeneti intézkedéseket külön rendelet tartalmazza.

46. §.

A jelen rendelet 1909. évi május hó első napján lép életbe. Kelt Budapesten, 1909. évi január hó 5. napján.

A m. kir. igazságügyminiszternek 30/1909. I. M. számú rendelete

az 1908:XXXIX. t.-c. hatályosságának területén a birtokrendezési, különösen az urbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben követendő eljárás tárgyában.

A birtokrendezést, különösen az urbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyzó 1836:VI., X., XII., 1840:VII., XXX., XXXI. és 1871:LIII. törvénycikkek módosításáról és kiegészítéséről szóló 1908:XXXIX. törvénycikk 4. §-ában nyert felhatalmazás alapján e törvény hatályosságának területén a birtokrendezési, különösen az urbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben követendő eljárás tárgyában — addig is, amíg eziránt külön törvény intézkedik — a belügyi, földművelésügyi és pénzügyi miniszterekkel egyetértőleg a következőket rendelem:

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

1. §.

A birtokrendezési, különösen az urbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyek a törvényszékek hatáskörébe tartoznak.

2. §.

Az 1. §-ban felsorolt ügyekben az a törvényszék illetékes az eljárásra, amelynek területén a peres vagy rendezendő ingatlan fekszik.

Ha az ingatlan több törvényszék területén fekszik, az eljárás e törvényszékek bármelyike előtt megindítható.

3. §.

Ha a törvényszék illetőleg a kir. ítélőtábla elnöke vagy annyi bírói tagja ellen merül fel alapos érdekeltégi akadály, hogy a többiek közül a határozathozatalra megkivántató szám ki nem telik és a bíróküldést az érdekelt felek maguk kérik, vagy ha az más oknál fogva célszerűnek mutatkozik, bíróküldésnek van helye.

4. §.

A bíróküldés jogát a király Ő Felseje nevében az igazságügyminiszter gyakorolja, aki, ha a bíróküldés okai megszűntek és nem mutatkozik célszerűnek, hogy továbbra is a kijelölt bíróság járjon el, az eljárás folytatását hivatalból is a különben illetékes bírósághoz utasíthatja.

5. §.

A jelen rendelet alá tartozó ügyekre vonatkozó törvényszéki határozatok hozatalánál az eljáró bíró — amennyiben nem az ő eljárása a törvényszéki határozat tárgya — részt vehet, sőt az 1891. évi augusztus hó 19-én kelt bírói ügyviteli szabályok 153. §-ának szem előtt tartása mellett esetleg az előadással is megbízható.

Eljáró bíróként csakis törvényszéki bíró küldhető ki.

6. §.

Az idő szerinti tulajdonosok vagy jogszerű birtokosok által a jelen rendeletben szabályozott eljárás folyamán megkötött egyességek, tett nyilatkozatok és elkövetett mulasztások a jogutódokra is hatályosok.

7. §.

A szolgalmak az urbéri elkülönítést, arányosítást, tagosítást és általában a birtokrendezést nem akadályozhatják. Telki szolgalmak fenmaradása, megszüntetése vagy módosítása, mint szintén az elkerülhetetlenül szükséges új telki szolgalmak esetleges felállítása felett a bíróság az érdemleges eljárás rendén határozni köteles és pedig annak szem előtt tartásával, hogy a telki szolgalmakat lehetőleg meg kell szüntetni.

A haszonbérleti jogok, a jelzálogi és egyéb dologi jogok az urbéri elkülönítést, arányosítást, tagosítást s általában a birtokrendezést szintén nem gátolják; de amennyiben a felek között más megállapodás nem jött létre, e jogok a rendezéssel nyert vagy a régi birtok helyébe lépő új birtokra érvényben maradnak.

8. §.

Arról, hogy a dologi jogokat az átalakítandó telekjegyzőkönyvekbe (betétekbe) miképen kell átvezetni, a telekkönyveknek a birtokrendezések folytán szükséges átalakításánál követendő eljárásra vonatkozó szabályok rendelkeznek.

A telekkönyveknek átalakításánál mindenkor a jelen rendelet értelmében készült kiosztási térkép helyrajzi számait (165. §. második pontja) kell alkalmazni. Ha e rendelkezés alkalmazása netán nehézségekbe ütközik, az igazságügyminisztertől kell utasítást kérni.

9. §.

A jelen rendeletben fölemlített esetekben szükséges ügygondnokokat úgy a törvényszék, mint az eljáró bíró a törvényszék területén lakó ügyvédek közül nevezi ki; őket e megbízás teljesítésére 100 koronától 1000 koronáig terjedhető pénzbirssággal szoríthatja s kimaradásuk esetében a meghiusult tárgyalás költségeiben elmarasztalhatja.

10. §.

A képviselői csoportok (81. §.) képviselőinek jogköre a jelen rendeletben szabályozott eljárás során egyességek kötésére minden esetben kiterjed.

Az ügygondnokok jogköre egyességek kötésére rendszerin szintén kiterjed. Nem terjed ki egyességek kötésére annak az ügygondnoknak jogköre, kit az urbéri elkülönítés és az arányosítás megengedhetőségére vonatkozó tárgyalásokon (34. §.) az eljáró bíró azért nevez ki, mert az alperesek sem maguk, sem kellő felhatalmazott által meg nem jelentek, vagy mert a közös meghatalmazott vagy meghatalmazottak választására vonatkozó bírói felhívásnak eleget nem tesznek (35. §.).

11. §.

Ha oly esetekben, amidőn a határozatot a jelen rendelet értelmében a bíróság nemcsak az alperes részére rendelt ügygond-

noknak, hanem az alperesnek is kézbesített (34. §.), a határozat ellen úgy az illető fél, mint az ügygondnok is jogorvoslatokkal élnek, az ezekben netalán előforduló ellentétek esetén a fél jogorvoslatának tartalma az irányadó.

12. §.

A birtokrendezési törvények alá tartozó jogviszonyokra vonatkozó kérdésekben nyomozó bírói eljárást kell követni.

Az ezekkel összefüggő, de tisztán magánjogi kérdésekben, úgymint jogutódlási, lemondási és hasonló kérdésekben a bíró nem köteles bizonyítékokat hivatalból beszerezni.

A bíró a feleket bizonyítékaik bemutatására esetleg záros határidő kitűzésével utasíthatja.

13. §.

A polgári perekben követendő törvényszéki eljárás szabályait, amennyiben a jelen rendeletnek nyomozó alapelvével megegyeztetetők, és amennyiben a jelen rendelet másként nem rendelkezik, a bíróság a jelen rendelet szerint tárgyaló ügyekben is alkalmazni köteles.

14. §.

A beismerést a bíró nem veheti figyelembe, ha a beszerzett bizonyítékok vagy a hivatalos nyomozás mást derítenek ki.

Az urbériség tekintetében tett beismerés hatályát veszti, ha a bíróság a jelen rendelet 39. §-a alapján az urbériséget meg nem állapítja.

15. §.

Ha a fél ellenfelének tényállításait világosan és határozottan nem tagadja vagy azokra nézve a bíróság felhívására sem nyilatkozik, azokat valóknak kell tekinteni, amennyiben a beszerzett bizonyítékok vagy a hivatalos nyomozás ellenkezőt nem derítenek ki.

16. §.

Mennyiben vehető figyelembe ugyanahhoz az érdekcsoporthoz tartozók valamelyikének beismerése érdektársaik ellen, a bíróság ítéli meg.

17. §.

Ha valamelyik fél, habár az eljárásban már nem is érdekelt másik félnek birtokában levő közös okirattal kíván bizonyítani, a kérelmet alkereset indítása nélkül a tárgyalás során terjeszti elő s az okirat közösségének kérdését a kiküldött bíró külön jegyzőkönyvben tárgyalja. Hasonló tárgyalásnak van helye akkor is, ha hivatalból szükséges beszerezni valamely közös okiratot a felektől.

A fél a birtokában levő okiratot köteles felmutatni, ha az okirat tartalmánál fogva a felekre nézve közös vagy ha az okiratot kiadni vagy felmutatni különben is köteles.

Közösnek tekintendő az okirat nevezetesen azok között, kiknek érdekében van kiállítva vagy kiknek kölcsönös jogviszonyait tanúsítja. Közösnek tekintendők az érdekelték között vagy azok egyike és egy közös közbenjáró között valamely jogügyletre nézve folytatott írásbeli tárgyalások is.

A törvényszék a felmutatás kötelessége felől végzéssel határoz és ha az okiratot közösnek mondta ki, 15 napnál nem hosszabb időre határnapot tűz ki a végett, hogy az okirat birtokosa a kiküldött bíró előtt vagy közölje az okiratot vagy esküt tegyen arra, hogy se az okirat nincs birtokában, se hollétét nem tudja, se pedig az tudtával meg nem semmisített vagy haszonvehetetlenné nem tétetett. Ha sem az okiratot nem közli, sem ezt az esküt le nem teszi: akkor — amennyiben nem oly kérdésről van szó, amely hivatalból állapítandó meg — az okiratnak a követelő fél által állított tartalmát a bíróság bebizonyítottként tekinti; amennyiben pedig hivatalból megállapítandó kérdésről van szó, a törvényszék a vonatkozó felet az okirat közlésére 40 koronától 2000 koronáig terjedhető pénzbírság terhével kötelezheti.

Az okirat felmutatásának kérdésében hozott végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye, de a felsőbb bíróságok, ha az ügy érdemleges felülbírlása alkalmával úgy találják, hogy az okirat közösnek kimondható nem lett volna, az okiratnak az avval bizonyítani kívánó fél által állított tartalmát bebizonyítottként akkor sem veszik, ha az ellenfél az esküt le nem tette. Ugyanebben az esetben a be nem hajtott pénzbírság alól a felet fel kell menteni és a behajtott pénzbírságnak visszafizetését el kell rendelni.

A törvényszéknek pénzbírságot szabó végzése ellen egyfokú felebbevitelnek van helye.

18. §.

A tanukat az eljárás folyama alatt rendszerint az eljáró bíró az általa megjelölt helyen és időben hallgatja ki.

Csak a törvényszék székhelyétől vagy az eljárás helyétől távol lakó tanuk kihallgatását szabad a hivatalból szerkesztett kérdőpontok közlésével megkeresett bíróra bízni.

19. §.

A szemlét a tárgyalás folyama alatt is el lehet rendelni s azt mindig az eljáró bíró vezetésével kell teljesíteni.

Ez alól a szabály alól csakis okiratok megszemlélésénél és csakis akkor lehet kivételt tenni, ha az okirat valódisága a bíróság székhelyén fogatosított szemle után megállapítható nem volt.

20. §.

A 17. §. esetét kivéve, esküvel való bizonyításnak helye nincs.

21. §.

Az urbéri elkülönítési, az arányosítási és a tagosítási ügyekben a megengedhetőségi kérdés tárgyalásáról, az előmunkálatokról, az érdemleges tárgyalásról és a végrehajtásról külön-külön, de folytatólagosan csak egy-egy jegyzőkönyvet kell szerkeszteni (90. §.).

Az eljárás tárgya a jegyzőkönyvnek illetőleg megszakítás esetében folytatásának bevezetésében szabatosan megjelölendő.

22. §.

A bíróság a tárgyalást kitűző végzésekben az eljárás tárgyát mindig megjelöli; az eljáró bíró a jelen rendelet IV—VI. fejezetei értelmében hozott és tárgyalást kitűző végzésekben pedig azt is határozottan kifejezi, hogy a felek elmaradása a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

Ha az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás alatt álló község határát vasúti vonal, hajózható vagy belvizek levezetésére, öntözésre szolgáló csatorna érinti, a bíróság a tárgyalást kitűző végzéseket mindenesetre kézbesítetteti a vasút illetőleg csatorna igazgatóságának, nemkülönbben az érdekeit mezői- és iparvasutak, távbeszélő vezetékek birtokosainak is.

Az előmunkálatok, az érdemleges tárgyalás és a végrehajtás megkezdésére, valamint az új birtokba való bírói bevezetésre kitűzött határnapokról értesíteni kell a törvényhatóság tiszti ügyészét, az árvaszéket, az államépítészeti és kulturmérnöki hivatalt, a gazdasági felügyelőséget, továbbá ha az eljárás erdőre is kiterjed, az állami erdőhivatalt és az erdőfelügyelőséget, hogy a közérdeket érintő esetleges észrevételeiket megtehessek és a tárgyalásokon is résztvehessenek.

23. §.

A bíróság a bírói határozatokban, hirdetményekben és jelentésekben a községnek mindig hivatalos nevét köteles használni (1907. évi 9.012. I. M. számú rendelet: »Igazságügyi Közlöny« XVI. évfolyam, 4. szám, 117. l.).

24. §.

Az urbéri elkülönítéseknél, arányosításoknál és tagosításoknál a hitelesítő (határleíró) mérnöki teendőket kizárólag az országos kataszteri felmérés közegei teljesítik.

Azokat a teendőket, melyeket a kataszteri felmérési közegek birtokrendezések eseteiben a hitelesítő (határleíró) mérnöki teendőkön felül végeznek, külön rendelet határozza meg.

25. §.

Az eljáró bíró minden oly határnapot, melyen határleírás vagy hitelesítés céljából kataszteri mérnök közreműködése szükséges, a felmérési felügyelőséggel való előzetes megállapodás után tűz ki.

A határleírással vagy hitelesítéssel megbízott kataszteri mérnököt az eljáró bíró megkeresése alapján esetről-esetre a felmérési felügyelőség küldi ki.

A felmérési felügyelőség kataszteri mérnököt — január és február hónapok kivételével — az év bármely szakában köteles kiküldeni, ha az időjárás s a munka természete megengedi.

A hitelesített birtokrendezési műszaki munkálatok hitelesítési záradékait a hitelesítő kataszteri mérnök is mindenkor aláírja (135. és 174. §.).

26. §.

A földmérő köteles minden általa készített munkálatot sajátkezüleg aláírni és úgy a műszaki kivitel, mint a helyszínelés és telekkönyvi adatok alkalmazásának helyes voltáért felelős.

Ha a földmérőt munkája teljesítésében valaki gátolná, a járási főszolgabíró a földmérő kérésére a rendfentartás iránt azonnal intézkedik.

Nagyobb mértékű ellenszegülés vagy az eljárás erőszakos akadályozása esetében, az eljáró bíró megkeresésére az alispán a fennálló szabályok szerint a karhatalom alkalmazása iránt haladéknélkül intézkedni és az eljárás zavartalan keresztülvitelét biztosítani köteles.

II. FEJEZET.

Az urbéri elkülönítés és az arányosítás megengedhetősége.

27. §.

Az urbéri haszonvételekkel terhelt erdők, legelők és nádasok elkülönítésének folyamatba tételére az érdekelt feleknek engedett határidők lejárván, a törvényszékek intézkedni kötelesek, hogy a még függőben levő rendezési ügyekben a megengedhetőség iránti keresetet az erre a célra kinevezett ügygondnokok a 9. §-ban megszabott bírság terhével haladéknélkül beadják.

A törvényszék az eddig beszerzett vagy a közigazgatási hatóság útján ezután beszerezhető adatok alapján utasítja az ügygondnokot, hogy a keresetet kiknek nevében indítsa meg.

Közös használat alatti területek arányosításának hivatalból folyamatba tételére a törvényszék az első két bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával csak akkor rendel ki ügygondnokot, ha erre az igazságügyminiszter utasítja.

A közös használat alatti területek arányosításának folyamatba tételét különben az érdekelt birtokosok bármelyike kérheti s azt csak egy jogosult kérelmére is el kell rendelni.

28. §.

Az urbéri elkülönítés és arányosítás megengedhetősége iránt beadott keresetek mellé köteles felperes becsatolni a per tárgyát

tevő ingatlanok telekjegyzőkönyve (betéte) A) és B) lapjainak hiteles teljes másolatát.

Ha a felperes a kereset mellé az előbbi bekezdésben említett másolatot nem csatolta be, azt a bíróság a felperes költségére hivatalból szerzi be.

Ha a per tárgyalása vagy a bírói nyomozás rendén kiderül, hogy ugyanazon község határán még a keresetben nem foglalt, de urbéri haszonvételekkel terhelt vagy közös használat alatt álló más ingatlanok is vannak, ezeket a bíróság a perbe hivatalból bevonja s az ítéletet kiterjeszti az ezekre vonatkozó urbéri elkülönítés illetve arányosítás megengedhetőségének kérdésére is.

29. §.

Meghatározott személyek egyéni tulajdona gyanánt telekkönyvezett ingatlanok urbéri elkülönítése vagy arányosítása végett a telekkönyvi tulajdonosok, mint alperesek ellen indított keresetet öt teljes példányban kell beadni.

A kereset első példányát a törvényszék a bíróságnál tartja vissza, a második példányát az előbbi bekezdésben említett telekkönyvi tulajdonosnak vagy ha többen vannak, a telekjegyzőkönyvek (betétek) sorrendjében első helyen megnevezettnek kézbesíteti s a többieket a kereset tárgyalására felzeteken egyénileg megidézi.

A kereset harmadik példányát a törvényszék a községi előjáróságnak adja ki, a negyediket az árvaszéknek, az ötödiket pedig a felpereseknek kézbesíteti, s a feleket az idéző végzésben valamint a következő § rendelkezéseinek megfelelően kibocsátandó hirdetményben értesíti, hogy a bíróságnál és a községi előjáróságnál levő kereseti példányokat megtekinthetik.

30. §.

Az előbbi §-ban említett eseten kívül a felperes a keresetet az érdekelt összesége ellen intézi s négy példányban adja be.

A kereset példányai közül az elsőt a törvényszék a bíróságnál tartja meg, a másodikat a község előjáróságának, a harmadikat az árvaszéknek, a negyediket pedig a felperesnek kézbesíteti; az érdekelt összeségét pedig úgy a hivatalos lapban valamint a vidéknek legalább egy hirlapjában egy ízben beiktatandó hirdetmény útján idézi meg, mely hirdetményt a községi előjáróság valamint

a szomszédos községek előjárásai is szokott módon közhírré tenni s a hirdetmény közzétételéről a bírósághoz bizonyítványt be-
küldeni kötelesek.

31. §.

A törvényszék a tárgyalást a kézbesítés és a hirdetmény hirlapi közzétételének valószínű idejétől számított 45 napra tűzi ki.

A tárgyalás kitűzése előtt vagy azzal egyidejűleg — amennyiben a kereset visszautasításának vagy kiegészítés végett való visszaadásának esete fenn nem forog — a bíróság az ügy minősége szerint szükséges hivatalos adatokat, különösen a Mária-Terézia-féle urbéri összeírást, az urbér végrehajtásáról szóló jelentést, az urbéri táblákat, az 1848. év előtti adózási lajstromokat, a legelső és a legújabb kataszteri munkálatokat, úgyszintén az országos urbéri kárpótlásról szóló adatokat hivatalból szerzi be; egyidejűleg s hivatalból keresi meg — ha az ügy minősége igényli — az országos levéltárt és a megye hatóságát az iránt, hogy a szóban forgó községet illetőleg az 1848. év előtt netalán keresztültvit arányosításra, tagotásra vagy egyéb birtokrendezésre vonatkozó ügyiratokat közöljék.

32. §.

A tárgyalás a per körülményei szerint a törvényszéknél vagy a helyszínén tartandó meg.

A tárgyalást a törvényszék tagjai közül kiküldött eljáró bíró vezeti, ki a tárgyalás megkezdése előtt a felek között az egyesség létrehozatalát megkísérteni és annak eredményét a jegyzőkönyvben kitüntetni köteles.

33. §.

Az eljáró bíró, ha az egyesség nem sikerül, a felek szóváltásait jegyzőkönyvbe veszi, indokolt szükség esetében a kért halasztást és új határidőt megadja, a szóváltások bevégeztése után, ha az ügy felderítése végett szükségesnek találja, a felekhez kérdéseket intézhet és feleletelket jegyzőkönyvbe veszi.

Ha a felek tanukra hivatkoztak, azokat az eljáró bíró — amennyiben az ügy eldöntésére szükségesnek tartja és amennyiben lehetséges — azonnal kihallgatja; ha szemle vagy becslés szüksége

forog fenn, azt teljesíti; a tanuk vallomását, illetőleg a szakértők leletét és véleményét a tárgyalási jegyzőkönyvbe iktatja s az ügyet a törvényszék elé terjeszti.

Az ilyen módon bevégezett tárgyalást esetleg még további bírói nyomozás követi, melynél a bíróság a már hivatalból beszerzett adatokon és a felek részéről felhozott bizonyítékokon felül másokat is szerezhethet.

34. §.

Az eljáró bíró a tárgyaláson megjelent feleket az egyesség nem sikerülése esetében felhívja, hogy nyilatkozzanak arról, kik csatlakoznak a felpereshez és kik maradnak alperesek.

Hivatalból kinevezett ügygondnok által indított perekben a felpereseket mindaddig, míg közös képviselőt egyetértéssel nem neveznek, az ügygondnok képviseli. Az egyes felperesek azonban az ügygondnok mellett magukat a perben külön is képviselhetik.

A felperesek részére akkor is ügygondnokot kell rendelni, ha az urbéri elkülönítésnek folyamatba tételét a volt földesúri minőségben érdekelt felek kérték, de a kitűzött tárgyalásokon nem jelennek meg vagy az ügy lebonyolítását más módon akadályozzák.

Ha a 29. §. értelmében egyénileg megidézett alperesek sem maguk, sem kellő meghatalmazott által meg nem jelennek, a tárgyaló bíró részükre ügygondnokot nevez s a tárgyalásra új határnapot tűz ki, melyre úgy az alpereseket, mint az ügygondnokot megidézi. Ily esetekben a további bírói határozatokat nemcsak az ügygondnoknak, hanem az alpereseknek is kézbesíteni kell (11., 206. és 215. §.).

35. §.

Ha a kereset a 30. §. értelmében az érdekelték összessége ellen intéztetett, kötelesek az alperesek magukat a tárgyaláson egy közös vagy több külön meghatalmazott által képviseltetni. Ha pedig az alperesek meg nem jelennek vagy a meghatalmazottak választására vonatkozó bírói felhívásnak eleget nem tesznek: részükre ügygondnokot az eljáró bíró nevez ki s a tárgyalást nyomban ezzel tartja meg. Az utóbbi esetben a további bírói határozatokat csupán az ügygondnoknak kell kézbesíteni.

36. §.

Közös használatú terület arányosítása végett indított perben a keresettől elállásnak helye nincs, s ha azt a felperes vagy az érdekelték valamelyike folytatni nem kívánja, a törvényszék a per további folytatására ügygondnokot nevez ki.

Erdők, legelők s nádasok urbéri elkülönítése végett indított perben a felperesnek a pertől való elállása azzal a hatállyal bír, hogy a per tárgyát tevő ingatlanok iránt támasztott igényéről végleg lemondottnak tekintetik.

Ha a volt földesúr a volt urbéresék haszonvételével terhelt erdők, legelők vagy nádasokból igényelhető részesedésről lemondott, a közös használatban maradó területre nézve a volt urbéresék, az iskolák és egyházak egyéni részesedésének arányát hivatalból kell megállapítani.

37. §.

Az erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítése valamint az arányosítás végett indított perekben a megengedhetőség iránt hozott ítéletnek magában kell foglalnia az urbéri elkülönítés vagy arányosítás tárgyát tevő ingatlanok megállapítását és telekkönyvi megjelölését.

Az arányosítás megengedhetőségére vonatkozó tárgyalás és ítélet, ha az illető ingatlanokat a volt urbéresék haszonvételei is terhelik, hivatalból kiterjesztendő az urbéri elkülönítés megengedhetőségének kérdésére is.

38. §.

Az első bírói ítélet meghozatala előtt a feleknek jogukban áll a kereset vagy védelem alapjául vett címet a jelen eljárásra tartozó s a kereset beadásakor még el nem nyészett más címmel felcserélni s ennek megfelelően a keresetben vagy a tárgyaláson előadott kérelmeiket módosítani.

A bíróság a per tárgyára nézve a felek között levő jogviszonyt, azok előadásaitól és kéréseitől függetlenül a beszerzett bizonyítékok szerint ítéli meg; azonban olyan címek alapján, amelyek a kereset beadásakor a zárhatáridők elmulasztása miatt már elenyésztek, a támasztott igényeknek helyet adni nem szabad.

A törvényszék ítélete ellen a felek a ítéltáblához és onnan a kir. Kúriához felebbevitellel élhetnek.

39. §.

Azokban a perekben, amelyeknek tárgya az urbériség megállapítása is, ha a volt földesúr vagy jogutódja az urbériséget megállapító egyesség vagy ítélet alapján netalán érvényesíthető kárpótlási igényéről az állam irányában világosan és határozottan le nem mond, egyesség esetében a törvényszék a felek között létrejött egyességet nemcsak alakí tekintetben (144. §.), hanem az urbériség megállapítására nézve érdemileg is vizsgálat alá veszi és oly egyességtől, amely több urbériséget állapít meg, mint amennyit hivatalból kinyomoztak, a jóváhagyást megtagadja.

A jóváhagyást megtagadó törvényszéki határozat a kir. ítéltáblához s onnan a kir. Kúriához felebbezhető.

Ítélethozatal esetén pedig a törvényszék az urbériség kérdésében hivatalból teljesített szabályszerű nyomozás alapján határoz.

A jóváhagyott egyesség vagy a meghozott ítélet a kir. ítéltáblához hivatalból mindig felterjesztendő, mely azt az urbériség megállapítására nézve felülvizsgálat alá veszi, szükség esetén pótnyomozást rendel és annak alapján érdemileg határoz. A kir. ítéltábla határozatait hivatalból nem terjesztik fel a kir. Kúriához és ha ellene törvényes határidőben nem felebbeznek, a végrehajtás hivatalból rendelő el (1877: XII. t.-c. 2. §.).

40. §.

Mindazok, akik vesztett urbériségükért földtehermentesítési kárpótlást, illetőleg utólagos kárpótlást még ezután kívánnak igénybe venni, tartoznak ebbeli igényüket az annak alapjául szolgáló ítélet vagy egyesség jogerőre emelkedésétől számítandó hat hónap alatt a földtehermentesítési országos alap igazgatóságánál bejelenteni, különben igényük elenyészik.

Urbéri perekben keletkezett ítélet illetőleg egyesség alapján kárpótlás csak abban az esetben igényelhető, ha az urbéri per, amennyiben az a fennálló törvények és szabályoknál fogva még különben megindítható volt, az 1877: XII. t.-c. hatálybaléptétől számított egy év alatt az illetékes törvényszéknél folyamatba tétetett (1877: XII. t.-c. 4. §.).

Ha a jogerős ítélet vagy egyesség kevesebb urbériséget állapít meg — mint amennyi után országos kárpótlás adatott —

a törvényszék az erre vonatkozó jogerős ítéletet vagy egyességet a földtehermentesítési országos alap igazgatóságával is közli.

III. FEJEZET.

A tagosítás megengedhetősége.

41. §.

A tagosítást minden község határára külön kell foganatosítani.

Senkit sem lehet arra kötelezni, hogy birtokáért más község határán fogadjon el kielégítést.

Törvényhatósági joggal felruházott városokban község határa alatt a város határát kell érteni.

42. §.

A tagosítás rendszerint kiterjed a község határának a tagosítási eljárásba bevonható egész területére (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16., 17., 18. és 19. §-ai).

Ha az eljárás a község határának az előbbi bekezdésben megjelölt egész területére kiterjed, általános tagosítás megy végbe.

Általános a tagosítás akkor is, ha az eljárásból olyan terület hagyatik ki, amely az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16., 17., 18. és 19. §-ai értelmében az eljárásba ugyan bevonható lenne, de a községgel területileg összefüggésben nincsen és a földadókataszteri munkálatokban is, mint az anyaközség I., II., III. stb. része szerepel.

43. §.

Természetes határokkal bíró vagy művelésmód által elkülönített egyes határrészeknek (dűllőknek) gazdasági javítások céljából kívánt külön tagosításának is helye lehet anélkül, hogy a község határának egész területe (42. §.) tagosíttatnék. Az erre irányuló eljárás részleges tagosítás.

44. §.

Erdők vagy havasok urbéri elkülönítése vagy arányosítása alkalmával az azok között levő egyes földrészek akkor is kicse-

rélés alá vehetők, ha a határ (határrész) tagosítása folyamatban nincsen.

A kicserélés ilyen esetben is a tagosítás elvei szerint történik.

Oly erdők közötti részletek, amelyek a jelen rendelet hatályba lépése napjáig állandó lakással be voltak telepítve, csak a tulajdonos beleegyezésével cserélhetők ki.

Tagosítás esetén az erre vonatkozó határozmányok az irányadók.

45. §.

A tagosító bírósági eljárás megindítását bármely érdekelt birtokos kérheti.

A törvényszékhez címzett kérelmet a község valamennyi érdekelt birtokosa (tagosító érdekeltség) ellen kell intézni.

A tagosító érdekeltség alatt azoknak a területeknek birtokosait kell érteni, mely területek a földművelésügyi miniszternek az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16. §-ának első pontja értelmében hozott határozata szerint a kért tagosítási eljárásba bevonhatók (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 17., 18. és 19. §-a).

Az előbbi bekezdés szerint a tagosítási eljárásba be nem vonható területek birtokosai a tagosítási eljárásban ezen ingatlanok után jogokat nem gyakorolhatnak, de a költségekhez sem járulnak.

46. §.

A tagosító érdekeltség ellen intézett kérvényt négy példányban kell beadni s ahhoz a földművelésügyi miniszternek az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16. §-a értelmében hozott határozatát eredeti kiadományban vagy hiteles másolatban kell mellékelni.

Ha azonban a földművelésügyi miniszter az első bekezdésben jelzett határozatát a törvényszékkel már hivatalból közölte, a kérvényben elegendő a bíróság irattárában levő határozatra hivatkozni.

47. §.

A kérvény példányai közül a törvényszék egyet magának tart meg, egyet-egyét pedig a községi előljárásnak, a tagosítást kérő félnek és az árvaszéknek kézbesített.

A bíróság a község érdekelt birtokosait a kérelem tárgyalására hirdetménnyel idézi meg.

A hirdetményt a községi előljáráóság és a szomszédos községek

előjárásai szokott módon közhírré tenni és a hirdetmény közzétételéről a törvényszékhez bizonyítványt beküldeni kötelesek.

A bíróság a hirdetményt a hivatalos lapban valamint a vidéknek legalább egy hírlapjában (213. §.) is egy ízben közzé teszi.

A tárgyalást kitűző végzésben valamint a hirdetményben utalni kell a földművelésügyi miniszter határozatának tartalmára is, kiemelve azokat a következményeket, amelyeket ez a határozat a tagosítás megengedhetőségének feltételei tekintetében maga után von (54. §.).

A törvényhatósági joggal felruházott városok határában folyó tagosítási ügyekben azoknak az intézkedéseknek foganatosítása végett, amelyek iránt a jelen rendelet vagy valamely kapcsolatos más rendelet a község előjáróságának felhívását rendeli el, a törvényhatósági joggal felruházott város közönségét kell megkeresni.

48. §.

A törvényszék a tárgyalást a helyszínére a kihirdetés vagy hírlapi közzététel valószínű idejétől számított 45 napra tűzi ki s egyidejűleg beszerzi a gyámság és gondnokság alatt levők névjegyzékét, továbbá hivatalból intézkedik, hogy a szükséges földadókataszteri adatok a szavazási lajstrommal (49. §.) együtt a tárgyalás alkalmával az eljáró bíró rendelkezésére álljanak.

49. §.

A törvényszék már a kérvény vonatkozó példányának kiadásakor fölhívja a község előjáróságát, hogy a felhíváshoz mellékelte s az I. számú mintának megfelelő szavazási lajstromot a földművelésügyi miniszter határozata s a földadókataszteri adatok alapján mielőbb állíttassa össze s a község házában 15 napra oly fölhívással tegye közzemlére, hogy az abban foglaltak ellen való felszólalásokat az érdekeltek a közzemlére kitétel alatt az előjáróságnál szóval vagy írásban jelentsék be.

A szóval bejelentett felszólalásokat a községi előjáróság jegyzőkönyvbe véteti s a jegyzőkönyvet az írásban beadott felszólalásokkal s a szavazási lajstrommal együtt az előbbi § értelmében kitűzött tárgyalási határnap előtt legalább 8 nappal a törvényszékhez beterjeszti.

A szavazási lajstrom késedelmes beküldése vagy beküldé-

sének elmaradása a további bírói eljárást meg nem akaszthatja; a hiányzó vagy hibás szavazási lajstromot a 48. § értelmében kitűzött tárgyaláson az eljáró bíró állítja össze, azt nyomban felolvastatja s azután az 52. §. szerint jár el, azonban a községi előjáróság késedelmének vagy felületes eljárásának megtorlása végett az igazságügyminiszterhez jelentést tesz.

50. §.

A törvényszék minden oly kérvény benyújtásáról, mely valamely község egész határát vagy annak csak egy részét felölelő tagosítás megengedésére irányul, valamint feltéve, hogy a rendezendő területnek felmérése is szükségessé válik, az urbéri elkülönítési és arányosítási perek megindításáról is a kataszteri háromszögelési adatok előkészítése céljából a m. kir. háromszögelő hivatalt, *) a kataszteri felmérési adatok (65. §.) előkészítése céljából pedig a felmérési felügyelőséget — a kérvény illetőleg kereset iktatási idejére és számára vonatkozó adatok valamint az eljárás nemének tüzetes megjelölésével — értesíti (58. §.) s az igazságügyminiszternek jelentést tesz.

Ha a kért eljárás nem terjed ki a község egész területére (42. §.), akkor a törvényszék az értesítésben és jelentésben megjelöli annak a területnek, melyre az eljárást kéri, hozzávetőleges nagyságát, a határban vagy más község határában való helyzetét. E végből ezekben az esetekben a felmérési felügyelőséghez a vonatkozó telekkönyvi vázrajz másolatát vagy más alkalmas vázrajzot, esetleg — ha a rendezendő terület fekvésének, nagyságának tüzetesebb megjelölése ily módon megfelelőbbnek látszik — a vonatkozó telekkönyvi kivonatok A) lapjának egyszerű másolatát is beküldi.

Ezeket az adatokat a felmérési felügyelőség a m. kir. háromszögelő hivattal — ennek megkeresésére — közli.

Amennyiben a 63. §. második bekezdésének b) pontja esetében a háromszögelés szüksége fenn nem forog, erről a felmérési felügyelőség a m. kir. háromszögelő hivatalt és a törvényszéket értesíti.

Ha az igazságügyminiszterhez tett jelentés fölterjesztése után a felek kérelmüktől elállanak s az eljárás hivatalból való folytatásának helye nincsen, erről a törvényszék a m. kir. háromszögelő

*) Budapest, II., Fő-utca 34. sz.

hivatalt és a felmérési felügyelőséget haladéktalanul értesíti, az igazságügyminiszternek pedig jelentést tesz.

51. §.

Az előbbi § első bekezdésében jelzett értesítés vétele után a m. kir. háromszögelő hivatal a háromszögelés foganatosítására szükséges előintézkedéseket megteszi és erről a pénzügyminiszternek jelentést tesz.

Ha a kért eljárás érdekében a háromszögelés csak a község határának egy részére volna foganatosítandó, célszerűségi okokból azonban az a község egész területére lenne kiterjesztendő, ez iránt akár a felmérési felügyelőség akár a háromszögelő hivatal a pénzügyminiszterhez előterjesztést tehet. Ily előterjesztés felett kizárólag a pénzügyminiszter dönt.

52. §.

A 48. § értelmében kitűzött tárgyaláson az eljáró bíró mindenekelőtt a szavazási lajstrom ellen már beadott (49. §.) s nála a lajstrom hitelesítéséig még beadható felszólalásokat vizsgálja meg; az alaposnak talált felszólalások folytán a lajstrom tételeit helyesbíti s a szavazási lajstromot aláírásával hitelesíti.

Azután az eljáró bíró a tagosítási kérelem tárgyában a szavazási lajstrom alapján az érdekelt feleket meghallgatja, szavazataikat a szavazási lajstromba bevezeti és hivatalból kinyomozza, hogy a tagosítás elrendelésének előfeltételei megvannak-e.

Ha a földművelésügyi miniszter a tagosítást hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek mondta ki, a tárgyalásra szabályszerűen megidézett, de meg nem jelent felek úgy tekintenek, mint akik a tagosításba beleegyeznek, ellenben, ha a földművelésügyi miniszter a tagosítást hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek nem mondja ki, úgy tekintendők, mint akik a tagosítást ellenzik.

53. §.

Az eljáró bíró által meghallgatott felek nyilatkozatai és az általa beszerzett adatok alapján a törvényszék a tagosítás megengedhetősége felől ítéletet hoz, amely a kir. ítélőtáblához felebezhető.

A kir. Kúriához felebbvitelnek csak akkor van helye, ha a kir. ítélőtábla az első bíróság ítéletét megváltoztatta.

Ha a bíróság a tagosítási kérelmet elutasította, az ebbeli ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt éven belül tagosítás újólag nem kérhető.

54. §.

A bíróság a tagosítást elrendeli, ha előzetesen a földművelésügyi miniszter gazdasági szakbizottságának véleménye alapján a tagosítást a községre hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek mondta ki, és ha a tagosítást kívánók birtoka a község tagosítandó területének (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16., 17., 18. és 19. §.) egynegyed részét teszi ki.

Az egynegyed rész területi kiszámítása tekintetében a földadókataszteri adatok az irányadók.

Az állami, törvényhatósági és községi vagyon, a közalapítványi javak, a közintézetek, a gyámság és gondnokság alatt levők birtoka, urbéri haszonvételekkel terhelt oly erdők, legelők és nádasok, valamint arányosítás alá tartozó oly közös használatú területek, amelyeknek rendezése még befejezve nincs, az általános tagosítást kívánók birtokához számítandók.

Ha a földművelésügyi miniszter a tagosítást az illető községre hasznosnak és célszerűen keresztülvihetőnek nem mondja ki, a tagosítás csak akkor rendelhető el, ha az azt kívánók birtoka a község tagosítandó területének felerészét teszi ki.

Ennek a felerésznek kiszámításánál a harmadik bekezdésben felsorolt területeket a tagosítást ellenzők birtokához kell számítani.

55. §.

Az előbbi § rendelkezései részleges tagosítások esetében is alkalmazandók azzal, hogy az egynegyed-, illetőleg felerészbirtok kiszámításánál csak a tagosítandó határrész (düllo) területe (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16. §-ának második pontja) és ebből az egyeseket illető birtokrészek szolgálnak a számítás alapjául.

56. §.¹⁾

Az 1894:XII. t.-c. 12. §-a értelmében az osztatlan közös tulajdont képező közlegelők csak akkor oszthatók fel, ha a földműve-

¹⁾ 1908 : XXXIX. t.-cikk 2. §-a.

lésiügyi miniszter a felosztáshoz az engedélyt megadta és e tekintetben különbséget nem tesz, hogy az arányosítás vagy az urbéri elkülönítés folyama alatti vagy befejezte utáni felosztásról van-e szó. Emellett a felosztásnak az 1871: LIII. t.-c. 42. §. második és harmadik bekezdésében megállapított előfeltételei is megmaradnak.

A közlegelő a tagosítás során más alkalmas és megfelelő becsértékű területtel kicserélhető, ha azt az elhelyezkedés vagy a gazdasági érdekek okadatlóttá teszik és ha ahhoz a földművelésügyi miniszter beleegyezését adja.

A kicseréléssel járó költségekkel a közlegelő érdekeltsége nem terhelhető és ha a cserébe kapott terület legelővé való átalakítása szükséges, az átalakítás költségei a tagosító érdekeltséget terhelik.

Azokban a községekben, amelyekben az általános tagosítás kérelmezése idejében közlegelő nincs, vagy a meglevő közlegelő a község állattenyésztési érdekeit ki nem elégíti, a legelőt a tagosítandó összterületekből kell kihalásítani illetve kiegészíteni. A kihalás vagy kiegészítés szükségét, úgyszintén az összterületből e célra kihalásítandó terület nagyságát és helyét gazdasági szakbizottságának javaslata alapján a földművelésügyi miniszter állapítja meg.

A tagosítás alá kerülő birtokokból a közlegelő céljaira elvont területet minden egyes becsholdból egyenlő arányban kell levonni és az ekként történt levonás arányában képezi ez a közlegelő az illető birtokosok osztatlan közös tulajdonát, amelynek használata legelőszabályrendelettel lehetőleg akként rendezendő, hogy első sorban a kisbirtokosok igényei vétessenek figyelembe.

A közlegelő megállapítható területe a tagosítás alá kerülő birtokok területének 5%-át meg nem haladhatja, ha csak az érdekeltség magasabb százalékban egyhangúlag meg nem állapodott.

57. §.

A törvényszék a tagosítás megengedhetősége tárgyában hozott határozatát a tagosítást kérő és a tagosítást ellenző felek közös meghatalmazottjainak s szokott módon való kihirdetés végett a község előjáróságának valamint a szomszédos községek előjáróságainak is kézbesítetteti. (L. még a 206. és 215. §-okat.)

A tagosítást ellenző felek a maguk közül választott közös meghatalmazottjukat a 48. illetve 52. §. értelmében tartott tárgyaláson a bíróságnak bejelenteni kötelesek.

Amennyiben közös meghatalmazott személyére nézve közöttük egyetértő megállapodás nem létesül, a meghatalmazottat az említett tárgyaláson jelenlevő tagosítást ellenzők szavazás útján fejszám szerinti szótöbbséggel választják.

Ha pedig a választás iránt hozzájuk intézett felhívásnak nem tesznek eleget, akkor a közös meghatalmazottat közülök az eljáró bíró nevezi ki.

58. §.

A megengedhetőség felől hozott határozat jogerőre emelkedéséről — a határozatok csatolásával — a törvényszék a felmérési felügyelőséget és a háromszögelő hivatalt is késedelem nélkül értesíti. Ezen értesítés vétele után a háromszögelő hivatal azonnal közli a törvényszékkel és a felmérési felügyelőséggel, hogy a háromszögelési adatok mikor készülnek el.

A háromszögelés illetőleg a kataszteri felmérési adatok előkészítése (50. §.) rendszerint csak a megengedhetőség felől hozott határozat jogerőre emelkedésének közlése után történik.

A háromszögelés és a kapcsolatos számítás befejezése után a háromszögelő hivatal a háromszögelési adatokat a felmérési felügyelőségnek haladéktalanul átadja s erről a törvényszéket értesíti.

59. §.

Tagosítás esetében a bíróság azzal egyidejűleg az ugyanazon község területére vonatkozó összes, még függőben levő birtokrendezési ügyeket végleg elintézi.

A bíróság hivatalból gondoskodik arról, hogy a jelen eljárás alá tartozó perek és ügyek, továbbá az 1896: XXV. t.-c. rendelkezései alá eső perek is lehetőleg a tagosítási előmunkálatok folyama alatt s mindenesetre a tagosítási tervezet megállapítása előtt jogerősen elintéztessenek.

E célból a törvényszék az említett perek és ügyek jegyzékét az eljáró bírónak a kiküldés alkalmával (61. §.) átadja.

A jelen § második bekezdésében felsorolt pereket és ügyeket a felsőbb bíróságok is soron kívül intézik el.

60. §.

Ha valamely községre nézve általában vagy határának tetemesebb részére nézve birtokrendezés, különösen pedig tagosítás

téttik folyamatba, és ha ennek következtében nagyobb birtokváltozásra van kilátás, továbbá, ha a birtokrendező eljárás sikerének biztosítása végett az 1892: XXIX. t.-cikkben szabályozott telekkönyvhelyesbítő eljárás szükségesnek mutatkozik és ezen eljárás elrendelésének az e részben fennálló szabályok szerint helye lehet, a törvényszék elnöke a birtokrendezést megengedő bírói határozat jogerőre emelkedése után a telekkönyvhelyesbítő eljárás elrendelésére az igazságügyminiszterhez az e részben fennálló szabályoknak megfelelő jelentést tenni köteles (1907. évi 8.540. I. M. számú rendelet: Ig. Közl. XVI. évfolyam 3. szám).

Addig, míg az igazságügyminiszter által elrendelt helyesbítő eljárás az 1893. évi 24.366. I. M. számú rendelet (R. T. II. kötet 1579. lap) 89. §-ának megfelelő hirdetmény kibocsátásával befejezve nincsen, a birtokrendező ügyben az ítélet vagy egyesség végrehajtásába (163. §.) fogni nem szabad.

IV. FEJEZET.

Az előmunkálatok.

1. Előmunkálatokról általában.

61. §.

Az erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítését, az arányosítást és tagosítást megengedő határozatnak vagy az iránt a bíróság előtt keletkezett egyességnek jogerőre emelkedése után a törvényszék az előmunkálatok vezetése és teljesítése végett egyik bíró tagját küldi ki, aki a birtokrendezési összes előmunkálatokban hivatalból és önállóan jár el s az összes tárgyalásokat, a tanúk kihallgatását, a szükséges szemléket, az osztályozást és becslést valamint a hitelesítést személyesen vezeti.

A bírónak a tárgyalás vezetése iránt tett intézkedéseit úgy a tanúk, mint a szakértők, valamint a földmérő és a hitelesítő (vagy határleíró) kataszteri mérnök követni kötelesek. A hitelesítő (vagy határleíró) kataszteri mérnök műszaki eljárásának irányítására azonban korlátozó vagy utasításszerű befolyást az eljáró bíró nem gyakorolhat.

62. §.

Az előmunkálatok főbb feladata:

1. Erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítésénél valamint arányosításoknál:

a) a rendezés tárgyát tevő terület határainak tüzetes megállapítása és leírása, földmérői felvétele és területi kiszámítása;

b) a kicserélés alá vétetni kért erdő közötti földrészeknek és a helyettők följánlott ingatlanoknak (44. §.) földmérői felvétele és területi kiszámítása;

c) az urbéri illetményeknek és az arányosítás kulcsának megállapítása végett a törvény értelmében szükséges adatoknak és bizonyítékoknak beszerzése;

d) az esetleg szükséges osztályozás és becslés;

e) a földmérői munkálatok hitelesítése.

2. Tagosításoknál:

a) a tagosítandó terület határainak tüzetes megállapítása és leírása;

b) a tagosítandó terület részletes földmérői felvétele és területi kiszámítása;

c) az osztályozás és az esetleg szükséges becslés;

d) a földmérői munkálatok hitelesítése.

Ha ugyanabban a községben a tagosítással egyidejűleg urbéri elkülönítés vagy arányosítás is van folyamatban, az előmunkálatokat együtt és kapcsolatosan kell teljesíteni.

Ha azonban oly urbéri elkülönítési vagy arányosítási ügyben, mely tagosítási eljárással kapcsolatos, külön egyesség létesül, annak külön végrehajtását nem akadályozza az, hogy tagosítási eljárás van folyamatban.

Ha a rendezés vagy tagosítás tárgyát tevő területnek kataszteri részletes felmérése még meg nem történt, de erről a területről más korábbi felvétel van s a felek ennek alapul leendő felhasználását kérik: ezt a felvételt a törvényszék a 63. §. második bekezdésének b) pontja értelmében való döntés végett a felmérési felügyelőségnek megküldi.

63. §.

Erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítésénél valamint arányosításnál és tagosításnál azt, hogy a rendezendő vagy tago-

sítandó terület földmérői felvételét [62. §. 1. a) és 2. b) pontja] a földmérő miképen foganosítsa, a megengedhetőség tárgyában hozott határozatok jogerőre emelkedésének (58. §.) és az esetleges korábbi felvételnek (62. §.) közlése után a felmérési felügyelőség határozza meg s határozatában ez iránt tüzetes útmutatást ad.

A felmérési felügyelőség határozatánál a következő szempontokat köteles figyelembe venni:

a) ha a rendezendő vagy tagosítandó területen a részletes kataszteri felmérés még meg nem történt, akkor a földmérőnek az országos kataszteri felmérés által megadott háromszögelési adatok alapján a részletes háromszögelést s a részletes felvételt a 94. és következő §-ok határozatai szerint kell foganosítani;

b) ha a részletes kataszteri felmérés még meg nem történt ugyan, de másnemű korábbi használható felvétel van, akkor a felmérési felügyelőség a szükséghez mért vizsgálat alapján határoz arról, hogy az újabb felmérés mellőzhető-e s a régebbi felvétel milyen módon használható fel;

c) ha a rendezendő vagy tagosítandó területen a részletes kataszteri felmérés már megtörtént, de a kataszteri mérnöki helyszínelés még meg nem foganosított s a telekkönyvi betétszerkesztés még meg nem történt, akkor a földmérői felvételi munkálatoknál a már meglevő kataszteri térkép veendő alapul s a földmérő annak — a tényleges állapotnak megfelelő — kiegészítésénél azon szabályok szerint köteles eljárni, amelyek az országos kataszteri felmérésnél a mérnöki helyszínelés foganosítására hatályban vannak;

d) abban az esetben, ha a rendezendő vagy tagosítandó területről újabb vagy mérnöki helyszínelés útján kiegészített kataszteri felmérési munkálatok és már közforgalomnak átadott telekkönyvi betétek is vannak, akkor a földmérői munkálatok ezen újabb kataszteri felmérési munkálatok alapján foganosítandók azoknak a szabályoknak a szem előtt tartásával, amelyek az országos kataszteri felmérésnél a mérnöki nyilvántartásra vonatkoznak;

e) ha a rendezendő vagy tagosítandó területre új háromszögelési hálózat lett megállapítva s a részletes kataszteri felmérés ezen új hálózat alapján még meg nem foganosított, akkor az országos kataszteri felmérés által megadott új háromszögelési adatok alapján a 94. és következő §-ok megfelelő alkalmazásával feltétlenül új részletes háromszögelést és felmérést kell foganosítani.

64. §.

A felmérési felügyelőség az előbbi § alapján hozott határozatában arról is nyilatkozik, hogy a 199. §. értelmében lesz-e helye állami hozzájárulásnak és hogy az állami hozzájárulás a földmérői munkadíjaknak mily nagy százalékát teszi.

A felmérési felügyelőség már ugyanekkor nyilatkozik az alkalmazandó földmérőnek a 200. §. értelmében való megbízásáról is feltéve, hogy a földmivélsügyi miniszter a 200. §-ban megjelölt munkálatok teljesítését kívánatosnak jelezte (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16. §-a).

65. §.

A felmérési felügyelőség a 63. §. alapján hozott határozatához képest gondoskodik arról, hogy a törvényszék megkeresésére a háromszögelési adatokat illetőleg a szükséges kataszteri felmérési adatokat (határleírás, kataszteri térképmásolat vászonra feszített erős rajzpapíron, ellenőrzési területszámítás másolata, részletek területének kimutatása) s esetleg az állami határvonal illető szakasza térképének másolatát és hiteles leírását kiszolgáltathassa.

A háromszögelési adatok valamint az állami határvonal illető szakaszterképének másolata és hiteles leírása díjtalanul, minden más adat pedig a felmerült tényleges előállítás (másolási) költségek megtérítése ellenében szolgáltatandók ki. Ezeket a költségeket az érdekelték viselik s azokat a költségelőirányzatba (196. §.) fel kell venni (1909. évi 50. I. M. számú rendelet 14. §).

66. §.

Olyan esetekben, midőn az urbéri elkülönítés tárgyát tevő erdők, legelők és nádasokból igényelhető részesedésről a volt földesurak lemondanak, valamint a csupán egy község birtokosait érdeklő olyan arányosítások eseteiben, midőn illetményének természetben elkülönítését erre különben igénnyel bíró (1908: XXXIX t.-c. 1. §.) egyik részes fél sem kívánja, a földmérői felvételt mellőzni lehet s ily esetekben az eljárás a részesedési aránynak megállapítására korlátozható; ha pedig az 1888: XXXVIII. t.-c. 39. §-ában elrendelt elkülönítés kérdése felmerül, az lehetőleg egységgel oldandó meg.

Amennyiben azonban földmérő közreműködése válik szükségessé, a földmérő alkalmazására a 85. és 86. §-ban foglalt rendel-

kezéseket, a földmérő által készített bármilyen munkálatok hitelesítésére pedig a jelen rendeletben megszabott eljárást kell alkalmazni, amely eljárástól eltérni az érdekelt felek hozzájárulásával sem szabad.

67. §.

Az előmunkálatoknak folyama alatt felmerülő kérdésekben nyomozó bírói eljárást kell alkalmazni, melynél alakszerű perbeszédnek helye nincs.

A tárgyalás céljának megjelölésével szabályszerűen megidézett felek elmaradása a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

Az eljáró bíró minden felmerülő kérdésben köteles a felek között a békés megegyezést megkísérteni és annak eredményét jegyzőkönyvbe venni. A megegyezés létre nem jötte esetében a vitás kérdés iránt a felek nyilatkozatait az eljáró bíró jegyzőkönyvbe veszi és az ügy tisztába hozatalára szükséges adatokat és bizonyítékokat hivatalból szerzi be.

68. §.

Az eljáró bíró a tárgyalásoknak a jelen rendelet szerint előírt sorrendjét megtartani köteles és az előzetesen megoldandó feladat teljes elintézése előtt nem veheti tárgyalás alá a csak azután következő kérdés megoldását, jelesül nem vonhatja az előmunkálatok körébe az ügy érdemének és a végrehajtásnak kérdéseit és viszont nem halaszthatja el az előmunkálatok keretébe tartozó kérdések megoldását az ügy érdemére és még kevésbé a végrehajtásra.

Egyességek azonban bármikor köthetők az eljárás későbbi feladatát tevő kérdések fölött is. Az elhelyezkedés tárgyában ellenben nem lehet az osztályozás és becslés befejezése előtt érvényesen egyességet kötni.

69. §.

Az eljáró bíró köteles intézkedni, hogy az előmunkálatok folyama alatt a jelen rendelet értelmében tartandó tárgyalások fontos ok nélkül el ne halasztassanak, hanem azok az ezen tárgyalásokon megoldandó összes kérdések elintézésével befejeztessenek.

A megkezdett tárgyalást az eljáró bíró is csak akkor szakíthatja félbe, illetőleg befejezését más határidőre csak akkor halaszthatja el, ha az iránt a kiküldött hitelesítő (határleíró) katasz-

teri mérnök indokolt előterjesztést tesz, vagy ha a fenforgó elháríthatatlan körülmények egyébként szükségessé teszik.

Ha a hitelesítő (határleíró) kataszteri mérnök, a földművelésügyi miniszter által kijelölt erdőszakértő vagy olyan más szakértő (esetleg műszaki közeg), aki állami hivatalt visel; az eljáró bíró által meghatározott időben önhibája miatt pontosan meg nem jelen vagy a munkálkodást a kitűzött időben pontosan meg nem kezdi, az eljáró bíró — előrebocsátott figyelmeztetés után — e mulasztás megtorlása iránt a mulasztók felettes hatóságának tesz jelentést.

Ha a tárgyalás megkezdésének elhalasztása vagy a tárgyalás megszakítása a földmérő mulasztása miatt vált szükségessé, a mulasztót az eljáró bíró a tárgyalás elhalasztásával vagy megszakításával okozott minden költségben feltétlenül elmarasztalja (138. §. c) pont) és egyidejűleg a törvényszéknek jelentést tesz az iránt, hogy a földmérőt az e részben fennálló szabályoknak megfelelően rendbirsággal is sújtsa (1909. évi 40. I. M. számú rendelet 20. §-a).

70. §.

A kellően megidézett tanut, aki a kihallgatásra kitűzött határonapon meg nem jelen, az elmaradásával okozott költségben valamint 600 koronáig terjedhető pénzbüntetésben az eljáró bíró elmarasztalja (138. §. c) pont).

Ha a kellően megidézett tanu ismét nem jelenik meg, a költségben és a pénzbüntetésben újra elmarasztalható.

Ha a tanu elmaradását alapos okkal kimentí, a költségben és büntetésben nem marasztalható, ha pedig már el volna marasztalva, a marasztaló határozatot hatályon kívül kell helyezni.

Katonai büntető bíróságnak alávetett személy megbüntetése és elővezetése végett a felebbvalójához kell fordulni.

71. §.

A következő bekezdésben megjelölt azt a szakértőt, aki kellő idézésre nem jelenik meg, vagy az eskütételt vagy a véleményadást ok előadása nélkül vagy az előadott ok jogerejű elvetése után megtagadja, úgyszintén aki a véleményt megintés után a kellő időben elő nem terjeszti, az eljáró bíró 200 koronáig, ismétlés esetében pedig 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel bün-

tetheti s ezenfelül az okozott költségben is elmarasztalhatja (138. §. c) pont).

Az előbbi bekezdés rendelkezései alá esnek — a 69. §. harmadik bekezdésében megnevezettek kivételével — azok a gazdasági szakértők, akiket a földmiveltügyi miniszter kijelöl (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 29. §.), továbbá a választást vagy kinevezést elfogadott azok a gazdasági és erdészeti szakértők, akiket a birtokosok érdekcsoportjai választanak, vagy akiket az eljáró bíró azért nevez ki, mert a birtokosok érdekcsoportjai a választást elmulasztják, vagy mert a szakértő személyében meg nem egyeznek (112., 118., 157., 165. és 173. §.); egyéb szakértő pedig abban az esetben, ha az illető szakmában véleményadásra állandóan alkalmazva van vagy ha a szakmát, amelynek ismerete a kívánt véleményadásra szükséges, keresetképen gyakorolja.

72. §.

Az eljáró bíró minden oly urbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyben, melyben az eljárás tárgyát tevő területen rendezetlen patakok, vízfolyások, mocsarak vagy állóvízzel borított területrészek fordulnak elő, az előmunkálatok kérdésében tartott tárgyalásra a kulturmérnöki hivatal kiküldöttjét is meghívja, aki a tárgyaláson való megjelenés esetében az érdekelt felek okszerű felvilágosításával arra törekszik, hogy a szóban levő területek vízeinek rendezését illetőleg lecsapolását a birtokosok saját érdekükben lehetőleg még az osztályozás előtt keresztülvinni igyekezzenek, egyúttal azt is értésükre adván az érdekelteknek, hogy e munkálatok terveit a kulturmérnöki hivatal díjtalanul készíti el.

Ha a vízrendezéseket illetőleg lecsapolásokat az osztályozás előtt nem lehet keresztülvinni, akkor azokat a lehetőséghez képest az új tagok kihasításának befejezéséig (180. §.) kell végrehajtani. A vízmű helyét vagy a lecsapolási árok vonalát azonban a kulturmérnöki hivatal köteles még a részletes felmérés megkezdése előtt vagy legkésőbb annak folyamán saját tervezete szerint a helyszínén kitűzni. A földmérő a vízmű kijelölt helyét vagy a lecsapolási árok vonalát a felvételi térképen felveszi illetve a lecsapolási árkot a kulturmérnöki hivatal tervében megállapított szélességben feltünteti, hogy úgy az osztályozásnál, mint a kiosztás tervezé-

sénél (165. §. 1. pontja) figyelembe vehető s ezáltal a dűllők későbbi szétdarabolása kikerülhető legyen.

Amennyiben a létesítendő vízi művekhez a közigazgatási hatóságok jóváhagyása szükséges, jóváhagyó határozatukat az eljáró bíró kieszközli.

73. §.

Az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás alatt álló területekre nézve az eljárás folyamán felmerülő határjárási, megyeigazítási és sommás visszahelyezési vitás kérdések fölött valamint az urbérileg elkülönítendő vagy arányosítandó területek birtokállásának ideiglenes fenntartása fölött a törvényszék által kiküldött eljáró bíró a járásbírói eljárás szabályai szerint külön tárgyalást tart és első fokon önállóan ítél.

Ezekben a kérdésekben a további eljárásra valamint a bizonyításra és a perorvoslatokra az 1893: XVIII. t.-cikknek az e törvény 1. §. 5. m. pontjában felsorolt keresetekre megállapított szabályai alkalmazandók. Perújításnak ezekben az ügyekben helye nincsen.

Ezek a külön tárgyalandó kérdések az urbéri birtokrendezés, arányosítás vagy tagosítás menetére halasztó hatállyal nem bírnak.

74. §.

Az előbbi §-ban felsorolt ügyekben a felek írásbeli beadványait a törvényszékhez nyújtják be. Az eljáró bíró határozatait a törvényszék iktatói száma alatt, mint annak kiküldött egyes bírāja adja ki s jelentéseit még a felsőbb bírósághoz is ily alakban terjeszti fel.

Ezeket az ügyeket az eljáró bíró az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás ügyétől elválasztva külön jegyzőkönyvben tárgyalja és intézi el. Felebbvitel esetében pedig azonnal a felebbviteli bíróság elé terjeszti, mely azokat soron kívül intézi el.

A járásbírók az urbéri elkülönítés vagy arányosítás tárgyát tevő területek birtokállásának ideiglenes fenntartása iránt előttiük folyamatban levő pereket az előbbi §-ban szabályozott módon leendő további elintézés végett az illetékes törvényszékhez hivatalból átteszik.

Az olyan pereket azonban, melyek az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás alatt álló területekre vonatkozólag határ-

járás, megyeigazítás és sommás visszahelyezés iránt vannak előttük folyamatban, csak a törvényszék határozata és megkeresése folytán teszik át ahhoz.

Az 1879:XXXI. t.-cikk 17. és 24. §-ainak az üzemtervekre vonatkozó intézkedéseit az eljáró bíró az ideiglenes birtokállás fenntartásánál figyelembe venni köteles, és ha azt látja, hogy az üzemterv oly kis területet enged a kihasználására, hogy ennek keretét megtartva a birtokosok használati joga lényeges csorbát szenvedne, indokolt felterjesztést tesz az igazságügyminiszterhez az üzemterv módosításának esetleges kieszközlése iránt.

75. §.

A törvényszék az eljáró bírónak kiküldése alkalmával intézkedik, hogy a telekkönyvi hatóság az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás tárgyát tevő területre vonatkozó összes telekjegyzőkönyvek (betétek) *A*) és *B*) lapjainak teljes hiteles másolatait valamint a részletlajstromnak, névjegyzéknek és vázrajzoknak másolatait bélyegmentesen (1908:XXXIX. t.-c. 6. §.) haladék nélkül készíttesse el és a törvényszéknek küldje meg, mely azokat az eljáró bírónak adja át.

Ha azonban abban a községben, melyben a rendezés folyik, telekkönyvhelyesbítő eljárás is van vagy lesz folyamatban (60. §.), akkor — amennyiben a birtokrendezési eljárást ez nem késlelteti — a telekkönyvi hatóságot aziránt kell megkeresni, hogy az előbbi bekezdésben felsorolt adatokat majd a helyesbített telekjegyzőkönyvekre vonatkozólag küldje meg. Ha a telekkönyvhelyesbítő eljárás befejezése az eljárás megakasztása nélkül be nem várható, úgy a telekkönyvi hatóság aziránt is megkereshető, hogy az előbbi bekezdésben megjelölt összes adatokat vagy ezek közül azokat, melyeknek beszerzése az eljárás továbbfolytatása céljából szükségesnek mutatkozik, a helyesbítendő (rég) telekjegyzőkönyvekre vonatkozólag küldje meg. Ebben az esetben a telekkönyvhelyesbítő eljárás befejezése után a régi telekjegyzőkönyvekre vonatkozó adatok megfelelő kiegészítés végett visszaküldendők a telekkönyvi hatóságnak.

Az előbbi két bekezdésben felsorolt másolatok elkészítésének költségét az érdekeltek viselik s azt a költségelőirányzatba (196. §.) fel kell venni (1909. évi 50. I. M. számú rendelet 14. §-a).

76. §.

Az eljáró bíró kiküldése alkalmával egyidejűleg a törvényszék a 192. §-ban foglalt figyelmeztetéssel aziránt is intézkedik, hogy az 1909. évi 60. I. M. számú rendelet 8. §-ában meghatározott kivetési lajstromokat az adóhivatalok haladéktalanul megküldjék; továbbá urbéri elkülönítési és arányosítási ügyekben még aziránt is, hogy a fentebb elősorolt telekkönyvi adatok másolatainak, a hirdetéseknek valamint az előmunkálatok megkezdésének költségeire megkívántató összeget az előlegezésre köteles felek befizessék. A költség előlegezését elrendelő végzés ellen egyfokú felebbevitelnek van helye.

Minden oly esetben, midőn a tagosítás vagy rendezés tárgyát tevő területnek felmérése válik szükségessé (63. §.), a törvényszék az eljáró bíró kiküldésével egyidejűleg megkeresi a felmérési felügyelőséget, hogy a felmérendő területre vonatkozó s a 65. §-ban jelzett adatokat adja át a törvényszéknek, mely azokat az eljáró bíró rendelkezésére bocsátja.

77. §.

Az előmunkálatok megkezdésének elrendeléséről a közigazgatósági hatóságokat oly figyelmeztetéssel kell értesíteni, hogy ha a közutakra (1890:I. t.-c.) nézve változtatás, vasút építése, árkok, patakok, folyók szabályozása, csatornák ásása volna tervben, azt a törvényszékkel közöljék.

Egyidejűleg a törvényszék megkeresi a törvényhatóságot és az államépítészeti hivatalt, hogy amennyiben a felmérendő területen törzskönyvezett közutak vannak, a vonatkozó műszaki adatokat vagy azok másolatait közölje.

Ha a felmérendő területet vasúti vonal érinti, a törvényszék a vasúttest határpontjainak kijelölése valamint a kisajátítási térkép és egyedi kimutatás megküldése iránt a vasútigazgatóságot megkeresi és attól a megfelelő központi telekkönyvnek az illető határra vonatkozó birtoklapjáról (1868:I. t.-c. 32. §. és 1881:LXI. t.-c. 14. §.) készített hivatalos másolatot is beszerzi.

A törzskönyvezett közutak és vasutak megküldött adatai ugyancsak az eljáró bíró rendelkezésére bocsátandók.

Az előbbi két bekezdést valamint a vonatkozó későbbi ren-

delkezéseket megfelelően alkalmazni kell akkor is, ha a felméréndő területet olyan csatorna érinti, mely a központi telekkönyv tárgya.

Az előmunkálatok megkezdésének elrendeléséről az illető telekkönyvi hatóság azzal értesítendő, hogy a telekkönyvi adatok illetőleg a helyesbített telekjegyzőkönyvekre vonatkozó adatok másolatainak kiállítása után ott felmerülő birtokváltozásokra vonatkozó végzéseit a törvényszékkel közölje, mely azokat az eljáró bírónak adja ki.

78. §.

Az előbbi §-ok értelmében megszerzett telekkönyvi, háromszögelési, kataszteri felmérési, közúti és vasúti adatokat az eljáró bíró a földmérőnek a felvételi munkálatokba való bevezetés alkalmával, a később beérkező adatokat pedig beérkezésük után adja ki és a telekkönyvi adatok kiállítása után ott felmerült birtokváltozásokról az előbbi § utolsó bekezdéséhez képest közölt telekkönyvi végzéseket az osztályozás és becslés alkalmával előismervény mellett a földmérőnek átadja és utasítja őt azok pontos átvezetésére. A később érkező telekkönyvi végzéseket az eljáró bíró magánál tartja és a 130. §. szerinti eljárás alkalmával használja fel.

2. Első tárgyalási határnap. Képviseleti csoportok. Földmérő választás.

79. §.

Az eljáró bíró az előmunkálatok megkezdésére a helyszínére határnapot tűz ki, melyre az összes érdekeltet, az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás alatt álló községnek valamint a szomszédos községeknek előljárósága által szokott módon közhírré teendő s úgy a hivatalos lapba valamint a vidéknek legalább egy hírlapjába egy ízben beiktatandó hirdetéssel megidézi (213. §.).

Arányosítási és tagosítási ügyekben az előmunkálatok megkezdésére kitűzött határnap közzétételére vonatkozó hirdetményben az eljáró bíró felhívja egyszersmind a birtokrendezésre jogosított földmérőket (1909. évi 40. I. M. számú rendelet), hogy azok, akik a kérdéses ügyben a földmérői teendők elvégzésére hajlandók, a szerződési pontozatok előterjesztésével ajánlataikat (80. §.) ö hozzá vagy az érdekelt felekhez küldjék be és hogy ajánlataikban nyilat-

kozzanak arról is, hogy a földmérői teendőket hajlandók-e elvégezni és milyen feltételekkel a 87. §. esetében. Ebben a hirdetményben, amelyet kísérő jelentés nélkül a földművelésügyi miniszterhez is fel kell terjeszteni, az eljáró bíró hivatkozik a felmérési felügyelőség által a 63. és 64. §. értelmében hozott határozat tartalmára is.

80. §.

Általános tagosítási ügyekben a földmérők ajánlataikban holdankinti külön egységárat megajánlani és azt a szerződésben is külön feltüntetni kötelesek:

1. a község határában fekvő erdő, legelő és havasi területekre, ha azok a tagosítással kapcsolatosan urbéri elkülönítés vagy arányosítás tárgyai;

2. a földművelésügyi miniszternek határozata értelmében a tagosítási eljárásba be nem vonható területekre (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16., 17., 18. és 19. §-a) a 200. §. értelmében teljesítendő kiegészítő munkálatokat illetőleg.

81. §.

Az eljáró bíró a kitűzött határnapon mindenekelőtt az érdekelt feleknek az eljárás további folyama alatti képviseletét rendezi a következő szabályok szerint:

A birtokosokat birtokaik területi nagysága szerint képviseleti csoportokba osztja be, úgy hogy a község határában lakó azok a birtokosok, akiknek ingatlana öt holdnál kevesebb, az első csoportot, akiké öt hold vagy öt holdnál nagyobb, de ötven holdnál kisebb, a második csoportot, végül a község határáon kívül lakó azok a birtokosok, akiknek az ingatlana 50 holdnál nem nagyobb, a harmadik csoportot alkossák. Az 50 holdnál nagyobb ingatlanok birtokosai saját egyéni képviseletükről gondoskodni kötelesek.

Ha az eljárás urbéri elkülönítésre is irányul, akkor a volt úrbéresnek külön képviseleti csoportot alkotnak.

A kisbirtokosok csoportjai (s a volt úrbéresek) a további bírói határozatok kézhezvétele céljából kötelesek egy vagy legfeljebb két képviselőt választani. E képviselőket az első és második csoportba tartozó kisbirtokosok (s a volt úrbéresek) a helységben lakó önjogú tagjaik közül, a harmadik csoportba tartozó kisbirtokosok pedig a községben lakó birtokosok vagy azon önjogú

tagjaik közül választják, kik a községhez, melyben a rendezés folyik, lehetőleg közel vagy a törvényszék székhelyén laknak. Képviselőül azonban ügyvéd is választható.

Ha a kisbirtokosok csoportjai (s a volt úrbéreszek) a képviselők választását elmulasztják vagy egymás közt megegyezni nem tudnak, közülök egyik birtokost az eljáró bíró képviselőül kinevezi. A megválasztott vagy kinevezett tagok 10 koronától 200 koronáig terjedhető pénzbírság terhe alatt kötelesek a megbízást elfogadni.

Az egyéni képviseletre jogosított nagyobb birtokosok, ha maguk a törvényszék területén nem laknak, kötelesek ügyvédet, esetleg a községben vagy a törvényszék székhelyén lakó más önjogú meghatalmazottat nevezni, amit ha elmulasztanak, a bírói határozatok külön kézbesítésére igényt nem tarthatnak.

82. §.

A bírói határozatok és értesítések az előbbi §-ban megjelölt képviseleti csoportok választott vagy kinevezett képviselőinek, továbbá az egyéni képviseletre jogosított nagyobb birtokosoknak vagy meghatalmazottaiknak, végül a község valamint a szomszédos községek előjáróságainak is kézbesítendő. A községi előjáróságok azokat községükben a szokott módon haladék nélkül közhírré tenni és ennek megtörténtéről a határozatot kiadó eljáró bírónak vagy törvényszékhez bizonyítványt beküldeni kötelesek.

Ha a felek képviseletükről meghatalmazás útján gondoskodnak: a személyesen megjelent felek előszóval vallhatnak meghatalmazottat, ami jegyzőkönyvbe veendő. Ezen az eseten kívül a meghatalmazás közokirattal, hitelesített vagy a polgári perekben követendő törvényszéki eljárás szabályainak megfelelően kiállított magánokirattal igazolandó. Külföldön kiállított meghatalmazást közokiratba vagy hitelesített magánokiratba kell foglalni.

83. §.

Arányosítási és tagosítási ügyekben az előmunkálatok megkezdésére kitűzött tárgyalás további feladata a földmérő megválasztása, költségelőirányzat elkészítése valamint azon bizottság tagjainak megválasztása, mely az e részben fennálló szabályok értelmében a községi (városi) közegeket a birtokrendezési költségjárulékok

körül teendőikben ellenőrzi (1909. évi 60. I. M. számú rendelet 28. §.).

Ennek az utóbbi bizottságnak egyik tagját az 5 holdat és az 5 holdon alul bíró birtokosok, másik tagját pedig az 5 holdon felül bíró birtokosok a községben lakó önjogú tagjaik közül szótöbbséggel választják; elnökét szintén a birtokosok közül az eljáró bíró nevezi ki.

E bizottság tagjai díjazásra igényt nem tarthatnak.

A 81. §. ötödik bekezdését megfelelően itt is alkalmazni kell.

84. §.

A földmérőt úrbéri elkülönítés esetében a volt földesúr vagy földesurak alkalmazzák, kik helyszíni eljárás nélkül írásban felszólítandók, hogy a megbizandó földmérőt nevezzék meg s a vele kötendő szerződést jóváhagyás végett 30 nap alatt a törvényszékhez terjesszék be.

Ha a volt földesúr vagy földesurak ennek a felhívásnak nem tesznek eleget: a földmérőt az eljáró bíró indokolt előterjesztésére a törvényszék nevezi ki. A földmérőt úrbéri elkülönítési ügyekben — figyelemmel a következő §-ban foglalt rendelkezésekre — akkor is a törvényszék nevezi ki, ha a volt földesurak különböző egyének alkalmazását kérik.

Ha a volt földesúr a volt úrbéreszek haszonvételével terhelt erdőkből, legelőkből vagy nádasokból igényelhető részesedéséről lemondott (86. §.), akkor a földmérő kinevezésére a következő §-ban foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

85. §.

Arányosítás vagy tagosítás esetében a földmérőt az eljárásban érdekelt felek közös egyetértéssel választják. Közös egyetértés hiányában a 81. §-ban meghatározott képviseleti csoportok illetőleg községek mindegyikének joga van, tekintettel az eljáró bíró előterjesztette pályázatokra (79. §. második bekezdése) vagy azoktól függetlenül a szerződési pontozatok előterjesztése mellett földmérőt ajánlani. Ebben az esetben a földmérőt anélkül, hogy az említett pályázatokhoz vagy ajánlatokhoz kötve lenne, a törvényszék nevezi ki.

A földmérőt arányosítási és tagosítási ügyekben akkor is a

törvényszék nevezi ki, ha az érdekelt felek az e célból kitűzött határnapon földmérőnek ajánlatba hozatalát bármi oknál fogva elmulasztják.

A törvényszék a földmérő kinevezésénél köteles tekintetbe venni a földmérő egyéni megbízhatóságát, a munkadíjak valamint a határidők tekintetében foglalt kikötéseket és azoknak a birtokrendezési munkálatoknak a mennyiségét, amelyekkel a földmérő a bíróság tudomása szerint elfoglalva van (1909. évi 40 l. M. számú rendelet 15. §.).

Általános tagosítás (42. §.) esetében a földmérő választása céljából tartott tárgyaláson az eljáró bíró felhívja a tagosító érdekeltiséget, hogy a 64. §. és a 199. §. második, illetve a 200. §. első bekezdésében foglaltakra való tekintettel nyilatkozzanak arról, hogy a tagosításba be nem vonható területekre nézve (80. §. 2. pontja) a 200. §-ban jelzett kiegészítő műszaki munkálatokat az érdekeltiség maga óhajtja-e a földmérővel elvégeztetni.

Az eljáró bíró az érdekeltiség ébbségi nyilatkozatát jegyzőkönyvbe veszi és azt a földmérői szerződés jóváhagyási záradékában a törvényszék megemlíti.

86. §.

A földmérőkkel kötendő szerződés határozatainak a munkák mennyisége, minősége és kiviteli módja tekintetében a jelen rendeletben foglalt szabályokkal ellentétben állani nem szabad és annak a II. és III. számú mintákban foglalt szerződési pontokat magában kell foglalnia. A munkálatok teljesítésének határideje a körülmények engedte legrövidebb időre szabandó.

A szerződés érvényéhez a törvényszék jóváhagyása szükséges.

A földmérői szerződést a törvényszék csak a felmérési felügyelőség meghallgatása, a 80. §. 2. pontja esetében pedig a 200. §-ban jelzett munkálatokat illetőleg, ha azokat a 199. §. értelmében nem az érdekeltiség maga végezteti, a felmérési felügyelőség hozzájárulása után hagyhatja jóvá.

E végből a törvényszék a földmérő megválasztására vonatkozó jegyzőkönyvet, a földmérői szerződést valamint az esetleg még készítendő egyéb munkálatokra vonatkozó külön szerződést és a költségelőirányzatot közli a felmérési felügyelőséggel.

Ha a felmérési felügyelőség a 80. §. 2. pontja esetében a szer-

ződéshez a 200. §-ban jelzett munkálatokat illetőleg jelen §. harmadik bekezdése szerint nem járul hozzá, akkor a törvényszék a kinevezendő földmérővel közli azokat a feltételeket, amelyek elfogadásától a felmérési felügyelőség hozzájárulását függővé tette; ha azután a földmérő ezeket a feltételeket elfogadja, a törvényszék a szerződést ezek beiktatásával jóváhagyja; ha azonban a földmérő a feltételeket nem fogadja el, akkor a törvényszék a szerződést a 200. §-ban jelzett munkálatokra való kötelezés mellőzésével hagyja jóvá.

Ha a földmérő az illető községek vagy földbirtokosok különleges érdekében megrendelt egyéb munkálatok elkészítésére is kötelezi magát, úgy eziránt feltétlenül külön szerződést kell kötni, amire a törvényszék a szerződés jóváhagyásakor ügyelni köteles.

A törvényszék arányosítási és tagosítási ügyekben a földmérői szerződést a költségelőirányzattal (196. §.) egyidejűleg hagyja jóvá.

A földmérő kinevezésének valamint a földmérői szerződés jóváhagyásának kérdésében a törvényszék által hozott végzés ellen az eljárás folytatására haszto hatállyal bíró egyfokú felebbvitelnek van helye. Annak a földmérőnek azonban, akinek ajánlata mellözve lett, felebbviteli joga nincs.

87. §.

A földművelésügyi miniszter bármely érdekelt fél kérelme folytán a 79. §. szerint kitűzött határnapig arról értesítheti a törvényszéket, hogy hajlandó a műszaki munkálatok elvégeztetése iránt tárgyalni. Ha azután az érdekelt felek a földmérő választására kitűzött határnapon közös egyetértéssel földmérőt nem választanak (85. §.), az eljáró bíró a tárgyalásról felvett jegyzőkönyvet, a költségelőirányzatot és a földmérők által beadott összes ajánlatokat a felmérési felügyelőségnek küldi meg, amely az iratokat véleményes jelentésével és a 80. §. 2. pontjának eseteiben a 200. §-ban megjelölt munkálatokra vonatkozó feltételeinek közlésével a földművelésügyi miniszterhez fölterjeszti.

Ha a földművelésügyi miniszter az iratok visszaküldésével arról értesíti a törvényszéket, hogy a földmérői teendőket általa megbízott földmérővel vagy szükség esetében saját műszaki közgeivel ő fogja elvégeztetni, a törvényszék a leiratban közölt

egységár vagy átlagár alapján a földmérői munkálatok díját a költségelirányzatba beilleszti és a költségelirányzat jóváhagyása tárgyában végzést hoz, amelyben az eljáró bírót egyuttal további eljárásra utasítja (88. §.). Ez ellen a végzés ellen felebbvitelnek helye nincs.

A földművelésügyi miniszterrel a műszaki munkálatok iránt szerződést nem kell kötni. Ha a földművelésügyi miniszter e munkálatokat nem állami alkalmazásban álló műszaki közeggel végzeteti, az erről szóló szerződést a megbizandó földmérővel ő köti meg.

Az előbbi két bekezdés esetében a földmérőknek jogait a földművelésügyi miniszter, illetve az általa megbizott földmérő vagy műszaki közeg gyakorolja. A bíróság pedig a földmérőnek szóló értesítéseket — amint az egyes esetekben legcélszerűbbnek látszik — vagy a földművelésügyi miniszter által megbizott földmérőnek illetőleg műszaki közegnek kézbesített vagy pedig kísérelt jelentés nélkül a földművelésügyi miniszterhez terjeszti fel.

A földművelésügyi miniszter az általa megbizott földmérőnek vagy műszaki közegnek utasításokat állandó gazdasági szakbizottságának meghallgatásával ad.

Ha a földművelésügyi miniszter a műszaki teendők ellátását nem vállalja el, a törvényszék a 85.—86. §. szerint jár el.

3. Bizalmi férfiak választása. Határjárás. Földmérő bevezetése.

88. §.

A földmérői szerződést jóváhagyó végzés jogerőre emelkedése után az eljáró bíró a bizalmi férfiak megválasztása, az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás tárgyát tevő terület határainak megállapítása és a földmérő bevezetése végett a helyszínére határnapot tűz ki; arra a feleket, a földmérőt valamint a község és a szomszédos községek előljáróságait megidézi, a már előzetesen értesített felmérési felügyelőséget a birtokrendezés nemének (ált. tagosítás, arányosítás stb.) jelzése s az 1909. évi 40. I. M. számú rendelet 15. §-ában előirt értesítés közlése mellett kataszteri mérnök kiküldése iránt a 25. §-a értelmében megkeresi (kivétel a 90. §. negyedik bekezdésében).

Egyidejűleg felhívja a község előljáróságát, hogy a községi

határvonalat erdők között és bokros helyeken a faállomány kimérlésével tisztíttassa ki, a nem vitás határjeleket pedig újíttassa meg; továbbá, hogy a községi határvonal megjelölésére és a határhalmok számozására szükséges anyagot (150 cm. hosszú és felső végükön négyszögletre faragott fakarók, fekete festék, ecset, stb.) a birtokrendezési költségek viselésére kötelezett birtokosok terhére szerezzze be s a kitűzött határnapon tartsa készen.

89. §.

A határjárásra kitűzött határnapon az érdekeltek első sorban szükséges számú, a felmérendő illetve rendezendő területtel ismerős bizalmi férfiakat választanak meg a birtokos gazdák sorából.

Ha az érdekeltek bizalmi férfiakat bármi oknál fogva nem választanak vagy közös egyetértésre nem jutnak, őket az eljáró bíró nevezi ki. A bizalmi férfiakat az eljáró bíró a megválasztás illetőleg kinevezés elfogadására s köteleességük teljesítésére 200 koronáig terjedhető pénzbírság terhe alatt szoríthatja.

A bizalmi férfiak napidíjának összege meghallgatásuk mellett ugyanekkor állapítandó meg (138. §.). E díjakat a törvényszék — a földmérőnek a községi előljáróság által látalmazott bizonyítványa alapján — az előmunkálatok befejezése után, ha pedig az előmunkálatok hosszabb időt vesznek igénybe, negyedévenként utalja ki.

90. §.

A határjárást az eljáró bíró a földmérő közreműködésével a kiküldött kataszteri mérnök, továbbá az érdekelt és a szomszédos községek előljáróságainak valamint a megválasztott bizalmi férfiaknak jelenlétében teljesíti, a bejárt határvonal leírásának és az országos kataszteri felmérési utasítás értelmében szerkesztendő határ-vázlatnak elkészítésére pedig a kiküldött kataszteri mérnököt felhívja, aki a behatárolandó községre vagy területre vonatkozó kataszteri birtokvázlatokat, szükség esetén az eredeti kataszteri térképet (jelen § hatodik bekezdése), ilyen hiányában pedig a kataszteri összesített térkép határszelmásolatát a határjárásnál való felhasználás végett magával vinni köteles.

A községi határvonal leírása általában az országos kataszteri felmérés szabályai szerint a IV. számú mintának megfelelően a helyszínén készitendő »határleirási jegyzőkönyv«-be veendő, míg

a rendezendő területnek községi határral nem érintkező határvonalát (birtokhatár) külön jegyzőkönyvben kell leírni.

Tagosítás, urbéri elkülönítés vagy arányosítás esetében a rendezendő területtel érintkező községi határvonal kijelölése és leírása, habár a rendezendő területen túl is, mindenkor a legközelebbi hármas határpontig hajtandó végre.

Ha a rendezés alá jövő terület a községi határvonalat egyáltalában nem érinti, akkor a határjárást és a határvonalnak (birtokhatár) a tárgyalási jegyzőkönyvbe vételét (92. §. utolsó bekezdése) a bizalmi férfiak jelenlétében az eljáró bíró csupán a földmérő közreműködésével teljesíti.

Ha a behatárolandó községgel vagy területtel már előbb behatárolt, felmért vagy tagosított községek érintkeznek, az eljáró bíró a határjárás alkalmára a szomszédos községek határleirási jegyzőkönyveit és térképeit attól a törvényszéktől, ahol őriztetnek, beszerzi, s a határjárásnál valamint a határleírás készítésénél leendő felhasználás végett a kiküldött kataszteri mérnök rendelkezésére bocsátja. Ez a beszerzett határleírásokat és térképeket használat után az eljáró bírónak visszaadja, aki azokat az illető törvényszékhez leendő visszaküldésig őrizet alatt tartja, illetve azokat a részletes felvételnél (99. §.), nemkülönben a felvételi munkálatok elkészítésénél (120. §.) s végül ezeknek a munkálatoknak a felmérési felügyelőség által foganatosítandó megvizsgálásánál (105., 124—128. §§.) való figyelembevétel végett a földmérőnek kiadja.

Ha a kataszteri határleírás korábban már megtörtént, akkor a meglevő határleírás és kataszteri birtokvázlat, szükség esetén az eredeti kataszteri térkép segítségével megállapítandó az, hogy időközben történt-e határváltozás. Határváltozás esetében erről az országos kataszteri felmérési utasításban előírt póthatárleirási jegyzőkönyvet kell fölvenni.

Ha a régi határleírások nem az állam hivatalos nyelvén vannak szerkesztve, azok az állam hivatalos nyelvén újból szerkesztendők.

91. §.

Ha a határjárás alkalmával a szomszédos községek között a határvonal vagy megye iránt vita támad, ezt a 73. §-ának határozatai szerint az eljáró bíró azonnal tárgyalja és elintézi.

Ha azonban a vitás határkérdés azonnal elintézhető nem

lenne, a vitás területnek mindkét igény szerinti vonala kijelölendő és leirandó.

A kataszteri mérnök a határjárás alkalmával egyúttal azt is megállapítja, hogy a behatárolt község határában fekvő vagy a behatárolt és urbéri elkülönítés vagy arányosítás alá eső nagy kiterjedésű erdőt, legelőt és havasi területet a földmérő az országos kataszteri felmérés ide vonatkozó szabályai szerint kivételesen 1:5760 ($1'' = 80^{\circ}$), a túlnyomólag kis területű s egyébként értéke-
sebb részleteket tartalmazó egyes határrészeket (dűllőket) pedig, mint pl. szőlőket, kenderföldeket, káposztásokat stb. 1:1440 ($1'' = 20^{\circ}$), szükség esetében még nagyobb mértékarányban mérje-e föl (97. §.). Ezt a megállapítást úgy a határleirási, mint az eljáró bíró által felveendő tárgyalási jegyzőkönyvbe bele kell foglalni.

92. §.

A határleírásnak helyszínén készített példányát minden szomszédos község határvonalának leírása után az eljáró bíró, a határleíró kataszteri mérnök, a földmérő, továbbá a helyszínén közreműködött bizalmi férfiak és községi előljárók — az utóbbiak községük pecsétjével is ellátva — aláírják. A kataszteri mérnök a határleírásnak ezt a példányát valamint a rendezendő területnek községi határral nem érintkező határvonalára (birtokhatárra) vonatkozó jegyzőkönyvet (90. §. második bekezdése) az eljáró bírónak adja át, ki azt a tárgyalásról felvett jegyzőkönyvhöz csatolja.

A határleírás és a most említett birtokhatárra vonatkozó jegyzőkönyv a földmérőnek hivatalos másolatban kiadandó.

A 90. §. negyedik bekezdése esetében a határjárásról külön jegyzőkönyvet nem kell felvenni; a határjárás eredményét magába a tárgyalási jegyzőkönyvbe kell beiktatni, s ez utóbbi megfelelő részének hivatalos másolatát kell a földmérőnek kiadni.

93. §.

A határjárás befejeztével az eljáró bíró a földmérőt a munkálatba bevezetettnek jelenti ki s a községben szokásos módon kihirdetteti, hogy a földmérő munkálkodásának megzavarása s az általa felállított, nemkülönben a kataszteri háromszögelési jelek valamint az alkalmazott cövekek megrongálása, eltávolítása tilos és törvény értelmében büntetendő.

A földmérő és a felek abban az esetben, ha a határjárás és a rendezés alá jövő terület határainak megállapítása nem megfelelő módon történt: orvoslásért a törvényszékhez fordulhatnak (138. §.).

Ebben az esetben a törvényszék a határleírásra vonatkozó összes adatokat, a határjárásnál használt térképeket és a korábbi határjárási vagy leírási jegyzőkönyveket véleményadás végett átteszi a felmérési felügyelőséghez s e vélemény beérkezése után legjobb belátása szerint határoz.

4. Terület felmérése.

94. §.

A terület felmérésénél a földmérő általában az országos kataszteri felmérés szabályai szerint jár el, és még különösen a következő §-okban foglalt szabályokat valamint a felmérési felügyelőségnek a 68. §. értelmében hozott határozatában foglalt tüzetes útmutatását köteles megtartani.

A részletes háromszögelésnél és felmérésnél a mérőasztallal való rajzoló vagy szögmérő műszerrel számszerű módon való (sokszögelési) eljárás alkalmazható a szerint, a mint ezt a birtokrendezés tekintetéből a célszerűség és az eljárás gazdaságosabb volta indokolja.*)

95. §.

A földmérő a részletes felvételt 25 hüvelyk hosszú és 20 hüvelyk széles derékszögű szelvénykeretek (szelvények) szerint teljesíti, minek folytán egy ilyen szelvény 500 □-hüvelyket vagyis a rendszerint alkalmazni szokott 1 : 2880 (1" = 40⁰) mértékarányban ugyanannyi kataszteri holdat tartalmaz.

A szelvénykeretet 30 hüvelyk hosszú és 24 hüvelyk széles vászonra feszített fehér rajzpapírlapon (felvételi lapon) kell pontosan megszerkeszteni. A szelvénykeretnek ezen a felvételi lapon való elhelyezésénél irányadó az, hogy az illető szelvény részletes felméréséhez, illetve rajzi háromszögelés esetén ehhez közvetlenül szükséges, de már a kereten kívül azonban annak közelében levő kataszteri háromszögelési avagy sokszögelési pontok is a fel-

*) Az országos kataszteri felmérésre vonatkozó »Felmérési Utasítás«, »Sokszögelési Utasítás«, stb. a felmérési felügyelőségeknél beszerezhető.

vételi lapra összrendezőik szerint felrakhatók legyenek; továbbá, hogy a szelvényvonalon túl, de még annak közelében vonuló községi vagy dűllő határvonalak által lezárt terület is felméréssék s így ennek a kis résznek külön lapon való felmérése mellőztessék.

Rajzi háromszögelés esetében a helyszíni munkát megelőzőleg a rajztáblára alkalmasan felragasztott felvételi lapon kell a szelvénykeretet megszerkeszteni és a kataszteri háromszögelési pontokat egyidejűleg felrakni.

Sokszögelési eljárásnál a felvételi lap (vászonra feszített rajzlap, kartonlap) akként veendő alkalmazásba, hogy a papirosnál méretváltozás lehetőleg kiküszöbölve legyen.

96. §.

A földmérő a részletes felmérés előtt a részletes háromszögelést végzi és pedig rajzi háromszögelés esetén felvételi szelvényenkint.

Ennél a műveletnél szelvényenkint annyi pontot határoz meg, amennyi annak teljes felvétele céljából szükségesnek mutatkozik; ezenfelül kiváló figyelmet fordít még arra, hogy a szelvény-csatlakozások biztosítása végett a szelvényvonalak közelében megfelelő számú közös pontot határozzon meg. Ezeket a közös pontokat rajzi háromszögelés esetében a csatlakozó-szelvények mindegyikében egymástól függetlenül kell meghatározni. A községi határvonalon levő határhalmokat s egyéb határjeleket pontos meghatározás céljából lehetőleg teljesen be kell vonni a háromszögelésbe.

Meghatározza a földmérő továbbá a felméréendő területen található állandó jellegű tárgyakat is pl. tornyokat, keresztek, gyárkéményeket, tilalomfákat, útmutatókat, kilométeroszlopokat, egyedül álló kimagasló fákat stb.

97. §.

A földmérő a részletek felvételét csakis a szelvény részletes háromszögelésének teljes befejezése után kezdeni meg.

Sokszögelési alapon való részletes felmérés esetén a térkép-szerkesztés csak az illető felvételi lapra eső összes háromszögelési és sokszögelési pontok felrakása után veheti kezdetét.

A részletes felvétel mértékaránya 1 : 2880 (1" = 40⁰); nagy kiterjedésű erdő, legelő és havasi területeknél azonban kivételesen

a kataszteri mérnöknek hozzájárulásával, amelyet a határjárás alkalmával úgy a határleírási, mint a tárgyalási jegyzőkönyvben fejez ki, 1 : 5760 (1" = 80°) (91. §.).

Oly egyes határrészeket, melyekben túlnyomóan kis területű részlet fordul elő, a földmérő a részletfelvételi szelvényen összerületük alakjával vesz fel s róluk mellékszelvényeket készít, melyeken az egyes részleteket ugyancsak a kataszteri mérnök hozzájárulásával (91. §.) 1 : 1440 (1" = 20°), szükség esetén 1 : 720 (1" = 10°) mértékarányban veszi fel.

Minden egyes földrészletet, tehát a telekkönyvön kívül történt tényleges megosztások eseteiben is, a tényleges állapot szerint külön-külön felmér és térképez.

98. §.

A földmérő több telekkönyvi tulajdonosnak a telekkönyvi vázrajz szerint egymás mellett fekvő földrészleteit együttesen csak oly esetben mérheti fel, ha az illető területeket osztatlanul vagy bizonyos arány szerint évenként újra osztva használják.

Azonban ily összeméréseknél is az egyes földrészleteket az érdekelt felek helyszíni kimutatása, esetleg a telekkönyvi vázrajzok szerinti fekvésüknek megfelelően telekkönyvi területeik arányában vagy a használatnak megfelelő arányban szaggatott (eszményi) vonalakkal tünteti fel a felvételi térképen.

A felveendő s a tagosítási eljárásba bevont (45. §.) összterületen talált oly egyes részleteket is földmérőileg felvesz és kiszámít, melyek mint p. o. szőlők, stb. tagosítás útján kicserélésnek nem tárgyai.

Az új felvételeket az esetleges régibb felvételekből vett másolások által kiegészíteni nem szabad.

99. §.

A földmérő a térképen nemcsak az egyes földrészleteket és a különböző művelésnemeket, hanem mindazokat a tárgyakat is felveszi, melyek mint p. o. az utak, árkok valamint a kulturmérnöki hivatal által már kitűzött lecsapolási árkok vonalai vagy más vízmű helye (72. §.), hegyélek, patakok, források, épületek stb. a rendezési vagy tagosítási terv elkészítésénél tekintetet érdemelnek.

A térképen az egyes dűllők és aldűllők határait pontozással

kitünteteti, neveiket beírja és római számokkal jelöli. Nemkülönböztetve beírja térképészeti szempontból az egyes hegycsúcsok, hegygerincek, völgyek, folyók, patakok stb. nevét is.

A felmérésnek teljes vagy egyes szelvényenként történt befejezése után, mindenesetre azonban a felvétel helyszíni felülvizsgálása előtt, a községi határvonal csatlakozást — ott, hol a 90. §-ban említett térképek rendelkezésére állanak, ezek figyelembe vételével — a vonatkozó kataszteri felmérési szabályok szerint elkészíti.

100. §.

A földmérő az egyes földrészletek helyszínelését a telekkönyvi vázrajz és egyéb adatok valamint a tényleges birtoklás figyelembe vételével teljesíti.

Ennél a műveletnél a mesgyék kimutatása végett a 89. §. szerint megválasztott bizalmi férfiak a földmérő felhívására a helyszínen megjelenni és felvilágosítást adni kötelesek. Ha a szomszédos birtokosok között a mesgye iránt vita támad s az a bizalmi férfiak közbejöttével ki nem egyenlíthető, a földmérő a vitás területet külön felveszi s erről az eljáró bírónak jelentést tesz. Ezeket a vitás kérdéseket az eljáró bíró a 73. §. határozatai szerint az osztályozás alkalmával tárgyalja és intézi el.

A földmérő a földrészletek térképi számozásánál a telekkönyvi helyrajzi számokat pontosan megtartja. Ha ugyanazon egy helyrajzi számmal bíró földrészlet különböző művelésnemek, utak, árkok stb. miatt több részre oszlik, az egyes részleteket a helyrajzi alapszámmal és a betűsor (a, b, c) kisbetűivel; ha pedig ugyanazon egy helyrajzi számmal bíró földrészlet telekkönyvön kívül tényleg felosztva, több egyén birtokában van, az egyes részleteket a helyrajzi alapszámmal és folyó arab alszámokkal jelöli meg.

Ha olyan földrészletek fordulnak elő, melyek a telekjegyzőkönyvben (betétben) tévedésből felvéve nincsenek, ezeket a határbeli legutolsó helyrajzi szám után következő számokkal jelöli meg, de a földkönyvben — kellő hivatkozás mellett — a fekvésüknek megfelelő földek sorába iktatja be.

101. §.

A földmérő a 103. §. alapján felülvizsgálatra bocsátandó felvételi térképről az osztályozás (109. és 116. §.) alatti további

használatra másoló vászonra vagy papírra lehetőleg egy lapon, nagyobb terjedelmű határral bíró községeknél ellenben szelvényenkint kemény papírlemezre ragasztott másolópapírra egy teljes és a művelési ágaknak megfelelően színezett másolatot készít, melyen az egyes részletekbe a tényleges birtokosok neveit és a telekkönyvi helyrajzi számokat (100. §.) beírja, a dülők határait és azok elnevezéseit kitünteti.

Ha a tényleges birtokosok nevei a földrészletek kicsinysége miatt azokba be nem írhatók, a neveket kellő hivatkozással a térképi másolat szélén, szelvényenkinti másolásnál pedig annak üres terében, szükség esetében hozzá füzendő üres kemény lapon sorolja elő.

A kicserélés alá eső földrészletekre vonatkozólag az osztályozásnál használandó jegyzéket két példányban készíti el, melybe az egyes földrészletek telekkönyvi helyrajzi számait bevezeti, a művelési ág jelzések és az osztályozásnak későbbi feljegyzésére (116. §.) szükséges hasábot pedig nyitva tartja.

102. §.

A kataszteri háromszögelési pontok állandósításáról és épségben tartásáról az illető községek kötelesek gondoskodni és a pontok elpusztulásuk esetén a község költségén újítandók meg (a belügyminiszternek 1894. évi április hó 9-én 27.507. szám alatt kelt körrendelete, továbbá az 1891 : XLI. t.-c.).

5. Részletes háromszögelés és felmérés helyszíni vizsgálata.

103. §.

A részletes háromszögelés és felmérés helyszíni vizsgálata (rajzoló eljárásnál a rajzablakról lehetőleg még le nem vett térképlapokon), továbbá a földrészletek térképi számozásának (100. §.) ellenőrzése (azonosítása) a 101. §. értelmében szerkesztett térképmásolatok segítségével egyidejűleg hajtandó végre.

Ehhez képest a földmérő, amidőn az alábbiak szerint több csatlakozó szelvényben a részletes háromszögelést és felmérést befejezte és azonosítás alapján a felvételi térképekbe a megfelelő telekkönyvi helyrajzi számokat bevezette, nemkülönben ezekről a

felvételi térképekről a 101. §-ban említett másolatokat az azonosítási lajstromot (104. §.) is elkészítette, illetve az utóbbit kiegészítette, a helyszíni vizsgálat fogantatosítása végett hitelesítő kataszteri mérnök kiküldését a felmérési felügyelőségénél kérelmezi s a megvizsgálandó szelvények mennyiségét is jelzi.

Kisebb terjedelmű községeknél ennek a vizsgálatnak fogantatosítását a földmérő csakis az egész terület felmérésének befejezése és a felvételi térképek teljes elkészítése után kérheti.

Nagyobb terjedelmű községek részletes háromszögelésének és felmérésének vizsgálata ellenben legalább 8—8 csatlakozó szelvényből álló csoportonként is kérhető és hajtható végre, megjegyezvén azonban, hogy ily esetekben utolsó csoportul négyenél kevesebb szelvény nem hagyható.

104. §.

A részletes felmérés helyszíni vizsgálatának szabatos fogantatosítása végett a földmérő a rendezés tárgyát tevő egész területre vonatkozó telekkönyvi helyrajzi számokról az V. számú mintának megfelelő azonosítási lajstromot készít és azt a földrészletek telekkönyvi tulajdonosainak esetleg ettől eltérő tényleges birtokosainak neveivel valamint a vonatkozó telekjegyzőkönyvek számaival a felmérés előrehaladásához képest mindenkor kiegészíti.

Ha a földmérő az előbbi bekezdésben említett lajstromot a régi telekjegyzőkönyvekből rendelkezésére bocsátott adatokból állította össze, akkor, amennyiben az ebben a §-ban említett vizsgálat megkezdése előtt a helyesbített telekjegyzőkönyvekre vonatkozó adatok is rendelkezésére bocsátottak (75. és 78. §.), a lajstrom egyes tételeit még a vizsgálat megkezdése előtt ezekhez képest kiigazítja.

105. §.

A földmérő kérelmének beérkezése után a felmérési felügyelőség a részletes háromszögelés és felmérés valamint a térképi részletszámozás mielőbbi megvizsgálása céljából hitelesítő kataszteri mérnököt küld ki s erről a földmérőt kellő időben előzetesen értesíti.

A kiküldött hitelesítő kataszteri mérnök a földmérő jelenlétében és segédkezésével mindenekelőtt a szelvénykeret és háromszögelési pontok felrakását, továbbá a szelvénycsatlakozásokat ellenőrzi, a községi határvonal felvételét a határleirási jegyzőkönyvvel,

esetleg a már felmért vagy tagosított csatlakozó községek térképeivel vagy azoknak határszelmásolataival, a vasutak és a törzskönyvezett közutak felvételét pedig a kiadott műszaki adatokkal (78. §.) összehasonlítja, azután pedig a részletes háromszögelést (sokszögelést) és felmérést asztalállások (szögmérések) és próbavonal-mérések illetve ellenőrző számítások útján behatóan helyszíni vizsgálat alá veszi, egyben a fentiek szerint készített térképmásolat és azonosítási lajstrom valamint a földmérőnek kiadott telekkönyvi adatok segítségével (78. §.) kellő azonosítás mellett meggyőződik arról, hogy a telekkönyvi helyrajzi számok a birtoklásnak figyelembevételével helyesen vannak-e a felvételi térképekbe bejegyezve, valamint hogy a térképek kidolgozása általában megfelel-e a 94. és következő §-ok követelményeinek.

Ha a hitelesítő kataszteri mérnök a részletes háromszögelést és felmérést valamint az azonosítást és csatlakozásokat helyesnek vagy észlelt kisebb mértékű hibáknak felügyelete alatt történt kiigazítása után elfogadhatónak találja, a megvizsgált felvételi térképszelvényeket következő záradékkal látja el: »A részletes háromszögelést és felmérést megvizsgálta s helyesnek találta (Keltezés.) N. N. hitelesítő kataszteri mérnök.«

106. §.

Ha a részletes háromszögelés és felmérés vagy a telekkönyvi helyrajzi számok térképi bejegyzése (azonosítás) oly mértékben hibás, hogy azonnal vagy rövid idő alatt ki nem javítható: a hitelesítő kataszteri mérnök a hibákat még a helyszínén hibáivba veszi s azt a kiigazításnak miként leendő fogantatása végett kellő műszaki utasítással ellátva a földmérőnek átadja és a megfelelő helyesbítések keresztülvételére valamint az újabb helyszíni vizsgálatnak a helyesbítések megtörténte után való kérésére felhívja.

A hibásnak talált felvételi térképszelvényeket a szabatos kiigazítás meg nem történteig a hitelesítő kataszteri mérnök megfelelő záradékkal el nem láthatja.

Ha a hitelesítő kataszteri mérnök a részletes háromszögelést és felmérést vagy az azonosítást egy vagy több szelvényen teljesen hibásnak és így a további művelethez alkalmatlannak találja, még a helyszínén megnyitandó hibáivnak átadásával a földmérőt a hibás és el nem fogadható szelvényeknek újból való elkészítésére vagy

az azonosításnak újból való végrehajtására s megvizsgálásuknak újabb kérésére felhívja.

Az el nem fogadott hibás szelvényeket a földmérő az újabb helyszíni vizsgálat alkalmával a hitelesítő kataszteri mérnöknek bemutatni köteles.

107. §.

A felmérési felügyelőség a részletes háromszögelés és felmérés valamint az azonosítás együttes vizsgálatának eredményéről minden egyes vizsgálat után a hitelesítő kataszteri mérnök szakvéleményének csatolásával az eljáró bírót értesíti.

Annak a földmérőnek a szerződését, kinek helyesbített vagy újból fogantatosított részletes háromszögelése, felmérése vagy azonosítási munkálata sem lenne elfogadható, fel kell bontani.

Ebben az esetben a felmérési felügyelőség a hitelesítő kataszteri mérnöknek kellően indokolt szakvéleményét a törvényszékekkel további intézkedés végett közli.

Oly arányosításoknál vagy urbéri elkülönítésekénél, melyeknél a felmérendő terület 1000 kataszteri holdnál nem nagyobb, a felmérésnek előzetes helyszíni vizsgálata mellőzhető, illetve az előmunkálatok helyszíni hitelesítésével egyidejűleg fogantatosítható.

108. §.

Ha a felmérési felügyelőség határozata értelmében (63. §. második bekezdésének c) és d) pontja) a földmérői munkálatokat a meglévő kataszteri felmérési adatok alapján kell fogantatosítani, akkor a földmérő e részben a kataszteri felmérési munkálatok kiegészítésére (kataszteri mérnök helyszínelésre és nyilvántartásra) vonatkozó szabályok valamint a felmérési felügyelőségtől nyert tüzetes útmutatás szerint köteles eljárni s emellett a fentebbi §-okban foglalt rendelkezések is megfelelő alkalmazást nyernek.

6. Osztályozás és becslés.

109. §.

Mihelyt a földmérő a felvételi térkép, ennek másolata és a két példányban kiállított osztályozási jegyzék (101. §.) bemutatásával a felmérési munkálat, illetőleg a kataszteri felmérési munkálat

kiegészítésének befejezését igazolja, az eljáró bíró az osztályozást és becslést teljesítő szakértők megválasztására valamint az osztályozás és becslés teljesítésére határnapot tűz ki s arra a feleket megidézi.

110. §.

Az osztályozást és becslést az eljáró bíró vezetése alatt a helyszínen szakértői bizottság teljesíti.

A szakértői bizottság működése azonban az eljárásnak az ügy érdeméhez tartozó kérdéseire és feladataira nem terjed ki s azokra azt az eljáró bíró sem terjesztheti ki.

Az eljáró bíró személyes közreműködése nélkül teljesített osztályozás és becslés semmis. Az ily módon teljesített osztályozásnál közreműködő szakértők napidíjat és költséget nem igényelhetnek, sőt az esetleg kapott előleget is visszafizetni kötelesek; a mulasztó eljáró bíró sem veheti igénybe a szabályszerű illemtényeket és a netalán kapott előleget szintén megtéríteni köteles.

111. §.

Az osztályozást és becslést teljesítő szakértői bizottság urbéri elkülönítési, tagosítási és oly arányosítási ügyekben, melyeknél csak egy község van érdekelve, egy elnökből, két rendes és két póttagból áll.

Az elnököt az eljáró bíró nevezi ki a földművelésügyi miniszter által e végből kijelölt azon gazdasági szakértők közül (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 29. §.), akik a község urbéri elkülönítési, tagosítási vagy arányosítási ügyében nincsenek érdekelve.

Erdők osztályozását és becslését teljesítő szakértői bizottságnak elnökét az erdészeti szakközegek közül a földművelésügyi miniszter jelöli ki, akihez e végből az eljáró bíró fölterjesztést tesz.

A bizottság tagjait a birtokosok érdekcsoportjai választják, úgy hogy mindenik érdekcsoportra egy rendes és egy póttag választása esik.

A választás előtt az eljáró bíró az érdekcsoportokat arra figyelmezteti, hogy saját érdekükben lehetőleg más határbeli szakértőt válasszanak.

112. §.

A szakértők választásánál érdekcsoportok:

1. volt urbéres viszonyú községekben, ha az eljárás urbéri ren-

dezéssel is kapcsolatos, egyfelől a volt földesurak, másfelől a volt urbéresek; az egyházak, iskolák és más jogi személyek a volt földesurak csoportjához számíttatnak;

2. volt urbéres viszonyú községekben, ha az eljárás urbéri rendezéssel nem kapcsolatos, továbbá városokban, szabad sé vegyes községekben minden esetben a község összes területének, illetőleg a tagosítási eljárásba bevont összes területének, részleges tagosításnál pedig a tagosítás alatti határrésznek (dűllőnek) fele részét bíró nagyobb birtokosok egyfelől és a fenmaradó kisebb birtokosok másfelől. Elkülönítendő vagy arányosítandó közös területek valamint a községi vagyon a számításból kimaradnak, és tulajdonosaik a szakértők választásánál egyik érdekcsoportban sem vesznek részt.

Ugyanannak az érdekcsoportnak a tagjai közmegállapodás hiányában egymás közt birtokaránylagos többséggel határoznak.

Oly arányosításoknál, amelyeknél több község van érdekelve, a bizottságba mindegyik község érdekeltsége egy rendes tagot és egy póttagot választ.

Ha valamely érdekcsoport vagy község a választást elmulasztja vagy ha a megválasztott szakértő a tárgyaláson meg nem jelen: a szakértői bizottságot a kellő számra az eljáró bíró kinevezés útján kiegészíti. A rendes tag helyébe azonban elsősorban a megválasztott póttag lép.

113. §.

A szakértői bizottság elnökéül a 111. §. értelmében kinevezendő gazdasági szakértő érdekeltségének és alkalmazhatóságának megítélésére az 1893: XVIII. t.-c. 94. §-ának hatodik bekezdésében foglalt rendelkezések valamint a jelen § negyedik bekezdésében foglaltak nyerne megfelelő alkalmazást.

A szakértői bizottság tagjai nem lehetnek olyanok, kik életük 24-ik évét be nem töltötték vagy akik elmebeli vagy testi fogyatkozás miatt a helyszínen teljesítendő munkálatban részt venni nem képesek.

A felek kifogására a szakértői bizottságban tag gyanánt leendő működésből kizárhatók azok, akik hamis tanuzás, hamis eskü vagy nyereségből elkövetett büntett vagy vétség miatt, bár még nem jogerősen is, elítéltettek.

A szakértők elleni kifogást választásuk vagy kinevezésük alkalmával azonnal elő kell adni, s a felett az eljáró bíró határoz, mely határozat ellen jogorvoslatnak helye nincs.

A szakértői bizottság tagjainak nem szabad részt venni oly földrészlet osztályozásában vagy oly tárgy becslésében, mely neki, nejének, le- vagy felmenő ágbeli rokonának, testvérének vagy vele első ízben sógorságban álló személynek tulajdona.

114. §.

A szakértői bizottság elnökét és tagjait a munkálat megkezdése előtt az eljáró bíró megesketi, az állandóan alkalmazott és ilyen minőségben esküt tett szakértőt pedig megesketeése helyett letett esküjére figyelmezteti.

A szakértői bizottság elnökének és tagjainak díjazását külön rendelet szabályozza (1909. évi 50. I. M. számú rendelet).

Az osztályozást és becslést teljesítő szakértői bizottságnak a működő földmérő vagy segédje sem elnöke, sem tagja nem lehet, de az osztályozási és becslési eljárásnál minden esetben jelen kell lennie, de ezért külön díjazást nem igényelhet.

115. §.

Az eljáró bíró már a szakértői bizottság tagjainak megválasztásakor és az osztályozási és becslési munkálat bevezetésekor is közhírré teszi, hogy az osztályozott és megbecsült birtokrészleteken a művelési ágak minden olyan megváltoztatása, mely az illető birtokrészlet becsértékét csökkenti s általában az osztályozás és becslés idején talált állapotnak nem a rendes gazdálkodással járó s értékcsökkenést okozó minden megváltoztatása tilos, és az e tilalom ellen vétő birtokos vagy jogutódja a végrehajtás alkalmával felszólaló új birtokosnak köteles — a körülményekhez képest megfelelő területben vagy készpénzben — megtéríteni az illető birtokrészlet becsértékének azt a csökkenését, amelyet a gazdasági szakértő és a hitelesítő kataszteri mérnök meghallgatásával az eljáró bíró az osztályozás adatainak figyelembevételével megállapít.

Azonfelül az eljáró bíró az 1879:XXXI. t.-c. 2. és 17. §-ának hatálya alá tartozó erdők birtokosait figyelmeztetni köteles, hogy

az erdei használatokat csakis a hatóságilag jóváhagyott használati terv és üzemterv korlátain belül gyakorolhatják.

A figyelmeztetést és a közhírré tételt a jegyzőkönyvben tanúsítani kell.

116. §.

Az osztályoknak és a mintaföldeknek előzetes és a helyszínén történő felállításánál valamint az egy becsholdnak megfelelő pénzbeli egyenérték egyidejű megállapításánál az érdekelt felek megjegyzéseiket szóval előadhatják, jegyzőkönyvbe azonban csak a bizottsági megállapodások kerülnek. Az egyes földrészletek osztályozásánál valamint egyes tárgyak becslésénél az érdekelt felek szintén jelen lehetnek, de a bizottsági eljárásba beleszólásuk nincs.

A földmérő a térképi és telekkönyvi adatoknak valamint az osztályozási jegyzék két példányának előterjesztésével járul a bizottság munkálatához és az egyes földrészletek osztályszámait — a művelési ágak kezdőbetűjének jelzésével — a felvételi térkép másolatára (101. §.) arab számokkal sajátkezűleg bevezeti és ha egyes földrészletek különböző osztályokba soroltattak, e részeket a felvételi térkép másolatára a bizottság utasításaihoz képest, nagyobb mezőgazdasági és erdőbirtokoknál pedig pontos bemérések útján pontozott vonalakkal kitünteti.

Az eljáró bíró a bizottság időnkint működő tagjait és az osztályok és mintaföldek felállítása s a becshold pénzbeli egyenértékének meghatározása iránt hozott megállapodásokat jegyzőkönyvbe veszi s az egyes földrészletekre megállapított művelési ág jelzését és a földrészletek osztályszámait a jegyzőkönyv kiegészítő részül tekintendő és megfelelő helyen ahhoz fűzendő osztályozási jegyzék első példányán az e célra szolgáló hasábokba betűkkel sajátkezűleg bevezeti.

117. §.

Az osztályozott területen levő oly utakat, melyek a rendezés folytán változást szenvedhetnek, szintén osztályozni kell.

Erdők és építmények vagy más beruházások becslésénél a megbecsülendő tárgyak körülírandók s a szakértői bizottság megállapodásai rövid indokolással jegyzőkönyvbe veendőek, esetleg külön írásban elkészítve ahhoz csatolandók.

Erdők osztályozása és becslése alkalmával a szakértők mindazokat az adatokat kötelesek a természetben a megfelelő pontossággal felvenni és az osztályozási és becslési munkálatokban szabatosan kitüntetni, melyek az eljáró bíró által előre megjelölendő feladat szakszerű megoldásához pl. a telki illetmény mennyiségének vagy értékének, az erdők holdankénti vagy eg'sz fatömege mennyiségének, értékének stb. megállapításához szükségesek, tehát a fa nemét, átlagos korát, a mostani fakészletet, a talaj termőképességét, a szabályszerű erdőkezelés mellett várható évi hozamot stb.

Mivel pedig e feladatok megoldásánál az erdőtvénynek (1879 : XXXI. t.-c.), valamint az annak alapján jóváhagyott erdőgazdasági üzemterveknek a véderdőkre, kopárokra és feltétlen erdőtalajon álló erdőkre vonatkozó rendelkezései figyelembe veendőek: a szakértői bizottságnak az erdő ily minőségére vonatkozó s a kir. erdőfelügyelőség útján előzetesen beszerzett segédadatokat szintén rendelkezésre kell bocsátani.

A szakértői bizottság ezen segédadatok valamint az 1909. évi 20. I. M. számú rendelete szerint közölt földművelésügyi miniszteri határozatban foglaltak alapján köteles megállapítani, hogy a rendezés alá eső területek közül melyek és milyen terjedelemben véderdők, feltétlen erdő talajon álló erdők és beerdősítendő kopár területek. E megállapítás eredményét az eljárásról felvett jegyzőkönyvben és a felvételi térképen is föl kell tüntetni.

118. §.

Az osztályozás és becslés bevégezése után a munkálatot a szakértői bizottság és a felek jelenlétében az eljáró bíró a 115. §-ban foglaltakra való figyelmeztetéssel felolvastatja; aláírás előtt a községházán 3 napra közzemlére kiteszi s a közzemlénél jelentkezőknek úgy ő maga, mint a földmérő a kért felvilágosításokat megadja.

Szükség esetében bármelyik érdekelt kérelmére vagy hivatalból is, a közzemlére kitétel időtartama meghosszabbítható, de összesen hat napnál hosszabb időre nem terjedhet.

A felolvasás és a közzemlére kitétel tartama alatt az osztályozással vagy becsléssel meg nem elégedő érdekelt feleknek joguk-

ban van felszólalásaikat előadni, melyeket az eljáró bíró jegyzőkönyvbe vesz.

A bizottság a felszólalásokat a helyszínén haladék nélkül megvizsgálja és fölöttük határoz.

Bármelyik érdekeit félnek a felülvizsgálat megkezdése előtt kifejezett kívánságára, a bizottság ebbeli eljárásánál elnökül s ha ezt az eljáró bíró is szükségesnek tartja, annak tagjaiul a 111—112. §-ban meghatározott módon oly szakértő alkalmazandó, aki az osztályozás és becslésben részt nem vett.

Ha azonban az előbbi bekezdés értelmében a felülvizsgálatot teljesítő bizottságnak tagjai is változtak, s ez a bizottság az osztályozás és becslés tekintetében az osztályozó és becselő bizottság határozatától eltérő határozatot hoz, akkor az eljáró bíró felelővétel kizárásával dönt abban a kérdésben, hogy a további eljárás alapjául melyik határozat szolgáljon.

Ezt az újabb eljárást az előbbihez hasonló módon felolvasással és aláírással kell hitelesíteni.

7. Felvételi munkálatok elkészítése.

119. §.

Az eljáró bíró az osztályozás és becslés befejezése után az osztályozási jegyzőkönyv és az ahhoz fűzött osztályozási jegyzék hiteles másolatának közlésével a földmérőt a területek kiszámítására s a felvételi földkönyv és birtokívek valamint összesítésüknek elkészítésére utasítja.

Ennél a munkálatnál a földmérő a következő §-okban foglalt szabályokat köteles megtartani.

120. §.

A földmérő az eredeti felvételi térképen minden egyes részletbe annak meghatározott osztályszámát és a szántókon kívül minden más művelési nemnek jelző betűt vörös színnel beírja. Ha egyes földrészeknek különböző részei különböző osztályokba soroztattak, e részeket az osztályozás szerint kiegészíteti felvételi térkép-másolat, illetve hemérés alapján (116. és 117. §§.) a felvételi térképen pontozott vörös vonalakkal feltünteti és a, b, c stb. betűkkel való alszámokkal megjelölve külön kiszámítja.

A területkiszámítási műveletről a községi határvonalnak a határleirási jegyzőkönyvvel vagy a már felmért csatlakozó községek térképeivel, esetleg határszelmásolataival előzetesen történt összehasonlítása és egyezővé tétele után (90. §.) a VI. számú minta szerint pontos ellenőrzési területszámítást készít, melyben szelvényenként kitünteti: a szelvények papirbeszáradási adatait, az üres, teli és szelvényen kívüli összterületeknek kiszámítását, a dűllők és aldűllők, mint számítási csoportok területének kiszámítását s végre a rendezés vagy tagosítás alatti összterület kimutatását.

Az egyes részletek területeinek a VI. számú minta szerinti vagy ahhoz hasonló nyomtatványon feltüntetett kiszámítása után azokat a VII. számú minta szerint készítenő felvételi földkönyvbe vezeti be s abban a dűllőket és aldűllőket külön-külön és a földkönyv végén együtt is összegezi. A földkönyvben minden egyes telekkönyvi helyrajzi szám mellett külön hasámban kitünteti annak a telekjegyzőkönyvnek (betétnek) számát, amelyben az illető részlet előfordul.

121. §.

A földmérő a felvételi földkönyvben a dűllőket és aldűllőket valamint az egész területet osztályonként külön és együtt is becsholdakra átszámítja s becsterületüket a kataszteri területösszeg számai alá vörös tintával bevezeti. A becsholdakat három tizedes-zórttel számítja ki.

Minden egyes földrészlet után az illető rovatba beírja a telekkönyvi tulajdonosnak s ha több tulajdonostárs van, a telekjegyzőkönyvben (betétben) legelől megnevezett tulajdonosnak nevét és a tulajdonközösség jelzését, továbbá a községben lakó tulajdonosok házszámát, a más községben lakó tulajdonosoknál pedig az előmunkálatok hitelesítése, illetve a felvételi földkönyv és birtokívek felolvasása alkalmával (129. §.) lakóhelyüket.

122. §.

A földmérő a VIII. számú mintának megfelelő felvételi birtokívekbe ugyanannak a telekkönyvi tulajdonosnak a tagosítás alatti területen lévő összes ingatlanait belefoglalja.

A 120. §. harmadik bekezdése és a jelen §. első bekezdése szerint készítenő földkönyv és birtokív »Megjegyzés« rovatába a

telekkönyvi tulajdonostól különböző tényleges birtokos nevét bevezeti.

Ha a telekjegyzőkönyvben (betétben) ugyanazon tulajdonosnak egyes ingatlanaira külön bejegyzett tulajdoni igények fordulnak elő, ebben az esetben azokat ugyanazon birtokívben külön kitünteti és a megfelelő új tagok elhelyezésénél is külön kijelöli.

A felvételi birtokíveket a telekjegyzőkönyvek (betétek) teljes jogcímeinek bejegyzésével s sorrendjük és számaik megtartásával készíti. Megszűnt vagy ugyanazon tulajdonos birtokívében egyesített telekjegyzőkönyvek (betétek) számainál a megszűnést és okát megjegyzi.

A birtokíveket a könyvalakba bekötött nyomtatott mintázatba megszakítás nélkül egymásután írja be. Az egyes birtokíveket külön összegezi s osztályonként és egészben becsterületre átszámítja.

A birtokívek címeiből s kataszteri és becsterület szerinti végösszegükből a IX. számú minta szerint külön összesítést készít, melynek együtt és osztályonként összesített végeredménye a földkönyv megfelelő végösszegeivel teljesen egybevágó legyen.

123. §.

A 63. §. második bekezdésének c) és d) pontjaiban jelzett esetekben a földmérő a 119. §-ban meghatározott előmunkálatokat a már meglévő kataszteri felmérési adatok (65. §.) felhasználásával, illetve kiegészítésével készíti el.

E műveletnél a 120—122. §-okban valamint a következő §-okban foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazást nyernek, amire nézve a felmérési felügyelőségtől vett utmutatás az irányadó (63. §.).

8. Előmunkálatok szobai megvizsgálása.

124. §.

A földmérő a befejezett előmunkálatokat és segédadatokat, ú. m. a felvételi térképeket, illetőleg a kiegészített kataszteri térképet, ellenőrzési területszámítást, részletes területszámítási jegyzőkönyvet, felvételi földkönyvet, birtokíveket s azok összesítését a kataszteri háromszögelési, felmérési és összes telekkönyvi adatokat, nemkülönben

a vasutak és törzkönyvezett közutak adatait, továbbá az azonosítási lajstromot, az osztályozási jegyzék másolatát és térképmásolatokat, határleirási jegyzőkönyv másolatát, a háromszögelés és felmérés előzetes helyszíni vizsgálatánál már kiadott hibaívet, a 99. §. harmadik bekezdésében jelzett esetekben pedig a 90. §. ötödik bekezdésében felsorolt adatokat s az eljáró bíró által kiadott korábbi tagosítási vagy egyéb birtokrendezési térképet, végül 1:11520 (1" = 160°), esetleg 1:14400 (1" = 200°) mértékarányban szerkesztett oly vázrajzot, melyen a rendezés vagy tagosítási alatti egész terület lehetőleg egy lapon van feltüntetve, átadási jegyzékkel megvizsgálás végett a felmérési felügyelőséghez beterjeszti s erről az eljáró bírónak egyidejűleg jelentést tesz.

Az utóbb említett vázrajzon az egyes dűllők és aldűllők határait, neveit és sorszámait kitünteti, minden dűllőbe annak kataszteri területét fekete és becsterületét veres tintával beírja, a tömegesen előforduló művelési nemeket pedig úgy színezi, hogy az egész terület könnyű áttekintését lehetővé tegye.

125. §.

A felmérési felügyelőség a beérkezett előmunkálatokat tüzetesen megvizsgálja.

Ez a vizsgálat kiterjed mindazokra a kérdésekre, melyek elintézése helyszíni működést nem igényel.

Ha a részletes háromszögelés és felmérés előzetes helyszíni vizsgálatánál már kiadott hibaív nem volna az előmunkálatokban érvényesítve, a földmérő ezt a beküldéskor felemlíti és a helyesbítés elmaradását indokolja.

Ha a földmérő indokolása el nem fogadható s a hibaív az előmunkálatoknak csak nagyobb mérvű megváltoztatásával érvényesíthető: a felmérési felügyelőség az előmunkálatokat a helyesbítések előzetes pótlása végett a földmérőnek visszaküldi s erről az eljáró bírót értesíti.

A földmérő köteles az előmunkálatokat haladék nélkül helyesbíteni s ezután azokat az érdembeli vizsgálat foganatosítása végett a felmérési felügyelőséghez újból beküldeni, miről az eljáró bíróhoz ismét jelentést tesz.

Ha a földmérő indokolása elfogadható s a hibaív helyesbítése az előmunkálatoknak csak kisebb mérvű megváltozta-

tásával jár: a felmérési felügyelőség az előmunkálatokat érdembeli megvizsgálásuk után kellő műszaki utasítással ellátott hibaívvál a földmérőnek visszaküldi és őt felhívja, hogy úgy a helyszíni, mint a jelen vizsgálatnál kiállított hibaíveken levő feljegyzéseket kapcsolatosan vezesse keresztül, ezután pedig az előmunkálatokat további eljárás végett az eljáró bíróhoz terjessze be; mind ezen intézkedéseiről a felmérési felügyelőség a vizsgálatot teljesített kataszteri mérnök szakvéleményének csatolásával az eljáró bírót értesíti. Ugyanígy kell eljárni akkor is, ha az előmunkálatoknak a jelen §. ötödik bekezdése szerint foganatosított érdembeli vizsgálatánál csak kisebb hibák észlelteknek.

126. §.

Ha a felvételi térkép akár az előmunkálatoknak akár pedig a 127. §. szerint az ellenőrzési és részletes területszámításnak külön megvizsgálása végett történt beküldéskor sincs a részletes háromszögelés és felvétel helyszíni vizsgálatok között hibaív értelmében még helyesbítve, annak pótlására a megvizsgált munkálatok visszaküldése alkalmával a felmérési felügyelőség a földmérőt felhívja.

A hibátlanul talált előmunkálatokat a felmérési felügyelőség szakvéleményével közvetlenül az eljáró bíróhoz küldi vissza s erről a földmérőt is értesíti.

A megvizsgált és helyesnek talált vagy helyesbített ellenőrzési és részletes területszámítást a 127. §. negyedik bekezdésének megfelelő záradékkal kell ellátni.

127. §.

Amennyiben szükségesnek vagy célszerűnek mutatkozik, a földmérő az ellenőrzési és részletes területszámításnak előzetes és külön megvizsgálását kérheti a felmérési felügyelőségtől.

E célból a földmérő a felvételi, illetőleg a kiegészített kataszteri térképeket, ellenőrzési területszámítást, részletes területszámítási jegyzőkönyvet, határleirási jegyzőkönyv másolatát, kataszteri háromszögelési, felmérési és telekkönyvi adatokat, azonosítási lajstromot (104. §.) valamint a részletes háromszögelés és felmérés helyszíni vizsgálatánál közölt hibaívet, a 99. §. harmadik bekezdésében jelzett esetekben pedig a 90. §-ban felsorolt s az eljáró bíró által a földmérőnek

kiadott korábbi tagosítási vagy egyéb rendezési térképet átadási jegyzékkel a felmérési felügyelőséghez terjeszti be s erről az eljáró bírónak jelentést tesz.

A felmérési felügyelőség az ellenőrzési és részletes területszámítást tüzetesen megvizsgálja.

Ha a vizsgáló kataszteri mérnök az ellenőrzési és részletes területszámítást hibátlannak vagy az általa fogantatott helyesbítésekkel elfogadhatónak találja, a következő záradékkal látja el: »Vizsgálta és (a fogantatott kiigazítások mellett) helyesnek találta (Keltezés) N. N. kataszteri mérnök«.

128. §.

A felmérési felügyelőség a megvizsgált ellenőrzési és részletes területszámítást a beküldött többi segédadatokkal együtt a földmérőnek visszaküldi s erről az eljáró bírót a vizsgálat eredményének közlésével értesíti.

A megvizsgált ellenőrzési és részletes területszámítás kézhez vétele s a térképek kidolgozása tekintetében esetleg fenforgó hibák vagy hiányok helyesbítése illetve pótlása után a földmérő az előmunkálatokat készíti el, azután pedig a 124. §. értelmében jár el.

Ha azonban a területszámítást egyáltalán nem lehet elfogadni, a felmérési felügyelőség a beküldött munkarészeket az eljáró bírónak egyidejű értesítésével a földmérőnek visszaküldi s őt a területszámítás újból leendő szabatos végrehajtása végett megfelelő utasítással ellátja. A földmérő ezt a műveletet haladék nélkül fogantatja, a munkálatokat — a hibásnak talált régi területszámítási jegyzőkönyv csatolásával — újabb vizsgálatra a felmérési felügyelőségnek beküldi s erről az eljáró bírónak jelentést tesz.

A felmérési felügyelőség az ellenőrzési területszámításokról jegyzékeket vezet, melyekben a községek és számítási csoportok területeit feljegyzi.

Ezeket a jegyzékeket — a hibáival együtt — a felmérési felügyelőség visszatartja és megőrzi.

129. §.

Az eljáró bírónak a megvizsgált előmunkálatoknak a földmérőhöz történt visszaküldése, illetve a felmérési felügyelőség erre vonat-

kozó értesítésének beérkezése után a földmérőt utasítja, hogy a hibáival értelmében helyesbített előmunkálatokat hozzá haladéktalanul terjessze be.

A helyesbített vagy hibátlannak talált előmunkálatoknak be-terjesztése vagy a felmérési felügyelőség által történt megküldése után az eljáró bírónak a felmérési felügyelőséggel való előzetes megállapodáshoz képest (25. §.) a hitelesítésre hatánapot tűz ki, amelyre az érdekelt feleket a 164. §. második bekezdésében foglaltakra való figyelmeztetéssel a községben és a szomszédos községekben szokott módon közzhírré teendő hirdetmény útján, a földmérőt pedig végzéssel megidéri és szükség esetén a vasút igazgatóságát is meghívja.

Az eljáró bírónak a kitűzött tárgyaláson a földmérői munkálatokat az érdekelt felek elé terjeszti, a felvételi földkönyvet és birtokíveket felolvastatja és azokba a más községben lakó birtokosok lakóhelyét a földmérővel bejegyezteti (121. §.). Ez alkalommal az érdekeltek a földmérő munkálata ellen a munkálatok műszaki részét nem érintő felszólalásait jegyzőkönyvbe mondják.

9. Birtokváltások felvétele.

130. §.

Az előbbi §-hoz képest kitűzött tárgyaláson a földkönyv és birtokívek felolvasásával egyidejűleg az eljáró bírónak a tényleges birtokállapotnak a telekkönyvvel lehető összhangzásba hozatalát — a földmérő vagy bejegyzett segédje közreműködésével — két olyan bizalmi férfi együttes jelenlétében (89. §.), akik a községbeli birtokváltásokról és tényleges birtokállapotról alapos tudomással bírnak, személyesen teljesíti, amely műveletnél tekintettel van a netán folyamatban levő telekkönyvhelyesbítő eljárás eredményeire is.

A földmérői munkálatban bejegyezve levő tényleges birtoklásokat az eljáró bírónak kivétel nélkül tárgyalja és a tényállásnak megfelelően vagy törli, vagy pedig a 131. §. szerint jegyzőkönyvbe veszi.

E működésénél arra is ügyel, hogy azokra a községekre nézve, amelyeknek telekkönyvi betétei elkészültek és ennek megtörténte az 1886:XXIX. t.-c. 58., illetőleg az 1889:XXXVIII.

törvénycikk 27. §-a értelmében közzététetett, az 1892:XXIX. t.-c. szerinti bejegyzésnek ez idő szerint helye nincs.

131. §.

Az eljáró bíró a birtokváltások felvételét a beltelkekre és kicserélés alá nem eső részletekre is foganatosítja, ha az előbbieket a 200. §. szerint a műszaki munkálatok tárgyai.

Az alábbi a) és d) pontok kivételével azokról a birtokváltásokról, amelyek telekkönyvi bejegyzésre alkalmasak, az eljáró bíró köteles külön jegyzőkönyveket felvenni, kivéve, ha a vonatkozó esetekben ez már a netán folyamatban levő telekkönyvhelyesbítő eljárás során megtörtént.

A tárgyaláson felmerülő birtokváltásokat az eljáró bíró a következő főbb szempontok szerint intézi el:

a) Ha az előmunkálatok folyama alatt történt és telekkönyvileg bekebelezett birtokváltást igazolják, amennyiben a telekkönyvi hatóságtól arra vonatkozó végzés az eljáró bíróhoz nem érkezett, ezt a végzést az érdekelt féltől az eljáró bíró átveszi és a végzés számát a birtokváltási jegyzékben feljegyzi, a végzést pedig a földmérőnek kiadja.

b) Ha nyilvánvalóan hibás telekkönyvi helyszínelés esete forog fenn és a kiigazításba az erre jogosult érdekeltek beleegyeznek, a hiba kiigazítása iránt külön jegyzőkönyvet vesz fel.

c) Ha a telekkönyvi tulajdonos beleegyezésével oly birtokváltás történt, mely még telekkönyvileg bekebelezve nincs, a felek kérésére külön jegyzőkönyvet vesz fel, mely a jogügyletről netalán hiányzó szerződést is helyettesítheti; külön jegyzőkönyvet vesz fel akkor is, ha az 1892:XXIX. t.-c. szerinti bejegyzésnek helye lehet.

d) Ha valaki tényleges birtoklása alapján a birtoknak saját birtokivébe átvezetését kéri, de az átvezetésnek a telekkönyvi tulajdonos ellene mond, vagy az 1892:XXIX. t.-c. szerinti bejegyzésnek sem lehet helye, az eljáró bíró a kérdéses részletet a telekkönyvi tulajdonos birtokivében hagyja és annak új birtokával együtt, de külön kijelölve hasíttatja ki s a tényleges birtokosnak adja birtokába.

e) Ha a tényleges birtokos átírási igényének a telekkönyvi tulajdonos nem mond ugyan ellen, de elhalálozás, távollét, önjogú-

ság hiánya miatt a birtokváltás telekkönyvi bekebelezésére alkalmas beleegyezést vagy az 1892:XXIX. t.-c. szerinti bejegyzéshez szükséges adatokat azonnal beszerezni nem lehet, a kérdéses részlet a telekkönyvi tulajdonos neve alatti birtokivben külön megjelölendő s a tényleges birtokosnak új birtokával együtt, de külön kijelölve adandó ki.

132. §.

Mindezeket a birtokváltási ügyeket az eljáró bíró a tárgyalási jegyzőkönyvbe, a földmérő vagy bejegyzett segédje pedig a felvételi birtokivék megfelelő tételeinél — itt azonban csak írónnal — röviden beiktatja s a jegyzőkönyv nyomán az eljáró bíró a földkönyv végén bevezetett függelékben (X. számú minta) a telekkönyvi (betéti) számok sorrendje szerint s mindenkor az egy és ugyanazon telekkönyvi (betéti) számokra vonatkozó összes változási eseteknek közvetlen egymásutáni felsorolásával utasítja a földmérőt a különböző esetekhez képest arra, hogy a birtokváltásokat az összehasonlító okiratba mi módon vegye be.

A birtokváltásokról felvett külön jegyzőkönyveket az eljáró bíró a telekkönyvi hatósághoz hivatalból átteszi. E jegyzőkönyvek a telekkönyvi kérvényeket pótolják, s azokat a telekkönyvi hatóság a telekkönyvi szabályok értelmében a netalán szükséges pótlások megtétele mellett soron kívül elintézi s az elintézésről az eljáró bírót is hivatalból értesíti.

Ha a felvett jegyzőkönyvek s az azokban foglalt jogügyletek bélyeg- és illetékkötelesek, azokba az illeték kiszabása céljából szükséges értékadatok is belefoglalandók s e jegyzőkönyvek megfelelő felülbélyegzésére is az eljáró bíró ügyelni köteles. A 131. §. b) pontja esetében felvett külön jegyzőkönyvek s az azokba foglalt jogügyletek kivétel nélkül bélyeg- és illetékmentesek.

A 130. §. szerint való eljárásnál az eljáró bíró ügyel az 1894:XVI. t.-c. 23. §-ának rendelkezésére is.

A birtokváltások felvétele a földmérőre vagy segédjére nem bízható.

10. Felvételi munkálatok helyszíni megvizsgálása és hitelesítése.

133. §.

A felvételi földkönyvnek és birtokivéknek a megtartott tárgyaláson történt felolvasása, a földmérő munkálata ellen a mun-

kálatok műszaki részét nem érintő felszólalások jegyzőkönyvbe vétele és a birtokváltások elintézése után az eljárás félbeszakítása nélkül következik a földmérői munkálatok műszaki részét érintő összes felszólalások jegyzőkönyvbe vétele, a földmérői munkálatok műszaki megvizsgálása és hitelesítése. E célból az eljáró bíró a már előzetesen megfelelően értesített felmérési felügyelőséget hitelesítő kataszteri mérnök kiküldésére megkeresi s a jegyzőkönyvben a földmérő munkálata ellen előadott felszólalásokat a kiküldött kataszteri mérnökkel csoportosítva akként közli, hogy a hitelesítő kataszteri mérnök kiszállásakor az addig bejelentett valamennyi felszólalást neki azonnal, míg az ezek helyszíni (mezei) megvizsgálásának tartama alatt esetleg még pótlólag bejelentett, illetve összegyűjtött többi felszólalásokat az előzőkre folyamatba tett helyszíni (mezei) vizsgálatnak befejezését követő napon átadja.

134. §.

A kiküldött hitelesítő kataszteri mérnök az előmunkálatokat a már előbb kiadott hibaívek és felszólalások nyomán átvizsgálja és amennyiben a hibaív átvezetése vagy a felszólalások szükségessé teszik, az egyes eseteket a helyszínén is behatóan megvizsgálja és vizsgálata eredményéről az eljáró bírónak írásban tüzetes szakértői véleményt ad.

135. §.

A földmérői előmunkálatok hitelesítését a hitelesítő kataszteri mérnök vizsgálata és véleménye alapján az eljáró bíró teljesíti, a felmerült hiányok pótlását vagy kiigazítását elrendeli és foganatosíttatja.

Ha a hitelesítő kataszteri mérnök az előmunkálatokat a vizsgálat nyomán helyeseknek találja, vagy ha a földmérő a felmerült hiányokat pótolja, az előmunkálatokat, nevezetesen a felvételi térképet, földkönyvet, birtokívet és azok összesítését hitelesítési záradékkal kell ellátni, amelyet az eljáró bíró és a hitelesítő kataszteri mérnök ír alá (25. §.).

136. §.

Feltételes vagyis oly hitelesítésnek, mely a földmérő munkálatait a felmerült hibák és hiányok pótlásának feltétele alatt

fogadja el a további eljárás alapjául, helye nincs, hanem az eljáró bíró köteles a hibátlanoknak talált vagy a felmerült hibák és hiányok kiigazításával azonnal helyesbített munkálatokat hitelesíteni, amennyiben pedig a hibák és hiányok azonnal ki nem igazíthatók, a munkálat helyesbítése iránt intézkedni.

Nem szabad megengedni, hogy a felmerült hiányok és hibák kiigazításának keresztülvitele az összehasonlító okirat szerkesztésére maradjon, valamint azt sem, hogy a birtokváltások, mint olyanok bármelyikének esete (130—131. §.) a földmérői előmunkálatok kiigazításaképpen nyerjen megoldást.

137. §.

A hitelesítés befejezésének napját a jegyzőkönyvben számokkal és betűkkel világosan ki kell tüntetni.

A hitelesítés befejezése után az eljáró bíró a hitelesítést jegyzőkönyvbe veendő határozattal befejezettnek nyilvánítja s ezt a községben, nemkülönben a szomszédos községekben is hirdetéssel azonnal köztudomásra juttatja.

11. Jogorvoslatok.

138. §.

Az előmunkálatok folyama alatt az eljáró bírónak olyan intézkedése és határozata ellen van helye előterjesztésnek:

- a) amely az eljárás folyamát megakasztja;
- b) amely szükségtelen munkálatok foganatosítását rendeli, vagy amelynek foganatosítása az előirányzat keretébe fel nem vett költségekkel jár;
- c) amely pénzbeli marasztalást vagy ezt helyettesítő elzárást tartalmaz;
- d) amely a földművelésügyi miniszternek az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet értelmében hozott határozatával, a felmérési felügyelőségnek a jelen rendelet 63. §-a értelmében hozott határozatával, a törvényszéknek vagy valamely felsőbb bíróságnak az eljárás során hozott határozatával ellenkezik.

Az előmunkálatok befejezése után a felek az annak folyama alatt felmerült mindennemű sérelmek orvoslása végett, úgyszintén

a bizalmi férfiak napidíjuk összegének megállapítása ellen előterjesztéssel élhetnek.

Az előterjesztés az előmunkálatok folyama alatt a sérelmes intézkedéstől vagy a sérelmes határozat kihirdetésétől, kézbesítés esetében kézbesítésétől — az előmunkálatok befejezése után pedig a hitelesítés befejezésétől — számított 15 nap alatt a törvényszéknél írásban nyújtandó be.

139. §.

A törvényszék az előmunkálatok folyama alatt valamint a befejezésük után benyújtott előterjesztést az eljáró bíróval nyilatkozattétel végett közli s azután felettük határozatot hoz.

Az eljáró bíró eljárása ellen intézett előterjesztésre vonatkozó törvényszéki határozat hozatalában az eljáró bíró részt nem vehet, a tanácskozásnál és szavazásnál jelen nem lehet, csak szóbeli felvilágosítások adása végett hívható meg az ilyen tanácsülésbe.

A törvényszék határozata ellen egyfokú felebbevitelnek van helye.

140. §.

Aki az előmunkálatok folyama alatt vagy befejezése után nyilván alaptalan előterjesztést használ vagy az erre hozott törvényszéki határozat ellen nyilván alaptalan felebbevitellel él, 1000 koronáig terjedhető pénzbírságban, és ha a nyilván alaptalan előterjesztés vagy felebbevitel szükségtelen költséget idézne elő, ebben is elmarasztalendő.

Az előterjesztés és az annak folytán hozott határozat ellen használt felebbevitel — amennyiben nem pénzbeli marasztalás vagy ezt helyettesítő elzárás kiszabása ellen irányul — a megtámadott eljárás folytatására, amennyiben pedig pénzbeli marasztalás vagy ezt helyettesítő elzárás kiszabása ellen irányul, a végrehajtásra halasztó hatállyal bír.

V. FEJEZET.

Az érdemleges tárgyalás.

1. Érdemleges tárgyalásról általában.

141.

Az érdemleges tárgyalásnak főbb feladatai:

1. Erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítésénél:

a) az urbéri illetményre jogosított telkek számának megállapítása;

b) a telki illetménynek megállapítása;

c) az elkülönítés tárgyát tevő területből a volt urbéresnek, egyházak és iskolák számára kiszakítandó területek mennyiségének és elhelyezésének megállapítása;

d) az 1868 : XXXVIII. t.-c. 39. §-a értelmében az iskolai vagyon gyarapítása végett elkülönítendő egy századrész megállapítása;

e) a közösségben maradó volt urbéresnek, esetleg egyházak és iskolák között, a részesedés arányának megállapítása;

f) az erdők közötti földrésztelkek kicserélésének és új elhelyezésének megállapítása (44. §.);

g) a foglalásoknak, maradvány- és irtványföldeknek a fennálló törvények értelmében még netán érvényesíthető megállapítása.

2. Arányosításoknál:

a) az egyes községek összilletményének megállapítása;

b) a volt földesurak és urbéresek illetményeinek valamint az egyházak és iskolák, s az egyes községek tagjai egyéni illetményeinek megállapítása;

c) a közös birtokból történt foglalásoknak a valóságos birtokosnál való meghagyásának, a többiek aránylagos pótlásának (1836 : XII. t.-c. 17. §., 1840 : XXXI. t.-c. 3. §.), esetleges beruházások megtérítésének megállapítása;

d) az 1908 : XXXIX. t.-c. 1. §-a (jelen rendelet 155. §-a) szerint természetben elkülönítendő illetményeknek és elhelyezésüknek megállapítása;

e) a közösségben maradó felek között a részesedés arányának megállapítása.

3. Tagosításoknál:

a) a tagosítás alatti területen fekvő, de kicserélés alá nem eső birtokrészletek megállapítása (149. §.);

b) a közutaknak és a mezei közös dűllőutaknak, valamint csapásoknak megállapítása;

c) a közös használatra szükséges források, itatók, temetők, faiskolák stb. megállapítása a hozzájuk vezető utakkal;

d) az új birtok-tagok elhelyezésének megállapítása;

e) a külön kiegyenlítést és kárpótlást igénylő tárgyak kiegyenlítésének és kárpótlásának megállapítása.

142. §.

A jelen rendelet 61., 67—71. §-ait az érdemleges eljárás folyamában tartandó tárgyalásokra is alkalmazni kell.

143. §.

A hitelesítés befejezése után urbéri elkülönítési és arányosítási ügyekben az eljáró bíró azonnal megkezdi az érdemleges tárgyalást; míg tagosítási ügyekben, ha nagymértékű birtokváltozások esetleg indokolják, az eljáró bíró utasíthatja a földmérőt, hogy az összehasonlító okirat A) oldalait (165. §. 5 pont) az eddig felmerült összes birtokváltozások tekintetbe vételével — utakra stb. történő levonások számításba vétele nélkül — záros határidő alatt készítse el és egyelőre irónnal teljesen zárja le; ugyanakkor az érdemleges tárgyalás megkezdésére jegyzőkönyvileg határnapot tűz ki, melyre a feleket a községben és a szomszédos községekben szokott módon közhírré teendő hirdetménnyel, a földmérőt pedig szóval megidézi s eleget tesz a 22. §. utolsó bekezdésének is.

144. §.

Az érdemleges tárgyaláson az eljáró bíró a közös legelő felosztása, kicserélése, átalakítása, új közlegelő kihatása vagy kiegészítése, elhelyezése tekintetében a földművelésügyi miniszter hivatalból közölt határozatát veszi alapul (56. §.) s figyelemmel van az ezen határozatban foglalt egyéb megállapításokra is (1909. évi 20. I. M. számú rendelet).

Az érdemleges tárgyaláson az eljáró bíró köteles a felek között a békés kiegyezést és közmegállapodást megkísérelni.

Ha a felek között az eljárás minden feladata és kérdése iránt megegyezés jön létre, a tárgyaló bíró az egyességet a törvényszékhez beterjeszti, mely azt csak alaki tekintetben és a teljesség szempontjából bírálja meg és az egyesség elfogadásáról a feleket értesíti.

Ezen határozat ellen alaki sérelmek vagy az egyesség teljességének hiánya miatt egyfokú felebbezésnek van helye (206. §.).

145. §.

Ha az egyesség minden kérdésre nézve nem is létesül, köteles az eljáró bíró az egyes pontokra nézve létrejött közmegállapodásokat jegyzőkönyvbe venni.

Ezután a fenmaradó vitás pontokra a feleket kihallgatja, kívánságait röviden jegyzőkönyvbe veszi és a földmérőt azonnal utasítja, hogy az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás tervezetét az előmunkálatok alapján, a törvények rendeleteinek és a jelen § első bekezdése szerint jegyzőkönyvbe vett közmegállapodásoknak megfelelően, a felek kívánságainak lehető méltánylásával, záros határidő alatt készítse el.

Az eljáró bíró a földmérőnek adott utasítással egyidejűleg részére az ügy érdemében létrejött részleges megegyezésről és a fenmaradt vitás pontokról szerkesztett jegyzőkönyv hiteles másolatát valamint a földművelésügyi miniszternek az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 20. §-a értelmében közölt határozatát is kézbesíti, amely utóbbiban foglaltak a tervezet elkészítésénél szintén figyelembe veendőek.

A tervezet elkészítésénél valamint az érdemleges ítélet hozatalánál az e részben fennálló törvények rendeletein kívül még a következő §-okban foglalt szabályokat is meg kell tartani.

2. Kiosztási tervezet elkészítése.

146. §.

A tagosítás alatti terület új kiosztásánál az állami, törvényhatósági és községi vagyon, a közalapítványi javak, a közintézetek és köztársulatok birtoka egyéb magánbirtokosok vagyonával egyenlő elbánás alá esnek és helyettük a tagosítás előtti birtoknak megfelelő becsértékű új birtokot kell kihatítani.

147. §.

Ha az 1890 : I. t.-cikk 1. §-ában meghatározott közutakra nézve az urbéri elkülönítéssel, arányosítással vagy tagosítással kapcsolatban változtatások tervezetnek, eziránt az eljáró bíró az 1890 : I.-cikk értelmében az illető közút felett felügyeletre és intézkedésre jogosult közigazgatási hatóságot a földmérő által hivatalból elkészített erre vonatkozó munkálat közlésével előzetesen értesíti s az e részben soron kívül hozandó jogerős közigazgatási határozatot bevárja.

A közutak jellegéhez képest azok a közigazgatási hatóságok, amelyekkel a szóban forgó földmérői munkálat közlendő, a következők:

1. az állami közutakra nézve a kir. államépítészeti hivatal útján a kereskedelemügyi miniszter;
2. a törvényhatósági közutakra nézve a törvényhatóság közönsége, melynek közgyűlési határozata szintén a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása után válik érvényessé;
3. községi közlekedési (vicinális) közutakra nézve a törvényhatóság első tisztviselője, akinek határozata felebbezés esetében a törvényhatóság közigazgatási bizottságának, a közigazgatási bizottság megváltoztató határozata ellen megengedett felebbezés esetét en pedig a kereskedelemügyi miniszternek jóváhagyása után válik jogerőssé;
4. a községi közútlő utakra nézve a község képviselőtestülete, amelynek közgyűlési határozata felett felebbezés esetében az alispán, végső fokon pedig a vármegye közigazgatási bizottsága dönt;
5. a vasúti állomáshoz vezető közutak tekintetében a törvényhatóság első tisztviselője, akinek határozata felett felebbezés esetében a közigazgatási bizottság, végső fokon pedig a kereskedelemügyi miniszter dönt.

Egyesek, társaságok vagy szövetségek által a közforgalom céljaira létesített közutak körüli változásokat az érdekeltekkel közölni s azokat e részben záros határidő alatt nyilatkozatra kell felhívni.

148. §.

A 141. §. harmadik pontjának *b)* és *c)* alpontjai alatt irt utak (165. §. 1. pontja) és közös használatra szükséges területek, amennyiben előállításukra a régi utak területe és a közös használatban levő eddigi területek nem elegendők, első sorban az elkülönítés vagy arányosítás tárgyát tevő ingatlan területéből, ily területek hiányában az összes érdekeltek birtokának becsterületéből birtokaránylag vonandók le.

Általános tagosítás esetében azonban e levonás csak azoknak az érdekelteknek a birtokából történhetik, akiknek a tagosítandó község határában levő minden birtoka az egy kataszteri holdat meghaladja.

149. §.

Ámbár a tagosítási eljárásba bevonandók, mégis csak az érdekeltek beleegyezésével cserélhetők ki:

1. a községi belsőségekkel összefüggő bekerített külbirtokok, a község határában, de a belterületen kívül fekvő belsőségek és azokkal egybefüggő s a tagosítás megengedhetősége tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedéséig bekerített külbirtokok, továbbá az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 18. §-ában felsorolt területek, amennyiben a földművelésügyi miniszter határozata folytán a tagosítási eljárásba bevonattak;
2. a földművelésügyi miniszter határozata értelmében az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 18. §-ának 2. pontja alá nem eső kisebb kiterjedésű szőlők, faültetvények, gyümölcsös és komlós kertek;
3. fővény-, kavics-, agyag- és kőbányák, bányatelepek, ásványvízforrások, ipar- és gyártelepek, malmok, rév- és vámhelyek, a fentartásukra szükséges területekkel.

Erdők tagosítás útján rendszerint nem cserélhetők ki, s azokat az erdőbirtokos beleegyezésének hiányában csak akkor lehet kicserélni, ha csekély értékű erdőknek érintetlen hagyása a célszerű tagosítást meghiusítaná. Ilyen esetben is az erdők rendszerint csak hasonló erdővel vagy ha ez nem lehetséges, más művelési ághoz tartozó olyan területtel cserélhetők ki, amely beerdősítésre alkalmas és erdőgazdasági művelésre okszerűen átalakítható; a létező faállomány értékkülönbségét pedig a felek más megállapodásának hiányában készpénzzel kell kiegyenlíteni.

Az 1879 : XXXI. t.-cikk 17. §-a alá tartozó erdőket az előbbi bekezdés esetében is csak akkor lehet kicserélni, ha a kicseréléshez a földművelésügyi miniszter állandó gazdasági szakbizottságának javaslata alapján előzetesen hozzájárul.

150. §.

Az új kiosztásnál mindenik tulajdonos járandóságát lehetőleg egy tagban vagy a határ fekvésének, a helyi viszonyoknak és a mezőgazdaság érdekeinek megfelelő részletekben kell kihalásítani.

A kiosztott új birtokok a birtokos előbbi birtokával egyenértékű legyen, és ha valamely birtokos előbbi birtokán hasznos épületek és beruházások vannak, ezek valódi értéke annak megtérítendő,

de csak annyiban, amennyiben előbbi birtokát meg nem tarthatná vagy az épületeket s egyéb beruházásokat megtarthatná ugyan, de az új birtokelhelyezés folytán azok neki hasznot nem hajtánának.

151. §.

Az új birtoktagok a természetes határok lehető megtartásával és amennyiben lehet, szabályos alakban, a helyi gazdálkodás követelményeinek megfelelően oly módon hasítandók ki, hogy új birtoktagjához mindenki kellően járható és községi vagyona tartozó úton hozzáférhessen (1894: XII. t.-c. 36. §.); továbbá a lehető vagy szükséges vízszabályozásokra, lecsapolásokra, öntözésekre, vízmosságok keletkezésének meggátlására vagy a már meglévők megszüntetésére és kopár területek beerdősítésére kiváló figyelem fordítandó.

Ha a legkisebb birtokosok új illetményeiket külön csoportban veszik ki, lehetőleg régibb birtokuknak megfelelő minőségű területen helyezendők el.

A községhez legközelebbi illetve az általuk szabadon választható dűllőben első sorban lehetőleg azoknak a birtokosoknak illetményét kell kihasítani, akiknek birtoka 2 becsholdat meg nem halad.

Azok a nagyobb birtokosok, akik járandóságukat egy tagban nyerik, lehetőleg oly módon helyezendők el, hogy birtoktagjaik a többi határrészekben való legeltetést ne akadályozzák.

Hegyes határok tagosításánál a tagok lehetőleg vízirányosan vagy legalább csekélyebb lejtésű irányban és nem a lejtőnek lefelé hasítandók ki.

152. §.

Amennyiben erdőknek kicserélését a 149. §-hoz képest nem lehet kikérülni, az eljáró bíró köteles különös figyelmet fordítani arra, hogy az 1879: XXXI. t.-c. 2. vagy 4. §-ának hatálya alá tartozó erdők kiirtása és művelési ágának megváltoztatása, nemkülönben véderdők tarra vágása tilos, hogy tehát a kicseréléssel kapcsolatos ilyenmű átalakításokat illetőleg favágásokat nem szabad tenni.

Az eljáró bírónak arra is kell figyelni, hogy urbéri elkülönítésnél a volt urbéreszek részére legelőilletőség fejében lehetőleg csak olyan területek hasíttassanak ki, amelyek az 1879: XXXI.

t.-c. 2. vagy 4. §-a alá nem esnek.¹⁾ Amennyiben pedig ezt nem lehet elkerülni, az ítéletben vagy az egyességet jóváhagyó határozatban ki kell mondani, hogy a kihasított erdők, mint ilyenek feltétlenül fentartandók s az erdőtvénynek vonatkozó rendelkezései értelmében kezelendők.

Mindezekre az eljáró bíró az érdekeltek figyelmét az egyes ségek kötésénél is felhívja.

153. §.

A teljesen hasznavehetetlen vagy teljesen terméketlen területek senki illetményébe sem számíthatók be, hanem — amennyiben azokat a község vagy a község közönsége esetleges használatára (kő-, kavics-, homokbánya stb.) nem lehetne célszerűen kihasítani — azok tulajdonába mennek át, akiknek birtokai közé esnek. Ha ilyen területek több szomszéd birtokos birtokai közé esnek, az elválasztó vonal megállapítandó és megjelölendő.

A tagosítás folyama alatt víz iszapolása folytán keletkezett s az osztályozás és becslés tárgyát nem képezett porondos helyeket a parti birtokos tagjához — illetményébe beszámítás nélkül — kell kiosztani.

154. §.

A közigazdasági szempontból megkötendő vizmosásos árkok és befásítandó kopár területek — az 1879: XXXI. t.-c. és az 1894: XII. t.-c. rendelkezéseire való figyelmeztetéssel — lehetőleg a község vagy más jogi személy illetményébe hasítandók ki.

A közös vagyomból vagy birtokaránylagos levonás útján előállított dűllőutak, csapások és közös használatra szánt területek községi vagyona tartoznak.

155. §.¹⁾

Az arányosítandó közös birtok, ha annak használata több község birtokosait illette, az egyes községek között minden esetben természetben elkülönítendő.

Ezenkívül az arányosítandó közös birtokból illetményének természetben elkülönítését — az érdemleges tárgyalás rendjén — kívánhatja:

¹⁾ 1908: XXXIX. t.-c. 1. §.

1. szántóföldekből, rétekből, kaszálókból, nádasokból minden részes fél illetményeinek nagyságára való tekintet nélkül feltétlenül;

2. erdőkből, legelőkből és havasokból:

a) a volt földesúr saját illetményére valamint volt urbéresi összilletményére nézve az illetmények nagyságára való tekintet nélkül feltétlenül;

b) mindaz a többi részes fél saját egyéni illetményére nézve, akinek a kihasítandó illetménye a száz kataszteri holdat meghaladja.

A természetben elkülönített egyéni birtokrészek szabad tulajdonná lesznek. A közösen maradó területek használata a megállapított arány szerint illeti az állandó közösségben maradó részeseket.

A jelen törvény¹⁾ hatályba lépte²⁾ után vagy ezt megelőzőleg ugyan, de az arányosítás megengedhetősége tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedését követő időben élők közötti jogügylettel szerzett ingatlanok után vagy az ingatlanok nélkül szerzett arányrészek után egyéni illetményeknek természetben való elkülönítése csak abban az esetben rendelhető el, ha azok után illetményeik elkülönítését a volt tulajdonosok a jelen törvény¹⁾ értelmében egyenként is igényelhetnék volna.

A közösen maradt erdőkből, legelőkből és havasokból a már befejezett arányosítási eljárás után, habár az a részesedési arány megállapítására korlátozottan történt is, továbbá az 1871: LIII. t.-c. 32. §-a tekintetbe vételével elkülönített erdőkből egyéni illetmények elkülönítésének sem birtokrendezési, sem polgári peres eljárás útján helye nincsen, azok részére sem, akik azt az érdemleges tárgyalás során jogszerűen kérelmezheték volna.

A földművelésügyi miniszter indokolt esetekben megengedheti, hogy a közösen maradó erdők oly részletei, amelyek fekvésüknél és talajuk minőségénél fogva állandó legeltetésre alkalmasak és a közös birtokosok legelőszükségletének kielégítésére szükségesek, a közösen maradó legelőhöz vagy havashoz (havasi legelőhöz) és viszont a közösen maradó legelő vagy havas (havasi legelő) oly

¹⁾ 1908: XXXIX. t.-c.

²⁾ 1908. augusztus hatodika.

részletei, amelyek a talaj termőerejének veszélyeztetése nélkül legeltetésre tovább nem használhatók, a közösen maradó erdőhöz csatoltassanak. A faállományért befolyó pénz ilyen esetben első sorban a legelővé való átalakítással és a közös legelő okszerű be rendezésével és jókarban tartásával járó költségek fedezésére fordítandó.

156. §.

A 141. §. 1. e) és 2. e) pontjai szerint közösségben maradó felek között az egyéni részesedés arányának megállapítását az eljáró bíró személyesen köteles elvégezni és pedig, ha szükséges, szakértő földmérő közreműködésével (85. §.).

3. Kiosztási tervzet tárgyalása. Érdemleges ítélet.

157. §.

A földmérő által elkészített úrbéri elkülönítési, arányosítási vagy tagosítási tervzet beérkezése után az eljáró bíró annak tárgyalása végett a helyszínére határnapot tűz ki s erre az érdekelteket a községben és a szomszédos községekben szokott módon közzé teendő hirdetmény útján azzal a figyelmeztetéssel idézi meg, hogy a felek elmaradása a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

A tárgyaláson az eljáró bíró az egyességet ismét megkísérli, nem sikerülése esetében a feleknek egy-egy nyilatkozatát jegyzőkönyvbe veszi s ha szükségesnek tartja vagy ha a felek kérik, azonnal szakértői szemlét rendel.

A szemléhez a 111—113. §§-okban foglaltak megfelelő alkalmazásával az eljárásban érdekelt községek vagy érdekcsoportok egy-egy szakértőt választanak, az eljáró bíró pedig a szakértői bizottság elnökével a földművelésügyi miniszter által kijelölt gazdasági szakértők közül egyet meghív, illetve szükség esetében erdészszakértő kirendelése iránt a földművelésügyi miniszterhez tesz jelentést.

158. §.

A szakértői bizottsággal az eljáró bíró közli a szükséges adatokat s a helyszínén tartott szemle után jegyzőkönyvbe veszi azok véleményét.

A szemle bevégzése után a felek még egyszer nyilatkozhatnak.

Az eljáró bíró, ha az ügy felderítésére szükségesnek találja, a felek nyilatkozatainak jegyzőkönyvbe vétele s az esetleg írásban beadott nyilatkozatoknak a jegyzőkönyvhöz csatolása után a felekhez kérdéseket intézhet, feleleteiket jegyzőkönyvbe veszi, az ilyen módon befejezett tárgyalást a törvényszékhez beterjeszti s egyidejűleg jelentést tesz a törvényszékhez a kiküldetésekor neki átadott jegyzékben foglalt többi perek és ügyek (59. §.) befejezéséről is.

159. §.

A törvényszék, ha további nyomozást vagy más bizonyítékok beszerzését szükségesnek találja, a kiküldött bírót erre utasítja.

A törvényszék a tárgyalás alatt felmerült minden vitás kérdés fölött lehetőleg egy ítéletben határoz. Azokra a pontokra nézve, melyekben a felek feltétlenül kiegyeztek, az egyesség irányadó.

A törvényszék ítélete ellen a felek a kir. ítélőtáblához és innen a kir. Kúriához felebbezhetnek.

160. §.

A törvényszék már az egyességet jóváhagyó határozatban vagy az érdemleges ítéletben figyelmezteti a feleket arra, hogy olyan későbbi birtokváltozások, amelyek a megállapított kiosztási tervet lényegesen megváltoztatnák, a részletes kiosztási tervet elkészítésénél figyelmen kívül maradnak (164. §.).

161. §.

Az ügy érdemére vonatkozó egyességeket és ítéleteket úgy kell szövegezni, hogy korábbi jegyzőkönyvek vagy egyéb iratok nélkül megérthetők és végrehajthatók legyenek.

Ha a felek nem valamennyi, hanem csak némely pontra egyeztek ki, az ítéletnek valamennyi pontra ki kell terjedni s az egyességről csak az indoklásban kell említést tenni.

Az ügy érdemére vonatkozó egyesség vagy ítélet jogerőre emelkedése után a földmérőnek is kézbesítendő (215. §.).

Ha az egyesség vagy az ítélet a népiskolának az 1868: XXXVIII. t.-c. 39. §-a értelmében járó illetmény megállapításáról is rendelkezik, jogerőre emelkedés után a kir. tanfelügyelővel is közlendő.

4. Jogorvoslatok.

162. §.

Az érdemleges eljárás során előterjesztésnek a 138. §. a), b), c) és d) pontjainak eseteiben van helye.

Az előterjesztést a sérelmes intézkedéstől vagy a sérelmes határozat kihirdetésétől, kézbesítése esetében kézbesítésétől számított 15 nap alatt a törvényszéknél írásban kell benyújtani.

A 138. §. két utolsó bekezdésének valamint a 139. és 140. §-nak rendelkezései az érdemleges eljárás során használható előterjesztésekre megfelelően alkalmazandók.

VI. FEJEZET.

A végrehajtás.

1. Végrehajtásról általában.

163. §.

A jogerős ítélet vagy egyesség végrehajtása végett a törvényszék egyik bírói tagját küldi ki, aki a végrehajtás összes ügyében hivatalból és önállóan jár el.

E célból az eljáró bíró utasítja a földmérőt, hogy az ítéletnek vagy egyességnek megfelelően a rendezés vagy tagosítás kiosztási térképének, az új birtokállomány földkönyvének és birtokíveinek első (eredeti) példányát, továbbá másod és harmadpéldányukat is (167. §.), nemkülönben a kiosztási birtokívek összesítését valamint tagosításnál a régi és új birtok összehasonlító okiratát záros határidő alatt készítse el.

164. §.

Ezzel egyidejűleg az eljáró bíró értesíti a feleket, hogy a hitelesítés után telekkönyvileg bekebelezett birtokváltozásokat valamint az érdemleges egyességben vagy ítéletben foglalt megállapodásoktól eltérő időközi és az 1908: XXXIX. t.-c. szerint figyelembe vehető változásokat (155. §.) naptár szerint meghatározott határidőben az eredeti okirattal igazolva nála jelentsék be.

Azok közül a kellően igazolt birtokváltozások közül, melyek a 130. §. értelmében foganatosított eljárásnál is már bejelenthetők

lettek volna, rendszerint csak az 5 becsholdig terjedő azok a birtokváltások vehetők figyelembe, amelyek a jogérvényesen megállapított elhelyezési tervnek lényeges megváltoztatását nem eredményezik s ezek is csak abban az esetben, ha a késelem méltánylást érdemlő okból történt.

Az eljáró bíró az igazolt és figyelembe vehető birtokváltásoknak keresztülvitelére a földmérőt utasítja.

A kitűzött határidőn túl bejelentett vagy kellően nem igazolt valamint az oly birtokváltások, amelyek a jogerősen megállapított elhelyezési tervet lényegesen megváltoztatnák, figyelmen kívül maradnak.

A 130. §. értelmében teljesített eljárás alkalmával be nem jelentett valamint az ezen eljárás után telekkönyvileg bejegyzett és más birtokváltások felvétele s az idézett 130. §. értelmében leendő elintézése végett az eljáró bíró a felek kérelmére a helyszínére is tűzhet tárgyalást, amelyre a feleket az előbbi bekezdésben foglalt figyelmeztetéssel idézi meg.

A 61., 67—71. §-ok a végrehajtás folyama alatt tartandó tárgyalásokra is alkalmazandók.

2. Kiosztás végleges terve. Kiosztási munkálatok.

165. §.

A rendezés vagy tagosítás végleges tervének elkészítésénél a földmérő a következő szabályokat köteles megtartani:

1. az új tagok tervezését és kiszámítását a hitelesített eredeti felvételi illetőleg a megfelelően kiegészített kataszteri térképen teljesíti, de a kiszámított tagokat azon csak irónnal tünteti ki; köteles azonban a kiosztás tervezésének megkezdése előtt az érdekeltek által e célból választott bizottság, vagy ha az érdekeltek bizottságot nem választanak, az eljáró bíró által meghívott gazdasági szakértő (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 29. §.) közreműködésével az új dűllőhálózatot (új dűllőutakat és dűllővonalakat) a rendezendő egész területen a helyszínén a terepviszonyoknak megfelelő célszerűséggel pontosan megállapítani, kitűzni és a felvételi térképen rajzi háromszögelési vagy sokszögelési alapon szabatosan felvenni; a végleges kiosztást csak az így megállapított és a felvételi térképen feltüntetett keretben tervezheti.

2. az új elhelyezésről és kiosztásról — az előbbi pont értelmében a felvételi térképen teljesített végleges tervezés szerint — készített térképen az új tagokat művelésnemek szerint kiszinezve tünteti elő; az új részletek számozásánál mindenkor a felmérési felügyelőségtől vett utasítást követi.

3. a kiosztási földkönyvet a földadókataszter mintázatai és a XI. számú minta útmutatása szerint készíti el s abba az új részleteket az új térképen sorrendben vezetett helyrajzi számok és művelésnemek szerint osztályozásuk kitüntetése nélkül iktatja be, valamint bevezeti az egyes új tagoknak a dűllővonalak menti, illetve az új tagoknak területét alkotó szélesség- és hosszmereteit.

4. a kiosztási birtokíveket és azok összesítését a kiosztási földkönyvből a 122. §-ban meghatározott elvek és a XII. és XIII. számú minták szerint külön-külön szerkeszti, de azokra a földadókataszter mintázatait használja s az osztályok és becsterületek kitüntetését elhagyja. A 131. §. értelmében elintézett birtokváltásoknak az idézett § d) és e) pontjai alatt elősorolt eseteit a kiosztási birtokívek és földkönyv »Megjegyzés« rovataiban valamint megfelelő módon az összehasonlító okiratban is kitünteti.

5. az összehasonlító okiratot a XIV. számú minta szerint készíti, melynek A) oldala az egyes tulajdonost s a tagosítás előtt azt megillető birtokmennyiséget tünteti fel a felvételi birtokívek és az eljárás folyama alatt keresztülvitt birtokváltások alapján; a B) oldal pedig a tagosítás előtti illetmény helyetti kiadott új birtokállományt mutatja.

A földmérő az összehasonlító okiratban a birtoknak kataszteri és becsterületét s az új birtoknak úgy egész, valamint osztályonkinti mennyiségét mutatja ki.

6. a 2., 3., és 4. pontok szerint készített munkálatok illető példányán köteles feltüntetni, hogy az a példány e munkálat első eredeti (másod, illetőleg harmad) példánya (163. §.).

166. §.

Az előbbi § 2., 3., 4. és 5. pontjai alatt említett kiosztási munkálatokban és az összehasonlító okirat B) oldalán a földmérő nemcsak az új valamint a keretileg megmaradt régi dűllők neveit, hanem a tagosítás útján kicserélés alá nem esett oly (szőlő, erdő stb.) dűllők neveit is az állam hivatalos nyelvén írja, melyeket a

község lakossága többféleképen, de egymásnak megfelelő fordításban nevez, vagy amelyek eredeti értelmük megváltoztatása nélkül magyarul kifejezhetők.

Ha azonban a község idegen ajkú lakossága az eljáró bírótól a dűllők neveinek nyelvükön való kitüntetését is kéri, ezeket a dűllők magyar nevei alá zárjel között kell bevezetni az említett munkarészekben.

167. §.

A földmérő a kiosztási térkép, földkönyv és birtokívek harmadpéldányát (163. §.) a telekkönyvi átalányból fedezendő és rendelettel megállapított külön díjazásért (1909. évi 50. I. M. számú rendelet 15. §-a) készíti el.

E munkadíj összege a hitelesítési eljárás befejeztével (174. §.) a hitelesített kiosztási munkálatok átadása után állapítandó meg és fizetendő ki.

3. Kiosztási munkálatok szobai felülvizsgálása.

168. §.

A földmérő befejezett kiosztási munkálatainak első, második harmadpéldányait az ügy érdemére vonatkozó jogerős egységgel vagy ítélettel valamint a rendelkezésre álló minden többi adattal együtt átadási jegyzékkel felülvizsgálat végett a felmérési felügyelőséghez beterjeszti és erről az eljáró bírónak jelentést tesz.

Ha a tervezésnél a jogerős egységtől vagy ítélettől egyes eltéréseket nem lehetett elkerülni, ezeket az eltéréseket a földmérő a felmérési felügyelőséghez intézett jelentésében tüzetesen kiemeli és indokolja.

169. §.

A felmérési felügyelőség a kiosztási munkálatokat behatóan megvizsgálja. A vizsgálatnak ki kell terjednie mindazokra a kérdésekre, melyeket helyszíni működés nélkül el lehet intézni.

Különösen szigorúan és részletesen megvizsgálja, hogy a tervezésnél a jogerős ítélettől vagy egységtől történt esetleges eltéréseket valóban nem lehetett-e elkerülni és hogy a földmérő

jelentésében erre felhozott indokok a valóságnak megfelelnek-e. Egyuttal a kiosztási munkálatok második s harmadpéldányát az első példánnyal összehasonlítja s teljes megegyezésükről meggyőződik.

A felmérési felügyelőség a vizsgálat és összehasonlítás eredményéről szakvéleményt készít, amelyben egyszersmind arról is nyilatkozik, hogy a munkálat teljes-e és hogy az eddigi vizsgálat szerint a munkálat hitelesítése remélhető-e vagy sem. Igenlő esetben a netalán felmerült hibákról hibaívet készít.

A felmérési felügyelőség abban az esetben, ha a munkálatokat teljesnek és az eddigi vizsgálat szerint a hitelesítésre alkalmasnak nem találja valamint abban az esetben is, ha erre alkalmasnak találja ugyan, de azokban hibák fordulnak elő, a munkálatokat megfelelő műszaki utasítással a földmérőnek visszaküldi s erről az eljáró bírót értesíti.

A földmérő a munkálatokat a nyert utasítás értelmében haladéktalanul kiegészíti, átdolgozza és az esetleges hibákat kiigazítja.

Ezen eljárás után a földmérő a kiosztási munkálatoknak úgy első, mint második s harmadpéldányait a felmérési felügyelőséghez (kivételesen a 170. §. második bekezdésében) újból beküldi s erről az eljáró bírónak jelentést tesz.

170. §.

Ha a felmérési felügyelőség a kiosztási munkálatok első, második s harmadpéldányait akár az első beterjesztés alkalmával, akár a kiegészítés, átdolgozás vagy kiigazítás után előzetesen elfogadja, azokat ennek a megjegyzésével közvetlenül az eljáró bírónak küldi s erről a földmérőt értesíti.

Ha ellenben a hibák, melyeknek kiigazítását a felmérési felügyelőség elrendelte, kisebbek, úgy hogy kiigazításukról a hitelesítéskor meg lehet győződni, a felmérési felügyelőség a kiosztási munkálatok példányait a földmérőnek oly utasítással küldi vissza, hogy azokat a hibák kiigazítása után közvetlenül az eljáró bírónak terjessze be, kit erről egyidejűleg értesít.

A földmérő ehhez az utasításhoz alkalmazkodni köteles.

A felmérési felügyelőség az előbbi §-okban foglalt esetekben az egységtől vagy ítélettől való eltérésekről, amelyek nem vala-

mely műszaki akadályra vezethetők vissza, az eljáró bírót a földmérő vonatkozó jelentésének megküldésével értesíti.

Az eljáró bíró azután az eltérés kérdésében — az érdekeltek meghallgatásával — határoz.

E határozat ellen csakis a végrehajtás rendén lehet felszólással s előterjesztéssel élni.

4. Kihasítás.

171. §.

A kiosztási munkálatok beérkezése után az eljáró bíró a kihasítás megkezdésére határnapot tűz ki.

A kitűzött határnapon az eljáró bíró a felek szabályszerű értesítésének megállapítása után köteles a kiosztási tervet a megjelent felek jelenlétében a jogerős egyességgel vagy ítélettel összehasonlítani s a kiosztási tervet a földmérő közreműködésével a feleknek lehető részletességgel, különösen a tagos birtokosok, a különböző csoportokhoz tartozók új tagjainak, a közös birtokosok és a közhasználat tárgyát tevő új birtokok elhelyezését megmagyarázni.

Ha e határnapon a felek a kiosztási terv ellen kifogásokat tesznek s alapos aggály merül fel az iránt, hogy a kiosztási terv az ítéletnek vagy egyességnek nem felel meg, az eljáró bíró a felmérési felügyelőséget hitelesítő kataszteri mérnök kiküldése iránt azonnal megkeresi, annak véleményét a felmerült kérdésre nézve meghallgatja és a kihasítás megkezdése vagy a munkálat kijavítása iránt intézkedik, a 115. §-a alapján emelt felszólalások tekintetében pedig a 115. §-ban foglaltak szerint jár el.

172. §.

A kihasítás folyamán vagy befejeztével a földmérő az új tagokat az érdekelteknek egyénenként, a távollevőket pedig a községi előjáróság kiküldöttjének kimutatja. Az új tagoknak ez a kimutatása azonban az érdekelteket még nem jogosítja fel az új tagok birtokbavételére.

A földmérő az új tagok határait ekével vont barázdákkal, ahol pedig a talaj minősége ezt lehetetlenné teszi, gödrökkel, hancsikkokkal és kellő számú kicővekeléssel megjelöli.

E megjelöléseket még a birtokosok kérelmére sem szabad elmulasztani.

5. Új birtokállapot hitelesítése. Birtokbaadás.

173. §.

Mihelyt a földmérő az egyéni kihasítással elkészült, erről az eljáró bírónak jelentést tesz, ki az új birtokállapot hitelesítésére s a feleknek az új birtokba való bevezetésére határnapot tűz ki, amelyről az érdekelteket a község és a szomszédos községek előjáróságai által szokott módon közzé teendő hirdetménnyel értesíti (22. §.).

Hitelesítő szakértőktől az eljáró bíró hitelesítő kataszteri mérnököt és a földművelésügyi miniszter által kijelölt s az illető község gazdasági viszonyait ismerő gazdasági szakértők közül meghívott gazdasági szakértőt alkalmaz; ha pedig az eljárásba erdők is bevonattak, akkor erdész szakértő kiküldése iránt a földművelésügyi miniszternek tesz jelentést.

174. §.

A hitelesítési határnapon a felek az egyéni kihasítás ellen felszólalhatnak. A felszólalásokat a 133. §-ban jelzett csoportok szerint az eljáró bíró megvizsgálás végett természetükhöz képest a hitelesítő kataszteri mérnökkel vagy a gazdasági (erdész) szakértővel közli.

Ha ezeket a felszólalásokat a hitelesítő kataszteri mérnök és a gazdasági (illetőleg erdész) szakértő nem együttesen vizsgálta meg, a gazdasági (erdész) szakértő véleményét az eljáró bíró észrevételezés céljából a kiküldött hitelesítő kataszteri mérnökkel közli.

Az egyéni kihasítást ezenfelül hivatalból is meg kell vizsgálnia úgy a hitelesítő kataszteri mérnöknek, mint a gazdasági (erdész) szakértőnek, kik vizsgálatuk eredményéről az eljáró bírónak külön-külön vagy együttesen szerkesztett tüzetes szakértői véleményt adnak át.

A hivatalból való felülvizsgálást a hitelesítő kataszteri mérnök próbamérésekkel és a kataszteri felmérési szabályok tüzetes alkalmazásával fogantossítja.

A gazdasági és műszaki vizsgálat eredményéhez képest az

eljáró bíró a szükséges kiigazítások vagy a hitelesítés iránt intézkedik.

Ha az eljáró bíró a hitelesítő kataszteri mérnök és a gazdasági (erdész) szakértő véleménye alapján a munkálatot hitelesíthetőnek találja: a kiosztási térkép, földkönyv és birtokívek első és másodpéldányait valamint ezeknek a 163. §. értelmében készített harmadpéldányait — a másod- és harmadpéldányokat azonban csak azután, miután azokon a földmérő azokat a változásokat és helyesbítéseket, amelyek az első (eredeti) példányokon a felmérési felügyelőség felülvizsgálata alapján (168—170. §.) vagy bármily okból eszközöltettek, átvezette és az átvezetés szabályszerűen¹ ellenőriztetett —, továbbá a birtokívek összesítését hitelesítési záradékkal ellátja, az előbbi birtokállapotot megszüntnek nyilvánítja, a feleket az új birtokba bíróilag bevezeti s a végrehajtást befejezettnek nyilvánítja.

A hitelesítési záradékot az eljáró bíró, a hitelesítő kataszteri mérnök (25. §.) és a gazdasági (erdész) szakértő írja alá.

A 136. §. megfelelő értelemben itt is alkalmazandó.

A végrehajtás befejezésének² napját az eljáró bíró a végrehajtásról fölvett jegyzőkönyvben betűkkel és számokkal világosan kitüntetni és azt az illető községben és a szomszédos községekben is szokott módon közzétett hirdetményvel azonnal köztudomásra juttatni köteles. Azt, hogy a közhírré tétel megtörtént, a végrehajtásról fölvett jegyzőkönyvben tanúsítani kell.

175. §.

Az eljáró bíró a feleket a birtokba akképen vezeti be, hogy minden egyes új tagot az érdekelteknek egyenként, a távollevőket pedig a községi előljáróság kiküldöttjének személyesen kimutatja. Felszólalások esetében a helyesbített határokat szintén köteles személyesen kimutatni.

Az eljáró bíró az új birtokállapot hitelesítésére s a feleknek az új birtokba való bírói bevezetésére kitűzött határnapról az 1894. évi XII. t.-c. 102. §-ában kijelölt elsőfokú hatóságot valamint a törvényhatóságot s a közigazgatási erdészeti bizottságot értesíti, a földművelésügyi miniszternek pedig jelentést tesz, hogy az új birtokhatároknak az 1894. évi XII. t.-cikk értelmében állandó megjelölése — kő- esetleg tartós faoszlopokkal — a kihasítás jogerőre emelkedése után késedelem nélkül fogatosítható legyen.

176. §.

Az új birtokba való bírói bevezetés határnapjára a földmérő a neki kiadott határleírásból (92. §.) az új birtokállapot és dűllőnevek figyelembe vételével kiegészített határleírást készít, melyet az eljáró bíró kezeinél levő eredeti határleírással való összehasonlítás után az eljáró bíró, a hitelesítő kataszteri mérnök és a földmérő keletkezésével aláír és az eredetihez fűzve azzal együtt a kiosztási munkálatokhoz csatol.

A kiosztási munkálatok első, másod és harmadpéldányai (167. §.) között netán előforduló eltérés esetében a hitelesített első eredeti példány (174. §.) adatai az irányadók.

177. §.

A hitelesítő kataszteri mérnök a kiosztási munkálatok helyszíni hitelesítésének befejezése után a XV. számú minta szerint készítendő helyszínrajzi leírások szabályszerű kiegészítéséhez a rendezés céljaira kiszolgáltatott kataszteri háromszögelési pontokat beméri és ez alkalommal azokat a háromszögelési pontokat, amelyek a új mesgyékhez való közelségük miatt vagy egyéb okokból a birtokok művelésére akadályozólag hatnának, az új mesgyékre, útszélekre vagy más alkalmas helyekre lehetőleg más háromszögelési pont irányában áthelyezi és ott szabályszerűen állandósítja.

Az áthelyezett háromszögelési pontoknak eredeti helyeiktől való távolságát meg kell mérni, valamint ezektől a régi helyektől más háromszögelési pontok irányában is az új pontok helyeit (a vonatkozó összrendezőik kiszámíthatása végett) alkalmas módon be kell mérni s mindezeket a mérési adatokat a helyszínrajzi leírásban vázrajzilag fel kell tüntetni.

Sokszögelési alapon történt műszaki eljárás esetében az új állapotot érdeklő főbb sokszögelési pontokat is a hitelesítő kataszteri mérnök ez alkalommal állandósítja.

6. Jogorvoslatok.

178. §.

A végrehajtás folyama alatt felmerült sérelmek orvoslása végett előterjesztésnek van helye.

Az előterjesztés a végrehajtási eljárás alkalmával az eljáró bírónál jegyzőkönyvre adandó vagy a végrehajtási eljárásnak valamennyi illetményre kiterjedő teljes befejezése napjától (174. §.) számított 15 nap alatt a törvényszéknél írásban nyújtandó be.

Az előterjesztésben meg kell jelölni azt a birtokívet, kiosztási térképszámot és szelvényt, amely alatt a birtokrészlet a kiosztási munkálatokban feltalálható.

Az előterjesztés fölött a törvényszék határoz, melynek határozata ellen felelőse van helye a kir. ítélőtáblához s onnan a kir. Kúriához.

Az előterjesztés és az annak folytán hozott határozat ellen használt felelőse — amennyiben pénzügyi marasztalás vagy ezt helyettesítő elzárás ellen irányul — a végrehajtásra halasztó hatállyal bír.

7. Végrehajtást követő teendők.

179. §.

A hitelesített végrehajtás jogerőre emelkedése után a törvényszék az országos kataszteri felmérés céljaira netán szükséges másolatok elkészítése végett az új kiosztási térkép, földkönyv és birtokívek másodpéldányát, továbbá a felvételi térképet és a kiegészített határleírást (176. §.), nemkülönben a kiadott kataszteri háromszögelési adatokat és esetleg az állami határvonal illető szakasz térképének másolatát és hiteles leírását (65. §.) a felmérési felügyelőséghez, a felvételi földkönyvet és birtokíveket valamint azok összesítését, továbbá az új kiosztási térkép, földkönyv és birtokívek első eredeti példányát, az utóbbiak összesítését valamint az összehasonlító okiratot a telekkönyvek átalakításának foganatosítása végett — utalással a következő bekezdés vonatkozó rendelkezésére — a telekkönyvi hatóságnak, a kiosztási térkép, földkönyv és birtokívek harmadpéldányát pedig a földadókataszteri munkálatok átalakítása végett a pénzügyigazgatóságnak küldi meg, továbbá a törzskönyvezett közutakra vonatkozó műszaki adatokat az illető hatóságoknak, végül a vasútvonalakra vonatkozó kisajátítási térképet és egyedi kimutatást a vasútigazgatóságnak küldi vissza.

A szükséges másolatok késedelem nélkül való elkészítése után

a felmérési felügyelőség az új kiosztási térkép, földkönyv és birtokívek másodpéldányát és a kiegészített határleírást a törvényszéknek visszaküldi, míg a felvételi térképet a telekkönyvi hatósághoz teszi át és erről a törvényszéket értesíti.

Az átalakítások befejezése után a telekkönyvi hatóság és a pénzügyigazgatóság az említett munkálatokat a törvényszéknek visszaküldi. Ezután a törvényszék a másodpéldányokat megőrzés végett kiadja a község előjáróságának, az első- és harmadpéldányokat pedig irattárában helyezi el (219. §.).

Ha a kiosztási munkálatokból kivételesen nem készültek harmadpéldányok (167. §.), a felmérési felügyelőség a hozzá áttett másodpéldányokat nem küldi vissza a törvényszéknek, hanem a földadókataszteri munkálatok átalakítása végett a pénzügyigazgatósághoz teszi át s erről a kiegészített határleírás egyidejű visszaküldésével a törvényszéket értesíti.

180. §.

Ha a birtokrendezés tervezetében megállapított csatornákat, utakat, hidakat stb., amelyek a közigazgatási hatóságok engedélye nélkül létesíthetők vagy megváltoztathatók, a kötelezett felek az új tagok kihatásának befejezéséig (72. §.) illetve a kikötött időre el nem készítik, végrehajtás útján elkészíttetésüket bármelyik fél vagy a kulturmérnöki hivatal kérelmére, a törvényszék elrendeli és a végrehajtást saját hatáskörében esetleg az illető járásbíró útján foganatosítja.

A birtokrendezési tervezetben megállapított azon csatornákat, utak, hidak stb. tekintetében, melyekre nézve az intézkedés joga a közigazgatási hatóságokat illeti, a végrehajtást szintén a törvényszék rendeli el s elrendelő határozatában kimondja, hogy a kérdéses művet kinek a költségén ki készítse el, de a végrehajtás foganatosítása iránt az illetékes közigazgatási hatóságot keresi meg.

8. Kiigazítási kereset.

181. §.

A 210. §-ban engedett kiigazítási kereset a birtokrendezési eljárásban érdekelt valamennyi fél ellen intézendő s négy példányban adandó be.

A 210. §-ban megszabott egy évi határidő letelte után beadott vagy nyilván alaptalannak talált keresetet a törvényszék hivatalból visszautasítja. A visszautasító határozat ellen egyfokú felebbvitelnek van helye.

A kellő időben beadott és nem nyilván alaptalan kligazítási kereset megvizsgálására és tárgyalására a törvényszék az illető birtokrendezési ügyben eljáró bíróként nem működött bírói tagját küldi ki, egyúttal pedig a felmérési felügyelőséget olyan hitelesítő kataszteri mérnök kiküldése iránt megkeresi, aki abban az ügyben határleíró vagy hitelesítő kataszteri mérnökként még nem működött.

Az érdekelt feleket a 47. §-ban meghatározott módon azzal a figyelmeztetéssel kell megidézni, hogy az eljárásra tartozó körülményekre nézve az eljárás befejezése után utólagos felszólalásnak nincs helye.

A kiküldött bíró a kirendelt hitelesítő kataszteri mérnök közreműködésével hivatalból vizsgálja meg a panasz alapjául szolgáló körülményt s megkísérli a felek között az egyességet.

Erről az eljárásról jegyzőkönyvet kell vezetni.

Az egyesség meghiusulása esetében a kiküldött bíró a felek további képviselőjét a 81. §. értelmében rendezi s az érdekelt felek meghallgatásával mindazt kinyomozza, ami a tényállás megállapítása és esetleg a hiba kiigazítása végett szükséges; ennek megtörténte után az összes ügyiratokat elhatározás végett a törvényszék elé terjeszti, amelynek határozata ellen az 53. §-nak megfelelő felebbvitelnek van helye.

Az eljárás költségét a kiigazítást kérő felperes előlegezi, aki a kereset elutasítása esetében annak megtérítésére igényt nem tarthat. Ha a bíróság a keresetnek helyt ad, az ítéletben az illetők meghallgatása után egyúttal a felől is határoz, hogy a költséget az érdekelték valamennyien vagy a számítási hibát elkövető személyek kötelesek-e a felperesnek megtéríteni.

Ujabb kiigazítási keresetnek semmi esetben sincs helye.

VII. FEJEZET.

A költségek.

1. Költségekről általában.

182. §.

Mindegyik fél a saját jogainak és érdekeinek képviselőjével járó költséget maga viseli.

Az eljárás folyamán támasztott tulajdoni igények alapján vagy más címeken megindított perekben fölmerült költségek viselésének kérdése a polgári perekben követendő eljárás szabályai szerint bírálendő el.

183. §.

A hitelesítő és határleíró kataszteri mérnököknek helyszíni eljárása alkalmával ebből az eljárásukból felmerülő költségét a birtokrendezési költségek viselésére kötelezett felek viselik.

Ezen helyszíni eljárások alkalmával igénybe vett napszámók, anyagok és fuvarok költségét hasonlóan a birtokrendezési költségek viselésére kötelezett felek fedezik.

A hitelesítő (vagy határleíró) kataszteri mérnök helyszíni eljárásához szükséges ezeket a szolgálmányokat az eljáró bíró bocsátja rendelkezésére, kivéve a 105., 106. és 177. §-ban említett eljárások eseteit, midőn e szolgálmányokat a hitelesítő kataszteri mérnök szerzi be, a kifizetést a községi előjáróság által igazolt nyugtákra teljesíti és a kiadásokat költségjegyzékében szabályszerűen elszámolja.

2. Urbéri elkülönítés költsége.

184. §.

Az erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítésének költségét kizárólag a volt földesúr illetőleg földesurak és pedig egymás között a felosztás alkalmával nekik jutó birtokrész területe arányában viselik.

Ha a költség előlegezése iránt a volt földesurak egymás között ki nem egyeznek, az eljáró bíró — a rendelkezésére álló

és esetleg kinyomozandó adatok figyelembevételével — belátása szerint állapítja meg azt az arányt, melyben azt előlegezni kötelesek.

Úgy az előlegeket valamint a birtokrendezés befejezése után a törvényszék által megállapítandó kiegyenlítési összegeket a közadók módjára kell behajtani.

Abban az esetben, ha az elkülönítést a volt úrbéresek kérték, az elkülönítés folyamata alatt szükséges kézi és fuvaros napszámot a volt úrbéresek kötelesek szolgáltatni.

185. §.

Ha szükségesnek mutatkozik, az eljáró bíró az előbbi §-ban meghatározott költségekről előirányzatot készít, melynek jóváhagyása további felelősséget kizárásával a törvényszék hatáskörébe tartozik.

186. §.

Hivatalból megindított úrbéri elkülönítési ügyekben az esetleg szükséges bírói kiküldés és bizonyítási eljárás számára szükséges költségelőleget az ügygondnok előterjesztése alapján a törvényszék állapítja meg s annak az érdekelt földesuraktól a közadók módjára való behajtása iránt intézkedik.

A behajtott költségelőleg bírói letétben kezelendő.

Az ügygondnoknak és a hivatalos eljárásnak költségét esetről-esetre a törvényszék utalványozza.

187. §.

Ha a volt földesurak a volt úrbéresek haszonvételével terhelt erdők, legelők és nádasok iránti igényeikről lemondanak, a közösségben maradó volt úrbéresek valamint az egyházak és iskolák közt a 36. §. szerint teljesítendő aránymegállapítási eljárás költségét a volt úrbéresek úrbéres birtokuk arányában előlegezni és a nekik jutó birtokrész területe arányában viselni kötelesek. Ezt a költséget szükség esetében a közadók módjára kell behajtani.

3. Arányosítás költsége.

188. §.

Arányosítás esetében a rendezés költségét mindegyik érdekelt fél a közösből neki jutott birtok vagy illetmény területe arányában készpénzben viseli.

Ennek a költségnek előleges fedezése végett az eljáró bíró előirányzatot készít s a szükséges összeget az arányosítás által érdekelt birtokosoknak összes állami földadója arányában felosztva a közadókról szóló törvényekben megjelölt közegek hajtják be.

Az arányosítás befejezése után a költség összegét és egyéni felosztását a törvényszék állapítja meg; az előlegesen beszédett összegek kiegyenlítését hasonlóképpen a közadókról szóló törvényekben megjelölt közegek fogatosítják.

189. §.

Hivatalból megindított arányosítási ügyekben: az ügygondnok, az esetleg szükséges bírói kiküldetés, a bizonyítási eljárás és a költségelőirányzat elkészítéséig felmerülő előmunkálatok számára szükséges költségelőleget a törvényszék állapítja meg.

Ezt a költségösszeget olyan arányosításoknál, ahol csak egy község tagjai vannak érdekelve, a község érdekelt birtokosai kötelesek előlegezni; több község érdekeltisége esetében a törvényszék határoz afelől, hogy az előleget melyik község érdekeltisége szolgáltatassa.

A költségelőleget — szükség esetében — közadók módjára kell behajtani (1909. évi 60. I. M. számú rendelet).

Ha az arányosításnak hely adatik, az előlegezett költség a költségelőirányzatba befoglalandó s az előlegezőknek megtérítendő.

4. Tagosítás költsége.

190. §.

Tagosítás esetében az eljárás összes költségét valamennyi érdekelt fél és pedig általános tagosítás esetében a község területén levő s a tagosítási eljárás a bevont (1909. évi 20. I. M. számú rendelet: 18—19. §§.) összes birtoka földadójának arányában, részleges tagosítás esetében pedig tagosítás alá jött birtoka földadójának arányában, készpénzben köteles viselni.

Általános tagosítás esetében azonban azok a birtokosok, akik a község területén három birtokrészletnél kevesebb részletből álló és összesen egy kataszteri holdnál nem nagyobb birtok után vannak földadóval megróva: csupán a szerződésileg kikötött föld-

mérői munkadíjnak az állami hozzájárulással nem fedezett összegéből a fent meghatározott arány szerint rájuk eső részt viselik. Az ezen felüli összes többi költség a többi birtokosokat terheli.

A birtokmennyiség megállapítására a földadókataszteri adatok az irányadók.

Azok a birtokosok, akik a tagosítandó községben csak beltelekkel birnak, költség viselésére a következő bekezdés esetében is csak akkor és annyiban kötelezhetők, amikor és amennyiben a tagosítással egyidejűleg fogatosított urbéri elkülönítés vagy arányosítás útján részükre illetmény állapított meg.

Ha a tagosítással erdők, legelők vagy nádasok urbéri elkülönítése vagy arányosítása is kapcsolatos, a költség viselésére a tagosítási szabályokat kell alkalmazni.

191. §.

A vasutak tagosítási költség viselésére csak akkor és annyiban kötelezhetők, amennyiben a központi telekkönyv tárgyát tevő pályatesten kívül tagosítás alá eső ingatlanuk is van.

A 190. §. negyedik bekezdése a vasutakra is alkalmazást nyer.

192. §.

A 190. és 191. §-ok értelmében költségviselésre nem kötelezett birtokosok földadóját a kir. adóhivatalok, illetőleg a községi (városi) közegek a kivetési lajstromban nem mutatják ki.

193. §.

A tagosítás megengedhetősége iránti eljárásnak hivatalos költségét mindaddig, míg a megengedhetőség tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedik, a tagosítást kérő fél köteles előlegezni.

Ez a költség azonban a költségelőirányzatba befoglalandó s az előlegező félnek megtérítendő.

E költségelőlegeket szükség esetében a közadók módjára kell behajtani.

Az 1909. évi 20. I. M. számú rendelet 2., 22. és 24. §-a alapján letétbe helyezett biztosíték és előleg az első bekezdésben jelzett célra föl nem használható.

194. §.

Ha a tagosítás iránti kérelemnek hely nem adatik, a meg-

hiusult tárgyalásnak hivatalos költségét a kérvényező köteles viselni.

A tagosítást ismételten alaptalanul kérő fél a többi birtokosoknak okozott költség megtérítésében is elmarasztható.

195. §.

Az elrendelt általános és részleges tagosítás összes költségét a kir. kincstár előlegezi.

A költség előlegezésének, kivetésének, behajtásának és kezelésének részleteit a közadókról szóló törvények intézkedéseinek megfelelő alkalmazásával külön rendelet szabályozza (1909. évi 60. I. M. számú rendelet).

A birtokrendezési költségjárulékok kivetésére és behajtására az 1867 : X. t.-c. intézkedései nem nyernek alkalmazást.

196. §.

Az arányosítás és tagosítás költségéről az eljáró bíró a felek meghallgatásával előirányzatot készít, amelynek megvizsgálása és jóváhagyása a törvényszék hatáskörébe tartozik (86. §.).

Az eljárás befejezése után a költség végleges összegét az igazságügyminiszteri számvevőség előleges érvényesítése után ugyan-csak a törvényszék állapítja meg.

Az előirányzott valamint a végleg megállapított költségeket a földadóval együtt a közadók módjára a közadókról szóló törvényekben megjelölt közegek hajtják be és kezelik.

A behajtás, amennyiben az érdekelt felek egyetértőleg rövidebb időt nem állapítanak meg, az előirányzott költségekre nézve nyolc, a pótlólag megállapított költségekre nézve pedig további két év alatt fogatosítandó.

197. §.

Tagosítás és arányosítás esetében a törvényszék a költség kivetése alkalmával a nagyobb birtokosokat egy vagy több évi járulékaik előzetes befizetésére is kötelezheti.

198. §.

Általános és részleges tagosítási ügyekben a földművelésügyi miniszter az általa kijelölt szakértők sorából vett s a 111., 118.

és 157. §. esetsiben elnökként működő s a 165. és 173. §. alapján működő gazdasági és erdészszakértők díjának viselését átvállalja s ezt a költséget a birtokrendezési állami alapnak megtéríti.

Ha a műszaki teendőket a földművelésügyi miniszter végeztette el (87. §.), a törvényszék a földmérői díjakat nem részletekben, hanem a hitelesített végrehajtás jogerőre emelkedése után (179. §.) egy összegben akként utalványozza ki, hogy a meghatározott egységárak vagy átlagár alapján a kiosztási munkálatok átvételkor megállapított összeget az adóhivatallal a birtokrendezési állami alaphoz a földművelésügyi tárca javára átszámoltatja s az utalványozó végzést kísérő jelentés nélkül a földművelésügyi miniszterhez is fölterjeszti (1909. évi 60. I. M. számú rendelet 49. §.)

5. Állami hozzájárulás. Kiegészítő munkálatok.

199. §.

Tagosítások eseteiben az államkincstár földadókataszteri célokra is alkalmas tagosítási munkarészek átvételéért illetve a földmérői munkálatoknak az országos kataszteri felmérés szabályai szerint akként való szerkesztéséért, hogy a tagosítást követőleg kataszteri mérnöki eljárásnak szüksége esedik: vizszonstszolgáltatásul a tagosítási költségekhez hozzájárul.

A hozzájárulás — amennyiben a részletes felmérés a község egész határának egész területére kiterjed, illetőleg a tagosítási műszaki munkálatoknak a 80. §. 2. pontjában jelzett területekre vonatkozó s a 200. §-nak megfelelő kiegészítését is a tagosító érdekeltség maga végezteti el és a részletes felmérés a 63. §. második bekezdésének *a)* és *e)* pontjai szerint történt — a tagosító földmérői szerződésben kikötött földmérői díjak 20 százalékában állapítatik meg. A hozzájárulás a földmérői szerződésben kikötött földmérői díjak 10 százalékát teszi ki akkor, ha a részletes felmérés nem terjed ki ugyan a község egész határának egész területére, de az a 63. §. második bekezdésének *a)* és *e)* pontjai szerint történt, továbbá akkor, ha a tagosítás műszaki munkálatai a 63. §. második bekezdésének *c)* és *d)* pontjaiban foglalt határozmányoknak megfelelően foganatosítottak (64. §.).

Az állami hozzájárulás összege valamint a 198. §. szerint megtérítendő összeg a költségelirányzat összeállítása alkalmával

számításba veendő, és az érdekelt felekre csak az ezeknek levonása után fenmaradó költségelirányzati összeg vetendő ki.

Az állami hozzájárulás a tagosítási munkarészek átvételkor (179. §.) a birtokrendezési állami alapba fizetendő.

200. §.

Annak érdekében, hogy a tagosítást követőleg úgy a földadókataszteri munkálatoknak mint a telekkönyveknek a községek egész határára kiterjedő átalakítása illetőleg betéteknek szerkesztése (1886 : XXIX. t.-c.) előmozdítottassék és ugyanazon község határában a felmérések ismétlésének eleje vétessék: a földmérő köteles a 63. §. második bekezdésének *a)* és *e)* pontjai esetében a 80. §. 2. pontjában megjelölt területeket is részletesen felmérni, a 63. §. második bekezdésének *c)* és *d)* pontjai esetében pedig a felmérési felügyelőség által megállapított módozatok mellett a tagosításba be nem vont területekre nézve is a kataszteri mérnöki helyszínelési vagy nyilvántartási teendőket egyidejűleg el látni és a jelen rendelet értelmében készült összes műszaki munkálatokat az országos kataszteri felmérés szabályai szerint megfelelően kiegészíteni, ha a felmérési felügyelőség ezt a 64. §. második bekezdése értelmében kívánja és a szerződéshez a 86. §. szerint hozzájárul, vagy ha e munkálatokat a 199. §. második bekezdése értelmében a tagosító érdekeltség maga óhajtja elvégeztetni.

A földmérőt ezért a munkálatért — kivéve, ha azt az érdekeltség a 199. §. értelmében maga végeztette el — az országos kataszteri felmérés a szerződésben kikötött külön egységárak (80. §.) kivételosen átlagár alapján az állami hozzájárulás kiutalványozásakor (199. §.) külön díjazza.

Az első bekezdés szerint készült munkálatok vizsgálatát és hitelesítését a tagosítási műszaki munkálatok vizsgálatával és hitelesítésével együtt kell teljesíteni.

6. Jogorvoslat. Költségjárulék, mint dologi teher.

201. §.

Az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás befejezése után a költségek végleges összegét és egyéni felosztását megállapító határozat ellen egyfokú felebbvitelnek van helye.

202. §.

A birtokrendezési költségjárulékok a birtokon fekvő oly terhek, amelyek bírói árverés esetében a szőlő-dézsma, úrbéri és más hasonló természetű váltsággal azonos elbánásban részesülnek (1881 : LX. t.-c. 184. §-a és 189. §-ának c) pontja és utolsó bekezdése).

203. §.

A birtokrendezési eljárás folyamán történt ügyleti birtokváltások esetében azokat a költségjárulékokat, amelyek a birtokváltás előtt váltak esedékessé, a korábbi birtokos, az azután esedékes részleteket pedig az új birtokos viseli; az új birtokos azonban a birtokváltás előtti időben lejárt részletekért a birtokrendezési költségjárulékkal terhelt birtok erejéig felelős.

A költségek végleges megállapítása a birtokrendezési eljárás befejeztekor létező állapot szerint az akkori birtokos terhére történik.

E rendelkezések azonban a korábbi és új birtokos közt fennálló esetleges — külön érvényesíthető — magánjogi igényeket nem érintik.

Birtokrendezési költségjárulékok megtakarított maradványai, amennyiben az érdekeltség ez irányban máskép nem rendelkezik, közvetlen adófizetők részére közvetlenül, közvetett adófizetők részére pedig egy összegben a közadókról szóló törvényekben említett közegek útján az e részben fennálló szabályoknak megfelelően utalványoztatnak vissza (1909. évi 60. I. M. sz. rendelet 41. §.)

7. Ügyvédi költségek.

204. §.

Az ügyvéd az eljárás folyamán alatt vagy befejezése után kérheti, hogy a bíróság felmerült díját és kiadását saját felével szemben állapítsa meg. A kérelmet a költségjegyzék bemutatásával annál a törvényszéknél kell előadni, mely az ügyben eljár vagy eljár.

A fél szintén kérheti az előbbi bekezdésben megjelölt törvényszéknél, hogy az ügyvédnek az eljárásban felmerült díja és kiadása megállapíttassék. Ha a fél az ügyvéd költségjegyzékét nem csatolja, a törvényszék a kérelem következtében az ügyvédnek a

költségjegyzék bemutatására megfelelő határidőt tűz. Ha az ügyvéd a költségjegyzéket a határidő alatt be nem mutatja, a törvényszék a megállapításban csak a lefolyt eljárásból ismert valamint a fél által előterjesztett adatokra szorítkozik s a később beadott költségjegyzék alapján pótmegállapításnak helye nincs. Ha a fél vagy az ügyvéd a költségjegyzéket bemutatja, az előbbi bekezdés alkalmazandó.

A fél itt is személyesen járhat el vagy a 82. §-ban meghatározott meghatalmazott által képviseltetheti magát.

A bíróság a költség megállapításában az ügyvéd cselekményének célszerűsége felől is határoz.

A költség megállapítása tárgyában hozott végzés ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye.

Az első és második bekezdésben megjelölt ügy előadásával lehetőleg az a bíró bizandó meg, aki az illető birtokrendezési ügyben mint eljáró bíró működött.

Az 1874 : XXXIV. t.-c. 58. §-a birtokrendezési ügyekben nem nyer alkalmazást.

VIII. FEJEZET.

A jogorvoslatokról.

205. §.

A 138., 162., 178. §-okban foglalt előterjesztésen, továbbá a törvényszéknek pénzbeli marasztalást vagy elzárást megállapító határozatai ellen használható, úgyszintén a 38., 53., 76., 86., 139., 144., 159., 162., 178., 201., 204., 206. §-okban foglalt felelővitelen, végül a 209. §-ban szabályozott igazoláson és a 210. §-ban említett kiigazítási kereseten kívül semmi más jogorvoslatnak, igazolásnak vagy perújításnak, semmiségi keresetnek helye nincs.

Az egyességre vonatkozó határozat vagy az ítélet ellen irányuló felelővitelben úgy az ügy érdemére valamint az eljárásra vonatkozó sérelmeket együtt kell előadni.

A felelővitel 15 nap alatt adandó be. Ez a határidő abban az esetben, ha a felelővitelt a törvényhatóságnak közérdekből eljáró tiszti ügyésze vagy olyan egyéni képviselőre jogosított fél adja be, kinek a határozat személyesen vagy meghatalmazottja útján kézbesített, a kézbesítéstől — minden más esetben a határozatnak

a községi előjáróság által foganatosított és a bírósághoz bejelentett közhírrététele napjától — számítandó.

206. §.

A törvényszék birtokrendezési ügyekben a hozott ítéleteket és az egyességeket az utóbbiakra vonatkozó határozatokkal együtt a törvényhatósági tiszti ügyésznek is kézbesítetteti.

A tiszti ügyész a kézbesített ítélet vagy határozat ellen a szabályszerű kézbesítéstől számított törvényes határidőn belül közérdekből épen olyan jogorvoslatokkal élhet, mint a birtokrendezési eljárásra nézve fennálló törvényes határozmányok értelmében bármely más érdekelt fél.

A tiszti ügyészt megilleti az a jog is, hogy közérdekből a végrehajtás során előterjesztéssel éljen.

Ha a tiszti ügyész jogorvoslattal él, a felelbbviteli bíróság az egyességet nem csak alak tekintetben és a teljesség szempontjából (144. §.) veszi vizsgálat alá, hanem azt még abban a tekintetben is megbirálja, vajjon nem ütközik-e valamilyen anyagi jogszabályba.

A tiszti ügyész eljárásának részleteit az 1908. évi 15500. I. M. számú rendelet szabályozza.

207. §.

A 38., 53., 144. és 150. §-okban említett felelbbvitelnek a megtámadott eljárás folytatására illetőleg a végrehajtásra halasztó hatálya van.

A pénzbeli marasztalást vagy elzárást megállapító határozatok ellen használható felelbbvitel a végrehajtást felfüggeszti, de a megtámadott eljárás folytatására halasztó hatállyal nem bír.

A megengedett egyéb jogorvoslatnak a megtámadott eljárás folytatására illetőleg a végrehajtásra halasztó hatálya csak azokban az esetekben van, melyekben azt a jelen rendelet külön megállapítja.

Azokban az esetekben, melyekben a használt jogorvoslatnak a megtámadott eljárás folytatására halasztó hatálya nincsen, a felső bírósághoz felterjesztendő iratok közül azok, melyek az eljárás folytatására szükségesek, hivatalból hitelesített másolatokban megtartandók.

A megtámadott eljárás folytatására halasztó hatállyal bíró jogorvoslatokat (előterjesztéseket, felelbbviteleket) a törvényszék, illetőleg a felső bíróság soron kívül intézi el.

208. §.

Oly felelbbvitelt, melynek a jelen rendelet szerint helye nincs, továbbá az elkésett felelbbvitelt az első bíróság hivatalból visszautasítani köteles. A visszautasító végzés ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye.

209. §.

Az egyességre vonatkozó határozat vagy az ítélet ellen irányuló felelbbvitel határidejének a fél vagy képviselője által vétlen elmulasztása esetében igazolásnak van helye, mely felől a felek meghallgatása után a törvényszék határoz. Az igazolási kérelem a vétlen mulasztás igazolása esetében is csak akkor vehető figyelembe, ha az igazolással együtt a felelbbvitelt is beadták. Az igazolást megtagadó végzés ellen felelbbvitelnek van helye.

Az igazolási kérelem az elmulasztott felelbbvitel határidejének utolsó napjától számított 30 nap alatt beadandó. A később beadott igazolási kérelmet a törvényszék hivatalból visszautasítja. Ez ellen egyfokú felelbbvitelnek van helye.

210. §.

Urbéri elkülönítés, arányosítás és tagosítás eseteiben a végrehajtott munkálat kiigazítását csak nyilvánvaló számítási hiba miatt és csak a végrehajtás hitelesítésének jogerőre emelkedésétől számított egy év alatt lehet a törvényszéknél kereset útján kérelmezni (181. §.).

211. §.

Azt a pénzbeli marasztalást vagy elzárásbüntetést, amely a polgári peres eljárás valamint a jelen rendelet értelmében a tárgyalásoknál elkövetett rendellenességek, tanúk, szakértők stb. meg nem jelenése vagy vallomásaik megtagadása miatt alkalmazandó, az eljáró bíró önállóan szabja ki.

A törvényszékhez intézett beadványokban használt illetlen kifejezések miatt az illetőket az 1887 : XXVIII. t.-c. 3. §-ának esetén kívül 10 koronától 200 koronáig terjedő pénzbírsággal a törvényszék bünteti.

Ha az előterjesztésre vagy a felelbbvitelre a kiküldött bíró vagy a bíróság nyilvánvaló vétsége szolgáltatott okot, a kiküldött bíró vagy a bíróság az előterjesztéssel vagy a felelbbvitellel élő fél

kérelmére az előterjesztés vagy a felebbvitel költségének megfizetésében elmarasztalendő.

Ha a másod- vagy harmadbíróság a felebbvitelt merőben alaptalannak találja, az 1881 : LIX. t.-cikk 49. és 60. §-a a jelen rendeletben szabályozott ügyeknél is alkalmazást nyer.

IX. FEJEZET.

Vegyes intézkedések.

1. Elszállásolás.

212. §.

Az eljáró bíró, jegyzőkönyvvezető, hitelesítő vagy határleíró kataszteri mérnök, gazdasági és esetleg más szakértők részére helyszíni működésük tartamára, ha kívánják, a községi előljáróság a helyi viszonyoknak megfelelő s a megnevezettek által viselendő díj ellenében illő szállásról gondoskodik.

2. Hirlapi hirdetés.

213. §.

A törvényszékek maguk jelölik ki azt a magyar nyelvű vidék hirdapot (esetleg hirdapokat), amelyben rendszerint közzé teszik azokat a hirdetményeket, amelyeket a jelen rendelet értelmében a hivatalos lapon kívül vidéki hirdapba is be kell iktatni.

A vidéki hirdap kijelölésénél azonban a törvényszékek ügyelni kötelesek arra, hogy a hirdetmények közzétételére az azon a vidéken leginkább elterjedt vidéki hirdapot válasszák és hogy a hirdetési díjakkal a birtokosoknak a lehető legkisebb költséget okozzák. Költségkímélés céljából a hirdetések rövid szövegezésére is ügyelni kell.

E hirdetmények közzétételi díjairól a hirdapok kiadótulajdonosai által kiállított számlák és nyugtatványok az illetéki díjjegyzék 20. tételében »birtokrendezési ügyek« vezérszó alatt foglalt határozmányok szellemében bélyegmentesek.

Mindegyik törvényszék a hirdetmények közzétételére kijelölt lap címét, vagy ha utóbb másik lapot jelöl ki, ennek a címét közli a felettes kir. ítélőtábla elnökével.

3. Helyszíni tárgyalások.

214. §.

A helyszíni tárgyalások akadálytalan lefolyásának biztosítása céljából a törvényszék, illetőleg az eljáró bíró a tárgyalások idejéről mindenkor jó előre értesíti az illető közigazgatási hatóságokat (főszolgabírákat) a végből, hogy a nép hangulatáról szerezzenek tudomást, s ha ellenszegüléstől lehet tartani, ezt és ennek előrelátható mértékét haladéknél tudassák a megkereső törvényszékekkel.

4. Nyilvántartás.

215. §.

A birtokrendezési ügyekben hozott ítéleteket valamint az egyeségeket az utóbbiakra vonatkozó határozatokkal együtt a törvényszék a 206. §-ban elrendelt kézbesítéssel egyidejűleg közli a törvényhatóság első tisztviselőjével, a gazdasági felügyelőséggel és ha az eljárás erdőre is kiterjed az állami erdőhivatallal, az erdőfelügyelőséggel, továbbá kísérő jelentés nélkül ugyanakkor minden esetben fölterjeszti az igazságügyminiszterhez és a földmívelésügyi miniszterhez.

Ha az előbbi bekezdés értelmében fölterjesztett olyan ítélet vagy egyéb fölterjesztett határozat, amely ellen különben a jelen rendelet értelmében még jogorvoslatnak volna helye, felebbvitel hiányában jogerőre emelkedik, erről a törvényszék a jogerőre emelkedés napjának megjelölésével az igazságügyminiszternek rövid jelentést tesz.

216. §.

A törvényszék jogerőre emelkedés után jelentés nélkül fölterjeszti az igazságügyminiszterhez még a földmérővel kötött szerződés s a költségvetés, továbbá az esetleges pótköltségvetés jóváhagyására valamint a költségek végleges összegének megállapítására vonatkozó határozatokat is.

Azonfelül az igazságügyminiszterhez esetről-esetre röviden jelenti az első tárgyalásnak (79. §.), a földmérő bevezetésének (93. §.), a felmérési munkálatok befejezésének (109. §.), a tartam megjelölésével az osztályozás és becslés befejezésének (118. §.),

a földmérő befejezett előmunkálatai beadásának (124. §.), a hitelesítés befejezésének (137. §.), a tervezet beérkezésének (157. §.), kiosztási munkálatok beérkezésének (170. §.), a kihasítás befejezésének és jogerőre emelkedésének (174. és 178.) végül a telekkönyvi hatóság megkeresésének napját (179. §.).

217. §.

A birtokrendezési ügyekben hozott jogerős ítéleteket és egyesre vonatkozó határozatokat, továbbá a munkálatoknak a telekkönyvi hatósághoz áttételét rendelő végzést a birtokrendezési ügyekről vezetett általános jegyzék kiegészítése végett be kell mutatani a törvényszék elnökének is, aki ily alkalmakkor is köteles meggyőződést szerezni arról, hogy a törvényszék eleget tett-e a 215. és 216. §-ban foglalt rendelkezéseknek.

218. §.

A birtokrendezés megengedésére irányuló kérelemre vagy keresetre hozott első bírói intézkedés alkalmával az eljáró bíró minden egyes ügyhöz a XVI. számú mintának megfelelő kimutatást két példányban mellékel.

A kimutatás egyik példánya a megengedhetőségi ítélet jogerőre emelkedése után megfelelően kitöltve, jelentés nélkül fölterjesztendő a felettes kir. ítélőtábla elnökéhez, a másik példánya pedig az ügycsomóban tartandó.

Az eljáró bíró az ügycsomónál elhelyezett kimutatás egyes rovatait minden egyes intézkedés után nyomban megfelelően kitölti.

A kir. ítélőtábla elnöke a hozzá fölterjesztett kimutatásokat azoknak kivételével, amelyekben az iratoknak a telekkönyvek átalakítása utáni visszaérkezése már fel van jegyezve, megfelelő kiegészítés végett minden év január hó első felében leküldi a törvényszéknek.

A törvényszékek a pontosan kiegészített kimutatásokat minden év január hó végéig kötelesek a kir. ítélőtábla elnökének visszatérjeszteni.

A kir. ítélőtáblák elnökei a kimutatásokat szükség esetén év közben is leküldhetik a törvényszékekhez kiegészítés végett.

Ha az eljáró bíró az egyes ügyeknél vezetett kimutatásokba még azután tesz bejegyzéseket, miután a telekkönyvi hatósághoz áttett munkálatok is visszaérkeztek, a felettes kir. ítélőtábla elnökének minden egyes bejegyzésről jelentést tesz.

5. Irattározás. Térképpótlás.

219. §.

A törvényszék az irattárban elhelyezett műszaki munkálatokból (179. §.) hivatalos használatra rendszerint csak az új birtokállapotot feltüntető földkönyvnek, birtokíveknek és térképeknek harmadpéldányát adhatja ki. Ha a 167. §. értelmében harmadpéldányok (vagy a hatályban volt rendelkezések értelmében másodpéldányok) készültek, az első (eredeti) példányok az irattárból ki nem adhatók.

Az érdekelt feleknek a törvényszék elnöke megengedheti, hogy oly esetben, mikor a földkönyv, birtokívek vagy a térkép harmadpéldánya rendelkezésre nem áll: jogügyekben leendő használatra másolatokat az első példányról készíthessenek.

Ilyenkor azonban szigorúan ügyelni kell arra, hogy az első példányt meg ne rongálják és be ne piszkítsák.

220. §.

Ha az új birtokállapotot feltüntető térkép harmadpéldánya elvesz, használat következtében elrongyolódik vagy bármely más ok miatt használhatatlanná válik, a törvényszék elnöke köteles pótlásáról gondoskodni.

A térkép pótlásának céljára a törvényszék elnöke ajánlati tárgyalás után a szerződést azzal a földmérővel köti meg, akinek ajánlata egyenlő megbízhatóság mellett legkedvezőbb.

A szerződést jóváhagyás végett az igazságügyminiszterhez fel kell terjeszteni.

A pótoltt térkép hitelesítésénél követendő eljárásra az 1897. évi 63.209. I. M. számú közleményben (Igazs. Közl. VI. év., 484. 1.) foglalt szabályokat kell alkalmazni.

A térkép pótlásának költsége az irodaátalányból fedezendő.

II. számú minta a 30/1909. I. M. számú rendelet 36. §-ához.

Szerződés. *)

(Az 1908:XXXIX. t.-c. 6. §-a alapján bélyeg- és illetékmentes.)

Mely egyfelől.....község érdekelt birtokosai, mint megbizók, másfelől.....földmérő között a.....község határán folyamatban levő tagosítás (arányosítás) műszaki munkálatainak elkészítése iránt létrejött, amint következik:

1..... földmérő kötelezi magát arra, hogy a.....község határában folyamatba tett s a.....kir. törvényszéknek 190...évi.....hó.....n.....szám alatt kelt határozata szerint jogerősen elrendelt tagosítás (arányosítás) összes műszaki munkálatait elkészíti és hogy a megnevezett tagosítás (arányosítás) keresztülvitelére szükséges összes műszaki munkálatokat az 1909. évi 30. I. M. szám alatt kiadott rendelet s az abban megállapított mintázatok (vagy ha ez a rendelet és annak mintázatai időközben módosíthatnának, a módosítások) szerint s az ezen munkálatokra nézve esetleg már kiadott vagy még ezután kiadandó egyéb rendeletek megtartásával pontosan teljesíti s magát a már kibocsátott vagy ezután kibocsátandó rendeleteknek mindenben aláveti.

Továbbá kötelezi magát..... földmérő arra, hogy

a) a munkálatokhoz megkivántató mindennemű kellékeket, p. o. földmérői műszereket, papírokat, nyomtatványokat, a méréshez és kicövekeléshez szükséges fa- és egyéb anyagokat és eszközöket, úgy a kellő kézi, fuvar- és ekenapszámokat saját költségén beszerzi és előállítja;

b) a felvételt a bírói bevezetés alkalmával — amennyiben az évszak engedi — azonnal megkezdi, megszakítás nélkül folytatja és a megkivántató munkaerővel úgy rendezi be, hogy lehetőleg egy nyári évszak alatt a felvétel befejezhető és a szükséges osztályozás és becslés teljesíthető legyen;

*) Minta tagosítás és arányosítás eseteire.

c) a további munkálatokat azok terjedelméhez mért s esetleg a bíróság által megszabott legrövidebb idő alatt szorgosan teljesíti;

d) a végrehajtás alkalmával az új birtokok határait a természetben ekével vont barázdákkal s ott, hol a talaj minősége az eke alkalmazását lehetetlenné teszi, gödrök, halmok és kellő számú kicövekelés által megjelöli;

e) a költségelirányzat alkalmával, — valamint az eljárás befejezése után — a bíróság által megállapított költségösszegek egyéni felosztását a törvényszék utasítása nyomán az e részben hatályban levő vagy netán ezután kibocsátandó rendeleteknek megfelelően pontosan kiszámítja;

f) mindazt teljesíti, mi a célba vett tagosítás (arányosítás) akadálytalan, gyors és pontos keresztülvitelére műszaki tekintetben szükséges s az érvényben levő vagy leendő törvények és rendeleteknél valamint az ügy természeténél fogva a földmérő teendője lehet.

2. Kötelezi magát.....földmérő arra is,

a) hogy a kiosztási térkép, földkönyv és birtokívek harmadpéldányát a rendeletileg meghatározott külön díjazásért elkészíti;

b) hogy — miután azt a tagosító érdekelttség (az országos kataszteri felmérés) kívánja tőle — az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 200. §-ában megjelölt kiegészítő munkálatokat a tagosítási eljárásba be nem vont területnek 1600 □-öles minden holdja után számítandó s a következő pontban meghatározott részletekben (a rendelet 200. §-a értelmében) fizetendő*)kor.f. egységár mellett pontosan elvégezi s az összes műszaki munkálatokat (tehát azok mindhárom példányát) megfelelően kiegészíti.

3. Az 1. pontban felvállalt munkálatok megtételének és azokhoz szükséges segédeszközök, anyagok és szolgáltatásoknak díja átlagösszegben, a tagosítás (arányosítás) tárgyát tevő területnek 1600 □-öles minden holdja után számítandó.....kor.....f. (illetőleg a 2. pontban idézett rendelet 80. §-ának 1. pontjában megjelölt területeknek 1600 □-öles minden holdja után számítandó

*) Ha e munkálatokat az érdekelttek végeztetik (rendelet 199. §.), a szerződésben megállapított részletekben (3. és 4. pont), ha pedig az országos kataszteri felmérés végezteti (rendelet 200. §.), akkor az állami hozzájárulás kiutalványozásakor fizetendő.

.....kor.f.) összegben állapítatik meg s ezen díjazás a földmérőnek a következő részletekben fizetetik ki, u. m.:

a) a munkálatba történt bírói bevezetéskor $\frac{1}{10}$ része;

b) a felvételi térkép bevégezésének igazolásakor $\frac{2}{10}$ része;

c) az előmunkálatoknak az eljáró bíróhoz való érkezésekor $\frac{1}{10}$ része;

d) az előmunkálatok hitelesítésének bevégezésekor $\frac{1}{10}$ része;

e) a kész kiosztási munkálatoknak az eljáró bíróhoz való érkezésekor $\frac{1}{10}$ része;

f) a kihásítás megkezdéséhez való bírói bevezetéskor $\frac{1}{10}$ része;

g) a végrehajtás hitelesítésének bevégezésekor $\frac{2}{10}$ része.

A hat első fizetési részlet kiszámításánál a terület nagysága tekintetében a földadókataszteri adatok irányadók; az ezen adatok alapján kiszámított és a hitelesített terület szerint járó díjak között felmerülő különbség az utolsó részletfizetések alkalmával egyenlített ki.

4. A 3. pontban meghatározott díjakat esedékességük beállta után legkésőbb 15 nappal a törvényszék részéről kiadandó utalvány alapján a kir. adóhivatal a földmérő szabályszerű bélyegmentes nyugtatványára fizeti ki.

5. A földmérő halála a jelen szerződést felbontja. A halálozás után a földmérő örökösei föltétlenül kötelesek a munkálatokat a kir. törvényszékhez beadni.

Az elhalt földmérő kiérdemelt díjai örököseit illetik.

6. Ez a szerződés a földmérőt az aláírás után azonnal kötelezi, a birtokosokra nézve azonban csak a szerződést jóváhagyó bírósági határozat jogerőre emelkedésével válik kötelezővé.

Kelt

III. számú minta a 30/1909. I. M. számú rendelet 86. §-ához.

Szerződés. *)

(Az 1908 : XXXIX. t.-c. 6. §-a alapján bélyeg- és illetékmentes.)

Meiy egyfelől mint község
volt földesurai és megbizók, másfelől földmérő
között a község határán folyamatban levő erdő-,
legelő- és nádas-elkülönítés műszaki munkálatainak elkészítése iránt
létrejött, amint következik:

1. földmérő kötelezi magát arra, hogy a
..... község határában folyamatba tett s a
..... kir. törvényszéknek 190... évi hó
.....n szám alatt kelt határozata szerint jogerősen elren-
delt erdő-, legelő- és nádas-elkülönítés összes műszaki munkála-
taik elkészíti és hogy a megnevezett erdő-, legelő- és nádas-
elkülönítés keresztülvitelére szükséges összes műszaki munkálatokat
az 1909. évi 30. I. M. szám alatt kiadott rendelet s az abban
megállapított mintázatok (vagy ha a rendelet és annak mintázatai
időközben módosíthatnának, a módosítások) szerint s az ezen mun-
kálatokra nézve esetleg már kiadott vagy még ezután kiadandó
egyéb rendeletek megtartásával pontosan teljesíti s magát a már
kibocsátott vagy az ezután kibocsátandó rendeleteknek minden-
ben aláveti.

Továbbá kötelezi magát földmérő arra, hogy:

a) a munkálatokhoz megkivántató mindennemű kellékeket,
p. o. földmérői műszereket, papirokat, nyomtatványokat, a méréshez
és kicövekeléshez szükséges fa- és egyéb anyagokat és eszközöket
saját költségén beszerzi és előállítja;

b) a felvételt a bírói bevezetés alkalmával — amennyiben az
évszak engedi — azonnal megkezdi, megszakítás nélkül folytatja
és a megkivántató munkaerővel úgy rendezi be, hogy lehetőleg
egy nyári évszak alatt a felvétel befejeztessék és a szükséges osz-
tályozás és becslés megtétethessék;

*) Minta úrbéri elkülönítés eseteire.

c) a további munkálatokat azok terjedelméhez mért s esetleg a bíróság által megszabott legrövidebb idő alatt szorgosan teljesíti;

d) a végrehajtás alkalmával az elkülönített birtokok határait a természetben megjelöli;

e) a bíróilag megállapított költségeknek egyéni felosztását a törvényszék utasítása nyomán az e részben fennálló szabályok betartásával pontosan kiszámítja;

f) mindazt teljesíti, mi a célba vett erdő-, legelő- és nádas-elkülönítés akadálytalan, gyors és pontos keresztülvitelére műszaki tekintetben szükséges s az érvényben levő vagy leendő törvények és rendeleteknél valamint az ügy természeténél fogva a földmérő teendője lehet.

2. Kötelezi magát továbbá a földmérő arra is, hogy a kiosztási térkép, földkönyv és birtoklevelek harmadpéldányát az e részben fennálló rendeletben megállapított külön díjazásért elkészíti.

3. Az 1. pontban elvállalt munkálatok megtételének és azokhoz szükséges segédeszközöknek és anyagoknak díja átlagösszegben, az elkülönítés tárgyát tevő területnek 1600 □-öles minden holdja után számítandó korona fillér összegben állapíttatik meg, s ezen díjazás a földmérőnek a következő öt egyenlő részletben fizetetik ki, u. m.:

- a) a munkálatba történt bírói bevezetéskor $\frac{1}{5}$ része;
- b) a felvételi térkép bevégzésének igazolásakor $\frac{1}{5}$ része;
- c) az előmunkálatok hitelesítésének bevégzésekor $\frac{1}{5}$ része;
- d) az elkülönítési terv végrehajtásába bevezetéskor $\frac{1}{5}$ része;
- e) a végrehajtás hitelesítésekor $\frac{1}{5}$ része.

A négy első fizetési részlet kiszámításánál a terület nagysága tekintetében a földadókataszteri adatok irányadók; az ezen adatok alapján kiszámított és a hitelesített terület szerint járó díjak között felmerülő különbség az utolsó részletfizetés alkalmával egyenlítendő ki.

4. A 3. pontban meghatározott díjaknak a törvényszék utalványozó rendelete alapján legkésőbb 15 nap alatt leendő kifizetésére kötelez.....mag.....különbeni közadók módjára leendő végrehajtás terhe alatt.

5. Az elkülönítés folyama alatt szükséges kézi, igás és fuva-

ros napszámot a volt földesurak (a volt úrbéreszek*) fogják szolgáltatni.

A fuvarnapszám alatt a földmérőnek a község határán szükséges szekér vagy háta ló értendő. Saját lakóhelyéről a községbe utazás költségeit a földmérő maga viseli.

6. A földmérő halála jelen szerződést felbontja. A haláleset után a földmérő örökösei föltétlenül kötelesek a munkálatokat a kir. törvényszékhez beadni.

Az elhalt földmérő kiérdemelt díjai örököseit illetik.

7. Ez a szerződés a földmérőt az aláírás után azonnal kötelezi, a volt földesurakra nézve azonban csak a szerződést jóváhagyó bírósági határozat jogerőre emelkedésével válik kötelezővé.

Kelt.....

*) 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 184. §-a.

IV. számú* minta*) a 30/1909. I. M. számú rendelet 90. §-ához.

Gömör és Kishoni vármegye.

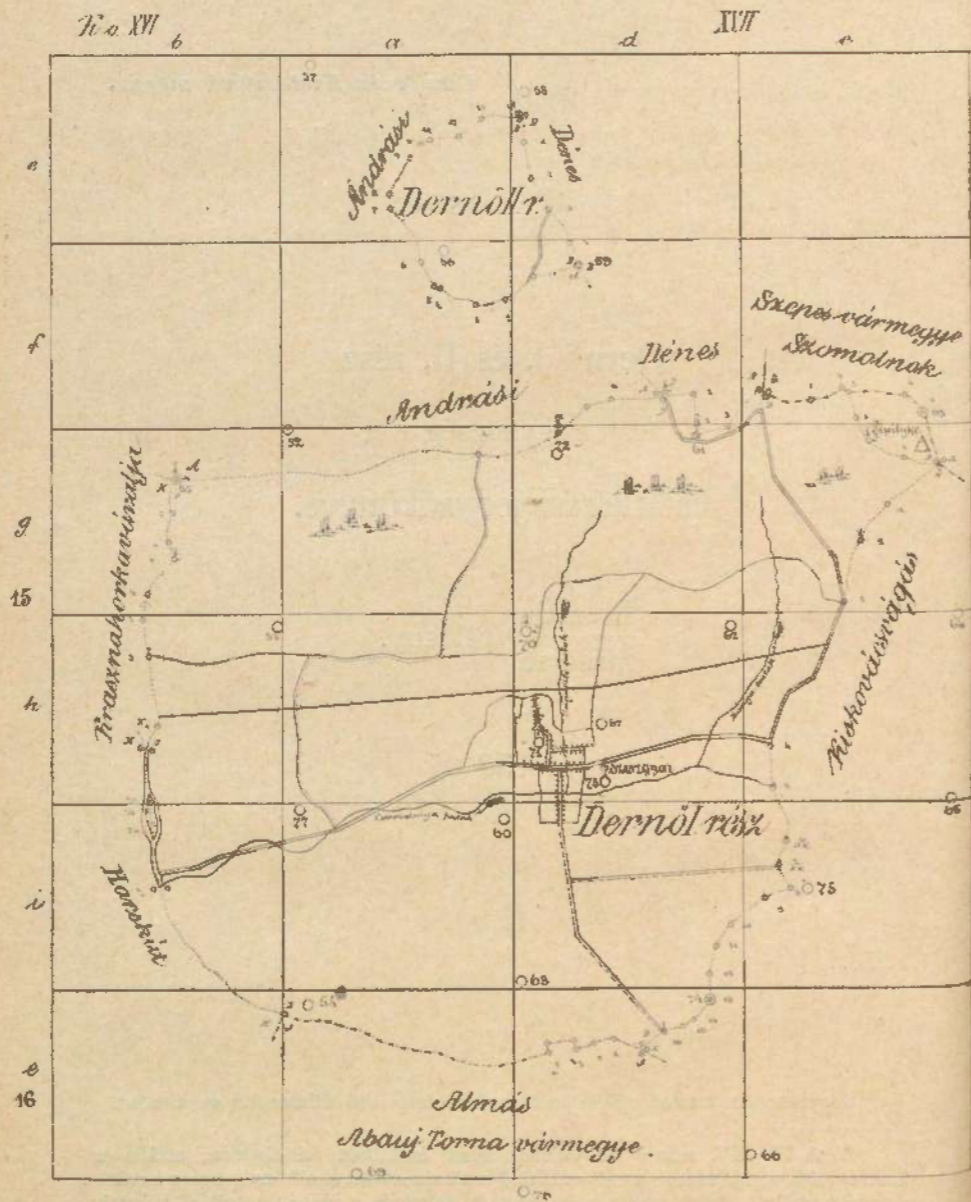
Dernő I. és II. rész
 nagyközség
 határleírási jegyzőkönyve.

Eredeti példány.
 Másolati

Jegyzet: Az eredeti példánynál a »Másolati« szó áthuzandó és viszont.

*) A IV—XV. számú mintákban olyan eset van feldolgozva, midőn az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 200. §-a alkalmazásával a község egész határának egész területe (tehát még a beiségek is) felmérés s így a tagosítási műszaki munkálatok tárgyai.

Dernő I. és II. rész nagyközségnek határvázlata.

Tartalmaz körülbelül 4933 holdat 8600 részlettel.

*) Színezést lásd az 1904. évi felmérési utasítás mintái és mellékleteinél.

Szerkesztette: N. N. kataszteri mérnök

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Dornó nagyközség területi határainak megállapítása céljából 1909. évi ... hó ... napján.

Jelenlévők az alulírottak.

Dornó nagyközség helyrajzilag összefüggő mintegy 4833 kataszteri holdnyi területe határos:

keletről	délről	nyugatról	északról
Kiskovácsvágás	Abauj-Torna vármegyei Almás	Hárskút és Krasznahorkaváralja	Andrási, Dénes és Szepes vármegyei Szomolnok

községekkel, továbbá még az anyaközségtől idegen községek területei által elválasztott

	holdas	keletről	délről	nyugatról	északról
	II.	480	Dénes	Andrási	Andrási
III.	—	—	—	—	—

községekkel.

Nevezett községnek a tuisó oldalon kitüntetett területi állománya azonban az 1871. évi XVIII., az 1876. évi V. és az 1886. évi XXII. törvénycikk alapján 19... évi hó ... napján ... szám alatt kelt ... határozat folytán,

növekedett, illetőleg az eddig nem létezett ... község alakult ... községből, illetőleg községekből kikebelezett következő földrésztetek által:				apadt a ... községbe, illetőleg községekbe bekebelezett következő földrésztetek által:			
Község neve	Szelvény száma	Dűllő neve	Földrésztetek helyrajzi számai	Község neve	Szelvény száma	Dűllő neve	Földrésztetek helyrajzi számai

minek folytán ... községnek helyrajzilag egybefüggő mintegy ... kataszteri holdnyi területe.

keletről	délről	nyugatról	északról
—	—	—	—

községekkel, továbbá az anyaközségtől idegen községek területei által eiválasztott.

	holdas	részre	keletről	délről	nyugatról	északról
II.	—		—	—	—	—
III.	—		—	—	—	—

községekkel határos.

Észrevételek:

Dernő nagyközség megbizottai kijelentik, hogy a község határából Szepes vármegyei Szomolnok nagyközség tagosítása alkalmával odacsatolt mintegy 76 holdnyi területre a község igényét fentartják, bár annak határait, amennyiben a kérdéses terület a tagosított részbe beolvadt, és idő szerint kimutatni nem képesek.
Kelt mint fent.

N. N. kataszteri mérnök. (P. H.)

N. N. községi bíró.

N. N. esküdt.

(P. H.)

Megjegyzés.

Dernő nagyközség határterületéből a Tilajpusztai legelők 1:5760 (1" = 80') és a határban levő szőlők 1:1440 (1" = 20') mértékarányban lesznek felméréndők.

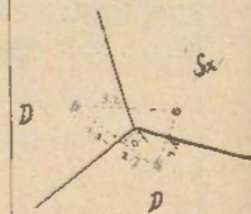
N. N.
kataszteri mérnök.

A határvonalak részletes leírása

A határjelnek		A határvonalnak				Lépések száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
Dernő I. rész.						
<p>Dernő nagyközség I. részének határleírása kezdődik Dernő I. rész. Hárskút és Krasznahorkaváralja községek hármass határpontjánál. E hármass pontot alkotja az Almáspatak közepében azon pont, mely Dernő felől Elővölgy dűllőben a községi legelő, Krasznahorkaváralja felől Kis Péternek Nyerges dűllőben levő szántóföldje mesgyén és szel átellenben Hárskút felől Suba Jánosnak Naposoldal dűllőben levő szántóföldjén, bokros és partos helyen a megújított két halom között képződik és mely két halom faoszlopjain D. K. H. betűkkel megjelöltetett.</p> <p>Ezen hármass határponttól a határvonal leírása Krasznahorkaváralja községgel kezdődik.</p>						
Krasznahorkaváralja község.						
Fent leirt hármass határponttól húzódik a határvonal:						
		tompa szöge- léssel	észak- keletnek	görbe vonalban	kilépve az Almáspatakból, egy árok délkeleti oldalán, annak hajlásai szerint, mindkét oldalról említett birtokosoknak balról szántója, jobbról legelője között, csekély emelkedésű dombnak fel	200
az 1. számú régi határhalmhoz	említett birtokosok balról szántóföldje, jobbról legelője között, az árok délkeleti sarkán	tompa beszöge- léssel	északnak	u. a.	tovább az árok keleti oldalán 70 lépés után átvágván a magyar államvasút vonalát, azon túl is az árok keleti oldalán, balról rét, jobbról legelő között még 610, összesen . . .	680

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a körkerítés határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
Andrási kisközség.						
Tuloldalon leirt hármasthatárponttól húzódik a határvonal						
		derék kiszöge- léssel	keletnek	görbe vonalban	mindenütt a viz- választó hegy gerincén balról az út, jobbról a gróf Andrássy Dénes vadás kertje körkerítése között	3200
az 1. számú ujjonnan felhánt határ- halomhoz	a körkerítés mellett enyhe mélyedés lenekén a gerincen	tompa beszöge- léssel	észak- keletnek	u. a.	u. a.	1050
a 2. számú magas nyárfához, mely földdel ujjonnan körül- hántatott	a körkerítés észak- keleti sarkán, a hol az út a határvonalat elhagyja és Andrási felé fordul. Itt vég- ződik az andrási közlegelő és kez- dődik az osztott erdő. Ezen határ- halomtól délre 120 lépcsőnyire a hegy- csúcs tisztasán áll a 72. számú három- szögelési állójel	szög nélkül	u. a.	u. a.	több andrási birtokos és dernői közirtokosság erdeje közt a hegygerincen kivágott nyiladék közepén	500
a 3. számú rég határ- halomhoz	a nyiladék déli és egy kis árok nyugati oldalán, andrási Borberek dűllőben a Galambos Pál erdejének dél- nyugati sarkával átellenben	tompa kiszöge- léssel	u. a.	egyenes vonalban	u. a.	290

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a körkerítés határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
a 4. számú rég határ- halomhoz	andrási Borberek dűllőben Szamos János erdejének déleleti sarkán és a dernői közirtokosság erdeje közötti nyiladék közepén	szög nélkül	keletnek	görbe vonalban	több andrási birtokos és dernői közirtokosság erdeje közt a hegygerincen ki- vágott nyiladék közepén	820
az A. D. D. betűkkel jelölt három régi határ- halomhoz	Andrási felől Bor- berek dűllőben Szenes István erdeje déleleti sarkán, Dénes felől egy fás és bokros legelő dél- nyugati sarkán és dernői birtokos- ság és Szamosi Dénes erdeje közti út nyugati oldalán állanak, melyek közül a Dénes felőlben egy nyírfa áll					
Ezen három határhalm között, a fenti rajzon jelölt méretek szerint kép- ződik a hármasthatárpont Andrási, Dernői és Dénes községek között, a hol az andrási határvonal leírása végződik és a dénesi kezdődik. A helyszínén felolvasatott (megmagyaráztatott), jóváhagyatott és aláíratott. Kelt						
Andrási község részéről:			Dernői község részéről:			
N. N. bíró.			N. N. bíró			
N. N. esküdt.			N. N. esküdt.			
(P. H.)			(P. H.)			
			N. N. eljáró kir. tvszéki bíró.			
			N. N. kataszteri mérnök.			
			(P. H.)			

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűlő, birtokos neve a egyéb jelzések szerint	
Dénes kisközség.						
Tuloldalon leirt hármasthatárponttól húzódik a határvonal:						
		szög nélkül	keletnek	görbe vonalban	a dénesi közlegelő és dernői Szamosi Dénes erdeje közt az éles hegygerincen	370
az 1. számú ujonnan felhánt halomhoz	Dénes felől a bokros legelő Dernő felől Szamosi Dénes erdeje között egy ki-magasló tisztáson	derék kiszöge-léssel	délnek	egyenes vonalban	u. a.	560
a 2. számú X jelölt bükkfához, mely földdel ujonnan körül-hánytatott	egy öreg vastag bükkfa, régi be-vágásokkal a gerinc élen említett birtokosok birtokai között, melyen a 61. számú háromszögelési fajel áll	derék beszöge-léssel	keletnek	u. a.	u. a.	255
a 3. számú ujonnan felhánt határvonalhoz	említett birtokosok birtokai között egy gyalogösvény nyugati oldalán	tompa beszöge-léssel	észak-keletnek	u. a.	u. a.	440
a D. D. Sz. betűkkel jelölt három régi határvonalhoz	dénesi bokros közlegelő délkeleti sarkában Dernő felől a Tolnai Dező Rakottyas nevű erdejében és Szepes vármegyei Szomolnok vázott erdejében a gerinc csúcsán állanak					

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűlő, birtokos neve a egyéb jelzések szerint	
Ezen három határvonal között a túloldali rajzon jelölt méretek szerint képződik a hármasthatárpont Dénes, Dernő és Szepes vármegyei Szomolnok községek között, hol a dénesi határvonal leírása végződik s Szepes vármegyei Szomolnok községgel kezdődik.						
A helyszínén felolvasatott (megmagyaráztatott), jóváhagyatott és aláíratott.						
Kelt.....						
Dénes község részéről:			Dernő község részéről:			
N. N. bíró.			N. N. bíró.			
N. N. esküdt.			N. N. esküdt.			
(P. H.)			(P. H.)			
eljáró kir. tvszéki bíró.			N. N.			
N. N.			kataszteri mérnök.			
(P. H.)			(P. H.)			
Szepes vármegye Szomolnok község.						
Fent leirt hármasthatárponttól húzódik a határvonal:						
		tompa kiszöge-léssel	keletnek	görbe vonalban	mindenütt az éles vizválasztó hegygerincen, annak hajlásai szerint, említett birtokosok erdeje között, lejtősen hegyről le, átvágván egy erdei nyiladékat	

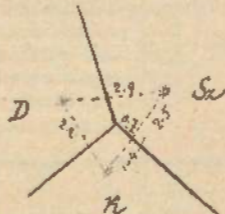
A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
az 1. számú ujonnan kitűzött régi határhalmhoz	említett birtokosok erdei között Kisbércz nevű erdő északi szélén a hegynyeregben. Ezen határhalm Szomolnok község régi tagosítási térképe alapján lett ujonnan kitűzve *)	tompaszögével	északkeletkeletnek	egyenes vonalban	említett birtokosok erdeje között a X-el jelölt fák mentén egyenesen a Csókás hegy tetejére felfelé	370
a 2. számú régi határhalmhoz	Csókás hegy tetején említett birtokosok erdeje között a kis szederindás tisztás nyugati szélén	tompaszögével	délkeletnek	u. a.	említett birtokosok erdeje között a kis tisztást egyenesen átvágva	80
a 3. számú régi határhalmhoz	Csókás hegy tetején, a fent említett kis tisztás keleti szögletében					
Ezen határhalmtól folytatólag a határvonal vitás. A kérdéses területet állítólag mindkét község használja.						
Szomolnok község igénye szerint						
húzódik a határvonal a 3. számú határhalmtól						
		tompaszögével	délkelet-délnak	egyenes vonalban	Csókás és Kisbércz nevű hegyek által alkotott kis völgy fenekén, régi bevágásokkal jelölt bükkfák mentén	280

*) Az aláhúzott szavak veres színnel írottaknak tekintendők.

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
az 1. számú ujonnan felhántott határhalmhoz	Csókás és Kisbércz nevű hegyek által alkotott völgy fenekén vízenyős helyen	tompaszögével	délkelet-délnak	egyenes vonalban	említett völgyben tovább haladva az említett módon megjelölt fák mentén	265
a 2. számú meg-hántott és kiszáradt bükkfához mely földdel körülhánytatott	u. a.	u. a.	délkeletnek	u. a.	u. a.	470
a 3. számú ujonnan felhántott határhalmhoz	említett hegyek közötti völgy fenekén, a vízenyős hely keleti szélén	szög nélkül	u. a.	görbe vonalban	az említett két hegy egybefutása által alkotott éles kis völgy hajlásai és a régi mély bevágásokkal jelölt fák mentén felfelé	380
az Sz. D. K. betűkkel jelölt régi határhalmhoz	említett hegyek összefüvetelének csúcsán kimagasló kopár, terméketlen helyen, Szomolnok felől a vágott erdő délnyugati sarkán, Dernő felől a magas bükkfás keleti sarkában kiskovácsvágási uradalmi erdő északnyugati sarkában					

Ezen hármas határpontnál megszűnik a határvonal vitás lenni.

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
Dernő község igénye szerint						
húzdók a határvonal a fent leirt 8. számú határvonalomtól:						
		tompa beszöge- léssel	keletnek	görbe vonalban	a Csókáshegy éles gerinczén egy felhagyott keskeny út közepén	680
a 4. számú ujjonnan felhányt határ- halomhoz	nevezett hegy élén a kopott út közepén	tompa kiszöge- léssel	délkelet- nek	u. a.	u. a.	270
az 6. számú régi határ- halomhoz	említett hegy élén az út északkeleti oldalán, benne a 63. sz. három- szögelési állóljel	u. a.	u. a.	u. a.	u. a.	580
az Sz. D. K. betűkkel jelölt régi három határ- halomhoz	melynek fekvése már fentebb leiratott és a melynéi a határ- vonal vitás volta megszűnik					

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
Ezen három határvonal között a tulajdoni rajzon jelölt méretek szerint képződik a hármass határvonal szepesvármegyei Szomolnok, Dernő és Kiskovácsvágás községek között, a hol a szomolnoki határvonal leírása végződik és Kiskovácsvágás községgel kezdődik. A helyszínén felolvasatott (megmagyaráztatott), jóváhagyatott és aláíratott.						
Kelt						
Szomolnok község részéről:			Dernő község részéről:			
N. N. bíró.			N. N. bíró.			
N. N. esküdt.			N. N. esküdt.			
(P. H.)			(P. H.)			
N. N. eljáró kir. tvszki bíró.						
N. N. kataszteri mérnök.						
(P. H.)						
Kiskovácsvágás község.						
Fent leirt hármass határvonalomtól húzdók a határvonal:						
		tompa kiszöge- léssel	dél- nyugat- nak	görbe vonalban	említett birtokosoknak dernői Kisbércz, kiskovácsvágási Barka nevű erdeje között egy kis ér hajlásai szerint meredeken lefelé	700
az 1. számú régi határ- halomhoz	említett dűllők és birtokosok erdeje között a lejtő oldalában	tompa beszöge- léssel	u. a.	u. a.	u. a.	420

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépések száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
a 2. számú kettős bükk-fához, mely földdel körülhánnyatott	kiskovácsvágási Barka-dűllőben, a Szénási Ferencz erdejének északnyugati sarkán, a dernői Kisbércz-dűllő keleti szélén a kis ertől 4 lépésnyire keletre áll	tompa beszöge-léssel	dél-nyugat délnak	görbe vonalban	említett birtokosok erdeje, majd kiskovácsvágási Gombos Dezső Pálháza-dűllőben lévő szántója nyugati oldalán az ér kanyarulatai szerint lefelé	680
a 3. számú újonnan felhánnyat határvonalhoz	a Szomolnokra vezető út keleti oldalán, a dernői erdő végénél kiskovácsvágási Józsa Ferencz szántóföldjének északi mesgyéje végén	tompa kiszöge-léssel	u. a.	u. a.	itt belépve a 7 méter széles útra, annak közepén és hajlásai szerint mérsékelt lejtőn lefelé, 400 lépés után a magyar államvasut vonalát átlépve, tovább is az út közepén további 1820 lépés után a közlekedési utat átvágva, még 40, összesen	1820
a 4. számú régi határvonalhoz, benne kőoszlop	dernői Seregélyes dűllőben, a Nagy Pál szántójában, a közlekedési úttól délre 8 lépéssel a mesgyén áll	tompa beszöge-léssel	u. a.	u. a.	több dernői Seregélyes dűllő-beli birtokos szántójának, kiskovácsvágási Pálháza dűllőben, Szekeres János rétje közti mesgye hajlásai szerint a Tornapatakot átvágva	430
az 5. számú régi határvonalhoz, benne kőoszlop	dernői Seregélyes dűllőben, a Tornapatak bal partján, Asztalos István rétjének északi keleti sarkán áll	u. a.	u. a.	u. a.	dernői és kiskovácsvágási birtokosok rétje, majd szántóföldje és ismét rétje között a mesgye szerint, 130 lépés után egy széles benőtt mesgyéhez	

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépések száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
					érve és azt egészen Dernőhöz hagyva összesen	580
a 6. számú kőoszlop-hoz D. K. betűkkel jelölve	dernői Könyves László Seregélyes dűllőben lévő rétje, kiskovácsvágási Hegedüs Elek Pálháza dűllőben lévő rétjének északi mesgye végén	tompa kiszöge-léssel	délnak	görbe vonalban	jobbról nevezett birtokos rétje, balról kiskovácsvágási birtokosok rétje majd szántóföldje között a bokros mesgye szerint	260
a 7. számú D. K. betűkkel jelölt kőoszlophoz	dernői Seregélyes és Zsongó dűllők közt lévő út északi oldalán a mesgyén áll	tompa beszöge-léssel	dél-keletnek	egyenes vonalban	a dűllő-utat és az utána következő réteket tekintet nélkül átvágva	280
a 8. számú régi határvonalhoz	dernői Zsongó nevű dűllőben gr. Tornai János uradalmi szántóföldjének keleti csúcsán kiskovácsvágási Pataki Ferencz legelőjének északnyugati sarkán kis domb tetején bokros helyen áll	derék kiszöge-léssel	délnyugatnyugatnak	u. a.	jobbról szántóföld, balról legelők közt tekintet nélkül a széles bozótos mesgyére egyenesen átvágva	300
a 9. számú régi határvonalhoz	említett dernői birtokos és kiskovácsvágási Kovács Jenő levő szántóföldje között az Akasztó-domb tetején	tompa beszöge-léssel	dél-nyugatnak	u. a.	említett birtokosok szántója közt egyenesen átvágva, mérsékelt lejtőn fölfelé	460

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépések száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
Abauj-Torna vármegye Almás község.						
Tútdalalon leirt hármashatárponttól húzódik a határvonal:						
		derék kiszöge- léssel	észak- nyugotnak	görbe vonalban	dernői Kaszás István Tilajpuszta dűllőbeli rétje és almási Rétmalom nevű közlegelő közt, a kövekkel sűrűn megjelölt megye hajlása szerint enyhe lejtőn le.	380
az 1. számú kőből rakott régi határhalmhoz	említett almási közlegelő északi részén, dernői Kaszás István kaszálójának délnyugati sarkán	tompa beszöge- léssel	dél- nyugotnak	u. a.	több dernői birtokos kaszálója és említett almási közlegelő közt, tovább a kövel sűrűn kirakott megyén lefelé	220
a 2. számú kőből rakott régi határhalmhoz	említett almási közlegelő északi részén, dernői Dolog Imre kaszálójának délnyugati sarkán	szög nélkül	u. a.	u. a.	u. a.	225
a 3. számú kőből rakott régi határhalmhoz	említett almási közlegelő északi részén, dernői Sippas István kaszálójának délnyugati sarkán egy nagy öreg szőlőtől északnyugatra 23 lépéssel	derék kiszöge- léssel	északnak	egyenes vonalban	említett birtokosoknak jobbrol rétje, balrol legelője közti kövel kirakott megyén	92

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépések száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
a 4. számú kőből rakott régi határhalmhoz	az almási közlegelő északi beszögelésén és dernői Kaszás István kaszálójának nyugati részén az Agyagos nevű helyen kis lejtőn áll	derék beszöge- léssel	nyugat- nak	egyenes- vonalban	dernői Tilajpuszta dűllőben lévő több birtokos kaszálója és az almási közlegelő közti kövel kirakott megyét egyenesen átvágva	290
az 5. számú régi határhalmhoz	egy délkeleti irányba húzódó földhányás és az azon keresztül járó út délnyugati összeshögelésében	u. a.	délnek	u. a.	a földhányás nyugati oldalán	110
a 6. számú régi határhalmhoz	a földhányás és a nyugatfelé húzódó iparvasút délnyugati összeshögelésében	derék kiszöge- léssel	nyugat- nak	görbe- vonalban	átvágva a földhányást tovább az iparvasút északi oldalán és annak hajlásai szerint	2550
az A. D. H. betűkkel jelölt régi határhalmhoz	mely az iparvasút északi oldalán Dernő felől a közbirtokosság füzesének délkeleti sarkán, Hárskút felől a Sarokkő nevű füzesnek északkeleti sarkán áll					

Ezen határhalm közepében közpödik a hármashatár pont az Abauj-Torna vármegyéhez tartozó Almás, valamint Dernő és Hárskút községek között, hol az almási határvonal leírása végződik és Hárskút községgel kezdődik.

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
A helyszínén felolvastatott (megmagyaráztatott), jóváhagyatott és aláíratott. Kelt.....						
Almás község részéről:		Dernő község részéről:				
N. N. bíró.		N. N. bíró.				
N. N. esküdt.		N. N. esküdt.				
(P. H.)		(P. H.)				
		N. N. eljáró kir. tsvszéki bíró.				
		N. N. kataszteri mérnök.				
		(P. H.)				
Hárskút kisközség.						
Túloidalon leírt hármas határponttól húzódik a határvonal:						
		szög nélkül	északnyugatnak	görbevonalon	Dernő felől Tilajpuszta dűllőben az igen magas öreg fűzes délnyugati oldalán Hárskút felől a letarolt és újból kihajtott fűzes északnyugat szélén	1450
az 1. számú régi két határhoz	melyek közül egyik Dernő felől az Almás patak jobb partján a Caermosnya patak beömlésétől 5 lépésnyire délre másik ézzel átellenben az Almás patak balpartján mocsaras helyen áll	tompa beszőgéléssel	északnak	u. a.	belépve az Almás patakba annak közepén és hajlásai szerint, mindkét oldalon fás és bokros rétek közt a patakban levő sziget déli csucsáig innen még 12 lépést egyenesen	720

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
a 2a számú régi határhoz	az Almáspatakban levő sziget déli oldalában, mindkét község közbirtokosságának osigolyásában, melyek közül a hárskúti teljesen le van tarolva	tompa beszőgéléssel	északnak	egyenes vonalban	a sziget közepén a Hárskút felől letarolt rész szélén	210
a 2b számú régi határhoz	u. a.	tompa kiszögéléssel	u. a.	u. a.	u. a.	190
a 2c számú régi határhoz	a sziget nagyon jellegzetesen kiszögélő északi csúcsától délre 23 lépéssel	u. a.	u. a.	görbe vonalban	a sziget említett csúcsáig egyenesen. Itt belépve a patakba, annak közepén és kanyarúlati 'szerint, Dernő felől Tilalmas dűllőbeli rétek, Hárskút felől pedig a Csomorja dűllőbeli legelő, később Naposoldal dűllőbeli szántók között	550
a D. K. H. betűkkel jelölt két határhoz	Ezen hármas határpont a jegyzőkönyv elején már leíratott. Itt végződik Hárskút község határvonalának leírása, valamint Dernő község I. részének határleírása is befejeztetik.					

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág dűllő, birtokos neve s egyéb jelzők szerint	
A helyszínén felolvasatott (megmagyaráztatott), jóváhagyatott és aláíratott . . . év . . . hó . . . -án.						
Hárskút község részéről:			Dernő község részéről:			
N. N. bíró.			N. N. bíró.			
N. N. esküdt.			N. N. esküdt.			
(P. H.)			(P. H.)			
N. N. eljáró kir. trvszéki bíró.						
N. N. kataszteri mérnök.						
(P. H.)						
Dernő II. rész.						
Dernő nagyközség II. részének határleírása kezdődik Dernő II. rész, Dénes és Andrási községek hármashatár pontjánál. E hármashatár pontot képezi a dernői Nyires dűllőben a Sáni László szántójának délkeleti sarkán, andrási Lipót dűllőben Kenyeres Balázs szántójának északkeleti sarkán és Dénes községben a Kovács Imre Észak dűllőben szántójának nyugati mesgyéjén levő régi határhalm, benne az 59. sz. háromszögelési állójel és mely halom a D. D. A. betűkkel megjelöltetett.						
Ezen hármashatárponttól a határvonal leírása Andrási községgel kezdődik.						

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág dűllő, birtokos neve s egyéb jelzők szerint	
Andrási kisközség.						
Túldalalon leirt hármashatárponttól húzódik a határvonal:						
		derék kiszögeléssel	nyugotnak	görbe vonalban	dernői Nyires dűllőben nevezett szántó föld déli és több andrási-i birtokos szántójának majd legelőjének északi mesgyéjén a mesgye kanyarulatai szerint hajolva	500
az 1. számú ujonnan felhányt határhalmhoz	mely a közlekedési út melletti árok nyugati oldalán köves szántó földek között a mesgyén áll	tompá kiszögeléssel	dél-nyugotnak	görbe vonalban	ferdén átvágva a közlekedési út több dernői és andrási-i birtokosnak legelője között a dombtetőn, a mesgyék szerint	400
a 2. számú régi határhalmhoz	dernői Cseh Ignác szántójának és andrási Baló Domokos szántójának nyugati mesgyéje végén áll	tompá kiszögeléssel	nyugotnak	u. a.	említett birtokosok szántó földjei közt a mesgye szerint hajolva, meredek lejtőn le	330
a 3. számú régi határhalmhoz	említett dernői birtokos szántójában, egy itt kezdődő árok északnyugati sarkán a meredek lejtő aljában	u. a.	észak-nyugotnak	u. a.	az árok északi szélén, jobbról szántó, 26 lépés után rétek, balról rétek között	470

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépések száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
a 4. számú régi határvonalhoz	dernői Verestói Farkas rétfjének déli mesgyéjén egy mélyen ki-mosott kispatak balpartjától 12 lépésnyire	tompa beszöge-léssel	észak-nyugot-nak	egyenes vonalban	a patakot a két a két olda-lán a rétet egyenesen át-vágva	60
az 5. számú régi határvonalhoz	dernői Becsák Béla rétfje délkeleti mesgye-sarkán a patak jobb partjától 18 lépésnyire	tompa kiszöge-léssel	u. a.	görbe vonalban	dernői és andrássii birto-kosoknak fűzfa-bokrokkal be-nőtt mesgyéje szerint	280
a 6. számú régi határvonalhoz	dernői Elek István és andrássii Csató Béla rétfje keleti mesgyéjé-nek a végén áll, az itt kez-dődő domb aljában	u. a.	u. a.	u. a.	u. a.	670
a 7. számú régi határvonalhoz	dernői Veress Pál szántójának nyugoti sarkán Andrási felől egy ismeretlen nevű birtokos legelő-jének keleti végén a dombos oldalon áll	tompa kiszöge-léssel	északnak	egyenes vonalban	tekintet nélkül a görbe szán-tásra jobbról szántó, balról legelő közt egyenesen át-vágva dombra fel	140
a 8. számú régi határvonalhoz	dernői Veress Pál szántójának északnyugoti és Andrási felől Hegyi Mózes legelőjének dél-keleti mesgyéjén a domboldalon, egy a földből kiálló nagy kőtől keletre 12 lépésnyire	u. a.	észak-keletnek	görbe vonalban	dernői Nyíres dűllőben említett uradalmi szántó és andrássii legelők közt a széles kőkény és bodza-bokrokkal benőtt mesgye szerint a szántás észak-nyugati szélén, a széles mesgye egészen Andráshoz tartozván, a dombra ferdén fel.	450

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépések száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
a 9. számú régi határvonalhoz	említett dernői uradalmi birtok, szántó és legelőjének keleti összeszőgelésen, Andrási felől a Sándor István legelőjének dél-keleti végén egy régi kopott út sarkán a dombtetőn áll	szög nélkül	észak-keletnek	görbe vonalban	az út délkeleti oldalán, annak görbuletei szerint hajolva	200
a 10. számú régi határvonalhoz	az út délkeleti oldalán, a dombtetőn áll	tompa kiszöge-léssel	u. a.	u. a.	u. a.	110
a 11. számú régi határvonalhoz	az út északkeleti sarkán, jobbról említett dernői uradalmi legelő szélén, balról andrássii Bencze Márton szántó-jának délnyugati sarkán, a dombtetőn	u. a.	keletnek	u. a.	elhagyva az utat, a domb élén megy tovább, jobbról uradalmi legelő, balról szántó-földek között a mesgye szerint, enyhén lefelé	330
a 12. számú újonnan felhányt határvonalhoz	dernői uradalmi legelő északi mesgyéjén, andrássii Dénes Ödön és Rákosi Károly szántók közti mesgye déli végén a nyeregben egy ösvény mellett keletre áll	tompa beszöge-léssel	észak-keletnek	u. a.	tovább is a domb élén haladva, jobbról az uradalmi legelő, balról szántók között, itt-ott kórák sokkal jelölt mesgye szerint felfelé	320
a 13. számú régi határvonalhoz	dernői uradalmi legelő és andrássii Rákosi Károly szántója közti mesgyén, a domb élén	tompa kiszöge-léssel	keletnek	u. a.	u. a.	420

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
az A. D. D. betűkkel jelölt régi három halomhoz	melyek a dernői uradalmi legelő északnyugati andrási Rákosi Károly szántójának délkeleti sarkán és dénesi Borbáth Vilmos és Incze Elek szántói közötti végén terjedelmes dombtetőn állanak					
<p>Ezen három határhalm között, a fenti rajzon jelölt méretek szerint képződik a hármas határpont Andrási, Dernő és Dénes községek között, hol az andrási határvonal leírása végződik és a Dénes községgel kezdődik. A helyszínén felolvastatott (megmagyaráztatott), jóváhagyatott és aláíratott.</p> <p>Kelt.....</p> <p>Andrási község részéről: Dernő község részéről:</p> <p style="margin-left: 20px;"><i>N. N.</i> bíró. <i>N. N.</i> bíró.</p> <p style="margin-left: 20px;"><i>N. N.</i> esküdt. <i>N. N.</i> esküdt.</p> <p style="margin-left: 40px;">(P. H.) <i>N. N.</i> (P. H.)</p> <p style="margin-left: 60px;">eljáró kir. tvszéki bíró.</p> <p style="margin-left: 80px;"><i>N. N.</i></p> <p style="margin-left: 60px;">kataszteri mérnök.</p> <p style="margin-left: 80px;">(P. H.)</p>						

A határvonalak részletes leírása						
A határjelnek		A határvonalnak				Lépcsők száma a következő határjelhez
ismertető jegyei	helyzete, a művelési ág és birtokosok megnevezésével	fordulási szöge	égtája	iránya	menete, a művelési ág, dűllő, birtokos neve s egyéb jelzések szerint	
<p>Dénes kisközség.</p> <p>Túlföldalon leirt hármashatár ponttól húzódik a határvonal:</p>						
		derék kiszöge- léssel	délnek	görbe vonalban	Dernő felől Veress Pál Nyires dűllőbeli uradalmi legelője, Dénes felől több birtokos szántója közötti gyepes mesgye szerint enyhén lefelé	300
az 1. számú régi határhalmhoz	Dernő felől az az uradalmi legelő Dénes felől Sáska Antal szántója közötti mesgyén a lejtőn	szög nélkül	u. a.	u. a.	u. a.	380
a 2. számú régi határhalmhoz	Dernő felől az uradalmi legelő és szántó közötti vonalon, Dénes felől Benedek Pál szántójának északnyugati sarkán áll	tompa beszőge- léssel	délkelet- délnek	u. a.	mindkét oldalon szántók közötti mesgyén annak görbületei szerint lefelé	390
a 3. számú régi határhalmhoz	a közlekedési út északnyugati oldalán mindkét oldalon szántók közötti mesgyén	szög nélkül	u. a.	u. a.	átvágva az utat, tovább mint fent	426
a 4. számú régi határhalmhoz	dernői Kovács Gáspár és dénesi Kocsis Gábor szántója északi mesgyéjének végén	u. a.	u. a.	egyenes vonalban	jobbról és balról jövő szántó-földeket tekintet nélkül egyenesen átvágva	260

Telekregisztrációs (név) száma	Telekregisztrációs (név) helyrajzi száma	Kataszteri helyrajzi szám *)	A telekkönyvi tulajdonos			Dűlő neve	Szelvényszám	A telekkönyvi tulajdonostól eltérő tényleges birtokos neve	Jegyzet
			neve	lakóhelye	házátszáma				
81	1	150	Nógrády András	Dernő	81	12			
51	2	151	Tokai János	"	2	12			
51	3	152	u. az	"	2	12			
81	4	153	Nógrády András	"	81	12			
81	5	154	u. az	"	81	12			
81	6	155	u. az	"	81	12	6/1 tb. Tompa Kálmán 6/2 tb. Ember Mátyás		
391	7	156	Nagy István	"	98	12			
303	8/1	157	Gál János	"	11	12			
393	8/2	158	Holló Lajos	"	100	12			
36	9	159	Sándor István és neje	"	31	12			
36	10	160	u. az	"	31	12			
15	11	161	Kemény Pál és birt. társai	"	3	12			
392	12/1	162	Sárga Kristóf	"	190	12			
392	12/2/1	163	u. az	"	190	12			
391	12/2/2	164	Nagy István	"	98	12			
16	18	96	Kemény Pál és birt. társai	"	3	12			
15	14	97	u. az	"	3	12			
			stb.						
4	18	250	Varga György	Dernő	44	12	Jacso István épület-tulajdonos és tér-hasznélvező		
392	19	152	Sárga Kristóf	"	190	12			
392	20	252	u. az	"	190	12			
392	21	253	u. az	"	190	12			
			stb.						
35	203	16	Csergeő Gyula	Dernő	38	12			
35	204	17	u. az	"	37	12			
35	205	18	u. az	"	38	12			
35	206	19	u. az	"	38	12			

*) Ez a rovat a 63. §. c) és d) pontjaiban foglaltak esetén lesz a megfelelő kataszteri adatokkal kiegészítendő.

Telekregisztrációs (név) száma	Telekregisztrációs (név) helyrajzi száma	Kataszteri helyrajzi szám *)	A telekkönyvi tulajdonos			Dűlő neve	Szelvényszám	A telekkönyvi tulajdonostól eltérő tényleges birtokos neve	Jegyzet
			neve	lakóhelye	házátszáma				
35	207	20	u. az	Dernő	38	12			
			stb.						
44	541	409	Pető István	Dernő	24	13			
44	542	410	u. az	"	24	13			
44	543	411	u. az	"	24	13			
			stb.						
96	750	590	Id. Alcsili Cseörgeő Gyula	Dernő	38	12			
			stb.						
96	761	570	Id. Alcsili Cseörgeő Gyula	Dernő	38	13			
			stb.						
96	772	560	Id. Alcsili Cseörgeő Gyula	Dernő	38	13			
			stb.						
96	783	581	Id. Alcsili Cseörgeő Gyula	Dernő	38	13			
			stb.						
90	801	880	Szepessy Gábor és birt. társai	Dernő	111	16	t. b. Sipos Gergely lakatos.		
			stb.						
30	986	904	Szepessy Gábor és birt. társai	Dernő	111	17			
			stb.						
15	1300	1050	Kemény Pál és birt. társai	Dernő	3	17			
			stb.						
15	1306	1058	Kemény Pál és birt. társai** Kónya Márton***	Dernő 25***	3	17	telekkönyvi kiigazítás folytán **		
			stb.						
							5402. hrszám t. b. Kontó Pál.	Talált részlet.	
45	2602	2700	Alcsili Cseörgeő Gyula	Dernő	38	12			
45	2603	2701	u. az	"	38	12			

*) Ez a rovat a 63. §. c) és d) pontjaiban foglaltak esetén lesz a megfelelő kataszteri adatokkal kiegészítendő.

***) Az erősebb nyomás a veres színt helyettesíti.

****) Veres vonallal áthúzottaknak tekintendők.

Telekrajtár (elő) száma	Telekrajtár (utó) helyrajzi száma	Kataszteri helyrajzi száma *)	A telekkönyvi tulajdonos			Dűlő neve	Szelvényyszám	A telekkönyvi tulajdonostól eltérő tényleges birtokos neve	Jegyzet
			neve	lakó-helye	házaszáma				
45	2604	2702	u. az	Dernő	38	VII. D é n e s a k n a	12		
45	2605	2703	u. az	"	38		12		
			stb.						
115	2673	2715	Cseőrgő Gyuláné szül. Kozma Erzsébet örök.	Dernő	38		8.12		
			stb.						
115	2679	2710	Cseőrgő Gyuláné szül. Kozma Erzsébet örök.	Dernő	38		8.12		
			stb.						
39	2696	2630	Ifj. Csörgő Gyula	Dernő	38		8.12		
			stb.						
39	2702	2650	Ifj. Csörgő Gyula	Dernő	38		8.12		
			stb.						
39	2708	2660	Ifj. Csörgő Gyula	Dernő	38	8			
			stb.						

Dernő II. rész.

302	3171	3206	Jó Pál	Dernő	—	XVII. N y i r e s	1		
302	3172	3201	u. az	"	—		1		
			stb.						
51	3220	3290	Tokai János	Dernő	2		1.2		
51	3221	3289	u. az	"	2		2		
51	3222	3288	u. az	"	2		1		
			stb.						

Kelt.....

N. N.
földmérő.

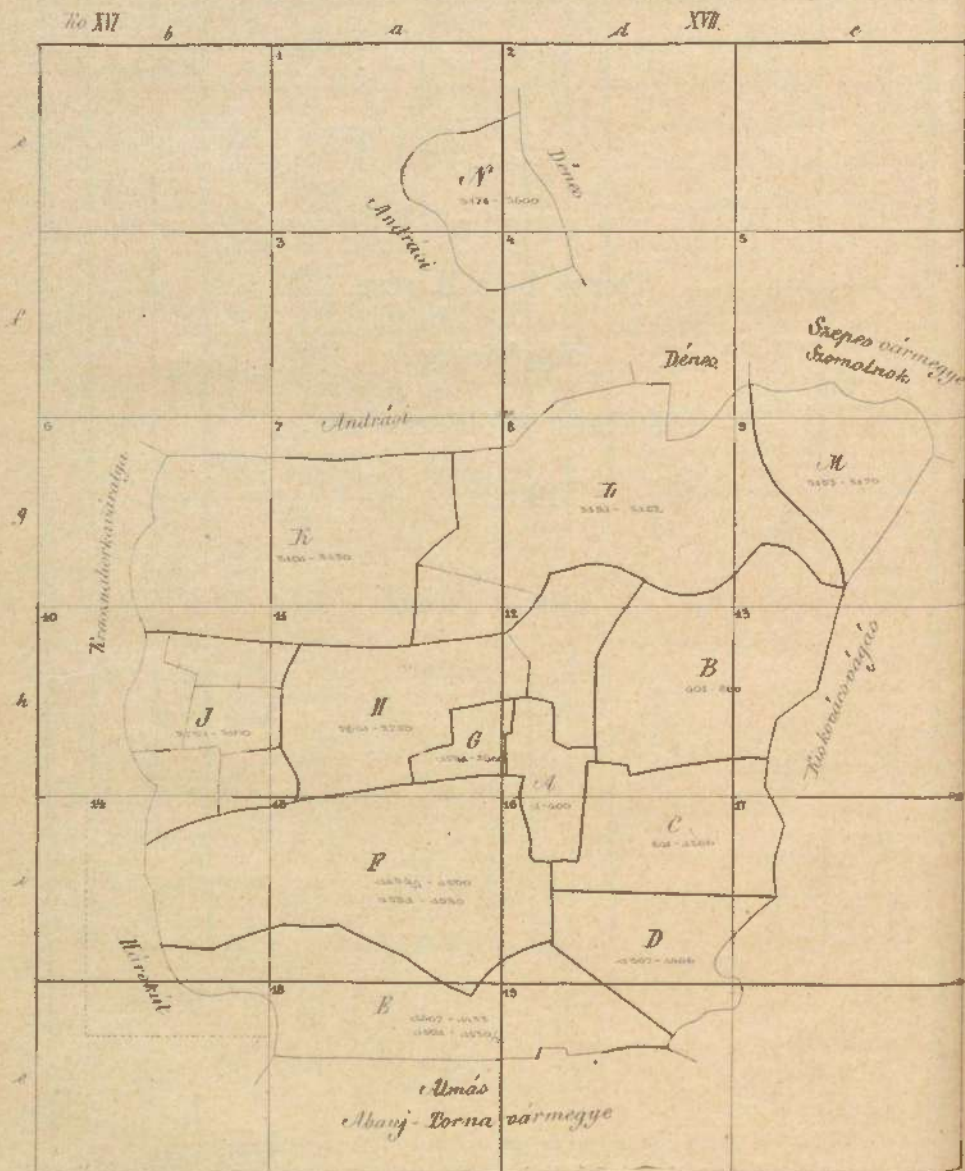
*) Ez a rovat a 68. §. c) és d) pontjaiban foglaltak esetén lesz a megfelelő kataszteri adatokkal kiegészítendő.

VI. számú minta a 30/1909. I. M. számú rendelet 130. §-ához.

Gömör és Kishont vármegye.

Dernő I. és II. rész
nagyközség
ellenőrzési területszámítása.
190.....

Dernő I. és II. rész Gömör és Kishont vármegyei nagyközség ellenőrzési területszámításának vázlata.

Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény hold □ öl	Jegyzet	Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény hold □ öl	Jegyzet
Átnézet.									
Dernő (I. és II. rész) nagyközség tartalmaz :									
					1. szelvényen			95	—
					2. »			46	1400
					3. »			21	600
					4. »			101	100
					5. »			61	400
					6. »			232	800
					7. »			406	400
					8. »			484	900
					9. »			332	800
					10. »			279	800
					11. »			500	—
					12. »			500	—
					13. »			136	1400
					14. »			235	1000
					a déli szelvényvona- lon túl eső részen .			8	200
					16. szelvényen			500	—
					16. »			495	—
					17. »			60	1050
					18. »			190	500
					19. »			144	1500
					a keleti szelvény- vonalon túl eső részen			1	400
					összesen			4833	850
E község tartalmaz továbbá :									
					telekjegyzőkönyvi (betéti) folyó szám szerinti részletekben .			—	3400
					aláosztott részletekben			—	235
					talált részletekben			—	25
					összesen			—	3660

Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet	Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet
			hold	öl					hold	öl	
Ellenőrzési terület-számítás.											
8. szelvény.											
		Papirbeszáradás északról délnek	2·6	1000	1	1000					
		„ „ keletről nyugatnak	3·2	800	1	960					
		összesen		3		360					
		2·6	3·2	—		8					
		marad		3		352					
		esik tehát 1 holdra		—		10.30					
		„ „ 100 öltre		—		0.64					
		Az üres tér a) tartalmaz		4		—					
		„ „ b) „		3		—					
		B) csoport tartalmaz		20		—					
		H) „ „		39		—					
		L) „ „		388		—					
		Az üres tér és a csoportok közt fekvő holdszelmények tartalmazzak		46		—					
		összesen		500		—					

Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet	Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet
			hold	öl					hold	öl	
8						8					
Üres tér a)											
		egész holdak	4	—							
		m. sz. 164.2 40.0	4	168							
		+ különbzet		32							
		összesen	8	200							
		kiegyenítési különbzet	—	—							
		összesen	8	200							
H) csoport											
		egész holdak	39	—							
		m. sz. 313.7 40.0	7	1318							
		+ különbzet		60							
		összesen	46	1408							
		— kiegyenítési különbzet		8							
		összesen	46	1400							
Üres tér b)											
		egész holdak	3	—							
		m. sz. 170.4 40.0	4	416							
		+ különbzet		36							
		összesen	7	452							
		+ kiegyenítési különbzet		48							
		összesen	7	500							
B) csoport											
		egész holdak	20	—							
		m. sz. 124.4 40.0	3	176							
		+ különbzet		24							
		összesen	23	200							
		+ kiegyenítési különbzet	—	—							
		összesen	23	200							
8. szelvény összesítése:											
		Üres tér a)	8	200							
		„ „ b) „	7	500							
		B) csoport	23	200							
		H) „ „	46	1400							
		L) „ „	414	900							
		összesen	500	—							

Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet	Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet
			hold	öl					hold	öl	
14. szelvény.											
		Papirbeszáradás északról délnak	3-8	800	1	1400					
		„ „ keletről nyugatnak	3-4	1000	2	200					
		összesen			4	40					
			3-3	3-2	—	13					
		marad			4	27					
		esik tehát 1 holdra			—	12.88					
		„ „ 100 öltre			—	0.8					
		Az ürestér tartalmaz			247	—					
		E) csoport			34	—					
		F) „			132	—					
		J) „			17	—					
		Az ürestér és csoportok közt fekvő holdszelmények tartal- maznak			70	—					
		összesen			500	—					
		déli szelvényvonalon túl eső rész			8	200					

Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet	Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet
			hold	öl					hold	öl	
14						14					
		Üres tér									
		egész holdak	247	—				egész holdak	17	—	
		m. sz. 697.7 40.0	17	708				m. sz. 567.0 40.0	14	280	
		+ különbzet		122				+ különbzet		90	
		összesen	264	830				összesen	31	370	
		— kiegyenlítési különbzet	—	230				+ kiegyenlítési különbzet		30	
		összesen	244	600				összesen	31	400	
		E) csoport						14. szelvény összesítése:			
		egész holdak	34	—				Üres tér	264	600	
		m. sz. 487.0 40.0	12	280				E) csoport	48	400	
		+ különbzet		75				F) „	158	200	
		összesen	46	355				J) „	31	400	
		+ kiegyenlítési különbzet		45				összesen	500	—	
		összesen	46	400							
		F) csoport						Déli szelvényvonalon túl eső rész			
		egész holdak	132	—				E) csoport			
		m. sz. 1007.0 40.0	25	1480				1-es levétel 8-85	} 8	100	
		+ különbzet		165				2-ik „ 8-115			
		összesen	158	45				+ papirbeszáradás		100	
		+ kiegyenlítési különbzet		155				összesen	8	200	
		összesen	158	200							

Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet	Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet
			hold	öl					hold	öl	
Számítási csoportok összeállítása:											
A) csoport a 12. szelvényen számított											
				71	1400						
			16.	39	400						
			összesen . . .		111	200					
B) csoport a 8. szelvényen számított											
			9.	56	400						
			12.	220	1500						
			13.	121	400						
			összesen . . .		421	900					
C) csoport a 12. szelvényen számított											
			13.	46	1400						
			16.	15	1000						
			17.	105	—						
			17.	48	700						
			összesen . . .		275	1500					
D) csoport a 16. szelvényen számított											
			17.	187	1000						
			19.	12	350						
			19.	42	300						
			A keleti szelvényvonalon túl eső részen		1	400					
			összesen . . .		243	450					
E) csoport a 14. szelvényen számított											
			A déli szelvényvonalon túl eső részen		8	200					
			15. szelvényen	39	100						
			16.	31	400						
			18.	188	1400						
			19.	102	1200						
			összesen . . .		404	500					

Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet	Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet
			hold	öl					hold	öl	
F) csoport a 11. szelvényen számított											
			12.	18	1200						
			14.	6	400						
			15.	158	200						
			16.	407	100						
			18.	71	1400						
			18.	3	700						
			összesen . . .		665	800					
G) csoport a 11. szelvényen számított											
			12.	51	400						
			12.	7	300						
			összesen . . .		58	700					
H) csoport a 8. szelvényen számított											
			11.	46	1400						
			12.	314	1300						
			15.	142	800						
			15.	1	600						
			összesen . . .		505	900					
J) csoport a 10. szelvényen számított											
			11.	238	1200						
			14.	16	900						
			15.	31	400						
			15.	2	800						
			összesen . . .		289	100					
K) csoport a 6. szelvényen számított											
			7.	232	800						
			10.	293	1200						
			11.	40	1000						
			11.	59	600						
			összesen . . .		626	400					

Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet	Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet
			hold	öl					hold	öl	
L) csoport a 4. szelvényen számított											
			67	500							
			5.	>					8	200	
			7.	>					112	800	
			8.	>					414	900	
			9.	>					92	800	
			11.	>					39	400	
			12.	>					4	600	
			összesen . . .						738	1000	
M) csoport az 5. szelvényen számított											
			53	200							
			9.	>					183	1200	
			összesen . . .						236	1400	
N) csoport az 1. szelvényen számított											
			95	.							
			2.	>					46	1400	
			3.	>					21	600	
			4.	>					33	1200	
			összesen . . .						197	000	

Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet	Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Ered- mény		Jegyzet
			hold	öl					hold	öl	
Az egész község összeállítása:											
			A) csoport						111	200	
			B) >						421	900	
			C) >						275	1500	
			D) <						243	450	
			E) <						464	500	
			F) >						665	800	
			G) <						58	700	
			H) <						505	900	
			J) <						289	100	
			K) <						626	400	
			L) <						738	1000	
			M) <						236	1400	
			Dernő I. rész területe						4636	850	
			N) csoport						197	—	
			Dernő II. rész területe						197	—	
			Dernő I. és II. rész nagyközség egész területe						4833	850	
Kelt.....év.....hó.....n.											
Számította: N. N. földmérő.											

VII. számú minta a 30/1900. I. M. számú rendelet 120. §-ához.

Gömör és Kishont vármegye.

Dernő I. és II. rész

nagyközség

felvételi földkönyve.*)

190.....

*) Abban az esetben, ha a II. rész külön van telekkönyvezve, a II. rész földkönyve az I. rész lezárása után folytatólq otttag készítendő.
A minta belsejében a számok erősebb nyomása a vörös színt helyettesíti.

Az osztályozási arányszámok átnézete.

Szántók.	Rétek.	Legelők.
1. osztályban = 900 □-öl.	1. osztályban = 800 □-öl.	1. osztályban = 3500 □-öl.
2. » = 1200 »	2. » = 900 »	2. » = 5000 »
3. » = 1600 »	3. » = 1600 »	
4. » = 2200 »		
5. » = 2800 »		
6. » = 3500 »		

Beczosztályok összeállítása.

I. becosztály. Rét 1	= 800 □-öl.
II. » Szántó 1. és rét 2.	= 900 »
III. » Szántó 2.	= 1200 »
IV. » Szántó 3. és rét 3.	= 1600 »
V. » Szántó 4.	= 2200 »
VI. » Szántó 5.	= 2800 »
VII. » Szántó 6. és legelő 1.	= 3500 »
VIII. » Legelő 2.	= 5000 »

Telekjegyzőkönyv (betét) száma	Telekjegyzőkönyvi (betéti) helyrajzi szám	Földmértési aláosztás	Kataszteri helyrajzi szám*)	A telekkönyvi tulajdonos		A földrészlet					
				neve	lakóhelye hátszáma	területe	művelés neve	becsostály szerinti aláosztása	osztálya	Kicsérelés alá nem eső területek	
				Dűllő neve és száma	Felvételi térkép számvényszáma	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl
Oldalok											
				— oldal							
				— „							
				— „							
				stb.							
III. dűllő Seregélyes összesen						275	1500			10	
						819	200				

Becsostályok szerint												Termékeltlen területek	Jegyzet				
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.									
R. 1.	Sz. 1. R. 2.	Sz. 2.	Sz. 3. R. 3.	Sz. 4.	Sz. 5.	Sz. 6. L. 1.	L. 2.										
800	900	1200	1600	2200	2800	3500	5000										
hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl						
ismétlése.																	
20	143	14	248	155	1229	30	140	9	120	28	470	10	150			3	600
85	714	22	648	207	691	90	087	6	600	12	428	4	087)			

*) Az erősebb nyomás a veres színt helyettesíti.

Telekjegyzőkönyv (betű) száma	Telekjegyzőkönyvi (be- tű) helyrajzi szám	Földmérési alosztás	Kataszteri helyrajzi szám*)	A teleknyvi tulajdonos		A földrészlet					Kicsérelés alá nem eső területek	Jegyzet		
				név	lakóhelye hátszáma	területe		művelés név	becsoltály szerinti alosztása	osztálya			Kicsérelés alá nem eső területek	
						hold	ö-öl						hold	ö-öl
Dűllők														
		I. Belsőség .				111	200					104	1900	
		II. Bálványos				421	900							
		III. Seregélyes				275	1500					10		
		IV. Zsongó .				243	450							
		V. Tilajpuszta				265	030							
		VI. Lomb . .				52	700					50		
		VII. Dénesakna				200	200						320	200
		stb.				414	291							
		X. Tilalmas .				56	100							
		XI. Elővölgy .				49	059							
		stb.				49	400							
		XV. Rakottyás				30	549							
		stb.				761	900						745	400
		Dernő I. rész területe				4338	850					2389	1400	
						2221	598							

Becsoltályok szerint													Terméketlen területek	Jegyzet				
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.										
R. 1. 800	Sz. 1. R. 2. 900	Sz. 2. — 1200	Sz. 3. R. 3. 1600	Sz. 4. — 2200	Sz. 5. — 2800	Sz. 6. L. 1. 3500	— L. 2. 5000											
hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl					
														6	500			
19	800	50	520	124	400	101	—	32	580	70	46	13	654	10	1100			
34	666	80	520	165	666	101	000	23	536	37	700	5	969	—	—			
20	143	14	248	155	1229	30	140	9	120	23	470	10	150	—	3	600		
85	714	22	648	207	691	30	087	6	600	12	423	4	037	—	—			
40	245			70	360	65	513	18	490	16	732	30	310	—	2	500		
71	333			93	633	65	321	13	314	8	777	12	202	—	—			
18	300	12	600	9	300	19	600	32	800	260	100	110	500	317	900			
36	375	22	000	12	250	19	375	23	636	148	607	50	428	101	620			
															2	700		
40	200	30	100	36	400	40	100	40	1900						12	1300		
80	250	53	444	48	333	40	062	11	500						—	—		
	1	300	2	100	12	—	8	600	7	900	23	1100			1	300		
	2	375	3	606	16	—	8	375	5	500	13	143			—	—		
							15	100	6	800	10	900	3	500	10	700		
							15	062	4	727	5	906	1	514	3	340		
																16	500	
200	1000	273	390	440	400	276	1340	129	1250	338	200	169	600	330	570	*)	88	100
401	250	485	767	547	000	270	833	94	396	193	214	77	429	105	914		—	—

*) Az erősebb nyomás a vörös színt helyettesíti.

Telekkönyv (betű) száma	Telekkönyvi (be- tű) helyrajzi szám	Földmérői alosztás	Kataszteri helyrajzi szám*)	A telekkönyvi tulajdonos		A földrészlet									
				néve	lakóhelye házaszáma	Dűllő neve és száma	Felvételi térkép szelvény száma	területe		művelés neve	becsztály szerinti alosztása	osztálya	Kicsérítés alá nem eső területek		
								hold	□-öl				hold	□-öl	hold
		XVII. Nyires				197	—								
						175	694								
		Dernő II. rész területe				197	—								
						175	694								
		Dernő I. rész területe				4638	850					2380	1400		
						2221	598					—	—		
		Dernő I. és II. rész nagyközség egész területe				4833	850					2380	1400		
						2397	292					—	—		

Kelt _____

Becsztályok szerint														Termékellen területek	Jegyzet				
I.	II.		III.		IV.		V.		VI.		VII.		VIII.			IX.			
R. 1. 800	Sz. 1. R. 2. 900	Sz. 2. — 1200	Sz. 3. R. 3. 1800	Sz. 4. — 2200	Sz. 5. — 2800	Sz. 6. L. 1. 3500	Sz. 8. — 5000												
hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl		
		30	300	—	—	50	900	40	1000	72	900	1	—				2	100	
		53	666	—	—	50	562	29	545	41	464	0	457				—	—	
		30	300	—	—	50	900	40	1000	72	900	1	—					2	100
		53	666	—	—	50	562	29	545	41	464	0	457				—	—	
200	1000	273	390	440	400	276	1840	129	1250	338	200	169	600	330	570			88	100
401	250	485	767	587	000	276	838	94	886	193	214	77	429	105	714			—	—
200	1000	303	890	440	400	327	640	170	650	410	1100	170	600	330	570			90	200
401	250	539	433	587	000	327	400	123	981	234	678	77	886	105	714	*)		—	—

Szerkesztette :

N. N.
földmérő.

*) Az erősebb nyomás a veres színt helyettesíti.

VIII. számú minta a 30/1900. I. M. számú rendelet 122. §-ához.

Gömör és Kishont vármegye.

Dernő I. és II. rész

nagyközség

felvételi birtokívei.*)

19.....

*) Abban az esetben, ha a II. rész külön van telekkönyvezve, a II. rész birtokívei az I. rész után folytatólag készítendők.
A minta belsejében a számok erősebb nyomása a veres színt helyettesíti.

Telektulajdonos (birtok) és felvételi birtok száma	Telektulajdonos (be- tű) helyrajzi szám	Földmérési alá- osztás	Kataszteri helyrajzi szám	Telektulajdonos és dűllő neve	A földrészelet			I.	
					területe	művelés néme	becsostály szerinti alosztása	P. L.	
								hold	ö-öl
40-43				birtokívek . .					
44				Pető István 24. házsám.					
	541		409	II. Bálványos	13	520	szántó	első	
	542		410	»	13	680	rét	másod	
	543		411	»	13	980	szántó	első	
	981		308	III. Seregélyes	13	400	kert		400
	982		112	»	13	300	legelő	első	
	983		1122	»	13	600	szántó	másod	
						2 280			400
				Összesen . .		2 986			
45				Ifj. aicsili Cseörgeő Gyula 38. házsám.					
	2602		2700	VII. Désakna .	12	1 200	szántó	első	
	2603		2701	» .	12	790	rét	másod	
	2604		2702	» .	12	1 210	szántó	első	
	2605		2703	» .	12	800	rét	másod	
						3 400			
				Összesen . .		5 777			
46-50				birtokívek . .					
51				Tokai János 2. házsám.					
	2		151	I. Belsőség .	12	120	lakóház és udvar		120
	3		152	» .	12	300	kert		300
						420			420
				Összesen . .		000			000

Becsostályok szerint									Termékter- teltek	Jegyzet
II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.			
Sz. 1. R. 2. 900	Sz. 2. — 1200	Sz. 3. R. 3. 1600	Sz. 4. — 2200	Sz. 5. — 2800	Sz. 6. L. 1. 3500	— L. 2. 5000				
hold	hold	hold	hold	hold	hold	hold	hold	hold		
□-öl	□-öl	□-öl	□-öl	□-öl	□-öl	□-öl	□-öl	□-öl		
	520									
	680									
	960									
						300				
		600								
	1 580	600				300				
	2 400	0 500				0 086				
	1 200									
	790									
	1 210									
	800									
	3 400									
	5 777*)									

*) Az erősebb nyomás a veres színt helyettesíti.

Telekjegyzőkönyv (botét) és felvételi birtokiv száma	Telekjegyzőkönyvi (be- tét) helyrajzi szám	Földmérési alá- osztás	Kataszteri helyrajzi szám *)	Telekjegyzőkönyvi tulajdonos és dűllő neve	A földrészlet				Kicsarítás alá nem eső részletek területe	I. R. f. 800			
					területe		művelés neme	becsosztály szerinti alkosztása			osztálya	hold	
					hold	ö-öl						hold	ö-öl
302 Jó Pál házsám nélkül.													
1403	1403/1	1360		IV. Zsongó	16	1	200	szántó	másod				
1404	1404/1	1361											
	1408/2			>	16		960	rét	harmad				
	1409/3			>	16		720	szántó	másod				
3171		3206		XVII. Nyires	1		120	szántó	első				
3201		3280		>	1		560	rét	másod				
3207		3285		>	2		340	rét	másod				
3216		3270		>	2		230	szántó	negyed				
Összesen							21530						
							8	988					
308 Gál János 11. házsám.													
8/1	a	157		I. Belsőség	12		360	lakóház és udvar		360			
	b			>	12		140	kert		140			
1421		1531		V. Tilaj pusztá	18	1	200	kert		1200			
1222		1530		>	18	2		erdő		2			
Összesen							3	700		3700			
Birtokívek													
304-390 Nagy István 98. házsám.													
7		156		I. Belsőség	12		500	lakóház és udvar		500			
12 ² / ₃		164		>	12		300	kert		300			
16		99		>	12		200	kert		200			
Összesen							1000			1000			

Becsosztályok szerint										Terméketlen területek	Jegyzet	
II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.					
Sz. 1. R. 2. 900	Sz. 2. — 1200	Sz. 3. R. 3. 1600	Sz. 4. — 2200	Sz. 5. — 2800	Sz. 6. L. 1. 3500	— L. 2. 5000						
hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl		
		1200										tb. Jó Gergely.
			960									tb. Jó Sándor.
				720								tb. Jó Judit.
120												
560												
340												
								230				
1020	1920	960	230									
1188	2100	0600	0105 *)									

*) Az erősebb nyomás a veres színt helyettesíti.

IX. számú minta a 80/1909. I. M. számú rendelet 122. §-ához.

Gömör és Kishont vármegye.

Dernő I. és II. rész
nagyközség
felvételi birtokiveinek összesítése.

19.....

Jegyzet. Az összesítés mindenkor külön füzetben szerkesztendő s az mint ilyen külön munkarész.
A minta belsejében a számok erősebb nyomása a veres színt helyettesíti.

Telekjegyzőkönyv (betét) és felvételi birtokiv száma	Telekjegyzőkönyvi (be- tét) helyrajzi szám	Földmérési aláosztás Kataszteri helyrajzi szám	Telekjegyzőkönyvi tulajdonos és a dűllő neve	Felvételi térkép szelvény száma	A földrészlet				I.		
					területe		művelés neve becosztály szerinti aláosztása	osztálya	Kicsérelés alá nem eső részek területe	R. 1.	
					hold	□-öl				hold	□-öl

Oldalak

			365	498			170	1497	18	400
	1. oldal		150	900			—	—	26	499
	2. »		69	595			15	786	3	750
	47	511					—	—	6	927
	3. »									
	4. »									
	5. »									
	stb.									
	1. főoldal									

Főoldalak

	1. főoldal									
	2. »									
	3. »									
	4. »									
	stb.									
	Dernő I. és II.*)		4833	350			2389	1400	200	1000
	nagyközség egész területe		2397	292			—	—	401	250

Kelt.....

*) Abban az esetben, ha a II. rész külön van telekjegyzőkönyvbe, a II. rész összesítése az I. rész lezárása után folytatónak készítenőd.

Becsosztályok szerint										Termékellen területek	Jegyzet
II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.				
Sz. 1. R. 2. 900	Sz. 2. — 1200	Sz. 3. R. 3. 1800	Sz. 4. — 2200	Sz. 5. — 2800	Sz. 6. L. 1. 3500	— L. 2. 5000					
hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl

ismétlése:

25 390	26 1276	28 66	3 1276	9 1568	12 1295	4 870		69 1460
44 878	85 730	28 041	2 762	5 708	5 856	1 454		—
2 1840	8 556	14 829	7 236	1 210	590	12 160		3 1598
5 044	11 129	14 517	5 198	0 646	0 168	3 872		

ismétlése:

303	440	327	170	410	170	330		90
690	400	640	650	1100	600	570		200
539 483	587 000	327 400	128 981	234 678	77 886	105 714		—

Szerkesztette:
N. N.
földmérő.

X. számú minta a 30/1909. I. M. számú rendelet 182. §-ához.

Gömör és Kishont vármegye.

Függelék

Dernő I. és II. rész

nagyközség

felvételi földkönyvéhez.

19.....

A birtokváltózási jegyzőkönyv tétel-száma	A telekjegyzőkönyv (betét) száma	A telekkönyvi tulajdonos neve	A birtokváltózási átviendő		A birtokiv része vagy helyrajzi száma	181. §. mely pontja szerint	Jegyzet
			birtok- ivból	birtok- ivbe			
1	2	Benedek Árpád	2	65	1570, 1571	a	
		140 hsz.					
		*)					
		stb.					
	11**)	lásd hátul					
17	15	Kemény Pál ² / ₇	3	317			
		Varga György ¹ / ₇				tb. Székessy Dénes, Nógrády András juatalékának kleser. alá eső részére	
		Nógrádi András ² / ₇					
18		3 hsz.	3	30	2581		
		stb.					
36	28	Sándor István és neje	26	197	1023	a	
183		Piros Ágnes	281	26	1391, 1393	e	
		123/909 tk. vég. 5. sz. nyilat.					
		31. hsz. . . .	47	26	1024	a	
			119	26	1397	e	
		stb.					
190	30	Szepessy Gábor ² / ₉ . . .	30	399	² / ₉	a	
191		Kovács István ² / ₉ . . .	30	365	² / ₉	a	
192		Halmos Gáspár ¹ / ₉ . . .	30	272	¹ / ₉	a	
193		Rozsnyói Sándor ¹ / ₉ . . .	30	269	² / ₉	a	
199		Antal Mátyás ² / ₉ . . .	12	30	1880	c	Szepessy Gábor
202		111 hsz. . . .	166	30	1770	c	Szepessy Gábor
208			30	73	801	d	tb. Sipos Gerg.
18			3	30	2581	a	Szepessy Gábor
209			30	018	202, 206, 2591, 2592, 2593	a	

*) Az utólagos birtokváltózáásoknak hely hagyandó.

***) A telekjegyzőkönyvi (betéti) számok sorrend szerinti felsorolandók, s ha valamelyikben utólagos birtokváltózás lesz, az a hivatkozás bejegyzésével hátul részletezendő.

A birtokváltózási jegyzőkönyv tétel-száma	A telekjegyzőkönyv (betét) száma	A telekkönyvi tulajdonos neve	A birtokváltózási átviendő		A birtokiv része vagy helyrajzi száma	181. §. mely pontja szerint	Jegyzet
			birtok- ivból	birtok- ivbe			
		stb.					
65	35	Csergő Gyula	28	26	III. alcselli Cseörgő Gyula	a	
66		37. 38. hsz.	39	26	egész birtok	a	egyesítés
67			45	26	>	a	>
68			96	26	>	a	>
69			115	26	>	c	>
70			182	26	>	c	>
		stb.					
209	018	Szepessy Gábor ² / ₉ . . .	30	018	202, 206, 2591, 2592, 2593	a	
		Kovács István ² / ₉					
		Halmos Gáspár ¹ / ₉					
		Rozsnyói Sándor ¹ / ₉					
		Antal Mátyás ² / ₉					
		111 hsz.					
		stb.					

Kelt:-----

N. N.
földmérő.

N. N.
eljáró törvényszéki bíró.

XI. számú minta a 30/1909. I. M. számú rendelet 165. §. 3. pontjához.

Gömör és Kishont vármegye.

Dernő I. és II. rész.

nagyközség

Kiosztási földkönyve.

19.....

Birtokiv száma	A birtokrészt kionszítási térképi száma	Az új birtoktag		Szelvény száma	Dűlő megnevezése	A birtokos		A birtokrészlet						
		hosszúsági	szélességi			neve	lakóhelye	házszáma	szántó-föld	kert	Területmérték:			
									hold	□-öl	hold	□-öl		
4	1			12	B e e i t t e k	Varga György	Dernő	14						
81	2			12		Nógrádi András	«	81					305	
15	3			12		Kemény Pál és birtoktársai	«	1					110	
15	4			12		u. a.	«	1						
51	5			12		Tokai János	«	2						
51	6			12		u. a.	«	2					300	
81	7			12		Nógrádi András	«	81						
81	8			12		u. a.	«	81					180	
81	9			12		u. a.	«	6					250	
81	10			12		u. a.	«	6						
81	11			12		u. a.	«	7					360	
81	12			12		u. a.	»	7						
81	13			12		u. a.	»	7					170	
303	14			12		Gál János	»	11						
303	15			12		u. a.	»	11					140	
391	16			12		Nagy István	»	98						
991	17			12		u. a.	»	98					300	
191	18			12		u. a.	»	98					200	
1	19			12		Dernő nagyközség	—	—						
392	20			12		Sárga Kristóf	Dernő	190					400	
						1. oldal						11115		

1) L az oldalhosszra merőlegesen mért szélességet jelenti.

2) Ahol a birtoktagnál csak egy hosszúsági vagy csak egy szélességi adat fordul

3) Az é. d. k. ny. betűkkel ellátott méretek a szabálytalan új birtoktag északi,

művelési ága												Terület összesen	Megjegyzések			
rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	földadó alá nem eső terület	jelzése		hold	□-öl	hold	□-öl					
hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl					
												125	lakóház (12. hsz.)	125	Incze István épület tulajdonos és terhasznóné vező.	
														305		
														110		
												80	lakóház és udvar (1. hsz.)	80		
												120	"	120		
														300		
												120	lakóház és udvar (81. hsz.)	120		
														180		
														250		
												140	lakóház és udvar (8. hsz.)	140		t. b. Tompa Kálmán (180. birtokiv).
														360		u. a.
												190	lakóház és udvar (7. hsz.)	190		t. b. Ember Mátyas (108. birtokiv).
														170		u. a.
												360	lakóház és udvar (11. hsz.)	360		
														140		
												500	lakóház és udvar (98. hsz.)	500		
														300		
														200		
												1470	utca	1470		
														400		
												11505		31020		

elő, az mindenkor a középhosszúságot vagy középszélességet jelentik. déli, keleti vagy nyugoti mesgyéjén mért adatokat jelentik.

Birtokív száma	A birtokrészlet kiosztási tőkési száma	Az új birtoktag		Szelvény száma	Dűllő megnevezése	A birtokos		A birtokrészlet						
		hosszúsági	szélességi			neve	lakóhelye	házszáma	szántó-	kert	Területmérték:			
									föld	hold	hold	ö-l		
392	22			12	Belteiek	Sárga Kristóf . .	Dernő	190				200		
						stb.								
392	26			12		Sárga Kristóf . .	Dernő	190					290	
393	27			12		Holló Lajos . . .	»	100					210	
393	28			12		u. a.	»	100						
392	30			12		Sárga Kristóf . .	Dernő	190					260	
392	31			12		u. a.	»	190						
15	82			12		Kemény Pál és birtoktársai . .	»	3						
15	33			12		u. a.	»	3					600	
392	34			12		Sárga Kristóf . .	»	190					500	
26	35			12		Sándor János és neje	»	31						
26	36			12		u. a.	»	31					360	
						stb.								
15	50			12		Kemény Pál és birtoktársai . .	Dernő	80					400	
15	51			12		u. a.	»	80						
					stb.									
1	96			12	Dernő nagyközség									
					stb.									
					. . oldal									

művelési ága												Terület összesen	Megjegyzések	
rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	földadó alá nem eső terület	jelzése		hold	ö-l	hold	ö-l			
hold	ö-l	hold	ö-l	hold	ö-l	hold	ö-l	hold	ö-l	hold	ö-l			
													200	
													290	
													210	
													96	lakóház és udvar (100. házzs.)
													260	
													120	lakóház és udvar (190. házzs.)
													130	lakóház és udvar (8. házzs.)
													600	
													500	
													120	lakóház (81. házzs.)
													360	
													400	
													100	házhely (80. házzs.)
													1 830	köztér
													1 830	

Birtokiv száma	A birtokrészlet kiegészítő térképi száma	Az új birtoktag		Szelvény száma	Dűllő megnevezése	A birtokos		A birtokrészlet					
		hosszúsági	szélességi			neve	lakóhelye	házaszáma	szántó-föld		kert		
									Területmérték:				
adatal 1), 2), 3)						hold	□-öl	hold	□-öl				
261	545	160.00	L. 9.09	13	Bálványos	Szepesy János . .	Dernő	10					
261	546			13		u. a.	>	10	701				
						stb.							
15	590	160.00	L. 13.96	12	Bálványos	Kemény Pál és birtoktársai	Dernő	3					
15	591			12		u. a.	>	3	500				
15	592			12		u. a.	>	3					
15	593			12		u. a.	>	3	150				
15	594			12		u. a.	>	3					
15	595			12		u. a.	>	3	513				
15	596			12		u. a.	>	3					
						stb.							
391	610	160.00	L. 10.95	16	Seregélyes	Nagy István . . .	Dernő	98					
391	611			16		u. a.	>	98	483				
1	612			16	Dernő nagyközség	—	—						
391	613	K.187.00 ny.	L.23.85	12	Nagy István . . .	Dernő	98	271					
391	614	162.90	L.14.75	12	u. a.	>	98	300					
391	615			12	u. a.	>	98	1 980					
					stb.								
1	620			16.17	Dernő nagyközség	>							
					Oldal . . .								

művelési ága												Terület összesen	Megjegyzések
rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	földadó alá nem eső terület	jelezése		hold	□-öl				
hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl		
1 kataszteri hold = 1600 □-öllal													
												754	tb. Sándor István és neje Piros Agnes (26 birtokiv)
												701	u. a.
												200	Kemény Pál jutaléka
												500	u. a.
												300	u. a.
												150	u. a.
												300	u. a.
												513	u. a.
												271	u. a.
												1270	
												483	
										1 350	kö-omlás	1 350	
												271	tb. Pásztor Judit (11. birtokiv)
												300	tb. Erdő Imre (189. birtokiv)
												1 980	
										1 250	út	1 250	

Birtokiv száma	A birtokrészlet kiosztási térképi száma	Az új birtoktag		Szelvény száma	Dűltő megnevezése	A birtokos		A birtokrészlet							
		hosszúsági	szélességi			neve	lakóhelye	hátszáma	szántó-föld		kert				
									Területmérték:						
adatai 1), 2), 3)						hold	□-öl	hold	□-öl						
1 628				16	Seregélyes	Dernő nagyközség	—								
						stb.									
15 630	160'00	L 31'00	13	Kemény Pál és birtoktársai . .		Dernő	3								
15 631			13	u. a.		»	3	1 328							
15 632			13	u. a.		»	3								
						stb.									
197 636	160'00	L 107'25	13-17	Kovács András . .		Almás	—	6 200							
197 637			13-17	u. a.		»	—			2 300					
197 638			13-17	u. a.		»	—								
						stb.									
1 652			17	Dernő nagyközség	—	—									
					stb.										
30 682	120'00	L 6'51	16	Szepessy Gábor	Dernő	111									
30 683			16	u. a.	»	111	198								
30 684			16	u. a.	»	111									
					stb.										
302 731	160'00	L 10'78	16	Jó Pál	Dernő	—	1220								
302 732			16	u. a.	»	—									
15 733	160'00	L 5'55	13	Kemény Pál és birtoktársai . .	»	3									
15 734			13	u. a.	»	3	598								
					stb.										
					. . . oldal										

művelési ága											Terület összesen	Megjegyzések		
rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	földadó alá nem eső terület	jelzése								
hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl	hold □-öl			
											1 560	Thaly közlekedési út	1 560	
1 250													1 250	Veress János jutaléka
													1 328	u. a.
1181													1181	u. a.
													6 200	
													2 300	
											2 660	Szeszgyár és udvar	2 660	
											1238	út	1238	
104													104	
													198	
480													480	
													1220	tb. Jó Gergely (8. birtokiv)
505													505	u. a.
290													290	Albert István jutaléka
													598	u. a.

Birtokiv száma	A birtokrendel kioz- tási térképi száma	Az új birtoktag		Szelvénny száma	Dűllő megnevezése	A birtokos		A birtokrészlet					
		hosszú- sági	szélessé- égi			neve	lakó- helye	házámszáma	szántó- föld		kert		
									adatal ('), ')', *)	hold	□-öl	hold	□-öl
30 1095				15	Tilaj-puszta	Szepessy Gábor .	Dernő	111	1500				
30 1096			15	u. a.		»	111						
30 1097			15	u. a.		»	111	1 120					
30 1098			15	u. a.		»	111						
30 1099			15	u. a.		»	111	4 240					
30 1100			15	u. a.		»	111						
						stb.							
303 1101				18	III. Forduló	Gál János	Dernő	11	1 200				
303 1102						u. a.	»	11					
						s.b.							
30 1180	120-00	L 5-25		15	Lomb	Szepessy Gábor .	Dernő	111	630				
						stb.							
30 1325				11	Dénésakna	Szepessy Gábor .	Dernő	111					
						stb.							
618 1590				11		Szepessy Gábor és birtoktársai .	Dernő	111					
618 1591				11		u. a.	»						
618 1592				11	u. a.	»							
						stb.							
35 2520	d. 320-00	K. 2% 80		8-12	Dénésakna	ifj. aicsilli Cseörgeő Gyula	Dernő	38	15 700				
35 2521				8-12		u. a.	»	38					
						oldal . .							

művelési ága												Terület összesen	Megjegyzések	
rét		szőlő		legelő		erdő		nádas		földadó alá nem eső terület				
hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl			
1 kataszteri hold = 1600 □-öllel														
													1500	
1	654												1 654	
													1 120	tb. Sipos Gergely (73. birtokiv)
													133	u. a.
													4 200	u. a.
													200	u. a.
													1 200	
2	—												2 —	
													630	és árok
													1 100	és szántó
													200	
													300	
													560	
													15 700	
													3 610	

Birtokiv száma	A birtokrészlet kiosztási térképi sáma	Az új birtoktag		Szelvénny száma	Dűllő megnevezése	A birtokos		A birtokrészlet						
		hosszúsági	szélességi			neve	lakóhelye	házszáma	szántó-föld		kert			
									Területmérték:					
adatai 1), 2), 3)						hold	□-öl	hold	□-öl					
Földalok ismételése:														
						1. Földal								
						2. >								
						3. >								
						stb.								
						Dernő I. rész területe:			1587	680	256	100		
						8. Földal								
						Dernő II. rész területe:			113	300				
						Dernő I. és II. rész			1700	980	256	100		
						nagyközség egész területe:								

Kelt.

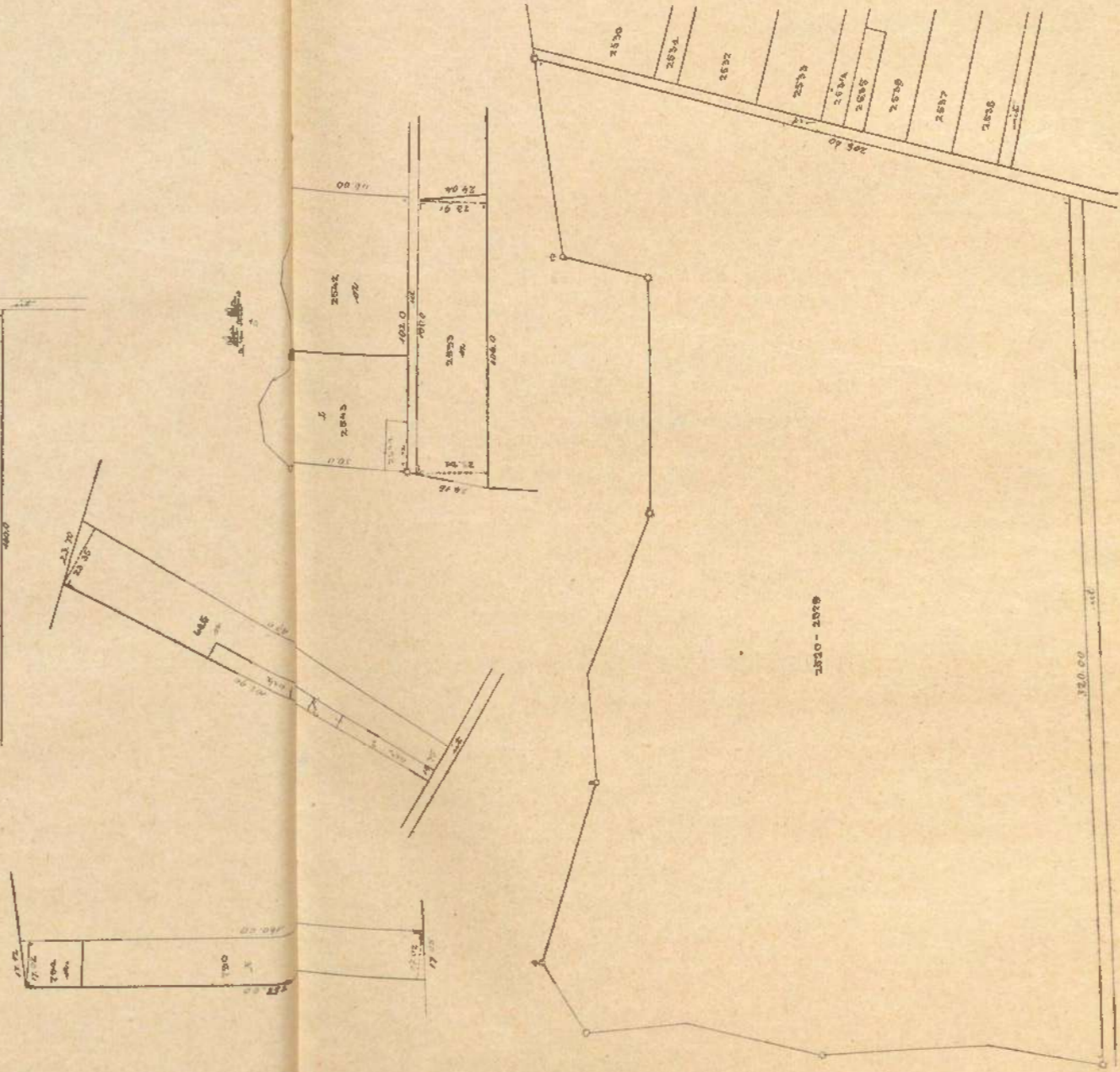
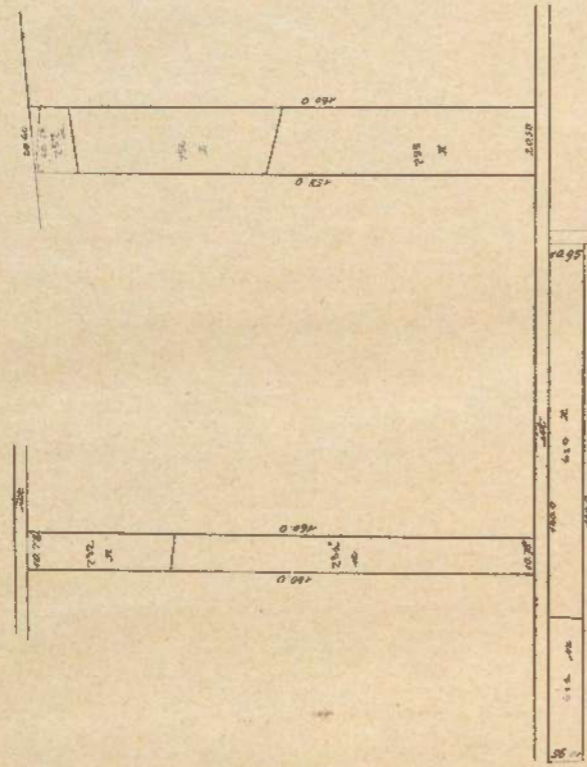
művelési ága											Terület összesen	Megjegyzések	
rét	szőlő	legelő	erdő	nádas	földadó alá nem eső terület		jelzése						
hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl
1 kataszteri hold = 1800 □-öllel													
409	770	53	700	819	150	1614	1200			96	450	4636	850
												197	
801	200			1						2	100	197	
490	370	53	700	820	150	1614	1200			98	550	4833	850

Szerkesztette:
N. N.
földmérő.

Melléklet a XI. számú mintához.

A kiosztási földkönyvbe iktatandó hosszúsági és szélességi adatok
miként való alkalmazásának rajzi magyarázata és útmutatása.

^{*)} Az 81 századrészenek számjegye 0-ra vagy 5-re lesz kikerekítendő, p. u.
10.78-81 lesz 10.80-81; 24.04-81 lesz 24.05-81.

6222 - 0222

120.00

XII. számú minta a 90/1909. I. M. számú rendelet 165 §. 4. pontjához.

Gömbér és Kishont vármegye.

Dernő I. és II. rész

nagyközség

kiosztási birtokivei.

19.....

A. birtokrészt kiosztási térképi száma	Szelvény száma	Dűlő vagy határrész elnevezése	Művelési									
			szántó-föld		kert		rét		szőlő		legelő	
			hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl
Területmérték : 1 kataszteri hold =												
684	16	I. Forduló						480				
862	18	II. Forduló	691									
1090	15	Tilajpuszta						100				
1091	15	»	500									
1092	15	»						154				
1093	15	»										
1094	15	»						100				
1095	15	»	1500									
1096	15	»					1	654				
1097	15	»	1	120								
1098	15	»						133				
1099	15	»	4	200								
1100	15	»						200				
1180	15	III. Forduló	630									
1325	11	Lomb							1	100		
		2. Oldal	7	441			2	221	1	100		
		1. »		797				104				
		Összesen	7	1238			2	325	1	100		
		31-34. birtokivék										
		stb.										

ágak						Terület összesen	Nyilvántartási és egyéb jegyzetek	
erdő		nádas		földadó alá nem eső terület				
1600 ö-öllel						jelzése	hold	ö-öl
hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl			
							480	
							691	és árok
							100	
							500	
							154	
				950	vizmosás		950	
							100	
							1500	
							1	654
							1	120
							133	tb. Sipos Gergely (73. birtokiv)
							4	200
							200	u. a.
							630	és árok
							1	100
							11	112
							901	és 2 szántóföld
				950			11	1013

A birtokrészt kiészítési képleti száma	Szolvény száma	Dűllő vagy határrész elnevezése	Művelési																	
			szántó-föld		kert		rét		szőlő		legelő									
			hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl								
2867	10	Rakottyás	968																	
		2. oldal	968																	
		1.				400														
		Összesen	968			400														
		45—50. birtokívek																		
		51. Tokai János 2. házsám																		
5	12	Beltelkek																		
6	12	"									300									
2968	4	Nyires (Dernő II. rész)	1	690																
		Összesen	1	690		300														
		52—80. birtokívek																		
		81. Nógrádi András 81. házsám																		
2	12	Beltelkek									305									
7	12	"																		
8	12	"									180									
9	12	"									250									
10	12	"																		
11	12	"									360									
12	12	"																		
13	12	"									170									
		Összesen									1265									

ágak		fűdadó alá nem eső terület				Terület összesen		Nyilvántartási és egyéb jegyzetek
erdő		nádas		jelzése		Terület összesen		
hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	
1600 ö-öllel								
								968
								968
								400
								1368
				120	lakóház és udvar			120
								300
								1 690
				120				1 110
								305
				120	lakóház és udvar			120
								180
								250
				140	lakóház és udvar (6. házsám)			140
								360
				190	lakóház és udvar (7. házsám)			190
								170
				450				1 115

A hirtelérlet közzétételének száma	Szelvény száma	Dűllő vagy határrész elnevezése	Művelési									
			szántó-föld		kert		rét		szőlő		legelő	
			hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl
1590	11	Lomb									200	
1591	11	»									300	
1592	11	»									560	
		2. oldal									1060	
		5. »			1	800						
		Összesen			1	800					1060	
		stb.										

Kelt.....

ágak						Tertület összesen	Nyilvántartási és egyéb jegyzetek
erdő	nádas	földadó alá nem eső terület		jelzése			
hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl
							200
							300
							560
							1060
						1	800
						2	260

Szerkesztette:
N. N.
földmérő.

XIII. számú minta a 80/1909. I. M. számú rendelet 165. §. 4. pontjához.

Gömör és Kishont vármegye.

Dernő I. és II. rész

nagyközség

kiosztási birtokveinek összesítése.

19.....

Jegyzet: Az összesítés mindenkor külön füzetben szerkesztendő s az mint ilyen külön munkarész.

A birtokos száma	A birtokos neve	Művelési									
		Szántó-föld		Kert		Rét		Szőlő		Legelő	
		hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl
	Oldalak ismételése										
	1. oldal	92	1020	17	230	24	410	5	223	15	1250
	2. »										
	3. »										
	stb.										
	1. főoldal	640	562	139	270	148	1100	19	388	315	600
	stb.										
	Főoldalak ismételése										
	1. főoldal	640	562	139	270	148	1100	19	388	315	600
	2. »										
	stb.										
	Dernő I. és II. rész nagyközség területe	1700	980	256	100	490	370	53	700	620	150

Kelt.....

Ég						Terület összesen	Nyilvántartási és egyéb jegyzetek
erdő	nádas	földadó alá nem eső terület		jelzése			
hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl	hold	ö-öl
155	320			23	460	333	710
876	1300			59	411	2198	1431
876	1300			59	411	2198	1431
1614	1200			98	550	4833	850

Szerkesztette:
N. N.
földmérő.

XIV. számú minta a 30/1909. I. M. számú rendelet 165. §. 5. pontjához.

Gömör és Kishont vármegye.

Dernő I. és II. rész

nagyközség

összehasonlító okirata.

19.....

Jegyzet: Ha az I. és II. résznek külön telekjegyzőkönyvei volnának, az egyes
részek összehasonlító okirata külön zárandó le.
A minta belsejében az erősebb nyomás a veres színt helyettesíti.
A (†) kereszttel megjelöltek veres vonallal áthuzottaknak tekintendők.

XV. számú minta a 80/1909. I. M. számú rendelet 177. §-ához.

Gömör és Kishont vármegye.

Dernő I. és II. rész
nagyközség
háromszögelési pontjainak helyszínrajzi leírása.

19.....

Jegyzet. A minta belsejében a számok erősebb nyomása a veres színt helyettesíti.

Magyar kir. országos kataszteri felmérés.

Vármegye: Gömör és Kishont.
Járás: Rozsnyó.
Község: Dernő I. és II. rész.

A háromszögelési pont						
neve vagy száma, ☐ mértföldje, szelvénye, a háromszögelés és az állandósítás időpontja	helyszínrajzi leírása — a birtoklás és művelési ág jelzésével — és az állandósítás módja	helyszínrajzi vázlat				
<p>58. sz. álláspont</p> <p>☐ mértföld: K. O. XVI. 15. szelvény: bh.</p> <p>KR = 62,985'35. EM = 69,560'85. H =</p> <p>Háromszögelte az 1909. évben N. N. háromszögelő mérnök.</p> <p>Állandósította az 1909. évi szept. 10.-én</p> <p>N. N. kataszteri mérnök.</p>	<p>Mérges dűllőben a Perjes császon, Sándor István és Gál János szántóföldjei közti mesgyén.</p> <p>Középpontja: a kő csúcsa</p> <p>Anyaga: szürke homokkő</p> <p>0.25 m. — 0.90 m. négy-szögben — hosszú</p> <p>Körülfalazás</p> <p>anyaga négy- mély- szögben szögben sége</p> <p>Megjelölése</p> <table border="1"> <tr> <td>külső</td> <td>belső</td> </tr> <tr> <td>K. F. 1909.</td> <td>salak és üvegdarabok, téglá bevésett kereszttel</td> </tr> </table>	külső	belső	K. F. 1909.	salak és üvegdarabok, téglá bevésett kereszttel	<p>h. 2.45</p>
külső	belső					
K. F. 1909.	salak és üvegdarabok, téglá bevésett kereszttel					
<p>67. sz. álláspont</p> <p>☐ mértföld: K. O. XVII. 15. szelvény: dh.</p> <p>KR = 64,386'25. EM = 69,131'27. H =</p> <p>Háromszögelte az 1909. évben N. N. háromszögelő mérnök.</p> <p>Állandósította az 1909. évi szept. 10.-én</p> <p>N. N. kataszteri mérnök.</p>	<p>Bálványos dűllőben a kassai országúttól délre, Nagy István és Szepešy Gábor szántóföldjei közti mesgyén</p> <p>Középpontja: a kő csúcsa</p> <p>Anyaga: szürke homokkő</p> <p>0.25 m. — 0.90 m. négy-szögben — hossz</p> <p>Körülfalazás</p> <p>any a négy- mély- szögben szögben sége</p> <p>Megjelölése</p> <table border="1"> <tr> <td>külső</td> <td>belső</td> </tr> <tr> <td>K. F. 1900.</td> <td>salak és üvegdarabok, téglá bevésett kereszttel</td> </tr> </table>	külső	belső	K. F. 1900.	salak és üvegdarabok, téglá bevésett kereszttel	<p>h. 2.50</p>
külső	belső					
K. F. 1900.	salak és üvegdarabok, téglá bevésett kereszttel					

Jegyzet. A háromszögelési pontoknak helyszíni bemérési adatait veres tintával irandók a vázlatba.

Magyar kir. országos kataszteri felmérés.

Vármegye: Gömör és Kishont.
Járás: Rozsnyó.
Község: Dernő I. és II. rész.

A háromszögelési pont						
neve vagy száma, ☐ mértföldje, szelvénye, a háromszögelés és az állandósítás időpontja	helyszínrajzi leírása — a birtoklás és művelési ág jelzésével — és az állandósítás módja	helyszínrajzi vázlat				
<p>68. sz. álláspont</p> <p>☐ mértföld: K. O. XVII. 15. szelvény: dl.</p> <p>KR = 64,084-84. ÉM = 68,084-80. H =</p> <p>Háromszögelt az 1909. évben N. N. háromszögelő mérnök.</p> <p>Állandósította az 1909. évi szept. 10.-én</p> <p>N. N. kataszteri mérnök.</p>	<p>Tilajpuszta dűllőben, a Pókahalom nevű kishalomtól nyugatra, az út keleti szélén, az árokparton, Andrassy Dénes gróf birtokán.</p> <p>Középpontja: a kő csúcsa</p> <p>Anyaga: szürke homokkő</p> <p>0.25 m. — 0.90 m. szélességben — hossz</p> <p>Körülfalazás anyaga négy- mély- szögben sége</p> <p>Megjelölése</p> <table border="1"> <tr> <td>külső</td> <td>belső</td> </tr> <tr> <td>K. F. 1909.</td> <td>salak és üvegdarabok, tégla bevéselt keresztel</td> </tr> </table>	külső	belső	K. F. 1909.	salak és üvegdarabok, tégla bevéselt keresztel	<p><i>Athelyezett pont</i> h. 2-20</p> <p>Tilajpuszta</p> <p>26 Andrassy Dénes gróf</p> <p>Pókahalom</p>
külső	belső					
K. F. 1909.	salak és üvegdarabok, tégla bevéselt keresztel					
<p>69. sz.¹⁾ álláspont</p> <p>☐ mértföld: K. O. XVI. 16. szelvény: ac.</p> <p>KR = 68,823-10. ÉM = 67,204-26. H =</p> <p>Háromszögelt az 1909. évben N. N. háromszögelő mérnök.</p> <p>Állandósította az 19... évi</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Középpontja:</p> <p>Anyaga:</p> <p>négy- — hossz szögben</p> <p>Körülfalazás anyaga négy- mély- szögben sége</p> <p>Megjelölése</p> <table border="1"> <tr> <td>külső</td> <td>belső</td> </tr> <tr> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> </table>	külső	belső	
külső	belső					
.....					

¹⁾ Az egész fekete vonallal körbezártak áthúzóznak tekintendő. A fekete vonalon ez áll: lánc Almás községben.

Magyar kir. országos kataszteri felmérés.

Vármegye: Gömör és Kishont.
Járás: Rozsnyó.
Község: Dernő I. és II. rész.

A háromszögelési pont						
neve vagy száma, ☐ mértföldje, szelvénye, a háromszögelés és az állandósítás időpontja	helyszínrajzi leírása — a birtoklás és művelési ág jelzésével — és az állandósítás módja	helyszínrajzi vázlat				
<p>70. sz. állandósítási kő és fajel</p> <p>☐ mértföld: K. O. XVII. 15. szelvény: dh.</p> <p>KR = 64,059-15. ÉM = 68,522-55. H =</p> <p>Háromszögelt az 1909. évben N. N. háromszögelő mérnök.</p> <p>Állandósította az 1909. évi szept. 11.-én</p> <p>N. N. kataszteri mérnök.</p>	<p>Mogyorós dűllőben, Kányavár nevű hegycsúcson, Dernő község erdejében egy vén bükkfán.</p> <p>Középpontja: a fajel és a kő csúcsa</p> <p>Anyaga: szürke homokkő</p> <p>0.25 m. — 0.90 m. szélességben — hossz</p> <p>Körülfalazás anyaga négy- mély- szögben sége</p> <p>Megjelölése</p> <table border="1"> <tr> <td>külső</td> <td>belső</td> </tr> <tr> <td>K. F. 1907. és körül-árkolás</td> <td>a sziklába véselt kereszt</td> </tr> </table>	külső	belső	K. F. 1907. és körül-árkolás	a sziklába véselt kereszt	<p>h. 15-50</p> <p>Kányavár</p> <p>Mogyorós</p> <p><i>Kővel pontok hiányában se nem mérhető.</i></p>
külső	belső					
K. F. 1907. és körül-árkolás	a sziklába véselt kereszt					
<p>71. sz. torony</p> <p>☐ mértföld: K. O. XVII. 15. szelvény: dh.</p> <p>KR = 64,112-85. ÉM = 68,054-22. H =</p> <p>Háromszögelt az 1909. évben N. N. háromszögelő mérnök.</p> <p>Állandósította az 19... évi</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>A dernői róm. kath. templomtornya.</p> <p>Középpontja: a torony csúcsa</p> <p>Anyaga:</p> <p>négy- — hossz szögben</p> <p>Körülfalazás anyaga négy- mély- szögben sége</p> <p>Megjelölése</p> <table border="1"> <tr> <td>külső</td> <td>belső</td> </tr> <tr> <td>Pirosra festett hádoggal van fedve</td> <td>.....</td> </tr> </table>	külső	belső	Pirosra festett hádoggal van fedve	<p>h. 40</p>
külső	belső					
Pirosra festett hádoggal van fedve					

Magyar kir. országos kataszteri felmérés.

Vármegye: Gömör és Kishont.
Járás: Roxsnyó.
Község: Darnó I. és II. rész.

A háromszögelési pont		
neve vagy száma, ☐ mért-földje, szelvénye, a háromszögelés és az állandósítás időpontja	helyszínrajzi leírása — a birtoklás és művelési ág felzésével — és az állandósítás módja	helyszínrajzi vázlata
<p>72. sz. állandósítási kő</p> <p>☐ mértföld: K. O. XVII. 16. szelvény: dg. KR = 64,198.20. EM = 70,278.12. H =</p> <p>Háromszögelt az 1909. évben N. N. háromszögelő mérnök.</p> <p>Állandósította az 1909. évi szept. 11.-én N. N. kataszteri mérnök.</p>	<p>Rakottyas dűllőben, Remetehegy csúcsán, Andrásy Dénes gróf és Darnó község erdől közti árok déli partján.</p> <p>Középpontja: a kő csúcsa Anyaga: szürke homokkő 0.25 m. négy-szögben — 0.90 m. hosszú</p> <p>Körülfalazás anyaga négy-szögben mélysége</p> <p>Megjelölése külső: K. F. és körülárkolás belső: salak és üvegdarabok, téglá bevésett keresztrel</p>	<p>Rakottyas</p>
<p>78. sz. gyárkőművi villámhárító</p> <p>☐ mértföld: K. O. XVII. 15. szelvény: dh. KR = 64,400.65. EM = 68,889.30. H =</p> <p>Háromszögelt az 1909. évben N. N. háromszögelő mérnök.</p> <p>Állandósította az 19... évi</p>	<p>Kovács András szeszgyári kéményének villámhárítója, Seregélyes dűllőben.</p> <p>Középpontja: a villámhárító</p> <p>Anyaga:</p> <p>négy-szögben — hosszú</p> <p>Körülfalazás anyaga négy-szögben mélysége</p> <p>Megjelölése külső:</p>	<p>Seregélyes</p>

Budapest, 1909. évi hó ...-én.

Vizsgálta: N. N. felmérési felelős.

Kiegészítette: N. N. kataszteri főmérnök.

XVI. számú minta a 30/909 I. M. számú rendelet 218. §-ához.

.....kir. ítéltábla.kir. törvényszék.

Kimutatás

.....község birtokrendezési ügyének menetéről.

1.	Az eljárás neve (erdő, legelő elkülönítés, arányosítás, általános vagy részleges tagosítás):	
2.	A rendezendő terület nagysága:	
	parcelláinak száma:	
3.	Az eljáró bíró neve:	
	A földmérő neve és lakóhelye:	
I. A megengedhetőség.		
4.	A földművelésügyi miniszterhez intézett kérvény iktatási ideje és száma (1909. évi 20. I. M. számú rendelet):	
5.	Földművelésügyi miniszter határozatának kelte és száma, s tartalmának rövid megjelölése (pl. tagosítás célszerű, legelő felosztható, közlegelő kiegészítendő %-kal):	
6.	A megengedhetőség iránt beadott kereset illetőleg kérvény iktatási ideje és száma:	
7.	A tárgyalást rendelő végzés kelte:	
	A tárgyalás napja és tartama:	
	A törvényszék megengedhetőségi határozatának kelte és száma:	
8.	Telekkönyv-helyesbítő eljárás (rendelet 60. §.)	
	kéretett:	
	elrendeltetett:	
II. Az előmunkálatok.		
9.	Az előmunkálatok vezetésére bírói kiküldő végzés kelte és száma (rendelet 61. §.):	
10.	Telekkönyvi adatok a helyesbített vagy a régi vagy mind a két telekjegyzőkönyvekre vonatkozólag szerzettettek-e be (rendelet 75. §.):	

11.	Előmunkálatok megkezdésére határnapot kitűző végzés kelte, száma, a tárgyalás napja és tartama (rendelet 79. §.):	
12.	A földmérő kinevezésének és a földmérői szerződés jóváhagyásának (rendelet 86. §.)	kelte, száma: jogerőre emelkedése:
13.	A bizalmi férfiak megválasztását, földmérő bevezetését elrendelő végzés kelte és száma: A tárgyalás napja és tartama: A határvizelésnél kataszteri mérnök részt vett-e? (rendelet 88. és 90. §.):	
14.	A földmérői felvételi munkálatok	beadásra kitűzött határidő: beterjesztésének napja (rendelet 109. §.):
15.	Az osztályozás és becslés	foganatosítására határidőt kitűző végzés kelte és száma (rendelet 109. §.): napja és tartama: (rendelet 118. §.):
16.	A földmérőknek	az osztályozási jegyzőkönyv mikor adatott ki (rendelet 119. §.): milyen határidő tűzött ki a befejezett előmunkálatok beadására? jelentése ezek beadásáról mikor érkezett be? előmunkálatai mikor érkeztek az eljáró bírósághoz (rendelet 125.)?
17.	Földmérő az ellenőrzési számítás és részletes területszámítás előzetes és külön megvizsgálását kérte-e (rendelet 127. §.):	
18.	Az előmunkálatok	hitelesítésére stb. tárgyalást kitűző végzés kelte és száma; a tárgyalás tartama (129. §.): a birtokváltások felvételének tartama (130. §.): hitelesítését befejező bírói határozat kelte (137. §.):
19.	Előterjesztések adattak-e be, a kir. törvényszék, a kir. ítélőtábla határozatának kelte és száma (rendelet 138. §.):	
III. Az érdemleges tárgyalás.		
20.	Az érdemleges tárgyalás kezdő napja és tartama (rendelet 143. §.): A földmérő utasított-e az összehasonlító okirat A) oldalának előleges elkészítésére?	
21.	Egyesség nem sikerülvén,	a munkálatok tervezet készítése végett, mikor adattak ki a földmérőknek (rendelet 145. §.): a tervezet elkészítésére tűzött záros határidő: a tervezet betérjesztésének napja (rendelet 157. §.):
22.	A tervezet feletti tárgyalásra határnapot tűző végzés kelte és száma, a tárgyalás kezdő napja és tartama: Az eljáró bíró mikor terjesztette be az iratokat a törvényszékhez (rendelet 158. §.):	

23.	Az eljáró bíró jelentésének rövid tartalma a neki átadott perek- és ügyekről	
24.	A kiegészítés (rendelet 159. §.):	elrendelése tárgyában hozott határozat kelte és száma: foganatosításának ideje:
25.	Egyesség jóváhagyásának, az érdemleges ítéletnek	kelte és száma: jogerőre emelkedése a felebbviteli bírósági ítéletek keltének és számának megjelölésével:
IV. Végrehajtás.		
26.	Végrehajtásra bírót küldő végzés kelte, száma, (rendelet 163. §.):	
27.	Az eljáró bíró által a kiosztási munkálatok elkészítésére kitűzött záros határidő: Birtokváltások bejelentésére kitűzött határidő: A birtokváltások felvétele végett kiment-e az eljáró bíró a helyszínére, ebben az esetben az eljárás kezdő napja és az eljárás tartama megjelölendő (rendelet 164. §.):	
28.	A földmérő a kiosztási munkálatokat mikor terjesztette be a felmérési felügyelőséghez: A felmérési felügyelőség hány ízben és mikor adta vissza a földmérőknek a munkálatokat: A kiigazított munkálatokat a földmérő mikor küldte be: A kiosztási munkálatok mikor érkeztek az eljáró bírósághoz (rendelet 170. §.):	
29.	A kihasítás megkezdésére kitűzött határnap és a tárgyalás tartama (rendelet 171. §.):	
30.	Mikor készült el a földmérő a kihasítási munkálatokkal?	
31.	Az új birtokállapot hitelesítésére	határnapot kitűző végzés kelte és száma: tárgyalás kezdő napja és tartama:
32.	A végrehajtási eljárás befejezésének napja (rendelet 174. §.):	

33	Előterjesztések fölött hozott törvényszéki, esetleg felebbviteli bírósági határozatok	kelte és száma: jogerőre emelkedésének napja (rendelet 178. §.):
34	Az iratok mikor tételek át a telekkönyvi hatósághoz, a pénzügyigazgatósághoz illetve a felmérési felügyelőséghez (rendelet 179. §.):	
35	Az iratok mikor érkeztek vissza	a telekkönyvi hatóságtól? a felmérési felügyelőségtől? a pénzügyigazgatóságtól?
36	Az esetleg beadott kilgázítási kereset, s az a feletti intézkedések részletezése (rendelet 181.):	
37	A törvényhatóság, tiszti ügyésze mely esetekben élt felebbvitellel (rendelet 208. §.):	
V. Költségek.		
38	Költségelőirányzat összegeKfillér, ebből mennyi vettettet ki a birtokosokra:	
39	A pótköltségelőirányzat összegeKfillér, ebből mennyi vettettet ki a birtokosokra:	
40	A költségjegyzék	mikor terjesztetett fel az igazságügyminisztériumi számvevőséghez (rendelet 196. §.): mikor érkezett vissza:
41	A költségek végleges megállapítását tartalmazó végzés kelte, jogerőre emelkedése, az esetleges felebbviteli bírósági határozatok keltének és jogerőre emelkedésének jelzésével (rendelet 201. §.):	
42	A véglegesen megállapított költségek	összege: a birtokosokra esik: állami hozzájárulás (.....%): a földművelésügyi miniszter megtérít:
43	Visszaftetések történtek-e (rendelet 203. §.)?	
44	Kiegészítő mnnkálatok végeztettek-e, ki végeztette azokat (rendelet 200. §.) s mily nagy költséggel:	

A m. kir. igazságügyminiszternek 40/1909. I. M. számú rendelete

az 1908:XXXIX. t.-cikk hatályosságának területén a birtokrendezési, különösen az úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben alkalmazandó földmérőkről.

A birtokrendezést, különösen az úrbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyazó 1836:VI., X., XII., 1840:VII., XXX., XXXI. és 1871:LIII. t.-cikk módosításáról és kiegészítéséről szóló 1908:XXXIX. t.-cikk 4. §-ában nyert fölhatalmazás alapján e törvény hatályosságának területén a birtokrendezési, különösen az úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben alkalmazandó földmérőkről a következőket rendelem:

1. §.

A birtokrendezési, különösen az úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási eljárásoknál a műszaki teendők ellátására földmérők gyanánt, feltéve, hogy gondnokság vagy csőd alatt nem állanak, csak azok alkalmazhatók: akiket a jelen rendelet értelmében jogosított földmérőknek kell tekinteni.

Ez a rendelkezés áll azokra is, akiket a földművelésügyi miniszter birtokrendezési ügyekben a műszaki teendők ellátására esetleg saját műszaki személyzetéből kirendel, kivéve ez utóbbiak közül azokat, akik hivatalos állásukat a jelen rendelet hatálybalépése előtt nyerték el.

2. §.

Az 1. §-ban körülírt műszaki teendők ellátására jelen rendelet értelmében jogosított főföldmérőknek tekintendők:

1. akik az igazságügyminisztertől a 3. §-ban megszabott módon földmérői jogosítványt nyernek;
2. akik a jelen rendelet értelmében szervezett vizsgáló-bizottságtól földmérői jogosítványt nyernek.

3. §.

Az igazságügyminiszter az 1909. év végéig benyújtható folyamodásukra földmérői jogosítvánnyal láthatja el azokat a feddhetlen jellemű magyar állampolgárokat:

1. akik kimutatják, hogy az 1890. évi május hó 23-án 22.578. szám alatt (R. T. 1890. évi 1121. l.) kelt vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet 1., 2. és 3. pontjában körülírt műszaki minősítésnek megfelelnek és hogy az illetékes törvényszékek elnökei által a birtokrendezési ügyekben eljáró bírák meghallgatásával kiállított bizonyítvány szerint a jelen rendelet hatálybalépését megelőző tíz éven belül birtokrendezési ügyekben, mint működő mérnökök (földmérők) gyakorlatot folytattak;
2. akik az 1908. március 20-án 600. I. M. szám alatt kiadott igazságügyminiszteri rendelet értelmében az idézett rendelet hatályosságának területén jogosított földmérők gyanánt működhetnek, feltéve, hogy ebbeli jogosítványukat nem az 1891. évi április hó 15-én 9654. I. M. szám alatt kibocsátott igazságügyminiszteri rendelet 7. §-ának 3. pontja alapján nyerték el.

4. §.

A 2. §. második pontjában említett vizsgáló-bizottság Budapesten működik.

Tagjai a bizottságnak:

1. elnök;
2. a m. kir. József-műegyetem által saját kebeléből öt évenként kiküldött három tag;
3. négy, a birtokrendezési jogszabályokban jártas olyan tag, akik az ítélő bírákra előírt képzettséggel bírnak;
4. az országos kataszteri felmérés három olyan szakközege, akik birtokrendezési ügyekben gyakorlattal bírnak.

A bizottságnak elnökét s a 3. pont alatt megjelölt tagokat az igazságügyminiszter, a 4. pont alatt megjelölt tagokat a pénz-

ügyminiszter öt év tartamára nevezi ki. Az öt év elteltével a ki nevezés megújítható.

Az elnök helyettesét a bizottság tagjainak sorából az igazságügyminiszter jelöli ki.

Minden egyes vizsgálatnál a bizottság az elnökön kívül négy tagból áll, akik közül egyet a 2., kettőt a 3. és egyet a 4. pont alatt megjelölt tagokból kell meghívni.

5. §.

Földmérői jogosítvány elnyerése végett vizsgálatra bocsáthatók azok a feddhetlen jellemű magyar állampolgárok:

1. akik az 1890. évi május hó 23-án 22.578. szám alatt (R. T. 1890. évi 1121. l.) kelt vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet értelmében okleveles mérnököknek tekintendők, vagyis akik az 1850. év előtt a budapesti tudomány-egyetemmel kapcsolatban fennállott mérnöki intézettől mérnöki oklevelet, 1850-től kezdve pedig a m. kir. József-műegyetemtől mérnöki absolutoriumot vagy mérnöki oklevelet, vagy a m. kir. József-műegyetemmel egyenlő rangú valamely külföldi műegyetemtől mérnöki oklevelet nyertek s az utóbbiaknál föltéve, hogy oklevelük az e részben fennálló szabályoknak megfelelően honosított;

2. akik az idézett vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet értelmében a mérnöki címet az okleveles jelző nélkül használni jogosítva vannak, vagyis akik valamely műegyetemen a földmértant és a mérnöki építő-tudományokat, út- és vasútépítést, vízépítést, hidépítést az oklevélkényszer előtti időkben (1874/5.) teljesen vagy legalább nagyobb részben hallgatták és e tárgyakból műegyetemen legalább részben vizsgálatokat is tettek; valamint azok, akik 1874/5. óta a József-műegyetem mérnöki szakosztályának összes kötelezett tantárgyait hallgatták és azokból kivétel nélkül sikeres vizsgálatokat tettek;

3. akiknek a m. kir. József-műegyetem részéről 1880-ig bezárólag kiállított földmérői oklevelük van;

4. akik az országos kataszteri felmérésnél szolgáltak és mint »kataszteri mérnökök« vagy magasabb fizetési osztályba tartozók váltak meg állásuktól, föltéve, hogy állásukat műszaki foglalkozás alapján nyerték el és azt nem az ellenök indított fegyelmi eljárás folytán hagyták el.

6. §.

Az igazságügyminiszter a 8. §-ban említett hármass bizottság meghallgatása után földmérői vizsgálatra bocsáthat oly feddhetlen jellemű magyar állampolgárokat, akik a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola megfelelő szakosztályának szabályszerű bevégezése után kiállott államvizsgálat alapján bányamérnöki vagy erdőmérnöki oklevelet nyertek, föltéve, hogy kimutatják azt, hogy volt alkalmuk a birtokrendezési ügyekkel gyakorlati téren foglalkozni, továbbá föltéve, hogy — amennyiben megelőzőleg állami szolgálatban állottak — állásukat nem az ellenök indított fegyelmi eljárás folytán hagyták el.

7. §.

A földmérői vizsgálatra jelentkező köteles kellően felszerelt kérvényét a bizottság elnökéhez továbbküldés és esetleges észrevételek megtétele végett annak a törvényszéknek az elnökénél benyújtani, amelynek területén rendes lakóhelye van.

Az állami alkalmazásban volt vagy az állami alkalmazásban levő jelentkező azonban kellően felszerelt kérvényét annál a miniszternél nyújtja be, akinek alá van rendelve az a közigazgatási ág, amelynél legutóbb alkalmazásban volt vagy van.

Az illető miniszter a kellően felszerelt kérvényt a jelentkező személyére, szolgálatára, nyugdíjaztatására stb. vonatkozó felvilágosításokkal együtt a földmérő bizottság elnökének küldi meg.

8. §.

A vizsgálatra bocsátás felett hármass bizottság határoz, amelynek elnökét és tagjait a földmérő vizsgáló-bizottság tagjai közül a vizsgáló-bizottság elnöke jelöli ki.

A hármass bizottság határozata ellen a jelentkező felebbvitellel élhet az ötös bizottsághoz, amelyet a földmérő vizsgáló-bizottság elnöke saját vagy helyettesének elnöklete alatt alakít a vizsgáló-bizottság olyan négy tagjából, akik a hármass bizottságban részt nem vettek.

A vizsgálatok napját a vizsgáló bizottság elnöke tűzi ki és a megfelelő helyiségről is gondoskodik.

9. §.

A vizsgálat szóbeli, nyilvános, legalább két óráig tart és magyar nyelven teendő le.

A vizsgálat tárgyai: az úrbéri elkülönítésre, arányosításra és tagosításra, általában a birtokrendezésre, a birtokfelosztásra (telepítésre, parcellázásra), a telekkönyvi jogra, továbbá az országos kataszteri felmérésre s egyáltalában a földadókataszterre vonatkozó jogszabályok.

10. §.

A vizsgálat eredménye felett a vizsgáló-bizottság szótöbbséggel határoz.

Képesítés esetén a jelöltnek a következő esküt kell tennie:

»Én N. N. esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre, hogy mint földmérő a reám bízandó rendezési műveletekben a törvény, a törvényes rendeletek és a bíróság utasítása értelmében részrehajlás és mellétekintetek nélkül szakismeretem szerint jó lélekkel, a valósághoz híven és pontosan fogok eljárni. Isten engem úgy segítjen!«

Aki azt állítja, hogy az eskü meggyőződésével ellenkezik, eskü helyett fogadást tesz. E fogadás így szól: »Becsületesemre és lelkiismeretemre fogadom, hogy stb.«

Az eskü vagy fogadalom letétele után a bizottság elnöke a földmérői jogosítványt, amelyet a bizottság elnöke és minden tagja aláír, a képesített jelöltnek azonnal átadja.

A képesítettnek nem talált jelölt hat hó lefolyása előtt újabb vizsgálatra nem bocsátható.

11. §.

A vizsgálatról az elnök által kijelölt bizottsági tag jegyzőkönyvet készít, amelybe a jelölt nevét, a személyére vonatkozó adatokat, nyelvismereteit, foglalkozását, lakását és a vizsgálat eredményét be kell iktatni.

A jegyzőkönyvet az elnök és a bizottsági tagok írják alá.

12. §.

A földmérői vizsgálat díja 110 korona, amelyből 20 korona a vizsgáló-bizottság elnökét, 20—20 korona pedig a bizottságnak a vizsgán részt vevő tagjait illeti meg. A vizsgálati díjak feleslege

pedig a vizsgáló bizottság igazgatási és kezelési költségeinek fedezésére fordítandó.

Az említett díjat a vizsgálat megkezdése előtt a vizsgáló-bizottság elnökénél kell lefizetni.

13. §.

A vizsgáló-bizottság elnöke a lefolyt évben tartott vizsgálatok eredményéről az igazságügyminiszterhez minden év első hónapjában táblázatos kimutatást terjeszt fel.

14. §.

A bírói tárgyalásokon, amennyiben a földmérő kifejezetten személyes megjelenésre idézve nincs, helyette csak azok a feddhetlen előéletű magyar állampolgárok jelenhetnek meg és fogadhatók el, akik az 5. és 6. §-ban meghatározott előképzettség egyikével bírnak és földmérősegédek gyanánt a jelen rendelet értelmében szervezett földmérővizsgáló-bizottság elnökénél be vannak jelentve.

Ez utóbbi bejelentés alkalmával az 5. és 6. §-ban meghatározott előképzettség egyikének fenforgását igazoló okiratokat és az alkalmazásba vételről a jelen rendelet értelmében jogosított földmérő által kiállított bizonyítványt is fel kell mutatni.

A földmérővizsgáló-bizottság elnöke, miután a feltételek fenforgásáról a bemutatott okiratok alapján meggyőződött, továbbá az állami alkalmazásban volt jelentkezők felől volt felettes hatóságuktól kellő felvilágosítást nyert, a bejelentőt a bejelentés tudomásulvételéről értesíti és erről az »Igazságügyi Közlöny«-ben való közzététel végett az igazságügyminiszternek jelentést tesz.

A bejelentés tudomásulvételének megtagadása esetében a bejelentő felfolyamodással élhet az igazságügyminiszterhez.

A földmérők a helyettük eljáró segédek eljárásáért teljes mértékben felelősséggel tartoznak.

A segéd csak helyettesítési meghatalmazás felmutatása mellett és csupán az ebben meghatározott korlátok között helyettesítheti a földmérőt.

15. §.

Minden kir. ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla területén működő földmérőkről s azoknak a kir. ítélőtábla

területén fekvő törvényszékeknél teljesített birtokrendezési munkálatairól megfelelő kimutatást vezetett.

Evégből a törvényszékek a földmérői szerződést jóváhagyó végzés jogerőre emelkedése után, a felettes kir. ítélőtábla elnökével közlik a megbízott földmérő nevét, továbbá az általa elvégezendő munkálatokra vonatkozó adatokat.

E végből ki kell tüntetni:

1. a község nevét, a rendezendő területnek kataszteri (1600 négyszögöles) holdak szerint kitett nagyságát és a birtokrészletek számát;

2. a birtokrendezési eljárás nemét: általános tagosítás, arányosítás stb.;

3. a szerződésben a földmérő részére kikötött összege, illetőleg egységarakat;

4. azt, hogy új munkálat-e vagy más földmérő által félbenhagyott munkálat folytatása s utóbbi esetben, hogy az ügy az eljárás melyik szakában van.

Hasonlóképpen értesíteni kell a kir. ítélőtábla elnökét arról is, hogy a földmérő a munkálatot befejezte vagy hogy meghalt vagy működése az illető ügyben más oknál fogva megszűnt.

A kir. ítélőtáblák elnökei a nyilvántartást áttekinthető kimutatás alakjában minden év második hónapjában két példányban fölterjesztik az igazságügyminiszterhez, aki a fölterjesztett kimutatásokból összeállított adatokat az »Igazságügyi Közlöny«-ben évenként közzéteszi.

A törvényszékek a jelen §. második, harmadik és negyedik bekezdésben megjelölt adatokat a felmérési felügyelőséggel is közlik (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 88. §.).

16. §.

A jelen rendelet határozmányai szerint nyert földmérői jogosítvány hatálya megszűnik:

1. elhalálozás;
2. lemondás;
3. a magyar állampolgárságnak elvesztése;
4. bírói ítélet által.

Mindaddig, amíg a jogosítvány hatálya meg nem szűnt, a jogosított földmérő köteles azokban az ügyekben, amelyekben meg-

bízást nyert, hozzáintézett bírósági meghagyásokat, valamint — ha mint szakértőt hivatalból alkalmazzák — a szakértői teendőket teljesíteni.

Bármilyen okból szűnjék is meg a jogosítvány hatálya, ezt az illető birtokrendező bíróságoknak be kell jelenteni és a földmérőnél vagy segédeinél levő munkálatok (19. §.) és hivatalos iratok biztosítása iránt a szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

A birtokrendező bíróság köteles a földmérői munkálatok folytatása iránt az ide vonatkozó szabályoknak megfelelően azonnal intézkedni és azután a volt földmérő díjait — a felmérési felügyelőség meghallgatása után — tekintettel a szerződésben megállapított díjrészekre és a tényleg végzett munkálatokra megállapítani. E megállapítás tárgyában hozott határozat ellen egyfokú felelvitelnek van helye.

17. §.

A földmérők köteleseit a birtokrendezésre vonatkozó törvények és rendeletek, különösen pedig a birtokrendezési eljárásról szóló rendelet szabják meg.

Ezenfelül kötelezik őket az eljáró bírónak és bíróságnak a rendezés folyamán kibocsátott intézkedései és a velük kötött szerződésben foglalt megállapodások.

A bírói rendeletek foganatosítása ellen fenforgó akadályokat köteles a jogosított földmérő saját felelősségére az eljáró bírónak vagy bíróságnak azonnal bejelenteni.

Az ezen jelentés folytán vett utasítást feltétlenül köteles foganatba venni.

18. §.

A földmérő díjazását a bíróságilag jóváhagyott szerződés, a díjazás kifizetésének módzatait a költségek kezeléséről szóló külön rendelet állapítja meg. Ezen a díjazáson felül a földmérő a birtokrendezésre vonatkozó semmi más díjazást sem pénzben, sem más előnyben el nem fogadhat.

Minden oly szerződés, amely a földmérés műveletére nézve a bíróságilag jóváhagyott szerződésen kívül jön létre, érvénytelen és a földmérővel szemben fegyelmileg büntetendő akkor is, ha a büntető törvény súlya alá nem esik.

A földmérő a szerződésben megállapított díjait vagy díjrészeit — esedékességük előtt — másnak nem engedményezheti s a bíróság a tilalomellenes engedményezést tudomásul nem veheti

19. §.

A földmérési felvételek, rajzok, számítások, földkönyvek és birtokívek, szóval a birtokrendezésre vonatkozó összes munkálatok megkezdésüktől fogva, a munkálatok bármely állásában oly hivatalos, a bíróság rendelkezésére álló iratok, amelyeket a bíróság rendeletére mindenkor be kell szolgáltatni.

Ezek a munkálatok sem a földmérő részéről, sem harmadik személyek részéről át nem ruházhatók, el nem zálogosíthatók, vissza nem tarthatók, még abban az esetben sem, ha a földmérő kikötött munkadíját a szerződésben meghatározott időben nem kapná is meg.

20. §.

Minden törvényszék, mint birtokrendező bíróság jogosítva van arra, hogy az eljáró bíró előterjesztésére vagy az érdekelt felek panaszára — de minden esetben a földmérő meghallgatása után — annak ellenében:

1. a szerződés csekélyebb horderejű megszegése;
2. bírói rendeletek nem teljesítése;

3. hanyagság és hivatalos eljárásokban való rendellenességek, különösen pedig a munkálatoknak a meghatározott időben való el nem készítése miatt, mint rendbüntetést, írásbeli megintést, súlyosabb esetekben pedig 1.000 koronára terjedhető pénzbírságot alkalmazhasson.

Szükség esetében a törvényszék a munkálatoknak a hibás földmérő költségén való elkészítését, folytatását és átalakítását vagy a szerződésnek más földmérőre való átruházását is elrendelheti.

A törvényszéknek az első vagy a második bekezdés értelmében hozott határozata ellen a földmérő 8 nap alatt egyfokú fel folyamodással élhet.

Ha a tény súlyosabb beszámítás alá esik, a kir. ítélőtábla az ügy felülvizsgálása alkalmával a fegyelmi eljárás megindítását is elrendelheti.

A munkálattól elmozdított földmérő esetleges díjainak megállapítására a 16. §. megfelelő rendelkezéseit kell alkalmazni.

21. §.

Minden törvényszék, mint birtokrendező bíróság jogosítva van arra is, hogy az eljáró bíró előterjesztésére vagy az érdekelt felek panaszára — de minden esetben az illető segéd meghallgatása után — csekélyebb kötelességszegések esetében, a segédeket rendbüntetésként írásbelileg megintse, súlyosabb esetekben 500 koronáig terjedő pénzbírsággal fenytse, sőt az illető munkálat tovább folytatásából is kirekessze.

Az utóbbi két esetben a segéd 8 nap alatt egyfokú felfolyamodással élhet.

A munkálat tovább folytatásából való kirekesztést kimondó határozat ellen beadott felfolyamodásnak a határozat foganatosítására felfüggesztő hatálya nincsen. A megbízó földmérő a munkálat folytatásáról azonnal köteles gondoskodni.

A 20. §. utolsó előtti bekezdése megfelelően alkalmazandó.

22. §.

Az 1871:VIII. és 1891:XVII. t.-cikkben foglalt fegyelmi szabályokat a földmérői eljárásnak és működésnek természetéhez képest a 23—30. §-ok módosító rendelkezéseivel kell alkalmazni.

23. §.

A fegyelmi hatóságot első sorban az a törvényszék gyakorolja, amely illetékes eljárni abban a birtokrendezési ügyben, amelyben a kötelességszegés vagy fegyelmi vétség elkövetett; ha pedig az illetékesség ezen az alapon nem volna megállapítható, az a törvényszék, amelynek területén a fegyelmiileg terheltnek állandó lakása van.

24. §.

A törvényszék mint fegyelmi hatóság, annak elnöke, a vádló, a vádlott vagy az érdekelt felek valamelyikének kérésére és a felhozott okok alaposságának esetében: az igazságügyminiszter a fegyelmi hatóság gyakorlására más törvényszéket küldhet ki.

Az igazságügyminiszter a bíróküldést alapos okok alapján vissza is vonhatja.

25. §.

A földmérő fegyelmi vétséget követ el különösen akkor:

1. ha a megbízatásánál fogva teljesítendő cselekményért vagy

annak elmulasztásáért ajándékot vagy jutalmat követel vagy elfogad, úgyszintén ha az ajándékot vagy a jutalmat az ő beleegyezésével harmadik személynek adták vagy ígérték;

2. ha a földmérői díjazásra vagy annak tárgyaira nézve a bíróilag jóváhagyott szerződésen kívül más szerződésre vagy mellékszerződésre lép;

3. ha a kezein levő birtokrendezési iratokat, munkálatokat, rajzokat, könyveket elzalogosítja;

4. ha nagyobb mértékű hanyagság vagy rendellenesség terheli;

5. ha rendbüntetést már két ízben szenvedett;

6. ha munkálatai annyira hibásak, hogy a hitelesítésnél vagy az ügy érdemleges elbírálásánál elfogadhatatlannak bizonyulnak, amennyiben a btkv. 221. §-ának esete fenn nem forog;

7. ha oly rendezési munkálatra való alkalmazást elfogad, amelyben az elfogultság miatt emelt kifogás alaposnak bizonyult;

8. ha ő maga vagy az ő tudtával, hozzájárulásával vagy einézésével az ő érdekében más, a földmérő választás alkalmából etet, itat, veszteget vagy előnyöket ígérget.

Ha a földmérői munkálat lényeges műszaki hibák miatt nem volt hitelesíthető, ha a bíróság a végrehajtást ily okból megsemmisítette, vagy az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 210. §-ában meghatározott kiigazításnak helyt adott: az iratokat megjegyzéseivel együtt a fegyelmi bírósághoz mindig átteszi.

26. §.

A fegyelmi vétség büntetése:

1. rosszalás;

2. feddés;

3. pénzbüntetés 2.000 korona erejéig;

4. a földmérői jogosítvány elvesztése.

Ismétlés esetében a bíróság a korábbi eljárásban megállapított fegyelmi büntetésnél magasabb fokú és nagyobb büntetést köteles alkalmazni; azonban az előbbi bekezdés 3. pontja alá eső büntetés után csak akkor kell alkalmazni feltétlenül a 4. pontban meghatározott fegyelmi büntetést, ha a 3. pont alá eső fegyelmi büntetés már három ízben alkalmazást nyert.

A büntetés fokozatait a fentebb megállapított sorrend tünteti fel.

A második bekezdésben foglaltakra való tekintetből a fegyelmi eljárásban az igazságügyminisztertől be kell szerezni a földmérő esetleges korábbi fegyelmi ügyeire vonatkozó adatokat is.

27. §.

A 26. §. 1., 2. és 3. pontjában megállapított büntetés feddhetlenül eltöltött további három évi munkaidő után jogi hatályát veszti.

28. §.

A földmérői jogosítványnak a fegyelmi és a büntető bíróság ítéletében kimondott elvesztése maga után vonja a földmérővel kötött szerződések megszüntetését.

A földmérőnek gondnokság alá helyezése vagy az ellene nyitott csőd szintén maga után vonja a vele kötött szerződések megszüntetését.

A földmérői jogosítvány elvesztése esetében a jogosítványról annak idején nyert okiratot vissza kell szolgáltatni.

29. §.

Ha a földmérő a fegyelmi eljárás megindítása előtt jogosítványáról és a szerződéseiből folyó igényekről lemond, a fegyelmi eljárástól el kell tekinteni.

Ily lemondás azonban a vagyoni felelősséget meg nem szünteti és a büntető eljárás megindítását nem gátolja.

30. §.

A fegyelmi eljárás megindítása iránti határozatot valamint a hozott ítéleteket jogerőre emelkedés után közölni kell:

1. azzal a bírósággal, amelynél a fegyelmi eljárás alapjául szolgált birtokrendezési ügy folyamatban volt vagy folyamatban van;

2. a kir. ítélőtábla elnökével;

3. az igazságügyminiszterrel.

Az előbbi bekezdésben foglalt szabályokat megfelelően alkalmazni kell gondnokság alá helyezés vagy csődnyitás esetében is.

Az a törvényszék, amelynél a fegyelmileg büntetett (illetőleg gondnokság alá helyezett vagy közadós) földmérő birtokrendezési ügyekben működik, szükség esetében köteles a munkálatok tovább folytatására irányuló intézkedéseket megtenni (20., 28. §§.).

31. §.

A törvényszék mint fegyelmi hatóság (23. §.) nagyobb kötelességszegések vagy fegyelmi vétség esetében a segédek felett is gyakorol fegyelmi hatóságot s őket — meghallgatásuk után megfeddheti — 1000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fenyítheti és különösen terhelő esetekben a segédek jegyzékéből való kitörlésüket, sőt a vizsgálatra bocsátástól való eltiltásukat is kimondhatja.

A segéd a fegyelmi bíróság határozata ellen, amennyiben az pénzbüntetésre, a jegyzékből való törlésre vagy vizsgálatra bocsátástól való eltiltásra irányul, 8 nap alatt egyfokú felfolyamodással élhet.

A fegyelmi vétségek meghatározásánál a 25. §., a fegyelmi határozatok közlésénél pedig a 30. §. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

A segédekre rótt pénzbírságért (21. §.) és pénzbüntetésért (jelen §.) első sorban a földmérő felelős, aki azonban ezt az összeget segédjétől visszakövetelheti, a segéd járandóságából pedig vissza is tarthatja.

32. §.

A törvényszék mint fegyelmi hatóság fegyelmi büntetés kiszabása előtt a műszaki ismereteket igénylő kérdésekre vonatkozólag köteles beszerezni a felmérési felügyelőség (ha pedig műszaki tanács szerveztemék, ez utóbbinak) véleményét.

33. §.

Azok ellenében, akiket a földművelésügyi miniszter a földmérői teendők ellátására saját műszaki személyzetéből kirendel, a törvényszék rendbüntetést nem szabhat ki s felettük a fegyelmi hatóságot is különbeni fegyelmi hatóságuk gyakorolja.

Ha a kirendelt műszaki személyzet bármely tagjának működése ellen merülne is fel valamely kifogás, a bíróság annak megtorlása iránt teendő intézkedés céljából az igazságügyminiszternek tesz jelentést.

34. §.

A jelen rendelet 1909. évi május hó 1. napján lép életbe.

Kelt Budapesten, 1909. évi január hó 5. napján.

A m. kir. igazságügyminiszternek 50/1909. I. M. számú rendelete

az 1908:XXXIX. t.-c. hatályosságának területén birtokrendezési ügyekben működő bírák és bírósági hivatalnokok napidíjainak és egyéb illetményeinek megállapítása, a szakértői közegek díjazása, valamint a telekkönyvi másolatoknak és a műszaki munkálatok harmadpéldányának költségei tárgyában.

A birtokrendezést, különösen az úrbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyazó 1836:VI., X., XII., 1840:VII., XXX., XXXI. és 1871:LIII. t.-cikkek módosításáról és kiegészítéséről szóló 1908:XXXIX. t.-c. 4. és 8. §-ában nyert felhatalmazás alapján e törvény hatályosságának területén a birtokrendezési ügyekben működő bírák és bírósági hivatalnokok napidíjainak és egyéb illetményeinek megállapítása, a szakértői közegek díjazása, valamint a telekkönyvi másolatoknak és a műszaki munkálatok harmadpéldányának költségei tárgyában a földmivelésügyi és pénzügyi miniszterekkel egyetértőleg a következőket rendelem:

1. §.

A birtokrendezési, különösen az úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben működő bírósági és szakértői közegek részére az I. alatt mellékelt díjszabásban megállapított díjakon kívül más és nagyobb díjakat engedélyezni s adni, viszont pedig nekik más és nagyobb díjakat követelni s elfogadni nem szabad.

Kivétel lehet egyedül a díjszabás 4. és 5. tételében említett azoknak a szakértőknek a díjazása, akik nem gazdasági vagy

erdészeti szakértőként működnek. A törvényszék ezeknek indokolt kérésére az eljáró bíró előterjesztése folytán — tekintettel műveleteik minőségére — a díjszabás 4. és 5. tételének hasábjában megállapított díjakon felül külön díjazást is rendelhet. Az e tárgyban indokoltan hozott bírói határozatot az igazságügyminiszeri számvevőséghez érvényesítés végett felterjesztett költségjegyzékhez kell csatolni.

A díjszabás 4. tételében említett okleveles szakértő csak abban a szakmában való alkalmazásért igényelheti a *b*) hasábjában megállapított díjat, amely szakmára oklevele vonatkozik; különben pedig csak az 5. tétel *b*) hasábjában megállapított díjazásban részesül.

2. §.

A birtokrendezési ügyekben eljáró kataszteri mérnököket az országos kataszteri felmérésnél alkalmazott közegek számára kiadott illetményszabályzat szerinti díjak (napidíj, útiköltség és gyalogolási átalány) illetik meg (1903. dec. 3-án 99.423. P. M. szám alatt kiadott illetményszabályzat). Az erre vonatkozó esetleges vitás kérdésekben a pénzügyminiszter határoz.

A kataszteri mérnökök megállapított költségeit a törvényszék a kir. adóhivatallal az országos kataszteri felmérésre vonatkozó naplóba a felmérési költségek arovata javára számoltatja át.

A szakértőként működő erdészeti közegeket és más állami tisztviselőket — habár kijelölés, kinevezés vagy választás folytán működnek is — a reájuk nézve hatályban levő illetményszabályzatban megállapított díjak (és pedig teljes napidíj, útiköltség stb.), valamint a jelen rendelethez mellékelt díjszabás szerinti határjárás díj illetik meg. (Az erdészeti közegek illetményszabályzatát az 1906. jul. 29-én 6.931. F. M. eln. sz. a. kelt rendelet foglalja magában.)

Ha szakértőként nyugalmazott állami tisztviselő nyer alkalmazást, ennek díjazása a mellékelt díjszabás ama tétele (4—6.) szerint történik, amely alá előképzettségénél illetőleg szakértővé való kijelölésénél fogva vonható.

3. §.

A díjak csak a II. alatti minta szerint szerkesztett, tanúsított és az igazságügyminiszeri számvevőség által érvényesített költségjegyzékek alapján utalványozhatók ki.

A kataszteri mérnökök azonban a részükre rendszeresített más mintájú költségjegyzéket (útszámlát) is használhatják.

4. §.

Az igénybe vehető előlegek összegét saját felelősségére a törvényszék elnöke állapítja meg (1909. évi 60. I. M. számú rendelet 35. §.)

Az elnök az előleget a szakértőnek közvetlenül vagy az eljáró bíró útján utalványozza (1909. évi 60. I. M. számú rendeletet 35. §-a).

A kataszteri mérnököket kiszállás esetében előleggel a fennálló szabályoknak megfelelően a felmérési felügyelőség, az erdészeti közegeket vagy más állami tisztviselőket pedig saját felettes hatóságuk látja el.

5. §.

A bírósági tag vagy szakértő köteles a vaspályán (hajón) önkéntes megszakítás nélkül utazni. Kocsin való utazás esetében, ha tengelyen egyhuzamban és egy cél felé utazik, október—március hónapokban rendszerint legalább 60, a többi hónapokban pedig rendszerint legalább 75 km.-t kell a legrövidebb irányban megtennie.

Az ettől való eltérések esetenként igazolandók.

Rövid ideig tartó kiküldetésnél, amely csak néhány órát vesz igénybe, a nap másik felét visszautazásra kell fordítani, ha ezt a vasut-, hajó vagy postajárat összeköttetés megengedi.

A bírósági tag, kataszteri mérnök, vagy szakértő gyorsvonati menetdíjat csak abban az esetben számíthat fel, ha a gyorsvonat használása által a napidíjknál megtakarítást ér el, vagy ha a foglalkozás teljesítésére több időt nyer.

A gyorsvonat igénybevételének jogosultságát, ha csak annak előnyös volta a vonatok menetrendjéből ki nem vehető, a törvényszék elnöke illetőleg az eljáró bíró, hitelesítő (határleiró) kataszteri mérnököknél pedig a felmérési felügyelőség a költségjegyzéken igazolja.

6. §.

Ha a vaspályán és a kocsin való utazás is igénybe vétetett, mindkettőt külön kell felszámítani.

Az útközben fizetett út-, rév- és hídvamok egy összegben teendők ki.

A díjszabás *d)* hasábjában előforduló bérkocsidíjat a díjazandó csak a 21.224/96. I. M. számú rendelethez mellékelt szabályzat 29. és 30. §-ában jelzett esetekben számíthatja fel.

A díjszabás *f)* hasábjában meghatározott határjárási díj csak a község belterületén kívül eltöltött működési napokra jár oly módon, hogy naponként legalább 8 órai működés teljesítendő.

Ha kivételes esetekben a határon való működés 8 óránál kevesebb időt vesz igénybe, úgy a határon eltöltött 4 óránál hosszabb időre egész napi, a 4 órai vagy ennél rövidebb időre pedig félnapi határjárási díj számítható fel.

Ehhez képest határjárás esetében az eljáró bírónak a költségjegyzéken a naponkénti elindulás és visszaérkezés idejét, valamint az előbbi bekezdés eseteiben a kivétel okát is igazolnia kell.

Az igazolás elmaradhat, ha a 8 óránál rövidebb működési idő az eljárás utolsó napjára esik, vagy ha az egész eljárás egy napnál hosszabb időt nem vett igénybe.

A kataszteri mérnökök az őket megillető gyalogolási átalányt a 2. §-ban idézett illetményszabályzatuk szerint számítják fel.

7. §.

A működés helyéről való visszautazás díjait a díjazandó csak lakóhelyéig, vagy ha útját más hivatalos eljárásban folytatnia kell, csak újabb rendeltetése helyéig számíthatja fel.

Ha az utóbbi hely a rendes lakóhelynél nagyobb távolságra esik, a birtokrendezési ügy rovására csak a díjazandó közeg lakóhelyéig járó utazási díjak, az azon felüliek pedig a későbbi eljárás rovására számítandók fel.

8. §.

A felszámított időtartam, a határra való kiszállás napjainak száma — ez utóbbiaknál a naponkénti elindulás és visszaérkezés idejének kiténtetésével (6. §.) — a vett előlegek összege és esetleg a távolságok a törvényszék elnökének illetőleg az eljáró bírónak, a távolságok a kataszteri mérnöknek, esetleg kir. építészeti mérnöknek vagy az alkalmazott földmérőnek tanusításával rendszerint

a költségjegyzéken, vagy ha ez aránytalan idővesztéssel járna, külön okmánnyal igazolandók.

9. §.

Azért, hogy az egyes közegek részére kiszolgáltatott előleg a számvevőségileg érvényesített illetményt nem mulja felül és a netaláni felesleg visszatérítéseért első sorban az előleget utalványozó törvényszéki elnök vagy az azt kiszolgáltató eljáró bíró, a tanúsítások valóságáért pedig a törvényszéki elnök, az eljáró bíró, a kataszteri mérnök, kir. építészeti mérnök, illetőleg a földmérő vagyoniilag is felelős.

10. §.

A költségjegyzékek szerkesztésénél az eljáró bíró, a földmérő és a kataszteri mérnök a többi kevésbé jártas szakértőnek segíteni és egyáltalában a költségjegyzékek rendszeres szerkesztésére ügyelni kötelesek.

A költségjegyzékeket az eljárás befejezése előtt teljesen megszerkesztve és aláírva az eljáró bírónak be kell nyújtani; ez a körülmény a tárgyalási jegyzőkönyv végén a beadó közeg és a felszámított összeg megjelölésével feljegyzendő.

A kataszteri mérnökök költségjegyzékeiket (úti számláikat) felettes hatóságuk útján juttatják el a törvényszékhez.

11. §.

Az egy eljárásra vonatkozó összes számlákat az eljárás befejezésétől számított 14 nap alatt a törvényszék útján érvényesítés végett közvetlenül az igazságügyministeri számvevőséghez címezve kell felterjeszteni.

Az eljárásnak bármely okból történt félbeszakítása esetében a vonatkozó költségjegyzékek az eljárás félbeszakításától számított 14 nap alatt szintén összeállítandók és felterjesztendőek.

Az elkészen beadott költségjegyzékeket a számvevőség érvényesítés nélkül visszautasítja s a számadó a vett előlegeket visszatéríteni köteles.

12. §.

A számvevőségileg érvényesített díjak kiutalványozásának valamint a költségek nyilvántartásának részleteit az 1909. évi 60. I. M. számú rendelet szabja meg.

13. §.

Az 1—12. §-okban foglalt rendelkezéseket egyes birtokrészleteknek majorsági vagy úrbéri természete iránt, erdők, legelők és nádasok elkülönítése iránt folyó ügyekben, továbbá olyan egyéb birtokrendezési ügyekben is alkalmazni kell, amelyekben a költségeknek adópénztári kezelését kivételesen nem veszik igénybe.

Az előlegek és az érvényesített díjak beszolgáltatása és kiutalványozása iránt azonban a törvényszék az eset minőségéhez képest azokkal a felekkel szemben intézkedik, akik ezeket a díjakat viselni vagy előlegezni a fennálló szabályok értelmében kötelesek.

14. §.

A telekkönyvi hatóságok az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 75. §-ában megjelölt telekkönyvi másolatokat a vonatkozó megkeresés beérkezése után — az 1908:XXXIX. t.-c. 6. §-a értelmében bélyeg- és illetékmentesen — haladéktalanul elkészítetik.

A másolást a telekkönyvi hatóság segédszemélyzete végzi. A segédszemélyzet azonban szükség esetén a munka idejének tartamára e végből felfogadott napidíjasokkal is szaporítható.

Egy-egy felfogadottnak napidíja 3 K-nál nagyobb nem lehet.

A másolás költségeit a megkereső törvényszék a telekkönyvi hatóság felszámítása alapján állapítja meg és utalványozza ki.

A költségek felszámításánál a birtokrendezési költségek lehető kimelésére kell törekedni s e költségek fejében a telekkönyvi hatóság csak a tényleges költségeit számíthatja fel, még pedig oly módon, hogy egy-egy lemásolt telekjegyzőkönyv (betét) után legfeljebb 40 fillért, és ha a kiszolgáltatott másolatokat az időközben befejezett telekkönyvhelyesbítő eljárás eredményeihez képest helyesbíteni és kiegészíteni is kell, telekjegyzőkönyvenként még legfeljebb további 20 f-t számíthat fel.

A telekjegyzőkönyvenként felszámított 40 f-be, illetőleg további 20 f-be a részlet-lajstromok, névjegyzék és vázrajzok lemásolása, valamint a felhasznált anyag értéke is már be van tudva.

Az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 65. §-a szerint a felmérési felügyelőség által kiszolgáltatott másolatoknak az idézett §-ban megjelölt előállítási (másolási) költségeit a felmérési felügyelőségnek költségjegyzéke alapján a törvényszék a kir. adó-

hivatallal az országos kataszteri felmérésre vonatkozó naplóban a »kataszteri térképek eladása« rovatának javára számoltatja át.

15. §.

A földmérőnek az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 167. §-a értelmében elkészített harmadpéldányokért és pedig a földkönyv és birtokívek harmadpéldányának elkészítéséért, oldalankint 6 fillér, a térkép harmadpéldányának elkészítéséért pedig kataszteri holdankint és birtokrészletenkint négy fillér munkadíj jár akként, hogy ezt az egységárat úgy a kataszteri holdak száma, mint a birtokrészletek száma után kell számítani.

A felhasznált papír, a vászonra húzás, a bekötés és a térkép elhelyezésére szolgáló bádogtok költségeit a földmérő az igazolt önköltségi árakon külön felszámíthatja. Nyilvánvalóan túlzott föl-számítást a törvényszék — felebbvitel kizárásával — a folyó áraknak megfelelően mérsékelni köteles.

Az e szakaszban említett munkadíj és költség kifizetéséről az idézett rendelet 167. §-a rendelkezik.

16. §.

A jelen rendelet 1909. évi május hó 1. napján lép életbe.

Kelt Budapesten, 1909. január hó 5. napján.

I. melléklet az 50/1909. I. M. számú rendelethez.

Díjszabás

az 1908: XXXIX. t.-c. hatályosságának területén birtokrendezési ügyekben működő bírák, bírósági hivatalnokok és szakértői közegek számára.

A díjazandó megjelölése	Napidíj		Kocsiosztály		Utazási költség		Fuvarozási költség kocsin	Határársi díj a határon teljesített működés idejére	Megjegyzés				
	K	f	K	f	K	f							
a	b	c	d	e	f								
1	Eljáró bíró és jegyző-könyvvezető	Teljes napidíj és utazási költség, illetmény szabályzatuk és fizetési osztályuk szerint				Minden személyre és minden egész napra 6 K.		Minden személyre s minden egész napra 6 K. 1. A földművelésügyi miniszter által kijelölt minden egyes gazdasági szakértőt, ha a 4-ik táblán alá esik, amennyiben az osztályozó és becselő bizottság elnökeként működik, még napanként 2 K. pótdíj illeti meg. 2. Az el róvábbeli díjakat, ha ketten egy helyre jönnének, csak ketten együtt és egyszerre számítatják fel és pedig mindig a magasabb összegár szerint.					
2	Kataszteri mérnök	Teljes napidíj, utazási költség és gyalogolási átalány, illetmény szabályzatuk és fizetési osztályuk szerint											
3	A földművelésügyi miniszter által szakértőként kijelölt vagy kinevezett, illetőleg szakértő gyanánt egyébként alkalmazott erdészeti közeg vagy más állami tisztviselő	Teljes napidíj és utazási költség, illetmény szabályzatuk és fizetési osztályuk szerint											
4	Okleveles (gazda, erdész vagy más) szakértő, továbbá a földművelésügyi miniszter által kijelölt gazdasági szakértő, amennyiben mint ilyen működik, még ha nincs is oklevele	16	II.	2	40	Út-, rév-, hidvámokon felül minden km.-nyi távolság után 40 fillér							
5	A művelt osztályhoz tartozó gazdasági, műiparos stb. szakértő	12	II.	2	40	Út-, rév- és hidvámokon felül minden km.-nyi távolság után 40 fillér							
6	A földműves osztályhoz tartozó és közönséges közműves szakértő	5	II.	1	20	Út-, rév- és hidvámokon felül minden km.-nyi távolság után 40 fillér							

II. melléklet az 50/1909. I. M. számú rendelethez.

..... kir. törvényszék..... hőség..... ügye.

Költségjegyzéke

..... törvényszéki bírónak, jegyzőkönyvvezetőnek,
kataszteri mérnöknek, kir..... erdésznek, gazdasági.....
szakértőnek, a földművelésügyi miniszter által kijelölt gazdasági
szakértőnek

Kiindulási pont vaspálya

Távolság km. tengelyen.

Működési időtartam 19 hó-tól bezárólag

19 hó-ig napra

Folyó szám	A díj megjelölése	A díjszabás téttele	Összeg		Jegyzet
			K	f	
1	Napidíj napra				
	Kocsiosztálydíj vaspályán				
2	menet állomásról állomásra				
	jövet állomásról állomásra				
3	Bérekoldíj				
	Fuvarozási költség				
4	menet-ről-ra km.				
	jövet-ről-ra km.				
5	Ut-, rév- és hidvámok				
6	Határjárási díj egész félnapra				
7	Elnöki pótdíj napra				
	Összesen				
	Felvett előleg				
	Utalványozandó				
	Visszafizetendő				

.....
számadó aláírása.

Tanusítás.

Tanusítom az itt felszámított km.-nyi távolságo
 napi működési időtartam, elnöki minőségben napt
 nap határon eltöltött idő és pedig egész nap;
 (naponkinti elindulás órája visszaérkezés órája),
 fél napnál hosszabb (elindulás órája , visszaérkezés
 órája), fél nap s ennél rövidebb (elindulás órája ,
 visszaérkezés órája), továbbá a felvett előleg összegének
 valóságát, számadó fizetési osztályát, F. M. által kijelölt
 szakértői minőségét és azt, hogy a gyorsvonal igénybevétele az
 eljárás érdekében történt, végre, hogy vasuti igazolvánnyal bir,
 a melynek kiállításáért illetőleg megújításáért fizetett K-t
 számadó a folyó évben még nem számította fel.

.....
 kiz. tsvszék elnöke......
 eljáró bíró......
 kataszteri (kiz. építészeti)
 mérnök (földmérő).A m. kir. igazságügyminiszternek 60/1909. I. M. számú
rendelete

az 1908:XXXIX. t.-c. hatályosságának területén folyó
 birtokrendezések, különösen úrbéri elkülöníté-
 sek, arányosítások és tagosítások költségeinek
 kivetése, beszedése, behajtása és kezelése tár-
 gyában.

A birtokrendezést, különösen az úrbéri elkülönítést, arányosítást
 és tagosítást tárgyazó 1836:VI., X., XII., 1840:VII., XXX., XXXI.
 és 1871:LIII. t.-cikkék módosításáról és kiegészítéséről szóló
 1908:XXXIX. t.-c. 4. és 8. §-ában nyert fölhatalmazás alapján
 e törvény hatályosságának területén folyó birtokrendezések,
 különösen úrbéri elkülönítések, arányosítások és tagosítások köl-
 tségeinek kivetése, beszedése, behajtása és kezelése tárgyában a
 pénzügyminiszterrel egyetértően a következőket rendelem:

1. §.

A birtokrendezések, különösen az úrbéri elkülönítések, ará-
 nyosítások és tagosítások költségére vonatkozó általános rendel-
 kezéseket az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet VII. fejezete s a
 következő 2—7. §-ok tartalmazzák.

2. §.

Az erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítésének költ-
 ségét kizárólag a volt földesúr, illetőleg földesurak és pedig egy-
 más között, a felosztás alkalmával nekik jutó birtokrész területe
 arányában viselik.

Ha a költségek előlegezése iránt a volt földesurak egymás
 között ki nem egyeznek, az eljáró bíró — a rendelkezésére álló és

esetleg kinyomozandó adatok figyelembe vételével — belátása szerint állapítja meg azt az arányt, amelyben azt előlegezni kötelesek.

Úgy az előlegeket valamint a birtokrendezés befejezése után a törvényszék által megállapítandó kiegyenlítési összegeket a közadók módjára kell behajtani.

Abban az esetben, ha az elkülönítést a volt úrbéresek kérték, az elkülönítés folyama alatt szükséges kézi- és fuvarosnapszámot a volt úrbéresek kötelesek szolgáltatni (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 184. §.).

3. §.

Arányosítás esetében a rendezés költségét mindegyik érdekelt fél a közösből neki jutott birtok vagy illetmény területe arányában készpénzben viseli.

Ennek a költségnek előleges fedezése végett az eljáró bíró előirányzatot készít s a szükséges összeget az arányosítás által érdekelt birtokosoknak összes állami földadója arányában felosztva a közadókról szóló törvényekben megjelölt közegek hajtják be.

Az arányosítás befejezése után a költség összegét és egyéni felosztását a törvényszék állapítja meg; az előlegesen beszedett összegek kiegyenlítését hasonlóképp a közadókról szóló törvényekben megjelölt közegek foganasítják (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 188. §.).

4. §.

Tagosítás esetében az eljárás összes költségét valamennyi érdekelt fél és pedig általános tagosítás esetében a község területén levő s a tagosítási eljárásba bevont (1909. évi 20. I. M. számú rendelet 16—19. §§.) összes birtoka földadójának arányában, részleges tagosítás esetében pedig tagosítás alá jött birtoka földadójának arányában készpénzben köteles viselni.

Általános tagosítás esetében azonban azok a birtokosok, akik a község területén három birtokrészletnél kevesebb részletből álló és összesen egy kataszteri holdnál nem nagyobb birtok után vannak földadóval megróva: csupán a szerződésileg kikötött földmérői munkadíjnak az állami hozzájárulással nem fedezett össze-

géből a fent meghatározott arány szerint rájuk eső részt viselik. Az ezen felüli összes többi költség a többi birtokosokat terheli.

A birtokmennyiség megállapítására a földadókataszteri adatok az irányadók.

Azok a birtokosok, akik a tagosítandó községben csak beltelekkel bírnak, költség viselésére a következő bekezdés esetében is csak akkor és annyiban kötelezhetőek, amikor és amennyiben a tagosítással egyidejűleg foganasított urbéri elkülönítés vagy arányosítás útján részükre illetmény állapítatik meg.

Ha a tagosítással erdők, legelők vagy nádasok urbéri elkülönítése vagy arányosítása is kapcsolatos, a költség viselésére a tagosítási szabályokat kell alkalmazni (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 190. §.).

5. §.

A vasutak tagosítási költség viselésére csak akkor és annyiban kötelezhetőek, amennyiben a központi telekkönyv tárgyát tevő pályatesten kívül, tagosítás alá eső ingatlanuk is van.

A 4. §. negyedik bekezdése a vasutakra is alkalmazást nyer (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 191. §.).

6. §.

Az elrendelt általános és részleges tagosítás összes költségét a kir. kincstár előlegezi.

A birtokrendezési költségjárulékok kivetésére és behajtására az 1867 : X. t.-c. intézkedései nem nyernek alkalmazást (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 195. §-ának első és harmadik bekezdése).

7. §.

Az arányosítás és tagosítás költségéről az eljáró bíró a felek meghallgatásával előirányzatot készít, amelynek megvizsgálása és jóváhagyása a törvényszék hatáskörébe tartozik.

Az eljárás befejezése után a költség végleges összegét az igazságügyminiszteri számvevőség előleges érvényesítése után ugyancsak a törvényszék állapítja meg.

Az előirányzott valamint a végleg megállapított költségeket a földadóval együtt a közadók módjára a közadókról szóló törvényekben megjelölt közegek hajtják be és kezelik.

A behajtás, amennyiben az érdekelt felek egyetértőleg rövidebb időt nem állapítanak meg, az előirányzott költségekre nézve nyolc, a pótlólag megállapított költségekre nézve pedig további két év alatt foganatosítandó (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 196. §.).

8. §.

Az arányosítási és tagosítási költségjárulékok kivetésére és elkönyvelésére szolgál az *A*) alatt mellékelt minta.

9. §.

Az *A*) alatti minta megfelelő kitöltése végett a törvényszék az eljárásnak tüzetes megjelölésével (tehát község arányosítási, részleges tagosítási, általános tagosítási, arányosítással kapcsolatos ált. tagosítási stb. ügye) a kir. adóhivatalt keresi meg s megkeresésében jelzi, hogy a földművelésügyi miniszternek az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 16.—19. §-a alapján hozott határozata értelmében a község határából mely területek vonatnak be a tagosítási eljárásba.

Ha az eljárás általános tagosítás iránt is folyik, úgy a törvényszék megkeresésében a kir. adóhivatalt figyelmezteti arra, hogy az *A*) minta szerinti lajstrom 6—9. hasábjai is kitöltendőek lesznek (11. §. első bekezdése).

Ha részleges tagosítás iránt folyik az eljárás, akkor a törvényszék megkeresésében tüzetesen megjelöli azt a határrészt is, melyre a tagosítási eljárás megengedett.

Ha akár általános, akár részleges tagosítás iránt folyik az eljárás, a törvényszék megkeresésében a kir. adóhivatal figyelmét különösen is felhívja az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 192. §-ában foglalt arra a meghagyásra, hogy az idézett rendelet 190. és 191. §-a (jelen rendelet 4. és 5. §-ai) értelmében költségviselésre nem kötelezett birtokosok földadóját a kir. adóhivatalok illetőleg a községi (városi) közegek a kivetési lajstromban nem mutatják ki.

10. §.

A kir. adóhivatal a közvetlen adófizetőket illetőleg 15 nap alatt önmaga kitölti az *A*) minta szerinti lajstrom első, harmadik, negyedik és ötödik hasábját, a második hasábját és a községnél

fizető adózókra nézve pedig az említett lajstrom első öt hasábját a községi (városi) közegek által szintén 15 nap alatt kitölteti.

A községi (városi) közegek úgy az adóhivatal, mint az általuk kitöltött lajstromokat a helyi szokás szerint előre kihirdetendő 24 órára közszemlére teszik ki és azt, hogy a közszemlére kitétel szabályszerűen megtörtént, a lajstromra vezetendő záradékban tanúsítják.

E 24 óra alatt a lajstromban foglaltak helyessége ellen bármelyik érdekelt fél felszólalhat.

A községi (városi) közegek a felszólalásokat kötelesek megvizsgálni és az általuk kiállított lajstrom hibás tételeit megfelelően helyesbíteni. Továbbá kötelesek az adóhivatal által kiállított lajstromban foglaltak ellen irányuló felszólalásokat jegyzőkönyvbe foglalni s a lajstromokat a jegyzőkönyv kíséretében a lajstromok kitételét követő 3 nap alatt az adóhivatalba beterjeszteni.

A kir. adóhivatal a lajstromok átnézése után azokat a felszólalások megvizsgálása és az esetleg észlelt hiányok kigazítása után haladéktalanul átküldi a törvényszékhez.

11. §.

Ha az eljárás általános tagosításra is irányul, akkor az adóhivatal a községi (városi) közegeket arra is utasítja, hogy a lajstromoknak a 6—9. hasábjait is még a lajstromok közszemlére tétele előtt az adókataszteri adatok nyomán töltsék ki.

Az érdekeltek ebben az esetben a lajstromoknak ezen adatai ellen is élhetnek felszólalással.

A lajstrom 6—9. hasábjainak a kitöltésénél a következő rendelkezéseket kell szem előtt tartani:

a) a lajstrom 6. hasábjának kitöltése végett a községi (városi) közegek a kataszteri birtokívekben az illető adózó nevén álló birtokrészleteket egyszerűen összeszámlálják;

b) a 7. hasáb kitöltésénél azonban a földadó alá nem eső vagy a földadó alól ideiglenesen mentes (1875: VII. t.-c. 4. §., 1875: VII. t.-c. 5. §., 1875: VII. t.-c. 6. §., illetőleg az 1885. évi 45.055. P. Ü. M. sz. árnú utasítás 2. §. 5. pontjának *a*)—*h*) alpontjai s 7. pontjának *a*)—*h*) alpontjai) birtokrészleteket az összeszámlálásból kihagyják;

c) a 8. hasábra pedig csakis a 7. hasábra írt birtokrészletek területeinek összegét írják be;

d) a 9. hasábra csak az azon birtokrészletek után fizetett állami adót írják be, mely birtokrészletek a tagosítási eljárásba bevont területen fekszenek (9. §.).

12. §.

Az A) minta szerinti lajstrom késedelmes beküldése vagy hibás kiállítása esetén annak megsűrgése illetőleg szabályszerű kiállítása s esetleg a késedelmező vagy hanyag közeg ellenében a közadókról szóló törvényekben meghatározott bírság alkalmazása végett a törvényszék a pénzügyigazgatóságot keresi meg; ha pedig a megkeresésnek nem volna fogantatja, az igazságügyminiszternek tesz jelentést.

13. §.

A lajstromok beérkezése után a törvényszék meghatározza azt az arányt, amelyben a jóváhagyott költségvetésben megállapított költségek egyénenkint kirovandók.

Az arány megállapítására nézve az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet VII. fejezetében, illetőleg a jelen rendelet 2—7. §-ában foglalt rendelkezések az irányadók.

E rendelkezéseken felül általános tagosítás vagy egyéb eljárással is kapcsolatos általános tagosítás esetében a törvényszék még a következő szabályokat tartsa szem előtt:

a) a mellékelt B. minta útmutatása szerint a törvényszék megállapítja, mennyi az előirányzott költségekből a földmérő munkadíja és mennyi az egyéb költség. A földmérő munkadíjából állami hozzájárulás esetében a százalékos állami hozzájárulást (48. §.) kiszámítja s azt a földmérő munkadíjából levonja.

Azután a lajstromokból megállapítja, mennyi állami földadót fizetnek összesen a tagosítási eljárásba bevont területeken fekvő birtokrészletek után a birtokrendezési költségek előlegezésére köteles birtokosok, továbbá megállapítja, hogy a birtokosok közül névszerint kik a kedvezményezett kisebb birtokosok vagyis azok, kik a község területén levő oly birtok után vannak földadóval megterhelve, mely három birtokrészletnél kevesebből áll, s mely egy kataszteri holdat meg nem halad (4. §.); és megállapítja végül,

hogy mennyi földadót fizetnek összesen ezek s mennyi földadót az ezeknél nagyobb birtokosok a tagosítási eljárásba bevont területeken fekvő birtokrészletek után.

b) annak az aránynak a megállapítása végett, melyben a kedvezményezett kisebb birtokosok előlegezik a költségeket, a földmérő munkadíját (állami hozzájárulás esetében annak az állami hozzájárulás levonása után fenmaradó részét) elosztja a birtokrendezési költségek viselésére köteles összes birtokosok állami földadójának összegével (a) pont).

c) ennek az arányszámnak a segélyével azután kiszámítja azt az összeget, melyet a kedvezményezett kisebb birtokosok összesen hordoznak.

Ezt az összeget levonja az állami hozzájárulással már nem fedezett földmérői munkadíjából. Az így nyert összeget hozzáadja az egyéb birtokrendezési költségek összegéhez, amelyből már megelőzően levonta azt az összeget, amelyet az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 198. §-a értelmében a földművelésügyi miniszter megtérít. A nyert eredményt elosztja a nem kedvezményezett nagyobb birtokosok összes állami földadójával (a) pont).

Az ekként nyert arányszám mutatja azután, hogy a nagyobb birtokosok egy korona állami földadó után mennyi birtokrendezési költségjárulékot fizetnek.

14. §.

A törvényszék az arány megállapítása után az A) minta szerinti lajstromokat a szükséges adatok közlése mellett vétebizonyítvány ellenében átadja a földmérőnek.

A földmérő a törvényszék által megállapított arány szerint kiszámítja azt a költségjárulékot, amelyet az egyes birtokosnak fizetni kell. Az egy korona állami földadóra eső költségjárulék összegét (az arányszámot) a lajstrom minden egyes lapján feltünteti, a lajstrom 10. hasábjába az előirányzott birtokrendezési költségjárulékok egyénenkinti összegét bevezeti, a 14. hasábra pedig az évenként fizetendő részleteket (és pedig, ha a törvényszéktől a felek megállapodásához képest más utasítást nem nyer, 8 évre felosztva) beírja.

A lajstromba egyénenkint kivetett költségjárulékokról kimutatást is készít s e kimutatás tételeit összegezi.

A földmérő a kitöltött lajstromokat az összesített kimutatással együtt beterjeszti a törvényszékhez.

15. §.

A törvényszék az átvett lajstromokat átvizsgálja, jóváhagyó záradékkal ellátva további eljárás végett annak az adóhivatalnak (9. §.) megküldi, amelynek területébe a község tartozik; erről a behajtandó összegek jelzése mellett a pénzügyigazgatóságot értesíti s az igazságügyminiszternek jelentést tesz.

E jelentésében a törvényszék közli a költségjegyzék végösszegét részletesen feltüntetve, hogy mennyi a földmérő munkadíja (állami hozzájárulás), egyéb költség, a földművelésügyi miniszter által megtérítendő összeg, továbbá, hogy mily nagy összeg vetetett ki a birtokosokra.

16. §.

A törvényszéknek a 15. §. értelmében hozott határozata ellen jogorvoslatnak helye nincsen. Az egyéni kivetésnél szenvedett esetleges sérelmek a költségek végleges összegének megállapításánál és egyéni kivetésénél orvosolhatók.

17. §.

A kir. adóhivatal a kivetési lajstromok átvétele után legkésőbbben 8 nap alatt előírja az adójukat a községnél fizető adózókra nézve a költségjárulékok főösszegét az évenként lezárandó C. alatti mintának megfelelő számfejtő-könyvben községenként, a közvetlen adófizetők költségjárulékaire nézve pedig a törvényszéktől átvett lajstromot főkönyv gyanánt leendő kezelés végett megtartja.

Ebben a főkönyvben a közvetlenül fizetők befizetéseit is elkönyveli.

18. §.

Az előbbi §-ban említett sommás előírás bevégezése után a kir. adóhivatal kiállítja a közvetlenül fizetőkre nézve a D. minta alatti díjkönyvecskét és azokat a helyben lakó adózóknak saját közegeivel, a nem helyben lakó adózóknak pedig az azok lakóhelye szerint illetékes községi (városi) közegekkel kézbesítetteti.

Az adójukat a községnél fizető adózókra vonatkozó kivetési

lajstromokat pedig az illetékes községi (városi) közegeknek azonnal megküldi s erről a pénzügyigazgatóságnak a tartozásba vett költségjárulékok községenkénti főösszegének megjelölésével jelentést tesz.

19. §.

A községi (városi) közegek az átvett és főkönyvül használandó egyéni lajstromok alapján a községnél fizető adózókra nézve a díjkönyvecskéket 8 nap alatt kiállítják és az illetőknek kézbesítik.

A díjkönyvecskék kézbesítése alkalmával minden egyes díjkönyvecske után a díjkönyvecskét kiállító közeg számára 2 f.-t beszednek.

A díjkönyvecskék kézbesítése után a lajstrom 14. hasábjának útmutatásához képest az esedékes költségjáruléki részleteket — és pedig az időközben már lejártakat egy összegben, a többit pedig az állami földadóra nézve megállapított részletekben — beszedik, a befizetéseket külön napi jegyzékben bevételbe veszik és azután a főkönyvül szolgáló kivetési lajstromban elkönyvelik.

A községi (városi) közegek azonfelül még minden egyes birtokrendezési ügyben az E. alatti mintának megfelelő külön összesítő kimutatást is vezetnek, abba minden egyes bevételezett birtokrendezési költségjárulékot (de csak a tőkét) szintén bevezetik s az összesítő kimutatást a főkönyv gyanánt vezetett lajstrommal való egybevetés után az összes költségek behajtása után lezárják.

20. §.

A birtokrendezési költségjárulékokra teljesített részletfizetéseket feltétlenül el kell fogadni.

21. §.

A földadóval együtt befizetett vagy végrehajtás útján behajtott összegek abban az arányban fordítandók a földadó s a birtokrendezési költségjárulékok törlesztésére, amely arányban áll ezeknek egy évre eső részlete annak egy évi összegével.

A közadókról szóló törvényeknek azokat a rendelkezéseit, amelyek a közadók fejében átvett pénzeknek más célokra fordítását tiltják s büntetendő cselekménynek minősítik, és amelyek az

átvett pénzeket a végrehajtás alól kiveszik, továbbá amelyek a beszedett adók beszállítására, a beszedéssel és beszállítással megbízott községi (városi) közegek hanyagságának megtorlására és végül, amelyek az adók beszállításáért való felelősségre s a felelősség alapján megállapított hiány pótlására vonatkoznak, a birtokrendezési költségjárulékok tekintetében is megfelelően alkalmazni kell.

22. §.

Az a birtokos, aki a költségjárulék részleteit a befizetési kötelezettség napjáig le nem fizeti, az állami földadókra fennálló szabályok szerint késedelmi kamatot fizet.

Arra nézve, hogy a befizetett vagy behajtott összegeket mily arányban kell fordítani a tőke és a késedelmi kamatok törlesztésére, továbbá az utóbbiak kiszámítási módjára, az egyenes adók tekintetében fennálló szabályok az irányadók.

23. §.

A befizetési kötelezettség napjáig be nem fizetett birtokrendezési költségjárulékokat a közadókról szóló törvényekben foglaltak megfelelő alkalmazásával kell behajtani.

Azok a költségjárulékok azonban, amelyeknek évi részlete 2 K-t meg nem halad, egyszerre és pedig az év utolsó negyedében hajtandók be.

A befizetett vagy behajtott késedelmi kamat minden esetben a birtokrendezési állami alapot, ellenben a befolyt behajtási illetékek a közadókról szóló törvények alapján a behajtást fogantató községek házipénztárát illetőleg az államkincstárt illetik.

24. §.

A községi (városi) közegek jutalmazására nézve a közadókról szóló törvények rendelkezései az irányadók.

Arról, hogy jutalmazásnak van-e helye, és hogy kit és mily nagy összegű jutalom illet meg, a pénzügyigazgatóság a kir. adóhivatalok útján beszerzett kimutatások alapján — a jutalomnak a birtokrendezési állami alaptól leendő kiutalványozása végett — az igazságügyminiszternek minden év január havának végéig előterjesztést tesz.

25. §.

A törvényszék által megállapított birtokrendezési költségjárulék változatlan marad még akkor is, ha a költségvetés alapját képező állami földadó elemi csapás vagy bármi címen egészben vagy részben leiratik.

26. §.

A birtokrendezési költségjárulékok a birtokon fekvő oly terhek, amelyek bírói árverés esetében a szőlő-dézsma, úrbéri és más hasonló természetű váltsággal azonos elbánásban részesülnek (1881: LX. t.-c. 184. §-a és 189. §-ának c) pontja és utolsó bekezdése).

27. §.

A birtokrendezési költségjárulékok a birtokostól illetőleg attól, aki a rendezendő terület állami földadójának fizetésére is köteles hajtának be.

Ha ügyleti birtokváltozás történik, azokat a költségjárulékokat, amelyek a birtokváltozás előtt váltak esedékessé, a korábbi birtokos, az azután esedékes részleteket pedig az új birtokos viseli. Az új birtokos azonban a birtokváltozás előtt lejárt részletekért a birtokrendezési költségjárulékkal terhelt birtok erejéig felelős. A véglegesen megállapított birtokrendezési költségjárulékok a mindenkori birtokost terhelik.

Ebben a §-ban foglalt rendelkezések a külön polgári per útján is érvényesíthető esetleges magánjogi igényeket nem érintik.

28. §.

A birtokos személyében örökösödés, vétel s egyéb módon időközben felmerülő változásoknak a lajstromokban való keresztülvézetésére — az érdekelt birtokosság által 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 83. §-a értelmében választott bizottság ellenőrzése és segédkezése mellett — a községi (városi) közegek kötelesek.

Az illetékes községi (városi) közegek a földadó egyéni kivetésére vonatkozó munkálatok elkészülése után e bizottság ellenőrzése és segédkezése mellett évenként kötelesek a községnél levő A) minta szerinti lajstromokat a földadó kivetési munkálatokkal és a földbirtokban előforduló változásokról vezetett nyilvántartással egybevetni.

A községi (városi) közegek az ily módon vagy az érdekeltek

vagy a bizottság bejelentése folytán tudomásukra jutott kellően igazolt birtokváltozásokat időközben is a következő elvek alkalmazásával viszik keresztül az A) minta szerinti kivetési lajstromokban:

a) Ha a kataszteri birtokívben feljegyzett valamennyi birtokrészlet egy birtokosra megy át, a kivetési lajstromba az előbbi birtokos neve helyébe az új birtokos nevét írják és a jegyzet-rovatba a birtokváltozás jogcímét feljegyzik.

b) Ha pedig a birtokváltozás csak egyes birtokrészletekre terjed ki, akkor a községi (városi) közegek a bizottság ellenőrzése és segédkezése mellett a birtokrendezési költségjárulékot abban az arányban, amelyben a birtokrendezés tárgyát tevő birtokrészletre eső állami földadó a birtokváltozás folytán az előbbi és az új birtokos között megoszlik, a változás tárgyát tevő birtokrészletre nézve — figyelemmel arra, hogy az előbbi és az új birtokos által fizetendő költségjárulék végösszege nem lehet sem kisebb, sem nagyobb annál az összegnél, amelyet a bíróság a régi birtokosra eredetileg kirótt — kiszámítják; azután az előbbi birtokos költségjárulékát ehhez képest helyesbítik, az új birtokost a terhére kiszámított költségjárulékkal együtt a kivetési lajstrom utolsó tétele-számát követő sorszám alatt bevezetik, a lajstrom tételeit a még hátralévő évekre megfelelően kitöltik s a lajstrom illető ujonnan nyitott lapján azt az arányszámot, mely az előbbi birtokos lapján volt feltüntetve, feljegyzik.

Mindegyik birtokosnál azonban a birtokváltozás esetét a kivetési lajstrom jegyzetrovatában feljegyzik. Amennyiben pedig a birtokváltozás folytán a kivetési lajstromban oly birtokos részére nyitnak új lapot, aki már a lajstrom valamely előbbi lapján is birtokosként be van vezetve, akkor e körülményt a kivetési lajstrom előbbi lapjának jegyzetrovatában feljegyzik s az ujonnan nyitott lap jegyzetrovatában a lajstrom előbbi lapszámára hivatkoznak.

c) A községi (városi) közegek az a) valamint a b) alatti esetekben a változásról úgy az előbbi, mint az új birtokost is értesítik s az új birtokos részére kiállított díjkönyvecskét a 18. és 19. §-ban szabályzott módon kézbesítik.

d) Ha a birtokváltozás olyan birtokrészletre vonatkozik, mely után az adót közvetlenül az adóhivatalnál fizetik, a községi (városi) közegek az adóhivatalnál levő lajstrom kiigazítása végett annak tesznek jelentést.

29. §.

Az előbbi §-ban jelzett ellenőrző bizottság határozatait szó-többséggel hozza, és ha úgy találja, hogy a községi (városi) közegek a birtokrendezési költségek kezelése, beszedése, behajtása s a birtokváltozások keresztülvezetése körül lanyhán vagy szabályellenesen járnak el, az eljáró bírónak tesz jelentést, aki a községi (városi) közegeknek a közadókról szóló törvényekben foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazásával leendő megfenyítése iránt a járási főszolgabíró (városi polgármestert) keresi meg; amennyiben pedig a megkeresésnek nem volna sikere, az igazságügyminiszternek tesz jelentést.

Az eljáró bíró a helyszíni eljárások alkalmával megfelelő időközönként köteles meggyőződni arról, hogy a községi (városi) közegek s az ellenőrző bizottság teljesíti-e s mi módon teljesíti kötelességét különösen a birtokváltozások keresztülvezetése s a birtokrendezési költségjárulékok beszedése, behajtása körül.

Ha az ellenőrző bizottság működését egyáltalában nem vagy nem kellő módon teljesítené, az eljáró bíró a bizottság elnökét és tagjait az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 81. és 83. §-ában megállapított bírsággal sújthatja.

A községi (városi) közegek valamint az ellenőrző bizottság működését az igazságügyminiszter is bármikor megvizsgálhatja.

30. §.

A 8. és következő §-okban előírt kivetési eljárás elmarad, ha az érdekeltég az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 83. §-a értelmében tartott tárgyaláson bejelenti, hogy a birtokosok a költségelőirányzat összegéből a birtokosokra eső egész összeget — levonásával a 31. §-ban megállapított engedménynek — a 31. §-ban megjelölt határidő alatt az adóhivatalnál egy vagy két részletben egyszerre befizetik.

Ebben az esetben a törvényszék az adóhivatallal közli a nap-tárilag meghatározott határidőket, a birtokosokra kirótt költségjárulékok teljes összegét valamint a 31. §. értelmében kiszámított engedményt.

Ha az érdekeltég az előbbi bekezdés értelmében az adóhivatallal közölt összegeket — az engedmény levonásával — a megállapított határidő alatt be nem fizeti, erről az adóhivatal a törvényszéket

értésíti, s ebben az esetben a kivetési eljárást a 8. és következő §-ok rendelkezései szerint fogatosítani kell.

31. §.

Ha az érdekeltség a költségelőirányzat jóváhagyásától számított 3 hó alatt a költségelőirányzat összegéből a birtokosokra eső költségjárulékokat egész összegében egyszerre befizeti, a befizetendő összeg 15°/o-ában, ha pedig ugyanezen határidő alatt az említett egész összegnek egyik felét, a másik felét pedig az első befizetést követő egy évi határidő alatt egy-egy összegben egyszerre befizeti, a befizetendő összeg 10°/o-ában megállapított engedményben részesül.

Az utóbbi esetben a második részlet kellő időben való befizetésének elmulasztása az első részlet után adott engedmény elvesztését is maga után vonja.

32. §.

A kir. adóhivatal úgy a közvetlen adófizetők által befizetett, mint a községek által beszállított birtokrendezési költségjárulékokat az illető községek részére nyitandó birtokrendezési költségjáruléki melléknaplóban vételezi be. Ezen melléknapló végeredményét a hó végén — és pedig külön-külön hasáb alatt a tőkét és a késedelmi kamatokat az egyes községek neve s a birtokrendezési eljárás nemének megjelölése mellett — a birtokrendezési állami alapnaplóban elszámolja.

A törvényszék s a törvényszék elnöke által kiutaltványozott összegeket az adóhivatal közvetlenül a birtokrendezési állami alapnaplóban teszi kiadásba.

Birtokrendezési állami alapnaplót és birtokrendezési költségjáruléki melléknaplót minden egyes kir. adóhivatal vezet, amelyet a törvényszék birtokrendezési költségjárulékok beszédése végett megkeresett, vagy amelynél birtokrendezési ügyben felmerült költségeket kiutaltványozott.

Birtokrendezési állami alapnapló és birtokrendezési költségjáruléki melléknapló nyomtatványul a rendes tárcanapló nyomtatványa használandó (61. r. sz. IV. kis medián). A birtokrendezési állami alapnapló bevételi oldalán a költségjáruléki, a késedelmi kamat és a különböző című befizetések, a birtokrendezési költség-

járuléki melléknaplóban pedig csakis a költségjáruléki és késedelmi kamat bejegyzésére külön-külön hasáb nyitandó.

A kir. adóhivatal a birtokrendezési állami alapnaplót minden hó végén lezárja, a tőke, valamint a késedelmi kamat címén bevételezett, úgyszintén a különböző címeken befizetett összegeket összeadja: a forgalmi naplóba átvezeti és a birtokrendezési költségjáruléki melléknaplókkal felszerelve a többi naplókkal együtt a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőségnek küldi meg. A számvevőség az átvezetés helyességét a forgalmi naplóban megállapítja [és ennek megtörténte után az alapnaplót a pénzügyminiszteri számvevőség központi csoportjának küldi meg. A pénzügyminiszteri számvevőség központi csoportja a naplóeredményeket a forgalmi főkönyvben »Közalapok« rovatában elkönyveli; az összes kir. adóhivatalok bevételeit és kiadásait főátszámítási jegyzékbe foglalja és ezt előírás után a vonatkozó alapnaplókkal felszerelve, az igazságügyminiszteri számvevőséghez teszi át.

Az igazságügyminiszteri számvevőség megejtven a szigorlást és a könyvelést, a főátszámítási jegyzékek egyikére vezetett naplózási tervvel felszerelt naplókat a végleges elszámolás céljából a birtokrendezési állami alap kezelésével megbízott budapesti központi állampénztárnak küldi meg.

Az igazságügyminiszteri számvevőség minden birtokrendezési ügyről számlakönyvet is vezet, amelyben a bevételeket és kiadásokat a birtokrendezési állami alapnaplók alapján elkönyveli.

33. §.

Ha az eljárás tagosítással nem kapcsolatos, a kir. adóhivatal a bevételezést a 32. §. útmutatása szerint teljesíti ugyan, azonban azt az összeget, amelyet birtokrendezési költségjáruléki tőkénének címén a birtokrendezési állami alapnaplóba bevételez, az adatok tüzetes megjelölése mellett az F) mintájú űrlapon közli az eljáró törvényszékkel, mely azt az egyes ügyek iratjegyzékéhez csatolt G) mintájú általános költségjegyzékbe bevezeti.

34. §.

A törvényszék minden év november hó 1-ig a H) mintának megfelelően eljárásokint részletezett előirányzatot terjeszt fel az igazságügyminiszterhez azokról az összegekről, amelyek arányo-

sítási és tagosítási, vagy arányosítással, vagy más egyéb eljárással kapcsolatos tagosítási ügyekben a következő évben előreláthatóan esedékessé lesznek.

Az igazságügyminiszter e felterjesztések alapján a birtokrendezési állami alapon rendelkezésére álló összeghez mért, megfelelő hitelt nyit minden egyes törvényszék részére egy összegben a törvényszék székhelyén levő kir. adóhivatalnál.

Ha a nyitott hitel az év folyamán kimerülne, póthitel nyitása iránt tehető előterjesztés.

35. §.

A törvényszék a nyitott hitel keretén belül az egyes arányosítási, tagosítási és arányosítással vagy más egyéb eljárással kapcsolatos tagosítási ügyekben megállapított költségeket a megengedhetőségi ítélet jogerőre emelkedése után a birtokrendezési állami alap terhére bármely kir. adóhivatalnál a következő címenek utalványozza:

- a) a földmérő szerződés szerű díjai;
- b) a bíróság tagjainak kiküldetési költségei;
- c) szakértők díjai;
- d) kataszteri mérnökök díjai;
- e) vegyes költségek, mint például: nyomtatványok, telekkönyvi másolások és más rendezetileg megállapított költségek, így a bizalmi férfiak díjai is.

A b), c) és d) alatt említett díjak és költségek csakis az igazságügyminiszteri számvevőség előzetes érvényesítése után utalványozhatók.

A b), c) és d) pontok alatt említett költségek fedezése végett a törvényszék elnöke — figyelemmel arra, hogy nagyobb előleget ki ne utalványozzon annál az összegnél, mely előre láthatóan megállapíthatni fog — megfelelő előleget utalványozhat vagy az eljáró bíró kezéhez vagy más olyan részére, aki előleg felvételére jogosítva van.

A törvényszék elnöke akként is utalványozhatja az előleget, hogy azt az adóhivatal az utalványban megnevezett részére postautalványon küldje el a megjelölt címre. Ebben az esetben nyugtágyanánt a bélyegtelen elismervény beérkezéig ideiglenesen a postafeladó-vevény szolgál.

A törvényszék és annak elnöke minden utalványt és minden előlegterítmenyt megállapító végzést tekintet nélkül arra, hogy a székhelyen lévő vagy más adóhivatalnak szól-e, a székhelyen lévő kir. adóhivatalnak küldi meg. Utóbbi az utalványt illetve az előlegterítmenyt megállapító végzést az I) mintának megfelelő hitelnyilvántartásába feljegyzi; ennek megtörténtét az utalványon illetőleg a végzésen feltünteti s azután, ha az utalvány, illetőleg végzés valamely más kir. adóhivatalnak szól, azt minden átirat nélkül annak foganatosítás végett haladéktalanul megküldi.

A hitelnyilvántartás — tekintettel a 37. §. rendelkezésére — évenként lezárandó.

A folyó évi hitel terhére a törvényszék és annak elnöke által a folyó év december havának 31-ig bezárólag terjedő kelettel ellátott utalványok jegyezhetők fel.

Ez a rendelkezés úgy a törvényszéki elnök, mint az igazságügyminiszteri számvevőség hitelnyilvántartásának a vezetésénél is irányadó.

36. §.

A törvényszék és annak elnöke felelősség terhe alatt köteles arra ügyelni, hogy utalványaikkal a kir. adóhivatalnál nyitott hitelt át ne lépjék.

Azokban az arányosítási ügyekben, amelyekben tagosítási eljárás nincs folyamatban, a törvényszék és annak elnöke az előbbi bekezdésben foglaltakon felül még arra is kötelesek ügyelni, hogy utalványaikkal át ne lépjék azt az összeget se, amely az illető ügyben birtokrendezési költségjárulékok tőkési címén a birtokrendezési állami alapba a kir. adóhivatal értesítése szerint már tényleg befolyt (33. §.).

Az igazságügyminiszter azonban bármely érdekelt birtokosnak a törvényszék útján előterjesztett kérelmére vagy a törvényszék jelentésére egyes kivételes méltánylást érdemlő esetekben megengedheti, hogy a törvényszék és a törvényszék elnöke az illető arányosítási ügyben felmerült költségeket is a kir. adóhivatalnál a jelen § első bekezdésében meghatározott korláton belül arra való tekintet nélkül utalványozza, hogy a birtokosok mennyi költségjárulékot fizettek be.

Az első bekezdésben megjelölt összegeken túlmenő utalvá-

nyokat a hitelt nyilvántartó kir. adóhivatal az ok megjelölésével a törvényszéknek visszaterjeszteni köteles.

37. §.

A törvényszék elnöke a törvényszék által utalványozott összegekről valamint az általa utalványozott előlegekről a K. mintának megfelelő hitelnilvántartást vezet oly módon, hogy abban mindenkor megállapítható legyen, hogy a nyitott hitelből már mennyi vétett igénybe.

A törvényszék elnöke ezt a hitelnilvántartást az egyes ügyeknél vezetett általános költségjegyzékekkel valamint a székhelyen levő kir. adóhivatal hitelnilvántartásával való egybevetése után minden év végével lezárja.

Az egybevetés megtörténte s annak eredménye minden egyes általános költségjegyzéken is tanusítandó.

38. §.

A törvényszék utalványrendeleteit kiadás előtt a K. mintájú hitelnilvántartásba (37. §.) való bevezetés végett bemutatja a törvényszék elnökének.

Az utalványrendeletek csak akkor lesznek kiadmányozhatók, ha azokat a törvényszék elnöke megelőzően már láttamozta.

A törvényszék és a törvényszéki elnök utalványrendeleteit, amelyeknek soronkívüli kiadására gond fordítandó, az érdekelteken felül közli még a kir. adóhivatallal és az igazságügyminiszteri számvevőséggel is, egy példányban pedig az egyes ügyek iratjegyzékéhez csatolt általános költségjegyzékhez mellékli.

Az előlegtérítményt megállapító végzésekre a fenti rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell.

Az igazságügyminiszteri számvevőség által érvényesített költségjegyzékek (utiszámlák: 1908. évi 50. I. M. számú rendelet) fedezeti okmány gyanánt az utalvány rendelettel együtt a birtokrendezési állami alapnapló kiadási, illetve visszatérítés esetén bevételi tételéhez, egyébként pedig pótmellékletként leendő csatolás végett a kir. adóhivatalnak megküldendő.

Az igazságügyminiszteri számvevőség a nyitott hitelről hitelnilvántartást vezet, amelyet a törvényszék és a törvényszék elnöke által közölt utalványrendeletek és előlegtérítményt megállapító vég-

zések adatainak felhasználásával a végből szerkeszt, hogy amennyiben az utalványozások szerint hiteltúllépés mutatkoznék, erről az igazságügyminiszternek megfelelő intézkedése céljából azonnal jelentést tegyen.

39. §.

A kir. adóhivatal a birtokrendezési állami alap terhére vagy a törvényszék elnökének utalványára a törvényszék részére nyitott hitel korlátain belül az utalványok beérkezésének sorrendjében — a 35. §-ban meghatározott esetekben — a felvételre jogosítottaknak a törvényszéki elnök által láttamozott szabályszerű bélyegmentes (1908:XXXIX. t.-c. 6. §.) nyugtájára — esetleg a 35. §. negyedik bekezdésében előirt módon — az utalványozott összeget az utalványrendeletek számvevőségi ellenjegyzése nélkül kifizeti s a kifizetéseket a község neve alatt az eljárás nemének megjelölésével közvetlenül a birtokrendezési állami alap naplójában elszámolja.

A székhelyen kívül eső kir. adóhivatalnak arra is kell ügyelni, hogy az utalványt (végzést) a törvényszék székhelyén levő kir. adóhivatal a hitelnilvántartásba feljegyezte-e. Ha annak megtörténte az utalvány-rendeleten (végzésen) feltüntetve nincs, azt feljegyzés végett a törvényszék székhelyén levő kir. adóhivatalnak visszaküldi.

A törvényszék elnöke gondoskodik arról, hogy az utalványozott előlegek (35. §. b) és c) pontjainak eseteiben az igazságügyminiszteri számvevőség által érvényesített számlák alapján hozott) megállapító végzésekkel 3 hó alatt fedeztessenek. Ezekben a végzésekben kell aziránt intézkedni, hogy a törvényszék által megállapított összegen felüli előlegmaradványt a birtokrendezési alapba az előleget élvező visszatérítse, vagy esetleg, hogy az érdekeltnak a kijáró többlet folyósíttassék. Amennyiben a visszatérítés 30 nap alatt meg nem történik, erről az a kir. adóhivatal, amelyik az előleget kifizette, a törvényszéket további eljárás végett értesíti.

A visszatérített előlegeket az adóhivatal közvetlenül a birtokrendezési állami alapnaplóban a »különböző című befizetések« hasábjában vételezi be.

Az előirt előlegtérítményt úgy az adóhivatal, mint a törvényszék elnöke a hitelnilvántartásban feljegyzi. Annak megállapításá-

nál, hogy a törvényszék (törvényszéki elnök) által kiadott utalványrendeletnek meg van-e a kellő fedezete, az igazságügyminiszter által engedélyezett évi hitelösszegéhez az előírt téritmények is hozzáadandók.

40. §.

Ha a törvényszék arról győződik meg, hogy az egyes eljárásokban előírányzott költségek nem fogják a felmerülendő kiadásokat fedezni, köteles az eljárás befejezéséhez szükséges összeget pótköltségvetésben megállapítani.

A pótköltségvetésben megállapított költségek kivetése és behajtása a fent megállapított szabályok megfelelő alkalmazásával történik.

A pótlólag megállapított költségeket azonban, amennyiben a birtokosság rövidebb időben meg nem állapodott, az előírányzott költségek beszedésére megállapított éveket követő két évre kell kivetni (7. §.).

41. §.

A törvényszék az eljárás jogerős befejezésétől (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 178. §.) számított egy hó alatt köteles a *G*) minta szerinti általános költségjegyzéket (a 38. §. szerint ahhoz csatolt utalványrendeletekkel és tagosítással nem kapcsolatos eljárás esetén a 33. §. alapján vett adóhivatali értesítésekkel együtt) a netán szükséges felvilágosító jelentés kíséretében érvényesítés végett az igazságügyminiszteri számvevőséghez címezve fölterjeszteni.

A számvevőség a költségjegyzéket érvényesítési záradékkal ellátja és ha annak vizsgálata során a jelen rendelet 36. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezéstől való eltérést tapasztalna, erről az igazságügyminiszternek jelentést tenni köteles.

Az érvényesítési záradékkal ellátott költségjegyzék alapján azután a törvényszék lehetőleg tárgyalás kitüzése nélkül megállapítja a költségek végleges összegét valamint a birtokosok által fizetendő végleges birtokrendezési költségjárulékokat is az 1909. évi 30. számú I. M. rendelet VII. fejezetében szabályozott módon.

A jogerősen megállapított végleges költségjárulékokat a kir. adóhivatal a kivetési lajstrom 12. hasábjában előírja s köteles az előírányzott és véglegesen megállapított költségek között mutatkozó

különbsözetet a lajstrom 13. hasábjában kitüntetni és a mérleget a mintában keresztülvezetett példa útmutatása szerint elkészíteni. E különbsözetek hasonlóképen a közadókról szóló törvényekben meghatározott módon szedetnek és hajtának be és pedig, ha a költségek beszedésére elrendelt határidők már leteltek, egy összegben, ha pedig még nem teltek le, a hátralevő évekre egyenlően felosztva.

Ha az elkészített mérleg szerint egyesek birtokrendezési költségjárulékaikon felül fizettek be az alapba, azt a törvényszék az illetőknek a mérleg elkészítésétől számított egy éven belül kifejezett kívánságára a kir. adóhivatal előzetes megkérdezése után a birtokrendezési állami alaphól visszautalványozza.

Ha pedig a költségek végleges összegének megállapítása alkalmával az tűnik ki, hogy a befizetett birtokrendezési költségjárulékoknak megtakarított maradványai is vannak, a törvényszék a költségek végleges összegének megállapítása előtt a birtokosokat hirdetményileg kitüzendő tárgyaláson meghallgatja az iránt, vajjon a megtakarított maradványok hováfördítése iránt miként rendelkeznek.

Ha a tárgyaláson megjelent birtokosok e tárgyban egyértelmű megállapodásra nem jutnak, a törvényszék a költségek végleges összegének jogerős megállapítása után a megtakarított maradványokat közvetlen adófizetők részére közvetlenül, közvetett adófizetők részére pedig egy összegben a községi (városi) közegek útján visszautalványozza (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 203. §.).

42. §.

A 30. és 31. §-ok esetében a költségjárulékok végleges összegének egyéni kivetését, amennyiben a kivetés szükségesnek mutatkozik, a 41. §. megfelelő alkalmazásával kell fogantósítani.

43. §.

A kir. adóhivatal úgy a saját, mint a községek használatára szánt nyomtatványokat szabályszerű módon a m. kir. államnyomda igazgatóságánál rendeli meg.

A kivetési lajstrom (*A*. minta), számfejtőkönyv (*C*. minta), díjkönyvecske (*D*. minta) és az összesítő kimutatás (*E*. minta) ára darabonkint, illetőleg ivenkint 4 fillér.

44. §.

A kir. adóhivatal minden egyes községre nézve felhasznált fizetési nyomtatványokról (43. §.) külön költség számlát készít és azt a törvényszéknek bemutatja.

A törvényszék a kir. adóhivatal számlája alapján a fizetési nyomtatványok árát a kir. adóhivatalnál azonnal utalványozza.

45. §.

A nyomtatványok ára fejében utalványozott összegek a pénzügyi tárca javára »Különféle bevételek« címén számolandók el.

46. §.

Az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 184—188. §-ai alapján kivett költségek és előlegek a jelen rendelet 22. §-ában foglalt alkalmazásával közadók módjára hajtathatók be. Evégből a törvényszék a járási főszolgabírókat keresi meg.

A befizetett és behajtott összegek (tökek és késedelmi kamatok) pedig a község neve alatt bírói letétként kezelendők, amelyekből a felmerülő költségeket a törvényszék (az előlegeket annak elnöke) utalványozza.

Ezekben az ügyekben a törvényszék szintén vezet általános költségjegyzéket, amelybe minden bevételt és kiadást bevezet.

Ugyancsak közadók módjára kell behajtani az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 189. §-ának második bekezdése alapján kivett költségelőlegeket is, s ezt az előleget is bírói letét gyanánt kell kezelni, a továbbiakra nézve pedig az idézett § utolsó bekezdésében foglaltak nyerne alkalmazást.

Végül közadók módjára kell behajtani az idézett rendelet 193. §-a értelmében megállapított előlegeket is s a jelen rendelet 35. §-ában jelzett időpontig bírói letét gyanánt kell kezelni.

47. §.

A birtokrendezési eljárás körében, különösen pedig az 1909. évi 30. I. M. számú, az 1909. évi 40. I. M. számú és a jelen rendelet értelmében a bíróság által a felek, a földmérők, ezek segédei stb. ellen kiszabott pénzbírságok és pénzbüntetések a birtokrendezési állami alapot illetik s ezen alap javára, mint ilyenek

a birtokrendezési állami alpnaplóban a különböző című befizetések hasábjában számolandók el.

A pénzbírságot vagy pénzbüntetést kiszabó határozat jogerőre emelkedés után a kir. adóhivatallal, az igazságügyminiszteri számvevőséggel, továbbá az illető felettes hatóságával is közlendő.

Ezeknek a pénzbírságoknak és pénzbüntetéseknek a nyilvántartására, beszedésére és behajtására a vonatkozó általános rendelkezések az irányadók.

48. §.

Az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 64. és 199. §-a alapján megállapított állami hozzájárulást a pénzügyminiszter a birtokrendezési állami alapba utalványozza.

49. §.

A földművelésügyi miniszter az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 198. §-a értelmében általa átvállalt költségeket a birtokrendezési állami alapba az igazságügyminiszter kimutatása alapján utalványozza.

Ha birtokrendezési ügyekben a műszaki munkálatokat a földművelésügyi miniszter végeztette el, a törvényszék a földmérői díjakat nem részletekben, hanem a hitelesített végrehajtás jogerőre emelkedése után (1909. évi 30. I. M. számú rendelet 87. és 179. §-a) egy összegben akként utalványozza, hogy az adóhivatallal a birtokrendezési állami alaphoz a földművelésügyi tárca javára átszámoltatja s az utalványozó végzést kísérő jelentés nélkül a földművelésügyi miniszterhez is fölterjeszti.

50. §.

A birtokrendezési ügyek menetének felügyeleti megvizsgálása céljából az igazságügyminiszterium kebeléből kiküldött közegek (1891. évi XVII. t.-c.) költségjegyzékeit (utiszámláit) az igazságügyminiszter az e részben fennálló szabályok betartásával utalványozza.

51. §.

A jelen rendelet 1909. évi május hó 1. napján lép életbe. Kelt Budapesten, 1909. évi január hó 5. napján.

A. minta a 60/1909. I. M. számú rendelet 8. §-ához.

.....*megye*

M. kir. adóhivatal.

.....*község*

Kivetési lajstrom és főkönyv

a 60/1909. I. M. számú rendelet értelmében fizetendő
birtokrendezési költségjárulékokról.

Nagymedán.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			
Tartozás																
19... évi adóigény tételszáma	Birtokiv száma	Házszám	A földbirtokos													
			neve													
			19... évi földadója		A földadó alá eső birtokrészeknek az adókat összes terület az adókat szerinti											
			K	f	A tagosításba bevont területeken fekvő birtokrészek után fizetett 19... évi földadója											
			Eltérítési		A 11. és 12. hasáb közötti külön-bézet											
			Pótlólag megállapított		Az előirányzott és pótlólag megállapított költségjárulékok összege											
			Végleg megállapított		Végleg megállapított birtokrendezési költségjárulékok											
			Az előirányzott, illetőleg pótlólag megállapított költségjárulékból fizetendő		A 11. és 12. hasáb közötti külön-bézet											
80	8	24	Kardos János	24	30	25	20	24	240	40	280	288	8	1909	30	
														1910	30	
														1911	30	
														1912	30	
														1913	30	
														1914	30	
														1915	30	
														1916	30	
														1917	20	
														1918	20	
Mérleg az 1918. év augusztus hó 10. napján.																
												K	f			
A végleg megállapított költségjárulékok tesz a 12. hasáb szerint												288	—			
Levonva ebből a lerovást a 17. hasáb szerint												280	—			
Mutatkozik												hátralék	8	—		
												túlfizetés	—	—		

			15	16	17	18	19	20
Lerová s								
ideje			Költségjárulékból fizetendő		Költségjárulékból fizetendő		Költségjárulékból fizetendő	
			egyenként	összesen az egyes évek végéig	készenlevő kamatban	adóbehajtási illetékben		
év	h ó	nap	K	f	K	f	K	f
1909	január	3	20	15				
1909	július	3	120	15	30	—		
1910	január	3	8	15				
1910	július	3	102	15	30	—		
1911	január	3	10	15				
1911	július	4	110	15	30	—		
	stb.							
1918	július	stb.	stb.	stb.	stb.	stb.		
			Összesen		280	—		
1909. évi tartozás . . . 30 K. 1909. évi lerová s . . . 30 » Hátralék : — K. Túlfizetés : — » stb.								

B. minta a 60/1906. I. M. számú rendelet 18. §-ához.

.....*kir. törvényszék.**iktatószám.*
 Költségjárulékok egyéni kivetési kulcsának megállapítása általános tagosítás esetében.

M e g n e v e z é s	Egyenkint		Összesen	
	K	f	K	f
.....község előirányzott általános tagosítási költsége	—	—	16.000	—
Ebből földmérői munkadíj.....kataszteri hold után holdankint.....K.....f	10.000	—		
Egyéb költség	6.000	—		
Összesen	16.000	—	16.000	—
A tagosítási eljárásba bevont területek után fizetett összes állami földadó	—	—	1.000	—
Ebből a nagyobb birtokok fizetnek	900	—		
A kedvezményezett kisebb birtokok fizetnek	100	—		
Összesen	1.000	—	1.000	—
A kedvezményezett kisebb birtokokok a lajstrom lap-számainak megjelölésével a következők :				
A földmérői munkadíjból, mely	—	—	10.000	—
az állam visel 20%-ot*)	2.000	—		
a birtokok viselnek	8.000	—		
Összesen	10.000	—	10.000	—
Az összes állami földadó 1.000 K, a földmérői munkadíjből tehát esik egy korona állami földadóra: 8000 K : 1000 = 8 K, vagyis a kedvezményezett kisebb birtokokok egy korona állami földadó után 8 korona földmérői költséget viselnek, tehát 100 korona állami földadó után $100 \times 8 = 800$ koronát				800 —
Összesen				800 —
A nagyobb birtokokok viselnek :				
1. a földmérői költségből 8000—800 K	7.200	—		
2. egyéb költség címén (6000—600)	5.400	—		
Összesen	—	—	12.600	—
Miután a nagyobb birtokokok 900 K földadót fizetnek, egy korona állami földadó után $12.600 : 900 = 14$ korona birtokrendezési költségjárulék előlegezésére kötelesek.				
Vagyis.....község	—	—	16.000	—
általános tagosítási költségéből visel :				
a) az állam	2.000	—		
b) a kedvezményezett kisebb birtokok	800	—		
c) a nagyobb birtokok	12.600	—		
d) a földművelésügyi miniszter megtárat	600	—	16.000	—
Összesen	18.000	—	16.000	—

*) L. a rendelet 64. és 199. §-át.

U) minta a 60/1909. I. M. számú rendelet 17. §-ához.

.....megye. M. kir. adóhivatal.....
község.

Számfejtőkönyv

a 60/1909. I. M. számú rendelet értelmében fizetendő
 birtokrendezési költségjárulékokról.

Nagy fogalmi.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12														
A rendelet száma, melylyel				Tartozás:																					
Folyó tételszám	az elő- irányzott pótlólag megállá- pitott végleg meg- alapított	birtokrendezési költségjárulékok összege a törvény- szék közölte	A község	neve	19. évi Működője	Műirány- zott	Pótlólag megállá- pitott	birtokrendezési költségjárulé- kok összege	A 7. és 8. hasáb összege	Végleg megállapított birtokrendezési költ- ségjárulékok összege	A 9. és 10. hasáb közötti különbözet	Az előirányzott, illetőleg pótlólag megállapított költ- ségjárulékokból fizetendő													
													K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	évben	K	f
													19...												
Mult évi											hátralék														
											túlfizetés														
Összes tartozás																									

Mérleg az 19..... év végén.

	K	f
Összes tartozás a 12. hasáb szerint		
Levonva ebből a lerovást a 16. hasáb szerint		
Mutatkozik	hátralék	
	túlfizetés	

18			14	15	16	17	18	19
Lerovás:								Jegyzet
A lerovás ideje			A birtokrendezési állami alapnapló tételszáma	Költség- járulék címén		Késedelmi kamát- ban	Adóbehajtási illetékben	
				egy- kint	összesen az év végén			
év	hó	nap	K	f	K	f	K	

D) minta a 60/1909. I. M. számú rendelet 18. §-ához.

.....megye.

M. kir. pénzügyigazgatóság

.....község.

M. kir. adóhivatal:

Birtokrendezési díjkönyvecske

.....birtokos részére.
EgyK állami földadó után fizetK..... f.-t.

Ára 4 fillér.

Tartalmaz 22 oldalt.

T a r t o z á s

	19..... évben	
	K	f
	Az 19.....évi.....K.....fillér állami földadó után fizetendő.....K.....fillér birtokrendezési költségből esedékes.....	

L e r o v á s

Napi jegyzék, illetve birtokrendezési költség-járulék melléknapló tételszáma	Kelet			Kölségjárulék címén K f	Késedelmi kamatban K f	Behajtási illetékben K f	A pénzkezelő aláírása
	év	hó	nap				
Összes lerovás							
A tartozás irányában							
Marad :	hátralék						
	túlfizetés						

E. minta a 60/1909. I. M. számú rendelet 19. §-ához.

.....megye.

.....község.

Összesítő kimutatás

a község.....ügyében bevételezett
birtokrendezési költségjárulékokról.

Az előirányzott költségKf
PótköltségKf
ÖsszesenKf

Esik:

19.... évreKf
19.... évreKf
19.... évreKf
19.... évreKf
19.... évreKf
19.... évreKf
19.... évreKf
19.... évreKf
19.... évreKf

G) minta a 60/1909. I. M. számú rendelet 38. §-ához.

.....kir. tábla.

.....kir. törvényszék.

Általános költségjegyzék

.....községügyében.

Előirányzott költségK.....f.	Ebből földmérői munkadíjK.....f.
Ebből földmérői munkadíjK.....f.	Egyéb költségK.....f.
Egyéb költségK.....f.	Állami hozzájárulásK.....f.
Állami hozzájárulás (.....%).....K.....f.	A földművelésügyi minis- ter megtérítK.....f.
A földművelésügyi minis- ter megtérítK.....f.	A birtokosoktól már be- folytK.....f.
A birtokosokra kivételK.....f.	A birtokosoknál még kint vanK.....f.
PótköltségK.....f.	
Végleg megállapított költségK.....f.	

H. minta a 60/1909. I. M. számú rendelet 34. §-ához.

.....kir. tábla.

.....kir. törvényszék

Költségelőirányzat

a törvényszék területén levő községek birtokrendezési
(60/1909. I. M. számú rendelet 34. §.) ügyében 19....
évben szükségrendő kiadásokról.

Jegyzet. Első sorban azok a községek sorolandók fel, melyekben tago-
sítási eljárás is folyik; azután azok, melyekben csak arányosítási eljárás van
folyamatban. Ez utóbbi ügyeknél a szükségleti összeg megállapításánál figyelemmel
kell lenni arra, hogy a valószínűség szerint mily nagy összeg fog a birtokosoktól
befolyjni. (Kivétel 36. §.)

Folyó szám	Község neve	Eljárás		Milyen célokra kell	Mily nagy összeg		Jegyzet
		tüzetes megjelölése	melyik szakában van		K	f	

I. minta a 60/1909. I. M. számú rendelet 85. §-ához

..... kir. törvényszék m. kir. adóhivatal.

Hitelnyilvántartás

..... évre

a kir. törvényszéknél folyó birtokrendezési (arányosítási és tagosítási, továbbá arányosítással vagy minden más eljárással kapcsolatos tagosítási) ügyekben az igazságügyminiszter által nyitott hitel terhére kiutalványozott összegekről.

Az igazságügy-minister hitelt nyitott, illetve a törvényszék előlegfőtörvényül megállapított			Folyó szám	A község neve	A törvényszék, illetőleg a törvényszéki elnök utalványrendeletének száma és kelte	A kiutalványozott összeg		A hitelylivántartás folyó tétele száma, mely alatt az előleg végleg elszámoltatott, illetve a tértítmény előíratott	Jegyzet
Folyószám	szám alatt	össze- ben				K	f		

A m. kir. igazságügyminiszternek 15.500/1908. I. M. számú rendelete,

a törvényhatósági tiszti ügyészeknek az 1908. évi XXXIX. t.-c. hatályossága területén folyó birtokrendezési ügyekben való közreműködése tárgyában.

A birtokrendezést, különösen az úrbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyazó 1836 : VI., X., XII., 1840 : VII., XXX., XXXI. és 1871 : LIII. törvénycikkek módosításáról és kiegészítéséről szóló 1908 : XXXIX. t.-c. 4. és 8. §-ában nyert felhatalmazás alapján e törvény hatályosságának területére a belügyi és földművelésügyi miniszterekkel egyetértőleg a törvényhatósági tiszti ügyészeknek birtokrendezési ügyekben való közreműködése tárgyában a következőket rendelem :

. 1. §.

A kir. törvényszék birtokrendezési ügyekben a hozott ítéleteket és az egyességeket az utóbbiakra vonatkozó határozatokkal együtt a törvényhatósági tiszti ügyésznek is kézbesítetteti.

A tiszti ügyész a kézbesített ítélet vagy határozat ellen a szabályszerű kézbesítéstől számított törvényes határidőn belül közérdekből éppen olyan jogorvoslatokkal élhet, mint a birtokrendezési eljárásra nézve fennálló törvényes határozmányok értelmében bármely más érdekelt fél.

A tiszti ügyészt megilleti az a jog is, hogy közérdekből a végrehajtási eljárás során (1871 : LIII. t.-c. 50. §.) előterjesztéssel éljen.

2. §.

Az ítélet, egyéb határozat vagy egyesség a közérdeket különösen a következő esetekben sérti:

1. ha az erdők, legelők és nádasok úrbéri elkülönítése, vagy az arányosítás végett indított perben a megengedhetőség iránt hozott ítélet az úrbéri elkülönítés vagy arányosítás tárgyát tevő ingatlant meg nem állapítja és telekkönyvileg meg nem jelöli;

2. ha az arányosítás megengedhetőségére vonatkozó tárgyalás és ítélet nem terjeszkedik ki az úrbéri elkülönítés megengedhetőségének kérdésére is, annak dacára, hogy az illető ingatlanokat a volt úrbéreszek haszonvételei is terhelik;

3. ha a tagosítás megengedhetőségére vonatkozó ítélet vagy egyesség a tagosítás megengedhetőségének feltételeit sérti;

4. ha az osztatlan közös tulajdont képező közlegelő felosztását, vagy közlegelők kicserélését a földművelésügyi miniszter engedélye nélkül rendeli el (1908 : XXXIX. t.-c. 2. §.), kivéve, ha a felosztás vagy kicserélés megengedhetőségének kérdése az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba lépte napján már jogerős határozattal eldöntve volt (1908 : XXXIX. t.-c. 3. §-ának harmadik bekezdése);

5. ha a földművelésügyi miniszternek a közlegelő kihasítására, illetve kiegészítésére vonatkozó határozatát mellőzi vagy nem megfelelően alkalmazza (1908 : XXXIX. t.-c. 2. §.);

6. ha az iskolai alapvagyon gyarapításáról nem rendelkezik azokban az esetekben, amikor az egyszázadrész az 1868 : XXXVIII. t.-c. 25. §-a szerint elkülönítendő;

7. ha az arányosítandó közös birtokból a természetben olyanok illetményeit különíti el, akiknek ilyen elkülönítésre joguk nincsen (1908 : XXXIX. t.-c. 1. §.), különösen pedig:

a) ha erdőkből, legelőkből és havasokból olyan részes fél (nem »volt földesúr«) egyéni illetményét különíti el, akinek a kihasítandó illetménye a 100 kataszteri holdat meg nem haladja;

b) ha az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba lépte után, vagy ezt megelőzőleg ugyan, de az arányosítás megengedhetősége tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedését követő időben élők közötti jogügylettel szerzett ingatlanok, vagy az ingatlanok nélkül szerzett arányrészek után egyéni illetményeknek a természetben való elkülönítését annak dacára rendeli el, hogy azok után illetményeik elkülönítését a volt tulajdonosok az 1908 : XXXIX. t.-c. értelmében egyénienként nem igényelheték volna;

c) ha egyéni illetmények elkülönítését rendeli el az 1908 : XXXIX. t.-c. 1. §-ának utolsó előtti bekezdésben foglalt rendelkezés ellenére, amely rendelkezés szerint a közösen maradt erdőkből, legelőkből és havasokból a már befejezett arányosítási eljárás után, habár az a részesedési arány megállapítására korlátozottan történt is, továbbá az 1871 : LIII. t.-c. 32. §-a tekintetbevételével elkülönített erdőkből egyéni illetmények elkülönítésének sem birtokrendezési, sem polgári peres eljárás útján helye nincsen azok részére sem, akik azt az érdemleges tárgyalás során jogszerűen kérelmezheték volna;

d) ha közösen maradó erdők részleteit a közösen maradó legelőhöz vagy havashoz (havasi legelőhöz) és viszont a közösen maradó legelő, vagy havas (havasi legelő) részleteit a közösen maradó erdőhöz a földművelésügyi miniszter engedélye nélkül csatolja.

Az a) és b) alatti esetekben azonban a tiszti ügyész jogorvoslattal nem élhet, ha a természetben való elkülönítésre igényt tartó részes fél illetménye az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba lépte előtt jogerős bírói határozattal megállapított, elkülönítendőnek kimondatott és a természetben is jogerősen elhelyezett (1908 : XXXIX. t.-c. 3. §-ának második bekezdése; 1908. évi 18.200. I. M. számú rendelet 1. §.).

3. §.

Az eljáró bírónak a végrehajtás során tett intézkedése különösen abban az esetben sérti a közérdeket:

1. ha az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba lépte után a természetben elkülönítve olyan részes fél illetményét helyezi el, akinek az 1908 : XXXIX. t.-c. 1. és 3. §-ai értelmében erre igénye nincsen (1908. évi 18.200. I. M. számú rendelet 1. §.);

2. ha az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba lépte után a végrehajtást olyan arányosítási ügyben jelenti ki befejezettnek, amely ügyben, habár az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba léptét megelőző időben is, a természetben elkülönítve olyan részes fél illetménye helyeztetett el, akinek igénye az 1908 : XXXIX. t.-c. 1. és 3. §-ai

értelmében erre nincsen (1908. évi 18.200. I. M. számú rendelet 1. §.);

3. ha jogerős bírói határozattal vagy egyességgel ellenkezik.

4. §.

A tiszti ügyész, ha úgy van meggyőződve, hogy az ítélet, az egyesség vagy a végrehajtás során tett intézkedés a jelen rendelet 2. és 3. §-ában jelzett esetek valamelyike alá vonható, a jogorvoslatot minden további utasítás bevétele nélkül beadja, ellenkező esetben a jelen rendelet 5. §-ában megjelölt felettes hatóság utasítását bevárja.

A tiszti ügyész az egy példányban beadandó jogorvoslati beadványában hosszabb jogi fejtegetés nélkül röviden jelölje meg az ítéletnek, egyéb határozatnak, intézkedésnek vagy egyességnek azokat a részeit, amelyek meggyőződése szerint a közérdeket sértik.

5. §.

A tiszti ügyészt, ha az ítélet, az egyesség vagy az intézkedés a közérdeket a 2. és a 3. §-ban felsorolt módok valamelyikén sérti, vagy egyébként a közérdekbe ütközik, a megfelelő jogorvoslat beadására a fellebbezési határidőn belül utasíthatja: a törvényhatóság első tisztviselője és a földművelésügyi miniszter.

Utasítás esetében a tiszti ügyészt a jogorvoslat tartalma tekintetében köti az utasítást adó hatóság rendelete.

6. §.

Akár utasításra, akár anélkül él a tiszti ügyész jogorvoslattal, ezt csak a földművelésügyi miniszter engedélyével vonhatja vissza.

7. §.

A tiszti ügyész beadványa bélyegmentes (1908 : XXXIX. t. c. 6. §.) és beadványáért semmiféle díjazást nem igényelhet.

8. §.

Ha a tiszti ügyész a földművelésügyi minisztertől vett utasításra nem székhelyén jár el, a földművelésügyi minisztertől szabályszerű napidíjat és útiköltséget igényelhet.

A tiszti ügyész a napidíjat és útiköltséget a törvényhatóságban érvényes díjszabásnak megfelelő mértékében, az ott fennálló szabályok szerint szerkesztett költségjegyzékben (útiszámlában) számítja fel.

A költségjegyzékben a távollét időtartamát a törvényhatóság első tisztviselője igazolja.

A költségjegyzék számvevőségi érvényesítés után megállapítás és utalványozás végett a földművelésügyi miniszterhez terjesztendő fel.

9. §.

Ha a tiszti ügyész a felek valamelyikét képviseli, vagy az iratok szerint egyébként érdekeltnek mutatkozik, a törvényszék erről a 12. §-ban meghatározott közléssel egyidejűleg értesíti az törvényhatóság első tisztviselőjét azzal a megkereséssel, hogy a érdekelt tiszti ügyész helyettesítéséről haladéktalanul gondoskodjék. Ebben az esetben a tiszti ügyésznek a jelen rendelet szerinti jogaiba a helyettese lép.

Amennyiben ez a rendelet szabályozást nem tartalmaz, a vármegyei tiszti ügyésznek e rendelet szerinti eljárására a 125.000/902. B. M. sz. a. kiadott vármegyei ügyviteli szabályzatot kell alkalmazni azzal a hozzáadással, hogy a tiszti ügyész által készített avagy hozzá érkezett beadványok a közigazgatási ügyek csoportjába tartoznak. A városi tiszti ügyész eljárására e részben a fennálló városi szabályok irányadók.

10. §.

Ha a tiszti ügyész a felek közt létrejött egyesség ellen él jogorvoslattal, a fellebbezési bíróság az egyességet nemcsak alaki tekintetben veszi vizsgálat alá, hanem azt abban a tekintetben is megbírálja, vajjon nem ütközik-e valamely anyagi jogszabályba.

11. §.

Ha oly ítélet vagy egyéb határozat, amely a jelen rendelet 1. §-a értelmében a tiszti ügyésznek is kézbesítendő, a jelen rendelet hatályba léptének napján még nem emelkedett jogerőre, a törvényszék azt a tiszti ügyésznek azonnal kézbesítetteti (jelen rendelet 1. §. és 18.200/908. I. M. számú rendelet).

12. §.

Az ítéleteket, valamint az egyességeket az utóbbiakra vonatkozó határozatokkal együtt a törvényszék a jelen rendelet 1. §-ában jelzett kézbesítéssel egyidejűleg közli a törvényhatóság első tisztviselőjével, a gazdasági felügyelőséggel, és ha az eljárás erdőre is kiterjed, az állami erdőhivatallal és az erdőfelügyelőséggel, továbbá kísérő jelentés nélkül ugyanakkor minden esetben fölterjeszti az igazságügyminiszterhez és a földmivelésügyi miniszterhez.

Ha a fölterjesztett ítélet vagy egyéb fölterjesztett határozat fellebbvitel hiányában jogerőre emelkedik, erről a törvényszék a jogerőre emelkedés napjának megjelölésével az igazságügyminiszternek rövid jelentést tesz.

A jelen §. rendelkezéseit a 11. §. esetében is alkalmazni kell.

13. §.

Az előmunkálatok, az érdemleges tárgyalás és a végrehajtás megkezdésére, valamint az új birtokba való bírói bevezetésre kitzött határnapokról értesíteni kell a törvényhatóság tisztí ügyészét, az árvaszéket, az államépítészeti és kulturmérnöki hivatalt, a gazdasági felügyelőséget, továbbá ha az eljárás erdőre is kiterjed, az állami erdőhivatalt és az erdőfelügyelőséget, hogy a közérdeket érintő esetleges észrevételeiket megtehessek és a tárgyalásokon is résztvehessenek.

14. §.

A jelen rendelet az 1908 : XXXIX. t.-c. kihirdetésének napján¹⁾ lép életbe.

Kelt Budapesten, 1908. évi augusztus hó 6. napján.

¹⁾ Vagyis 1908. augusztus 6-án.

A m. kir. igazságügyminiszternek 18.200/1908. I. M. számú rendelete,

az 1908 : XXXIX. t.-c. végrehajtásával kapcsolatos átmeneti rendelkezések tárgyában.

A birtokrendezést, különösen az úrbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyzó 1836 : VI., X., XII., 1840 : VII., XXX., XXXI. és 1871 : LIII. törvénycikkek módosításáról és kiegészítéséről szóló 1908 : XXXIX. t.-c. 4. és 8. §-ában nyert felhatalmazás alapján e törvény hatályosságának területére az 1908 : XXXIX. t.-c. végrehajtásával kapcsolatos átmeneti rendelkezéseket a következőkben állapítom meg :

I. Arányosítási és arányosítással kapcsolatos tagosítási ügyekre vonatkozó átmeneti rendelkezések.

1. §.

Az 1908 : XXXIX. t.-c. 3. §-ának első és második bekezdése értelmében a törvény 1. §-ának szabályait alkalmazni kell a törvény hatályba léptekor folyamatban levő arányosítási és arányosítással kapcsolatos tagosítási ügyekben is; ha azonban a természetben való elkülönítésre igényt tartó részes fél illetménye a törvény hatályba lépte előtt jogerős bírói határozattal megállapított, elkülönítendőnek kimondatott és természetben is jogerősen elhelyeztetett: az ekként eldöntött kérdés az 1908 : XXXIX. t.-c. vonatkozó szabályai alá nem vonható.

Ehhez képest az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba léptekor folyamatban levő azokban az arányosítási és arányosítással kapcsolatos tagosítási ügyekben, amelyekben az illetmények természetben még

jogerősen el nem helyezettek (jelen rendelet 12. §.), a következő 2—12. §-okban foglalt rendelkezések szerint kell eljárni.

2. §.

Ha az illetmények megállapítása, elkülönítése és természetben való elhelyezése tárgyában ítélet az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba léptekor még hozva nincsen, a törvényszék — amennyiben azt az 1908 : XXXIX. t.-c. 1. és 3. §-ának az ügyre alkalmazása szükségessé teszi — az eljárás kiegészítését hivatalból elrendeli.

Ugyanez áll, ha az ítéletet a felsőbiróság feloldotta és új ítélet még hozva nincsen.

3. §.

Ha az illetmények megállapítása, elkülönítése és természetben való elhelyezése tárgyában a törvényszék (esetleg a kir. ítélőtábla) az ítéletet az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba léptekor már meghozta, az azonban még nem emelkedett jogerőre: a törvényszék a fellebbviteli határidő lejártát bevárja, és ha fellebbvitel adatnék be, az iratokat felterjeszti a fellebbviteli bírósághoz, amely a fellebbvitel elintézése alkalmával az ítéletet az 1908 : XXXIX. t.-c. folytán szükséges terjedelemben hivatalból feloldja és az eljárás kiegészítését elrendeli.

4. §.

Ha a 3. §-ban jelzett ítélet az 1908 : XXXIX. t.-c. hatályba léptekor már jogerős, vagy fellebbvitel hiányában e törvény hatályba lépte után jogerőre emelkedik, de az illetmények természetben jogerősen még el nem helyezettek (jelen rendelet 12. §-a), a törvényszék — bármely fokú bíróság hozta is az ítéletet — az eljárásnak az 1908 : XXXIX. t.-c. folytán szükségessé vált kiegészítését végzéssel hivatalból elrendeli és a netán elrendelt végrehajtást beszünteti.

A törvényszék a jelen § értelmében hozott végzését az illető községben és a szomszédos községekben szokott módon hirdetmény útján közzéteszi és kézbesített mindazoknak, akiknek birtokrendezési ügyekben a határozatok külön kézbesítésére igényük van.

E végzés ellen külön fellebbvitelnek helye nincsen. Az esetleges sérelem miatt a 7. § értelmében hozott ítélet ellen beadható fellebbvitelben lehet orvoslást keresni.

5. §.

A 3. és 4. §. értelmében az eljárás kiegészítésének elrendelését kérheti bármelyik érdekelt fél és a törvényhatóság tiszti ügyésze is. A kérelmet elutasító határozat ellen a törvényszéktől kétfokú, a kir. ítélőtáblától egyfokú fellebbvitelnek van helye. Ilyen fellebbvitellel a törvényhatóság tiszti ügyésze is élhet. Az általa beadható fellebbvitelre egyebekben az 1908. évi 15.500. I. M. számú rendelet határozmányai irányadók.

Az előbbi bekezdés értelmében beadott kérelem és fellebbvitel a végrehajtásra felfüggesztő hatállyal bír.

6. §.

A 2—5. §-ok értelmében elrendelt kiegészítő eljárás fogantatására a törvényszék egyik bírói tagját küldi ki, aki evégből tárgyalást tűz és arra az érdekelteket, valamint a szükséghez képest a működő mérnököt a szokott módon megidézi. A tárgyalási határról értesíteni kell a törvényhatóság tiszti ügyészét, az árvaszéket, az állami erdőhivatalt és az erdőfelügyelőséget, továbbá a gazdasági felügyelőséget avégből, hogy a közérdeket érintő esetleges észrevételeiket megtehessek és a tárgyalásokon is megjelenhessenek.

A tárgyalás jegyzőkönyvi, alakszerű perbeszédnek helye nincsen.

Az eljáró bíró a feleket bizonyítékaik bemutatására záros határidő kifizésével utasíthatja.

Ebben az eljárásban esküvel való bizonyításnak helye nincsen.

7. §.

A törvényszék az eljáró bírót a kiegészítő eljárásban netán mutatkozó hiányok pótlására utasíthatja és a kiegészítő eljárás befejeztével ítéletet hoz.

A 4. §. esetében a törvényszék az előbbi bekezdésben jelzett ítélettel egyszersmind a korábbi ítéletnek az illetmények megállapítására, elkülönítésére és természetben való elhelyezésére vonatkozó részét hatályon kívül helyezi. Ezt a körülményt az ítélet jogerőre emelkedése után (jelen rendelet 10. §.) fel kell jegyezni a hatályon kívül helyezett ítélet fogalmazványára, illetőleg az iratok között levő kiadmányaira is.

8. §.

Ha a kiegészítő tárgyaláson az érdekeltek bírói egyességet kötöttek, a bíróság ezt az egyességet nemcsak alaki tekintetben (1871: LIII. t.-c. 45. §.), hanem érdemileg is megvizsgálja.

9. §.

A kiegészítő eljárásban a bíróság vagy az eljáró bíró intézkedik az iránt is, hogy a működő mérnök a szükséghez képest a mérnöki munkákat átdolgozza.

10. §.

A 7. §-ban jelzett ítélet és a 8. §-ban említett bírói egyességet jóváhagyó határozat ellen felebbvitelnek van helye a kir. ítélőtáblához és onnan a kir. Kúriához.

11. §.

A 2—10. §-ok rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni az illetmények megállapítása, elkülönítése és természetben való elhelyezése tárgyában kötött bírói egyességek eseteiben is.

12. §.

A illetményeknek természetben való elhelyezése és így a végrehajtási eljárás befejezése az 1. §. értelmében akkor tekintendő jogerősnek, ha a végrehajtás folyama alatt felmerült sérelmek orvoslása végett előterjesztéssel egyáltalában senki sem élt, vagy ha az előterjesztés felett hozott határozat jogerőre emelkedett.

A végrehajtás befejezésének napját az eljáró bíró a végrehajtásról fölvetett jegyzőkönyvben betűkkel és számokkal világosan kitüntetni és azt az illető községben és a szomszédos községekben is szokott módon közzétett hirdetmény útján azonnal köztudomásra juttatni köteles. Azt, hogy a közhírré tétel megtörtént, a végrehajtásról fölvetett jegyzőkönyvben tanusítani kell.

A végrehajtás folyamán felmerült sérelmek orvoslására irányuló előterjesztés a végrehajtás alkalmával az eljáró bírónál jegyzőkönyvre adható vagy a végrehajtásnak valamennyi illetményre kiterjedő teljes befejezése napjától számított 15 nap alatt a törvényszéknél írásban nyújtható be.

A törvényszéknek az előterjesztés felett hozott határozata

ellen felebbvitelnek van helye a kir. ítélőtáblához s onnan a kir. Kúriához.

13. §.

A 12. §-ban foglalt rendelkezések alkalmazást nyernek az 1908: XXXIX. t.-c. hatályba lépte után folyamatba teendő arányosítási és arányosítással kapcsolatos tagosítási ügyekben is.¹⁾

II. Közlegelőkre vonatkozó átmeneti rendelkezések.

14. §.

Ha osztatlan közös tulajdont képező közlegelő felosztására nézve — akár úrbéri elkülönítés folyama alatti, akár úrbéri elkülönítés vagy arányosítás befejezte utáni felosztásról van szó — a megengedhetőség kérdésében ítélet az 1908: XXXIX. t.-c. hatályba léptekor még hozva nincsen, a törvényszék — amennyiben a földművelésügyi miniszter a felosztáshoz az engedélyt már meg nem adta — a földművelésügyi miniszternek erre vonatkozó határozatát kikéri s egyidejűleg e határozat megérkezéséig a további eljárást végzéssel fellebbvitel kizárásával felfüggeszti.

Ha a földművelésügyi miniszter a közlegelő felosztásához az engedélyt nem adja meg, a bíróság a közlegelő felosztását a további eljárásban mellőzi.

Ha a közlegelő felosztását a törvényszék (esetleg a kir. ítélőtábla) a földművelésügyi miniszternek engedélye nélkül már elrendelte, de ez a határozat az 1908: XXXIX. t.-c. hatályba léptekor még nem emelkedett jogerőre, a törvényszék a fellebbviteli határidő lejártát és a földművelésügyi miniszternek a jelen §. első bekezdésében említett módon kikérendő határozatát bevárja. Ha a földművelésügyi miniszter a közlegelő felosztásához az engedélyt nem adja meg, ezt a miniszteri határozatot a törvényszék a többi irattal a fellebbviteli bírósághoz akkor is fölterjeszti, ha senki sem élt a megengedhetőség tárgyában hozott bírói határozat ellen fellebbvitellel. Ilyen esetben a fellebbviteli bíróság az 1908: XXXIX. t.-c. 2. §-ának első és 3. §-ának harmadik, valamint a jelen §. második bekezdését figyelembe véve, a közlegelőfelosztás megengedhetőségének kérdését hivatalból is felülbírálja.

A jelen § első és harmadik bekezdésében említett bírói

¹⁾ V. S. az 1909. évi 80. I. M. számú rendelet 174. és 178. §-ával.

intézkedés iránt kérelmet is lehet előterjeszteni, amelyre az 5. §. rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni.

15. §.

Ha osztatlan közös tulajdont képező közlegelőnek arányosítása ily közlegelő felosztásával kapcsolatosan van folyamatban és az illetmények az 1908:XXXIX. t.-c. hatályba léptekor természetben még jogerősen el nem helyezettek (jelen rendelet 1. §.), az eljárást a jelen rendelet 1—13. §-ában foglaltak megfelelő alkalmazásával ki kell egészíteni annak kiderítése végett, hogy az 1908:XXXIX. t.-c. 1. §-ában megjelölt egyéni illetmények elkülönítése helyett a részes felek illetményei egyénileg felosztassanak-e?

Ha a kiegészítő eljárás foganatosítása végett kitűzött tárgyaláson bármelyik érdekelt ily kérelmet terjeszt elő, a törvényszék a földművelésügyi miniszterhez a szükséges iratok felterjesztésével tett jelentésében a földművelésügyi miniszter határozatát kikéri s azt a további eljárás felfüggesztésével bevárja.

Ha a földművelésügyi miniszter a közlegelő felosztásához az engedélyt meg nem adja, vagy ha a jelen §. első bekezdése értelmében kérelmet senki sem terjesztett elő, a közlegelő felosztását mellőzni kell és a további kiegészítő eljárás a jelen rendelet 1—13. §-aiban foglaltak alkalmazásával az 1908:XXXIX. t.-c. 1. §-ában megjelölt illetmények elkülönítésére irányul.

16. §.

Olyan tagosítási ügyben, amelyben a megengedhetőség kérdésében ítélet az 1908:XXXIX. t.-c. hatályba léptekor még hozva nincsen, vagy még nem emelkedett jogerőre (1908:XXXIX. t.-c. 3. §-ának harmadik bekezdése), a közlegelőnek a tagosítás során más alkalmas és megfelelő becsértékű területtel szükségesnek mutakozó kicserélése végett a törvényszék a szükséges iratokkal felszerelt jelentésében a földművelésügyi miniszternek erre vonatkozó határozatát kikéri és kicserélésnek csak a földművelésügyi miniszter beleegyezésének megadása esetében van helye.

17. §.

Általános tagosítás esetében, ha a megengedhetőség kérdésében ítélet az 1908:XXXIX. t.-c. hatályba léptekor még hozva

nincsen, vagy még nem emelkedett jogerőre (1908:XXXIX. t.-c. 3. §-ának harmadik bekezdése), a törvényszék a földművelésügyi miniszterhez a szükséges iratok felterjesztésével jelentést tesz az iránt, hogy az 1908:XXXIX. t.-c. 2. §-ának negyedik bekezdése értelmében gazdasági szakbizottságának javaslata alapján állapítsa meg, ha okadatoltnak mutatkozik, közlegelő kihatásának vagy kiegészítésének szükségét, úgyszintén a tagosítandó összterületből e célra kihatandó terület nagyságát és helyét.

18. §.

A 16. és a 17. §-ban említett jelentések megtételére a törvényszéket a fellebbviteli bíróság is utasíthatja.

E jelentések megtétele iránt kérelmet is lehet előterjeszteni, amelyre az 5. §. rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni.

A törvényszék jelentésének megtételét követő eljárásban az 1908:XXXIX. t.-c. és az ennek alapján kibocsátandó rendeletek idevonatkozó szabályait kell alkalmazni.

19. §.

A 14—18. §-ók rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni bírói egységek eseteiben is.¹⁾

III. Záró rendelkezés.

20. §.

A jelen rendelet az 1908:XXXIX. t.-c. kihirdetésének napján lép életbe.

Kelt Budapesten, 1908. évi augusztus hó 6. napján.

¹⁾ A 14—18. §-ok nem nyernek alkalmazást azokban az ügyekben, amelyekben az 1909. évi 10. I. M. számú rendelet 4. §-a értelmében az u. a. évi 20. I. M. számú rendeletben szabályozott közigazgatási eljárás lefolytatott.

²⁾ Vagy is 1908. augusztus 6-án.

A m. kir. igazságügyminiszternek 44.651/1906. I. M. számú rendelete,

a birtokrendezési iratok, földkönyvek és térképek kiadása körül észlelt szabálytalan eljárás megszüntetése tárgyában.

Hivatalos úton tudomásomra jutott, hogy a bíróságok a birtokrendező ügyek iratait, a hitelesített földkönyveket és térképeket a birtokrendezéssel nem kapcsolatos perek vagy ügyek irataihoz leendő csatolás végett olyankor is kiadják, amikor az illető község telekkönyvének a birtokrendezés eredményének megfelelő átalakítása még meg nem történt.

Minthogy az ily eljárás az 1871 : LIII. t.-c. 53. §-ának szabályával¹⁾ meg nem egyezik és eredményében arra vezethet, hogy az illető község telekkönyvének közérdekből szükséges átalakítása hosszabb időn keresztül meg nem kezdhető vagy nem folytatható, az 1871 : LIII. t.-c. 96. §-a alapján a következőket rendelem :

A birtokrendező eljárás jogerős befejezése után, ha annak foganatosításánál az 1906. évi október hó 15-én 39.000. I. M. szám alatt kelt rendelet²⁾ határozmányai még alkalmazást nem nyertek, a törvényszék a birtokrendezésre vonatkozó iratokat, a földkönyveket és térképeket addig, amíg az adókataszteri munkálat és a telekkönyv átalakítása meg nem történt, más célra ki nem adhatja.

Ha a birtokrendező eljárás foganatosításánál az 1906. évi 39.000. I. M. számú rendelet határozmányai már alkalmazást nyertek, a törvényszék az új birtokállapotot feltüntető földkönyv és térkép első példányait a fentebb említett célra éppen nem adhatja ki, de kiadhatja a másodpéldányokat, mihelyt azokat a pénzügyigazgatóság a kataszteri munkálat átalakítása után a törvényszéknek visszaküldötte.³⁾

Kelt Budapesten, 1906. évi november hó 29-én.

¹⁾ Lásd az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 179. §-át és az ugyanazon évi 10. I. M. számú rendelet 10. §-át.

²⁾ Lásd az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 267. §-át és az 1909. évi 10. I. M. számú rendelet 19. §-át.

³⁾ Lásd az 1909. évi 10. I. M. számú rendelet 19. §-át.

**III.
Törvények.¹⁾**

1836 : VI. t.-c.

azokról, melyek a telek haszonvételén felül a jobbágyok hasznai közé tartoznak.

Azokra nézve, melyek a telek haszonvételén felül a jobbágyok hasznai közé tartoznak, következők határozatnak :

1—2. §.²⁾

3. §.³⁾

Minthogy a jobbágyoknak, mennyire a helybeli körülállások engedik, elegendő legelőt kell adni, leginkább az ennek megszorításából s aránytalan használásából eredni szokott panaszok megszüntetése s egyszersmind a nemzeti ipar előmozdítása tekintetéből a jobbágyi legelő a földesúrtól, — valahol csak azt a helyzet engedi — ha azt a földesúr vagy a közbirtokosok közül egy vagy végre az úrbéri telekkel bíró jobbágyoknak nagyobb része kívánja, a megyei közgyűlés által rendelő küldöttség közbenjöttével törvényszék által megvizsgálandó szabad egyezés mellett, mely iránt utóbb a királyi felségnek a helytartó-tanács útján leendő felügyelési jussa fenmarad, vagy ha ezen egyezés nem eszközölhetnék, úrbéri úton előre bocsájtván, ha kívántatnék, minden tartozmányok összesítése,

¹⁾ A következő törvényeknek azokat a szakaszait, amelyek egészükben hatályukat veszítették, nem közöljük, a részben hatályban levő szakaszok elavult intézkedéseket kisebb betűkkel való nyomással különböztetjük meg.

²⁾ Az 1. §. az irtásokról, a 2. §. az úrbéri bormérésről és a pálinkafőzésről rendelkezett. Az irtványokról jelenleg az 1871 : LIV. t.-c. rendelkezik. Az úrbéri bormérést az állam váltotta meg az 1838 : XXXV. és XXXVI. t.-c-ek folytán; a pálinka-kazánoktól úrbéri viszonyon követelt díj elenyészett az úrbéri örökváltság által (1871 : LIII. t.-c. 5. §.).

³⁾ A 3. §-t vedd össze az 1871 : LIII. t.-c. 38—42. §-ában foglaltakkal.

elkülönöztetni rendeltetik.¹⁾ De ennek kihatásában vigyázni kell, hogy a legelői járandóság oly tájon ne adassék ki, mely egyáltalában haszonvehetetlen, t. i. vagy árvíz vagy homok-torlás vagy más okok miatt barom s marhalegeltetésre nem alkalmas.

A legelő elkülönöztetését nem csak a gyep felosztására, de a megállapított elvek s mód szerint, ha lehet, más földekre is ki kell terjeszteni; azért is a földesurat saját rétjein, ugarjain, tarlóin, s egyéb majorsági földjein a jobbágyság kirekesztésével, — ellenben az úrbérekben egyedül magokat a jobbágyságot fogja a legeltetési gyakorlat illetni.²⁾ Hogy pedig a kizárólag nyert legelő használatát minden egyes jobbágy is elkülönözve élhessen, és szorgalma nevelésére földjét különválva is szabadon használhassa, a rendbeszedés alkalmával amennyire eszközölhető, és a gazdálkodás módja javulja, ha a jobbágyság nagyobb része kívánandja, minden egyes jobbágy részére egész tartomány az illető legelővel együtt egy tagban, vagy ha a helybeli körülmények nem engednék, legalább düllő szerint hasítassék ki.³⁾

Hogy azonban a legelő elkülönözése eseteiben — melyet a legelőnek szűk volta nem akadályozhat — a földesúri igazak semmi csorbulást ne szenvedjenek, nyilván kijelentetik: hogy a földesúrat a legelő használatától sem az eddigi nem gyakorlat, sem a legelő szűke miatt elzárni nem lehet. Kivételnek mindazáltal 1-ór azon határok, melyekben a földesúr a legelő használatáról vagy az úrbér-behozatala alkalmával lemondott, vagy későbbi rendbeszedés által abból kirekesztetett, vagy végre szerződés következtében attól önként elállott. 2-ór azon határok is, melyekben a földesúrnak az úrbérin kívül semmi belső vagy külső birtoka nincs és a legelő jussával eddig sem élt,⁴⁾ egyszersmind a legelő az illető úrbéri bíróságok ítélete szerint oly csekély, hogy a jobbágyság azon vonó marhái részére, melyek az úri szolgálatokra és úrbéri földjeinek művelésére szükségképen megkivántatnak, sem ad a föld mineműségéhez képest elegendő élelmet.

Mely kivételeken kívül a szűk legelő minden egyéb eseteiben mind a jobbágyságnak kiadandó legelőbeli mennyiségnek mind a földesúrnál megmaradandó résznek a helybeli körülmények szerint leendő meghatározása az illető úrbéri bíróságok ítéletére bízatik.

¹⁾ V. ö. az 1871: LIII. t.-c. 48. §-ával. Az eljárást most az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet szabályozza.

²⁾ V. ö. az 1871: LIII. t.-c. 38. §-ával.

³⁾ V. ö. az 1871: LIII. t.-c. 42. §-ával és az 1908: XXXIX. t.-c. 2. §-ával.

⁴⁾ V. ö. az 1871: LIII. t.-c. 43. §-ával.

Egyébiránt az ország legnagyobb részén előforduló rendszerinti esetekben egy egész telekre a legelőbeli haszonvételnek legkisebb mennyisége 4,¹⁾ a legnagyobb 22, ezerkétszáz négyszögölre számított holdban és így a kisebb állományokhoz képest aránylag állapítatik meg, oly módon: hogy ezen feljebbi határvonalok között a jobbágyságnak kiadandó legelőbeli mennyiségnek a jobbágyság szükségéhez és a helybeli körülményekhez a földesúri igazaknak épségben való fenntartása mellett mérsékelt meghatározása az illető úrbéri bíróságok ítéletére bízatik. Azon határokon pedig, melyek az ország többi részeiben lévő arányon túl tágas és felette bő legelőkkel vagynak ellátva, ezekben a feljebb kijelölt körülményekhez képest a rendes esetekre határozott legnagyobb illetőségénél nagyobb mennyiség is adható úrbéri úton; önként értetődően: hogy a meghatározandó mennyiségek kiadása után fenmaradó legelő minden esetben és mindentűt egyedül földesurat illeti.

Hogy a legelő kihatása alkalmával az összehasonlításra nézve támadható kétségek elmellőztessenek, mind a két katolikus és görög nem egyesült szertartású plebánusi, úgy a két vallású lelkipásztori járandóság, akár legyen azoknak fiók egyházok, akár nem egy egész telki, — az oskolamesteré pedig és helység jegyzőé külön-külön fél telki illetőséghez fognak hasonlítani s ezen mennyiséggel valóságosan kiadni; — kivévén, ha ezeknek valamelyike élelme fejében nagyobb azaz egy egész telket felülhaladó mennyiséget bírna, akkor a legelőt is ehhez kell mérsékelni. Többnyire az urasági tisztek és szolgák iránti gondoskodás a földesúr szabad rendelkezéséről függvén, ezeknek szükségéről, midőn a közlegelő elkülönzése valóságosan végrehajtatik, következőleg annak minden új rendbeszedése alkalmával csak maga a földesúr az ez előtti közlegelőnek tulajdon számára elkülönözött részéből fog intézkedni a szerint, hogy a tisztek és szolgák marháikat a község legelőjén ezentűl soha se tarthassák.

Nyolcz úrbéri zselléreknek pedig egy egész telki járandóság fog kiadattani.²⁾

¹⁾ V. ö. az 1871: LIII. t.-c. 39. §-ával.

²⁾ 1840: VII. t.-c. 3. §.:

»Ugyanazon (t. i. 1836: VI-ik) törvénycikkely 3-ik §-a 6-ik szakaszának rendelete akkép világosítatik: hogy azon egész telki járandóság alatt, mely az említett szakaszban nyolc úrbéri zselléreknek kiadni rendeltetett, egyedül a legelőbeli járandóság értetik.«

Végre Temes, Torontál és Krassó megyékben, melyekben a legelő illetősége már meg van határozva, az eddigi szokás nem csak az úrbéri s az úgynevezett beneficialis telkeken gyakorlott legelő iránt, de az extrasessionalis vagy industrialis név alatt: telkekre nézve is, amennyire az úrbéri táblákba iktatva vannak, továbbá is fenn fognak tartatni.

4. §.¹⁾

Hol a helység határában erdővel bír az uraság és a jobbágyoknak úgyszinte a község szolgálainak az úrbérek vagy következő úrbéri rendbeszedések vagy a divatozó szokás szerint engedtetett a tűzi faizás haszonvétele, ott azokat a tűzi faizás továbbá is ingyen illeti; mire nézve — ha ez iránt panasz támadna — az uraság és jobbágyok közt a megyei közgyűlés által rendelendő kiküldöttségnek, mely ez iránt tudósítását beadni köteles léssen, közbenjöttével szabad egyezés léssen kötendő, mely nem esaközölthetvén, a tűzi faizás tárgya az előbocsájtottakhoz képest szokott úrbéri úton határozassék el; — ily ügynek végső elintézéséig a jobbágyok azon haszonvételben, mellyel ekkoráig éltek, megtartatni rendeltetvén.

Azon helyeken pedig, melyeknek határában az uraság erdejében annyi épületi fa találtatik, hogy abból az erdei rend sérelme nélkül eladni lehet, s a jobbágyoknak az úrbér vagy következő úrbéri rendbeszedések, vagy pedig a divatozó szokás szerint ingyen való épületi faizás engedtetett, a földesúr továbbá is az eddig gyakorlatban volt és ennél nem nagyobb mennyiségben jobbágytelki vagy úrbéri zsellér-ház s istálló fedelére (ide nem értvén azonban a zsidelt és deszkát) a szükséges fát ingyen adni köteles, egyedül a Hármaskönyv 1-ső R. 40-ik cikkelyének rendelete esetében történő elbecsülés alkalmával szabadságában fog állani a földesúrnak az, hogy a jobbágyainak ingyen szolgáltatott épületi fák árát a becsár általános sommájából levonhassa.

Mind a két katholikus és görög nem egyesült szertartású, úgy a két valóságú lelképásztorokra és oskolamesterekre nézve, egyedül azon helyekben, hol a faizás az előtti állandó szokásnál vagy nyilvános egyezésnél fogva eddig azokat ingyen illette, ezen szokás vagy egyezés jövőre is maga épségében fenmarad.²⁾

A makkoltatás a jobbágyoknak az uradalmi erdőben, de csak abban, mely lakhelyök határában fekszik, 6 krajcárral olcsóbban, mint más idegennek, azonban csupán tulajdon szükségükre és nem kereskedés végett engedtetik meg. Temes,

¹⁾ V. ö. az 1871: LIII. t.-o. 23.—33. §-ával.

²⁾ V. ö. 1871: LIII. t.-o. 31. §-ával.

Torontál, Krassó vármegyékben pedig a makkoltatás a jobbágyoknak ugyanazon uradalom, melyhez tartoznak, ha szinte határkivüli erdeiben is (külön uraság jobbágyai és olyanok, kiknek határában makkos erdő vagyon, ide nem értetvén) az eddig szokásban volt bér mellett, mely egy nagyobb darabtól csak 6, a kisebbtől pedig 3 krajcárban határozottat meg, egyedül tulajdon, nem pedig más helyről hajtott vagy kereskedés végett vett sertéseikre nézve aszerint léssen szabad, hogy a befogadandó sertések a makkmennyiséggel legalább három hónapig ériék be; — azon esetben pedig, ha a makk az uraság által befogadott idegen sertések száma miatt 3 hónapoknak lefolyta előtt elfogyna, a jobbágyoknak innen következőkára téríttessék meg. Végre Posega, Verőce és Szerém vármegyékben a makkoltatás ekkoráig divatozott úrbéri rendelet szerint, oly móddal fogja illetni a jobbágyot szinte tulajdon szüksége, nem pedig kereskedés végett szerzett sertéseire nézve, hogy hol a makk-mennyiség legalább 8 hetekre elegendő, egy nagyobb sertéstől 12, a középszerűtől pedig 9, a kisebbtől végre 6 krajcár fizetessenek bér fejében a földesúrnak; minden alattomban behajtott darabtól ezentúl is kettős taksafizetés állapítván meg.

Ezekon kívül a jobbágyokat semmi egyéb kedvezés vagy haszon a határjuk körében fekvő uradalmi erdőkből nem fogja illetni, annál kevésbbé követelhetnek azok valamit a határjukon kívüli erdőben, ha csak a faizás haszonvétele a jobbágyoknak ily határkivüli erdőben az úrbér behozatalakor vagy későbbi rendbeszedés vagy eddigi gyakorlat szerint nem engedtetett; mert ez esetben a kijelölt határkivüli erdőben a jobbágyoságot a tűzi faizás, sőt ezen §. 2-ik részében foglalt rendelkezéshez képest az épületi faizás továbbá is fogja illetni; — egyébiránt pedig a földesúr határbeili erdeiből sem kézi művekre, sem pálinkaégetésre vagy éppen a kereskedésre jobbágyainak fát adni nem léssen köteles; úgy a makkoltatás vagy gubacs-szedés jussa is az uraságnak szabad és szoríthatatlan rendelkezésétől fog függni; ellenben (a gesztenyét, diót és más nemes gyümölcsöket kivéven) minden egyéb erdei vad gyümölcsöknek szedése a jobbágyoknak szabad léssen.

Ha mindazonáltal az erdők valamely helyekben szántóföld vagy rét helyett adatván, a jobbágytelki állománynak részét tennék, azokkal jövőre a jobbágyok szintűgy, mint egyéb úrbéri javaikkal, szabadon és megszorítás nélkül fognak élni; ahol pedig az állományon felül akár a községnek, akár egyes jobbágyoknak külön telkek után lennének kivágva, mind az épületi, úgy a tűzi faizás, nemkülönbén a makkoltatás és gubacs-szedése is a jobbágyokat fogja illetni (fentartván mindezekre nézve az uraság használata is, amennyire annak gyakorlatában lenne, úgy fentartván mindenkor az erdővágás módjának és rendének elhatározása iránt az uraság tehetősége és főfelügyelési jussa), sőt ha az érintett erdők oly állapotban volnának, hogy megtartván az erdei rend, a jobbágyok tűzi s épületi faizás szükségén felül még kereskedésre is szolgálhatnának, ez a jobbágyoknak megengedtetik s e végre mindenkor az uraság rendező felügyelése alatt vágandó fák, még pedig ha az erdő összevéve az egész községet illeti, a község által meghatározandó s ugyancsak nékie jutandó aránylagi taksafizetés mellett, ha pedig az erdő a lakosok közt személyenként

van kiosztva, a helybeli telkes jobbágyoknak önkereskedés-üzésre fizetés nélkül adattassanak ki.¹⁾

5. §.²⁾

Mely határban nádas vagyon és hol a nádlási haszonvétel az úrbér behozatalakor vagy későbbi rendbeszedés által a községnek s község szolgálóinak megengedett vagy ezek az eddigi gyakorlatnál fogva annak használatában voltak, ott azon nádlási haszonvétel az eddigi használat rendje szerint ezentúl is azokat fogja illetni; mely helyekben pedig kiszárittatván a nádas, annak haszonvétele elenyészett, azokban a jobbágyok a megszünt haszonnal együtt járó 40 kéve nádi tartozás megszüntetésén felül semmi egyéb kárpótlást az uradalmon nem követelhetnek, kivéven azon helyeket, hol a nádasnak bizonyos része, ha szinte 40 kéve nád adózás mellett is, a községnek vagy egyes jobbágyoknak külön-külön telkek után úrbéri állományokon felül s kirekesztő használatokra akár az úrbér, akár az uradalom által lenne kijelölve, mert az ily nádas kiszáritott földjeit a jobbágyoknak ezentúli használatára kell átengedni, a jobbágyok pedig a 40 kéve nád eddig divatban volt tartozásnak természetben vagy ha eziránt a kölcsönös egyezés nem eszközölhető, a törvényhatóság által a helybeli körülményekhez képest meghatározandó annyit érőnek megadására ezentúl is fognak köteleztetni.

6-7. §.³⁾

8. §.⁴⁾

Az előszámlált úrbéri haszonvételeken felül a jobbágyok sem a vadászat, halászat és madarászat jussait elfoglalási büntetés alatt sem kiváltság nélkül a vásár, piac, vám és révbéli jussokat nem gyakorolhatják. — Temes, Torontál és Krassó vármegyékben mindazonáltal azon eddig ott fennállott úrbéri rendelet továbbá is megfog tartatni, mely szerint némely községeknek az okvetetlenül szükséges nádlás fejében nékik általa adott tavakban gyakorolható halászhatalás is megengedtetik; ha pedig valamely jobbágy földesúri engedelménnyel bármely nemű malom vagy más királyi adományból származott úri jussnak lenne birtokában, azt az uraság úrbéri úton a dolog addigi egész voltában leendő fenn-

¹⁾ V. é. az 1879: XXXI. és az 1898: XIX. t. oikkal.

²⁾ V. é. az 1871: LIII. t.-c. 34-37. §-aival.

³⁾ A 6. §. a kizárólagos mészárszéki jogról, a 7. §. a boltbérzedésről rendelkezett. Az 1871: LIII. t.-c. 5. §-a szerint mind a két jog az úrbéri kapcsolat megszüntetésével elenyészett.

⁴⁾ A vadászatról az 1883: XX., a halászatról az 1888: XIX., a közutakról és vámokról az 1890: I., a gőzmalomokról az 1880: XXXIV., a malomüzletről az 1884: XVII. t.-c. rendelkezik.

tartása mellett a tett épületeknek és minden javításoknak törvényes úton eszközleendő igazságos megbecsülése és a törvényesen rajta fekvő pénzeknek megterítése mellett visszaveheti; Posega, Verőce és Szerém vármegyékben azonban az ottan divatban volt malomtaksák az alatt nem emeltethetnek fel, melyek a földesúrnak esztendőnként fizetendő malombér fejében jelesen a kanalos malomra nézve 1 forintra, más közönséges folyóvízi malom minden kerekétől 2 forintra, végre a dunal, vagy drával malomtól 8 forintokra voltak határozva; de ha valamely tárgyra nézve különös kiváltságok avagy kötések mutattatnának elő, ezeknek foglalatra fog megtartatni. Mindazáltal a királyi adományból származott úri haszonvételek vagy a földet egyébként érdeklő jussok, ha s mennyire ezekre nézve a jobbágyok sajátági jussal előállanak, s ezen állításokat a mostani valóságos használat támogatja, az illető törvényszék előtt indítandó törvény útján enyészethetnek el.

9. §.

A jobbágyok a határon kívüli haszonvételekre semmi követelést nem tehetnek, kivéven, ha akár úrbér behozatalakor, akár az úrbéri rendbeszedés alkalmával nékiek egyszersmind határkivüli haszonvételek és telki állományok kijelöltek és az úrbéri könyvbe beiktattattak, vagy pedig ha azok különben is mostani gyakorlatban az uraság ellenzése nélkül lennének.

1836 : X. t.-c.

a földesúri törvényhatóságról és az úrbéri perről.

1—7. §.¹⁾

8. §.

A dolog folytatában az illető földmérő által elkészített minden munka, bírói-kép kiküldöttek által részre nem hajló földmérő közbenjöttével hitelesíttessék meg a felmérés költségeit pedig a földesúr viselni köteleztetvén, csupán azon esetben, melyben a jobbágyok kívánják a rendbeszedést, fogja a kézi szekeres munkák kiszolgáltatásának terhe ezeket illetni, — s mivel a határok megcsönkítéséből a jobbágyokra nézve is kár szokott háramlani, erre nézve a munkák, a költségek hozzájárulása tekintetében rendelkezik, hogy ha a földesúr a helység határai iránt megtámadtatik, akkor a jobbágyok a kézi és a szekeres munkához ingyen járulni kötelesek; ellenben ha az uraság részéről mozdítatik elő a kereset, ezen kötelesség a jobbágyokat nem illeti.

9. — 10. §.²⁾

¹⁾ Ennek a törvényoikknek bevezetése és következő 1—7. §-ai az úri-székekről s az úrbéri perről rendelkeztek, minélfogva hatályukat veszítették az 1848 : IX., X. és XI. t.-c., valamint az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet általi

²⁾ Hatályát veszítette. Az úrbéri lejtrom megigazításáról és a kiigazítás. keresetről szólt. V. §. az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 210. §-ával.

1836 : XII. t.-c.

a határbeli közös haszonvételekre nézve gyakorlatból behozandó arányúságról.

1. §.

Arányúság tárgyaiul szolgálnak a közösségre tartozó minden haszonvételek, még pedig úgy azok, melyek jelenleg közös és együtti használattal bíratnak, valamint azok is, melyekre nézve bebizonyítható, hogy a közbirtokosok valamelyike által a közösből szakítottak el — az időmulás határéveit felülhaladó magányos használat sem állván ellent.

2. §.

Az arányúság szabályaul vagyis kulcsaul a lakosokkal megülve lévő helyeken azon belső telek utáni tartozmányokkal ellátott régi házhelyek szolgálnak, melyre nézve azt, hogy valaha házhelyek nem lettek volna, megmutatni nem lehet; hogy ha pedig valamely régi házhelytől elszakítottak volna a tartozmányok, ezeknek elszakítását s hová lett csatolását mindazáltal a követő fél bebizonyítandja, az oly házhely a kulcsba foglaltassék.

3. §.

A házhelyek száma és mennyisége a meghitelt tanuk vallásaik vagy a körülményekhez képest a gyakorlat kivilágosítására szolgálható okleveleknek és más próbáló eszközöknek is használata folytatában végrehajtandó bírói összeszámlálással fog meghatározatni.

4. §.

Az osztályos atyafiak vagy ezek jussán bírók között előforduló esetekben pedig az elágazásra vagy osztályi részre leendő tekintet.

5. §.

Ha az előrebocsájtottak segedelmével a házhelyek számát és mennyiségét világosságra hozni nem lehetne; ily esetben az arányúság kulcsául azon divatozott gyakorlati mód vétessék fel, mely a királyi jussokban vagy közhaszonvételekben vagy a szinte közös és a közbirtokosok közmegegyezésével felosztott teherviselésben van részvételi szabályul megállapítva.

6. §.

Oly esetben továbbá, midőn a birtok állapotjának zavarban léte miatt ezen kulcs sem használható, kinek-kinek belsőtelki birtokát — a közös gyepből tett foglalásoknak és egyéb belsőtelki birtokká fordított külső birtokrészeknek is kihagyásával — földmérő által felmértetni kelletik; az abból kitetsző felszámítás fogván a közhaszonvételek iránti rendelkezések alapjául szolgálni.

7. §.

Ha pedig bírói ítélet által elhatározatna, hogy a feljebb a 2-ik, 4-ik, 5-ik és 6-ik §§-ban megállapított kulcsok nem alkalmazhatóak, akkor mindegyik birtokosnak egész birtokát — kihagyván minden a közösből tett foglalásokat — földmérő által felmértetni kelletik és az ebből kitetsző felszámítás fog a közhaszonvételek iránti rendelkezés és felosztás alapjául szolgálni.

8. §.

A pusztákban hasonlóképpen a 3-dik és 4-dik §-ban kijelölt eszközök segedelmével kell a birtok mivoltát megmutatni; azok hiánya esetében pedig az arányúság kulcsául az 5. §-ban körülírt gyakorlat vagy pedig a hely népessége elenyésztét megelőző régiebb időkben volt házhelyeknek akár bírói összeszámlálással, amint fekszenek, akár pedig földmérői felméréssel megtudandó száma fog szolgálni; az előbbi 7. §. rendelkezése ide is kiterjesztetvén.

9. §.

Minden egy-egy nemesi udvartelek rendszerint két vagy a körülményekhez képest legfeljebb három házhelyeknek vétessék fel, ha csak be nem bizonyíthatnák, hogy több házhelyekből van összerkesztve.

10. §.

A különös testet tevő és saját határaikkal egymástól elkülönözött több helyek vagy puszták birtokosai által közösen, de minden határbeli villongás nélkül használt erdők vagy más térek hasonlóan az előrebocsájtott §§-ban megállapított kulcsok szerint lesznek felosztandók.

11. §.

A házanként vagy személyenként való korcsmálás, az 1598-diki 35-dik törvénycikkely 1-ső §-beli eset kivételével, ezután ott is eltöröltetvén, hol eddig haszonvételi közösség gyanánt divatozott; ahol eddig közös korcsma vagy vendégfogadó gyanánt állott fenn, arányúság szerint egyedül annak jövedelme osztassék fel;¹⁾ ahol pedig egyik vagy másik közbirtokos által épített, s ezáltal magányosan használt találtatik, az a több közbirtokosok előre megtérítvén az őket illető részre háramló minden terheket, a jövedelmek felosztásának hasonló közössége alá vonattassék; úgy nemkülönb, hogy eddig a mészárszéki jus²⁾ közösen nem gyakoroltatott, ez ennek utána közösen használtassék; ahol végre a királyi bármely haszonvételeknek gyakorlata végett felállítandó közös épületről forogna a kérdés, az építési minéműség a szükséges, de mindég azon haszonvételnek biztos jövedelmeihez mérséklendő költségekre való tekintettel a nagyobb birtokosoknak megegyezésével határozottassék el.

12. §.³⁾

Az arányúság végrehajtására szükséges az egész határnak eddig egyes birtokok szerint való fekvését mutató s a többi perbell irományokkal együtt a vármegye levéltárába beteendő hiteles földabrosznak az 1807-iki 21. törvénycikkely 11-dik §-nak értelmében való elkészítése s ennekutána az egész határbeli külső földeknek és így a régi belső telkektől tartozmányoknak is összevessése, kivén az oly szőlőket, szilvásokat és gyümölcsösöket, melyek egymást érve terjedvén ki, fekvési helyzetök miatt a határbeli külső több földek összevessését nem gátolják és

¹⁾ Az állami italmérési jövedékről szóló 1888 : XXXV. t.-c. folytán hatályát veszítette.

²⁾ V. ö. az 1871 : LIII. t.-c. 5. §-ával.

³⁾ A 12. §. előző sorai az arányúság végrehajtásáról rendelkezvén az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet folytán hatályukat veszítették.

amelyekről azt, hogy a közösből foglalt darsbföldön ültettek volna, megmutatni nem lehet, másképp különben is értetvén, hogy azután ezen javakat, mint arányosítási tárgyat nem szolgálhatókat, az illető birtokosoknak viszont azon mennyiségben vagy vele felérhetőben minden egyéb határbeli haszonvételekkel együtt a megállapított kulcs szerint — előre bocsájtván a földek osztályozása — magányos használat végett felosztani és minden közbirtokosnak, amennyire eszközölhető, egy tagban kihalítani és sorshuzás szerint, — ha a közbirtokosok más mód iránt nem egyesülnének, — kiadatni kell; — a legelőre nézve az rendeltetvén:

13. §.

Hogy ahol a helyzeténél fogva megtörténhetik, előre bocsájtott módon hasonlóképp valóságos kihalítással — a legelőnek szűk volta ezt nem akadályoztathatván — osztassék fel;¹⁾ ha mindazáltal a legelők semmi más egyéb használatra nem fordítható darabföldről állanak, vagy a reájok járás gátoltatása s egyéb többféle különböző okok miatt ki nem hasíthatatnának, ekkor helybeli oly körülmények bírónak is megtudatván, a legelő kiterjedésére és termékenységére való figyelmeztetéssel a marhák száma és neme határozassék meg s így minden közbirtokos illetőségéhez szabva a legelő használata rendeltessék el, az illető rendeztetést megszegők pedig annyiszor mennyiszor minden egy-egy darab marhától, a közbirtokosság által rögtön megveendő egy forint büntetéssel fenytessenek.

14. §.²⁾

A határnak ezek szerinti felosztásakor a jobbágyoknak nem csak szántóföldekben és rétekben, hanem a legelőben is, a fentebbi VI. és X-dik törvénycikkelyek rendelete szerint használandó illetőségét, a földesúri javaktól elkülönözni kell.

15. §.

Hol a jobbágynak belső telke kiegészítése végett külső föld adatott, ez úgy belsőtelki minden szabadságokkal fog bírni, a közös haszonvételekből az oly darab föld után illetőleg háramló rész mindazáltal nem a közös, hanem a földesúri magányos illetőségéből fog leszámitatni.

16. §.

As erdők gondviselésére, — fennmaradván az 1807-diki 21-dik törvénycikkely rendelete³⁾ — a legelés, makkoltatás és egyéb haszonvételek ki-kit csak a számára kihalított erdőrézben fognak illetni.

¹⁾ V. ö. az 1894: XII. t.-cikkely.

²⁾ V. ö. az 1908: XXXIX. t.-c. 2. §-ával.

³⁾ 1879: XXXI. t.-c.

17. §.

Ha valamely közbirtokos a közös határ egy részét magányos használat alá vonván el, azt lakosokkal szállítja meg, szőlővel beülteti, kerteknek fordítja vagy azon hasznos javításokat teszen és azt több esztendőig birja, az ily darab föld a valóságos birtokosnál hagyatassék meg ugyan, a több közbirtokosoknak mindazáltal a közös földekből aránylagi pótlékot adni kell; ha pedig a helybeli körülmények állván ellent, azt teljesíteni nem lehetne, akkor a közösből foglalt ugyanazon darab föld aránylag és eleve megtérítettvén a megtérítendő, felosztás alá bocsájtatik.

18. §.

Az arányosság behozása kérésének jussa a közbirtokosok mind-egyikét illeti. Ilyeneknek kell tartani pedig azokat, kik bármely haszonvétele nézve fentartván a közösséget vagy önmagoknak vagy azoknak, kiknek a belső telekben képét viselik, valóságos gyakorlatát megmutathatják. Többnyire ezen arányossági perben az ellentállás meg nem engedtetvén, a birtok mivoltához mérséklendő költségeknek közöseknek lenniük kell; melynél fogva ezek törvényes kamataikkal együtt mindenkor végrehajtás alkalmával a fizetni vonakodó közbirtokosok részeiből bírónak foglalással is megveendő lesznek. Egyébiránt a per folyamatára nézve az 1807-diki 21-dik törvénycikkely 12-dik, 13-dik, 14-ik és 15-dik §§-ban foglalt rendelkezések az arányosító perekre is kiterjesztetnek.¹⁾

19—20. §.²⁾

¹⁾ V. ö. az 1909. évi 30. és 60. I. M. számú rendelettel.

²⁾ Hatályon kívül helyezetteknek tekintendők az 1908: XXXIX. t.-c. 5. §-ának rendelkezése folytán. V. ö. az 1909. évi 10. I. M. számú rendelet 18. §-ával.

1840: VII. t.-c.

az 1836. évi országgyűlésen alkotott s urbéri tárgyú törvénycikkek némely szakaszainak világosításokról s részint módosításokról.

Az ország rendei vizsgálat alá vón az 1836. évi országgyűlésen alkotott urbéri t.-cikkelyeket, azokat Ő Felsége kegyelmes megegyezésének is hozzájárultával, a tapasztalás által sürgetett s a szükségtől javasolt következő bővítésekkel és módosításokkal egészítették ki, úgymint:

1.—2. §.¹⁾

3. §.

Ugyanazon (t. i. 1836: VI.) törvénycikkely 3-ik §-a 6-ik szakaszának rendelete akkép világosítatik: hogy azon egész telki járandóság alatt, mely az említett szakaszban nyolcz urbéri zselléreknek kiadatni rendeltetett, egyedül a legelőbeli járandóság értetik.

4.—17. §.¹⁾

¹⁾ Hatályukat veszítették részben az 1848: IX., részben az 1871: LIII. t.-c., részben az 1909. évi 10. I. M. számú rendelet 17. §-a folytán. A 8. §. idézve van az 518. oldalon.

1840: XXX. t.-c.

a Jász és Kún kerületek közönségeiben behozandó összesítésről és arányosságról.

Az 1836: XII-dik törvénycikkely a Jász és Kún kerületekre is kiterjesztetik, oly móddal:

1., 2. §.¹⁾

3. §.

A tagosítás²⁾ kulcsául szolgál, kinek-kinek mostani birtoka váltságának mennyisége.

4. §.¹⁾

¹⁾ Az 1., 2. és 4. §. hatályon kívül helyezettek tekintendő az 1908: XXXIX. t.-c. 5. §-a folytán. V. ö. 1909. évi 10. I. M. számú rendelet 18. §-ával.

²⁾ »Tagosítás« helyett »arányosítás« értendő. L. 1909. évi 10. I. M. számú rendelet 18. §-át.

1840: XXXI. t.-c.

az 1836: XII-dik törvénycikkelynek a Hajdu-kerületre kiterjesztéséről.

1., 2. §.¹⁾

3. §.

A tagosítás kulcsául²⁾ szolgál kinek-kinek összesítéskori birtoka: azonban a közösből tett bebizonyítható foglalások ezen arányosítási kulcsba fel ne vétessenek.

4. §.¹⁾

¹⁾ Hatályon kívül helyezettnek tekintendő az 1908: XXXIX. t.-c. 5. §-a folytán. V. ö. az 1909. évi 10. I. M. számú rendelet 18. §-ával.

²⁾ »Tagosítás kulcsa« helyett »arányosítás kulcsát« kell érteni. L. az 1909. évi 10. I. M. számú rendelet 18. §-át.

1871: LIII. t.-c.

az 1848-ik évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről.¹⁾

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

1. §.

Úrbéri földbirtoknak azon telkek tekintendők, amelyek az úrbéri táblákba, mint az úrbéri jobbágy- és úrbéri zselléreltek állománya iktatvák be vagy későbbi időben úrbéri tartozások szakadatlan megvétele által ilyeneknek ismertettek akár voltak ezek úrbéri, akár úrbért pótló szerződési bánás alá vetve.

2. §.

Az úrbéri kapcsolatnak az 1848-iki törvények²⁾ által lett megszüntetése következtében a volt jobbágyok a kezükön levő úrbéri földbirtokokban (úrbéri jobbágy- és úrbéri zselléreltek) teljes tulajdoni és szabad rendelkezési joggal bírnak.

3. §.

Az úrbéri telkekkel a volt úrbéresek tulajdonává válnak a már törvényesen elkülönzött vagy jövődében törvényes úton elkülönzendő legelők, nemkülönben azon erdők és nádasok is,

¹⁾ Szentelést nyert 1871. évi december hó 22-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1871. évi december hó 24-én.

²⁾ 1848: IX. t.-c. bevezetése: »Az úrbér és az azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot), dézsma és pénzbeli fizetések a törvény kihirdetésétől fogva örökösen megszüntetnek.«

melyek az úrbéri faizás és nádlás fejében a volt úrbéreseknél az úrbéri telkek után illetményképen adattak vagy adatni fognak.

4. §.

Az úrbéri jobbágy- és úrbéri zsellértelkek állományának törvényes mértéke az eddigi úrbéri törvények¹⁾ által meg lévén állapítva, ez szolgálанд minden úrbéri tárgyalásnál zsinórmértékül.

5. §.

Az 1848: IX. törvénycikk által az úrbéri kapcsolat véglegesen meg lévén szüntetve, az úrbéri kapcsolatból eredő és származtatott következő jogok és kötelezettségek is elenyésztek:

1. a házatlan úrbéri zsellérek (subinquinini) tartozásai;
2. a pálinka-kazánoktól fizetett díjak, amennyiben ezek az úrbéri viszonyon alapulnak;
3. az úrbéri telken nyitott boltoktól a bérszedés joga;
4. a földesúrnak azon joga, mely szerint egykori jobbágyának a téglavagy mészégetést, a kővágást, agyag- vagy fővényásást annak földén megtilthatta vagy ezen jog gyakorlásáért magának szolgáltatást köthetett ki, ahol ezen jog a jobbágyi kapcsolat megszüntetéseig gyakoroltatott; és ezeken kívül

5. a kizárólagos mészárszéki jog.

A még fennálló többi királyi kisebb haszonvételek szabályozásáról külön törvények intézkednek.²⁾

¹⁾ 1836: V. t.-c. a jobbágytelki állományról szól: »Mint hogy a helyek osztályozata s a jobbágytelki állománynak ezen épült mennyisége az illető úrbéri szabályok által az ország minden részeiben már régóta meg van határozva s annyi időtől fogva igen sok telek-osztály s határrendbeszedés az érdekeit intésetekben alapul, az eddigleni úrbéri rendeletek által megállapított helyosztályozat s állomány-mennyiség jövedőre is fenn fog tartatni.

Ehhez képest ugyanazon jobbágytelki állomány, mely Magyar- és Horvát-országra nézve a helyosztályozati rendszeres munka folytában Mária Terézia alatt kelt úrbéri rendelet által 1100—1200— vagy 1300 □-ökre számított holdak vagy illetőleg kaszálók mennyiségével minden helyekre nézve kiszabattatott, — valamint Temes, Torontál és Krassó megyékben is minden holdra határozott 1800 □-ölemben a legelőre nézve is megállapított és végre Posega, Szerém és Verőce vármegyékben különös helyosztályozat mellett és minden megyében meghatározott holdszám-mértékben jelesen Szerém és Verőce megyékben egy hold szántóföldet 2000, a kaszálót 1000 □-ökre — Posega vármegyében pedig mind a szántóföldet mind a kaszálót 1296 □-ökre számított mennyiséggel mai napig

6. §.

Amennyiben az 1848: XII. törvénycikk¹⁾ által a volt földesuraknak biztosított kármentesítés még kiszolgáltatva nem volna: a a megtérítendő összeg kiszámítása az 1868: XXXIII. törvénycikk 5. §-ának határozatai,²⁾ a kifizetés pedig az eddig fennállott szabályok³⁾ szerint történik.⁴⁾

divatban vagy, mind belső mind külső járandóságra nézve jövedőre is alapul tartatik meg, és azért (itt a törvény táblázatos kimutatásban meggyénkényi felsorolja az úrbéri állomány mennyiségét).

²⁾ a) az italmérési jogot (korcsmeregálet) a törvényhozás kártalanítás mellett megváltotta (1888: XXXV. és XXXVI. t.-c.); b) a malomjogot a gőzmalmokra vonatkozólag eltörölte az 1880: XXXIV. t.-c.; a malomtartási jog (malomregálé) tehát csak a vízi-, száraz- és szélmalomokra terjed ki; a vízimalmokra fennállott ily jogokat azonban a vízikönyvbe kellett bejegyeztetni, különben a vízhasználati jogosultság elenyészett (1885: XXXIII. t.-c. 189., 192. §-ai); c) a földesúri halászati jog, amennyiben igazoltatott, jelenleg is fennáll; a jövőben azonban ilyen jog már nem keletkezhetik (1888: XIX. t.-c.); d) királyi kisebb haszonvételekhez szorosán véve nem tartozott, csak kir. privilégium, elbirtoklás alapján gyakoroltatott: a révjog, amely ha kellőképpen igazoltatott, ma is fennáll (1885: XXXIII. t.-c.); a vámjog: amennyiben az előírt módon igazoltatott, ma is fennáll, azonban a bíróság által megállapított becsáron megszereshető (1890: I. t.-c.); a vásár- és piactartási jog: kir. privilégiummal már nem szereshetők meg, a kereskedelemügyi miniszter közszégeknek adományozza.

¹⁾ Az úrbéri megszüntetett magán úri javadalmak statusadóssággá leendő átváltoztatásáról szól.

²⁾ Az úrbéri örökváltásokról szóló 1868: XXXIII. t.-c. 5. §-a így szól: »A megtérítendő összeg kiszámításánál azon elv szolgál irányadóul, hogy az egyenlő legyen azon kárpótítási tőkével, amelyet az illető úrbéresekért, ha ezek meg nem váltattak volna, a volt földesúr vehetne az országos alaptól igénybe.

Ennélfogva minden egy egész úrbéri telek, s ehhez aránylag a kisebb telki állományok után, a megyéknek és helységeknél az úrbéren s úrbéri törvényekben megállapított osztályaihoz képest, tőke gyanánt a következő táblázatban foglalt összegek lesznek megtérítendőek:

Osztályozása a megyéknek s határoknak a mindegyik osztály után megtérítendő összeggel együtt :

Osz- tálya	a megyéknek a határoknak	I.						II.					
		1.		2.		3.		1.		2.		3.	
Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		735	—	682	50	630	—	682	50	630	—	577	50
		Fehér Sopron Mosony Pozsony Tolna Vas Bács-Bodrog Temes Torontál						Békés Csanád Esztergom Győr Nyitra Pest					
Osz- tálya	a megyéknek a határoknak	III.						IV.					
		1.		2.		3.		1.		2.		3.	
Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		630	—	577	50	525	—	577	50	525	—	472	50
		Baranya Borsod Csongrád Komárom Somogy Veszprém						Abaúj Arad Bars Bihar Heves Nógrád Zala Tolna					
Osz- tálya	a megyéknek a határoknak	V.						VI.					
		1.		2.		3.		1.		2.		3.	
Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		525	—	472	50	420	—	472	50	420	—	307	50
		Gömör Hont Szabolcs Szatmár Zemplén Zólyom						Sáros Szepes Ung Trencsén					
Osz- tálya	a megyéknek a határoknak	VII.						VIII.					
		1.		2.		3.		1.		2.		3.	
Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		420	—	367	50	315	—	367	50	315	—		
		Bereg Ugoosa Liptó Krassó						Árva Máramaros Túrós					

II. FEJEZET.

Pusztatelkek.

7. §.

Pusztatelkeknek azon telkek tekintendők, melyek akár már pusztatelkek, akár pedig mint bel- és külsőséggel ellátott volt úrbéri házhelyek lettek az úrbéri táblába bevezetve, azonban birtokosaik által később elhagyattak.

Ezen pusztatelkek (sessiones desertae) azoknak illetőleg azok jogutódainak tulajdonai, kik e pusztatelkeknek 1848. évi január 1-jén birtokában voltak.

8. §.

Pusztatelkek után, melyekért országos kárpótlás fizettetett vagy fizettetni fog, az úrbéri legelő- és erdő-, illetőleg nádasilletmény szintén úgy kiadandó, mint más úrbéri birtok után.

9. §.

Pusztatelkek egyes részei, melyek 1848. január 1-je előtt nem úrbéri vagy úrbért pótló szerződés szerint, hanem az 1836 : IV. t. c. 14. §-a^{b)} értelmében megszállásig viszonszolgáltatás terhe alatt osztattak ki, szintén a birtokosok tulajdonai maradnak és a kárpótlás azokért is az általános úrbéri kárpótlási szabályok szerint aránylag adandó ki.

A zsellértelkekért megtérítendő tőke a megye s a határ osztályzatának különbsége nélkül 52 frt 50 kr.-ban állapították meg.^{c)}

^{b)} Ezek : Az 1849. jul. 7-i nyilt parancs előlegek adásáról a megszüntetett úrbéri tartozásokért (B. T. L. pótk. 317.); 1853. márc. 2-i ny. par. az úrbéri kárpótlásnak és földtehermentesítésnek keresztülvitele tárgyában (B. T. L. 39.); 1854. jan. 16-i ny. par. az úrbéri és dézsmakárpótlás módjáról és forrásairól (B. T. L. 21.).

^{c)} Az utólagos kárpótlások kiadását azonban megszorította az 1877 : XII. t. c. (L. az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 39. és 40. §.)

^{d)} Vonatkozó rendelkezése így szól : » azon elhagyott telek pedig megszállásáig, — mire az 1723-ik esztendei 18-dik törvény-cikkely értelme szerint minden elhagyott telekre nézve ügyelni kell, — a községnek vagy akárcinek, ki azt művelni akarja, használás végett a szokott terhek viselése mellett adassék által »

III. FEJEZET.
Foglalások.

10. §.

Az úrbéri állománynak a földesúri magánbirtokból vagy a közösekben foglalt által keletkezett minden nagyobbítása, nemkülönben annak a volt földesuraság által tett foglalásból származó kevesbítése ott, ahol az úrbéri rendezés még meg nem történt vagy a közösség a legelőre, erdőre vagy nádasra nézve a volt földesúr s a volt úrbéresek közt még fennáll: az eddigi törvények szerint ítélendő meg, azonban a következő korlátok közt:

a) az 1820. évi január 1-ig fennállott békés birtok se egyik, se másik részről meg nem támadható;

b) az 1820. évi január 1-je óta 1859. év végéig történt foglalások iránti kereset csak azon esetben érvényesíthető, ha ezen kereset akár külön per útján, akár pedig együttesen az úrbéri rendbeszedési, legelő- vagy erdőkülönzési perrel már 1859. évi dec. 31-dikéig megindított;

c) mind az 1859-dik év végéig tett foglalások iránti kereset, amennyiben ennek az a) és b) pontok értelmében helye van, mind pedig az 1859-dik évi december 31-dike óta történt újabb foglalásokra vonatkozó kereset összefoglalandó a már folyamatban levő úrbéri rendbeszedési s illetőleg a legelő- vagy erdőkülönzési perrel, amennyiben ez utóbbi már megindított vagy ezentúl a jelen törvény alapján fogna megindítani s ezzel együttesen jön tárgyalás és bírói eldöntés alá.¹⁾

11. §.

Amint az úrbéri rendbeszedés végbement s a volt földesúr s a volt úrbéresek közt a közösség a legelőre, erdőre s nádasra nézve megszűnt, a foglalások iránti kereset a magánjogi törvények hatálya alá esik.

12. §.

A jelen törvény 10. §-ában érintett és a volt jobbágyoknál maradt foglalások se a maradványföldek, se az irtások közé nem sorozhatók és azok után legelő- vagy erdőilletmény nem jár.

¹⁾ L. az 1871 : LIII. t.-c. 48. §-át.

13. §.

A 10-ik §-ban megtámadhatlanoknak kimondott foglalásokért semminemű kárpótlás nem jár.

IV. FEJEZET.

Maradványföldek.

14. §.

Azon földek, amelyeket a volt jobbágyok az úrbéri állománynak akár az úrbéri táblában foglalt, akár későbbi rendbeszedés alkalmával megállapított mérvén fölül bírnak, amennyiben se foglalásnak, se irtványnak, se pusztateleknek, se bérföldnek (censualis föld) vagy haszonbéri birtoknak nem tekinthetők, s amelyekből az 1848-ik évig fennállott törvények szerint a volt földesúr új telket tartozott volna alakítani: úrbéri maradványföldeket képeznek.

Ezen földek a volt földesuraknak járandó s a birtokosok által fizetendő kárpótlás mellett a jelen birtokosoknál maradnak, anélkül azonban, hogy a volt jobbágyoknak a birtoktöbblet után legelő- és erdőilletményre igényük volna.

15. §.

Zsellértelkek belsősegeinél maradvány felszámításának helye nincs.

Ha azonban ily telkekhez úrbéri természetű külső földek is tartoznak, ezek a fennálló gyakorlat szerint a zsellérek által maradványföldek módjára lesznek megváltandók.

16. §.

A 14. és 15. §§. eseteiben járó kárpótlási összeg akkép szabandó ki, hogy ezen földek minden holdjára ugyanannyi összeg essék, amennyi az ugyanazon határbeli és osztályú telekért az 1868 : XXXIII. t.-c. 5. §-a¹⁾ szerint járó országos kárpótlási összegből kártalanításul egy-egy holdra jutott.

17. §.

A 14. és 15. §§. eseteiben a felek szabadon egyezkedhetnek a fölött, hogy a volt úrbérest terhelő pénzváltás helyett a földek egy része engedtesse át a volt földesurnak.

¹⁾ L. a 6. §-nál.

18. §.

A váltáság összeg után a birtokrendezés végbefejeztének napjától kezdve 5°/_o kamat jár.

19. §.

A váltáságtőke és járulékai a megváltott földet terhelik. A birtokos, ki a váltáságtőke megállapítása után jön birtokba: jogelőde ellen a hátralékok iránt visszkéréssettel bír, amennyiben azt különös kikötés meg nem szüntette.

20. §.

A megváltás országos közvetítés útján eszközölhető, miről tüzetesen a jelen törvény 89., 90., 91., 92., 93., 94., 95. §§. rendelkeznek.

21. §.

A váltáság összege és jelzálogi biztosítása felett a felek szabadon egyezhetnek, amennyiben az állam közvetítését igénybe nem veszik.

Tiltva van és semmis annak kikötése:

- a) hogy az egyes váltáságtőkekötelezettek egymásért egyetemleges kötelezettséget vállaljanak;
- b) hogy a megváltandó földek, amennyiben külön birtokosok kezén vannak, egyetemlegesen lekötessenek;
- c) hogy a községi vagyon magánbirtokosok váltáságtarozásaiért kötéssék le jelzálogul.

22. §.

Maradványföldek felszámításának helye nincs:

- a) oly községekben, ahol az úrbér behozatalakor a jobbágytelkek száma nem határozott meg;
- b) ahol az úrbér végrehajtva vagy behozva nem volt;
- c) ahol a község az úrbér helyett »regulativum instrumentum«-mal volt ellátva;
- d) ahol a volt úrbéreszek 1848. év előtt bel- és külbirtokait eldarabolva is szabadon adták és vették;
- e) ahol a maradványokra vonatkozó úrbéri rendbeszedési kereset 1857-ik évi június hó végeig meg nem indított.

V. FEJEZET.

Erdei haszonvételek.

23. §.

Úrbéri rendezés alá nem esnek, hanem a volt úrbéreszek tulajdonát képezik azon erdők és erdőrészek:

a) amelyek már az úrbérben vagy az azt pótló »regulativum instrumentum«-ban mint saját községi vagy házhoz osztott erdők fordulnak elő;

b) amelyek akár az úrbér vagy az azt pótló »regulativum instrumentum« behozatala előtt akár azután örök szerződés vagy végérvényes ítélet útján a községnek kizárólagos haszonvételeül adattak át.

Amennyiben ilyen erdőkben vagy erdőrészekben egyedül csak a volt földesúr tisztjei vagy cselédei részére volt fenntartva erdei vagy legeltetési haszonvétel: az a volt úrbéreszek tulajdoni jogát nem csonkítja, hanem a fentartott faizási vagy legeltetési haszonvételnek megfelelő erdőrészt a volt földesúrnak kiadandó.

24. §.

Amennyiben a 23. §-ban érintett erdő vagy erdőrészt a községbeli volt úrbéreszek csak egy részének volt kizárólagos használatában és a többi úrbéreszek a faizást a vizontszolgáltatások mellett volt földesúrukhoz egy más erdejében gyakorolták; ezek erdőilletménye az alábbi szakaszok értelmében külön adandó ki.

25. §.

Ahol a volt jobbágyok 1848. évi január 1-ig a faizás törvényes élvezetében voltak, ahelyett számukra azon erdőből, melyben a faizást törvényesen gyakorolták, egy azon haszonvételnek megfelelő rész lesz kihasítandó.

Mind a volt jobbágyokat ezen kihasított erdőrésztben, mind a volt földesúrat a fenmaradó téren teljes tulajdonjog és mindegyik felet a számára kihasított erdőrésztben az erdőrendszabályok megtartása mellett minden erdei haszonvétel illeti.

Ezen rendelkezés az egyes volt jobbágyok vagy az egész községek számára már kihasított erdőkre nézve is szabályul szolgál.

26. §.

Ha a már befejezett erdőszabályozásnál a volt úrbéreseknak jutott erdőben a volt földesuraság részére vagy a volt földesurnak fenmaradt erdőben a volt úrbéresek számára egyes erdei szolgáltatások s illetőleg haszonvételek tartattak fenn, ezek a jelen törvény 89—95. §§-ai szerint megváltandók.

27. §.

A volt jobbágyságok számára kihalásandó erdőterület mennyisége és helye, ha az iránt egyezkedés nem jönne létre, bírói ítélet által határozatják meg.

A bíróságok e végre kötelesek mindenekelőtt a volt jobbágyságokat az 1836: VI. t.-c. 4. §. értelmében törvényesen illető faizási és makkoltatási haszonvételeknek, valamint az 1836: VII. t.-c. 8. §.¹⁾ értelmében a volt földesurnak járó viszonzószolgáltatásoknak miséjét és mennyiségét kinyomozni; továbbá szakértők előleges meg-

¹⁾ Első bekezdése így szól:

»Az urbéri telkek állományába be nem foglalt erdőben faizás használásában élő jobbágyságok tartozni fognak jelesen: minden egész telkes jobbágy s ehhez aránylag a kisebb állományú birók lakó helyektől két közönséges mértföldnyi távolságnál nem messzebb az uraság által kijelölendő erdőből egy pozsonyi mértékű ölfát a földesúr által jószága határán belől kimutatandó s a vágás helyétől a lerakás helyéig két közönséges mértföldnél szinte messzebb nem eshető helyre hordani s azt a fennjegyzett mértékben összerakni, a házas zsellérek pedig fejenként fél ölfát összevágásával kötelesek: — azonban nem csak Temes, Torontál és Krassó vármegyékben, hol e cím alatt uralmi adózás eddig sem divatozott, hanem Posega, Verőce és Szerém vármegyékben is, hol az a marhátlan jobbágyságok által összevágott ölfát behordásának kötelessége a marhas gazdákat de csak ezeknek lakhelyök határában fekvő erdőkre nézve illetve, az e részben fennálló szokás jövedőre is fenntartatik.«

Az 1836: VII. t.-c. 8. §-át az 1840: VII. t.-c. 8. §-a következőképen módosította:

»Ugyanazon VII-ik törvénycikkely 8. §-a 1-ső szakaszának rendelete azon szavak után: »A házas zsellérek pedig fejenként fél ölfát összevágásával kötelesek« kezdve, következőképen változtatva módosították:

Egyébiránt a törvénynek ezen rendelete az ölfát vágás és behordás tekintetében Posega, Verőce és Szerém vármegyékre nézve is kiterjesztetik, amennyiben azonban az említett három megyéből némely helységeken az ölfát vágás és behordás eddig gyakorlatban nem volt, úgy Temes, Torontál és Krassó vármegyékben is hol a cím alatt uralmi adózás eddig sem divatozott, az e részben fennálló szokás jövedőre is fenntartatik.«

hallgatása után megállapítani: vajjon minden egyes telek után aránylag mennyi erdőterület felel meg holdszám szerint, a helyi viszonyokra, különösen az erdő minőségére s termőképességére való tekintettel azon urbéri faizási haszonvételeknek, melyeknek gyakorlatára eddig a volt úrbéresek jogosítva voltak és amelyek ezentúl erdőterület kihalása által lesznek fedezendőek.

Nyolc, volt urbéri zsellér számára az erdőből egy egész telek után járó illetőség hasítandó ki.

28. §.

A telki illetmény megállapításánál azon szabály tartandó szem előtt, hogy az erdei törvényes viszonzószolgáltatások beszámítása mellett az erdőből rendszerint egy egész telekre két holdnál csekélyebb s nyolc holdnál nagyobb terület, holdját 1.200 négyszögöllel számítva, nem szabathatik; és csak ott, hol a helyviszonyokhoz képest ezen mérték mellett az eddigi törvényes haszonvételek nem kerül ki: lehet kivételképpen nagyobb területet megállapítani, de a 29-dik §. kivételével semmi esetben sem tizenkét holdon felül, holdját 1.200 négyszögöllel számítva.

Az illetmény két holdnál csekélyebb mértékre csak ott szállíthatatik le, hol a volt jobbágy által 1848. január 1-ig élvezett haszonvételek oly csekélyek voltak, hogy annak folytatására két holdnyi erdőterület sem kívántatik.

Továbbá ügyelni kell arra, hogy a volt jobbágyságok számára oly minőségű erdőterület hasítassék ki, mely a faizás rendes gyakorolhatására alkalmas.

A jelen törvény 22-ik §-ában érintett községekben az erdőilletmény képzeleti telkek után szabandó ki, mely képzeleti telkek alakításánál a szomszéd községek telki állományainak mérve szolgál zsinórmértékül.

29. §.

Ahol a volt jobbágyságok a volt földesúr erdejében urbéri címen a rendes faizási haszonvételeken fölül fakereskedést, szénégetést vagy más kivételes haszonvételeket is gyakoroltak: urbéri eljárás útján eszközözendő becsű alapján határozandó meg azon erdőterület mennyisége, amely jövedőre az 1848. évig élvezett haszonvételeknek megfelelő, mely azonban egy egész telek után 16 holdat meg nem haladhat.

Oly községekben pedig, ahol a volt földesúr semminemű más birtokkal nem bírt s erdejében a haszonvételt a volt jobbágyok kizárólagosan gyakorolták, habár a volt úrbéresek az erdő kizárólagos használatára nézve a szakadatlan gyakorlalon kívül egyéb jogalapot nem is képesek felmutatni, az erdei illetmény a 27-dik §-ban kijelölt helyi körülményeknek tekintetbe vételével úrbéri eljárás útján 22 holdig emelhető fel.

30. §.

Ha a volt úrbéresek a volt földesúrnak valamely idegen határbeli erdejében gyakorolták a faizást, illetményük azon erdőből hasítandó ki.

31. §.

Ahol az erdőilletmények kihasítása megtörténik, valláskülönbőség nélkül a lelkészek számára egy egész telki, a tanítók számára féltelki erdőilletmény hasítandó ki, amennyiben vagy gyakorlatnál vagy egyességnél vagy elvégre külső birtokuknak egy s illetőleg féltelki állományt meghaladó terjedelménél fogva nagyobb illetményre nem jogosítvák.

32. §.

Az ezen határozatok folytán a volt úrbéresek számára kihasítandó erdőtér mint ezeknek közös erdője kezelendő s a gazdálkodás az ily erdőkre nézve fennálló vagy ezután kibocsátandó szabályok szerint a közigazgatási hatóságok felügyelete alatt gyakorlandó.¹⁾

A lelkészek és iskolatanítók számára kihasítandó erdőilletmények is, amennyiben eziránt a volt földesúrral más egyezmény nem jött létre, mindig a községi erdővel foglalandók össze s ezen esetben az illetménynek megfelelő famennyiséget a község tartozik kiszolgáltatni.

33. §.

Addig, míg az erdei haszonvételek jelen törvény szerint rendeztetnek: az eddigi törvényes határozatok, úgy ezen haszonvételek tekintetében, mint az ezekért járó viszonyszolgáltatásokra nézve, erejükben fennmaradnak.

¹⁾ L. az 1908 : XXXIX. t.-o. 1. §-át, továbbá az 1879 : XXX. és 1898 : XIX. t.-cikket.

VI. FEJEZET.

Nádlási haszonvételek.

34. §.

Ott, ahol a volt úrbéresek az 1836 : VI. t.-c. 5-ik §-a értelmében nádlási haszonvételt gyakorolnak s a haszonvétel eddig se egyezkedés, se bírói eljárás útján nem rendeztetett, annak szabályozása olyképp eszközendő, hogy a volt földesúrral közösen használt nádastérből a volt úrbéresek számára azok eddigi haszonvételeinek megfelelő rész egy egész volt úrbéri jobbágyi vagy nyolc volt úrbéri zsellérek után két holdnál nem kisebb, nyolc holdnál nem nagyobb mennyiségben kizárólagos tulajdonul hasítassék ki, vagy pedig e helyett a felek kölcsönös beleegyezése alapján ugyanazon határban más egyenértékű földek adassanak.

Az illetmény kiszabásánál a volt úrbéresek által eddig teljesített viszonyszolgáltatások értéke számításba veendő.¹⁾

35. §.

Amely határookban pedig a nádlási haszonvétel rendezése már megtörtént és a nádasnak egy bizonyos része a községeknek vagy egyes volt úrbéreseknek akár illetményük fejében, akár az őket illető úrbéri földeken felül kizáró használatukra átengedtetett, ez teljes tulajdonukká válik és a rajta fekvő adózások megváltandók.

36. §.

Ha a nádasnak, amelyben a volt úrbéresek nádlási haszonvételt gyakoroltak, kiszaradása akár természeti, akár mesterséges uton már a jelen törvény életbe lépte előtt bekövetkezett, a nádlási haszonvétel szintügy, mint a viszonyszolgáltatások kölcsönösen elenyészetteknek tekintendők s a kiszaradt nádastér mind a 34-ik, mind pedig a 35-ik §-ok eseteiben a volt földesúr tulajdona marad.

¹⁾ 1836 : VII. t.-c. 8. §-ának második bekezdése :

»Hol pedig a jobbágyok úrbéri nádlás használatával élnek, ott minden földdel bíró jobbágy egy egész telektől 40 kéve nád levágására és az ölfa behordása tekintetében meghatározott távolság aránya szerinti összehordására köteles; — a nádlási jótékonytságot használó zsellérek is fejenként 20 kéve nád levágásával színté tartozván.«

37. §.

A viszonszolgáltatások megváltása a 35. §. eseteiben, a jelen törvény 89—95-ik §-aiban foglalt szabályok szerint eszközöltetik.

VII. FEJEZET.

Legelő-elkülönítés.

38. §.

A legeltetés a volt jobbágyok tulajdonát képező elkülönözött földeken, a jelen törvény 3. §-a értelmében az egykori földesurakat többé nem illeti, viszont a volt jobbágyok sem legeltethetnek a volt földesurnak elkülönözött földjein.

Ugyanez áll kölcsönösen az erdő-, nádas- és legelőrészekre is, amelyek az elkülönítés folytán egyik vagy másik félnek illetményül jutottak.

39. §.

A legelő-elkülönítés az 1836: VI. t.-c. 3-dik §-ának határozatai szerint történik oly megjegyzéssel azonban, hogy az úrbéri legelő-illetménynek ott négy holdban megállapított legkisebb mértéke csak azon esetben szállítható le, ha az az illető volt földesúrnak ugyanazon határbeli legelőilletőségéből ennek elégtelensége miatt ki nem kerülne.

A jelen törvény 22-ik §-ában érintett községekben a legelő-illetmény kiszabása a 28-ik §. végbekezdésében az erdőilletmény kihatása iránt megállapított módon eszközölendő.

40. §.

Ahol a gyeplegelő hiánya vagy elégtelensége miatt a volt jobbágyok a legeltetést az urasági erdőben is gyakorolták, a legelő-illetmény az erdei legelőből is kiadandó vagy pótlendő. Az erdőből kihatott legelőrészt a volt úrbéresek erdő-illetményétől külön jelölendő ki, de a csupán legelőül kijelölt téren találtató fák, ha a felek eziránt másképp nem egyeztek, a volt jobbágyokat nem illetik.

41. §.

Közhasználatú csapások, utak, teljesen hasznavehetetlen terek, úgy a községi utcák és a rendes közlekedéshez szükséges terek senki illetményébe be nem számíthatók.

A hasznavehetlen tér annak tulajdona, akinek egyéni birtoka közé esik, különben a volt földesurat illeti.

A közlekedési utak, az utcák és a községek beltelkén létező magánjogi tulajdont nem képező terek községi vagyont képeznek, érintetlenül hagyatván az ily tereken másokat illető vásárjog.

A gazdasági utak és közhasználatú csapások a volt úrbéresek birtokán ezeket, a volt földesúr birtokán pedig az utóbbit illetik, de az ilyen utak és csapásokon kölcsönösen fennálló szolgáltatások jövőre is érintetlenül maradnak.

42. §.¹⁾

Ahol a legelő-elkülönítés még nem történt meg, minden egyes volt jobbágy vagy zsellér követelheti, hogy legelő-illetménye külön s amennyiben a helybeli körülmények engedik, többi birtokával egyesítve hasittasék ki.

Ott pedig, ahol a legelő-elkülönítés már véghez ment, a volt úrbéri zsellérek a maguk legelő-illetményét a volt telkes jobbágyok legelő-illetményétől bármikor elkülöníthetik, sőt maguk közt fel is oszthatják, ha az elkülönítést vagy felosztást kérők legelő-illetménye a zselléreket összesen illető legelőnek legalább negyedrészt teszi.

A volt telkes jobbágyoknak és zselléreknek közösen jutott legelő az egyesek közt felosztandó, ha a felosztást kérők úrbéri birtoka a határban levő úrbéri birtoknak legalább egy negyedét teszi.²⁾

A felosztási s elkülönítési költségeket azon esetben, ha a szabályozás már megtörtént, a volt telkes jobbágy és zsellér mind-egyik részére jutott osztályozott terület aránya szerint viselik.

VIII. FEJEZET.

Birtokrendezési eljárás.

43. §.

Ha a volt földesuraság a legelő elkülönítés által netalán neki jutható részről akár a 48. §-ban érintett egy év alatt, akár később lemond, a legelő-elkülönítésre minden igénye elenyészik, és habár a közlegelő használatának gyakorlatában volt, ez is végkép megszűnik.

¹⁾ V. Ö. az 1908 - XXXIX. t.-c. 2. §-ával.

²⁾ L. az 1890. évi 20.326. I. M. számú rendeletet.

44. §. ¹⁾

A jelen törvény határozatai szerint felmerülő minden per az e. f. törvényszék hatásköréhez tartozik.

45—47. §. ¹⁾

48. §.

A hol a tagosítási eljárás már folyamatban van, azzal együtt az erdő, nádas s a legelő elkülönzése és minden egyéb birtokszabályozás, úgy az irtványok, bérföldek, foglalások stb. iránti kérdések s egyidejűleg az arányosítás elintézése is eszközendő.

Más esetekben a volt földesúr köteles a jelen törvény hatályba léptét követő egy év alatt a legelő, az erdő és nádas elkülönítése iránti pert megindítani s illetőleg újabb folyamatba tenni, mi ha meg nem történne, a törvényszék a pert a mulasztó volt földesuraság költségére egy e célra kinevezendő gondnok által folyamatba téteti.

49. §.

A tagosítás minden határra nézve külön eszközendő; és ennek folytán beleegyezése nélkül senki sem kötelezhető, hogy valamely határbeli birtokáért más község határában fogadjon el kielégítést.

A tagosítás eszközésének azon körülmény, hogy az úrbéri rendbeszedés már egyszer megtörtént, akadályul nem szolgál.

50.—53. §. ²⁾

54. §.

Az ezen törvény 1—53. §-ai alapján létesítendő ügyletekért és teljesített bírói eljárásért bélyeg- és kincstári illeték nem fizetetik. ³⁾

¹⁾ A 44. §., 2. 3. és 4. bekezdése valamint a 45.—47. §. hatályon kívüli helyezettnek tekintendők az 1908: XXXIX. t.-c. 4. §-a alapján kiadott rendeletek folytán. L. az 1909. évi 10. I. M. számú rendelet 18. §-át.

²⁾ L. a 45. §. jegyzetét.

³⁾ V. ó. az 1908: XXXIX. t.-c. 5. §-ával.

IX. FEJEZET.

Az úrbéri birtok eldarabolása és szerzése iránt fennálló korlátozások eltörlése.

55. §.

Az 1836:IV. t.-c. 9. és 10., úgy az 1840:VIII. t.-c. 4. §-ának az úrbéri külső birtoknak a belsőségtől való elszakítását és a telkek szétdarabolását tiltó, úgy az úrbéri telkek szerzését megszorító határozatai eltöröltetnek.

56. §.

Az úrbéri telkek után járó erdő-, nádas- és legelőilletmények szintén különváltan elidegeníthetők, mihelyt azok a telekkönyvben külön vannak kitüntetve. Ennek megtörténteig, a mennyiben az ellenkező be nem bizonyítható, a belsőség tartozékaul tekintendők.

57. §.

A maradványföldekért járó váltságösszeg, ha a maradványföld a többi úrbéri földektől elkülönítve vagy a váltságösszeg a telekkönyvben kitéve nincs, úgy a belsőséget és a vele megmaradó külsőséget, mint a belsőséghez tartozott, de időközben eldarabolt külsőségeket is egyetemlegesen terheli.

A visszkereseti jog a 19. §. értelmében érintetlen marad.

58. §.

A jelen törvénynek a közös legelő elkülönítésére, az erdei és nádlási haszonvételek szabályozására vonatkozó határozatain az eldarabolás mitsem változtat.

59. §.

Ezen törvény kihirdetésének napja után az úrbéri telkeknek az eddigi törvényes tilalom ellenére történt eldarabolása vagy a megengedett mértéken fölüli szerzése a törvényes engedély hiánya miatt többé meg nem támadható. Az ily tárgyú keresetek, amennyiben jogérvényes ítélettel el nem döntettek, megszüntetendők.

X. FEJEZET.¹⁾

60—82. §.

XI. FEJEZET.

Vegyes intézkedések.

83. §.

Mindazon birtokokra nézve, melyek a volt jobbágyoknak törvény szerint tulajdonává váltak, a jobbágyi és nemesi birtok közötti különbség teljesen megszűnik.

84. §.

A 2. és 83. §-ok alapján mindazon jogok, amelyek a bányatörvény értelmében a volt földesurakat illetik, a volt jobbágyoknak jutott vagy jutandó területeken az utóbbiakat fogják illetni.

Azonban ily jogokra nézve a birtok rendezése előtt a volt földesurak részéről kötött és a rendezés alkalmával kimutatott vagy már foganatba vett szerződések és a bányatörvények értelmében eddig szerzett bányajogok eddigi joghatályukkal érintetlenül maradnak.

85. §.

A jelen törvény tárgyát képező jogviszonyok felett hozott jogérvényes ítéletek és kötött jogérvényes egyességek érintetlenül maradnak.

86. §.

Mindazon úrbéri ügyek, melyek ezen törvény hatályba lépte napján jogérvényesen még be nem fejeztettek, ezen törvény határozatai szerint ítélandók meg.

A másod- és harmadbíróságok oly esetekben, melyekben az eléjök került úrbéri ügy újabb tárgyalás vagy nyomozás nélkül a jelen törvény határozatai szerint elintézhető nem volna, kötelesek a pert kiegészítés és újabb ítélethozatal végett visszaküldeni.

87. §.²⁾

Az úri szolgáltatások hátralékainak behajtása szintén sommás eljárás útjára tartozik.

¹⁾ Erdély, úgy Kraszna-, Köség-Szolnok-, Zaránd megyék és Kővárvidék úrbéri viszonyairól szóló (I. Sebess-Böresök: »Erdélyrészi birtokberendezés« című művét.)

²⁾ Itt fel nem vett első bekezdése hatályon kívül helyezettnek tekintendő az 1909. évi 30. I. M. számú rendelet 73. §-a által. L. az 1909. évi 10. I. M. számú rendelet 18. §-át.

88. §.

A törvényszékek hivatalból tartoznak felügyelni arra, hogy érvény szereztessék az 1868 : XXXVIII. t.-c. 39. szakaszában foglalt azon intézkedésnek, mely szerint az iskolai vagyongyarapítása végett mindenütt, ahol a tagosítás és a legelő elkülönítése még ezentúl fog megtörténni, azon alkalommal a már fennálló vagy netalán felállítandó községi népiskola számára, a felosztandó közös területnek mindenki illetményébe aránylag beszámítandó legalább egy századrésze elkülönítendő.

89. §.

Amely esetekben a jelen törvény a szolgálmányokat a volt úrbéresek által rendeli megváltatni, a váltáságot azon összeg képezi, amely az évi szolgálmányok értékének húszszoros összegéből egy hatodrésznek a beszedési és kezelési költségek fejében való levonása után fenmarad.

A szolgálmányok értékének meghatározásánál, amennyiben azok nem készpénzből állottak, a következő elvek irányadók:

a) ha kézi vagy igás-napszámból állott a szolgálmány, amannak értéke $17\frac{1}{2}$, emezé pedig 35 o. é. krajcárral számítandó;

b) terménybeli szolgálmányok eseteiben az 1842—1847. (hat évi) összes termésnek, mely egyéb bizonyítékok hiányában bírói becsü útján lenne megállapítandó egy hatodrésze veendő évi szolgálmányul s annak értéke szintén az 1842—1847. évek folyama alatt azon vidéken fennállott középarak átlaga szerint számítandó ki.

90. §.

A 20. szakasz értelmében egyik vagy másik fél kívánatára a megváltás könnyítésére országos közvetítés segélye nyújtatik akkép, hogy a volt földesurak a részükre megállapított váltásösszeg erejéig »jelzálogos váltásági kötvények«-kel fognak egyszerre kielégíttetni, a váltáságot pedig váltáságtartozásukat törlesztés útján az ország pénztárába fizetik.

Ezen »jelzálogos váltásági kötvények« mind a tőkére, mind pedig a tőke után félévi utólagos részletekben fizetendő 5°/o-os

kamatokra nézve az ország jótállása alá helyeztetnek és félévről félévre a terv szerinti törlesztési járadék arányában törlesztetnek és pedig legalább felerészben nyilvános kisorsolás s a kisorsolt kötvényeknek az országos pénztárnál teljes névszerinti értékben beváltása, többiben pedig tőzsdei bevásárlás útján.

Azok, akiknek ilyen váltásösszeg jár, kötelesek a váltásösszeg fejében részükre kiállított kötvényeket névszerinti értékben elfogadni.

91. §.

A váltásügkötelezettek váltásüg tartozásuk után évenként kamat fejében 5⁰/₀-ot, tőketörlesztési járadék fejében 2¹/₂⁰/₀-ot, kezelési költségek fejében ¹/₂ ⁰/₀-ot fognak az ország pénztárába, és pedig fél évi előleges részletekben befizetni. Ezen évenként összesen 8⁰/₀-ra terjedő törlesztés folytán az összes váltásüg tartozás 22 év múlva megszűnik.

A lejárt tőke- és kamatjáraadékok, valamint a kezelési költségek is az ország rendes adóközegei által az országos adóval együttesen hajtathatnak be s azok minden tekintetben az országos adó természetével bírnak s annak minden törvényes előnyeit élvezik.

Azon kamatokat azonban, amelyek a váltásüg tőkétől a jelzálogos váltásüg kötvények kibocsátását megelőző időre járnak, a váltásügkötelezettek 5⁰/₀-kal számítva, közvetlenül magának a volt földesurnak tartoznak megtéríteni, aki e kamatokra nézve az úrbéri perben hozott ítélet alapján végrehajtás által szerezhethet magának elégtételt.

92. §.

A váltásüg tőkék és járulékaik jelzálogi biztosítása és nyilvántartása ugyanazon módon eszközlendő, amint az a szőlőbirtok után járó tartozások váltásügára nézve az 1868 : XXIX. t.-cz. 9. és 10. szakaszaiban¹⁾ szabályoztatott.

¹⁾ Az 1868 : XXIX. t.-cz. 9. és 10. §-a így szól:

»9. §. A váltásüg tőkék és járulékaik jelzálogi biztosítása és nyilvántartása végett, az illető község telekkönyvéhez egy megváltási teherlap csatoltatik, amely egyének és rovatok szerinti körülményes kimutatását képezi az egyes lakosok különböző váltásüg tartozásainak. Ezen felül minden egyes tartozás minden egyes

Az ilykép jelzálogilag bekebelezett váltásüg tőke minden eddig bekebelezett követelést megelőz. Ott pedig, ahol telekkönyvek nincsenek, a megváltott birtokot a váltásüg tőke és járuléka minden más hitelezőt megelőzőleg már a jelen törvénynél fogva terheli s a helyszíneléskor hivatalból fog az illető telekjegyzőkönyvbe beiktatni, tekintet nélkül az időközben netán történt birtokváltásra.

93. §.

A váltásüg tőke megállapítása után szabadságában áll minden váltásüg kötelezetteknek, ha a törlesztés kedvezményével élni nem kíván, váltásüg tartozását készpénzben egyszerre lefizetni.

Ha tartozásának évi járadékok általi törlesztését választaná a váltásüg kötelezett, ez esetben a törlesztés terén túlfizetést csak akkor teljesíthet, ha hátralevő összes tartozását egyszerre lerója. Ezen végfizetést névszerinti értékben számítandó váltásüg kötvényekkel teljesítheti. A törlesztési évjáradék az így törlesztett mennyiség arányában leszállítandó.

Az összes váltásüg tartozás lefizetése után annak telekkönyvi törlése az 1868 : XXIX. t.-c. 15. szakaszának¹⁾ értelmében történik.

szőlőbirtokra az illető telekjegyzőkönyvben a birtoklapra röviden bejegyzendő mi által a tartozás jelzálogilag bekebelezettnek tekintetik, s mint ilyen minden eddig bekebelezett követelést is megelőz.

10. §. A megváltási teherlap, fejezetén a szerkesztés évszámával ellátva, a következő rovatokat tartalmazza:

1. a váltásüg kötelezettnek nevét;
2. a féléves járadékok (annuitás) számát;
3. azon összeget, mely egy-egy félévi járadékra esik;
4. azon telekjegyzőkönyv számát, amelyben a jelzálogul szolgáló szőlő vagy szőlők foglaltatnak;
5. ezen szőlők helyszínelési számát.

V. ö. 1870. jun. 22-én kelt 7925. I. M. sz-ú rendelettel (R. T. 242.) és 1868 : XXIX. t.-c. 3. §-ával, amely szerint az A) lap 3. rovatába jegyzendő be a szőlő — és maradvány — vagy irtványföldváltásüg, valamint az ezekhez hasonló egyéb terhek is.

¹⁾ Az 1868 : XXIX. t.-c. 15. §. így szól:

»Ha a váltásüg kötelezett valamely birtokot terhelő összes váltásüg tartozását letörlesztette: a telekkönyvi hivatal a bejegyzett tartozást úgy a váltásüg teherlapon, mint az egyes birtoklapon törölje ki, s a megváltott birtok mentességét a birtoklapon tüntesse ki.

Azon szőlőbirtokosok, akik váltásüg tartozásaikat már a jelen törvény életbe lépté előtt törlesztették, a mentességi díj-, bélyeg és illetéknélküli beiktatását azonnal kérhetik.

94. §.

Azon váltászszerződések, amelyek a jelen törvény tárgyai felett eddigelé keletkeztek, ha különben a jogérvényesség törvényes kellékeivel bírnak, lényegükre s a váltásztartozás összegére nézve a jelen törvény által érintetlenül hagyatnak ugyan, de ha a volt földesúr s a váltászkötelesek közt megegyezés jó létre az iránt, hogy a már megállapított váltásösszegnek vagy hátralevő részének törlesztésére nézve az itt szabályozott országos közvetítést igénybe vegyék, ezen kiváltásukat érvényesíthetik.

Ilyen esetekben a szerződés átváltoztatásának van helye olykép, hogy felszámítatván a szerződés szerint még hátralevő tőke és a lejárt kamatok, ezek összege fogja képezni azon tőkét, amelyért a volt földesúr váltászi kötvényekkel elégtettik ki, s amely után viszont a váltászkötelezettek a törlesztési járadékokat az ország pénztárába befizetni kötelezettek, egyszersmind pedig megállapítatik az időpont, amelytől az új viszony kezdődik s kijelöltenek azon birtokrésztetek, amelyek az ország közvetítésére utalt összegnek jelzálogául fognak szolgálni.

Ezen átváltoztatás kedvezménye mindkét fél beleegyezése esetében kiterjesztetik azon váltásztartozásokra nézve is, amelyek nem egyességen, hanem jogérvényes ítéleten alapulnak.

Mindkét esetben csak akkor tagadhatja meg a kormány az ilyen átváltoztatás országos közvetítését, ha a váltásztartozás összege nem volna fedezve a kijelölt jelzálog értéke által.

95. §.

Az állam érdekeit az országos közvetítés minden eseteiben az igazságügyminiszter által kinevezendő jogbiztosok képviselik, akiket a bel-, pénz- és igazságügyminiszterek egyetértőleg fognak ellátni a szükséges utasításokkal.¹⁾

98. §.

Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyi, belügyi és igazságügyi miniszterek bizatnak meg.

¹⁾ L. az 1873. márc. 10-én 9264. I. M. szám alatt kelt utasítást a maradvány és irtványföldek megváltása céljából kinevezelt jogbiztosok számára (R. T. 618). Ezt a rendeletet, valamint az irtványokról szóló 1871 : LV. t.-c.-et a gyűjteményben nem közöljük.

V. ö. az 1896 : XXV. t.-c. 11. §-ával.

1908 : XXXIX. t.-c.

a birtokberendezést, különösen az úrbéri elkülönítést, arányosítást és tagosítást tárgyazó 1836 : VI., X., XII., 1840 : VII., XXX., XXXI., és 1871 : LIII. törvénycikkek módosításáról és kiegészítéséről.¹⁾

1. §.

Az arányosítandó közös birtok, ha annak használata több község birtokosait illeté, az egyes községek között minden esetben természetben elkülönítendő.

Ezenkívül az arányosítandó közös birtokból illetményének természetben elkülönítését — az érdemleges tárgyalás rendjén — kívánhatja ;

1. szántóföldekből, rétekből, kaszálókból, nádasokból minden részes fél illetményeinek nagyságára való tekintet nélkül feltétlenül ;
2. erdőkből, legelőkből és havasokból :

a) a földesúr saját illetményére, valamint volt úrbéresei összilletményére nézve az illetmények nagyságára való tekintet nélkül feltétlenül ;

b) mindaz a többi részes fél a saját egyéni illetményére nézve, akinek a kihatandó illetménye a száz kataszteri holdat meghaladja.

A természetben elkülönített egyéni birtokrészek szabad tulajdonná lesznek. A közösen maradó területek használata a megállapított arány szerint illeti az állandó közöségben maradó részeseket.

A jelen törvény hatálybalépte után, vagy ezt megelőzőleg ugyan, de az arányosítás megengedhetősége tárgyában hozott hatá-

¹⁾ Szentelítést nyert 1908. évi augusztus hó 3-án. — Kihirdettetett az Országos Törvénytar. ban 1903. évi augusztus hó 6-án.

rozat jogerőre emelkedését követő időben élők közötti jogügylettel szerzett ingatlanok után, vagy ingatlanok nélkül szerzett arányrészek után egyéni illetményeknek természetben való elkülönítése csak abban az esetben rendelhető el, ha azok után illetményeik elkülönítését a volt tulajdonosok a jelen törvény értelmében egyenként is igényelhetnék volna.

A közösen maradt erdőkből, legelőkből és havasokból a már befejezett arányosítási eljárás után, habár az a részesedési arány megállapítására korlátozottan történt is, továbbá az 1871: LIII. t.-c. 32. §-a tekintetbe vételével elkülönített erdőkből egyéni illetmények elkülönítésének sem birtokrendezési, sem polgári peres eljárás útján helye nincsen, azok részére sem, akik azt az érdemleges tárgyalás során jogszerűen kérelmezhetnék volna.

A földművelésügyi miniszter indokolt esetekben megengedheti, hogy a közösen maradó erdők oly részletei, amelyek fekvésük-nél és talajuk minőségénél fogva állandó legeltetésre alkalmasak és a közös birtokosok legelőszükségletének kielégítésére szükségesek, a közösen maradó legelőhöz vagy havashoz (havasi legelőhöz) és viszont a közösen maradó legelő vagy havas (havasi legelő) oly részletei, amelyek a talaj termőerejének veszélyeztetése nélkül legeltetésre tovább nem használhatók, a közösen maradó erdőhöz csatoltassanak. A faállományért befolyó pénz ilyen esetben első sorban a legelővé való átalakítással és a közös legelő okszerű berendezésével és jókarban tartásával járó költségek fedezésére fordítandó.¹⁾

2 §.

Az 1894: XII. t.-c. 12. §-a ²⁾ értelmében az osztatlan közös tulajdont képező közlegelők csak akkor oszthatók fel, ha a földművelésügyi miniszter a felosztáshoz az engedélyt megadta, és e tekintetben különbséget nem tesz, hogy az arányosítás vagy az úrbéri

¹⁾ L. az 1909. évi 20. I. M. számú rendeletet.

²⁾ Az 1894: XII. t.-c. 12. §-a így szól:

»Osztatlan közös tulajdont képező közlegelők csak akkor oszthatók fel, ha a földművelésügyi miniszter a felosztáshoz az engedélyt megadta.

Közös havasi legelőknél igazolandó, hogy más művelési módok alkalmazása esetén, sem a felosztás alá kerülő legelő, sem pedig az az alatt elterülő földek vismosások képződése vagy a feltalajnak más módoni eltűnése által állagukban veszélyeztetve nem lesznek.»

elkülönítés folyama alatti, vagy befejezte utáni felosztásról van-e szó. E mellett a felosztásnak az 1871: LIII. t.-c. 42. §. második és harmadik bekezdésében megállapított előfeltételei is meg maradnak.

A közlegelő a tagosítás során más alkalmas és megfelelő becsértékű területtel kicserélhető, ha azt az elhelyezkedés, vagy a gazdasági érdekek okadatoltá teszik, és ha ahhoz a földművelésügyi miniszter beleegyezését adja.

A kicseréléssel járó költségekkel a közlegelő érdekeltsége nem terhelhető és ha a cserébe kapott terület legelővé való átalakítása szükséges, az átalakítás költségei a tagosító érdekeltséget terhelik.

Azokban a községekben, amelyekben az általános tagosítás kérelmezése idejében közlegelő nincs, vagy a meglévő közlegelő a község állattenyésztési érdekeit ki nem elégíti, a legelőt a tagosítandó összterületekből kell kihalásítani, illetve kiegészíteni. A kihalásítás vagy kiegészítés szükségét, úgyszintén az összterületből e célra kihalásítandó terület nagyságát és helyét gazdasági szakbizottságának javaslata alapján a földművelésügyi miniszter állapítja meg.

A tagosítás alá kerülő birtokokból a közlegelő céljaira elvont területet minden egyes becsoldból egyenlő arányban kell levonni, és az ekként történt levonás arányában képezi ez a közlegelő az illető birtokosok osztatlan közös tulajdonát, amelynek használata legelőszabályrendelettel lehetőleg akként rendezendő, hogy első sorban a kisbirtokosok igényei vétessenek figyelembe.

A közlegelő megállapítható területe a tagosítás alá kerülő birtokok területének öt százalékát meg nem haladhatja, hacsak az érdekeltség magasabb százalékban egyhangúlag meg nem állapodott.

3. §.

Az 1. §. szabályait kell alkalmazni az ennek a törvénynek hatályba léptekor folyamatban levő arányosítási és arányosítással kapcsolatos tagosítási ügyekben is.

Ha azonban a természetben való elkülönítésre igényt tartó részes fél illetménye e törvény hatálybalépte előtt jogerős bírói határozattal megállapított, elkülönítendőnek mondatott ki és természetben is jogerősen elhelyeztetett, az ekként eldöntött kérdés a jelen törvény vonatkozó szabályai alá nem vonható.

A 2. §. szabályait azokban a folyamatban levő ügyekben is

alkalmazni kell, amelyekben a megengedhetőségnek kérdése még jogerős határozattal eldöntve nincsen.¹⁾

4. §.

Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy addig is, amíg ez iránt külön törvény intézkedik, a birtokrendezési, különösen az úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben követendő eljárást, továbbá az ebben az eljárásban alkalmazható földmérők és segédek minősítését és a reájuk vonatkozó fegyelmi szabályokat, valamint az egyöntetű műszaki eljárásnak részleteit az 1880: XLV., 1892: XXIV. és 1908: VII. t.-c. vonatkozó intézkedéseivel lehetőleg összhangban rendeleti úton szabályozza, és ebbeli rendeleteit a szükséghez képest kiegészíthesse és módosíthassa.²⁾

5. §.

Az 1836: VI., az 1836: X., az 1836: XII., az 1840: VII., az 1840: XXX., az 1840: XXXI. és az 1871: LIII. t.-c.-nek azok a rendelkezései, amelyek a jelen törvénnyel ellenkeznek, hatályukat veszítik.

Mihelyest az igazságügyminiszternek a 4. §-ban nyert felhatalmazás alapján kiadott rendeletei életbelépnek, az előbbi bekezdésben felsorolt törvényeknek a kibocsátandó rendeletekkel ellenkező szabályai is hatályukat veszítik.

6. §.

A jelen törvény alapján indítandó birtokrendezési és felosztási eljárás bélyeg- és illetékmentes. A birtokrendezési ügyekben korábbi törvényekkel biztosított bélyeg- és illetékmentesség érintetlenül marad.³⁾

7. §.

A jelen törvény hatálya nem terjed ki az ország erdélyi részeire, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd megyék

¹⁾ Az átmeneti intézkedéséről L. az 1908. évi 18.200. I. M. számú rendeletet.

²⁾ L. az 1908. évi 15.500. és 18.200. valamint az 1909. évi 10., 20., 30., 40., 50. és 60. I. M. számú rendeleteket.

³⁾ L. az 1871: LIII. t.-c. 54. §-át.

és a volt Kővár vidék területére,¹⁾ valamint Fiume városára és kerületére sem.

8. §.

A jelen törvény kihirdetése napján lép életbe²⁾ és annak végrehajtásával az igazságügyi, belügyi, pénzügyi és földművelésügyi miniszterek bizatnak meg; valamint felhatalmaztatnak, hogy az e tárgyban kiadott rendeleteiket szükség esetén módosíthassák és kiegészíthessék.³⁾

¹⁾ Az ország erdélyi részeiben és a volt kapcsolt részek területén az 1871: LV., 1880: XLV., 1892: XXIV. és 1908: VII. t.-c. intézkedik. L. Sebess-Börösök »Erdélyrészi birtokrendezés« című munkáját.

²⁾ Vagyis 1908. augusztus 6.-án.

³⁾ L. az 1909. évi 10., 20., 30., 40., 50. és 60. I. M. számú rendeleteket.

IV.

Betűsoros mutató.

A számok a lapszámokat jelentik.

A, Á.

<i>Adóhivatal</i> 115, 176, 178, 417, 426, 436	<i>Allami alkalmazás</i> 76, 400, 412
<i>Adóhatászteri adatok</i> 100, 103, 176, 425, 427, 492	— földadó 175, 431, 433
<i>Adómentesség</i> 427, 433	— előleg 177, 425
<i>Adózási lajstrom</i> 94	— határvonal 109, 170
<i>Aggály klostási munkálatok ellen</i> . 166	— hozzájárulás 109, 176, 178, 429, 430, 445
<i>Aggyagásás, -bánya</i> 510	— italmérési jövedék 503
<i>Ajánlatk</i> 407	— közvetítés 516
<i>Ajánlata földmérőnek</i> 116	— vagyón 103, 153
<i>Alagsövezés</i> 74	<i>Államkinostár</i> 178, 432
<i>Alaki sérelmek egyességnél</i> . . 152, 182	— nyomda 443
<i>Alapítalan felelővétel</i> 150, 184	— polgárság 398, 399, 402, 403
— kereset 172	— vizsgálat 400
<i>Aldírása jegyzőkönyvnek</i> . . . 125, 401	<i>Állandó gazdasági szakbizottság</i> 60, 66, 72, 103, 122, 155, 491, 533
— hitelesítési záradéknak . . . 91, 92	— szervezete, ügyrendje . . . 73, 77
<i>Albíró</i> 86	— közösség 153, 531
<i>Alispán I. törvényhatóság első tisztviselője</i>	<i>Állattenyésztés</i> 70, 533
Alperes meg nem jelenése 93	<i>Állománya urbéri teleknek</i> 509
<i>Alsámok</i> 139	<i>Állóvíz</i> 112
<i>Anyagok határjáráshoz</i> 173	<i>Általános költségjegyzék</i> 437, 440, 442, 444, 469
<i>Anyagi jogszabályok</i> 182, 483	— tagosítás 71, 73, 175
<i>Anyaközség</i> 98	— tagosítás fogalma 98
<i>Arabszámok</i> 129	<i>Árok</i> 115, 128
<i>Aránya egyéni kirovásnak</i> 429	<i>Árvaszék</i> 91, 93, 99, 484, 487
<i>Arányjogvásár</i> 157, 480, 485, 532	<i>Árvák névjegyzéke</i> 100
<i>Arányosítás</i> 92, 135, 501, 505	<i>Árvíz</i> 494
— kulcsa 62, 107, 503	<i>Ásványvízforrás</i> 155
<i>Asztalállás</i> 132	<i>Átadási jegyzék</i> 142, 144, 184
<i>Azonosítás</i> 130, 132	<i>Átalakítása kataszteri munkálatoknak</i> 170, 492
<i>Azonosítási lajstrom</i> 131, 142, 143, 231	— földmérői munkálatoknak . 405, 488
<i>Államépítészeti hivatal</i> 77, 91, 115, 154, 484	<i>Átcsatolása erdőnek, legelőnek</i> 80, 158, 481

<i>Áthelyezése háromszögelési pontoknak</i>	189
<i>Átlagár</i>	122, 178, 179
<i>Átmeneti intézkedések</i>	55, 485, 533
<i>Átszámolása költségeknek</i>	178, 412, 445
<i>Átvállalása szakértői költségeknek</i>	79, 178, 429, 445
<i>Áttétele pereknek</i>	118

B.

<i>Bányajogositványok</i>	526
<i>Bányamérnök</i>	400
<i>Bányatelep</i>	155
<i>Baromfitenyésztés</i>	70
<i>Bádogtok</i>	417
<i>Beadványa tagosítást kérőnek</i>	66, 99
— a tiszti ügyésznek	482
<i>Beesérték csökkenése</i>	136
<i>Beeshold</i>	137, 140, 533
— pénzértéke	137
<i>Beeslés</i>	94, 133
<i>Beesület</i>	140, 142, 163
<i>Beerősítés</i>	70
<i>Befejezése átalakításnak</i>	171, 186
— előmunkálatoknak	149
— érdemleges tárgyalásnak	160
— kiosztási munkálatoknak	167
— végrehajtásnak	168
<i>Befizetések könyvelése</i>	436
<i>Behajtása költségeknek</i>	76, 173, 177, 325, 432
— váltásgártózatának	528
<i>Behajtási illeték</i>	432
<i>Beismerés</i>	88
<i>Bejegyzett földmértőség</i>	136, 145, 147, 402
<i>Bekértett külbirtok</i>	155
<i>Bekötés</i>	417
<i>Beleegyezés telekkönyvi bejegyzéshez</i>	146
<i>Belsőség</i>	69, 74, 155
<i>Belleikék</i>	146, 176, 425
<i>Bemértése háromszögelési pontoknak</i>	189
<i>Beneficialis telek</i>	496
<i>Be nem vonható területek</i>	73, 74, 178, 179
<i>Beruházások</i>	137, 155, 505
<i>Beszállítása költségeknek</i>	432
<i>Beszédése költségeknek</i>	431, 436
<i>Beszédési költség</i>	527
<i>Beszűntetése végrehajtásnak</i>	486
<i>Betét</i>	67, 114, 141, 145, 147, 520
— átalakítása	37, 170
— szerkesztése	108, 145, 179
<i>Bevezetés új birtokba</i>	167
<i>Bélyeghótelezettség</i>	147

<i>Bélyegmentesség</i>	66, 114, 147, 184, 482, 524, 534
— nyugtáknál	418, 441
<i>Bérföld</i>	515, 524
<i>Bérföldcsúdj</i>	414
<i>Bírák díjai</i>	134, 419, 438
<i>Bírói árverés</i>	180
— letét	60, 66, 76, 174, 444
<i>Bíróküldés</i>	86, 406
<i>Bíróági jegyző</i>	61
— szakértő	79

<i>Bírság I. pénzbírság.</i>	
<i>Birtokállás ideiglenes fentartása</i>	113
<i>Birtokállapot megszüntetése</i>	168
<i>Birtokbavétele új tagoknak</i>	168, 168
<i>Birtokfelosztás</i>	401
— határ	124
— megjelölése	168
<i>Birtokú felvétel</i>	139, 140, 141, 170, 295, 405
— kataszteri	69, 427, 434
— kiosztási	161, 163, 168, 170, 355, 405, 417
<i>Birtokrendezési állami alap</i>	79, 178, 179, 432
— előlegnapló	436
— költségmelléknapló	436
— ügyek jegyzéke	61, 186
<i>Birtokváltozási jegyzék</i>	146
<i>Birtokváltozás</i>	116, 160, 163, 180, 438
— felvétele	145, 165
<i>Bizalmi férfi</i>	69, 76, 122, 129, 145, 438
<i>Bizonyítás</i>	88, 437, 501
— esküvel	89, 90
— tanuval	90, 111
<i>Blaonyítvány hirdetésről</i>	94, 100, 118
<i>Bizottság I. ellenőrző, állandó gazdasági, tárgyaló bizottság alatt.</i>	
— úthálózat kijelölésére	162
<i>Biztosíték</i>	66, 176
<i>Bölkérszedés</i>	498, 510
<i>Budapesti tudományegyetem</i>	389
<i>Büntetés fokozatai</i>	408
<i>Büntető eljárás</i>	125, 404, 408, 431
<i>Büntetőjogi felelősség</i>	80, 408

C. Cs.

<i>Censualis föld</i>	515
<i>Cövek</i>	125
<i>Csapások</i>	151, 157, 522
<i>Csallakozó szelvények</i>	127, 131
<i>Csatorna</i>	115, 171
— igazgatóság	90
<i>Csőd</i>	397, 408

D.

<i>Dézsma</i>	180, 433, 509, 513
<i>Díja bíráknak, szakértőknek</i>	76, 77, 80, 136, 177, 419, 438, 445
— ellenőrző bizottságnak	119
— földmérőnek	121, 178, 404, 438
— harmadpéldányoknak	164, 417
— vizsgának	401
<i>Díjkönyvecske</i>	430, 443, 457
<i>Díj szabás</i>	77, 411, 419
<i>Dologi jogok</i>	87
— teher	180, 433, 516, 616
<i>Düllő hálózat</i>	157, 162
— neve	142, 163
— tagosítása	73, 98

E. É.

<i>Egész telki járandóság</i>	495
<i>Egybevetése hitelnyilvántartásnak</i>	440
<i>Egyed kimutatás</i>	115, 170
<i>Egyenérték</i>	137
<i>Egyéni birtok, mint kulcs</i>	502
— felosztása költségeknek	179, 443
— illetmények elkülönítése	157, 480, 532
— képviselő	118
— kivétele költségeknek	428, 443
— részesedés aránya	96
<i>Egyesség</i>	57, 107, 110, 160, 182, 488
— arányosításnál	94, 488
— előmunkálatoknál	110
— érdemben	152
— kiigazításnál	172
<i>Egyesítés urbéri illetményeknek</i>	523
<i>Egyetemleges felelősség</i>	516, 525
<i>Egyházak</i>	96, 135, 174
<i>Egységár</i>	117, 122, 178, 179
<i>Egységes gazdasági terület</i>	75
<i>Egyszázadrész</i>	151, 480
<i>Elágazása rokonságnak</i>	502
<i>Elállítás keresettől, kérelemtől</i>	96, 101
<i>Előadó költésége birtokoknak</i>	69
<i>Elemi csapás</i>	433
<i>Elhagyott telek</i>	513
<i>Elhalasztása tárgyalásnak</i>	110, 415
<i>Elhalálozása földmérőnek</i>	403
<i>Elhelyezése egyéni illetményeknek</i>	485
<i>Elhelyezkedési terv</i>	162
<i>Eljárás kiegészítése</i>	160, 490
<i>Eljáró bíró kiküldése</i>	94, 106, 161, 415, 487
— mint előadó	86
<i>Elkészté felelősvitel</i>	183
— kérelem	68
— költségjegyzék	415

<i>Elkülönítése egyéni illetményeknek</i>	158, 485, 532
<i>Ellenjegyzés</i>	441
<i>Ellenőrzési területszámítás</i>	109, 140, 141, 235
<i>Ellenőrző bizottság</i>	118, 433
<i>Ellenszegülés</i>	92
<i>Ellentét jogorvoslatokban</i>	83
<i>Ellenvélemény</i>	71
<i>Elmarasztalás költségekben</i>	184
<i>Elnök állandó gazdasági szakbizottságnál</i>	78
— szakértői bizottságnál	134, 159, 419
— vizsgáló bizottságnál	398, 400
<i>Elnökhelyettes</i>	78, 399
<i>Előadó állandó gazdasági szakbizottságnál</i>	67, 68
— törvényszéki határozatoknál	86, 150
<i>Előállítási költségek</i>	109, 416
<i>Előirányzat</i>	174, 177, 437
<i>Előírása költségjelölőknak</i>	442
<i>Előleg</i>	76, 116, 173, 176, 413, 444, 513
— maradvány	441
— térítmény	439, 440
— visszatérítés	134, 415
— utalványozás	413, 438
<i>Előlegzése költségeknek (I. költségeknek)</i>	
<i>Előmunkálatok</i>	106
— befejezése	149
— hitelesítése	149
— megkezdése	116
— megvizsgálása	141
<i>Előterjesztés</i>	138, 161, 169, 181, 479
— előmunkálatok során	150
— érdemleges eljárásban	161
— költsége	150
— végrehajtásban	169, 182, 438
<i>Előterjesztése tiszti ügyésznek</i>	479
<i>Elővezetése tanunak</i>	111
<i>Előzetes befizetése járulékoknak</i>	177
— megvizsgálása ellenőrzési és területszámításnak	143
<i>Elrongyolódása térképnek</i>	187
<i>Elszámolása bevételeknek</i>	436
— kiadásoknak	441
— eltérés ítélet vagy egyességtől	164
— első és többi példányok között	169
<i>Eljárás vizsgától</i>	409
<i>Elvesztése térképnek</i>	187
<i>Elvételgósítása iratoknak</i>	406, 407
<i>Elzárás</i>	150, 181, 182, 183
<i>Engedély legelő felosztáshoz</i>	82, 489, 490, 532
— másolásra	187
<i>Engedményezése költségeknek</i>	405, 435
<i>Erdei haszonvételek</i>	517
— legelő	157, 522

<i>Erdélyi részek</i>	56, 526, 534
<i>Erdésszakértő</i> 80, 112, 134, 159, 167, 178	
— díja	412
<i>Erdő átcsatolása</i>	70, 80, 158, 481
— becslés	137
— felügyelő 87, 75, 91, 138, 185, 484, 487	
— hivatal	67, 75, 91, 185, 484, 487
— kicserélés	71, 73, 155, 156
— mérnök	400
— rendszabályok	497, 527
<i>Erdők közötti földrészetek</i>	70, 98
— művelési ágának megváltoztatása	70
<i>Eredeti példány</i>	163, 187
<i>Eredetisége költségjárulékoknak</i>	431
<i>Eskü mint bizonyíték</i>	89, 90, 487
<i>Esküje földmérőnek</i>	401
— szakértőnek	79, 136
<i>Eszeményi vonalak</i>	128
<i>Értés</i>	407
<i>Ex-lex</i>	177
<i>Extrasessionalis telek</i>	496
<i>Életbelépés</i>	56, 535
<i>Építészeti mérnök</i>	77, 415
<i>Építménybecslés</i>	128, 155
<i>Épületek</i>	496
<i>Épületfaizás</i>	496
<i>Érdekcsoportok</i>	68, 134, 159
<i>Érdekeltsége bírónak</i>	407
— földmérőnek	135
— szakértőnek	483
— tisztii ügyésznek	150
<i>Érdemleges tárgyalás</i>	160
— befejezése	159
— ítélet	487
<i>Értésítés határnapokról</i> 67, 91, 484, 487	
— költségjárulékok bevételezéséről	437
<i>Értékkülönbség kiegyenlítése</i>	155
<i>Érvényesítése költségeknél</i>	442
— utiszámláknak	77, 177, 438, 483
<i>Észrevételek erdészeti bizottság határozatára</i>	81
<i>Évek száma költségek kivetésénél</i> 177, 426	

F.

<i>Faiskola</i>	151
<i>Fatrás</i>	496, 510, 517, 519
<i>Faültetvény</i>	75, 155
<i>Fák erdei legelőn</i>	522
— kiméltése	123
<i>Fásítás</i>	70
<i>Fedés</i>	407, 409
<i>Fedhetlenség</i>	398, 400, 402
<i>Fedezete költségeknél</i>	77
<i>Fedezeti okmány</i>	440

<i>Fedezése előlegeknek</i>	441, 442
<i>Fegyelmi büntetés földmérő ellen</i>	407
— földmérő segéd ellen	409
— eljárás	399, 400, 404, 406
— hatóság	406
— vétség	406
<i>Felbontása szerződésnek</i>	133
<i>Felebbvitel</i>	181
— előmunkálatoknál	150
— érdemben	161
— földmérő díjainak megállapítása	404
— földmérői szerződés jóváhagyása	121
— megengedhetőség ellen	96, 103
— költsége	150
— költség előlegezés ellen	115
— költségek végleges megállapítása	179, 430
— megszüntetés ellen	60
— pénzbírság ellen	89, 182
<i>Felebbvétel földmérőnek</i>	121, 405
— földmérőségédnek	402, 406, 409
<i>Felek elmaradása</i>	90, 110, 159
<i>Felőlőség beszédett pénzért</i>	492
— előlegért	415
— hiteltültetésért	439
— pénzbírság és pénzbüntetésért	409
<i>Feljegyzése utalványrendeletnek</i>	441
<i>Felmérés ismétlése</i>	179
<i>Felmérési adatok</i>	105, 141, 143
— érdekeltég	178
— felügyelőség	75, 91, 101, 108, 115, 117, 120, 122, 128, 133, 141, 142, 143, 149, 163, 166, 170, 172, 179, 403, 409, 413, 416
— felügyelőség szervezése	60
— költségek alrovata	412
— utasítás	128
<i>Feloldása ítéletnek</i>	486
<i>Felolvasása földkönyv és birtokíveknek</i>	145, 147
— osztályozás és becslésnek	138, 139
<i>Felosztása költségeknél</i>	434
— legelőnek	80, 104, 494, 532
<i>Felperes arányosításnál</i>	93
<i>Felszámítása maradványföldnek</i>	516
<i>Felszólalás előmunkálatoknál</i>	145, 148
— kihasítás ellen	167
— kivetési lajstrom ellen	427
— osztályozás és becslés ellen	139
— szavazási lajstrom ellen	100
<i>Feltételes hitelesítés</i>	148
<i>Felülten erdőtalaj</i>	70, 138
<i>Felvétele 1. felmérés alatt is</i>	107, 108
— korábbi	107, 108
<i>Felvételi földkönyv stb.</i>	139, 147

— térkép másolata	137
<i>Felügyeleti vizsgálat</i>	445
<i>Felülvizsgálás 1. megvizsgálás alatt</i>	93
<i>Felzetek arányosítási keresetnél</i>	111, 415
<i>Felbeszédése eljárásnak</i>	495
<i>Fiókgyház</i>	535
<i>Fiume</i>	56, 535
<i>Fizetési nyomtatvány</i>	443
<i>Fogadalom</i>	79, 401
<i>Fogalmazványa ítéletnek</i>	487
<i>Foglalás</i>	151, 501, 502, 514, 524
<i>Fokozatai fegyelmi büntetésnek</i>	408
<i>Folyó szabályozás</i>	115
— ügyek	56, 533
<i>Forgalmi főkönyv, napló</i>	487
<i>Főszámitási jegyzék</i>	437
<i>Földadó</i>	428, 438
— alá nem eső részletek	427
— kataszter	163, 170
— kataszteri adatok	100, 176, 179
<i>Földesur</i>	89, 500, 531
<i>Földkönyv (felvételi)</i>	140, 249
— (kiosztási) 161, 163, 168, 170, 327, 405, 417, 492	
<i>Földmérési felvételek</i>	405
<i>Földmérő alkalmazása</i>	109, 116, 118
— díja	120, 136, 176, 433, 445
— elmozdítása	405
— felelőssége	402, 404, 409
— jogosítványa	401
— köteleessége	404
— oklevele	399
— segéd	145, 402
— vizsgája	400
<i>Földmérői jogosítvány elnyerése</i>	398
— megszűnése	403, 408
<i>Földmérői szerződés</i>	120, 191, 195
— fölbontása	405
— jóváhagyása	121
— megszűnése	408
— pontozatai	116
<i>Földmérőtan</i>	399
<i>Földművelésügyi közigazgatási tisztviselők</i>	78
<i>Földművelésügyi miniszter</i> 60, 67, 117, 121, 138, 155, 167, 177, 178, 185, 397, 409, 426, 428, 430, 445, 480, 481, 482, 484, 489, 490, 532	
— határozata 60, 66, 72, 78, 75, 100, 149, 152	
— legelőátcsatolásnál	80, 158
— legelőkihasításnál 73, 104, 491, 533	
— műszaki munkálatokat elvállalja 121	
— nyilatkozata	74, 109, 120, 179
<i>Földművelésügyi tárca</i>	76, 178, 445
<i>Földrészetek számozása</i>	129, 163
<i>Földtehermentesítés</i>	509, 513

<i>Földtehermentesítési kárpótlás</i>	509, 511
— kárpótlás adatai	94
— országos alap	97, 511
<i>Főkönyv</i>	430
<i>Főszolgabíró</i>	67, 76, 185, 435
<i>Fővényvásár</i>	510
<i>Futóhomok</i>	70
<i>Fuvar</i>	69, 174, 518
— költség	10, 173, 500
<i>Függetlenség</i>	147, 323
<i>Fűzfatelepe</i>	75

G. Gy.

<i>Gazdasági érdekképviselet</i>	78
— felügyelő	75, 91, 185, 484, 487
— szakbizottság 1. állandó gazdasági szakbizottság alatt	
— szakértő 68, 78, 112, 159, 162, 167, 178, 412	
<i>Gondnokoltak</i>	103
— négyjegyzéke	100
<i>Gondnokosság</i>	397, 408
<i>Görög nem egyesült</i>	496
<i>Gőzmalomok</i>	498, 511
<i>Gubacszedés</i>	497
<i>Gyalogolási átalány</i>	412, 414
<i>Gyámoltak</i>	103
— névjegyzéke	100
<i>Gyártelep</i>	127, 155
<i>Gyeplegelő</i>	522
<i>Gyorsvonat</i>	418
<i>Gyümölcsös</i>	70, 75, 155, 497, 503

H.

<i>Hagyatéki eljárás</i>	147
<i>Hajdú kerület</i>	508
<i>Hajójárati</i>	413
<i>Hatalmazó hatály</i>	113, 150, 182
<i>Hatalmazó jog</i>	498, 511
<i>Hamis tanulás</i>	135
<i>Hanyagság</i>	405, 407, 432, 435
<i>Harmadpéldány</i>	163, 168, 187, 417
<i>Hasznavehetlen terület</i>	157, 523
<i>Használati terv</i>	137
<i>Haszonbérlet</i>	87, 515
<i>Hatálya fegyelmi büntetésnek</i>	408
— felebbvitelnek	121, 487
— kiegészítő kérelemnek	487
— pertől elállásnak	96
— rendbüntetésnek	406
<i>Hatályukat veszített törvények, rendeletek</i>	61, 63, 534
<i>Határhalom</i>	123, 127

Határidő l. előterjesztés s zárhatáridő alatt is.	
— birtokváltások bejelentésére	162
— felelővételre	161, 170, 181
— földmérői munkálatokra	120
— jutalmazás bejelentésére	432
— kérelem tárgyalására	94
— kilgázítási keresetre	172, 183
— kivetési lajstrom kitöltésére	426
— költségbefizetésre	177, 435, 444
— urbéri elkülönítésre	92, 524
— ügyvédi költségjegyzőkre	181
Határjárás	69, 122
Határjárás díj	77, 412, 414
— per	123, 127, 166, 168
Határjel	109, 124
Határleírás	131, 142, 143, 199
Határleírás jegyzőkönyv	131, 142, 143, 199
Határleíró l. kataszteri mérnök alatt.	
Határnap földmérő bevezetésére	122
— előmunkálatok megkezdésére	116
— előmunkálatok hitelesítésére	145
— kihasításra	168
— kiosztási tervet tárgyalására	159
— közigazgatási eljárásra	67
— osztályozás és becslésre	134
Határszelmásolat	123, 132, 140
Határváltozás	124
Határváltozat	123
Határvonalcsatlakozás	129
— kitisztítása	123
— vitás	124
Hatásköre bíróságnak	85
Havas	75, 80, 158
Hármas bizottság	400
Hármas határpont	124
Háromszöglet	102, 105, 104
Háromszöglet adatok	101, 105, 109, 116, 141, 143, 170, 416
— jelek	125
— pontok	126, 130, 169
Háromszöglet hivatal	75, 101, 105
Hátralehár költségjárulékoknak	432
Házhely	510, 513
Házhoz osztott erdők	517
Házpénztár	432
Házszám	140
Helyettesítési meghatalmazás	402
Helyhatósági bizonyítvány	67
Helyiség tárgyalásra	77
Helyrajzi számozás	87, 129, 132, 140, 169
Helyszínelés	108, 129, 133, 179
Helyszíni tárgyalás	185
Helyszínradió leírás	169, 387
Helytartótanács	493

Hegyes határ	153
Hegyél	123
Hianyptóllás	86, 487
Hibaív	132, 142, 143, 165
Hibás térképszelvény	132
Hidak	171
Hidépítéstan	399
Hidvám	414
Hirdetmény	184
— birtokbaadásra	167
— előmunkálatok megkezdésére	116
— hitelesítésre	145
— érdemleges tárgyalás megkezdésére	152
— figyelmeztetésekről	136
— kiosztási tervet tárgyalására	159
— közigazgatási eljárásban	67
— végrehajtás befejezéséről	163, 486, 488
— tagosítási kérelemről	99
Hirdetményről bizonyítvány	61
Hírtap	100, 116, 134
Hitelesítés	53
Hitelesítése előmunkálatoknak	143
— kiosztási munkálatoknak	163
— osztályozás és becslésnek	139
— pótolttérképeknek	187
— szavazási lajstromnak	102
— többi példányok	163
Hitelesítési záradék	91
Hitelesítő mérnök l. kataszteri mérnök alatt	
Hitelnyitás	438
Hitelnyilvántartás	439, 440, 475, 477
Hitelülletés	440, 441
Hivatalos lap	100, 116
— neve községnak	67, 91
— nyelv	124, 163
Homokbánya	157
Homoktorlás	494
Homosítása oklevélnek	399
Hosszméretek	163
Hozzászámítás tagosításnál	103
I.	
Ideiglenes adómentesség	427
— birtokállás	114
Idegen határbeli haszonvétel	520
Időjárás	91
Igasnapszám értéke	527
Igazolás	181, 183, 414
Igazságügyminiszter	75, 114, 185, 187, 398, 402, 403, 406, 408, 410, 428, 430, 435, 437, 445, 484, 534
— számvetősége	177, 412, 415, 437, 438, 439, 440, 442
Illatékesség	85, 406, 524

Illetéki díjegyzék	184
Illetékkötelezettség	147
Illetékmentesség l. bélyegmentesség.	
Illetmények elkülönítése	157, 531
Illetmény erdőből	519
— foglalás után	514
— legelőből	522
— nádasból	521
— puszta telek után	513
— szabályzat	412
Illetlen kifejezés	183
Industriális telek	496
Ipartelep	155
— vasút	90
Írásbeli beadványok	113
— észrevételek	72, 180
— megintés	405
Írásjegyzék	440
Írtár	171, 187
Irodaiállány	187
Írtás, írtványok	151, 493, 514, 515, 524, 529
Iskola	96, 135, 174, 480, 527
— vagyonának gyarapítása	109, 151
Itamérési jog	511
Itatás	407
Itatók	151
Itélet érdemben	180
— kilgázításról	172
— megengedhetőségről	102
Itélőtábla	86, 102, 160, 170, 184, 186, 402, 405, 408, 496, 487, 488, 489

J.

Járadék	528
Járásbíróság	113, 171
Jász-kun-kerület	507
Jegyzék osztályozásnál l. osztályozási jegyzék.	
— per-kről	105, 160
— területszámításokról	144
— ügyekről	61
Jegyzékből törlés	409
Jegyzéke földmérő segédeknek	402
Jegyző, bírósági	61
Jegyzőkönyv A) lajstrom elleni felszólalásokról	427
— bírói eljárásról	90, 94
— birókhatarról	124
— birtokváltásokról	145, 147
— előmunkálatokról	110
— esküről	79
— határleírásról	123
— kilgázítási keresetről	172
— közigazgatási eljárásról	72

Jegyzőkönyv külön perekről	113
— meghatalmazásról	118
— okiratközléséről	89
— részletes területszámításról	143
— vezető	61
— vizsgáról	401
Jegyzőkönyvi tárgyalás	89, 487
Jelentése eljáró bírónak l. M.-hez	101, 114, 185, 402, 410
— eljáró bírónak F. M.-hez	121
— földmérőnek	165
Jelzőlog	87
Jelzőlogi biztosítása váltásigterheknek	523
Jelzőlogos váltásigtervek	527
Jobbágytelki állomány	510
Jogbírtos	530
Joggyakorlat	61
Jogiszemély	135
Jogorvoslat l. felelővétel.	
Jogositvány	397
Jogvesztés	523
Jövähagyása költségelirányzatnak	177
— szerződésnek	119
Józsefműegyletem	398
Jutalmazás	407, 432

K.

Kamat	432, 528
Kartonlap	127
Kaszáló	158
Kataszteri birtokívek	124
— birtokváltozat	69
— felmérési adatok	101, 109, 116, 133, 141
— mérnök	58, 91, 132, 148, 166, 169, 415
— birtokbaadásnál	167
— díja	173, 412, 419, 438
— díjainak utalványozása	412
— határjárásnál	91, 122
— hitelesítésnél l. hitelesítés.	
— késedelme	111
— kilgázításnál	172
— kiküldése	60, 91
— vizsgára bocsátása	399
— utiszámlája	413, 415
— munkálatok	94
— telekkönyv	69
— terület	140, 142, 163
— térkép	108, 123, 124, 143, 417
Katolikus pap	495, 496
Katonai büntető bíróság	111
Kavicsbánya	155, 157
Káposztás	125
Kármentesítés l. földtehermentesítés.	

Kárpótlás maradványföldért . . . 511, 515	Kinevezése földmérőnek 119
— becsérték csökkenésért 136	— vizsgáló bizottságnak 398
— megállapítása 151	Kiosztás l. kihasítás
Kedvezményezett kisebb birtokok . 175, 429	Kiosztási tervzet 153, 166
Kenderföld 75, 125	Királyi adomány 498
Kereset arányosításra 93	— jussok 502
— kiigazításra 171	— kisebb haszonvételek 510
— urbéri elkülönítésre 93, 524	Kirchszítés munkálatokból 406
Kereskedelmügyi miniszterium . 154, 511	Kisajátítási térkép 115, 170
Kert 505	Kisbirtokok igényei 104, 533
Kézeltési költség 527, 528	Kisebb birtokok? 117, 135
Képesítése földmérőnek 401	Kisorolása kötvényeknek 528
Képviselet arányosításnál 95	Kiszáradása nádasnak 498, 521
Képviseleti csoportok 117	Kitétele kivetési lajstromnak 427
— jogköre 87	— osztályozás és becalésnek 138
Képviseleti telkek 519	— szavazási lajstromnak 100
Kérdőpontok 90	Kitérítés segédeknek jegyzékből 409
Kérvény földmérői vizsgára 400	Kivirítási lajstrom 115, 176, 426, 443, 447
— tagosításra 66, 99	Kivételek átmeneti rendelkezésekben . 58
Készenléti kamat 432, 436	Kizárható területek 73, 75, 117
Két becsholdasok 156	Kizárólagos haszonvétele erdőnek 520
Kézbesítés 29, 95, 99, 104, 117, 160, 182, 430, 445, 484, 486	— mézszárszéki jog 498, 510
Kézi napszám 174, 527	Komlós 70, 75, 115
Kiadása iratoknak 187, 492	Kopárok 70, 138, 156, 157
Kiadmánya ítéletnek 487	Korábbi felvétel 107
Kiadmányozása utalványoknak 440	Korcsmafog 503, 511
Kicsérletés alá nem esnek . 128, 151, 155	Köbánya 155, 157
Kicsérletése legelőnek . 73, 104, 490, 533	Kötségek 76, 173
Kiegészítés régebbi felvetelből 128	— felszámolása 60
Kiegészítése eljárásnak 486, 526	— egyéni kivetése 177
— F. M. határozatának 74	— elhalszott tárgyalásnál 111
— közigazgatási eljárásnak 72	— előlegezése 177
— legelőnek 73, 104, 491, 533	— harmadpéldányoknál 417
Kiegészített határleírás 169	— határjelek megújításánál 123
Kiegészítő munkálatok 74, 109, 120, 146, 178	— háromszögletési pontok megújításánál 180
— — díja 179	— kataszteri adatoknál 109, 416
— — hitelezése 179	— kiigazítási keresetnél 172
Kifizetése utalványoknak 441	— kiméltése 184
Kifogás kiosztási munkálat ellen 166	— közös haszonvételeknél 503
— műszaki személyzet ellen 410	— legelő átalakításnál 159, 532, 533
— szakértők ellen 136	— legelő felosztásnál 528
Kihasítás 166	— telekkönyvek másolásánál 114, 416
Kihasítása legelőnek l. kiegészítése legelőnek.	— térkép pótlásnál 187
Kihirdetés 509, 531	— tisztí ügyészi 483
Kiigazítási kereset 171, 181, 183, 407, 500	— végleges összege 179, 185
Kilométeroszlop 127	— vizsgáló bizottságnál 402
Kimutatás bírósági ügyekről 186, 393	Kötségekírdányzat 81, 473
— földmérők munkálatairól 403	Kötségszerűlék birtokváltásánál 180, 433
— költésgjárul kokról 429	— kivetési kulcsa 451
— szakértők díjáról 79, 178, 445	— mint dologi teher 180, 433
— vizsákról 402	Kötségszerűlék 76, 412, 421
Kimutatása új tagoknak 166, 188	— szerkesztése 77, 178
Kincstár 177	Kötségszámla nyomtatványokról 444
	Kötségszűbblet 74
	— vetés 109, 114, 118, 120, 176
	Könyvelés naplóknak 437

Kötvény 528, 530	Kúria 96, 103, 160, 170, 488, 489
Kövágás 510	Külföld 118
Kövarvidék 56, 535	Külön díjazása szakértőnek 404
Közadók módjára behajtás 76, 174, 176, 176, 444	— egységár 117
Közadókról szóló törvények 175, 177, 428, 431, 435, 443	— féle bevételek 444
Közalapítványi javak 103, 153	— munkák 121, 122
Közalapok rovata 437	— szerződés 121
Közbirókosságg 493, 505	Különböző című bevezetések 438, 441, 445
Közúti utak l. közutak.	Külső birtokrésztetek 502
Középbirtokos 69	— földek 504, 515
Közép-Szolnokmegye 56, 526, 534	
Közérdek 74, 91, 181, 479, 480, 487, 492	
Közforgami utak l. közutak 71	
Közgazdasági érdekek 71	
Közgyűlés 154, 493	
Közgazgatási bizottság 154	
— erdészeti bizottság 81, 168	
— eljárás 65	
— hatóságok 113, 115, 153, 171, 185, 520	
Közintézetek 103, 153	
Közjegyző 68	
Közlegelő alakítása 70, 73, 104, 480	
— átszátolása 532	
— felosztása . 104, 480, 489, 504, 523	
— kicserélése . 73, 104, 155, 490, 533	
Közokirat meghatalmazásról 113	
Közös használatú területek 154	
— okirat 89	
Központi állampéntár 437	
— telekkönyv 115, 176	
Közársulatok 153	
Közég egész területe 98, 179	
— hivatalos neve 67, 91	
Közégyi eljárás 61, 66, 68, 76, 93, 100, 104, 116, 118, 122, 168, 167, 168, 171, 173, 182, 184	
— erdők 517	
— határvonal 123	
— háza 67, 77, 100	
— jegyző 495	
— képviselőtestület 154	
— közegok 118, 176, 428	
— közlekedési út 154	
— pecsét 125	
— vagyon . 103, 135, 153, 516, 523	
Közszemlére tétel l. kitétel.	
Közvetlen adófizetők 180, 426, 430, 443	
Közutak 116, 151, 498	
Krassómege 490, 498, 510, 518	
Krasznamegye 56, 526, 534	
Kulcsa arányosításnak 501, 507	
— egyéni kivetésnek 428	
Kulturmérnök 67, 78, 91, 112, 128, 171, 484	
Kuria 96, 103, 160, 170, 488, 489	
Külföld 118	
Külön díjazása szakértőnek 404	
— egységár 117	
— féle bevételek 444	
— munkák 121, 122	
— szerződés 121	
Különböző című bevezetések 438, 441, 445	
Külső birtokrésztetek 502	
— földek 504, 515	
	L.
Lajstrom l. kivetési, szavazási lajstrom.	
Lakóhelye birtokosoknak 145	
Látványozása aláírásnak 66	
— utalványnak 441	
Lecsapolás 70, 74, 112, 156	
Lecsapolási árok vonala 112	
Legelő l. közlegelő.	
— elkülönítés 493, 522	
— mennyisége 495	
— szabályrendelet 74, 533	
Legeltetés 156, 504	
Leírása földadónak 433	
Legkisebb birtokosok 156	
Leleltetés 495, 496, 520	
Lemondás jogosítványról 403, 408	
— legelőről 494	
Levélár, megyei 503	
Lezárása alapszámadásainak 437	
	M.
Madarászat 498	
Magánjogi igények 180, 433	
Magánokirat meghatalmazásról 113	
Magyar állampolgárság l. állampolgárság.	
— nyelv 184	
Majorsági földek 74, 416, 494	
Makkoltatás 496, 504, 518	
Malom 155, 498	
— jog 511	
Maradványföldek 151, 514, 525, 529	
— visszafoglalása 443	
Mária Terézia-féle úrbér 94, 510	
Másodpéldányok 163, 168, 187, 492	
Másolások 125, 129, 139	
— kiosztási munkálatokról 170	
Másolási költség 109, 416	
Megállapítása költségeknek 177, 483	
— földmérő díjainak 404	

Megengedhetőség	92, 98
Meghatalmazott	95, 105, 118, 181
Megmagyarázása kiosztási terve- zetnek	166
Meg nem jelenése tanúnak stb.	183
Megszűnése jogositványnak	403
Megszűntetése tagosításoknak	59
Megtakarított költségek	180
Megtérítse beruházásnak	158
— kataszteri közegek díjának	77
— költségeknek	172
— költségelőlegnek	175
— szakértők díjának 79, 177, 429, 430	
Megváltása adózásoknak, haszonvéte- leknek	518, 521
Megváltási teherlap	528
Megvizsgálása előmunkálatoknak 142, 148	
— kiosztási munkálatoknak	164
— osztályozás és becslésnek	139
Megyei hatóság i. törvényhatóság	
Mellékszervezetek	128
Mellékszervezés	404, 407
Mellőzteté felvételnek	109
Mesgyeigazgatás	113
Mexai közös düllőutak	151
— vasutak	90
Mezőgazdasági bizottság	67
Méretváltozás	127
Mérleg elkészítése	443
Mérnöki absolutorium	399
— cím	399
— intézet	399
— építő tudományok	399
— nyilvántartás	108, 133, 179
— oklevél	399
— szakosztály	399
Mérő asztal	126
Mérséklése dologi kiadásoknak	417
Méretarány felvételnél 125, 126, 127, 142	
Mészegetés	510
Minta föld	137
Minták i. a tartalommutatóban	112
Mocsarak	399
Műgyetem, külföldi	407
Műszaki hibák	407
— közegek	111, 121, 397, 409
— tanács	409
— utasítás	132, 143, 165, 534
Művelési ágak	180, 136, 137, 139

N. Ny.

Nagyobb birtokosok	69, 117, 135
Napdíjas felfogadása	416
Napdíja bizalmi férfinak	123, 150

Napjegyzék	431
Naplózási tervezet	437
Napszámok	173
Nádas	498
Nádias	510, 521
Néphangulat	185
Népiszkola i. iskola	
Névjegyek	100, 114, 416
Névszerinti érték	528
Nyelvismeret	401
Nyerességügyből elkövetett bűncselek- mény	78, 135
Nyilatkozata bírónak	150
Nyilvántartása földmérők munkála- tainak	402
— ügykövek	185
Nyilvánvaló vétség	183
Nyomásos gazdálkodás	69
Nyomozási elv	88, 110
Nyomtatványok	438, 443
Nyugdíjas	412
Nyugta	173, 184, 441

O. Ö.

Oklevél	80, 501
Okleveles mérnök	399
Országos kat. felmérés 58, 77, 91, 126	
— jótállás	528
— kárpótlás i. földtehermentesítés	
— közvetítés	516, 530
— levéltár	94
— pénztár	527
Oskolamester i. tanító	
Osztályok	137, 163
Osztályos atyafiak	502
Osztályozás és becslés	78
Osztályozási jegyzék	130, 137, 142
Osztályszám	137, 139
Öntözések	70, 74, 156
Örökösödés	433
Örökösödés	517
Örökösödés	511
Öröksre munkálatoknak	171
Összehasonlító okirat 147, 161, 163, 170, 385	
Összesítése felvételi birtokivéknek 139, 141, 315	
— kiosztási birtokivéknek 163, 168, 170, 377	
Összesítő kimutatás	431, 443, 465
Összees térkép	123
Összrendező	127, 169
Ötös bizottság	400

P.

Papírbeszáradás	140
Parcelálás	401
Patak	112, 115, 128
Pálínkaégetés	497, 510
Pályázata földmérőknek	119
Perbeszéd	487
Perújítás	113, 181
Pénzbéli marasztalás 150, 181, 182, 183	
Pénzbírság aaptalan jogorvoslatért 160	
— bizalmi férfi ellen	123
— csoportképviselő ellen	118
— földmérő ellen	406, 407
— földmérő segéd ellen	408
— illetlen kifejezésért	183
— kit illet	445
— közös okirat felmutatására	89
— ügygondnok ellen	87
Pénzbüntetés fegyelmi ügyben 407, 409	
— mulasztás miatt	111
Pénzváltás maradványföldekért	515
Pénzügyigazgatóság 170, 428, 430, 431, 432, 492	
— számvevősége	437
Pénzügyi tárca	444
Pénzügyminiszter	102, 412, 445
— számvevősége	437
Perorvoslatok i. felebbvitel.	
Perrendtartás 158, 173, 433, 431, 532	
Piacjog	498, 511
Polgármester	67, 76, 435
Porondos helyek	157
Postajárat	413
— utalvány	438
Póthatárleírású jegyzék	124
Póthitel	438
Pótköltségvetés	185, 442
Pótlás beadványának	66
Pótmelléklet	440
Póttag	135
Pozsonyi mérő	518
Privilegium	511
Próbamérés	167
Próbavonal	132
Pusztalek	513, 515
Puszták	502

R.

Rajzlap	126, 127
Rajztábla	127, 130
Registivum instrumentum	517
Rendbírság i. pénzbírság	
Rendbüntetés	405, 406
Rendellenesség	183, 405, 407

Renátfentartás	52
Régi házhelyek	501
— telokjegyzőkönyvek	114
Részes fél	158, 481, 485, 531
Részleges tagosítás	71, 73, 98, 175
Részletes felmérés	108, 127
— háromszögelés	127
Részlelészítés	431
— lajstrom	114, 416
— területszámítás	141
Részletszámolás	131, 161
Rét	70, 158
Rév	155, 414, 498, 511
Robot	509
Rohtóság	136
Rosszalás	407

S. Sz.

Segédadatok	72, 138, 141
Selmeczbányai bányászati és erdészeti főiskola	400
Semmis kikötés	516
Semmiségi kereset	181
Sógorság	136
Sokszögelés	126, 132, 169
Sokszögelési utasítás	126
Sommás eljárás	135, 526
— előírás	430
— visszahelyezés	113
Soronküvi eljárás	105, 182
Status adósság	511
Szabad gazdálkodás	69
— tulajdon	158, 531
Szaggatott határvonalak	71
Szakértő díja	79, 438
— késedelme	111
— kijelölése	78
— kinevezése	134, 159
— meghívása	162, 167
— választása	134, 159
Szakértői bizottság	134, 159
— szemle	159
— vélemény	143, 167
Szakvélemény	133, 143, 165
Szavazási lajstrom	100, 189
Szállás	184
Számfejtő könyv	430, 443, 453
Számítási csoportok	140, 144
— hiba	172
Számla	184
Számlakönyv	437
Számvevőség i. az egyes hatóságoknál.	
Szárzmalom	511
Százalék legelőkihasításnál 73, 104, 533	
Száz holdas illetmény 158, 480, 485, 531	

<i>Szelvénycsatlakozás</i>	127, 131	<i>Tanfolygó</i>	160
— keret	126, 131	<i>Tanító</i>	495, 520
— méretek	163	<i>Tani</i>	90, 94, 111, 501
— vonal	127	<i>Tanúsítások</i>	77, 414, 422
<i>Szemle</i>	90, 94	<i>Tanya</i>	69, 74
<i>Szentelés</i>	509, 531	<i>Tartozéka</i> belsősegnek	501, 525
<i>Szervezet</i> birtokosságnak	74	<i>Tarvágás</i>	156
<i>Szerződés</i> I. földmérő szerződés	157, 485, 532	<i>Táblázata</i> urbéri kárpótlásnak	512
<i>Szerződés</i> arányjogoknak	119	<i>Tárcanapló</i>	436
<i>Szerződési</i> pontozatok	441	<i>Tárgyalás</i> célja	110
<i>Szűhelyen</i> levő adóhivatal	511	— elhalasztása	110, 415
<i>Szélmalom</i>	519	— helye	67
<i>Szénégetés</i>	525	<i>Tárgyaló</i> bizottság	87, 69
<i>Szélárabolása</i> teleknek	437	<i>Társaság</i>	154
<i>Szűri</i>	503	<i>Távbeszélő</i>	90
<i>Szűrés</i> másolat	130	<i>Távlevél</i>	102, 166
<i>Szűrés</i>	142, 163	<i>Telekjegyzőkönyvi</i> szám	141, 147
<i>Szűrés</i> vizsga	401	<i>Telek</i> könyv átalakítása	170, 178, 492
<i>Szűrés</i>	86, 529	— helyesbítés	106, 114, 131, 145, 416
<i>Szűrés</i>	173, 527	<i>Telek</i> könyvi adatok	116, 137, 141, 143
<i>Szűrés</i>	132	— átalány	164, 417
<i>Szűrés</i>	126	— hatóság	114, 116, 146, 170, 186, 416
<i>Szűrés</i>	505, 528	— helyszínelési hiba	146
— dézsma	180, 433, 529	— kérvény	147
<i>Szűrés</i>	71, 73	— kivonat	87, 93, 101, 114, 416, 438
<i>Szűrés</i>	184	— tulajdonos	87, 93, 140
— határozatnak	160	— vázrajz	128
<i>Szűrés</i>	154	— végzés	116
<i>Szűrés</i>	59	<i>Telepítés</i>	401
		<i>Teljes</i> hiánya egyességnél	152
		<i>Telki</i> illetmény	151
		— szolgálat	86
		<i>Temes</i> megye	496, 498, 510, 518
		<i>Temető</i>	151
		<i>Termény</i> beli szolgálat	527
		<i>Területi</i> hatály	56
		<i>Területi</i> számítás	139
		<i>Téglá</i>	510
		<i>Tényleges</i> birtoklás	87, 128, 129, 130, 141, 145, 146
		<i>Tér</i>	522
		<i>Térkép</i> felvételi	141, 143, 170
		— kiadása	492
		— kiosztási	168, 170
		— másolat	109, 142
		— pótlás	137
		<i>Térképi</i> adatok	137
		— számok	170
		<i>Tilalom</i>	127
		<i>Tiszt</i> ügyész	91, 181, 478, 487, 497
		<i>Torontál</i> vármegye	496, 498, 510, 518
		<i>Torony</i>	127
		<i>Törvény</i>	528
		<i>Törvény</i>	529
		<i>Törvény</i>	81, 534
		<i>Törvény</i>	534
		<i>Törvény</i>	529

T.

<i>Tagadás</i>	88
<i>Tagosítandó</i> terület	73
<i>Tagosítás</i>	65, 98
— célszerű keresztülvitele	66
— elutasítása	60, 103
— kulcsa	62, 507, 508
— megengedése	98, 103, 480
— megszüntetése	59
— vázlatos képe	72
<i>Tagosítás</i> ba be nem vonható területek	74, 109, 117, 179
<i>Tagosítás</i> ból kizárható területek	74
<i>Tagosítási</i> kérvény F. M.-hez	66
— kérvény bírósághoz	99
— költségek	175
— munkarészek	178, 427
<i>Tagosítást</i> ellenzők	68, 74, 75, 104
— kérők	68, 75, 99, 104
<i>Tagosító</i> bírói eljárás	75
— érdekeltség	99, 179, 533
<i>Tagok</i> kihatása	166
<i>Tanács</i> ülés	150

<i>Törvény</i> hatóság	94, 115, 154, 168, 181	<i>Ügyrendje</i> gazdasági szakbizottság- nak	73
— első tiszviselője	154, 186, 482, 483, 484	<i>Ügyvéd</i>	68, 118
— vagyona	103, 153	— költsége	180
<i>Törvény</i> szerű eljárás	88	<i>Ügyviteli</i> szabályok	38, 183
— elnök	187, 398, 400, 413, 415, 438, 441	<i>Üzemterv</i>	114, 137, 138
<i>Törzskönyv</i> vezetett közutak	115, 132, 142, 170		
<i>Tulajdoni</i> igény	141		
<i>Tulajdoni</i> közösség	140		
<i>Tűzi</i> [faizás]	498		

U. Ü.

<i>Üdvartelek</i>	503	<i>Vad</i> gyümölcs	498
<i>Üjabb</i> tagosítás kérés	60, 76, 103	<i>Vad</i> gyümölcs	497
— vizsga	401	<i>Vagyon</i> i felelősség	80, 408
— vizsgálása területszámításnak	144	<i>Vallás</i> és közoktatásügyi miniszter	399
<i>Üj</i> tagok	141	<i>Vállomás</i> megtagadása	111
— telek	515	<i>Vasút</i>	176
<i>Urbér</i>	94, 496, 509, 510, 516	— építés	115
<i>Urbéresék</i>	69, 117	— építéstan	399
— illetménye	107, 158, 531	— igazgatóság	90, 115, 145, 170
<i>Urbéri</i> kárpótlás I. földter- mentesítés	515	<i>Vasúti</i> adatok	116, 132, 142
— kárpótlás foglalásért	499	— állomáshoz vezető közút	154
— könyv	94	<i>Vasúti</i> test határpontjai	115
— összeírás	92, 500	<i>Váltás</i> maradványföldnek	516
— per	94, 496, 513, 515	<i>Vám</i>	155, 498, 511
— táblák	89, 416, 509, 510	<i>Vármegyei</i> mezőgazdasági bizottság	67
— telek	94, 180, 493, 509, 511, 512	<i>Város</i>	61, 98, 100, 118, 135, 176, 426, 483
— váltás	509	<i>Vásártartás</i>	498, 511
<i>Urbéri</i> pótló szerződés	511	<i>Vásárrahúzás</i>	417
<i>Uri</i> javadalmak	128, 137, 171, 522	<i>Vázlat</i> határról	69
<i>Utak</i>	413	<i>Vázrajz</i>	101, 114, 142, 416
<i>Utaltatás</i> előlegeknek	445	<i>Vegyes</i> költségek	438
— földmérő díjainak	412	<i>Vendég</i> fogadó	503
— kataszteri mérnök díjainak	77, 438	<i>Veszte</i> getés	407
— költségeknek	483	<i>Vezető</i> tag	67, 76
— tiszti ügyész díjainak	439	<i>Védő</i> rő	70, 138, 156
<i>Utaltatás</i> bíróságnak	482	<i>Végleges</i> kiosztás	162
— tiszti ügyésznek	413	— költségek	177, 442
<i>Utazás</i>	399	<i>Végrehajtás</i> befejezése	168
<i>Utazás</i>	126, 133, 141, 179	— foganatosítása	171
<i>Utazás</i>	127	<i>Vélemény</i>	71
<i>Utazás</i>	97, 513	<i>Vélt</i>	429
<i>Utazás</i>	523	<i>Vélt</i> mulasztás	183
<i>Utazás</i>	414	<i>Vicinalis</i> utak	154
<i>Utazás</i>	87, 95, 96, 174, 175, 524	<i>Visszatartás</i> segédjárandságának	409
<i>Utazás</i>	87	— fizetése maradványoknak	180, 443
<i>Utazás</i>	87	— térítése előlegnek	76, 176, 441
<i>Utazás</i>	87	— vonása jogorvoslatnak	482
<i>Utazás</i>	87	— utasítása alaptalan beadványnak	172, 183
<i>Utazás</i>	87	<i>Vitás</i> megye	124, 129
<i>Utazás</i>	87	<i>Víz</i>	396
<i>Utazás</i>	87	<i>Víz</i>	511
<i>Utazás</i>	87	— malom	511
<i>Utazás</i>	87	<i>Víz</i>	70, 112, 156, 157
<i>Utazás</i>	87	— mű	112, 128

V.

<i>Vad</i> gyümölcs	498
<i>Vad</i> gyümölcs	497
<i>Vagyon</i> i felelősség	80, 408
<i>Vallás</i> és közoktatásügyi miniszter	399
<i>Vállomás</i> megtagadása	111
<i>Vasút</i>	176
— építés	115
— építéstan	399
— igazgatóság	90, 115, 145, 170
<i>Vasúti</i> adatok	116, 132, 142
— állomáshoz vezető közút	154
<i>Vasúti</i> test határpontjai	115
<i>Váltás</i> maradványföldnek	516
<i>Vám</i>	155, 498, 511
<i>Vármegyei</i> mezőgazdasági bizottság	67
<i>Város</i>	61, 98, 100, 118, 135, 176, 426, 483
<i>Vásártartás</i>	498, 511
<i>Vásárrahúzás</i>	417
<i>Vázlat</i> határról	69
<i>Vázrajz</i>	101, 114, 142, 416
<i>Vegyes</i> költségek	438
<i>Vendég</i> fogadó	503
<i>Veszte</i> getés	407
<i>Vezető</i> tag	67, 76
<i>Védő</i> rő	70, 138, 156
<i>Végleges</i> kiosztás	162
— költségek	177, 442
<i>Végrehajtás</i> befejezése	168
— foganatosítása	171
<i>Vélemény</i>	71
<i>Vélt</i>	429
<i>Vélt</i> mulasztás	183
<i>Vicinalis</i> utak	154
<i>Visszatartás</i> segédjárandságának	409
— fizetése maradványoknak	180, 443
— térítése előlegnek	76, 176, 441
— vonása jogorvoslatnak	482
— utasítása alaptalan beadványnak	172, 183
<i>Vitás</i> megye	124, 129
<i>Víz</i>	396
<i>Víz</i>	511
— malom	511
<i>Víz</i>	70, 112, 156, 157
— mű	112, 128

Vizmosás rendezés	72, 112, 156	Záradéka előmunkálatoknak	148
Vizsga	400, 401	— érvényesítésnek	77
Vizsgálata munkálatoknak I. megvizsgálás.		— földmérői szerződésnek	120
Vizsgáló bizottság	398	— hitelesítésnek	132, 188
Volt földesúr	158, 531	Záros határidő bizonyíték előterjesztésére	487
		— kiosztási munkálatokra	181
		— összehasonlító okirat A) oldalának elkészítésére	152
		— tervezet elkészítésére	153
		— utak feletti nyilatkozatra	154
Z, Zs.		Zsellér	69, 496, 510, 518
Zarándmegye	56, 526, 534	— járandósága	495, 508, 519, 521, 523
Záradéka A) lajstromnak	427, 430	— teleknél maradvány	515
— ellenőrzési és részletes területszámításnak	143, 144	— telekért urbéri kárpótlás	513

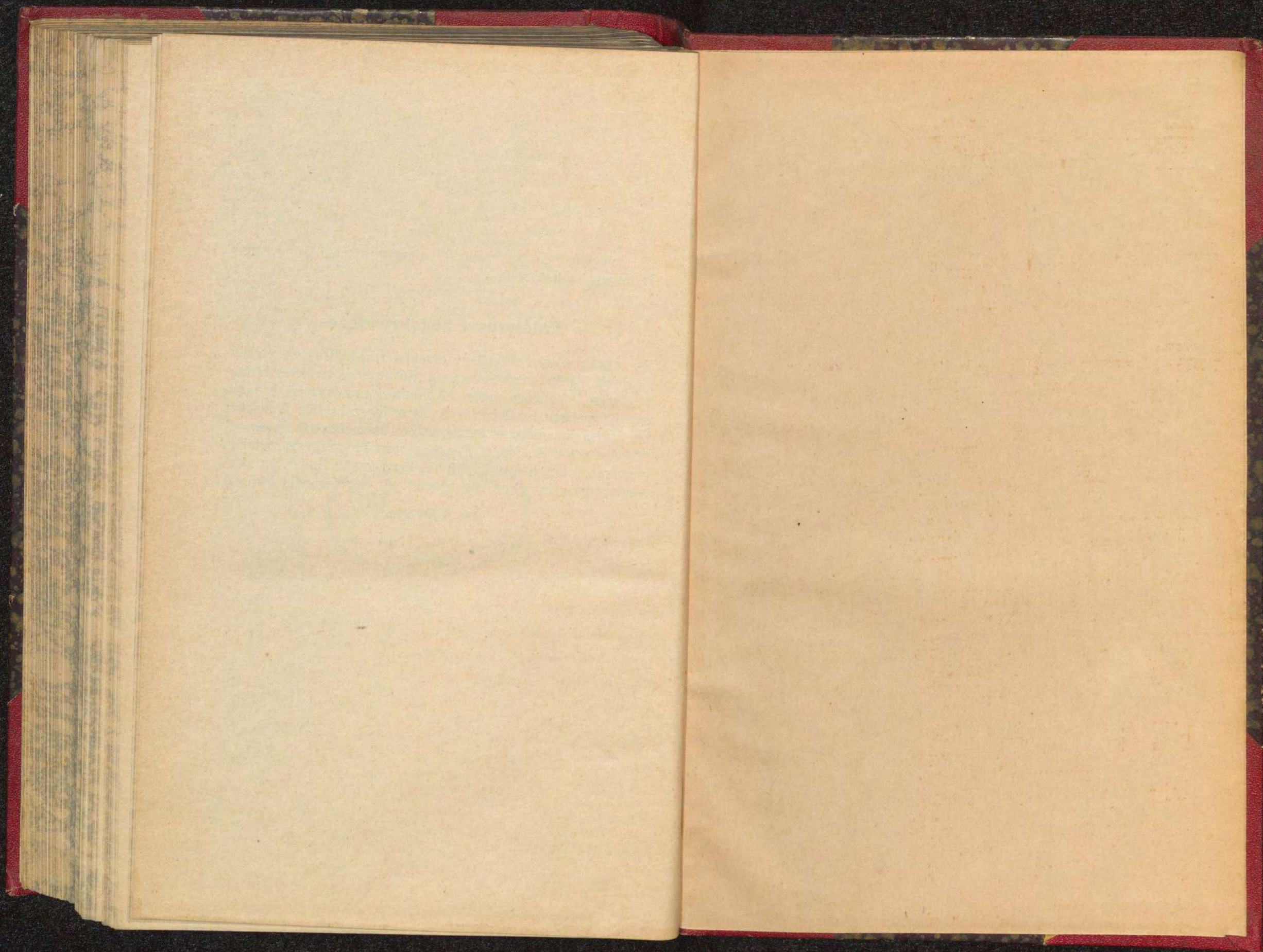

Megjelent s a szerzőknél, valamint minden könyvkereskedésben kapható:

Erdélyrészi birtokrendezés.

Az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd megyék és a volt Kővár vidék területén birtokrendezési, különösen úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben hatályban levő összes jogszabályok. A magyar kir. igazságügyminiszter megbízásából összeállították és jegyzetekkel ellátták *dr. Sebess Dénes*, az igazságügyminisztériumban alkalmazott kir. ítélőtáblai bíró és *dr. Börcsök Andor*, az igazságügyminisztériumban alkalmazott kir. törvényszéki bíró. —

Ára 8 korona.

30

Helyben

21
2003

NKE EKK KTK Kari Könyvtár

00072009

Föld (agrár) fog

Művelés

